ประกาศพระราชบัญญัติ

และ

พระราชกำหนดต่างๆ รัชกาลที่ ๖

พ.ศ. ๒๔๖๗

โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ

พิมพ์ครั้งแรก

ราคา ๘ บาท

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศพระราชบัญญัติ

และ

พระราชกำหนดต่างๆ รัชกาลที่ ๖

พ.ศ. ๒๔๖๗

โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ

พิมพ์ครั้งแรก

ราคา ๘ บาท

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

สารบาญ

กฎหมายประจำปี พ.ศ. ๒๔๖๗

พระราชบัญญัติ

ประมวลกฎหมายแพ่งบรรพ ๓	น่า	๒๐๑
กฎหมายห้ามจับเต่ากระอาน	น่า	๗
พระราชบัญญัติเพิ่มเติมงบประมาณประจำปี ๒๔๖๗	น่า	๑
พระราชบัญญัติเพิ่มเติมเรื่องการเดินอากาศ	น่า	๔๐
พระราชบัญญัติภาษีชั้นในเพิ่มเติม	น่า	๕๘
พระราชบัญญัติธนบัตร์เพิ่มเติม	น่า	๑๔๔
พระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี ๒๔๖๘	น่า	๕๗๕

พระราชกำหนด

พระราชกำหนดเพิ่มเติมเครื่องแบบทหารบก	น่า	๒๗
พระราชกำหนดพระราชอภัยโทษ	น่า	๑๖๔

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการตัดถนนที่ตรอกชุง น่า ๕๒๒

กฎมณเฑียรบาล

กฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ น่า ๑๗๗

สัญญา

สัญญาระหว่างสยามกับญี่ปุ่น ๑๐/๑๒/๑๖๑ น่า ๔๕๗
สัญญาระหว่างมลายูกับสยาม เรื่องการเดินรถไฟ น่า ๔๘๗
ความตกลงทางเศรษฐกิจกับเยอรมนี น่า ๕๕๓

กฎเสนาบดี

กฎเสนาบดีเกษตร์เรื่องเก็บเงินภาคหลวงแร่มีดังสะดิกแอซิด น่า ๑๓
กฎเสนาบดีเกษตร์เรื่องเงินค่าธรรมเนียมที่ดิน น่า ๑๖๑
กฎเสนาบดีพาณิชย์เรื่อง ชั่ง ตวง วัด น่า ๕๐

ประกาศต่าง ๆ

ประกาศใช้พระราชบัญญัติรถยนตร์ที่ชลบุรี น่า ๔๔

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศใช้พระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์
ในมหาราษฎร์ พายัพ และ ปัตตานี น่า ๖๒
ประกาศเรื่องสร้างการทดน้ำที่เชียงรากน้อย
และบางเหี้ย น่า ๗๒
ประกาศเปลี่ยนนามกรมรถไฟ น่า ๑๕๗
ประกาศโอนน่าที่รักษาช้างป่ามาขึ้นมหาดไทย น่า ๑๕๘
ประกาศเรื่องเปลี่ยนกรรมการซื้อที่ดินสร้างทาง
รถไฟข้ามแม่น้ำ น่า ๑๙๖
ประกาศเรื่องเปลี่ยนกรรมการซื้อที่ดินสร้างทาง
รถไฟตวันออกเฉียงเหนือ น่า ๑๙๘
ประกาศใช้สัญญาญี่ปุ่น ๑๐/๑๒/๖๖ น่า ๔๕๕
ประกาศใช้สัญญามลายู น่า ๔๘๕
ประกาศว่าด้วยการค้าขายทางบกกับพม่า น่า ๕๓๕
ประกาศให้ใช้รถไฟหลวงที่หัวหวาย น่า ๕๓๙
ประกาศตั้งคนกลางฝ่ายสยามณะกรุงเฮก น่า ๕๔๓
ประกาศใช้ความตกลงทางเศรฐกิจกับเยอรมนี น่า ๕๕๑
ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติอนุมัติคนต่างด้าว น่า ๕๖๔
ประกาศแก้เครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชสกุล น่า ๕๙๑

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อบังคับต่าง ๆ

ข้อบังคับสภากาชาดสยามเพิ่มเติม น่า ๔๗

ทหารบก

พระราชกำหนดเพิ่มเติมเครื่องแบบ น่า ๒๗
ประกาศแก้ไขเครื่องแต่งกายทหารรักษาวัง น่า ๖

ทหารเรือ

ประกาศแก้พระราชกำหนดเครื่องแต่งตัว น่า ๕๓๓

เสือป่า

ประกาศตั้งตำแหน่งนายธง น่า ๔
ประกาศเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเหล่าราบ น่า ๕
ประกาศเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเหล่าราชนาวี น่า ๑๕
ประกาศเลิกใช้ตราสมอติดหน้าหมวกกันแดด
เหล่าราชนาวี น่า ๑๙๕
ประกาศเพิ่มเติมเครื่องแต่งกายครึ่งยศขาว น่า ๕๔๐

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตำรวจ

ประกาศแก้ไขเครื่องแต่งตัวตำรวจภูธร น่า ๕๕

กระทรวงการต่างประเทศ

สัญญาระหว่างสยามกับญี่ปุ่น ๑๐/๑๒/๖๖ น่า ๔๕๗
สัญญาระหว่างมลายูกับสยามเรื่องการเดินรถไฟ น่า ๔๘๗
ความตกลงทางเศรษฐกิจกับเยอรมนี น่า ๕๓๓
ประกาศใช้สัญญาญี่ปุ่น น่า ๔๕๕
ประกาศใช้สัญญามลายู น่า ๔๘๕
ประกาศใช้ความตกลงกับเยอรมนี น่า ๕๕๑
ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติอนุมัติคนต่างด้าว น่า ๕๖๔
ประกาศว่าด้วยการค้าขายทางบกกับพม่า น่า ๕๓๕
ประกาศตั้งคนกลางฝ่ายสยามณะกรุงเฮก น่า ๕๔๓

กระทรวงเกษตราธิการ

กฎเสนาบดีเรื่องเก็บเงินภาคหลวงแร่มีตังสะติก แอซิด น่า ๑๓
กฎเสนาบดีเรื่องเงินค่าธรรมเนียมที่ดิน น่า ๑๖๑

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กฎเสนาบดีกำหนดค่าธรรมเนียมผ่านประตูน้ำ
สุพรรณ น่า ๕๗๑
ประกาศเปลี่ยนแปลงประเภทไม้ในสุราษฎร์
แลราชบุรี น่า ๑๑
ประกาศเพิ่มเติมไม้ประเภทหวงห้าม น่า ๕๓๑
ประกาศกำหนดใช้พระราชบัญญัติรักษาคลองที่
สุพรรณ น่า ๕๖๙

กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

ประกาศจำหน่ายธนบัตร์หมวด ว. น่า ๓๓
ประกาศเลื่อนชั้นที่นาที่สมุทสาคร น่า ๓๔
ประกาศเลื่อนชั้นที่นาที่ปลวกแก้วระยอง น่า ๕๒๙
ประกาศอัตราเงินค่านาบ้านปรกสมุทสงคราม น่า ๔๕
ประกาศเก็บเงินค่าน้ำที่เกาะช้าง น่า ๖๗
ประกาศงดค่าน้ำ ๕๑ ตำบลในจันทบุรี น่า ๖๘
ประกาศเปลี่ยนค่านาที่สุพรรณบุรี น่า ๘๗
ประกาศเลื่อนอัตราเก็บเงินรัชชูปการที่อุบล น่า ๑๕๕
ประกาศเนื่องด้วยพระราชบัญญัติธนบัตร์เพิ่มเติม
ชั่วคราว ๒๔๖๑ น่า ๕๑๓

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กระทรวงคมนาคม

ประกาศแพนกไปรษณีย์ น่า ๔๖

กระทรวงพาณิชย์

กฎเสนาบดีเรื่อง ชั่ง ตวง วัด น่า ๕๐
ประกาศเรื่อง ชั่ง ตวง วัด น่า ๕๘๕
ประกาศถอนอำนาจบริษัทหัดถกรรมสยาม น่า ๓๘
ประกาศถอนอำนาจบริษัทอินยินเนียสยาม น่า ๘๕

กระทรวงมหาดไทย

ประกาศยกเลิกโคเดอีนจากเปนยายกเว้น น่า ๓
ประกาศยกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษ น่า ๑๐
ประกาศยกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษ น่า ๓๕
ประกาศยกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษ น่า ๖๔
ประกาศยกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษ น่า ๑๖๐
ประกาศกำหนดจำนวนโคเดอีน น่า ๒๐
ประกาศเปลี่ยนนามอำเภอบ้านนา น่า ๒๔
ประกาศเรื่องจดทะเบียนรถยนตร์ที่ชลบุรี น่า ๕๓
ประกาศเปลี่ยนแปลงอำเภอในกาญจนบุรี น่า ๖๓

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกรมสาธารณสุขกำหนดจำนวนโคเดอีน น่า ๖๕
ประกาศกรมสาธารณสุขกำหนดจำนวนยาเสพย์ติดให้โทษ น่า ๕๑๔
ประกาศกรมสาธารณสุขเพิ่มชนิดยาเสพย์ติดให้โทษ น่า ๑๕๐
ประกาศกรมสาธารณสุขเรื่องยาเสพย์ติดให้โทษ น่า ๕๗๐
ประกาศแพทยสภาว่าด้วยโรคร้ายที่ ๓ น่า ๑๕๑
ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันไข้ทรพิษ น่า ๕๓๔

กระทรวงวัง

ประกาศเขตร์มฤคทายวัน น่า ๕
ประกาศแก้พระราชกำหนดเครื่องแต่งกายราตรีในพระราชสำนัก น่า ๕๓๘

กระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ฉะเชิงเทรา น่า ๑๘
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ตรัง น่า ๒๑
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ตรัง น่า ๕๑
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่เชียงใหม่ น่า ๒๒
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่สมุทสงคราม น่า ๒๓

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ปาจีนบุรี น่า ๒๕
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ปาจีนบุรี น่า ๑๕๓
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ปาจีนบุรี น่า ๕๘๓
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ราชบุรี น่า ๓๖
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ราชบุรี น่า ๑๔๘
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ราชบุรี น่า ๕๑๐
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ราชบุรี น่า ๕๔๑
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ขุขันธ์ น่า ๔๔
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ขุขันธ์ น่า ๑๖๗
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่จันทบุรี น่า ๕๗
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่จันทบุรี น่า ๑๔๓
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่จันทบุรี น่า ๕๘๕
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่อุบล น่า ๗๑
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่อุบล น่า ๕๖๖
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ขอนแก่น น่า ๘๔
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ขอนแก่น น่า ๕๘๘
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่พิศณุโลก น่า ๑๔๖
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่พิศณุโลก น่า ๕๒๐
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่หนองคาย น่า ๑๕๔

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่หนองคาย น่า ๕๓๗
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่มหาราษฎร์ น่า ๕๐๘
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่นครราชสีมา น่า ๕๑๒
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่นครราชสีมา น่า ๕๗๗
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่เพ็ชรบุรี น่า ๕๓๒
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่อยุธยา น่า ๕๔๕
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ลำปาง น่า ๕๕๑
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่กาญจนบุรี น่า ๕๖๕
ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่นครสวรรค์ น่า ๕๗๓

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า "พระราชบัญญัติเพิ่มเติมพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีพระพุทธศักราช ๒๔๖๗"

มาตรา ๒ ให้ตั้งจ่ายเงินพแนกการก่อสร้างรถไฟสายอารัญประเทศเงิน ๒,๘๖๑,๐๐๐ บาท สายอุบลราชธานีเงิน ๓,๔๑๓,๐๐๐ บาท สายขอนแก่นเงิน ๑,๕๖๕,๐๐๐ บาท การเชื่อมทางรถไฟ ๓,๕๑๒,๐๐๐ บาท การเปลี่ยนรางรถไฟ ๔๑๘,๐๐๐ บาท จัดการระบายน้ำ ๒,๒๐๐,๐๐๐ บาท การตรวจหาแร่เชื้อเพลิง ๗๐,๐๐๐ บาท การสร้างประปาในพระนคร ๑๕๐,๐๐๐ บาท รวม ๑๕,๐๒๕,๐๐๐ บาท

มาตรา ๓ ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติมีน่าที่รักษาราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมาณวันที่ ๓๑ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๖

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๖ เมษายน น่า ๓)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
ยกเลิกโคเดอินและเกลือของโคเดอินจากเปนยายกเว้น

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๕ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ พแนกกฤษฎีกา ยกเว้น โคเดอินและเกลือของโคเดอิน (Codeine and salts of Codeine) จากเปนยาเสพย์ติดให้โทษอันต้องห้ามตามพระราชบัญญัติ ในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยสำหรับยาเสพย์ติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ แล้วนั้น แต่บัดนี้ไปให้ยกเลิกยาซึ่งกล่าวนี้จากประเภทยายกเว้น และให้อยู่ในประเภทต้องห้ามตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพย์ติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

ศาลาว่าการมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๒๘ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๖

มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๖ เมษายน ฟา ๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๔

ประกาศกรมบัญชาการคณะเสือป่า
ให้เรียกนายเสือป่าคนสนิทของนายเสือป่าเทียบชั้นผู้บัญชาการกองเสนา ที่สังกัดเหล่าราชนาวีว่านายธง

ตามที่เรียกนายเสือป่าคนสนิท (แต่งกายสังกัดเหล่าราชนาวีเสือป่า) ของนายเสือป่าเทียบชั้นผู้บัญชาการกองเสนาว่า นายเสือป่าคนสนิทนั้นยังไม่เหมาะ ให้เปลี่ยนเรียกว่า "นายธง" ของนายเสือป่าตำแหน่งนั้น ๆ เช่น "นายธงของอุปนายกเสือป่า หรือนายธงของผู้บัญชาการกองเสนาหลวงรักษาพระองค์" ตั้งแต่วันที่สั่งมานี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๙ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

โดยกระแสร์พระราชดำรัสสั่งสมเด็จพระนายกเสือป่า

เจ้าพระยารามราฆพ ม.ร.

นายพลเสือป่า อุปนายกเสือป่า

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๐ เมษายน น่า ๑๑๔-๑๑๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เรื่องโปรดเกล้า ฯ ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลง
เครื่องแต่งกายกรมเสือป่าราบหลวงรักษาพระองค์

ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกาย กรมเสือป่าราบหลวงรักษาพระองค์ต่อไปนี้

๑ รัดประคต ให้เปลี่ยนเปนใช้ พื้นเหลืองริ้วดำ

๒ กระบี่ ให้ใช้กระบี่ผักทองขาวศีร์ษะช้าง ชนิดมีหูห้อย ๒ หู (เช่นเดียวกับที่เหล่าม้าและพรานใช้อยู่)

๓ สายกระบี่สำหรับเครื่องครึ่งยศและเต็มยศ ให้ใช้พื้นดำทาบแถบทองคาดในเสื้อ

อนึ่งในโอกาศที่แต่งเครื่องขาว ถ้าจะใช้กระบี่ให้ใช้สายหนังดำคาดในเสื้อเสื้อ

ให้ใช้ได้ตั้งแต่วันที่สั่งมานี้เปนต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๔ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

โดยกระแสร์พระราชดำรัสสั่งสมเด็จพระนายกเสือป่า

เจ้าพระยารามราฆพ ม.ร.

นายพลเสือป่า อุปนายกเสือป่า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๖

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมเครื่องแต่งกาย

กรมทหารรักษาวังของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ด้วยมีพระราชดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้แก้ไขเพิ่มเติมเครื่องแต่งตัวเฉภาะนายทหารกรมทหารรักษาวัง ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเภทเต็มยศขาว และ ครึ่งยศ เปนกำหนดใหม่ดังนี้

๑ สำหรับเครื่องเต็มยศขาว ให้ใช้หมวกกันแดดขาวติดตราครุธที่หน้าหมวก ยอดวชิร เสื้อกางเกงขาว ขัดกระบี่ผักโลหะขาวในเสื้อ สายกระบี่ไหมทองสลับแดง (ไม่คาดสายประคต)

๒ สำหรับเครื่องครึ่งยศ ให้ใช้เช่นเดียวกับเครื่องเต็มยศขาวที่กล่าวมาแล้ว

อนึ่งสายประคตสำหรับชั้นนายพล ซึ่งแต่เดิมใช้ไหมทองล้วนนั้น ให้ใช้ประคตไหมทองสลับแดงเช่นเดียวกับนายพันนายร้อย

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เปนต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๖ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี

เสนาบดีกระทรวงวัง

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๗ เมษายน น่า ๑๘๘)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กฎหมาย
ว่าด้วยการห้ามมิให้จับและทำอันตรายเต่ากระอาน ในทะเลสาปเขตร์แขวงมณฑลนครศรีธรรมราช เพื่อรักษาพืชน์พรรค์

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

ในทะเลสาปเขตร์แขวงมณฑลนครศรีธรรมราชมีเต่าชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นพืชน์พรรค์ผิดแปลกกว่าเต่าชนิดอื่น เรียกว่าเต่ากระอาน และถึงเวลาน่าระดูไข่ก็ขึ้นถ่ายฟอง จนถึงได้จัดให้มีผู้รับประมูลเก็บฟองเต่า ได้เงินเป็นผลประโยชน์แผ่นดินเสมอมา

บัดนี้ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่ามีผู้จับเต่ากระอานฆ่ากินเป็นอาหารเสียเป็นอันมาก กระทำให้จำนวนเต่ากระอานลดน้อยลงเป็นลำดับเกิดพืชน์พรรค์ขึ้นไม่ทัน ทรงพระราชดำริห์เห็นว่า ถ้าจะไม่หวงห้ามป้องกันรักษาเต่ากระอานไว้แล้ว ก็จะหมดพืชน์พรรค์ในไม่ช้า

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราบทบัญญัติไว้สืบไปดังนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑ กฎหมายนี้ให้เรียกว่า กฎหมายรักษาพืชน์พรรค์เต่ากระอานในทะเลสาปเขตร์แขวงมณฑลนครศรีธรรมราช

มาตรา ๒ ให้ใช้กฎหมายนี้ ตั้งแต่วันที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเปนต้นไป

มาตรา ๓ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดจับหรือทำอันตรายเต่ากระอานซึ่งอาไศรยอยู่ในทะเลสาปหรือในลำน้ำและลำคลองที่ติดต่อกับทะเลสาปในเขตร์แขวงมณฑลนครศรีธรรมราช และถ้าเต่ากระอานติดขึ้นมาในเครื่องมือชนิดใดๆ ก็ให้ปล่อยลงไว้ตามเดิม

มาตรา ๔ ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในมาตรา ๓ ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับเปนเงิน ๕๐ บาท ฤๅจำคุกไม่เกิน ๒ เดือน ฤๅทั้งจำและปรับทั้งสองสถาน

มาตรา ๕ ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติเปนผู้รักษาการให้เปนไปตามกฎหมายนี้

ประกาศมาณวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ เปนปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม น่า ๘)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ
เขตราชนิเวศน์มฤคทายวัน
และห้ามไม่ให้ทำอันตรายแก่สัตว์

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ที่ตำบลมฤคทายวัน ซึ่งโปรดเกล้า ฯ ให้สร้างราชนิเวศน์เป็นที่ประทับขึ้นแล้วนั้น มีเขตด้านตวันออกชายฝั่งทะเล ตั้งแต่วัดบางควายจดบ้านบ่อเคียะยาว ๑๒๕ เส้น ด้านเหนือจากฝั่งทะเลยื่นขึ้นไปถึงเขาเสวยกะปิยาว ๑๘๐ เส้น ด้านใต้ยื่นจากชายทะเลขึ้นไปถึงเขาสามพระยายาว ๑๗๕ เส้น ด้านตวันตกตั้งแต่เขาเสวยกะปิถึงเขาสามพระยายาว ๑๒๕ เส้น ภายในเขตที่เป็นราชนิเวศน์นั้นพระราชทานอภัยทานแก่สัตว์ที่ชนมักใช้เป็นภักษาหารทั้งจัตุบททวิบาท ที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารอยู่ จึงประกาศห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดที่มีน้ำจิตร์เป็นสัมมาทิษฐิกระทำร้ายแก่สัตว์นั้น ๆ ด้วยประการใด ๆ ในเขตที่ได้กำหนดมาแล้ว

เจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี
เสนาบดีกระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการ
ประกาศมาณวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
ณราชนิเวศน์มฤคทายวัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม หน้า ๑๑)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
ยกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษ
ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพย์ติดให้โทษ
พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่ได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษายกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓(ข)แห่งกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยสำหรับยาเสพย์ติดให้โทษ พระพุทธศักราช๒๔๖๕ แล้ว รวม ๓๑ ขนานนั้น บัดนี้ ขอประกาศยกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีนั้นเพิ่มเติมอีก ๑ ขนาน รวมเปน ๓๒ ขนานดังต่อไปนี้

32. Pneumosan (Amyl-thio-trimethylamine).
(The Pneumosan Company, London).

ศาลาว่าการมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช
เสนาบดี กระทรวงมหาดไทย

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม น่า ๑๒)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ

เปลี่ยนแปลงประเภทไม้ ขนาด อัตรา ค่าภาคหลวง และเพิ่มเติมชนิดไม้ประเภทหวงห้าม ในมณฑลสุราษฎร์และมณฑลราชบุรี

ตามความในพระราชบัญญัติรักษาป่า พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๘ และ ๙ ว่า เมื่อได้กำหนดชนิดและขนาดไม้กับอัตราค่าภาคหลวงไม้แล้ว ให้เสนาบดีมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมไม้ประเภทหวงห้ามได้ตามแต่จะเห็นสมควรนั้น

บัดนี้ปรากฏว่า ประเภทไม้ ชนิด ขนาด และอัตราค่าภาคหลวงสำหรับไม้บางอย่างบางชนิดตามบาญชีที่ได้ประกาศไว้สำหรับมณฑลสุราษฎร์และมณฑลราชบุรี รวม ๒ มณฑล ซึ่งได้ประกาศใช้มาแล้วแต่เดิมเป็นเวลานานหาเหมาะกับกาลสมัยไม่ เพราะราคาไม้ที่ซื้อขายกันในท้องตลาดย่อมเปลี่ยนแปลงไปอีกมาก สมควรจะแก้ไขบาญชีไม้และอัตราค่าภาคหลวง ตามความมุ่งหมายแห่งพระราชบัญญัติรักษาป่า พ.ศ. ๒๔๕๖

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เปลี่ยนแปลงประเภทไม้ชนิด ขนาด และอัตราค่าภาคหลวง และเพิ่มเติมชนิดไม้บางอย่างบางชนิดรวม ๒ มณฑลที่ระบุนามมาแล้ว ให้เป็นไปตามบาญชีท้ายประกาศนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

กระทรวงเกษตราธิการ

ประกาศมาณวันที่ ๘ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาพลเทพ

เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม น่า ๑๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บาญชีเพิ่มเติมไม้ประเภทหวงห้ามและเปลี่ยนแปลงประเภทขนาดอัตราค่าภาคหลวง ในมณฑลสุราษฎร์ และมณฑลราชบุรี

มณฑล	ไม้หวงห้ามประเภทชนิดที่		ชื่อไม้	ขนาดเส้นรอบตรงที่สุดวัดโดยพื้นดินลำต้นสูงจากพื้นดิน ๑.๕๐ เซ็นติเมตร เป็นจำนวนเซ็นติเมตร		อัตราค่าภาคหลวงเมเตอรสี่เหลี่ยมลูกบาตละ				หมายเหตุ
						เดิม		แก้ใหม่		
	เดิม	แก้ใหม่		เดิม	แก้ใหม่	บาท	สต.	บาท	สต.	
สุราษฎร์ธานี	๒	—	๑ ไม้ยางเสียน	—	—	๑	๕๐	๑	—	แก้อัตราค่าภาคหลวงเฉภาะไม้ยางเสียน
ราชบุรี	๒	—	๑ ไม้ยาง	—	—	๒	—	๑	๕๐	เปลี่ยนแปลงอัตราค่าภาคหลวง
	๓	๒	๒ ไม้ตะคร้ำ	๑๕๐ ๗๕	๑๕๐ ๗๕	๑	—	๑	๕๐	เปลี่ยนแปลงอัตราขนาดและประเภท
	—	๒	๓ ไม้เลียง	—	๑๒๕	—	—	๑	๕๐	เพิ่มเติมใหม่
	—	๒	๔ ไม้มะม่วงป่า	—	๒๐๐	—	—	๑	๕๐	เพิ่มเติมใหม่
	๒	๓	๑ ไม้มะเกลือเลือด	๑๕๐ ๗๕	๑๕๐ ๔๐	๑	๕๐	๑	—	เปลี่ยนแปลงอัตราค่าภาคหลวง ขนาดและประเภท
	๓	—	๒ ไม้เหียง	๑๕๐	๑๒๕ ๔๐	—	—	—	—	เปลี่ยนแปลงขนาด
	๓	—	๓ ไม้พลวง	๑๒๕	๑๒๕ ๔๐	—	—	—	—	เปลี่ยนแปลงขนาด
	๓	—	๔ ไม้รกฟ้า	๑๗๕	๑๒๕ ๔๐	—	—	—	—	เปลี่ยนแปลงขนาด
	๓	—	๕ ไม้ตะเคียนหนู	๑๗๕	๑๗๕ ๗๕	—	—	—	—	เปลี่ยนแปลงขนาด
	๓	—	๖ ไม้ขี้อ้าย	๑๒๕	๑๒๕ ๗๕	—	—	—	—	เปลี่ยนแปลงขนาด
	๓	—	๗ ไม้ขานาง	๑๒๕	๑๒๕ ๗๕	—	—	—	—	เปลี่ยนแปลงขนาด
	—	๓	๘ ไม้พฤกษ์	—	๒๐๐	—	—	๑	—	เพิ่มเติมใหม่
	—	๓	๙ ไม้คาง	—	๒๐๐	—	—	๑	—	เพิ่มเติมใหม่
	—	๓	๑๐ ไม้แฉลบแดง	—	๑๒๕	—	—	๑	—	เพิ่มเติมใหม่
	—	๓	๑๑ อ้อยช้าง	—	๑๗๕	—	—	๑	—	เพิ่มเติมใหม่

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมายเหตุ ๑ ไม้เสาโบ๊ะต่าง ๆ เดิมเก็บตามอัตราเมเตอร์ลูกบาตของไม้นั้น ให้เปลี่ยนเก็บค่าภาคหลวงอัตรา ๑๐๐ ชัก ๑๐ ตามราคาที่ซื้อขายกัน

๒ ไม้พันหรือไม้ผาถ่าน เดิมเก็บค่าภาคหลวงเมเตอร์ลูกบาตละ ๒๐ สตางค์ ให้เปลี่ยนเก็บค่าภาคหลวงอัตรา ๑๐๐ ชัก ๑๐ ตามราคาที่ซื้อขายกัน

กฎเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ว่าด้วยระเบียบวิธีการเก็บเงินค่าภาคหลวงแร่ต่าง ๆ ที่มีตังสะติกแอซิด (Tungstic Acid)

ตามความในพระราชบัญญัติการทำเหมืองแร่ พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ มาตรา ๘๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เสนาบดีมีอำนาจ ที่จะ ตั้งกฎเพื่อ กำหนด ค่าภาคหลวง และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ขึ้นไว้เปนหลัก บัดนี้ความปรากฏว่า วิธีการเก็บค่าภาคหลวงแร่ต่าง ๆ ที่มีตังสะติกแอซิด (Tungstic Acid) เช่นวุลแฟรม, ชีไลท์, และวุลแฟรมปนดีบุกเปนต้น ตามความในกฎเสนาบดีฉบับลงวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๑ นั้นไม่เหมาะแก่กาลสมัย จึงให้ยกเลิกกฎเสนาบดีฉบับที่กล่าวอ้างมานี้เสีย ให้ใช้กฎฉบับนี้ สำหรับ กำหนดวิธีการเก็บค่าภาคหลวงแร่ชนิดต่าง ๆ ที่มีตังสะติกแอซิด (Tungstic Acid) เช่นวุลแฟรม, ชีไลท์ และวุลแฟรมปนดีบุกเปนต้น ต่อไปดังนี้—

ข้อ ๑ บรรดาแร่ต่าง ๆ ที่มีตังสะติกแอซิด (Tungstic Acid) เช่นแร่วุลแฟรม, ชีไลท์, วุลแฟรมปนดีบุก หรือแร่ชนิดเหล่านี้ปนกันก็ตาม ซึ่งนำมาจะเสียค่าภาคหลวงนั้น ให้เจ้าพนักงาน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ชั้นหัวน่าการด่านภาษีเก็บเงินค่าภาคหลวงที่มีอัตราสูงสุดซึ่งกำหนดให้เก็บอยู่ในเวลานั้น เช่นในเวลานี้เก็บตามอัตราค่าภาคหลวงแร่ดีบุกซึ่งมีอัตราสูงสุด

ข้อ ๒ เมื่อผู้เสียเงินจะร้องว่าแร่นั้นมีแร่ชนิดหนึ่งชนิดใดหรือในสองสามชนิดปนกันดังกล่าวมาแล้วในข้อ ๑ ให้เจ้าพนักงานผู้มีน่าที่จัดการดังนี้คือ

ก. ให้ผู้เสียเงินเขียนรายการลงในคำชี้แจงตามแบบพิมพ์หลวงเปน ๓ ฉบับ ๆ ที่หนึ่งให้เจ้าพนักงานชั้นหัวน่าการด่านภาษีประจำท้องที่รักษาไว้ ฉบับที่สองมอบให้ผู้เสียเงินรับไป ฉบับที่สามให้ส่งไปให้กรมราชโลหกิจและภูมิวิทยา

ข. ให้เจ้าพนักงานชั้นด่านภาษีชักตัวอย่างแร่ไว้ตามจำนวนและวิธีต่อไปนี้ คือให้ชักตัวอย่างแร่ไว้มีน้ำหนักถุงละ ๔ ตำลึงจีน โดยใช้เหล็กกลวงหรือเครื่องมือชนิดอื่น ๆ แทงลงไปจากปากถุงให้ถึงก้นถุงที่บรรจุแร่ ทุก ๆ ๑ ถุงในจำนวน ๕ ถุงหรือเศษของ ๕ ถุง กับให้สอดแบบพิมพ์ฉบับที่ ๓ กับตัวอย่างแร่บรรจุลงในซองกระดาษแล้วผนึกซอง ลงนามประทับตราเจ้าพนักงานชั้นหัวน่าการด่านภาษีเก็บเงินค่าภาคหลวง ตรงผ่านรอยที่ผนึกซองและลงนามเจ้าพนักงานชั้นหัวน่าการด่านภาษีซึ่งเปนผู้กำกับการชั่งแร่และลงนามผู้เสียค่าภาคหลวงด้วย แล้วบรรจุ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ซองกระดาษใส่ตัวอย่างแร่นั้นลงในถุง ซึ่งเจ้าพนักงานได้จัดการไว้นั้นอีกชั้นหนึ่ง แล้วเย็บถุงประทับตราประจำครั้งทับปลายเชือกอีกให้เรียบร้อย

ค. การชักตัวอย่างแร่ดังกล่าวแล้วในข้อ ข. นั้น รัฐบาลจะได้มีเครื่องสำหรับบดแร่ไว้ประจำที่ด่านภาษี เพราะฉนั้นถ้าด่านใดมีเครื่องบดแร่ ก็ให้เจ้าพนักงานชั้นหัวน่าการด่านภาษีสั่งให้เจ้าของแร่พาแร่ทุกถุงที่ได้เลือกไว้สำหรับชักตัวอย่างนั้นไปบดต่อหน้าเจ้าพนักงานชั้นหัวน่าการด่านภาษี และเจ้าพนักงานท้องที่อีกหนึ่งนายขึ้นไป ให้เปนเมล็ดมีขนาดเล็กพอสมควรทั้งหมด แล้วเอาแร่ที่บดเสร็จแล้วนั้นมาคลุกเคล้าให้ปนกันดีเสียก่อนจึงชักเอาตัวอย่างแร่ภายหลัง

ข้อ ๓ เจ้าพนักงานชั้นหัวน่าการด่านภาษีผู้เก็บเงินค่าภาคหลวงต้องส่งถุงตัวอย่างแร่ที่ได้บรรจุไว้กับแบบพิมพ์ฉบับที่สามนั้นไปให้กองราชโลหกิจสำหรับ ส่งให้กรมราชโลหกิจ และภูมิวิทยาโดยเร็ว

ข้อ ๔ เมื่อผู้เสียเงินค่าภาคหลวงมีความประสงค์จะขอคืนค่าภาคหลวงดังกล่าวแล้ว ต้องส่งแบบพิมพ์ที่เขียนรายการแล้ว ซึ่งเจ้าพนักงานได้มอบให้พร้อมกับรายการแยกธาตุของผู้ที่รับซื้อ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แร่ไว้นั้นไปให้กรมราชโลหกิจและภูมิวิทยากายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันเสียเงินค่าภาคหลวงเป็นต้นไป หรือภายในกำหนดเวลาที่กรมราชโลหกิจและภูมิวิทยาจะได้ขยายให้ ถ้ามิได้ส่งคำขอร้องคืนเงินให้ถึงกรมราชโลหกิจและภูมิวิทยาภายในกำหนดเงินค่าภาคหลวงที่ได้เสียไว้แล้วเท่าใด ให้เป็นพับไป จะเรียกร้องคืนภายหลังอีกไม่ได้

ข้อ ๕ ให้กรมราชโลหกิจและภูมิวิทยามีอำนาจเรียกหลักฐานอย่างอื่น ๆ จากผู้เก็บและผู้เสียเงินค่าภาคหลวงเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร และเมื่อกรมราชโลหกิจและภูมิวิทยาได้ตรวจสอบข้อความตามใบสำคัญที่ได้กล่าวในข้อ ๔—๕ กับลักษณแร่รายนั้น ๆ ถูกต้องแล้ว จะได้ออกคำสั่งให้จ่ายเงินคืนให้แก่ผู้เสียเงินไปเท่าจำนวนเงินค่าภาคหลวงที่ได้เสียไว้เกินกว่าอัตราที่จะต้องเสียนั้น

ข้อ ๖ แร่ซึ่งอยู่ในประเภทที่รัฐบาลดำริห์คืนเงินค่าภาคหลวงนี้ให้ถือเฉภาะแร่ที่ได้แยกธาตุแล้วและปรากฏว่ามีตังสะติกแอซิด (Tungstic Acid) เจือปนอยู่ตั้งแต่ ๔๐ เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๗ ถ้าหวกมีข้อโต้เถียงเกิดขึ้นถึงเรื่องการคืนเงินค่าภาค หลวงตามความในกฎนี้แต่ข้อหนึ่งข้อใดก็ดี เสดีนาบกระทรวงเกษตราธิการจะได้เป็นผู้พิจารณาและตัดสินเป็นเด็ดขาด

กระทรวงเกษตราธิการ

กฎให้ไว้ณวันที่ ๑๓ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาพลเทพ

เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม น่า ๑๖)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๑๘

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลบางกะไห อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลบางเตย

ด้วยมณฑลปาจีนบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลบางกะไห ท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ไปรวมกับตำบลบางเตย ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้รวมเปนตำบลเดียวกันนี้ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เปนอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลบางกะไหเดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบลบางเตยแล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

พระยาไพศาลศิลปสาตร์

จางวางโท ปลัดทูลฉลองลงชื่อแทนเสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม หน้า ๒๐)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๑๙

ประกาศเรื่องเปลี่ยนระเบียบการแต่งกาย ของสมาชิกในกองพันหลวงราชนาวีเสือป่า

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เปลี่ยนระเบียบการแต่งกายของสมาชิกกองพันหลวงราชนาวีเสือป่าชั้นสัญญาบัตร์เปนกำหนดใหม่ คือ—

๑ แต่งครึ่งยศ ให้ใช้หมวกกันแดด เสื้อขาวคอแบะ เสื้อเชิดขาวคอตั้งหรือตั้งพับมุมผูกผ้าผูกคอดำ เงื่อนหูกระต่าย อินทรธนูน้อย กางเกงขาว กระบี่สายหนังดำคาดในเสื้อ รองเท้าหนังดำ

๒ แต่งเต็มยศขาว ให้ใช้แต่งเช่นเครื่องครึ่งยศ แต่ให้เปลี่ยนใช้กระบี่สายแถบทองคาดในเสื้อ

ทั้งนี้ให้เปลี่ยนใช้ตั้งแต่วันที่สั่งมานี้เปนต้นไป

กรมบัญชาการคณะเสือป่า

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

โดยกระแสร์พระราชดำรัสสั่ง สมเด็จพระนายกเสือป่า

เจ้าพระยารามราฆพ ม.ร.

นายพลเสือป่า อุปนายกเสือป่า

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม น่า ๔๐๓)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กำหนดจำนวนโคเดอีนและเกลือของโคเดอีน ให้ผู้ถือใบอนุญาตมีได้ในปีหนึ่ง ๆ

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๔๑ ลงวันที่ ๖ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ยกเลิกโคเดอีนและเกลือของโคเดอีน (Codeineand Salts of Codeine) จากประเภทยา ยกเว้น และให้อยู่ในประเภทต้องห้ามตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพย์ติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ แล้วนั้น แต่บัดนี้เป็นต้นไปให้เพิ่มชื่อยาซึ่งกล่าวนี้เข้าในบัญชีประเภท ก. ท้ายกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย สำหรับยาเสพย์ติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ และยอมให้ผู้ถือใบอนุญาตประเภทต่าง ๆ มียานี้ได้ในปีหนึ่ง มีกำหนดจำนวนดังต่อไปนี้

ก. นักปรุงยาประกาศนียบัตร ๕๐ กรัม
ข. นักปรุงยาไม่มีประกาศนียบัตร ๕ กรัม
ค. แพทย์ประกาศนียบัตร ๕ กรัม
ง. แพทย์ไม่มีประกาศนียบัตร ๒ กรัม

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช
เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มิถุนายน น.ศ. ๒๒)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๒๑

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลท่าจิก อำเภอทับเที่ยง จังหวัดตรัง ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลน้ำผุดเหนือ

ด้วยมณฑลภูเก็ตแจ้งว่าทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลท่าจิก ท้องที่อำเภอทับเที่ยง จังหวัดตรัง ไปรวมกับตำบลน้ำผุดเหนือ ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้รวมเป็นตำบลเดียวกันนี้ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.๒๔๖๔ ในตำบลท่าจิกเดิมก็ไปรวมอยู่ในตำบลน้ำผุดเหนือแล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มิถุนายน น่า ๒๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๒๒

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลแม่ฮม อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลต้นเปา

ด้วยมณฑลพายัพแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลแม่ฮม ท้องที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ไปรวมกับตำบลต้นเปา ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้รวมเป็นตำบลเดียวกันนี้ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลแม่ฮมเดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบลต้นเปาแล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มิถุนายน น่า ๒๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านปรก จังหวัดสมุทสงคราม ซึ่งแยกตั้งขึ้นใหม่

ด้วยมณฑลราชบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้แยกตำบลบางจะเกร็ง ท้องที่อำเภอบ้านปรก จังหวัดสมุทสงคราม ซึ่งได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ขึ้นเปนอีกตำบลหนึ่ง ชื่อว่าตำบลบางแก้ว เหตุฉะนั้นให้เปนอันว่าใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลบางแก้ว ท้องที่อำเภอบ้านปรก จังหวัดสมุทสงครามด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มิถุนายน น่า ๒๖)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๒๔

ประกาศ
เรื่องเปลี่ยนนามอำเภอบ้านนา ในมณฑลนครศรีธรรมราช

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยรับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า อำเภอบ้านนาในจังหวัดสงขลาชื่อซ้ำกันกับอำเภอบ้านนาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำให้เกิดความเข้าใจผิดและไม่สดวกแก่ทางราชการ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนนามอำเภอบ้านนาในจังหวัดสงขลา เรียกว่า "อำเภอจะนะ" เพื่อให้เป็นการสดวกแก่ทางราชการตั้งแต่บัดนี้ไป

กระทรวงมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มิถุนายน น่า ๕๓๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๒๕

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่อำเภอเมืองปาจีนบุรี จังหวัดปาจีนบุรี สำหรับตำบลโคกกระจะ ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลตลาดหน้าเมือง ตำบลธารเลาไปรวมกับตำบลเนินหอม ตำบลดงตาแทนไปรวมกับตำบลดงพราม และตำบลโคกไม้ลาย ซึ่งยุบตำบลปากพลีมารวม

มณฑลปาจีนบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลในท้องที่อำเภอเมืองปาจีนบุรี คือตำบลโคกกระจะไปรวมกับตำบลตลาดหน้าเมือง ตำบลธารเลาไปรวมกับตำบลเนินหอม ตำบลดงตาแทนไปรวมกับตำบลดงพราม และตำบลโคกไม้ลาย ซึ่งยุบตำบลปากพลีมารวมเข้าเปนตำบลเดียวกันแล้ว

ทั้ง ๔ ตำบลนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้ว คือ ตำบลตลาดหน้าเมืองประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๔ ตำบลเนินหอม ตำบลดงพราม และตำบลปากพลี ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ เหตุฉะนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๑ ให้เปนอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลโคกกระจะ ตำบลธารเลา ตำบลดงตาแทนเดิม ก็ไปรวมอยู่ในเตำบลตลาดหน้าเมือง ตำบลเนินหอม ตำบลดงพราม ตามลำดับตรงกับทำเนียบท้องที่ทางราชการฝ่ายปกครองแล้วด้วย

๒ ตำบลปากพลีซึ่งได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาแล้ว ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบไปรวมกับตำบลโคกไม้ลาย ซึ่งยังไม่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา และรวมเรียกว่าตำบลโคกไม้ลายนั้น ให้เปนอันว่าได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้วด้วย

ประกาศมาณวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๘ มิถุนายน น่า ๒๗)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๒๗

พระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวแบบทหารบก แก้ไขเพิ่มเติม

มีพระบรมราชโองการในพระบาท สมเด็จ พระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้แก้ไขข้อความในพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวแบบทหารบก ที่ได้ตราไว้ณะวันที่ ๒๔ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๒ ดังต่อไปนี้

๑) มาตรา ๒๓ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๑ แล้วใช้ความใหม่ว่า "ข้อ ๑ เพิ่มภู่ขนห่านสีขาวสลับแดงสำหรับประดับยอดหมวก

ข้อ ๒ เพิ่มหมวกสีดำระบายพับทั้ง ๒ ข้างมีภู่ขนห่านสีขาวสลับแดงประดับ"

๒) มาตรา ๒๓ ให้แก้เลขข้อ ๒,๓,๔,๕,๖ เดิมเปน "๓,๔,๕,๖,๗,"

๓) มาตรา ๔๑ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๔ แล้วใช้ความใหม่ว่า "ข้อ ๔ ประเภทครึ่งยศและครึ่งยศขาว หมวกยอดไม่มีภู่ เสื้อแบบหลวงผ้าขาว สพายคันชีพ กางเกงสักหลาดสีดำแบบขายาวมีแถบ รองเท้าหนังดำ"

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๔) มาตรา ๔๒ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๔ แล้วใช้ความใหม่ว่า "ข้อ ๔ ประเภทครึ่งยศและครึ่งยศขาว หมวกยอดไม่มีภู่ เสื้อแบบหลวงผ้าขาว สพายคันชีพ กางเกงสักหลาดสีดำแบบขายาวมีแถบ รองเท้าหนังดำ"

๕) มาตรา ๔๓ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๔ แล้วใช้ความใหม่ว่า "ข้อ ๔ ประเภทครึ่งยศและครึ่งยศขาว หมวกยอดไม่มีภู่ เสื้อแบบหลวงผ้าขาว สพายคันชีพ กางเกงสักหลาดสีน้ำเงินหม่นแบบขี่ม้ามีขลิบเหลืองเปนลวดที่ตะเข็บ สนับแข้งหนังดำ รองเท้าหนังดำ"

๖) มาตรา ๔๔ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๔ แล้วใช้ความใหม่ว่า "ข้อ ๔ ประเภทครึ่งยศและครึ่งยศขาว หมวกยอด เสื้อแบบหลวงผ้าขาวไม่มีปลอกคอปลอกข้อมือ สพายคันชีพ กางเกงสักหลาดสีน้ำเงินแก่แบบกว้างขาสั้น หรือกางเกงแบบขี่ม้าผ้าพันแข้งสีดำ รองเท้าหนังดำ"

๗) มาตรา ๔๕ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๔ แล้วใช้ความใหม่ว่า "ข้อ ๔ ประเภทครึ่งยศและครึ่งยศขาว หมวกยอดไม่มีภู่ เสื้อแบบหลวงผ้าขาวไม่มีปลอกคอปลอกข้อมือ กางเกงสักหลาดสีดำแบบขายาวมีเส้นลวดสีแดงที่ตะเข็บนอก รองเท้าหนังดำ"

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๘) มาตรา ๔๖ ข้อ ๑ ให้แก้คำว่า "ปรกติประเภทหนาว" เปน "ปรกติประเทศหนาว" ทั้ง ๔ แห่ง และให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๔ แล้วใช้ความใหม่ว่า "ประเภทสโมสร กลางวันแบ่งเปน ๒ อย่าง คือ

สโมสรกลางวันในประเทศร้อน หมวกทรงหม้อตาลขาว เสื้อแบบหลวงผ้าขาว กางเกงผ้าขาว รองเท้าหนังดำ

สโมสรกลางวัน ประเทศ หนาว เหมือนปรกติ ประเทศ หนาว ค."

๙) มาตรา ๔๖ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๕ แล้วใช้ความใหม่ว่า "ข้อ ๕ ประเภทราตรีสโมสรในประเทศหนาวแต่งเหมือนปรกติประเทศหนาว ค. ในประเทศร้อนแต่งเหมือนสโมสรกลางวันแต่ใช้กางเกงแบบขายาวเสมอ กับถ้ามีกำหนดให้ประดับเครื่องราชอิศริยาภรณ์ ต้องใช้กางเกงสักหลาดสีดำหรือสีน้ำเงินมีแถบขายาว รองเท้าหุ้มข้อหนังดำ งดการคาดกระบี่ได้"

๑๐) มาตรา ๔๖ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๖ แล้วใช้ความใหม่ว่า "ข้อ ๖ ประเภทครึ่งยศแบ่งเปน ๓ อย่าง คือ

ครึ่งยศขาว หมวกยอดขาว เสื้อแบบหลวงผ้าขาว กางเกงผ้าขาว รองเท้าหนังดำ"

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ครึ่งยศประเทศร้อน หมวกยอดขาว เสื้อแบบหลวงผ้าขาว กางเกงสักหลาดสีดำหรือสีน้ำเงินมีแถบ รองเท้าหนังดำ

ครึ่งยศประเทศหนาว หมวกยอดสีดำ เสื้อสักกระหลาดสีดำ กางเกงสักกระหลาดสีดำหรือสีน้ำเงินมีแถบ รองเท้าหนังดำ

๑๑) มาตรา ๔๖ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๗ แล้วใช้ความใหม่ว่า " ข้อ ๗ ประเภทเต็มยศแบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ

เต็มยศขาว หมวกยอดขาว เสื้อแบบหลวงผ้าขาว กางเกงผ้าขาว รองเท้าหนังดำ

เต็มยศประเทศร้อน หมวกยอดขาว เสื้อแบบหลวงผ้าขาว ประกอบกับปลอกคอปลอกข้อมือ คาดประคต กางเกงสักกระหลาดสีดำหรือสีน้ำเงินมีแถบ รองเท้าหนังดำ

เต็มยศประเทศหนาว หมวกยอดสีดำ เสื้อสักกระหลาดสีดำ คาดประคต กางเกงสักกระหลาดสีดำหรือสีน้ำเงินมีแถบ รองเท้าหนังดำ"

๑๒) มาตรา ๔๗ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๒ แล้วใช้ความใหม่ว่า " ข้อ ๒ ประเภทราตรีสโมสร แบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ

ราตรีสโมสรเปิดอก หมวกทรงหม้อตาลขาว เสื้อผ้าขาวเปิดอกปาดเอว คอแบะ เสื้อกั๊ก เสื้อชั้นในน่าอกแข็งประกอบ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กับคอเสื้ออย่างแข็ง ผูกผ้าผูกคอสีดำเป็นหูกระต่าย กางเกงผ้าขาวแบบขายาว รองเท้าหนังดำอย่างหุ้มข้อ ไม่คาดกระบี่

ถ้ามีกำหนดให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ต้องใช้กางเกงสักกระหลาดสีดำหรือสีน้ำเงินมีแถบแทนกางเกงผ้าขาว

ราตรีสโมสรปิดอก เหมือนกับราตรีสโมสร ดังกล่าวแล้วในมาตรา ๔๖ ข้อ ๕

ราตรีสโมสรประเทศหนาว เหมือนปรกติประเทศหนาว ค."

๑๓) มาตรา ๕๑ ให้เติมความต่อท้ายข้อ ๔ ว่า "แต่เติมภู่ที่หมวกยอด"

๑๔) มาตรา ๕๒ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๓ แล้วใช้ความใหม่ว่า "ข้อ ๓ ประเภทครึ่งยศแบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ

ครึ่งยศขาว แต่งเหมือนกับที่กล่าวแล้วในมาตรา ๔๖ ข้อ ๖

ครึ่งยศประเทศร้อน แต่งเหมือนกับที่กล่าวแล้วในมาตรา ๔๖ ข้อ ๖ แต่ใช้หมวกพับระบายมีภู่แทนหมวกยอด

ครึ่งยศประเทศหนาว แต่งเหมือนกับที่กล่าวแล้วในมาตรา ๔๖ ข้อ ๖"

๑๕) มาตรา ๕๒ ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความว่า "เต็มยศขาวแต่งเหมือนกับที่กล่าวไว้ในมาตรา ๔๖ ข้อ ๗ แต่ใช้หมวกพับระบาย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มีภู่แทนหมวกยอด" แล้วใช้ความใหม่ว่า "เต็มยศขาวแต่งเหมือนที่กล่าวไว้ในมาตรา ๔๖ ข้อ ๗ แต่เพิ่มภู่ที่หมวกยอด"

๑๖) ให้เติมความลงในท้ายข้อ ๑ แห่งมาตรา ๓๔ ว่า "ชนิดทหารสื่อสาร สีเมล็ดมะปราง"

พระราชกำหนดนี้ให้ไว้วันที่ ๑๑ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ มิถุนายน น่า ๒๘)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
ว่าด้วยการจำหน่ายธนบัตร์ราคาใบละ ๑ บาท
หมวด ว.

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ประกาศตามอำนาจในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติธนบัตร์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ ตามที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัตนโกสินทรศก ๑๒๕ ว่าด้วยการจำหน่ายธนบัตร์ราคาใบละ ๑ บาท หมวด ว. ตามความในพระราชบัญญัติธนบัตร์เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๖๑ (ฉบับที่ ๑) ดังกล่าวต่อไปนี้

๑ ธนบัตร์ราคาใบละ ๑ บาท ซึ่งจำหน่ายให้แลกเปลี่ยนตามประกาศนี้ มีขนาด สี ลวดลาย และข้อความอื่น ๆ เช่นเดียวกันกับธนบัตร์ราคาใบละ ๑ บาท ที่ได้จำหน่ายตามประกาศลงวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ เว้นไว้แต่ ธนบัตร์ที่ประกาศจำหน่ายคราวนี้ อักษรประจำหมวด ว. เลขประจำใต้อักษรเรียงลำดับตั้งแต่ ว ๑ ถึง ว ๕๐ และเรียงเลขหมายตั้งแต่ ๐๐๐๐๑ ถึง ๑๐๐๐๐๐ ทุกหมวด

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๗ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ มิถุนายน น่า ๓๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ

ตั้งอัตราเงินรัชชูปการ และอากรค่านา กับเลื่อนชั้นที่นาบางตำบล ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทสาคร

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า ทางการฝ่ายปกครองได้เปลี่ยนแปลงท้องที่ในอำเภอเมืองจังหวัดสมุทสาครขึ้นใหม่บางตำบล คือ แยกหมู่บ้านในตำบลบางกระดี่ ซึ่งจัดเก็บเงินอากรค่านาเปนนาฟางลอยชั้นโทอัตราไร่ละ ๑ บาท ๓ หมู่บ้าน และแยกหมู่บ้านจากตำบลโคกขามซึ่งจัดเก็บเงินอากรค่านาเปนนาฟางลอยชั้นเบ็ญจอัตราไร่ละ ๔๐ สตางค์ ๔ หมู่บ้านรวม ๗ หมู่บ้านจัดตั้งเปนตำบลขึ้นใหม่เรียกว่าตำบลลูกวัว และได้แยกหมู่บ้านจากตำบลโคกขามซึ่งจัดเก็บเงินอากรค่านาเปนนาฟางลอยชั้นเบ็ญจอัตราไร่ละ ๔๐ สตางค์ ๒ หมู่บ้านไปรวมขึ้นกับตำบลโพธิ์แจ้ที่มีอัตราเงินอากรค่านาเปนนาฟางลอยชั้นโทไร่ละ ๑ บาท และการทำนาในหมู่บ้านที่แยกตั้งเปนตำบลเรียกนามว่าตำบลลูกวัว และหมู่บ้านที่แยกมารวมขึ้นกับตำบลโพธิ์แจ้นั้น ราษฎรทำมาหาเลี้ยงชีพ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ได้ผลบริบูรณ์ดีขึ้นกว่าแต่ก่อน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งอัตราจัดเก็บเงินอากรค่านาในตำบลลูกวัว ซึ่งจัดตั้งขึ้นใหม่นี้ เปนนาฟางลอยชั้นโทมีอัตราเงินอากรค่านาไร่ละ ๑ บาท และกำหนดอัตราเงินรัชชูปการในตำบลลูกวัวนี้ให้เก็บคนละ ๖ บาท กับเลื่อนชั้นที่นาใน ๒ หมู่บ้านที่แยกจากตำบลโคกขามมาขึ้นตำบลโพธิ์แจ้นั้น ขึ้นจัดเก็บเปนนาฟางลอยชั้นโทมีอัตราเงินอากรค่านาไร่ละ ๑ บาท ตั้งแต่พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เปนต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ มิถุนายน น่า ๓๖)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลราชบุรี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า "เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเปนกาลสมควรที่จะทำดังนั้น" นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลราชบุรีเพิ่มขึ้นอีก ๔ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เปนต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๑๔ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๒ มิถุนายน น่า ๓๘)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
ราชบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	เกาะหลัก	คลองวาฬ กุยเหนือ กุยใต้ ทับสะแก

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ

ถอนอำนาจพิเศษซึ่งได้พระราชทาน แก่บริษัทหัดถกรรมสยามทุนจำกัด

พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นาย ต. เฉ่ง พระพิศาลสุริยศักดิ์ หลวงบริรักษ์จริยาวัตร์ นายบุญมี นายฉั่ว สุ้นฮวด นายสิน นายชื่น นายรองพลพ่าย รวม ๘ นายตั้งบริษัทอันมีนามว่า บริษัทหัดถกรรมสยาม ตามประกาศพระราชทานอำนาจพิเศษลงวันที่ ๘ พฤษภาคม รัตนโกสินทรศก ๑๓๐ นั้น

บัดนี้ปรากฏว่าบริษัทหัดถกรรมสยาม ตั้งแต่ตั้งมาหาได้ดำเนิรกิจการแต่อย่างหนึ่งอย่างใดไม่ ผู้จัดการของบริษัทยื่นคำร้องขอให้ถอนประกาศพระราชทานอำนาจพิเศษ และรับรองว่าบริษัทนี้ไม่มีหนี้สินอย่างใด กับบุคคลภายนอกเลย กระทรวงพาณิชย์ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ถอนอำนาจพิเศษ ซึ่งได้พระราชทานแก่บริษัทหัดถกรรมสยาม ตามประกาศลงวันที่ ๘ พฤษภาคม รัตนโกสินทรศก ๑๓๐ นั้นเสีย

ประกาศมาณวันที่ ๑๗ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

กิตติยากร

เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๒๘ มิถุนายน น่า ๔๐)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
ยกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษ
ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพย์ติดให้โทษ
พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่ได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษายกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓(ข)แห่งกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยสำหรับยาเสพย์ติดให้โทษ พระพุทธศักราช๒๔๖๕ แล้ว รวม ๓๒ ขนานนั้น บัดนี้ ขอประกาศยกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีนั้นเพิ่มเติมอีก ๓ ขนาน รวมเป็น ๓๕ ขนานดังต่อไปนี้

33. " STAFFALLENS " CHLORODYNE.
(Stafford Allen & Sons, Limited, London.)

34. Chlorodyne. R.M.S.
(กรมแพทย์สุขาภิบาลทหารบก)

35. Mistura Anti- cholericae. R.M.S.
(กรมแพทย์สุขาภิบาลทหารบก)

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๒๗ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช
เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ มิถุนายน หน้า ๔๓)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๔๐

พระราชบัญญัติเพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
ไขความในพระราชบัญญัติการเดินอากาศ
พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่ได้ทรงพระราชดำริห์เห็นว่า การที่จะห้ามเสียซึ่งการบรรทุกและใช้เครื่องถ่ายรูปในอากาศยานซึ่งบินไปมาในประเทศสยามนั้น เปนข้อที่พึงปราถนา เพื่อจะได้รักษาไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งพระราชอาณาเขตต์

อนึ่งโดยที่สัญญานานาประเทศว่าด้วย ข้อบังคับ สำหรับการเดินอากาศ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๒ ซึ่งได้พระราชทานพระราชสัตยาบัน ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๒ แล้วนั้น มีข้อความบัญญัติอยู่ว่า ในการเดินอากาศ ประเทศซึ่งได้ลงนามในสัญญา ประเทศใดจะห้ามหรือวางระเบียบบังคับการบรรทุก หรือใช้เครื่องถ่ายรูปเปนประการใดก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่า "พระราชบัญญัติเพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ไขความในพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕"

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้น

มาตรา ๓ ความในมาตรา ๑๓๓ แห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ นั้นเป็นอันยกเลิก

มาตรา ๔ ภายในพระราชอาณาเขตต์ประเทศสยาม ห้ามมิให้ผู้ใดบรรทุกหรือใช้และห้ามมิให้ผู้ควบคุมอากาศยานอนุญาตให้ผู้ใดบรรทุกหรือใช้เครื่องถ่ายรูปชนิดใด ๆ ในอากาศยาน เว้นไว้แต่ผู้นั้นจะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณอักษรของเสนาบดีผู้มีอำนาจก่อน ความยินยอมเช่นว่านี้ให้เป็นไปภายในบังคับแห่งข้อกำหนดสุดแล้วแต่เสนาบดีจะเห็นสมควรวางลงไว้

แต่ท่านมิให้ใช้มาตรานี้บังคับแก่การบรรทุกเครื่องถ่ายรูป ซึ่งบรรจุเข้าหีบหรือห่อมิดชิดเป็นสินค้าเพื่อประโยชน์ในการค้าขายโดยสุจริต

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕ ผู้ใดละเมิดต่อบทบัญญัติแห่งมาตรา ๔ หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดซึ่งระบุไว้ในความยินยอมของเสนาบดี ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งสองสถาน

มาตรา ๖ ให้เพิ่มเติมข้อความในมาตรา ๑๒๕ วรรค ค) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเดินอากาศ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ คือแซกคำว่า "เครื่องถ่ายรูปไม่ว่าชนิดใด ๆ" ต่อเข้าหลังคำ "โทรศัพท์" รวมความเป็นดังต่อไปนี้ คือ

"ค) ขึ้นตรวจตราและค้นอากาศยาน ซึ่งตนมีมูลเหตุที่จะเชื่อว่ามีวัตถุระเบิด อาวุธ กระสุนปืน เครื่องวิทยุโทรเลขหรือโทรศัพท์ หรือเครื่องถ่ายรูปไม่ว่าชนิดใด ๆ หรือของซึ่งกำลังนำเข้าหรือได้นำเข้าแล้วหรือกำลังนำออกนั้นได้"

มาตรา ๗ เครื่องถ่ายรูป แผ่นกระจก ฟิลม์ หรือสิ่งอื่น ๆ อันเป็นเครื่องประกอบในการถ่ายรูป ซึ่งได้ใช้หรือบรรทุกเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในมาตรา ๔ นั้น ให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจยึดไว้ แต่ว่าถ้าเป็นการยึดของชาวต่างประเทศผู้เข้ามาในพระราชอาณาเขตต์ด้วยอากาศยานต่างประเทศ และเสนาบดีผู้มีอำนาจเป็นที่พอแก่ใจ แล้วว่าเจ้าทรัพย์นั้นได้กระทำไปโดยสุจริต และมิได้ทราบบทข้อความแห่งพระราชบัญญัตินี้ไซร้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เสนาบดีจะสั่งให้คืนเครื่องถ่ายรูป แผ่นกระจก ฟิลม์ หรือสิ่งอื่น ๆ อันเปนเครื่องประกอบในการถ่ายรูปเช่นว่านั้นทั้งหมด หรือแต่บางส่วนให้แก่เจ้าทรัพย์ไปก็ได้ สุดแล้วแต่จะพินิจเห็นสมควร

ตราไว้ณวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ เปนปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม น่า ๔๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๔๔

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลกันทรารมย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งโอนไปขึ้นในท้องที่อำเภอห้วยเหนือ จังหวัดขุขันธ์

ด้วยมณฑลอุบลราชธานีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้โอนตำบลกันทรารมย์ ท้องที่อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ไปขึ้นอยู่ในท้องที่อำเภอห้วยเหนือ จังหวัดขุขันธ์แล้ว เหตุฉะนั้นให้เปนอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ สำหรับตำบลกันทรารมย์ ซึ่งเดิมขึ้นท้องที่อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ก็ได้โอนไปอยู่ในท้องที่อำเภอห้วยเหนือ จังหวัดขุขันธ์แล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม น่า ๔๘)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๔๕

ประกาศ

ตั้งอัตราจัดเก็บเงินอากรค่านา และเงินรัชชูปการ ในตำบลบางแก้ว ท้องที่อำเภอบ้านปรก จังหวัดสมุทสงคราม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ทางการฝ่ายปกครองได้แยกหมู่บ้านตำบลบางจะเกร็งท้องที่อำเภอบ้านปรก จังหวัดสมุทสงคราม ๑๐ หมู่บ้านไปตั้งเป็นตำบลขึ้นใหม่ เรียกนามว่าตำบลบางแก้ว ส่วนค่านาค่ารัชชูปการ ยังหาได้กำหนดตั้งอัตราไว้ไม่

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดเก็บเงินอากรค่านาตำบลบางแก้ว ในอัตรานาฟางลอยชั้นเบ็ญจไร่ละ ๔๐ สตางค์ อัตราเงินรัชชูปการคนละ ๖ บาทเท่ากับอัตราเดิมเมื่อยังรวมอยู่ในตำบลบางจะเกร็ง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นและสืบไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม น่า ๔๘)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงคมนาคม
พแนกไปรษณีย์

ด้วยตามประกาศลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ เรื่องพระราชทานพระบรมราชานุญาตใช้ตราไปรษณียากรราคา ๕ สตางค์ ๑๕ สตางค์ และ ๒๕ สตางค์ กับไปรษณียบัตร์อย่างราคา ๑๕ สตางค์ ความแจ้งอยู่แล้วนั้น

บัดนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กระทรวงคมนาคมออกประกาศใช้ตราไปรษณียากรราคา ๓ สตางค์ สีน้ำตาล มีพระบรมฉายาศาทิศลักษณประดิษฐานอยู่น่าพระครุฑพาห

ตราไปรษณียากรราคา ๓ สตางค์ที่ว่ามาแล้วนี้ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้กรมไปรษณีย์โทรเลขจำหน่ายณที่ทำการไปรษณีย์ทั่วพระราชอาณาจักร์ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๖ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาวงษานุประพัทธ์

เสนาบดีกระทรวงคมนาคม

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๗ กรกฎาคม น่า ๕๑)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อบังคับสภากาชาดสยามแก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ ๔)

ด้วยคำที่ใช้ว่า "กรรมการที่ปฤกษา" ในข้อบังคับสภากาชาดสยาม ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ ก็ดี ในข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งได้ทำขึ้นในภายหลังนั้นก็ดี ยังไม่เหมาะกับตำแหน่งน่าที่ของกรรมการ เพราะตามความในข้อบังคับดังกล่าวแล้ว ข้อ ๒๐ และข้อ ๒๓ ย่อมแสดงให้เห็นโดยแจ้งชัดว่า กรรมการคณะนี้มีอำนาจครอบงำบังคับบัญชาการงานทั้งหลาย ของ สภากาชาดสยามด้วยไม่แต่เพียงจะให้ความแนะนำต่อเมื่อกรรมการเจ้าน่าที่นำขึ้นหารือ

และโดยที่ในคราวประชุมกรรมการเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ได้มีข้อตกลงโดยมะติของบรรดากรรมการในที่ประชุมนั้นว่า ควรให้ตัดคำว่า "ที่ปฤกษา" ท้ายชื่อกรรมการนั้นออก และให้ใช้คำว่า "กรรมการสภากาชาดสยาม" แทน

เพราะฉนั้นณบัดนี้สมเด็จพระมาตุจฉาเจ้า สว่างวัฒนา พระบรมราชเทวี องค์สภานายิกาสภากาชาดสยาม จึงมีพระกระแสร์

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ดำรัสสั่งโดย และถึงพร้อมด้วยอนุมัติและความยินยอมของคณะกรรมการให้ขีดคำว่า “กรรมการที่ปฤกษา” ตามที่ใช้ในข้อบังคับสภากาชาดสยาม พ.ศ. ๒๔๖๓ และในข้อบังคับแก้ไขเพิ่มเติมภายหลังนั้นออกเสีย และให้ใช้คำว่า “กรรมการสภากาชาดสยาม” แทน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๗

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๐ สิงหาคม น่า ๕๖)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๔๘

ประกาศกระแสร์พระบรมราชโองการ ให้ใช้พระราชบัญญัติรถยนตร์ ในท้องที่ จังหวัดชลบุรี มณฑลปราจิณ

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า ตามความในมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติรถยนตร์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) มีว่า ถ้าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ในหัวเมืองมณฑลใด เมื่อใด จะได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษานั้น

บัดนี้ได้ทรงทราบฝ่าลอองธุลีพระบาทว่า มีผู้นิยมใช้รถยนตร์แพร่หลายมากขึ้นในจังหวัดชลบุรี ถึงเวลาสมควรจะใช้พระราชบัญญัติ เพื่อควบคุมการเดินรถให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และปราศจากภยันตราย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติรถยนตร์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) กับประกาศแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติรถยนตร์ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๖๐ ในท้องที่จังหวัดชลบุรี มณฑลปราจิณ ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งเจ้าพนักงานขึ้นสำหรับจดทะเบียนรถยนตร์ คนขับ และทำการอื่น ๆ ให้เปนไปตามพระราชบัญญัติและประกาศแก้ไขเพิ่มเติมนั้น

ส่วนเงินผลประโยชน์อันจะพึงได้จากการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานให้เปนรายได้ของสุขาภิบาลเมืองชลบุรี

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๗ สิงหาคม น่า ๕๘)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่อำเภอหยงสตา จังหวัดตรัง สำหรับตำบลส้มเฟือง ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลบางด้วนและตำบลในควน กับหมู่บ้านที่ ๒ ของตำบลซึ่งยุบไปรวมกับตำบลท่าพญา

มณฑลภูเก็ตแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลและหมู่บ้านบางแห่งในท้องที่อำเภอหยงสตา จังหวัดตรัง คือ หมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ ของตำบลส้มเฟือง ไปรวมกับตำบลบางด้วน หมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๔ ของตำบลส้มเฟือง ไปรวมกับตำบลในควน และหมู่ที่ ๒ ของตำบลบางด้วนไปรวมกับหมู่ที่ ๕ ของตำบลท่าพญา

ทั้ง ๔ ตำบลนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้ว คือ ตำบลส้มเฟือง ตำบลบางด้วน ตำบลท่าพญา ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๔ และตำบลในควนประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๖๕

เหตุฉะนั้นให้เปนอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในหมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๔ ของ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตำบลส้มเฟืองเดิม ไปรวมอยู่กับตำบลบางด้วนและตำบลในควน ตามลำดับ กับหมู่ที่ ๒ ของตำบลบางด้วนไปรวมกับหมู่ที่ ๕ ของตำบลท่าพญา ตรงกับทำเนียบ ท้องที่ทางราชการฝ่ายปกครองแล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๑๓ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๗ สิงหาคม น่า ๖๐)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนตร์ ในจังหวัดชลบุรี มณฑลปราจิณ

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติรถยนตร์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) กับประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรถยนตร์ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ ในจังหวัดชลบุรี มณฑลปราจิณ ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เปนต้นไปนั้น

ได้ตั้งเจ้าพนักงาน เปน ผู้ทำ การจดทะเบียน ออกใบอนุญาต และกำหนดเวลาจดทะเบียนดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี มณฑลปราจิณ เปน เจ้าน่าที่จดทะเบียนรถยนตร์ คนขับ และทำการอื่น ๆ อีกตาม พระราชบัญญัติ

ข้อ ๒ คำว่า "งวด" ตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๑๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติรถยนตร์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ นั้น ถ้าต่อไปมิได้กำหนดเปนอย่างอื่น แล้ว ให้ถือว่ากำหนดปีหนึ่งโดยปรกติเปนงวดหนึ่ง คือ นับ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แต่วันที่ ๑ เมษายนเป็นต้นไป จนถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม ของปีนั้นเป็นที่สุดของงวด แต่ถ้าจะขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตในระหว่างงวดนั้นแล้ว ใบอนุญาตนั้นให้ใช้ได้แต่เพียงวันที่ ๓๑ มีนาคม ของปีนั้น

ประกาศมาณวันที่ ๒๒ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๔ สิงหาคม น่า ๖๒)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๕

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนด เครื่องแต่งตัวตำรวจภูธร พุทธศักราช ๒๔๕๘

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อความใน พระราชกำหนด เครื่องแต่งตัว ตำรวจภูธรที่ได้ตราไว้เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๕๗ และได้ประกาศให้ตำรวจพระนครบาลรวมใช้ด้วยนั้น ดังต่อไปนี้

๑ มาตรา ๗ ให้เพิ่มความในข้อ ๑ (๒) ต่อท้ายว่า "หรือหมวกกันแดดรูปเฮลเม็ตสีขาว (ตามแบบของกรมตำรวจ) มีตราประทุมอุณาโลมสายรัดคางหนังเหลือง มีผ้าขาวจีบพันรอบและมีชายผ้าสีเลือดหมูหรือสีดำตามเหล่าตำรวจพระนครบาลและตำรวจภูธรแฉลบจากผ้าจีบนั้นที่เบื้องบนโดยรอบ" และ

๒ ให้เพิ่มความต่อท้ายข้อ ๕ ว่า "หรือเมื่อใช้กางเกงขาวขายาวจะสรวมรองเท้าหนังดำเกลี้ยงชนิดหุ้มข้อเท้าก็ได้"

๓ มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความเดิมในข้อ ๑ ว่าด้วยอินทรธนูสำหรับแพทย์ตำรวจที่ให้ติดตามขวางบ่า และความในตอนหมายเลข ๒—๓—๔ ว่าด้วยแถบพันหมวก แถบกางเกง ปลอกข้อมือและปลอกคอเสื้อเต็มยศสำหรับแพทย์ตำรวจนั้นเสีย ให้เปลี่ยนใช้ความนี้แทน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

"(๑) อินทรธนูรูป ๔ เหลี่ยมรี กว้าง ๕ เซ็นติเมตร์ ต้นแผ่นเป็น ๓ เหลี่ยม หุ้มผ้าสีเลือดหมูหรือสีดำตามเหล่าตำรวจพระนครบาลและตำรวจภูธร ที่พื้นล่างมีสาบสีเขียว ติดตามตรงบ่าตั้งแต่คอไปหาไหล่" และ

"(๒) แถบที่พันหมวกทรงหม้อตาลและหมวกเต็มยศ

(๓) แถบกางเกงเต็มยศ

(๔) ปลอกข้อมือและปลอกคอซึ่งสรวมกับเสื้อเต็มยศให้ใช้สีเลือดหมูหรือสีดำ ตามเหล่าตำรวจ พระนครบาล และตำรวจภูธร"

๔ มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒ และข้อ ๓ ว่าด้วยกำหนดการแต่งตัวเครื่องตำรวจสำหรับนายร้อย นายพัน และนายพลนั้นเสีย ให้ใช้ความใหม่ต่อไปนี้แทน

๕ เครื่องแต่งตัวนายตำรวจ ที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่ตามประกาศนี้ โดยเฉภาะรองเท้าหนังดำเกลี้ยงและหมวกกันแดดขาวนั้น ผู้ใช้จะต้องจัดหาเป็นส่วนตัวเอง

ประกาศมาณวันที่ ๒๖ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๓๑ สิงหาคม น่า ๖๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๒ นายร้อย นายพันตำรวจ

เครื่อง	หมวก	เสื้อ	ประคต	กางเกง	รองเท้า	หมายเหตุ
เต็มยศประเภทที่ ๑	ยอด	แบบสีน้ำตาล สรวมปลอกคอและปลอกข้อมือ	ไหมแดง	แถบ	หนังสีน้ำตาล	
เต็มยศประเภทที่ ๒	ยอด	แบบราชการขาว	,,	,,	,,	
,, ,, ๓	กันแดดสีขาว	,, ,,	—	แบบขาวขายาว	หนังดำเกลี้ยง	
ครึ่งยศประเภทที่ ๑	ยอด	,, ,,	—	แถบ	หนังสีน้ำตาล	
,, ,, ๒	กันแดดสีขาว	,, ,,	—	แบบขาวขายาว	หนังดำเกลี้ยง	
ราตรีสโมสรประเภทที่ ๑	ทรงหม้อตาลสีขาว	แบบแบะอกรูปปาดเอวสีขาว	—	แถบขายาว	,,	
ราตรีสโมสรประเภทที่ ๒	,, ,,	แบบราชการขาว	—	,,	,,	
,, ,, ๓	,, ,,	,, ,,	—	แบบขาวขายาว	,,	
ปรกติประเภทที่ ๑	ทรงหม้อตาลหรือกันแดดสีขาว	,, ,,	—	,, ,,	หนังสีน้ำตาลสีขาว หรือหนังดำเกลี้ยง	
ปรกติประเภทที่ ๒	,, ,,	,, ,,	—	แบบขาสั้นสีขาว	หนังสีน้ำตาล	ห้ามไม่ให้ใช้ผ้าพันแข้ง
,, ,, ๓	,, ,,	,, ,,	—	แบบขาสั้นสีน้ำตาล	,,	
,, ,, ๔	ทรงหม้อตาลหรือกันแดดสีน้ำตาล	แบบสีน้ำตาล	—	,, ,,	,,	
ฝึกหัด	ทรงหม้อตาลสีน้ำตาล	,, ,,	—	,, ,,	,,	

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๓ นายพลตำรวจ

เครื่อง	หมวก	เสื้อ	ประคต	กางเกง	รองเท้า	สายกระบี่	หมายเหตุ
เต็มยศประเภทที่ ๑	ยอดมีพู่	ทูนิกสีน้ำตาล	ไหมเงิน	แถบ	หนังสีน้ำตาล	ไหมเงิน	
" " ๒	"	แบบราชการขาว	"	"	"	"	
" " ๓	กันแดดสีขาว	" "	—	แบบขาวขายาว	หนังดำเกลี้ยง	"	
ครึ่งยศประเภทที่ ๑	ยอดมีพู่	" "	—	แถบ	หนังสีน้ำตาล	"	
" " ๒	กันแดดสีขาว	" "	—	แบบขาวขายาว	หนังดำเกลี้ยง	"	
ราตรีสโมสรประเภทที่ ๑	ทรงหม้อตาลสีขาว	แบบแขะอกรูปปาดเอวสีขาว	—	แถบขายาว	"	—	
ราตรีสโมสรประเภทที่ ๒	"	แบบราชการขาว	—	"	"	—	
" " ๓	"	" "	—	แบบขาวขายาว	"	—	
ปรกติประเภทที่ ๑	ทรงหม้อตาลหรือกันแดดสีขาว	" "	—	" "	หนังสีน้ำตาลสีขาว หรือหนังดำเกลี้ยง	หนังเหลือง	
ปรกติประเภทที่ ๒	" "	" "	—	แบบขาสั้นสีขาว	หนังสีน้ำตาล	"	ห้ามไม่ให้ใช้ผ้าพันแข้ง
" " ๓	" "	" "	—	แบบขาสั้นสีน้ำตาล	"	"	
" " ๔	ทรงหม้อตาลหรือกันแดดสีน้ำตาล	แบบสีน้ำตาล	—	" "	"	"	
ฝึกหัด	ทรงหมอตาลสีน้ำตาล	" "	—	" "	"	"	

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลเนินโพธิ์ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลหนองบัว และตำบลคลองน้ำเค็ม ท้องที่อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

ด้วยมณฑลจันทบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลเนินโพธิ์ ท้องที่อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้ว คือโอนหมู่บ้านที่ ๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ไปรวมในตำบลหนองบัว และหมู่บ้านที่ ๒ ไปรวมในตำบลคลองน้ำเค็ม ซึ่งเปนท้องที่อำเภอเดียวกัน และได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาพร้อมกันแล้ว เหตุฉะนั้น ให้เปนอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลเนินโพธิ์เดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบลหนองบัว และตำบลคลองน้ำเค็มตรงกับทำเนียบท้องที่ทางราชการฝ่ายปกครองแล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๒๘ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๓๑ สิงหาคม น่า ๖๘)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๘

พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๖๗

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่มีผู้คิดทุจริตหลีกเลี่ยงกฎหมายภาษีชั้นใน โดยหมักแช่ฤๅกลั่นวัตถุทำเปนสุรา ฤๅใช้สุราผสมกับวัตถุอื่นแล้วนำออกขายเปนยา ฤๅเปนสุราที่แท้จริง ฤๅอย่างอื่น อันเปนการเสียหายต่ออากรสุรา และการค้าสุราโดยชอบด้วยกฎหมาย

และโดยที่การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภาษีชั้นในนั้นเปนสิ่งที่พึงปรารถนา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้ต่อไปดังนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๖๗” และให้ใช้เปนกฎหมายตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗ เปนต้นไป

มาตรา ๒ คำว่า “น้ำสุรา” ในกฎหมายภาษีชั้นใน ปีจุลศักราช ๑๒๔๘ ก็ดี ในพระราชบัญญัติภาษีชั้นในเพิ่มเติมใด ๆ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ก็ดี และในกฎเสนาบดีซึ่งได้ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินั้น ๆ ก็ดี ให้หมายความรวมถึงวัตถุทั้งหลาย ฤๅของผสมที่มี แอลโกฮอล ซึ่งสามารถจะดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

มาตรา ๓ ให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๘ แห่งกฎหมายภาษีชั้นใน ปีจุลศักราช ๑๒๔๘ ให้กินความถึงการทำน้ำสุราด้วยวิธีต่าง ๆ ทุกประการ

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๐ แห่งกฎหมายภาษีชั้นใน ปีจุลศักราช ๑๒๔๘ นั้นเสีย และให้ใช้ข้อความที่จะกล่าวต่อไปนี้แทน

ผู้ใดขายน้ำสุราซึ่งได้ทำขึ้น ฤๅบันทุกเข้ามา อันเปนผิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายภาษีชั้นใน ปีจุลศักราช ๑๒๔๘ ก็ดี ฤๅพระราชบัญญัติภาษีชั้นในเพิ่มเติมใด ๆ ก็ดี ฤๅกฎเสนาบดีซึ่งได้ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินั้นก็ดี เมื่อชำระได้ความจริงแล้ว ให้ปรับไหมผู้นั้นครั้งหนึ่ง ๆ เปนเงินตั้งแต่สามร้อยยี่สิบบาท (๓๒๐ บาท) ถึงแปดร้อยบาท (๘๐๐ บาท) น้ำสุรานั้นให้เก็บริบเสีย

ผู้ใดซื้อน้ำสุราที่ได้ขาย ทำขึ้น ฤๅบันทุกเข้ามา อันเปนผิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายและกฎข้อบังคับที่กล่าวมาข้างต้นก็ดี ฤๅผู้ใดมีน้ำสุราเช่นนั้นอยู่ในความยึดถือ ในความพิทักษ์ ฤๅในความคุ้มครองของตนโดยรู้ก็ดี เมื่อชำระได้ความจริงแล้ว

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สำนักหอสมุดแห่งชาติ
https://museum.nlt.go.th/

ให้ปรับไหมผู้นั้นครั้งแรกเป็นเงินไม่เกินร้อยหกสิบบาท (๑๖๐ บาท) ครั้งต่อ ๆ ไปครั้งละไม่เกินแปดร้อยบาท (๘๐๐ บาท) น้ำสุรานั้นให้เก็บริบเสีย

และต้องถืออยู่เสมอว่า ถ้าค้นได้น้ำสุรามีปริมาณเกินกว่าห้าทนาน (๕ ลิตร์) อยู่ในความยึดถือของผู้ใด ผู้นั้นต้องสำแดงให้เข้าใจชัดว่าได้ซื้อมาจากผู้ที่ควรขาย และถ้าน้ำสุรานั้นมีปริมาณเกินกว่าสิบทนาน ผู้นั้นจะต้องมีหนังสือเป็นพยานจึงจะใช้ได้

แต่ถ้าผู้ใดซึ่งต้องหาว่ากระทำผิดตามมาตรานี้ พิศูจน์ได้ว่าตนไม่ทราบว่าน้ำสุรานั้น ๆ ได้ซื้อขาย ทำขึ้น ฤาบันทุกเข้ามาอันเป็นผิดต่อกฎหมายและกฎข้อบังคับที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ให้ยกข้อหานั้นเสีย แต่น้ำสุรานั้นคงให้เก็บริบเสีย

มาตรา ๕ ห้ามมิให้ผู้จำหน่ายน้ำสุราเหมาคนใดเปลี่ยนแปลงน้ำสุราโดยเอาน้ำฤาวัตถุอย่างอื่นเจือปนลง นอกจากจะได้รับอนุญาตและได้กระทำต่อหน้าเจ้าพนักงานภาษีสุรา ค่าป่วยการที่เจ้าพนักงานต้องไปควบคุมนั้น เรียกได้ไม่เกินวันละ ๑๐ บาท

ห้ามมิให้ผู้จำหน่ายน้ำสุราปลีกคนใดเปลี่ยนแปลงน้ำสุราโดยวิธีดังกล่าวมาข้างต้น เว้นไว้แต่ผู้ซื้อจะได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงน้ำสุรานั้นเพื่อจะดื่มกินในทันที

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ผู้จำหน่ายน้ำสุราคนใดละเลยไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อชำระได้ความจริงแล้ว ให้ปรับไหมผู้นั้นครั้งแรกเป็นเงินไม่เกินร้อยหกสิบบาท (๑๖๐ บาท) ครั้งต่อ ๆ ไปครั้งละไม่เกินแปดร้อยบาท (๘๐๐ บาท) น้ำสุรานั้นให้เก็บริบเสีย

มาตรา ๖ เมื่อใดเห็นเป็นการสมควร เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติมีอำนาจที่จะออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาห้ามมิให้ผู้ใดค้าขายแบ้งเชื้อเข้าหมักในมณฑลใด ๆ ได้ นอกจากจะมีใบอนุญาต ซึ่งเจ้าพนักงานภาษีสุราประจำตำบลนั้นออกให้ ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาตนี้ เรียกได้ไม่เกินฉบับละ ๑๐ บาท

จำเดิมแต่วันที่ได้กำหนดไว้ในประกาศนั้นเป็นต้นไป ถ้าผู้ใดซึ่งมิได้มีใบอนุญาตดังกล่าวมาข้างต้น บังอาจทำการค้าขายแบ้งเชื้อเข้าหมักไซร้ เมื่อชำระได้ความจริงแล้ว ให้ปรับไหมผู้นั้นเป็นเงินไม่เกินแปดสิบบาท (๘๐ บาท) แบ้งเชื้อเข้าหมักนั้นให้เก็บริบเสีย

ประกาศมาณวันที่ ๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๗ กันยายน น่า ๗๐)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ

ให้ใช้พระราชบัญญัติลักษณปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ ในมณฑลมหาราษฎร์ มณฑลพายัพและมณฑลปัตตานี

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า ตามความในมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติลักษณปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ มีว่า ถ้าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ในมณฑลใด เมื่อไรจะได้ประกาศในหนังสือพิมพ์ราชกิจจานุเบกษาเป็นสำคัญนั้น

บัดนี้ทรงพระราชดำริห์ว่า การศึกษาพระธรรมวินัยและการคณะสงฆ์ในมณฑลมหาราษฎร์ มณฑลพายัพและมณฑลปัตตานีทั้งสามนี้ได้ทวีขึ้นยิ่งขึ้น สมควรจะจัดการปกครองให้เจริญได้เหมือนอย่างมณฑลอื่น ๆ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ ในมณฑลมหาราษฎร์ มณฑลพายัพและมณฑลปัตตานีตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๖ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๗ กันยายน น่า ๗๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ
เรื่องจัดการเปลี่ยนแปลงอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยรับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ท้องที่กิ่งอำเภอศรีสวัสดิ์ที่ขึ้นอยู่แก่อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี นั้น ยังไม่สดวกแก่การปกครอง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

๑ ให้ย้ายกิ่งอำเภอศรีสวัสดิ์จากอำเภอสังขละบุรี มาขึ้นอำเภอเมืองกาญจนบุรี

๒ ให้ตั้งกิ่งอำเภอวังกะซึ่งขึ้นอำเภอสังขละบุรีขึ้นเปนอำเภอเรียกว่า "อำเภอวังกะ" ขึ้นจังหวัดกาญจนบุรี

๓ ลดอำเภอสังขละบุรีลงเปนกิ่งอำเภอ เรียกว่า "กิ่งอำเภอสังขละบุรี" ขึ้นอำเภอวังกะ ส่วนกิ่งอำเภอไทรโยคที่ขึ้นอำเภอสังขละบุรีอยู่แต่ก่อนนั้น ให้ขึ้นต่ออำเภอวังกะ เพื่อสดวกแก่การปกครองต่อไป

กระทรวงมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๓๐ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช
เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๗ กันยายน น่า ๗๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
ยกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษ
ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพย์ติดให้โทษ
พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่ได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษายกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษในประเภทจำกัด ตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยสำหรับยาเสพย์ติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ แล้ว รวม ๓๕ ขนานนั้น บัดนี้ ขอประกาศยกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีนั้นเพิ่มเติมอีก ๑ ขนาน รวมเปน ๓๖ ขนาน ดังต่อไปนี้

36 Syrup Codeine Compound No, 79.
(The British Dispensary, Bangkok.)

ศาลาว่าการมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๓๐ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๗ กันยายน น่า ๗๖)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกรมสาธารณสุข
กำหนดจำนวนยาโคเดอีน (Codeine)
ที่จะต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๔๖๗

เนื่องด้วยประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ ถอนยาโคเดอีน (Codeine) จากประเภทยายกเว้น ให้อยู่ในประเภทยาต้องห้ามแล้วนั้น อธิบดีกรมสาธารณสุข ขอประกาศโดยอนุมัติของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กำหนดจำนวนยาโคเดอีน (Codeine) ซึ่งจะต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๔๖๗ ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพย์ติดให้โทษ ดังต่อไปนี้

โคเดอีน (Codeine) ห้าร้อยกรัม (๕๐๐.๐) ในของปรุง คือ

อัลกาลอยด์ (Alkaloid)

ซัลเฟต (Sulphate)

ผง (Powder)

ไฮโดรโคลไรด์ (Hydrochloride)

ผง (Powder)

ฟอซเฟต (Phosphate)

ผง (Powder)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เม็ดแบนสำหรับแทงฉีด (Hypodermic Tablets)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๖ กรัม ($\frac{1}{4}$ เกรน)

กรมสาธารณสุข

ประกาศมาณวันที่ ๒ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

รังสิต

อธิบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๗ กันยายน น่า ๗๗)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ
ให้เก็บเงินอากรค่าน้ำในท้องที่ตำบลเกาะช้าง จังหวัดตลาด แต่ พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ในท้องที่ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ซึ่งได้รับ พระมหากรุณาให้ยกเว้น การ เก็บเงินอากรค่าน้ำ ตั้งแต่ ศก ๑๑๙ (พ.ศ. ๒๔๔๓) ตลอดมา ครั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ สมุหเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรี มีใบบอกมายังกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ขอให้ประกาศเก็บเงินอากรค่าน้ำในตำบลเกาะช้าง โดยเห็นว่าการหาสัตว์น้ำได้เจริญขึ้น และมีราษฎรเข้าไปตั้งภูมิลำเนาเป็นหลักถานมากกว่าแต่ก่อน กระทรวงพระคลังมหาสมบัติจึงได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา และได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว จึงประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ในท้องที่ตำบลเกาะช้างให้จัดเก็บเงินอากรค่าน้ำตามอัตราที่ใช้อยู่ในมณฑลจันทบุรี ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๓ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๗ กันยายน น่า ๗๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ
งดการเก็บเงินอากรค่าน้ำในมณฑลจันทบุรี ๙๑ ตำบล แต่ พุทธศักราช ๒๔๖๗ เปนต้นไป

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า สัตว์น้ำที่เปนอาหารของพลเมืองตามท้องที่ในมณฑลจันทบุรี บางตำบลยังอยู่ในเกณฑ์อัตคัด ไม่สมควรจะเก็บเงินค่าอากร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้งดการเก็บเงินอากรค่าน้ำใน ๙๑ ตำบลตามบาญชีท้ายประกาศนี้ เพื่อเปนการบำรุงตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๗ เปนต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๓ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๗ กันยายน น่า ๗๐)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บาญชีรายชื่อตำบลที่ให้งดการเก็บเงินอากรค่าน้ำ
ในเขตร์แขวงมณฑลจันทบุรี ตั้งแต่พระพุทธ
ศักราช ๒๔๖๗ เปนต้นไป

ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

ตำบลตลาดจันทบุรี ตำบลญวนตวันออก ตำบลญวนตวันตก ตำบลท่าช้าง ตำบลท่าเรือจ้าง ตำบลพุงทะลาย ตำบลวัดใหม่ ตำบลเกาะขวาง ตำบลพลับพลา ตำบลคมบาง ตำบลโป่งแรด ตำบลหนองขอน ตำบลคลองนารายน์ ตำบลสบาป

ในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ตำบลยายร้า ตำบลบ่อพุ ตำบลพลอยแหวน ตำบลเขาวัว ตำบลเขาบายศรี ตำบลหนองบัว ตำบลสองพี่น้อง ตำบลวังตะโหมด ตำบลทุ่งเบ็ญจา ตำบลโขมง ตำบลนายายอาม ตำบลแก่งหางแมว

ในอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

ตำบลบ่อ ตำบลตะบอน ตำบลเกวียนหัก ตำบลซึ่ง ตำบลตรอกนอง ตำบลวังสรรพรศ ตำบลมาบไพ ตำบลตกพรม

ในอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ตำบลแสลง ตำบลน้ำรัก ตำบลท่าหลวง ตำบลมะขาม ตำบลปัถวี ตำบลวันจะอ้าย ตำบลวังแย้ม ตำบลพลวง ตำบล

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตะเคียนทอง ตำบลแก่งหางแมว ตำบลโป่งน้ำร้อน ตำบลทับทัย ตำบลทรายขาว ตำบลหนองตาคง

ในอำเภอท่าประดู่ จังหวัดระยอง

ตำบลทับมา ตำบลหนองบัว ตำบลน้ำคอก ตำบลนาตาขวัญ ตำบลแลง ตำบลสำนักสหัอน ตำบลห้วยโป่ง

ในอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

ตำบลบ้านค่าย ตำบลตาขัน ตำบลบ้านเก่า ตำบลหนองตะพาน ตำบลหนองละลอก ตำบลบางบุตร์ ตำบลกระเฉด ตำบลชากบก ตำบลระหาร ตำบลตาสิก ตำบลมาบข่า ตำบลปลอกแก้ว ตำบลหนองน้ำดำ

ในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ตำบลกองดิน ตำบลบ้านนา ตำบลประแส ตำบลชากโดน

ในอำเภอบางพระ จังหวัดตราด

ตำบลเกาะกันเกรา ตำบลหนองเสม็ด ตำบลหนองคันทรง ตำบลห้วงน้ำขาว ตำบลปลายคลอง ตำบลวังแจะ ตำบลห้วยแร้ง ตำบลท่ากุ่ม ตำบลตะกาง ตำบลชำราก

ในอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

ตำบลแสนทุ้ง ตำบลเขาสมิง ตำบลค่ายชุมพล ตำบลวังตะเคียน ตำบลตากแว้ง ตำบลช้างทูล ตำบลสะตอ ตำบลประณีต ตำบลคลองใหญ่

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลยางเครือ ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลบึงแก ท้องที่อำเภอพ้ำหยาด และตำบลหนองหิน ท้องที่อำเภอลุมพุก ซึ่งโอนไปขึ้นท้องที่อำเภอยะโสธร จังหวัดอุบลราชธานี

ด้วยมณฑลอุบลราชธานีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้มีการเปลี่ยนแปลงท้องที่ในจังหวัดอุบลราชธานี คือ ยุบตำบลยางเครือท้องที่อำเภอพ้ำหยาด ไปรวมกับตำบลบึงแก ท้องที่อำเภอเดียวกัน และโอนตำบลหนองหิน ท้องที่อำเภอลุมพุก ไปขึ้นอยู่ในท้องที่อำเภอยะโสธรทั้ง ๓ ตำบลนี้ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉนั้นให้เปนอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลยางเครือเดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบลบึงแก และตำบลหนองหิน ก็ไปรวมอยู่ใน ท้องที่อำเภอยะโสธรตรงกับทำเนียบทองที่ทางราชการฝ่ายปกครองแล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๕ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๗ กันยายน หน้า ๘๓)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระแสร์พระบรมราชโองการ เรื่องขยายการหวงห้าม และจัดซื้อที่ดิน สำหรับสร้างการทดน้ำไขน้ำในบริเวณเชียงรากน้อย และบางเหี้ย พุทธศักราช ๒๔๖๗

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า

จำเดิมแต่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กระทรวงเกษตราธิการจัดสร้างการทดน้ำไขน้ำขึ้นในแควป่าสักตอนเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๘ แล้วนั้น กระทรวงเกษตราธิการได้จัดการเปนผลสำเร็จลุล่วงไปตอนหนึ่งแล้ว จึงทรงพระราชดำริห์เห็นว่าที่ดินในบริเวณทุ่งเชียงรากน้อยและบางเหี้ยตอนใต้นั้น ก็มีปริมาณกว้างขวางโตใหญ่ ถ้าแม้ว่าได้ขุดคลองทดน้ำส่งน้ำให้สืบลงมาได้จากแควป่าสักแล้ว จะเปนประโยชน์แก่การเพาะปลูกและสดวกแก่กิจการของสาธารณชนทั่วไป

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กำหนดเขตที่ดินที่จะทำการทดน้ำไขน้ำในเขตบริเวณท้องทุ่งทั้ง ๒ นี้ตามแนวเส้นสีแดงในแผนที่ ๒ ฉบับซึ่งอยู่ข้างท้ายประกาศนี้ เพื่อไว้สำหรับจัดซื้อ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ที่ดินทำการขุดคลองซ่อมคลอง ก่อสร้างทำนบ ประตูน้ำ ทำคันกั้นน้ำ ทำตลิ่งคันคลอง หรือการอื่น ๆ ที่จำเปนต้องกระทำขึ้นเกี่ยวกับการระบายน้ำเชียงรากน้อยและบางเหี้ย ดังมีรายการแจ้งต่อไปนี้

๑ คลองบ้านม้า (หรือคลองหันตรา) ตั้งแต่สถานีบ้านม้าของทางรถไฟสายเหนือ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอกรุงเก่า (อำเภอรอบกรุง) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลงมาตามคลองบ้านม้าทางทิศตวันออก เฉียงใต้ ต่อกับคลองสะแก หรือ คลองกระมังท้องที่อำเภออุไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามลำคลองสะแกไปทางทิศตวันออกไปเชื่อมกับคลองช่องสะเดา กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๒ คลองช่องสะเดา ท้องที่อำเภออุไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปทางทิศใต้ถึงคลองช่องสะเดาต่อคลองบ้านบาง ท้องที่อำเภอวังน้อยและอำเภอบางปอิน ไปตามลำคลองบ้านบางต่อคลองเสาวังคา ท้องที่อำเภอวังน้อยและอำเภอบางปอินไปต่อลำคลองจิก ท้องที่อำเภอบางปอินทางทิศวันตกถึงทางรถไฟใต้สถานีบางปอินกว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๓ คลองบ้านโพท้องที่อำเภอบางปอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งแต่แยกคลองบ้านบาง ไปทางทิศตวันตกจดฝั่งซ้ายแห่งลำน้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๔ คลองบ้านสวัสดิ์ ท้องที่อำเภอบางปอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งแต่คลองบ้านโพ ตำบลวัดขนอนใต้ ไปทางทิศตวันตกเฉียงเหนือจดฝั่งซ้ายแห่งลำน้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๕ คลองที่จะขุดใหม่จากฝั่งตวันตกของคลอง ๑ เหนือแยกคลองหกวาสายบน ท้องที่อำเภอราชคราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับท้องที่อำเภอสามโคก จังหวัดประทุมธานี มณฑลอยุธยา ไปทางทิศตวันตกต่อกับคลองเชียงรากน้อย ไปตามลำคลองเชียงรากน้อยทลุฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยา กว้าง ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๖ คลองที่จะขุดใหม่ จากฝั่งตวันตกของคลอง ๑ เหนือแยกคลองหกวาสายบน ท้องที่อำเภอราชคราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอำเภอสามโคก จังหวัดประทุมธานี มณฑลอยุธยา ไปทางทิศใต้ ประมาณ ๓ กิโลเมตร์ ตามคลอง ๑ แล้วไปทางทิศตวันตกจนถึงเขตระหว่างกลางคลอง ๑ กับทางรถไฟสายเหนือ กว้าง ๒ เส้น ตั้งแต่ฝั่งซ้ายคลอง ๑ และกว้าง ๑ เส้น จากสูนย์กลางคลองขุดใหม่ที่จะขุดไปทางทิศตวันตก

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๗ คลองเชียงราก ท้องที่อำเภอสามโคก จังหวัดประทุมธานี ตั้งแต่ฝั่งตวันตกของคลอง ๑ ไปทางทิศตวันตกถึงที่ติดต่อกับคลองบางหลวงเชียงรากใหญ่ กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๘ คลองรังสิต ท้องที่อำเภอรังสิต จังหวัดธัญญบุรี และอำเภอบางกะดี (อำเภอเมืองประทุมธานี) จังหวัดประทุมธานี ต่อจากคลอง ๑ ไปทางทิศตวันตก ถึงฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๙ คลองเปรมประชากร ท้องที่อำเภอบางปอิน และอำเภอราชคราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มณฑลอยุธยา และอำเภอสามโคก อำเภอบางกะดี (อำเภอเมืองประทุมธานี) จังหวัดประทุมธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และอำเภอบางเขน อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ตั้งแต่คลองเปรมประชากรฝั่งซ้ายแห่งลำน้ำเจ้าพระยาไปทางทิศใต้ถึงที่ติดต่อกับคลองบางซื่อ กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๑๐ คลองที่จะขุดใหม่ ท้องที่อำเภอบางเขน อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ตั้งแต่แยกคลอง ๒ กับคลองหกวาสายล่าง ไปทางทิศใต้ถึงที่ติดต่อกับคลองถนนหรือคลองวังบัว ไปตามลำคลองวังบัวหรือคลองลาดพร้าวไปทางที่สุดแห่งทิศใต้ ไปตาม

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ลำคลองลาดพร้าวหรือวังบัว ถึงแยกคลองแสนแสบ ท้องที่อำเภอบางกะปิ จังหวัดพระนคร แล้วไปตามลำคลองแสนแสบถึงแยกคลองตัน อำเภอพระโขนง จังหวัดพระประแดง ไปตามลำคลองตันทางทิศใต้ทลุคลองพระโขนง แล้วไปตามลำคลองพระโขนงทางทิศตวันตกถึงแยกฝั่งซ้ายแห่งแม่น้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๑๑ ตามคลองบางเขน ท้องที่อำเภอบางเขน บางซื่อ จังหวัดพระนคร กับอำเภอนนทบุรี (อำเภอเมือง) จังหวัดนนทบุรี แยกจาก คลองวังบัวไป ทางทิศตวันตกเฉียงใต้ถึงที่เชื่อม กับฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยา กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๑๒ ตามลำคลองบางซื่อ ท้องที่อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ตั้งแต่แยกคลองลาดพร้าวหรือคลองวังบัวไปทางทิศตวันตกถึงแยกคลองเปรมประชากร กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๑๓ ตามลำคลองสามเสน แยกจากคลองลาดพร้าว ท้องที่อำเภอบางซื่อ จังหวัดพระนคร ไปทางทิศตวันตกถึงถนนยิงเป้า กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๑๔ ตามทิศใต้คลอง ๖ ท้องที่อำเภอลำลูกกา จังหวัดธัญญบุรี มณฑลอยุธยา ตั้งแต่ฝั่งใต้คลองหกวาสายล่าง ไปทางทิศใต้ถึงแยกคลองสามวา มีเขตคาบเกี่ยวในท้องที่อำเภอ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ลำลูกกา จังหวัดธัญญบุรี และอำเภอมีนบุรี (เมือง) จังหวัดมีนบุรี ลงไปทางทิศใต้ตามคลองนั้น ถึงแยกคลองแสนแสบกว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๑๕ ตามลำทรายกองดินหรือลำปลาทิว ท้องที่อำเภอมีนบุรี (เมือง) และอำเภอแสนแสบ จังหวัดมีนบุรี ตั้งแต่แยกคลองแสนแสบไปทางทิศใต้ถึงที่ติดต่อกับคลองหัวตะเข้ ท้องที่อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทปราการ ไปตามลำคลองหัวตะเข้ถึงแยกคลองสำโรง กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๑๖ ตามลำคลอง ๑๖ ท้องที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก มณฑลปราจิณ ตั้งแต่ฝั่งใต้คลองรังสิตมาทางทิศใต้ตามคลองหกวาสายล่างเลี้ยวไปทางทิศตวันออก คลองหกวาสายล่างติดต่อกับคลอง ๑๗ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มณฑลปราจิณ ไปตามลำคลอง ๑๗ ทางทิศใต้ทลุคลองบางขนากกว้างฝั่งละ ๓ เส้น (หรือ ๖๐ วา)

๑๗ ตามลำอ้ายสอและบึงเทพยาถึงคลองพระองค์ไชยานุชิต ท้องที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มณฑลปราจิณ ไปตามลำคลองพระองค์ไชยานุชิตทลุคลองประเวศ ตัดตรงไปทางทิศใต้ผ่านบ้านช้างตาย บ้านอ้ายกันถึงวัดกลาง คลองบางบ่อ ท้องที่

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

อำเภอบางเหี้ย จังหวัดสมุทปราการ กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๑๘ จากแยกคลองเปรงที่ต่อกับคลองคอลาดบรรจบกับคลองบางบ่อ ท้องที่อำเภอบางเหี้ย จังหวัดสมุทปราการ ซึ่งแยกมาจากคลองประเวศทางทิศใต้ ถึงแยกคลองบางเหี้ย ไปตามลำคลองบางเหี้ยถึงประตูน้ำบางเหี้ยทลุอ่าวสยาม กว้างฝั่งละ ๑๒ เส้น ๑๐ วา (หรือ ๒๕๐ วา)

๑๙ ตั้งแต่ประตูน้ำบางเหี้ยขึดเส้น ตรงไปทางทิศตวันตก ถึงคลองหลวงเลี้ยวไปตามลำคลองหลวงทางทิศตวันตกเฉียงเหนือ ถึงจังหวัดสมุทปราการ กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๒๐ ตั้งแต่ประตูน้ำบางเหี้ยไปทางทิศตวันออกถึงแยกคลองลาดยาวที่วัดบางเกลือ ท้องที่อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา มณฑลปราจิณ ไปตามลำคลองลาดยาวถึงแยกฝั่งขวาแห่งแม่น้ำบางปะกง กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

๒๑ ตามลำคลอง ๒๙ ตั้งแต่ต้นคลอง ในท้องที่อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มณฑลปราจิณ แล้วไปตามลำคลองนี้ทางทิศตวันตกเฉียงใต้ถึงแยกแม่น้ำบางปลากด ท้องที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ตัดไปทางทิศตวันออกเฉียงใต้ตรง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ไปคลองหัวควายถึงปลายคลองรังสิตทางทิศตวันออก จากที่นี้ไปทางทิศตวันออกเฉียงใต้ถึงทิศตวันออกเฉียงเหนือมุมคลองที่ ๒๔ แล้วไปตามทางทิศตวันออกเฉียงเหนือของคลอง ๒๔ ถึงมุมทิศตวันออกเฉียงใต้ ต่อไปทางทิศตวันออกเฉียงใต้ถึงทิศตวันออกสุดเขตคลอง ๒๓ ไปตามลำคลอง ๒๓ ตัดเส้นตรงผ่านคลอง ๒๒ ถึงแยกคลองหกวาสายล่าง ไปตามคลองหกวาสายล่างถึงฝั่งขวาแม่น้ำบางปะกง ตัดไปทางทิศใต้ตามฝั่งขวาแม่น้ำบางปะกงผ่านคลอง ๒๑ ที่ ๒๐ กับ ๑๙ ท้องที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มณฑลปราจิณ ถึงแยกปลายคลองทางทิศตวันออกของคลองบางขนาก ท้องที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา มณฑลปราจิณ กว้างฝั่งละ ๑ เส้น (หรือ ๒๐ วา)

ในเขตที่ดินที่สำหรับสร้างการทดน้ำไขน้ำตามที่กล่าวแล้ว เจ้าพนักงานกระทรวงเกษตราธิการผู้มีน่าที่ในการทดน้ำจะได้สำรวจทำแผนที่ที่ดินและปักหลักกรุยลงไว้ให้ชัดเจน ส่วนที่ดินที่เจ้าของมีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินอยู่แล้ว ห้ามไม่ให้เจ้าของโอนกรรมสิทธิ์เด็ดขาด เช่นซื้อ ขาย ให้บัน แลกเปลี่ยน หรือแก้ทะเบียนชั่วคราว เช่น จำนำ ขายฝากกรรมสิทธิ์กันกับผู้หนึ่งผู้ใดในระหว่าง ๒ ปี นับตั้งแต่วันประกาศนี้ และห้ามไม่ให้ปลูกสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดเปนของถาวรขึ้นใน ที่ดิน เหล่านี้ ก่อนได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานใน กระทรวงเกษตราธิการโดย มีลายลักษณ์อักษร ถ้าเจ้าของที่ดินรายใดจะต้องการปลูกสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานกระทรวงเกษตราธิการก่อน ถ้าเจ้าพนักงานกระทรวงเกษตราธิการจะต้องการซื้อที่ดินไว้เปนของหลวงเพื่อประโยชน์ในการสร้างการทดน้ำไขน้ำก็ได้ แต่ถ้าเจ้าพนักงานไม่ต้องการที่นั้นแล้ว ก็จะได้แจ้งให้ผู้ที่เปนเจ้าของทราบโดยลายลักษณ์อักษร ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินในเขตประกาศสร้างการทดน้ำไขน้ำนี้ด้วยประการใด ๆ โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานใน กระทรวง เกษตราธิการโดย มีลายลักษณ์อักษรก่อนแล้ว ให้ถือว่าการโอนนั้น ๆ เปนอันใช้ไม่ได้และที่ดินยังคงเปนของเจ้าของเดิมอยู่ อนึ่งตั้งแต่วันประกาศนี้เปนต้นไป ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดปลูกสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานใน กระทรวงเกษตราธิการโดย มีลายลักษณ์อักษรก่อนแล้ว ผู้ที่ทำการปลูกสร้างขึ้นโดยเลมิดนั้นไม่มีอำนาจที่จะเรียกร้อง ขอรับ ค่าทำขวัญ หรือค่า เสียหาย อย่างหนึ่งอย่างใดได้เลย

ส่วนที่เจ้าพนักงานจะได้จัดซื้อ ที่ดิน และ จ่ายเงิน ค่าทำขวัญ หรือค่าที่ดินกับทั้งค่ารื้อถอนเรือนโรงและค่าต้นผลไม้ต่าง ๆ นั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กำหนดเกณฑ์ไว้ดังต่อไปนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๑ จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตั้งเจ้าพนักงานสำหรับจัดซื้อที่ดินทั้ง ๒ ฝ่าย คือ เจ้าพนักงานกระทรวงเกษตราธิการฝ่ายหนึ่ง เจ้าพนักงานปกครองท้องที่กระทรวงมหาดไทยฝ่ายหนึ่ง ผู้ใดเปนเจ้าพนักงานทำการแขวงใดจะได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาให้ทราบทั่วกัน

ข้อ ๒ ถ้าเขตที่ดินที่ต้องการสร้างการทดน้ำนั้น ยังไม่ได้ปักหลักหมายกรุยลงไว้ชัดเจนหรือปักหลักหมายเขตแล้ว แต่หลุดถอนเสียก็ให้เจ้าพนักงานกระทรวงเกษตราธิการผู้มีน่าที่ในการทดน้ำปักหลักเขตลงไว้ใหม่ให้ชัดเจน

ข้อ ๓ ให้เจ้าพนักงานทั้ง ๒ ฝ่ายตรวจที่ดินซึ่งต้องทำประโยชน์ในการสร้างการทดน้ำนั้นต่อหน้าเจ้าของที่ และชี้แจงให้เจ้าของที่ทราบโดยชัดเจนว่าจะต้องการเพียงใด ในการที่จะนัดให้เจ้าของที่อยู่พร้อมกันในเวลาตรวจที่ดินนั้น จะแจ้งความด้วยวาจาหรือจะมีหนังสือไปก็ได้ แต่ให้มีพยานรู้เห็นด้วยในการที่นัดหมายเจ้าของที่ดินนั้น และต้องให้ปรากฏว่า ถ้าเจ้าของที่ไม่มาเองและไม่มอบฉันทะโดยมีลายลักษณ์อักษรให้ผู้แทนมาแทนแล้วให้ถือว่าเจ้าของที่ดินแปลงนั้น ๆ ไม่มีข้อโต้เถียงอย่างหนึ่งอย่างใดในการที่เจ้าพนักงานจะกำหนดราคาให้ และจะพ้องร้องภายหลังไม่ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๔ เมื่อได้ตรวจที่ดินเสร็จแล้ว ให้เจ้าพนักงานทั้ง ๒ ฝ่าย ปรึกษาหารือกับเจ้าของที่ กำหนดราคาไปตามที่เจ้าของจะได้รับนั้นลงไว้ในบัญชี เว้นแต่ที่ซึ่งเจ้าของไม่พึงปรารถนาที่จะมาจัดการเองหรือมอบฉันทะโดยมีลายลักษณ์อักษรให้ผู้หนึ่งผู้ใดมาแทนตามนัดแล้ว ก็ให้เจ้าพนักงานทั้ง ๒ ฝ่ายกำหนดราคาได้โดยไม่ต้องรอปรึกษาตกลงกับเจ้าของที่ แต่อย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อที่ใดได้ตรวจเสร็จกำหนดราคาตกลงแล้ว ให้ส่งรายงานมายังกระทรวงเกษตราธิการ หรือผู้ซึ่งเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการตั้งแต่งให้มีน่าที่ในการนี้โดยเฉภาะพิจารณาก่อนเมื่อได้รับอนุญาตเรื่องราคาแล้ว จึงนับว่าราคานั้นเปนราคาที่ใช้ได้ต่อไป

ข้อ ๕ ถ้าการกำหนดราคาที่ดินกับสิ่งซึ่งปลูกสร้างในที่ดินไม่ตกลงราคากันแล้ว ให้เจ้าของที่ดินกับเจ้าพนักงานตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายละคนเปนผู้กำหนดราคา ถ้าพ้นกำหนด ๑ เดือนตั้งแต่วันที่ได้นัดหมายกันเจ้าของที่ดินไม่จัดการตั้งอนุญาโตตุลาการก็ให้ฝ่ายเจ้าพนักงานมีอำนาจตั้งอนุญาโตตุลาการทำการกำหนดราคาไปฝ่ายเดียวได้ เว้นแต่เมื่อทั้ง ๒ ฝ่ายตั้งอนุญาโตตุลาการแล้ว แต่หากอนุญาโตตุลาการทั้ง ๒ ฝ่ายไม่ตกลงราคากัน เช่นนี้แล้ว ให้ทั้ง ๒ ฝ่ายนั้นเลือกตั้งผู้ชี้ขาดขึ้นคนหนึ่ง เว้นแต่

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

อนุญาโตตุลาการทั้ง ๒ ฝ่ายไม่ตกลงกันในการเลือกตั้งผู้ชี้ขาด จึงให้เป็นน่าที่อธิบดีศาลฎีกาเป็นผู้จัดการเลือกตั้งผู้ชี้ขาดได้ น่าที่ผู้ชี้ขาดจะต้องตัดสินถือเอาราคาที่ดินใกล้เคียงที่ได้ซื้อขายกันในท้องตลาดเทียบตามราคาในหอทะเบียนที่ดินที่ล่วงมาก่อนวันประกาศนี้ในระหว่าง ๓ ปีเป็นเกณฑ์

ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ในการเลือกตั้งอนุญาโตตุลาการและผู้ชี้ขาดให้ถือตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง

ข้อ ๖ เมื่อการว่าราคาตกลงกันโดยปราณีปรานอมก็ดี โดยอนุญาโตตุลาการตัดสินก็ดี ให้บรรทึกถ้อยคำเจ้าของที่ดินติดไว้ในเรื่องพร้อมทั้งบัญชี และให้มีพยานลงนามในถ้อยคำที่ยินยอมกันนั้นเป็นสำคัญ เมื่อได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานกระทรวงเกษตราธิการหรือผู้ซึ่งเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการตั้งแต่งไว้ให้มีน่าที่ในกิจการเช่นนี้ ว่าให้เจ้าของที่ดินที่ได้ตกลงกันแล้วนั้นไปรับเงินแห่งใด ก็ให้เจ้าพนักงานบอกแก่เจ้าของที่ให้ไปรับเงินณที่แห่งนั้น ๆ เป็นราย ๆ ไป

ข้อ ๗ เมื่อการว่าราคาตกลงกันแล้ว แต่เจ้าของที่ดินยังไม่ได้รับเงินค่าที่ไปก็ดี หรือในระหว่างที่ยังไม่ตกลงในเรื่องราคาก็ดี ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจใช้ที่ดินนั้นเพื่อทำประโยชน์ในราชการก่อนได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๘ ที่ดินแห่งใดซึ่งเจ้าของที่ดินไม่มีสิ่งสำคัญหรือข้อความอันหนึ่งอันใดซึ่งจะฟังเป็นหลักฐานได้ว่า ที่ดินแห่งนั้นเป็นของตนแล้ว หรือว่าเจ้าของอพยพทอดทิ้งไป ต้องถือว่าที่นั้นเป็นที่หลวงจะคิดค่าที่ดินให้ไม่ได้ เว้นไว้แต่ว่าถ้ามีเรือนโรงหรือต้นผลไม้ปลูกสร้างอยู่ในที่นั้นบ้างก็จะได้รับผลค่าทำขวัญ แต่เฉภาะสิ่งซึ่งปลูกสร้างไว้พอควรเท่านั้น

ข้อ ๙ สิ่งซึ่งปลูกสร้างไว้ในที่ดินนั้น ต้องกำหนดราคาในสมัยเวลาเมื่อตรวจและทำ แต่การรื้อถอนสิ่งซึ่งปลูกสร้างนั้น ถ้าเจ้าของไม่ได้สิ่งใดไปก็ให้ได้รับราคาเต็ม แต่ถ้าเจ้าของได้รับสิ่งใดไปบ้างบางอย่าง ก็ให้คิดหักจำนวนเงินค่าสิ่งของนั้น ๆ ออกจากราคาที่ซื้อขายกันในเวลานั้น

ข้อ ๑๐ ถ้าเจ้าของที่ผู้ใดจงใจขัดขืนไม่ยินยอมให้ใช้ที่ดินสำหรับทำการสร้างการทดน้ำไขน้ำ ตามประกาศนี้โดยไม่มีเหตุผลสมควร ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจฟ้องร้องขอให้ศาลขับไล่ผู้ที่จงใจขัดขืนนั้นออกจากที่ดินแปลงนั้น ๆ เพื่อให้เจ้าพนักงานทำการต่อไป

ประกาศมาณวันที่ ๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๔ กันยายน น่า ๘๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ

ถอนอำนาจพิเศษซึ่งได้พระราชทาน แก่บริษัทอินยินเนียริงโซไซเอตีออฟสยามทุนจำกัด

พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ นายเย. โฮมันวันเดอร์ไฮเด นายซี. ซันดารสกี ม.ร.ว. สุวพรรณ สนิทวงษ์ ณกรุงเทพ นายเอช นายยอนซัน นายตี. เอช. โกลม์มัน นายอี. บ๊อก นายเย. แมกไก นายเย. เปียซันสตราชชั่น นายยี. ซัลวาโตรา นายอาร์. โลแปก นายแอล. ดีเมอร์แฮนเซน นายเอช. โปลาโน นายยอน. แอม. ดันลบ นายยี. เอช. เมน นายซี. ดับลิว. แอนเดอร์ซัน นายเย. บ๊อก และนายเย. ดับลิว. ฮินช์ลี รวม ๑๙ นาย ตั้งบริษัทอันมีนามว่า บริษัทอินยินเนียริงโซไซเอตีออฟสยาม ตามประกาศพระราชทานอำนาจพิเศษ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕ นั้น

บัดนี้ตามทางสอบสวนของกรมทะเบียนการค้า ปรากฏว่า บริษัทอินยินเนียริงโซไซเอตีออฟสยาม ตั้งแต่ตั้งมาหาได้ทำ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

การค้าขายอย่างใด กิจการที่ดำเนินมาบ้างในตอนต้นก็ดำเนินการเพียงเป็นสมาคมสำหรับพวกช่างกลพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้กัน แต่ภายในเวลา ๑๐ ปีที่ล่วงมานี้ บริษัทมิได้มีการประชุมฤๅทำกิจการค้าขายอย่างหนึ่งอย่างใดเลย แม้แต่สำนักงานก็ไม่มี ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับบริษัทนี้ ก็ไม่มีใครแสดงความปราถนาที่จะให้ บริษัทอินยินเนียริงโซไซเอตีออฟสยาม มีนามคงอยู่ในสมุดทะเบียนของหอทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กระทรวงพาณิชย์ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ทรงทราบใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ถอนอำนาจพิเศษซึ่งได้พระราชทานแก่บริษัทอินยินเนียริงโซไซเอตีออฟสยาม ตามประกาศลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๕ นั้นเสีย

ประกาศมาณวันที่ ๘ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

กิตติยากร

เสนาบดี กระทรวงพาณิชย์

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๔ กันยายน น่า ๘๘)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ

เปลี่ยนประเภทการเก็บเงินค่านา ตำบลกฤษณา ท้องที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เปนนาคู่โคชั้นโทไร่ละ ๘๐ สตางค์ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๗ เปนต้นไป

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ที่นาตำบลกฤษณา ท้องที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งแต่เดิมได้จัดเก็บเงินอากรค่านาในอัตรานาฟางลอยชั้นโทไร่ละ ๑ บาทนั้น บัดนี้ความทราบฝ่าลอองธุลีพระบาทว่า การทำนาของราษฎรในตำบลนี้ได้ผลบริบูรณ์ดีเสมอมาทุกปี และทางการฝ่ายเกษตร์ก็ได้จัดตั้งประตูน้ำขึ้นในคลองสาลีอันเปนที่ตั้งของที่นาตำบลนี้ จึงกระทำให้ประโยชน์ของการทำนาในตำบลนี้เพิ่มพูลมั่นคงดีขึ้น ทรงพระราชดำริห์เห็นสมควรที่จะเปลี่ยนประเภทการเก็บเงินค่านาตำบลนี้ เปนนาคู่โคให้เสมอด้วยตำบลอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันนั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เปลี่ยนประเภทการจัดเก็บเงินอากรค่านา

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ในตำบลกฤษณา เป็นนาคู่โคชั้นโทอัตราไร่ละ ๘๐ สตางค์ ตั้งแต่พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ นี้เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๘ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ กันยายน น่า ๑๐๒)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่อำเภอพระลับ จังหวัดขอนแก่น สำหรับตำบลพระคือ ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลโนนทัน ตำบลพระยืนไปรวมกับตำบลพระบุ ตำบลบึงแกไปรวมกับตำบลสำราญ และตำบลจรเข้ไปรวมกับตำบลบ้านเม็ง

มณฑลอุดรแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบบางตำบลในท้องที่อำเภอพระลับ จังหวัดขอนแก่นแล้ว คือ ตำบลพระคือไปรวมกับตำบลโนนทัน ตำบลพระยืนไปรวมกับตำบลพระบุ ตำบลบึงแกไปรวมกับตำบลสำราญ และตำบลจรเข้ไปรวมกับตำบลบ้านเม็ง ทุกตำบลที่กล่าวนี้ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลพระคือ ตำบลพระยืน ตำบลบึงแก และตำบลจรเข้ เดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบลโนนทัน ตำบลพระบุ ตำบลสำราญ และตำบลบ้านเม็ง ตามลำดับตรงกับทำเนียบท้องที่ทางราชการฝ่ายปกครองแล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๒๖ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ กันยายน น่า ๑๐๓)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กฎเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์

ฉบับที่ ๑

ออกตามพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. ๒๔๖๖

โดยอาศัยอำนาจที่ได้มอบหมายไว้ในมาตรา ๑๔ และ ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด พ.ศ. ๒๔๖๖ เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์เห็นเปนการสมควรที่จะออกกฎ วางระเบียบการที่จะปฏิบัติให้เปนไปตามความประสงค์แห่งพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยสำนักงานกลาง และ ระเบียบการ

ข้อ ๑ ให้สำนักงานกลางตั้งอยู่ในกระทรวงพาณิชย์

ข้อ ๒ ให้มีแบบประถมอันเปนจำนวนหน่วยของความยาวและของแมส และมีแบบมาตราสำหรับสอบเทียบกับเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ทั้งปวง พร้อมด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ที่ต้องใช้ทดลองและให้คำรับรองเครื่อง

ข้อ ๓ สำนักงานกลางนั้นให้อยู่ในความบังคับบัญชาของอธิบดีกรมทะเบียนการค้า ผู้ซึ่งมีน่าที่ที่จะยังให้การเปนไปตาม

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ความประสงค์ทั้งปวงของพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด และมีอำนาจในการทั้งปวง มีการออกหมายค้นพิเศษตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัตินั้นเปนอาทิ

เจ้าพนักงานนั้นให้ประกอบด้วย

ก. เจ้ากรมชั่งตวงวัด มีน่าที่รับผิดชอบต่ออธิบดีในการทั้งปวง อันเปนส่วนเทฆนิก

ข. นายตรวจมาตราชั่งตวงวัด มีน่าที่ออกสำรวจเครื่องชั่งเครื่องตวงเครื่องวัด ที่มหาชนมีไว้ขายและใช้ ดูให้เครื่องถูกต้องตามความประสงค์ของพระราชบัญญัติและให้ผู้ใช้ใช้ถูกวิธี

ค. ผู้สอบมาตรา มีน่าที่ทดลองเครื่องสอบเทียบกับแบบมาตรา และทำการทั้งปวงที่เกี่ยวกับการให้คำรับรองเครื่อง

ฆ. นายทะเบียน มีน่าที่รักษาทะเบียนทั้งปวงและทำการติดต่อกับเลขานุการพแนกการเงินของกระทรวงพาณิชย์

ข้อ ๔ บรรดาหนังสือสำคัญต่าง ๆ ที่ออกให้แก่มหาชน มีอาชญาบัตร์ หมายค้น และประกาศนียบัตร์ตั้งนายตรวจเปนต้น ต้องมีลายเซ็นอธิบดีกรมทะเบียนการค้า จึงจะเปนหนังสือสำคัญที่แท้จริง

ข้อ ๕ บรรดาหนังสือสำคัญทั้งปวงนั้น ต้องประทับตรากรมทะเบียนการค้าทุกฉบับ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๖ แบบประถมและแบบมาตราทั้งปวงของสำนักงานกลางนั้น อยู่ในความรักษาดูแลของเจ้ากรม ให้เจ้ากรมตรวจสอบด้วยตนเองทุกวัน ถ้าปรากฏว่าเครื่องมือสำหรับใช้ทดลองอันใด ฤๅแบบมาตราแบบใดชำรุดฤๅเสียหาย ห้ามมิให้ใช้สิ่งนั้น ๆ ในการให้คำรับรอง และให้รายงานการชำรุดเสียหายนั้นต่ออธิบดีทันที

หมวดที่ ๒
ว่าด้วยเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด

ข้อ ๗ บรรดาเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัดทั้งปวง ที่อนุญาตให้ใช้ในพาณิชกิจนั้น ต้องมีลักษณดังรายเลอียดที่ให้ไว้ในหมวดนี้

ผู้ใดประสงค์จะทำฤๅสั่ง เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัดที่มีลักษณต่างออกไปจากที่บัญญัติไว้ในกฎนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบของสำนักงานกลางก่อน มิฉนั้นห้ามมิให้เจ้าพนักงานให้คำรับรอง

ข้อ ๘ เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัดทั้งปวงต้องทำให้ถาวร และไม่เปนเครื่องมือของการฉ้อโกงได้โดยสดวก

ข้อ ๙ การแสดงพิกัดกำลังของเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด และอัตราน้ำหนักของตุ้มน้ำหนักนั้น ต้องแสดงให้เห็นชัด

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ลบเลือนได้ยาก จะแสดงเปนคำเต็มฤๅอักษรย่อก็ได้ แต่ต้องให้ถูกตามรูปที่กฎหมายบัญญัติไว้ พิกัดกำลังและอัตราน้ำหนักนี้ ต้องแสดงเปนตัวอักษรและเลขไทย จะใช้ตัวอักษรโรมันและตัวเลขอาระบิกกำกับด้วยก็ได้ เว้นแต่เครื่องที่มีที่น้อย เช่น ไม้บรรทัดเล็ก ๆ ให้แสดงแต่อย่างเดียว

ข้อ ๑๐ ตุ้มน้ำหนักสำหรับใช้ในการชั่งมณีมีค่านั้น ให้แสดงอัตราน้ำหนักเปนกะหรัต ด้านหนึ่งและเปนน้ำหนักกรัมด้านหนึ่ง ตัวอย่าง ด้านหนึ่งแสดง “๑ กต” อีกด้านหนึ่ง “๒๐ ซก”

ข้อ ๑๑ เครื่องวัด เครื่องตวง และตุ้มน้ำหนัก ที่ทำเปนพิเศษสำหรับอัตราประเพณี ต้องแสดงพิกัดกำลังและอัตราน้ำหนักเปนจำนวนหน่วยของพระราชบัญญัติ และจำนวนหน่วยของประเพณีทั้งสองอย่าง และต้องแสดงจำนวนหน่วยของพระราชบัญญัติก่อน จำนวนหน่วยของประเพณีต้องอยู่ในวงเล็บ ตัวอย่าง

“๒ เมตร์ (วา)”

“๒ เดคาลิตร์ (สัดหลวง)”

“๖๐๐ กรัม (ชั่งหลวง)”

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๑๒ เครื่องวัด เครื่องตวง และตุ้มน้ำหนักอันมีขนาดต่างออกไปจากที่กำหนดไว้ในบาญชีในหมวดนี้ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานรับไว้ให้คำรับรอง

ข้อ ๑๓ เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัดทั้งปวง ต้องอยู่ภายในเขตร์อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดที่กำหนดให้ในหมวดนี้

ข้อ ๑๔ อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดที่กำหนดให้นั้น เปนอัตราสำหรับเครื่องใหม่ ส่วนสำหรับเครื่องที่ใช้แล้ว อนุญาตให้อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดมากกว่าอัตราเครื่องใหม่ได้ไม่เกินสองเท่า

เครื่องวัด

ข้อ ๑๕ เครื่องวัดนั้นให้ทำด้วยเหล็กดี ทองเหลือง งาไม้ที่เนื้อแข็ง แถบผ้าทอมีลวดเดินข้างใน ฤๅวัดถุอื่นใด ๆ ที่สำนักงานกลางเห็นชอบ

ข้อ ๑๖ เครื่องวัดที่ทำด้วยไม้ฤๅวัดถุอื่นที่มิใช่โลหะ ยาวตั้งแต่ ๑ เมตร์ขึ้นไป ซึ่งจะสึกหรอได้เพราะใช้ ให้หุ้มปลายเครื่องวัดนั้นทั้งสองปลายด้วยโลหะที่ไม่อ่อนกว่าทองเหลืองแถะหุ้มตรึงติดอย่างแน่น

ข้อ ๑๗ เครื่องวัดที่เหยียดซ้อพับม้วนไม่ได้ ต้องทำให้เกลี้ยงเรียบและตรง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๑๘ เครื่องวัดที่พับได้ต้องทำให้ทุกส่วนหยุดลงรอยต่อกันพอดี เมื่อเวลาที่กางขึงออก

ข้อ ๑๙ ขั้นหมายมาตรา (graduations) ของเครื่องวัดนั้นต้องชัดจะเจน ขั้นหมายมาตราใหญ่ต้องให้เห็นถนัด และให้ยาวกว่าขั้นหมายมาตราเล็ก และขั้นหมายมาตราเล็กด้วยกันที่ต่างมาตรากันก็ต้องให้เห็นต่างกันได้ง่าย

ข้อ ๒๐ ขั้นหมายมาตราทั้งปวงต้องให้ได้มุมฉากกับริมของเครื่องวัด

ข้อ ๒๑ อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดในเครื่องวัดทั้งปวง นอกจากเครื่องชนิดสายแถบ (tape) และโซ่นั้น อนุญาตให้ผิดทั้งฝ่ายมากและฝ่ายน้อยได้ ไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ต่อไปนี้

ขนาดพิกัดกำลัง	อนุญาต
๒ เมตร์ (วา)	๔ มม.
๑ เมตร์	๒ มม.
๕๐ เซนติเมตร์ (ศอก)	๑ มม.
๓๐ เซนติเมตร์	๐.๘ มม.
๒๐ เซนติเมตร์	๐.๗ มม.
๑๐ เซนติเมตร์	๐.๕ มม.

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๒๒ อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดในเครื่องวัดชนิดสายแถบที่ไม่ใช่โลหะนั้น อนุญาตให้ผิดทั้งฝ่ายมากและฝ่ายน้อยได้ไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ต่อไปนี้

ขนาดพิกัดกำลัง	อนุญาต	ทนดึงได้
๕๐ เมตร์	๓๐ มม.	๕๐๐ ก.
๔๐ เมตร์ (เส้น)	๒๐ มม.	„
๒๐ เมตร์	๑๔ มม.	„
๑๐ เมตร์	๑๐ มม.	„
๕ เมตร์	๗ มม.	„
๒ เมตร์ (วา)	๔ มม.	„
๑ เมตร์	๒ มม.	„
๕๐ เซนติเมตร์ (ศอก)	๑ มม.	„
๒๐ เซนติเมตร์	๐.๗ มม.	„
๑๐ เซนติเมตร์	๐.๕ มม.	„

ข้อ ๒๓ อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดในเครื่องวัดชนิดสายแถบที่เปนโลหะและโซ่นั้น อนุญาตให้ผิดทั้งฝ่ายมากและฝ่ายน้อยได้ ไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ต่อไปนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ขนาดพิกัดกำลัง	อนุญาต	ทนดึงได้
๕๐ เมตร์	๑๕ มม.	๕ กก.
๔๐ เมตร์ (เส้น)	๑๐ มม.	„
๒๐ เมตร์	๗ มม.	„
๑๐ เมตร์	๕ มม.	„
๕ เมตร์	๒ มม.	„
๒ เมตร์ (วา)	๑.๕ มม.	„
๑ เมตร์	๑ มม.	„
๕๐ เซนติเมตร์ (ศอก)	๐.๗๕ มม.	„

เครื่องตวง

เครื่องตวงของเหลว

ข้อ ๒๔ เครื่องตวงของเหลวนั้นให้ทำด้วยแก้ว กระเบื้อง ดีบุก ดีบุกผสม ดีบุกผสมตะกั่ว ทองแดงผสมดีบุก ทองเหลือง ทองแดง ดีบุกชุบ โลหะขาว อาลุมินิอุม นิเกิล เหล็กดีผสมนิเกิล เหล็กดีชุบนิเกิล เหล็กแผ่นผสมนิเกิล เหล็กแผ่นชุบนิเกิล โลหะเคลือบ ฤๅวัดถุอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งสำนักงานกลางเห็นชอบ

เครื่องที่ทำด้วยเหล็ก ฤๅเหล็กดี ฤๅเหล็กที่ชุบดีบุก ชุบสังกะสี ชุบทองแดง ฤๅเหล็กดีชุบดีบุก ชุบสังกะสี ชุบทอง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แดง โลหะนั้นต้องหนาพอที่จะไม่ให้เครื่องเสียรูปได้ง่ายเพราะใช้

ข้อ ๒๕ เครื่องตวงของเหลวนั้นต้องทำเปนรูปกระบอก และเส้นผ่าศูนย์กลางภายในต้องราวครึ่งของส่วนลึก

พิกัดกำลังของเครื่องนั้นให้กำหนดด้วยเติมของให้เต็มเปี่ยมริม

ข้อ ๒๖ เครื่องตวงของเหลวนั้น ถ้าจะมีปลอกรัดทำให้เครื่องมั่นคง ปลอกนั้นต้องติดอยู่ให้แน่นภายนอกเครื่อง ห้ามมิให้มีรอยขีดอย่างใดไว้ภายในเครื่องเปน ส่วนแบ่งขั้นหมายมาตรา

ข้อ ๒๗ พิกัดกำลังของเครื่องตวงนั้น ให้แสดงให้เห็นได้ง่ายชัดและประจำอยู่ข้าง ๆ เครื่อง เครื่องที่เปนกระเบื้องฤๅวัดถุเคลือบอย่างใด ๆ ต้องแสดงพิกัดกำลังด้วยสีต่างกันกับสีพื้นของเครื่องนั้น

ข้อ ๒๘ อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดในเครื่องตวงของเหลวนั้นอนุญาตให้ผิดทางฝ่ายมากได้อย่างเดียว และไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ต่อไปนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ขนาดกำลัง	อนุญาต
๒๐ ลิตร์	๗๕ ซม.๓
๑๐ „	๕๐ „
๕ „	๒๕ „
๒ „	๑๐ „
๑ „	๕ „
๕ เดซิลิตร์	๕ „
๒ „	๒ „
๑ „	๒ „
๕ เซนติลิตร์	๑ „

เครื่องตวงของแห้ง

ข้อ ๒๔ เครื่องตวงของแห้งนั้น ให้ทำด้วยเหล็กแผ่นเหล็กดีชุบนิเกิล และไม่ชุบ ดิบุกชุบ ทองเหลือง ทองแดง ผสมดิบุก ทองแดง นิเกิล อาลุมินิอุม ไม้ค้างปี ไม้แข็ง ฤๅวัดถุอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งสำนักงานกลางเห็นชอบ

เครื่องนั้นจะทำให้มั่นคงดีขึ้นโดยชุบสังกะสีก็ได้ ฤๅโดยวิธีหนึ่งวิธีใดที่สำนักงานกลางเห็นชอบก็ได้

ห้ามมิให้เจ้าพนักงานให้คำรับรองเครื่องไม้ที่ทำขึ้นจากไม้ทั้งท่อน ฤๅไม้ที่ฉุอุ้มน้ำ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๓๐ เครื่องตวงของแห้งที่ทำด้วยไม้ ต้องมีปลอกโลหะรัดทั้งปากและก้นให้ได้รูปอยู่มั่นคง

ข้อ ๓๑ เครื่องตวงของแห้ง (นอกจากเครื่องสานที่กำหนดไว้โดยจำเพาะในข้อ ๓๓) นั้น ต้องแสดงพิกัดกำลังของเครื่องให้เห็นง่ายชัดและประจำอยู่ข้าง ๆ เครื่อง เช่นเดียวกันกับเครื่องตวงของเหลว

ข้อ ๓๒ เครื่องตวงของแห้งดังกล่าวมาข้างต้น ต้องทำเป็นรูปกระบอก และเส้นผ่าศูนย์กลางภายในประมาณเท่ากับเส้นลึก

ข้อ ๓๓ ในการค้าขายข้าวสารและข้าวเปลือก จะใช้เครื่องชนิดสานด้วยไม้ไผ่และหวายก็ได้

แต่เครื่องสานนี้ต้องทำให้แข็งแรงโดยไม่เสียรูปได้ง่ายเพราะกดบีบ

ขอบบนต้องทำเป็นวงกลมติดแน่น ประจำอยู่กับตัวเครื่อง ขอบนี้ต้องหุ้มด้วยโลหะ และโลหะที่หุ้มนั้นทั้งด้านในและด้านนอกเครื่องต้องกว้างด้านละอย่างน้อย ๕ ซม เส้นผ่าศูนย์กลางภายในของขอบต้องได้ประมาณ ๓๐ ซม

ตัวเครื่องต้องสานให้ถี่และแน่น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เครื่องสานชนิดนี้ ให้ทำได้ขนาดเดียวที่มีพิกัดกำลัง ๒๐ ลิตร (สัดหลวง)

เครื่องนี้ต้องชุบน้ำมันยางให้ชุ่ม

พิกัดกำลังของเครื่องนั้น ต้องแสดงให้เห็นง่ายประจำไว้บนโลหะขอบภายนอกเครื่อง และให้แสดงเปนไทยได้อย่างเดียว

อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดในเครื่องสานนี้ อนุญาตทางฝ่ายมากได้อย่างเดียว และต้องไม่เกิน ๑๘๐ ซม๓

เครื่องสานนี้ถ้าปรากฏว่า เสียรูปทรง ฤๅเสียหายมากแล้ว ห้ามมิให้เจ้าพนักงานให้คำรับรองซ้ำ

ข้อ ๓๔ เครื่องตวงทั้งปวงสำหรับของแห้งนั้น ให้กำหนดพิกัดกำลังโดยเติมของให้เต็มเปี่ยมริม และห้ามมิให้มีส่วนแบ่งมาตราเลย

ข้อ ๓๕ เครื่องตวงของแห้งนั้น ห้ามมิให้ทำชนิดใช้ตวงได้ ๒ ทาง (คือก้นใส่ลึกเข้าไปข้างในใช้กลับตวงได้) จะโดยจุเท่ากันทั้งสองทาง ฤๅต่างส่วนกันก็ตาม

ข้อ ๓๖ เครื่องตวงของแห้งนั้น ห้ามมิให้ใช้ชนิดที่ถอดฤๅเลื่อนก้นได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๓๗ อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดในเครื่องตวงของแห้ง (นอกจากเครื่องสาน) นั้น อนุญาตให้ผิดทางฝ่ายมากได้อย่างเดียว และต้องไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ต่อไปนี้

พิกัดกำลัง	อนุญาต
๕๐ ลิตร์	๒๕๐ ซม๓
๔๐ „ (๒ สัดหลวง)	๒๐๐ „
๒๐ „ (สัดหลวง)	๑๖๐ „
๑๐ „	๑๐๐ „
๕ „	๕๐ „
๒ „	๒๐ „
๑ „ (ทนานหลวง)	๑๐ „
๕ เดซิลิตร์	๑๐ „

เครื่องชั่ง

ข้อบังคับสำหรับเครื่องชั่งต่างๆ ทั่วไป

ข้อ ๓๘ เครื่องชั่งทุกเครื่องต้องแสดงพิกัดกำลังของเครื่องโดยไม่ลบเลือนได้ง่าย เครื่องชนิดมีที่บอกอัตราบนคัน ฤๅน่าบัด ให้ถืออัตราจำนวนสูงสุดที่มีอยู่นั้นเปนพิกัดกำลัง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๓๙ เครื่องชั่งทั้งปวงให้ทำด้วยลักษณที่ใช้ชั่งของเต็มพิกัดกำลังได้โดยไม่งอโค้ง ฤๅฝืนแรงส่วนใดส่วนหนึ่งของเครื่องเกินสมควร

ข้อ ๔๐ เครื่องชั่งทั้งปวงนั้นต้องทำให้คันชั่ง เมื่อหกไปจนสุดเขตร์ที่จะไปได้แล้ว คันต้องกลับเข้าที่ได้เอง

ข้อ ๔๑ ไนฟ์เอดช์ (knife edge) ต้องทำให้ติดแน่นกับลีเวอร์ (lever)

ข้อ ๔๒ ไนฟ์เอดช์ต้องทำด้วยเหล็กดีชุบให้แข็ง ต้องคมและจดตลอดส่วนที่ประสงค์ให้ถูกกับไนฟ์เอดช์นั้น

ข้อ ๔๓ ที่รับไนฟ์เอดช์ (bearing) นั้น ต้องทำให้เรียบเกลี้ยงและแข็งเปนอย่างน้อยก็ต้องแข็งเท่ากับไนฟ์เอดช์

ข้อ ๔๔ ไนฟ์เอดช์และที่รับนั้น ต้องทำให้ได้ลักษณซึ่งถ้าใส่ของลงบนถาดครั้งพิกัดกำลังแล้ว จะเลื่อนไนฟ์เอดช์ฤๅที่รับไปข้าง ๆ ฤๅไปข้างน่ามาข้างหลังตามที่จะเลื่อนไปได้ ก็ไม่ทำให้ความเที่ยงของเครื่องผิดได้มาก

ข้อ ๔๕ ถ้าเครื่องใดมีที่กันเพื่อจำกัดมิให้ไนฟ์เอดช์เลื่อนไปทางยาว ที่กันนั้นในส่วนที่อาจถูกกับไนฟ์เอดช์ ต้องทำให้เกลี้ยงเรียบและแข็งเปนอย่างน้อย ก็ต้องแข็งเท่ากับไนฟ์เอดช์

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตัวไนฟ์เอดช์เองนั้น ส่วนที่อาจถูกกับที่กันนี้ ต้องมีลักษณที่ถูกันน้อยที่สุด

ข้อ ๔๖ เครื่องใดมีส่วนที่ทำให้เปลี่ยนทาง ฤๅกลับทางใช้ได้ ส่วนเหล่านั้นต้องมีลักษณที่การเปลี่ยนฤๅกลับนั้นไม่ทำให้ความเที่ยงของเครื่องเสียไป

ข้อ ๔๗ ขั้นหมายมาตราบนคันชั่งทั้งปวงนั้น ให้ทำเปนขีด ฤๅเปนฟันเลื่อย ฤๅทั้งสองอย่างรวมกัน ขีดทั้งปวงต้องเปนสมานรูปในระยะและได้ขนานกัน ฟันเลื่อยต้องตัดให้เรียบเท่ากันหมด และเส้นที่ตัดเปนฟันลงมาต้องเปนสมานรูปในระยะและได้ขนานกันทุกเส้น ถ้ามีทั้งขีดทั้งฟันเลื่อย ขีดต้องอยู่ให้ได้ลำดับกับฟันเลื่อย เพื่อแสดงอัตราของฟันเลื่อยอย่างชัดเจนและถูกต้องทุกฟัน

ข้อ ๔๘ ขั้นหมายมาตรา และ ช่องระหว่างขั้นบนคันและบนที่บอกอัตราทั้งปวง ต้องให้เห็นชัดและจะ

ข้อ ๔๙ บนคันชั่งที่ใช้ตุ้มพอยส์ ต้องหมายขั้นหมายมาตราที่เปนส่วนใหญ่ทุกขั้น ในลักษณซึ่งบอกอัตราน้ำหนักได้ว่าเท่าใด เมื่อตุ้มพอยส์มาถึงขั้นนั้น

ข้อ ๕๐ คันชั่งทุกคันต้องมีที่กั้นกันมิให้ตุ้มพอยส์เลื่อนเกินไปจากขั้นศูนย์ (zero) ฤๅขั้นหมายมาตราที่ต่ำที่สุด

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๕๑ วัดถุที่ทำให้เที่ยง (adjusting material) ในตุ้มทุกชนิดต้องใส่ปิดให้แน่นติดอยู่กับที่

ข้อ ๕๒ ตุ้มพอยส์นั้นต้องทำมิให้ถอดแยกออกจากกันเป็นส่วนได้ง่าย

ข้อ ๕๓ ตุ้มพอยส์สำหรับกับคันชั่งที่ขั้นหมายมาตราเป็นฟันเลื่อยต้องทำให้มีที่จิกกับร่องฟัน เพื่อให้ตุ้มพอยส์อยู่ตรงถูกที่ทุกฟันเลื่อย และให้จิกเกาะอยู่แน่น

ข้อ ๕๔ ตุ้มพอยส์ชนิดห้อย ที่ที่ถูกกับคันชั่งต้องทำให้คมให้แข็ง และโดยลักษณที่จะให้ตุ้มพอยส์นั้นแกว่งได้ง่าย

ข้อ ๕๕ ริมสำหรับบอกอัตราน้ำหนัก (reading edge) ฤๅที่ชี้อัตราน้ำหนัก (indicator) ที่ตุ้มพอยส์นั้น ต้องทำให้คมเหลม และริมสำหรับบอก อัตราน้ำหนัก ต้องได้ขนานกัน กับขั้นหมายมาตราบนคันชั่ง

ข้อ ๕๖ ตุ้มพอยส์ต้องทำมิให้ถอดจากคันชั่งได้ง่าย

ข้อ ๕๗ เครื่องชั่งใดที่มีคัน และฐานะของคันฤๅความแกว่งของคันเป็นที่สังเกตความเที่ยงของเครื่อง คันชั่งนั้นในเวลาอยู่ปรกติต้องให้ได้ระดับ และถ้าแกว่งก็ต้องแกว่งได้ส่วนกันทั้งสองข้าง ทั้งเหนือและใต้ระดับ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๕๘ ถาดสำหรับเครื่องชั่งที่ใช้ชั่งปลาสด ฤๅของเปียก ต้องทำให้น้ำรั่วลงได้

ข้อ ๕๙ เครื่องชั่งทั้งปวงต้องมีความรู้สึก (sensitiveness) ดังอัตราต่างๆ ที่กำหนดให้ประจำกับชนิดเครื่อง

คำว่า "ความรู้สึก" นั้นหมายความว่า น้ำหนักที่ทำให้คันฤๅถาดฤๅที่บอกอัตราของเครื่องชั่ง ซึ่งกำลังชั่งของเต็มพิกัดกำลังฤๅน้อยกว่าก็ตาม เคลื่อนไปจากฐานะเสมอภาค

ข้อ ๖๐ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานให้คำรับรองเครื่องชั่งที่มีส่วนถอดได้ ซึ่งการถอดออกนั้นทำให้ความเที่ยงของเครื่องเสียไป เว้นไว้แต่เปนเครื่องชนิดที่ถ้าถอดส่วนใดออกแล้ว จะใช้เครื่องนั้นชั่งของไม่ได้เลย

ข้อ ๖๑ เครื่องใดมีที่ทำให้เครื่องเที่ยง (adjusting device) ที่นั้นต้องติดแน่นอยู่ประจำที่ และทำโดยมิให้แก้เปลี่ยนได้ง่าย

ข้อ ๖๒ ตุ้มพอยส์ชนิดเลื่อน (sliding poise) และขอห้อย (suspending hook) ต้องทำให้อยู่กับเครื่องอย่างมั่นคง

ข้อ ๖๓ เครื่องติดปลายคันเพื่อกันมิให้ตุ้มพอยส์เลื่อนหลุดไปจากคัน ต้องติดไว้ให้แน่นกับคันอย่างมั่นคง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๖๔ ตุ้มพอยส์ชนิดเลื่อน ต้องเลื่อนไปมาได้อย่างคล่อง โดยมิทำให้ฟันเลื่อยบนคันสึกหรอได้เพราะใช้บ่อย

ข้อ ๖๕ ให้ใช้ข้อบัญญัติทั้งปวงที่ให้ไว้ในหมวดนี้ ตามแต่จะใช้ได้ แก่เครื่องชั่งทุกชนิด

เครื่องชั่งชนิดที่ ๑

ข้อ ๖๖ เครื่องชั่งชนิดที่ ๑ นั้น คือ เครื่องที่มีคันยื่นออกไปจากฟิลครัม (fulcrum) เท่ากันทั้ง ๒ ข้าง และถาดชั่งทั้ง ๒ ห้อยอยู่ใต้คัน

ข้อ ๖๗ สายห้อยถาดชั่งของเครื่องชั่งชนิดนี้ ห้ามมิให้ใช้เชือก

ข้อ ๖๘ อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดทั้งฝ่ายมากและฝ่ายน้อย และอัตราความรู้สึกนั้นอนุญาตดังนี้

ชั่งน้ำหนักเต็มพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๒๐๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น

ชั่งน้ำหนักหนึ่งในห้าของพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๑๐๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น

ข้อ ๖๙ เครื่องชั่งชนิดที่ทำสำหรับใช้ชั่งมณีมีค่า เงิน ทอง เครื่องประดับมณีและของเล็กที่มีค่ามากนั้น อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดและอัตราความรู้สึก ดังนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ชั่งน้ำหนักเต็มพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๕๐๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น

เครื่องชั่งชนิดที่ ๒

ข้อ ๗๐ เครื่องชั่งชนิดที่ ๒ นั้น คือ เครื่องที่มีคันยื่นออกไปจากฟัลครัมเท่ากันทั้ง ๒ ข้าง และถาดชั่ง ฤๅแท่นชั่งทั้ง ๒ อยู่เหนือคัน

ข้อ ๗๑ ถ้าคันฤๅตัวเครื่องเปนชนิดแฝดต้องมีราวดามอย่างน้อย ๒ อัน ที่รับถาดชั่งต้องทำอย่างแข็งแรง

เสากลางต้องทำโดยมิให้บิดหมุนเคลื่อนจากที่ได้

ที่ยึด ขอและห่วงทั้งปวงในส่วนซึ่งกระทบกับที่อื่นต้องทำด้วยเหล็กดีอย่างแข็งฤๅด้วยหินแก้ว (agate) ฤๅวัดถุอื่นที่สำนักงานกลางเห็นชอบ

ข้อ ๗๒ สำหรับเครื่องที่ทำให้เที่ยงโดยใช้บาแลนซิงบอกซ์ๆ นั้นต้องติดแน่นใต้ถาดชั่ง และมีขนาดเพียงบรรจุวัดถุที่ทำให้เที่ยงได้ไม่เกิน ๑ เปอร์เซนต์ของพิกัดกำลังแห่งเครื่องนั้น และจะใส่ถอดได้ก็ต้องโดยใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งทำ

การทำให้เครื่องเที่ยงนั้น ห้ามมิให้ใช้วิธีอื่น

ข้อ ๗๓ แท่นชั่ง (platform) ต้องทำด้วยโลหะฤๅวัดถุที่แข็ง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๗๔ อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดทั้งฝ่ายมากและฝ่ายน้อยและอัตราความรู้สึกนั้น อนุญาตดังนี้

ชั่งน้ำหนักเต็มพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๕๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น

ชั่งน้ำหนักหนึ่งในห้าของพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๒๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น

เครื่องชั่งชนิดที่ ๓

ข้อ ๗๕ เครื่องชั่งชนิดที่ ๓ นั้น คือ เครื่องชั่งซึ่งฟิลครัมอยู่ข้อนไปข้างหนึ่งของคัน คันทางด้านสั้นแขวนที่รับของชั่ง (จะเป็นถาดฤๅขอก็ตาม) และทางด้านยาวมีขั้นหมายมาตราและตุ้มพอยส์เพื่อบอกอัตราน้ำหนัก เครื่องนี้เป็นเครื่องประเภทลีเวอร์ จะใช้ชั่ง ต้องห้อย แขวน ฤๅติดไว้กับ สิ่งอื่น อันอยู่เหนือ เครื่อง และไม่ใช่เป็นส่วนของเครื่องนั้น

ข้อ ๗๖ คันชั่งนั้นต้องทำด้วยเหล็กเหนียวฤๅเหล็กดีฤๅวัตถุใด ๆ ที่สำนักงานกลางเห็นชอบ คันนั้นทางด้านยาวต้องตรงจริง ๆ

ข้อ ๗๗ ขีดฤๅฟันเลื่อยขั้นหมายมาตราบนคันต้องทำบนน่าเดียวให้ได้มุมฉากกับริมคัน

ข้อ ๗๘ เครื่องชนิดนี้ถ้ามีขนาดพิกัดกำลังต่ำกว่า ๑๐ กิโลกรัมห้ามมิให้เจ้าพนักงานให้คำรับรอง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๗๙ อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาด ทั้งฝ่ายมากและฝ่ายน้อย และอัตราความรู้สึกนั้น อนุญาตดังนี้

ชั่งน้ำหนักเต็มพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๕๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น

ชั่งน้ำหนักหนึ่งในห้าของพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๒๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น

เครื่องชั่งชนิดที่ ๔

ข้อ ๘๐ เครื่องชั่งชนิดที่ ๔ นั้น คือ เครื่องชั่งมีที่รับของชั่งเป็นแท่นอยู่เหนือลีเวอร์อันเนื่องอยู่กับคันฤๅกับที่อื่น ซึ่งเป็นที่บอกอัตราน้ำหนัก แท่นนี้มีที่หนุนอันเป็นที่รับไนฟ์เอดช์ ๔ ทางเป็นอย่างน้อย และที่หนุนนี้ตั้งทับบนไนฟ์เอดช์ในลีเวอร์

ข้อ ๘๑ ที่คันชั่งของเครื่องนั้น นอกจากที่รองตุ้มเคาน์เตอร์พอยส์ (counter poise) แล้ว ต้องทำมิให้มีส่วนถอดจากกันได้ง่าย

ข้อ ๘๒ ถ้าไม่ใช้แท่นชั่งธรรมดา จะใช้ที่รับของอย่างอื่นที่ถอดได้แทน ที่รับของนั้นต้องเป็นส่วนสำคัญของเครื่อง ซึ่งถ้าไม่มีสิ่งนั้นแล้ว เครื่องจะเที่ยงไม่ได้เลย

ข้อ ๘๓ ตุ้มเคาน์เตอร์พอยส์ทุกชิ้นสำหรับเครื่องนั้น ต้องมีเครื่องหมายบนตุ้มพอที่จะให้เห็นได้ว่าเป็นตุ้มประจำกับเครื่อง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ใด เครื่องหมายนั้นต้องไม่ลบเลือนได้ง่าย ตุ้มนั้นต้องหมายไว้ว่าจะให้แทนน้ำหนักเท่าใด

ข้อ ๘๔ ตุ้มเคาน์เตอร์พอยส์นี้ต้องทำรูปให้ผิดไปจากตุ้มน้ำหนักธรรมดา

ข้อ ๘๕ เครื่องชั่งชนิดนี้ ถ้ามีพิกัดกำลังต่ำกว่า ๕๐ กก ห้ามมิให้เจ้าพนักงานให้คำรับรอง

ข้อ ๘๖ อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาด ทั้งฝ่ายมาก และฝ่ายน้อย และอัตราความรู้สึกนั้น อนุญาตดังนี้

ชั่งน้ำหนักเต็มพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๒๐๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น

ชั่งน้ำหนักหนึ่งในห้าของพิกัดกำลังเครื่อง อนุญาต $\frac{๑}{๑๐๐๐}$ ของน้ำหนักนั้น

เครื่องชั่งชนิดที่ ๕

ข้อ ๘๗ เครื่องชั่งชนิดที่ ๕ นั้น คือ เครื่องชั่ง โอโตมาติก (automatic) ที่โดยมากใช้ในการชั่งเร็ว ๆ เพราะประกอบด้วยเครื่องกลอันทำขึ้นเปนพิเศษสำหรับบอกอัตราน้ำหนักฤๅรวมปริมาณน้ำหนักของที่ชั่งได้เอง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๘๘ เครื่องชนิดที่ ๕ นี้มีลักษณเข้าอยู่ในจำพวกเครื่องชั่งชนิดใด ต้องทดลองให้ถูกต้องตามข้อบังคับที่ว่าด้วยเครื่องชนิดนั้นทุกประการ

ตุ้มน้ำหนัก

ข้อ ๘๙ ตุ้มน้ำหนักนั้นให้ทำด้วย เหล็กดี เหล็ก ทองเหลือง ฤๅโลหะอื่นอย่างใดอย่างหนึ่ง ฤๅโลหะผสมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่อ่อนไปกว่าทองเหลือง เว้นแต่ตุ้มน้ำหนักที่มีอัตราต่ำกว่า ๑ กรัมจึงทำด้วยอาลูมินิอุมได้ แลตุ้มน้ำหนักที่มีอัตราต่ำกว่า ๕๐ กรัม ห้ามมิให้ทำด้วยเหล็ก

ข้อ ๙๐ ตุ้มน้ำหนักนั้นต้องมีดลภาคเกลี้ยง จะทำเปนรูปกระบอก ฤๅเหลี่ยม ฤๅแผ่น ฤๅเปนเส้นลวด ฤๅรูปหนึ่งรูปใดที่สำนักงานกลางเห็นชอบก็ได้

ตุ้มน้ำหนักอัตราสูงกว่า ๑ กรัม ต้องไม่มีแง่ฤๅมุมที่คม

ข้อ ๙๑ ตุ้มน้ำหนักต้องไม่มีสีหนาฤๅน้ำมันเหนียวอย่างใดทาหุ้ม

ตุ้มน้ำหนักที่เปนสนิมง่ายต้องป้องกันสนิม โดยเคลือบสังกะสี ฤๅโดยวิธีหนึ่งวิธีใดที่สำนักงานกลางเห็นชอบ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๙๒ ตุ้มน้ำหนักที่มีรูไว้สำหรับใส่วัดถุอื่น เพื่อทำให้ตุ้มตรงอัตรานั้น ต้องทำให้มีลักษณะที่จะให้วัดถุอื่นนั้นติดประจำแน่นอยู่กับที่

วัดถุเพื่อทำให้ตุ้มตรงอัตรานี้ ห้ามมิให้ยื่นพ้นดลภาคของตุ้มน้ำหนักเปนอันขาด

ข้อ ๙๓ ห่วงหิ้วที่ตุ้มน้ำหนัก ต้องเปนห่วงที่แยกถอดออกไปจากตุ้มไม่ได้

ข้อ ๙๔ ตุ้มที่มีอัตราน้ำหนักต่ำกว่า ๑ กรัม จะแสดงอัตราด้วยจุด ขีด ตัวเลข ฤๅวิธีใดวิธีหนึ่งที่สมควรก็ได้

ข้อ ๙๕ อัตราเผื่อเหลือเผื่อขาดของตุ้มน้ำหนัก (นอกจากตุ้มที่ใช้ชั่งมณีมีค่า) นั้น อนุญาตให้ผิดทางฝ่ายข้างมากอย่างเดียว และต้องไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ต่อไปนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ขนาดอัตราน้ำหนัก	อนุญาต
๖๐ กิโลกรัม (หาบหลวง)	๑๒๐๐๐ มก.
๕๐ „	๑๐๐๐๐ „
๒๐ „	๔๐๐๐ „
๑๐ „	๔๐๐๐ „
๕ „	๒๐๐๐ „
๒ „	๘๐๐ „
๑ „	๔๐๐ „
๖๐๐ กรัม (ชั่งหลวง)	๒๔๐ „
๕๐๐ „	๒๐๐ „
๒๐๐ „	๒๐๐ „
๑๐๐ „	๑๐๐ „
๕๐ „	๕๐ „
๒๐ „	๓๐ „
๑๐ „	๒๐ „
๕ „	๑๕ „
๒ „	๑๒ „
๑ „	๑๐ „
๕๐๐ มิลลิกรัมลงมาจนถึง ๕๐ มิลลิกรัม	๑ „
๒๐ มิลลิกรัม และต่ำกว่า	๐.๕ „

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๘๖ ตุ้มน้ำหนักสำหรับใช้ชั่งมณีมีค่านั้น อนุญาตให้ผิดทางฝ่ายข้างมากอย่างเดียว และต้องไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ต่อไปนี้

ขนาดอัตราน้ำหนัก				อนุญาต	
๕๐๐	กะหรัต	๑๐๐	กรัม	๕	มก.
๒๐๐	„	๔๐	„	๓	„
๑๐๐	„	๒๐	„	๒	„
๕๐	„	๑๐	„	๒	„
๒๐	„	๔	„	๑	„
๑๐	„	๒	„	๑	„
๕	„	๑	„	๑	„
๒	„	๔๐	เซนติกรัม	๑	„
๑	„	๒๐	„		
๕	เดซิกะหรัต (ด กต.)	๑๐	„		
๒	„	๔	„		
๑	„	๒	„	๐.๕	„
๕	เซนติกะหรัต (ซ กต.)	๑	„		
๒	„	๔	มิลลิกรัม		
๑	„	๒	„		
๕	มิลลิกะหรัต (ม กต.)	๑	„		

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยอาชญาบัตร์

ข้อ ๙๗ การขอใบอาชญาบัตร์ตามความในมาตรา ๑๕ นั้น ให้ยื่นใบขออาชญาบัตร์ตามแบบพิมพ์แบบที่ ๑ ท้ายกฎนี้

ข้อ ๙๘ จะออกอาชญาบัตร์ให้ฤาปฏิเสธ ให้อธิบดีวินิจฉัยสั่งภายใน ๑ เดือนนับแต่วันในใบขอเปนต้นไป

ข้อ ๙๙ ถ้าอธิบดีปฏิเสธคำขอ ผู้ยื่นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม ถ้าออกอาชญาบัตร์ให้ ผู้ยื่นต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราในหมวด ๗

ข้อ ๑๐๐ แบบอาชญาบัตร์นั้นให้เปนแบบดังให้ไว้ท้ายกฎนี้ อาชญาบัตร์ฉบับหนึ่งให้อนุญาตประเภทการได้ประเภทเดียว

ข้อ ๑๐๑ เมื่ออธิบดีออกอาชญาบัตร์ให้แล้ว ให้ส่งไปยังสำนักงานที่ผู้ถือควรจดทะเบียน ให้สำนักงานแจ้งให้ผู้ได้รับอนุญาตไปจดทะเบียนเปนผู้ถืออาชญาบัตร์ ผู้ได้อนุญาตที่ยังไม่ได้จดทะเบียน ไม่ได้ชื่อว่าเปนผู้ถืออาชญาบัตร์โดยถูกต้องตามกฎหมาย

ข้อ ๑๐๒ การจดทะเบียนอาชญาบัตร์นี้ให้จดทะเบียนที่สำนักงานกลาง ฤาที่สำนักงานท้องที่ ๆ อนุญาตให้ใช้อาชญาบัตร์นั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๑๐๓ การจดทะเบียนเปนผู้ถืออาชญาบัตร์นั้น ให้ยื่นรายการเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ที่ผู้นั้นมีอยู่ในเวลาที่มาลงทะเบียน และตัวอย่างเครื่องหมายส่วนตัวของผู้ถืออาชญาบัตร์

ตัวอย่างเครื่องหมายส่วนตัวนั้น ต้องเขียนฤๅพิมพ์อย่างอยู่ได้ทน ตัวอย่างนั้นต้องทำอย่างขยายส่วนให้เห็นได้ชัด (ผู้ขายไม่ต้องมีเครื่องหมายส่วนตัว)

เมื่อจดทะเบียนเปนผู้ถืออาชญาบัตร์ถูกต้องทุกประการแล้ว จึงให้สำนักงานมอบอาชญาบัตร์ให้ไปได้

ข้อ ๑๐๔ ถ้าอธิบดีกรมทะเบียนการค้า สั่งถอนอาชญาบัตร์ฉบับใดเสียตามความในมาตรา ๑๗ ให้แจ้งให้ผู้ถืออาชญาบัตร์ทราบ ผู้ถืออาชญาบัตร์ฉบับที่สั่งถอนแล้ว ต้องคืนอาชญาบัตร์นั้นต่อสำนักงานที่ได้ลงทะเบียนไว้ทันที และถึงหากจะไม่คืนก็มิให้นับว่าผู้นั้นเปนผู้ถืออาชญาบัตร์โดยถูกต้องตามกฎหมาย

หมวดที่ ๔
ว่าด้วยการให้คำรับรอง

ข้อ ๑๐๕ ผู้ทำ ผู้สั่ง ทุกคนที่มีเครื่องชั่งเครื่องตวงเครื่องวัดที่พระราชบัญญัตินี้อนุญาตให้ใช้อยู่แล้วเท่าใด และเครื่องเหล่า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

นั้นยังมิได้มีคำรับรอง ต้องยื่นใบขอคำรับรองชั้นแรกต่อสำนักงานที่ตนจดทะเบียนอาชญาบัตร์ ขอคำรับรองสำหรับสิ่งที่ตนมีอยู่แล้วนั้นภายใน ๑ เดือน นับแต่วันจดทะเบียนอาชญาบัตร์

ถ้าได้เครื่องมาภายหลัง และเครื่องนั้น ๆ ไม่มีคำรับรอง ต้องยื่นใบขอคำรับรองชั้นแรก สำหรับเครื่องที่ได้มาภายหลังนั้นภายใน ๑ เดือน นับแต่วันที่ได้เครื่องนั้นมา

ข้อ ๑๐๖ เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัดที่ผู้ทำ ผู้สั่ง ผู้ซ่อม นำส่งเพื่อขอคำรับรองนั้นต้องมีเครื่องหมายส่วนตัวที่จดทะเบียนแล้วไว้บนเครื่อง เครื่องหมายส่วนตัวนี้จะประทับขุดแกะ ฤๅหมายไว้ ฤๅจะทำโดยอาการอย่างอื่น ๆ ที่สมควรก็ได้แต่ต้องไม่ให้ใกล้กับอัตราตุ้มน้ำหนัก ฤๅพิกัดกำลังของเครื่องเกินไปตุ้มน้ำหนักอัตราต่ำกว่า ๑ กรัม ไม่ต้องมีเครื่องหมายส่วนตัว

ข้อ ๑๐๗ การขอคำรับรองนั้น ผู้ขอจะเป็นผู้ถืออาชญาบัตร์ ฤๅมิใช่ก็ตาม ให้ใช้ใบขอแบบพิมพ์อย่างเดียวกันทั้งหมด

ข้อ ๑๐๘ ใบขอคำรับรองสำหรับเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ให้เป็นตามแบบที่ให้ไว้ท้ายกฎนี้ และให้มีจำหน่ายแก่มหาชนที่สำนักงานทุกแห่ง

ข้อ ๑๐๙ เมื่อผู้สอบมาตราได้ตรวจสอบทดลองเครื่องที่ขอให้รับรอง และเทียบกับแบบมาตราเห็นว่าถูกต้องตามความ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประสงค์ของพระราชบัญญัติแล้ว ให้ประทับเครื่องหมายคำรับรองอันเปนรูปขอบนอกของครุฑ ลงบนเครื่องนั้น

ข้อ ๑๑๐ เครื่องหมายคำรับรองนั้นให้มีขนาดต่างๆ สำหรับประทับเครื่องเล็กใหญ่ตามขนาดของเครื่อง

ข้อ ๑๑๑ การให้คำรับรองชั้นหลัง จะเปนด้วยเจ้าพนักงานให้นำมาขอคำรับรองก็ดี ฤๅเจ้าของเครื่องขอเองก็ดี เมื่อผู้สอบมาตราตรวจสอบเทียบกับแบบมาตรา เห็นว่าถูกต้องตามความประสงค์ของพระราชบัญญัติแล้ว ให้ประทับเครื่องหมายคำรับรองชั้นหลังรูป ∧ ลงบนเครื่อง ใกล้ๆ กับเครื่องหมายคำรับรองครั้งแรก เครื่องหมายนี้ให้ใช้ประทับทุกคราวที่ทำการให้คำรับรองครั้งหลัง เพื่อแสดงให้เห็นว่าได้ทำการให้คำรับรองเครื่องนั้นกี่ครั้งแล้ว

ข้อ ๑๑๒ เมื่อผู้สอบมาตราเห็นว่า เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัดใด ๆ ที่มีเครื่องหมายคำรับรองแล้ว แต่ไปชำรุดเสียภายหลัง และเห็นไม่ควรจะอนุญาตให้ใช้เครื่องนั้นอีกต่อไป ให้ผู้สอบมาตรานั้นประทับเครื่องหมายรูป // ลงบนเครื่องหมายคำรับรองเดิม แสดงว่าเครื่องหมายคำรับรองนั้น ๆ เปนอันใช้ไม่ได้แล้ว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๑๑๓ การประทับเครื่องหมายคำรับรองครั้งแรกนั้น

ก. ตุ้มน้ำหนัก —— จะประทับแห่งใด ๆ ก็ได้ แล้วแต่เจ้าพนักงานจะเห็นสมควร แต่ต้องไม่ทับเครื่องหมายส่วนตัวฤๅอัตราน้ำหนัก

ข. ตุ้มน้ำหนักอัตราต่ำกว่า ๑๐ เซนติกรัม — ไม่ต้องประทับเครื่องหมายคำรับรอง

ค. เครื่องชั่ง —— จะประทับแห่งใดก็ได้แล้วแต่เจ้าพนักงานจะเห็นสมควร

ฆ. เครื่องตวง —— ให้ประทับภายนอกเครื่องจะประทับลงแห่งใด ๆ แล้วแต่เจ้าพนักงานจะเห็นสมควร แต่ต้องให้เห็นได้ง่าย

ง. เครื่องวัด —— ให้ประทับไว้ทั้งหัวแลท้ายเครื่องวัดนั้น เว้นแต่เครื่องวัดชนิดลูกโซ่ จึงให้ประทับเครื่องหมายแต่ที่เดียว จะประทับบนแผ่นโลหะที่ติดกับเครื่องวัดนั้นฤๅบนที่มือถือหมุนก็แล้วแต่สดวก

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยการสำรวจ

ข้อ ๑๑๔ การสำรวจโรงร้านของผู้ถืออาชญาบัตร์ และของพ่อค้าผู้ซื้อขายซึ่งใช้ เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัดนั้น ปีหนึ่ง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ให้นายตรวจไปตรวจร้านละ ๒ ครั้ง และให้อธิบดีจัดให้มีการตรวจโดยอย่าให้รู้ตัวอีกต่างหากเป็นคราว ๆ

ข้อ ๑๑๕ การตรวจนั้นให้ตรวจจำเพาะเครื่องที่สอาด ถ้าเครื่องใดสกกระปรก นายตรวจจะให้เจ้าของทำให้เครื่องนั้นสอาดก่อนก็ได้

ข้อ ๑๑๖ เมื่อนายตรวจพบเครื่องใดที่ไม่ถูกต้องตามความประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้และกฎนี้ นายตรวจจะยึดเครื่องนั้นนำส่งสำนักงานตามความในพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ ฤๅจะผูกเครื่องนั้นไว้แล้วปิดตราตะกั่วซึ่งมีไว้สำหรับการนี้ก็ได้ การผูกนั้นให้กระทำโดยอาการที่มิให้ใช้เครื่องนั้นได้อีกนอกจากทำให้ตราบุบฉลาย

ข้อ ๑๑๗ เมื่อนายตรวจได้ผูกเครื่องและปิดตราตามความในข้อ ๑๑๖ ข้างต้นแล้ว ให้นายตรวจรายงานข้อความนั้นต่อสำนักงานทันที

ข้อ ๑๑๘ เจ้าของเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ที่เครื่องของตนถูกปิดตราดังกล่าวมา จะนำเครื่องนั้นส่งสำนักงานเอง ขอให้ทำการให้คำรับรองเพื่อแก้ไขเครื่องนั้นให้กลับถูกต้องตามความประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมวดที่ ๖

ตาตรางเทียบ

ข้อ ๑๑๙ ของที่ส่งเข้ามาในพระราชอาณาจักร์ และส่งออกนอกพระราชอาณาจักร์ เข้าหีบห่อแสดงอัตราชั่งตวงวัดเปนมาตราต่างประเทศ ที่พระราชบัญญัติให้แสดงปริมาณเพิ่มเติมไว้ด้วยนั้น ให้เติมตามอัตราในตาตรางเทียบที่ให้ไว้ในหมวดนี้

ข้อ ๑๒๐ การเติมปริมาณตามตาตรางเทียบนั้น ให้เติมลงใกล้ ๆ ฤๅบนมาตราต่างประเทศเพื่อให้ผู้ซื้อเห็นได้ทั้งสองอย่าง

ข้อ ๑๒๑ การเติมอัตราเทียบบนของที่กล่าวมานั้น เติมเพียงทศนิยมตำแหน่งเดียวก็ได้

ข้อ ๑๒๒ ตาตรางที่ปรากฎต่อไปนี้ แสดงหลักอัตราเทียบของมาตราของพระราชบัญญัติกับมาตราชั่งตวงวัดต่างประเทศ

เพื่อความสดวกแก่การค้าขาย มิให้พ่อค้าต้องคำนวณเอง ให้สำนักงานกลางทำตาตรางเทียบจากหลักนี้ แต่ทำอย่างพิศดาร ให้ค้นหาอัตราเทียบได้ง่ายขึ้นไว้จำหน่ายแก่มหาชนโดยเรียกราคาพอสมควร

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตารางเทียบ

ความยาว

มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราของมาตราอังกฤษแลอเมริกัน
กิโลเมตร์	๐.๖๒๑ ไมล์
เฮกโตเมตร์	๑๐๙.๓๖๑ ยาร์ด
เดคาเม่ตร์	๑๐.๙๓๖ ,,
เม่ตร์	๑.๐๙๔ ,,
เดชิเม่ตร์	๓.๙๓๗ อินช์
เซ่นติเมตร์	๐.๓๙๔ ,,
มิลลิเมตร์	๐.๐๓๙ ,,

มาตราอังกฤษและอเมริกัน	เท่ากับอัตราตามมาตราของพระราชบัญญัติ
อินช์	๒.๕๔๐ ซม.
ฟุต	๓๐.๔๘๐ ซม.
ยาร์ด	๙๑.๔๔๐ ซม.
ฟาธอม	๑.๘๒๙ ม.
โพล	๕.๐๒๙ ม.
เชน	๒๐.๑๑๗ ม.
เฟอร์ลอง	๒๐๑.๑๖๘ ม.
ไมล์	๑.๖๐๙ กม.

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตารางเทียบ

ดลภาค

มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตราของอังกฤษและอเมริกัน
กิโลเมตร์ตรางเหลี่ยม	๐.๓๘๖ สแควร์ไมล์
เฮกตาร์	๒.๔๗๑ เอเคอร์
อาร์	๑๑๙.๖๐๐ สแควร์ยาร์ด
เมตร์ตรางเหลี่ยม	๑.๑๙๖ ,,
เดซิเมตร์ตรางเหลี่ยม	๑๕.๕๐๐ สแควร์อินช์
เซนติเมตร์ตรางเหลี่ยม	๐.๑๕๕ ,,
มิลลิเมตร์ตรางเหลี่ยม	๐.๐๐๒ ,,

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตารางเทียบ

ดลภาค

มาตราอังกฤษ	เท่ากับอัตราตามมาตรา ของพระราชบัญญัติ
สแควร์อินช์	๖.๔๕๒ ซม^{๒}
สแควร์ฟุต	๙๒๙.๐๒๘ ซม^{๒}
สแควร์ยาร์ด	๐.๘๓๖ ม^{๒}
สแควร์โพล	๒๕.๒๙๓ ม^{๒}
รูด	๑๐.๑๑๗ อาร์
เอเคอร์	๐.๔๐๕ เฮกตาร์
สแควร์ไมล์	๒๕๘.๙๙๘๒ เฮกตาร์

มาตราอเมริกัน	เท่ากับอัตราตามมาตรา ของพระราชบัญญัติ
สแควร์อินช์	๖.๔๕๒ ซม^{๒}
สแควร์ฟุต	๙๒๙.๐๓๔ ซม^{๒}
สแควร์ยาร์ด	๐.๘๓๖ ม^{๒}
สแควร์โพล	๒๕.๒๙๓ ม^{๒}
รูด	๑๐.๑๑๗ อาร์
เอเคอร์	๐.๔๐๕ เฮกตาร์
สแควร์ไมล์	๒๕๘.๙๙๙๘ เฮกตาร์

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตารางเทียบ

โวลูม

มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตรา อังกฤษ
เมตร์เหลี่ยมลูกบาศก์	๑.๓๐๘ คิวบิกยารด์
เดซิเมตร์เหลี่ยมลูกบาศก์	๖๑.๐๒๔ คิวบิกอินช์
เซนติเมตร์เหลี่ยมลูกบาศก์	๐.๐๖๑ คิวบิกอินช์

มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตรา อเมริกัน
เมตร์เหลี่ยมลูกบาศก์	๑.๓๐๘ คิวบิกยาร์ด
เดซิเมตร์เหลี่ยมลูกบาศก์	๖๑.๐๒๓ คิวบิกอินช์
เซนติเมตร์เหลี่ยมลูกบาศก์	๐.๐๖๑ คิวบิกอินช์

มาตราอังกฤษและอเมริกัน	เท่ากับอัตราตามมาตรา ของพระราชบัญญัติ
คิวบิกอินช์	๑๖.๓๘๗ ซม๓
คิวบิกฟุต	๒๘.๓๑๗ ดม๓
คิวบิกยารด์	๐.๗๖๕ ม๓

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตารางเทียบ

ความจุ

(วัดถุเหลวและแห้ง)

อัตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตรา อังกฤษ
มิลลิลิตร์	๐.๐๐๗ จิล
เซนติลิตร์	๐.๐๗๐ "
เดซิลิตร์	๐.๑๗๖ "
ลิตร์	๑.๗๖๐ ไปนต์
เดคาลิตร์	๒.๒๐๐ แกลลอน
เฮกโตลิตร์	๐.๓๔๔ "
กิโลลิตร์	๓.๔๓๗ ควอเตอร์

มาตราอังกฤษ	เท่ากับอัตราตามมาตรา ของพระราชบัญญัติ
มินิม	๐.๐๕๙ มล.
ฟลุดแดรม	๓.๕๕๒ มล.
ฟลุดเอานส์	๒๘.๔๑๒ มล.
จิล	๐.๑๔๒ ล.
ไปนต์	๐.๕๖๘ ล.
ควอต	๑.๑๓๖ ล.
แกลลอน	๔.๕๔๖ ล.
เป็ก	๙ ๐๙๒ ล.
บุเชล	๓๖.๓๖๘ ล.
ควอร์เตอร์	๒๙๐.๙๔๒ ล.

พิพิธภัณฑ์ศาลไทย และห้องตำหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตารางเทียบ

ความจุ

(วัดถุเหลว)

มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตราอเมริกัน
กิโลลิตร์	๒๖๔.๑๗๘ แกลลอน
เฮกโตลิตร์	๒๖.๔๑๘ „
เดคาลิตร์	๒.๖๔๒ „
ลิตร์	๒.๑๑๓ ไปนต์
เดซิลิตร์	๐.๒๑๑ „
เซนติลิตร์	๐.๐๘๕ จิล
มิลลิลิตร์	๐.๐๐๙ „

มาตราอเมริกัน	เท่ากับอัตราตามมาตราของพระราชบัญญัติ
มินิม	๐.๐๖๒ มล.
ฟลุดแดรม	๓.๖๙๗ มล.
ฟลุดเอานส์	๒๙.๕๗๓ มล.
จิล	๐.๑๑๘ ล.
ไปนต์	๐.๔๗๓ ล.
ควอต	๐.๙๔๖ ล.
แกลลอน	๓.๗๘๕ ล.

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตารางเทียบ
ความจุ
(วัดถุแห้ง)

มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตราอเมริกัน
กิโลลิตร	๒๘.๓๗๘ บุเชล
เฮกโตลิตร	๒.๘๓๘ „
เดคาลิตร	๑๘.๑๖๒ ไปนต์
ลิตร	๑.๘๑๖ „
เดซิลิตร	๐.๑๘๒ „
เซนติลิตร	๐.๐๑๘ „
มิลลิลิตร	๐.๐๐๒ „

มาตราอเมริกัน	เท่ากับอัตราตามมาตราของพระราชบัญญัติ
ไปนต์	๐.๕๕๑ ล.
ควอต	๑.๑๐๑ ล.
เปี๊ก	๘.๘๑๐ ล.
บุเชล	๓๕.๒๓๘ ล.

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตารางเทียบ

แมส (ที่เรียกกันว่าน้ำหนัก)

มาตราของพระราชบัญญัติ	เท่ากับอัตราตามมาตรา อังกฤษและอเมริกัน
เมตริกตัน	๐.๙๘๔ ตัน
เมตริกควินตัล	๑.๙๖๘ ฮันเดรดเวต
กิโลกรัม	๒.๒๐๕ เปาด์
เฮกโตกรัม	๓.๕๒๗ เอานส์
เดคากรัม	๕.๖๔๔ แดรม
กรัม	๐.๕๖๔ แดรม
เดซิกรัม	๑.๕๔๓ เกรน
เซนติกรัม	๐.๑๕๔ เกรน
มิลลิกรัม	๐.๐๑๕ เกรน

มาตราอังกฤษและอเมริกัน	เท่ากับอัตราตามมาตรา ของพระราชบัญญัติ
เกรน	๖๔.๗๙๙ มก.
แดรม	๑.๗๗๒ ก.
เอานส์	๒๘.๓๕๐ ก.
เปานด์	๔๕๓.๕๙๒ ก.
ฮันเดรดเวต	๕๐.๘๐๒ กก.
ตัน	๑๐๑๖.๐๔๗ กก.
เอานส์ (ทรอย)	๓๑.๑๐๓ ก.

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมวดที่ ๗

อัตราค่าธรรมเนียม

ข้อ ๑๒๓ ค่าธรรมเนียมในการออกอาชญาบัตร ให้เรียกตามอัตราดังต่อไปนี้

อาชญาบัตร์ผู้สั่ง	เครื่องชั่งปีละ ๒๕ บาท
	เครื่องตวงปีละ ๑๕ บาท
	เครื่องวัดปีละ ๑๐ บาท
อาชญาบัตร์ผู้ทำ	เครื่องชั่งปีละ ๒๕ บาท
	เครื่องตวงปีละ ๑๕ บาท
	เครื่องวัดปีละ ๑๐ บาท
อาชญาบัตร์ผู้ขาย	เครื่องชั่งปีละ ๑๕ บาท
	เครื่องตวงปีละ ๑๐ บาท
	เครื่องวัดปีละ ๑๐ บาท
อาชญาบัตร์ผู้ซ่อม	เครื่องชั่งปีละ ๑๐ บาท
	เครื่องตวงปีละ ๕ บาท
	เครื่องวัดปีละ ๕ บาท

ข้อ ๑๒๔ ส่วนของปีให้คิดเท่ากับเต็มปี

ข้อ ๑๒๕ ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนเปนผู้ถืออาชญาบัตร์ให้คิดตามอัตราต่อไปนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้าอาชญาบัตร์นั้นใช้ได้ในจังหวัดเดียว ค่าลงทะเบียน ฉบับละ ๕ บาท

ถ้าอาชญาบัตร์นั้นใช้ได้ตั้งแต่สองจังหวัดขึ้นไปถึงห้าจังหวัด ฉบับละ ๑๐ บาท

ถ้าอาชญาบัตร์นั้นใช้ได้ตั้งแต่หกจังหวัดถึง ๑๐ จังหวัด ฉบับละ ๒๐ บาท

ถ้าอาชญาบัตร์นั้นใช้ได้ตั้งแต่สิบเอ็ดจังหวัดขึ้นไปจนทั่วพระราชอาณาจักร์ ฉบับละ ๕๐ บาท

กระทรวงพาณิชย์

กฎให้ไว้แต่วันที่ ๑๓ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

กิตติยากร

เสนาบดี

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แบบ ๑

ใบขออาชญาบัตร์

วันที่.....

๑ ข้าพเจ้า (นามตัว).....

(นามสกุล).....

๒ ตั้งบ้านเรือนอยู่ถนน.....

ตำบล.....

อำเภอ.....

จังหวัด.....

มณฑล.....

๓ ทำการหาเลี้ยงชีพ.....

๔ มีความปรารถนาจะทำกิจในทาง.....เครื่อง.....

๕ ในจังหวัด..... มณฑล.....

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๖ ข้าพเจ้าจะตั้งร้านฤๅโรงงานทำการนี้ รวม.....แห่ง คือ—

เลขที่	ถนน	อำเภอ	จังหวัด	มณฑล

ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงจากบาญชีข้างบนนี้อย่างใด กล่าวคือ ย้ายสถานที่ ฤๅเพิ่มลดจำนวนร้านฤๅโรงงาน ข้าพเจ้าจะแจ้งให้สำนักงานนี้ทราบทันที

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๗ ขอให้เจ้าพนักงานออกใบอาชญาบัตร์ให้ข้าพเจ้าตามคำขอข้างบนนั้นเป็นกำหนดเวลา.....ปี ฤๅถ้าไม่ถึงนั้นก็ตาม แต่ท่านจะเห็นสมควร

๘ ข้าพเจ้าจะปฏิบัติการของข้าพเจ้าตามพระราชบัญญัติชั่งตวงวัดและกฎเสนาบดี ที่ออกตามพระราชบัญญัตินั้นทุกประการ

(ลงนาม).....

ผู้ขออาชญาบัตร์

คำสั่งอธิบดี

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๑๓๖

ปิดสแตมป์ค่าธรรมเนียม

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แบบ ๒

ใบขอคำรับรอง

วันที่.....

๑ ข้าพเจ้า (นามตัว).....

(นามสกุล).....

๒ ใบอาชญาบัตร์ที่.....

๓ ตั้งร้านอยู่ถนน.....

อำเภอ.....

จังหวัด.....

มณฑล.....

๔ มีเครื่อง.....

๕ ซึ่งเปนเครื่องที่ข้าพเจ้าได้.....เมื่อ

วันที่.....เดือน.....พ. ศ.....

๖ ขอให้เจ้าพนักงานทำการให้คำรับรองชั้น.....

แก่เครื่องของข้าพเจ้าตามจำนวนที่ปรากฏในบาญชีต่อไปนี้คือ

ทำขึ้นแล้ว ฤๅ สั่งมาถึง ฤๅ ซ่อมขึ้นเสร็จ ฤๅ ซื้อมา

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เครื่อง.....

ชนิด	ขนาด	จำนวน	รวม
		รวมทั้งสิ้น	

ในจำนวนนี้มีเครื่องใหญ่ยกเคลื่อนที่ยากอยู่.....เครื่อง

(ลงนาม).....

ผู้ขอคำรับรอง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แบบ ๓

บาญชี เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด

ของ

ผู้ถืออาชญาบัตร์เลขที่.....

เครื่องอะไร ชั่ง ตวง ฤาวัด	ชนิด	กำลัง	จำนวน	รวมอย่างละเท่าใด	หมายเหตุ

บาญชีข้างบนนี้แสดงจำนวนเครื่อง.....

ที่ข้าพเจ้ามีอยู่ในเวลานี้โดยถูกต้อง

วันที่.....

(ลงนาม).....

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แบบ ๔

ตัวอย่างเครื่องหมายส่วนตัว

(ให้เขียนฤๅพิมพ์บนกระดาษอันเดียวกันนี้ปะลงที่นี่)

รูปที่ปรากฏข้างบนนี้เป็นตัวอย่างเครื่องหมายส่วนตัวของข้าพเจ้า

นามตัว .....

นามสกุล .....

ใบอาชญาบัตรที่ ....

ตั้งร้านอยู่ถนน .....

อำเภอ .....

จังหวัด .....

มณฑล .....

ขอให้เจ้าพนักงานลงทะเบียนเครื่องหมายนี้ให้ข้าพเจ้าด้วย

ข้าพเจ้าจะใช้เครื่องหมายดังตัวอย่างนี้ประทับเครื่อง.....

.... และจะประทับโดยวิธีที่กำหนดไว้ในกฎเสนาบดีและตามคำแนะนำของเจ้าพนักงานทุกประการ

(ลงนาม) ... .

เจ้าของเครื่องหมาย

คำสั่งอธิบดี

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๑๕๐ ก.)

แบบ ๕

หัวขั้ว

ที่ _____

นาม _____

เคหะสถาน _____

_____

ประเภทการ _____

เครื่อง _____

ตำบล _____

เวลา _____

ออกให้เมื่อ _____

ใบฉีก

อาชญาบัตรที่ _____

อนุญาตให้ _____

ตั้งบ้านเรือนอยู่ถนน _____

อำเภอ _____ จังหวัด _____

มณฑล _____

เป็นผู้ _____

เครื่อง _____

ในเขตร์จังหวัด _____

มณฑล _____

ใบอนุญาตนี้มีกำหนดอายุเวลา _____ ปี

ให้ไว้แต่วันที่ _____

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

คำเตือนสติ

มาตรา ๑๕ บุคคลผู้ใดปรารถนาจะทำกิจในทางทำ สั่ง ขาย ฤๅ ซ่อม เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด จะต้องยื่นใบขออาชญาบัตร์สำหรับกิจนั้น ๆ ต่อเจ้าพนักงาน ผู้ได้รับตั้งแต่งให้ออกอาชญาบัตร์ตามพระราชบัญญัตินี้

อาชญาบัตร์นั้นจะอนุญาตให้ใช้ทั่วพระราชอาณาจักร์ ฤๅในมณฑลหนึ่งมณฑลใด ฤๅในจังหวัดหนึ่งจังหวัดใดก็ได้

เมื่อเจ้าพนักงานได้รับใบขอ อาชญาบัตร์ และได้ตรวจสอบสวนตามที่เห็นว่าจำเปนแล้ว ให้ออกอาชญาบัตร์ให้ตามที่ขอมา แล้วให้จดนามและรายการทั้งปวง ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถืออาชญาบัตร์ลงในสมุดทะเบียนที่มีไว้สำหรับการนี้ ฤๅเจ้าพนักงานอาจปฏิเสธไม่ออกอาชญาบัตร์ให้ก็ได้ แต่ว่าต้องแจ้งเหตุผลแห่งการปฏิเสธนี้ ให้ผู้ยื่นใบขอนั้นทราบเปนลายลักษณ์อักษร

อาชญาบัตร์นั้นโอนกันไม่ได้เปนอันขาด

มาตรา ๑๖ อาชญาบัตร์ทุกฉบับ ให้ระบุนามและตำบลที่อยู่ของผู้ถืออาชญาบัตร์ ท้องที่ที่อนุญาตให้ใช้อาชญาบัตร์นั้น ประเภทกิจการที่อาชญาบัตร์นั้นอนุญาตให้ทำ (จะเปนการทำการสั่ง การขาย ฤๅการซ่อมก็ตาม) และรายการอื่น ๆ แห่งเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ที่ออกอาชญาบัตร์ให้

ให้ผู้ถืออาชญาบัตร์ทุกคนปฏิบัติการของตนให้อยู่ในจำเพาะประเภทการ และในชนิดเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ตามที่ระบุไว้ในอาชญาบัตร์ดังกล่าวข้างบนนี้โดยเคร่งครัด จะทำนอกเหนืออำนาจที่อาชญาบัตร์นั้นมิได้เปนอันขาด

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอสมุดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แบบ ๖

สำนักงาน ..... มาตราชั่งตวงวัด

มณฑล .....

วันที่ .....

ได้ทำการให้คำรับรองแก่เครื่อง ..... ตามคำขอ

ของ ..... ผู้ถืออาชญาบัตร์ที่ ..... คือ ←

เครื่อง .....

ชนิด	ขนาด	จำนวน	รวม	หมายเหตุ

ได้ประทับเครื่องหมายคำรับรองให้แล้ว

(ลงนาม) .....

(ตราสำนักงาน)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แบบ ๗

ประกาศนียบัตรตั้งนายตรวจ

ที่.....

ให้.....

เป็นนายตรวจมาตราชั่งตวงวัด มีอำนาจและหน้าที่ตามความในพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด พุทธศักราช ๒๔๖๖ และกฎเสนาบดีที่ออกตามพระราชบัญญัตินั้น

ให้ไว้แต่วันที่.....

....

อธิบดีกรมทะเบียนการค้า

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ เล่ม ๔๑ วันที่ ๓๐ กันยายน น่า ๑๐๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลจันทบุรี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า "เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนั้น" นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลจันทบุรีเพิ่มขึ้นอีก ๓๐ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๖ เป็นต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๑๗ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๖

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๕ ตุลาคม น่า ๑๖๐)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
จันทบุรี	จันทบุรี	เมืองจันทบุรี	พลับพลา
			โป่งแรด
			คลองนารายน์
			เกาะขวาง
			คมบาง
			หนองขอน
		มะขาม	มะขาม
			ท่าหลวง
			น้ำรัก
			แสลง
		แหลมสิงห์	ชำห้าน
			เกาะเปริด
			หนองชิ่ม
			บางสระเก้า
			บางกะไชย
		ท่าใหม่	บ่อพุ
			พลอยแหวน
			ยายร้า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
จันทบุรี	จันทบุรี	ท่าใหม่	เขาวัว
			เขาบายศรี
			ตะกาดง้าว
	ตราษ	บางพระ	เกาะกันเกรา
			หนองคันทรง
			หนองโสน
			แหลมหิน
			ท่าพริก
			ยายหลิ่ว
		เกาะช้าง	แหลมงอบ
			บางบิด
		เขาสมิง	เขาสมิง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๑๔๖

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลพิศณุโลก

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า "เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเปนกาลสมควรที่จะทำดังนั้น" นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลพิศณุโลกเพิ่มขึ้นอีก ๑๕ ตำบล จึงทำบัญชีขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๖ เปนต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๒๑ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๖

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๕ ตุลาคม น่า ๑๖๓)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
พิศณุโลก	พิศณุโลก	เมืองพิศณุโลก	วัดจันบ้านป่าบ้านกร่างปากโทกวังน้ำคู้
		ป่าหมาก	ชมภูบ้านมุงไชยนามท่าหมื่นราม
	อุตรดิตถ์	ลับแล	ไชยจุมพลห้วยใต้
		ตรอน	บ้านป่าคายบ้านน้ำอ่างผักขวงบ้านน้ำพี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลราชบุรี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า "เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเปนกาลสมควรที่จะทำดังนั้น" นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลราชบุรีเพิ่มขึ้นอีก ๗ ตำบล จึงทำบัญชีขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๖ เปนต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๒๑ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๖

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๔๖๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
ราชบุรี	สมุทสงคราม	บางคณฑี	บางกระบือ
			บางพลับ
			วัดโบสถ์
		อัมพวา	ปลายบางนางลี่
			สวนทุ่ง
			ท่าคา
			แควอ้อม

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกรมสาธารณสุข
เพิ่มจำนวนและชนิดยาเสพย์ติดให้โทษ ที่จะต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๔๖๗

ตามความในพระราชบัญญัติยาเสพย์ติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ มาตรา ๕ อธิบดีกรมสาธารณสุขขอประกาศโดยอนุมัติของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กำหนดจำนวนยาเสพย์ติดให้โทษ ซึ่งจะต้องใช้เพิ่มเติม เพื่อการวิทยาศาสตร์ในพระพุทธศักราช ๒๔๖๗ ดังต่อไปนี้

มอร์ฟีน	(Morphine)	๕ กรัม
นาร์โกทีน	(Narcotine)	๕๐ กรัม
โคเดอีน	(Codeine)	๕ กรัม
เทบาอีน	(Thebaine)	๕๐ กรัม
ปปาเวร์อีน	(Papaverine)	๕๐ กรัม
นาร์เซอีน	(Narceine)	๕ กรัม
โคคาอีน	(Cocaine)	๒ กรัม
เฮโรอีน ไฮโดรโคลไรด์	(Heroin Hydrochloride)	๒ กรัม

กรมสาธารณสุข
ประกาศมาณวันที่ ๔ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
รังสิต
อธิบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๕ ตุลาคม น่า ๑๖๗)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๑๕๑

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

พ.เนกบ้องกันโรคร้ายที่ ๓/๒๔๖๗

ด้วยได้ทราบว่าโรคร้ายที่ติดต่อกันได้ คือ ไข้ทรพิษ ได้เกิดมีขึ้นในเมืองไฮเค้าในเกาะไหหลำ เพราะฉนั้นข้าพเจ้าขอประกาศตามข้อความในมาตรา ๒๑๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำสยาม พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ว่า เมืองไฮเค้าเปนเมืองท่าที่มีโรคร้ายติดต่อกันได้เกิดขึ้น

ให้เรือทุก ๆ ลำซึ่งออกจากเมืองไฮเค้าซึ่งเข้ามาถึงในน่านน้ำสยามในวันหรือภายหลังวันประกาศนี้ ถ้าจะเข้ามาในเขตร์ท่ากรุงเทพมหานครต้องแวะจอดที่ด่านตรวจบ้องกันโรคร้าย ซึ่งเจ้าพนักงานแพทย์จะได้ตั้งกองตรวจอยู่ ณจังหวัดสมุทปราการ และให้อยู่ณที่นั้นจนกว่าเจ้าพนักงานแพทย์จะอนุญาตให้เข้ามาจึงจะเข้ามาได้ ถ้ามีคนในเรือเปนไข้ทรพิษหรือโรคติดต่อกันได้อย่างอื่น เจ้าพนักงานแพทย์มีอำนาจที่จะมีคำสั่งให้เรือปฏิบัติหรือจัดการได้ตามซึ่งเห็นจำเปน เพื่อบ้องกันมิให้โรคร้ายแพร่หลายลุกลามเข้ามาในกรุงเทพมหานคร

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้าเปนเรือที่ไม่เข้ามาในเขตร์ท่าเกรุงเทพมหานคร ก็ให้แวะจอดที่ด่านตรวจป้องกันโรคร้ายณเกาะสีชัง เพื่อให้เจ้าพนักงานแพทย์ตรวจ

ประกาศมาณวันที่ ๖ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

มหาอำมาตย์โท พระยาศรีธรรมาธิราช

ปลัดทูลฉลอง ลงนามแทนเสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๒ ตุลาคม น่า ๑๖๘)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลดอนใหญ่ อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลดงกระทงยาม

ด้วยมณฑลปราจีนบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลดอนใหญ่ อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งยังไม่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ไปรวมกับตำบลดงกระทงยาม ท้องที่อำเภอเดียวกัน ซึ่งได้ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้ว เหตุฉะนั้นตำบลดอนใหญ่เดิมซึ่งยุบไปขึ้นตำบลดงกระทงยาม และรวมเรียกว่าตำบลดงกระทงยามนั้น ก็ให้เป็นอันว่าได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๓๐ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๒ ตุลาคม น่า ๑๖๙)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลบ้านถ่อน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลบ้านเดื่อ

ด้วยมณฑลอุดรแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลบ้านถ่อน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ไปรวมกับตำบลบ้านเดื่อ ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้รวมเป็นตำบลเดียวกันนี้ได้ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลบ้านถ่อนเดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบลบ้านเดื่อแล้วด้วย

ประกาศมาณวันที่ ๓๐ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๒ ตุลาคม น่า ๑๗๐)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ

เลื่อนอัตราเก็บเงินรัชชูปการในท้องที่อำเภอเขมราฐกับกิ่งอำเภอชานุมานขึ้นอำเภอเขมราฐ และตำบลโพกลาง ตำบลหนามแท่ง ตำบลนาหว้า ตำบลสำโรงเหนือ ตำบลห้วยยางกับหมู่บ้านด่านปากมูลในตำบลสุวรรณวารี ท้องที่อำเภอสุวรรณวารี จังหวัดอุบลราชธานีขึ้นเก็บในอัตราคนละ ๔ บาท

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า เมื่อพระพุทธศักราช ๒๔๕๔ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติลักษณเก็บเงินค่าราชการ ร.ศ. ๑๒๐ ในมณฑลอุบลราชธานี และกำหนดอัตราเงินค่าราชการให้เก็บคนละ ๔ บาท เว้นแต่ในท้องที่อำเภอเขมราฐกับกิ่งอำเภอชานุมานขึ้นอำเภอเขมราฐ และตำบลโพกลาง ตำบลหนามแท่ง ตำบลนาหว้า ตำบลสำโรงเหนือ ตำบลห้วยยาง กับหมู่บ้านด่านปากมูลในตำบลสุวรรณวารี ท้องที่อำเภอสุวรรณวารี จังหวัดอุบลราชธานี คงให้จัดเก็บในอัตราคนละ ๓ บาท ๕๐ สตางค์

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัดนี้ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า การทำมาหาเลี้ยงชีพของราษฎรในท้องที่ซึ่งกล่าวแล้วนี้เจริญขึ้นกว่าแต่ก่อน และทั้งตั้งอยู่ริมลำน้ำโขงติดต่อกับตำบลที่ได้จัดเก็บเงินรัชชูปการในอัตราคนละ ๔ บาทอยู่แล้วทั้งสิ้น ทรงพระราชดำริห์เห็นว่าเปนการสมควรที่จะเก็บเงินรัชชูปการเพิ่มขึ้นเปนคนละ ๔ บาทเสมอด้วยตำบลที่ติดต่อใกล้เคียงกันได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดเก็บ เงินรัชชูปการ แก่บรรดาชายฉกรรจ์ใน ท้องที่ อำเภอเขมราฐกับกิ่งอำเภอชานุมานขึ้นอำเภอเขมราฐ และตำบลโพกลาง ตำบลหนามแท่ง ทำบลนาหว้า ตำบลสำโรงเหนือ ตำบลห้วยยาง กับหมู่บ้านด่านปากมูลในตำบลสุวรรณวารี ท้องที่อำเภอสุวรรณวารี จังหวัดอุบลราชธานีเพิ่มขึ้นเก็บในอัตราคนละ ๔ บาท ตั้งแต่พระพุทธศักราช ๒๔๖๘ เปนต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ ตุลาคม น่า ๑๗๒)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๑๕๗

ประกาศเปลี่ยนนามแห่งกรมรถไฟ

มีพระบรมราชโองการใน พระบาท สมเด็จ พระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

นามแห่งกรมรถไฟตามที่ใช้อยู่ในกาลบัดนี้ ยังไม่มีสง่าเพียงพอ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้นามว่า “ กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม ” ส่วนตัวสายรถไฟก็ให้เรียกอนุโลมตามนามของกรมว่า “ รถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม ” หรือจะเรียกสั้น ๆ ว่า “ รถไฟหลวง ” ก็ได้ ส่วนอักษรย่อสำหรับนามรถไฟก็ให้ใช้ว่า “ ร.ฟ.ล. ”

ทั้งนี้ให้ใช้ได้ตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๐ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๖ ตุลาคม น่า ๑๗๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ

เรื่องโอนน่าที่การรักษาช้างป่าจาก กระทรวงกระลาโหมมาอยู่ในกระทรวงมหาดไทย และให้แก้คำบางคำในพระราชบัญญัติรักษาช้างป่า พ.ศ. ๒๔๖๔

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า การรักษาช้างป่า ซึ่งกระทรวงกระลาโหมเปน เจ้าน่าที่อยู่ ตามพระราชบัญญัติรักษาช้างป่าพุทธศักราช ๒๔๖๔ นั้น สมควรจะรวมอยู่ในน่าที่กระทรวง มหาดไทย ซึ่ง เปน กระทรวงการปกครองท้องที่ตามเดิม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้โอนน่าที่การรักษาช้างป่าตามความในพระราชบัญญัติรักษาช้างป่า พุทธศักราช ๒๔๖๔ ไปอยู่ในน่าที่กระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่บัดนี้ไป

และทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้แก้ไขข้อความบางแห่งในพระราชบัญญัติรักษาช้างป่า พุทธศักราช ๒๔๖๔ นั้นใหม่ดังต่อไปนี้

๑ มาตรา ๕ คำว่า “ การดูแลช้างป่าให้เปนน่าที่กรมจเรสัตว์พาหนะทหารบก (พแนกพระคชบาล) กระทรวงกระลาโหม

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

และสมุหเทศาภิบาล ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจปกครองในท้องถิ่น" นั้น ให้แก้เป็นว่า "การดูแลช้างป่าให้เป็นน่าที่กระทรวงมหาดไทยและสมุหเทศาภิบาลผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นผู้มีอำนาจปกครองในท้องถิ่น" นั้น

๒ คำว่า "กระทรวงกระลาโหม หรือเสนาบดีกระทรวงกระลาโหม" นั้น ให้แก้เป็น "กระทรวงมหาดไทย หรือเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย" ทุกแห่ง

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๖ ตุลาคม น่า ๑๗๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย
ยกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษ
ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพย์ติดให้โทษ
พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่ได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษายกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษในประเภทจำกัด ตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยสำหรับยาเสพย์ติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ แล้ว รวม ๓๖ ขนานนั้น บัดนี้ ขอประกาศยกเว้นยาเสพย์ติดให้โทษในประเภทจำกัดตามความข้อ ๓ (ข) แห่งกฎเสนาบดีนั้นเพิ่มเติมอีก ๓ ขนาน รวมเป็น ๓๙ ขนาน ดังต่อไปนี้

37 คาร์โบโซดา (Carbo-Soda)
(โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์กรุงเทพฯ)

38. Syrupus Codeinae Compositus. R. M. S.
(กรมแพทย์สุขาภิบาลทหารบก)

39. G.M. D. Chlorodyne Tablets.
(กองโอสถศาลารัฐบาล)

ศาลาว่าการมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๑๘ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
มหาอำมาตย์โท พระยาศรีธรรมาธิราช
ลงนามแทนเสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๖ ตุลาคม น่า ๑๓๖)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กฎเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
เรื่องเงินค่าธรรมเนียมที่ดิน

ตามความในพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดินรัตนโกสินทรศก ๑๒๗ (พระพุทธศักราช ๒๔๕๑) มาตรา ๗๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการมีอำนาจตั้งกฎเสนาบดีเป็นข้อบังคับวิธีจะขอกรรมสิทธิ์ที่ดิน และวิธีกระทำการแก้ทะเบียน กับกำหนดค่าธรรมเนียมสำหรับการนั้น ๆ

บัดนี้เห็นว่ากฎเสนาบดีเรื่องเงินค่าธรรมเนียมสำหรับที่ดินตามที่ได้ออกใช้อยู่แล้วในปัตยุบันนี้มีหลายฉบับด้วยกัน และอัตราที่ได้กำหนดตั้งไว้ในกฎนั้น ๆ ยังไม่เหมาะแก่กิจการที่ได้ดำเนิรมา สมควรจะรวบรวมไว้ในฉบับเดียวกันและแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นบางอย่าง จึงให้ยกเลิกกฎเหล่านั้นเสียและให้ใช้กฎฉบับนี้แทนสำหรับเก็บค่าธรรมเนียมสืบไป

ข้อ ๑ ค่าธรรมเนียมรังวัดที่ดิน

(ก) ที่ดินในกรุงเทพพระมหานครที่ใช้สเกลใหญ่ตั้งแต่ $\frac{๑}{๑๐๐๐}$ ลงมาให้เรียกค่ารังวัดเป็นวิสัยเพิ่มขึ้นอีกทุกแปลง ๆ ละ ๓ บาท

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(ข) ค่ารังวัดทำแผนที่แบ่งแยกโฉนดฤๅใบไต่สวนที่ดินน้อยกว่า ๕๐ ไร่แปลงละ ๓ บาท (ถ้าตั้งแต่ ๕๐ ไร่ขึ้นไปไม่ถึง ๑๐๐ ไร่แปลงละ ๔ บาท) ขึ้น ๑ บาทใน ๕๐ ไร่ไปจนถึงแปลงละ ๒๐ บาทเปนอย่างสูง

(ค) ค่ารังวัดทำแผนที่ (ไม่ใช่รังวัดแบ่งแยกโฉนดฤๅใบไต่สวน) คิดตามรายวัน ๆ ละ ๘ บาท

(ฆ) ค่าสอบเขตร์คิดเปนรายวันละ ๔ บาท

(ง) ค่าเขียนฤๅค่าคัดแผนที่ต่าง ๆ ตลอดถึงแผนที่หลังโฉนดเปนต้นคิดเฉภาะแปลงน้อยกว่า ๕๐ ตรางเซ็นติเมเตอร์เปนเงิน ๑ บาท (ถ้าตั้งแต่ ๕๐ ตรางเซ็นติเมเตอร์ขึ้นไปไม่ถึง ๑๐๐ ตรางเซ็นติเมเตอร์เปนเงิน ๒ บาท) ขึ้น ๑ บาทใน ๕๐ ตรางเซ็นติเมเตอร์ไปจนถึงแปลงละ ๒๐ บาทเปนอย่างสูง

ข้อ ๒ ค่าธรรมเนียมหลักเขตร์

(ก) ที่ดินซึ่งเจ้าพนักงานกำหนดหมายเขตร์ในเวลาที่ได้เดินสำรวจนั้น ให้เจ้าพนักงานเรียกค่าธรรมเนียมหลักเขตร์จากเจ้าของที่ดินรวมเปนแปลง ๆ ละ ๓ บาทเสมอทุกแปลงไป เงินค่าธรรมเนียมจำนวนนี้ให้บวกเข้ากับค่าธรรมเนียมรังวัดซึ่งเจ้าของที่ดินต้องเสียตามอัตราในหมวดที่ ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติออก

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

โฉนดที่ดิน ร.ศ. ๑๒๗ ให้เจ้าพนักงานรวมเรียกจากเจ้าของที่ดินในเวลาที่แจกโฉนดฤๅในเวลาที่เจ้าของมาขอโอนใบไต่สวน

(ข) ค่าธรรมเนียมหลักเขตร์ที่ใช้ในการรังวัดหมายเขตร์สำหรับที่ดินตกค้าง ที่แบ่งแยก ที่สอบเขตร์ ฤๅที่ๆ ศาลสั่งให้ทำก็ดี ให้เจ้าพนักงานเรียกค่าธรรมเนียมหลักเขตร์ก่อนที่จะลงมือทำการหลักละ ๕๐ สตางค์

ข้อ ๓ ค่าพาหนะที่เจ้าพนักงานต้องไปทำการตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ผู้ขอต้องเปนผู้นำเจ้าพนักงานไป และต้องออกค่าพาหนะให้แทนเจ้าพนักงานทั้งไปและมา

ข้อ ๔ ค่าคำขอต่าง ๆ ในเรื่องที่ดิน เช่นขออายัติ ขอตราสิน ขอแบ่งแยก และหนังสือมอบฉันทะเปนต้นให้เรียกแปลง ๑ คราวละ ๑ บาท

ข้อ ๕ ประเภทออกใบแทน การออกใบแทนใบไต่สวนฤๅหนังสือสอบทะเบียนใบตรอกบริษัทขุดคลองและคูนาสยาม ให้เรียกค่าธรรมเนียมเช่นเดียวกันกับออกใบแทนโฉนด ฉบับละ ๔ บาท

ข้อ ๖ ค่าประทับตรา

(ก) ค่าประทับตราประจำตำแหน่ง ซึ่งเรียกตามทุนทรัพย์ที่ได้สัญญากันนั้น ให้กำหนดอัตราไว้ดังนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

จำนวนทุนทรัพย์ต่ำกว่า ๔๐๐ บาทลงมาให้เรียกร้อยละ ๕๐ สตางค์ ในจำนวน ๔๐๐ แรกและเศษที่สูงกว่า ๔๐๐ นั้นให้เรียกค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑ บาทจนถึง ๓๐ บาท เศษของร้อยให้นับเปนร้อย

จำนวนทุนทรัพย์สูงกว่า ๓,๒๐๐ บาทถึง ๑๑,๒๐๐ บาทให้เรียกค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๕ สตางค์ เศษของร้อยให้นับเปนร้อย จนถึง ๕๐ บาทเปนอย่างสูง

ถ้าสัญญามิได้ปรากฏจำนวนเงินก็ดี ฤๅจำนวนเงินสูงกว่า ๑๑,๒๐๐ บาทขึ้นไปอีกมากน้อยเท่าใดก็ดี ให้เรียกค่าธรรมเนียม ๕๐ บาทเปนอย่างสูง

ถ้าเปนสัญญาที่ทำหลายโฉนดรวมในสัญญาฉบับเดียวกัน แม้จำนวนทุนทรัพย์จะสูงฤๅต่ำกว่า ๑๑,๒๐๐ บาทประการใดก็ดี ให้เรียกค่าธรรมเนียมเปนรายโฉนด

ถ้าเปนสัญญาเช่าให้คิดค่าเช่าเฉลี่ยเปนรายเดือน และรวมปีหนึ่งเปนอัตราราคาทุนทรัพย์

การเรียกค่าเช่าธรรมเนียมทุนทรัพย์นั้นให้คิดเทียบตามอัตราในใบแนบท้ายกฎนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(ข) ประเภทให้ การที่บุคคลผู้หนึ่งผู้ใดประสงค์จะโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินของตนให้แก่บุคคลอื่น ให้เรียกค่าธรรมเนียมประทับตราในประเภทให้นี้เป็นรายแปลง ๆ ละ ๒ บาท

ถ้าเป็นประเภทให้อาศัย ให้เรียกค่าธรรมเนียมเช่นเดียวกับประเภทให้

(ค) ประเภทโอนมฤดก การยื่นคำขอรับมฤดกที่ดินที่ผู้รับจะพึงได้นั้นให้เรียกค่าธรรมเนียมประทับตราในประเภทนี้เป็นรายแปลง ๆ ละ ๒ บาท

ข้อ ๗ ประเภททางเดิน การจดทะเบียนทางเดิน ฤๅจดทะเบียนเป็นพิเศษ อันมิได้ปรากฏว่า จะต้อง เรียกค่าธรรมเนียมในประเภทใด ๆ ที่บัญญัติไว้แล้ว ให้เรียกค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนเป็นรายแปลง ๆ ละ ๑๐ บาท

ข้อ ๘ ค่าขอดูฤๅขอคัดหนังสือสำคัญ

(ก) ค่าขอดูหนังสือสำคัญครั้ง ๑ แปลงละ ๑ บาท

(ข) ค่าขอให้เจ้าพนักงานคัดให้ คิด ๑๐๐ คำแรก ๑ บาท และต่อไปคิด ๑๐๐ คำต่อ ๒๕ สตางค์ทุก ๆ ร้อย เศษของร้อยนับเป็นร้อย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(ค) ค่ารับรอง ๒ บาท

ให้ใช้กฎนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๗

ประกาศมาณวันที่ ๒๐ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาพลเทพ

เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๖ ตุลาคม น่า ๑๗๙)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

อัตราค่าธรรมเนียม ค่าตราเรียกตามทุนทรัพย์ในการโอนแก้ทะเบียนต่อท้ายกฎเสนาบดี กระทรวงเกษตราธิการ ฉบับที่ ๒๐/๓๓๕๐ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๗

เลขที่	จำนวนเงิน	เรียกค่าธรรมเนียม		คำอธิบาย
		บาท	สต.	
๑	ไม่เกิน ๑๐๐ บาท	—	๕๐	แต่เลขที่ ๑ ถึงเลขที่ ๓๒ คงเรียกตามอัตราเดิม
๒	„ ๒๐๐ „	๑	—	
๓	„ ๓๐๐ „	๑	๕๐	
๔	„ ๔๐๐ „	๒	—	
๕	„ ๕๐๐ „	๓	—	
๖	„ ๖๐๐ „	๔	—	
๗	„ ๗๐๐ „	๕	—	
๘	„ ๘๐๐ „	๖	—	
๙	„ ๙๐๐ „	๗	—	
๑๐	„ ๑๐๐๐ „	๘	—	
๑๑	„ ๑๑๐๐ „	๙	—	
๑๒	„ ๑๒๐๐ „	๑๐	—	
๑๓	„ ๑๓๐๐ „	๑๑	—	
๑๔	„ ๑๔๐๐ „	๑๒	—	
๑๕	„ ๑๕๐๐ „	๑๓	—	
๑๖	„ ๑๖๐๐ „	๑๔	—	
๑๗	„ ๑๗๐๐ „	๑๕	—	
๑๘	„ ๑๘๐๐ „	๑๖	—	
๑๙	„ ๑๙๐๐ „	๑๗	—	
๒๐	„ ๒๐๐๐ „	๑๘	—	
๒๑	„ ๒๑๐๐ „	๑๙	—	
๒๒	„ ๒๒๐๐ „	๒๐	—	
๒๓	„ ๒๓๐๐ „	๒๑	—	
๒๔	„ ๒๔๐๐ „	๒๒	—	
๒๕	„ ๒๕๐๐ „	๒๓	—	
๒๖	„ ๒๖๐๐ „	๒๔	—	
๒๗	„ ๒๗๐๐ „	๒๕	—	
๒๘	„ ๒๘๐๐ „	๒๖	—	
๒๙	„ ๒๙๐๐ „	๒๗	—	
๓๐	„ ๓๐๐๐ „	๒๘	—	
๓๑	„ ๓๑๐๐ „	๒๙	—	
๓๒	„ ๓๒๐๐ „	๓๐	—	
๓๓	„ ๓๒๐๑ „	๓๐	๒๕	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๕ สตางค์ถึง ๕๐ บาท เป็นอย่างสูง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่อำเภอคง จังหวัดขุขันธ์ สำหรับตำบลลิ้นฟ้า ซึ่งโอนไปขึ้นอำเภอศีร์ษะเกษ และตำบลบัวน้อย กับตำบลอีปาด ซึ่งโอนไปขึ้นอำเภอกันทรารมย์

มณฑลอุบลราชธานีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้เปลี่ยนแปลงท้องที่อำเภอคง จังหวัดขุขันธ์ คือ โอนตำบลลิ้นฟ้าไปขึ้นอำเภอศีร์ษะเกษ และโอนตำบลบัวน้อยกับตำบลอีปาด ไปขึ้นอำเภอกันทรารมย์ ทั้ง ๓ ตำบลนี้ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ. ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เปนอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ. ศ. ๒๔๖๔ สำหรับตำบลลิ้นฟ้า ตำบลบัวน้อย ตำบลอีปาด ซึ่งขึ้นอยู่ในท้องที่อำเภอคงเดิม ก็ได้ยกไปขึ้นอยู่ในท้องที่อำเภอศีร์ษะเกษ และ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

อำเภอกันทรารมย์ ตรงกับทำเนียบท้องที่ทางราชการฝ่ายปกครองแล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๒๒ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๖ ตุลาคม น่า ๑๘๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พระราชกำหนดพระราชอภัยโทษ

พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนกาลเปนอดีตภาค ๒๔๖๗ พรรษา ปัตยุบันกาล มุสิกสังวัจฉร เอกาทศมสุรทิน พฤศจิกายนมาส ภุมวาร กาลกำหนด

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ เอกอัครมหาบุรุษบรมนราธิราช พินิตประชานาถมหาสมมตวงศอติศัยพงศวิมลรัตน วรขัตติยราชนิกโรดม จาตุรันตบรมมหาจักรพรรดิราชสังกาศ ปรเมนทรธรรมิกมหาราชาธิราช บรมนาถบพิตร พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสถิตย์ณพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทบรมราชพิมาน ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทาน แด่พระภิกษุสงฆ์สมณพราหมณพฤฒาโหราจารย์ ในงารพระราชพิธีมหกรรมเฉลิมฉัตรรัชพรรษา พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ เสนาบดีมนตรีมุขทุกกระทรวงทบวงการ ฝ่ายทหารและพลเรือน ชุมนุมเผ้าเบื้องพระบาทประวร ทรงพระอนุสรรัมภีงว่า ในปีชวดฉอศกนักษัตรนี้ นับแต่สุภวารดิถีที่ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ คำณวนประมวลนักษัตรได้ปัณณรสสมวัสตร์ เปนมูลให้บังเกิดพระราชปรีดาปราโมทย์โสมนัส

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ทรงเลื่อมใสในพระพุทธาธิตรัยรัตนสรณา หากอภิบาลบำรุงรักษา และกอบทั้งพระราชกุศลจรรยาสุจริตธรรมสัมมาปฏิบัติมงคลปัจจัยเปนมโหฬาร ให้ทรงพระเกษมสุขสำราญพระสริรกะมล เปนอติเรกผลเพิ่มพูลพระวิริยอุตสาหะให้ดำรงพระราชสัมภาระปราศจากสรรพทุกขและพิพิธภัย มีพระราชหฤทัยใคร่แผ่พระกรุณาเพื่อระงับดับเข็ญ ให้ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินได้อยู่เย็นเปนผาสุกทุกถ้วนหน้า แม้ถึงเหล่าประชาชนที่มีบาปอกุศลเปนบุรพกรรมนำให้นิยมหลงไปในทางอนธพาล ประพฤติมิจฉาชีพอัชฌาจาร ล่วงพระราชกำหนดกฎหมาย เปนความผิดถึงอุกฤษฎ์โทษก็มี ทั้งโทษที่ต้องรับพระราชอาญาจองจำสังขลิกกรรมกร ได้ทรมานมานานให้ละทิ้งพยสร้ายถอยกำลัง หลาบจำยำเกรงพระราชอาญา อนึ่งนักโทษชราทุพพลย์อีกนักโทษพิการกายวิกลต้องทนทุกขาดูรอยู่มิได้วางวาย บันดานักโทษทั้งหลายนี้ควรโปรดพระราชทานอภัยให้ไว้ชีวิต ฤๅให้ลดโทษล่วงโทษตามสมควรแก่กรณีความผิดหนักและเบา ด้วยอำนาจพระมหากรุณาบารมี จึงมีพระบรมราชโองการสุรสิงหนาทดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งแก่เจ้าพระยาอภัยราชามหายุติธรรมธรเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ให้สำรวจเอาบาญชีนักโทษที่ต้อง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

รับพระราชอาญาอยู่ณพันธนาคารทั่วพระราชอาณาจักร์ และพิจารณาลักษณแห่งโทษานุโทษว่าคนใดควรจะโปรดได้และมิได้ โดย พระราช กำหนดข่าย แห่งพระ มหากรุณา ที่ตราไว้เปนหลักดังนี้ ฯ

ข้อ ๑ นักโทษจำพวกอุกฤษฎ์โทษอันศาลยุติธรรมได้พิจารณาคดีถึงที่สุดแล้ว พิพากษาให้ลงพระราชอาญาประหารชีวิต จะได้ทรงพระวิจารณ์พินิจย์ด้วย พระญาณปรีชา ราชอาญา สิทธิเปนโสดว่ากรณีใดควรจะโปรดได้ โดยพระการุญอัธยาศัยราชธรรมนิยม ฯ

ข้อ ๒ ในจำพวกมหันตโทษ ที่ต้องรับพระราชอาญาจำคุกตลอดชีวิตนั้น ให้สำรวจเอาชื่อนักโทษบันดาที่ต้องจองจำทรมานมานานกว่า ๒๐ ปี ให้พิเคราะห์ดูมูลคดีความผิดหนักเบาเปนโทษกะทงเดียวฤๅหลายกะทง กอบกับความประพฤติเรียบร้อยเข็ดหลาบในเวลารับพระราชอาญาอยู่นั้น ให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมพึงพิจารณา ว่าควร เข้าอยู่ในข่าย พระมหากรุณาได้แล้ว ให้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา เพื่อได้รับพระราชทานอภัยให้ล่วงพ้นโทษ ฯ

ข้อ ๓ ในจำพวกครุโทษ ที่ต้องรับพระราชอาญาจำคุกมีกำหนดแต่ ๑๕ ปีถึง ๒๐ ปี ให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมสำรวจ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตรวจดูแต่ผู้ที่ต้องจองจำมากกว่ากึ่งครึ่งแห่งเวลากำหนดโทษอันพิพากษา และให้ตรวจคัดเอาแต่ผู้ที่ต้องโทษกะทงเดียว ฤๅผู้ที่ได้ถวายสัตย์สารภาพความผิดโดยชื่นตา กอบกับความประพฤติเรียบร้อยเข็ดหลาบในเวลารับพระราชอาญาอยู่นั้น พึงพิจารณาว่าควรเข้าอยู่ในข่ายพระมหากรุณาได้ ให้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา เพื่อได้รับพระราชทานอภัยให้ล่วงพ้นโทษ ฯ

ข้อ ๔ ในจำพวกมัธยมโทษ ที่ต้องรับพระราชอาญาจองจำมีกำหนดแต่ ๑ ปีขึ้นไป และหย่อนกว่า ๑๕ ปี ให้เสนาบดีกระทรวงยุติธรรมสำรวจดูผู้ที่ต้องจำมาแล้วกว่ากึ่งครึ่งแห่งเวลากำหนดโทษอันพิพากษา และให้ตรวจคัดเอาแต่ที่ต้องโทษกะทงเดียว ฤๅที่ได้ถวายสัตย์สารภาพโดยชื่นตา กอบกับความประพฤติเรียบร้อยเข็ดหลาบในเวลารับพระราชอาญาอยู่นั้น พึงพิจารณาว่าควรเข้าอยู่ในข่ายพระมหากรุณาได้แล้ว ให้ทำบาญชีชื่อนำขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาเพื่อได้รับพระราชทานอภัยให้ล่วงพ้นโทษ เว้นไว้แต่นักโทษจำพวกที่เปนโจรส้องสุมควบคุมกันเข้าอั้งยี่ก็ดี ก่อการจลาจลก็ดี เปนผู้ร้ายวางเพลิงก็ดี ปลอมเงินปลอมบัตรตราก็ดี อำพรางในสัตยาธิษฐานทำพยานเท็จก็ดี เปนโจรตัดช่องย่องเบาฉกลักยักยอกกันโชกชิง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ปล้นสดมภ์ ฤๅโจรสลัดก็ดี ทั้งปวงนี้เปนกรณีโทษมิควรเข้าอยู่ในข่ายพระมหากรุณา อย่าให้เอาเข้าบาญชีสำรวจด้วยเลย ฯ

ข้อ ๕ นักโทษจำพวกลหุโทษ อันศาลยุติธรรมได้พิพากษาสำเร็จเด็ดขาดให้ลงโทษจองจำมีกำหนดต่ำกว่าปี ๑ ลงมา ฤๅบันดาที่ต้องจำไถ่แทน เบี้ยปรับ เปนพินัยหลวง และค่าฤชาธรรมเนียม เว้นแต่กรณีโทษอำพรางสัตยาธิษฐานและโทษลอบเล่นการพนันอันต้องห้ามตามพระราชบัญญัติ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานอภัยโทษให้ปล่อยจากเวรจำโดยพลัน แต่วันเฉลิมฉัตรรัชพรรษาที่ ๑๑ เดือน พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ นี้ ฯ

ข้อ ๖ บันดานักโทษทั้งหลาย ผู้ลเมิดพระราชบัญญัติลักษณเกณฑ์รับราชการทหารบก ทหารเรือ ตำรวจพระนครบาล ตำรวจภูธรหลบหนีราชการ ต้องรับพระราชอาญาอยู่ที่เวรจำในกรมราชทัณฑ์ก็ดี ในกรมและกองทหารบก ทหารเรือ กรมตำรวจพระนครบาล ตำรวจภูธรก็ดี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานอภัยโทษให้ปล่อยจากเวรจำโดยพลัน แต่วันเฉลิมฉัตรรัชพรรษานี้ และให้คืนเข้ารับราชการประจำตามตรางเกณฑ์กรมสัสดีนั้น ๆ ฯ

ข้อ ๗ นักโทษชราร่างกายทุพพลภาพ ไม่ว่าต้องโทษหนักเบาสถานใด มีอายุล่วงได้ ๖๐ ปีแล้ว ทรงพระกรุณาโปรด

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เกล้า ฯ พระราชทานอภัยให้พ้นจากเวรจำแต่วันเฉลิมฉัตรรัชพรรษา ให้ญาติมิตรรับตัวไปอุปถัมภ์บำรุงกันสืบไป ฯ

ข้อ ๘ นักโทษพิการ เพราะโรคลึกโรคเรื้อรังบีฑาทรมานต้องทนทุกขเวทนาสาหัสอยู่มิได้วางวาย อันเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมได้ให้ประชุมแพทย์ตรวจอาการ เห็นตกลงเปนอันเดียวว่าจะเยียวยารักษาให้ทุเลาหายมิได้นั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานอภัยให้พ้นจากเวรจำแต่วันเฉลิมฉัตรรัชพรรษา ให้ญาติมิตรรับตัวไปรักษาพยาบาลกันตามควร แต่ถ้าว่านักโทษคนใดทำมายาสาไถย ตนมิได้ป่วยไข้ได้ทุกขเวทนาหนักหนาแสร้งใส่ไคล้ให้แพทย์ตรวจว่าบอบเจ็บพิการ ครั้นได้รับพระราชทานอภัยพ้นจากเวรจำให้ญาติมิตรรับไปพยาบาลรักษามิช้าอาการไข้มายานั้นบันเทาหาย ทนงใจเชื่อดีว่ามีศักดิสกุลชาติญาติมิตรช่วยติดตามแก้ไข มิได้กตัญญูรู้สำนึกพระเดชพระคุณพระเจ้าอยู่หัว มิได้สงบเสงี่ยมเจียมตัว ออกเชิดหน้าเข้าสมาคมเที่ยวเกร่อตีเสมอกับผู้สุภาพสุจริต มิรู้พรั่นมิรู้เข็ดมิรู้ขาม มันหมิ่นประมาทพระกรุณาท่าน ประจานอาชญาเมืองให้เสื่อมงาม ให้กระทรวงมหาดไทยคุมเอาตัวมาส่งแก่เจ้ากระทรวงผู้ได้บังคับบัญชาพันธนาคาร เพื่อจองจำไว้ตามยถากรรมดังเดิม อย่าให้คนดูเยี่ยงอีกได้ ฯ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บันดานักโทษมีชื่ออันพระพัสดีได้คัดขึ้นบาญชีสำรวจ และเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมได้ตรวจพิจารณาเห็นว่าควรเข้าอยู่ในข่ายพระมหากรุณาแล้ว ได้รับพระราชทานอภัยให้ลดโทษล่วงโทษสถานใดสถานหนึ่งดังว่ามาข้างต้นแล้ว ให้ผู้พิพากษาตุลาการศาลยุติธรรมประจำตำบลที่นักโทษต้องเวรจำอยู่นั้น ออกหมายสั่งแก่พระพัสดีพธัมรงค์ให้ปล่อยนักโทษทั้งหลายไปตามพระราชกำหนดนี้ เว้นแต่ที่เปนคดีพิเศษเหตุสำคัญเกลือกว่าจะเปนอันตรายแก่ความสงบของบ้านเมือง ฤๅทำให้เคืองเข็ญแก่มหาชน จงให้งดไว้ก่อน ต่อเมื่อได้ทราบพระราชวินิจฉัยเฉกาะคดีพิเศษว่าฉันใดแล้ว จึงให้รีบปฏิบัติตามนั้น และบาญชีชื่อนักโทษซึ่งได้รับพระราชทานอภัยทั้งหลายนั้น ให้เสนาบดีเจ้ากระทรวงส่งไปลงประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเนือง ๆ ให้ปรากฏชื่อและจำนวนคนที่ได้โปรดให้พ้นโทษไป ฯ

บันดามนุษหญิงชายที่ได้รับพระราชทานอภัยให้ลดโทษล่วงพ้นโทษทั้งนี้ จงตั้งกตเวทีรู้สำลึกพระเดชพระคุณพระเจ้าอยู่หัว สงบเสงี่ยมเจียมตัวเปนสุภาพหลาบจำ ยำเกรงพระราชอาญา ประพฤติตนให้สมแก่ที่ทรงพระกรุณาโปรดปราณีย์ จงละพยสโทษกลีต่ำช้าหันเข้าทางชอบประกอบเลี้ยงชีพโดยธรรมสุจริต

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

อย่าได้ข้องคิดจองเวรอาฆาตพยาบาทเบียฬกันให้เดือดเนื้อร้อนใจ ขออย่าได้ประสพทุกข์ไข้ภัยพิบัติลำเค็ญรักษาตนเป็นสุขทุกเมื่อ ทวยราษฎร์ทั้งหลายจงมีจิตเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สามัคคีรสอดออมถนอมซึ่งกันและกันทุกชั้นทุกชาติ อย่าได้วิวาทก้าเกินก้าวร้าวแก่งแย่ง แสวงลาภที่ควรสงวนทรัพย์สฤงคารถึงซึ่งความสุขเกษมศานต์ สงบจบสกลราชอาณาจักร์ เป็นศุภลักษณ์เลิศรัฐสมบัติขัตติยาธิบัตยะจำนง สำเร็จด้วยราชสงเคราะห์ธรรมพระมหากรุณาบารมีซึ่งได้ทรงบำเพ็ญในอภิลักขิตสมัยนี้. ฯ

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน น่า ๑๘๗)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กฎมณเฑียรบาล
ว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์

ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนกาล ๒๔๖๗ พรรษา ปัตยุบันสมัย พฤศจิกายนมาส ทสมสุรทิน จันทวาร กาลกำหนด

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ เอกอรรคมหาบุรุษบรมนราธิราช พินิตประชานารถมหาสมมตวงศอติศัยพงศวิมลรัตน วรขัตติยราชนิกโรดม จาตุรันตบรมมหาจักรพรรดิราชสังกาศ อุภโตสุชาตสังสุทธเคราะหณี จักรีบรมนารถ จุฬาลงกรณราชวรางกูร บรมมกุฎนเรนทรสูรสันตติวงศวิศิษฐ สุสาธิตบุรพาธิการ อดุลยกฤษฎาภินิหารอติเรกบุญฤทธิธัญลักษณวิจิตรโสภาคยสรรพางค มหาชโนตตะมางคประณตบาทบงกชยุคลประสิทธิสรรพศุภผล อุดมบรมสุขมาลย ทิพยเทพาวตาร ไพศาลเกียรติคุณอดุลยพิเศษ สรรพเทเวศรานุรักษ บุริมศักดิสมญาเทพทวารเวดี ศรีมหาบุรุษสุตสมบัติ เสนางคนิกรรัตน อัศวโกศลประพนธปรีชา มัทวสมาจาร บริบูรณคุณสาร สยามาทินคร วรุตเมกราชดิลก มหาปริวารนายกอนันต มหันตวรฤทธิเดช สรรพวิเศษศิรินทร บรมชนกาดิศรสมมต ประสิทธิวรยศมโหดม บรมราชสมบัติ นพปฎลเสวตรฉัตราดิฉัตร ศิริ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

รัตโนปลักษณมหาบรมราชาภิเศกาภิสิต สรรพทศทิศวิชิตไชย สกลมไหศวริยมหาสวามินทร มเหศวรมหินทรมหารามาธิราช วโรดม บรมนารถชาติอาชาวไศย พุทธาทิไตรรัตนสรณารักษ อดุลยศักดิอรรคนเรศราธิบดี ามตตากรุณาสีตลหฤไทย อโน ปไมยบุญการ สกลไพศาลมหารัษฎาธิเบนทร์ ปรเมนทรธรรมิก มหาราชาธิราช บรมนารถบพิตร พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระอนุสรคำนึงถึงการสืบราชสันตติวงศ์ ทรงพระราชดำริห์ว่า ตามโบราณราชประเพณี สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงสยามย่อมทรงพระบรมเดชานุภาพโดยบริบูรณ์ และทรงมีสิทธิอำนาจที่จะทรงเลือกตั้งพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดพระองค์หนึ่ง ซึ่งทรงพระราชดำริห์ว่ามีพระปรีชาสามารถอาจเปนผู้สืบราชสันตติวงศ์ ดำรงราชตระกูลและรัฐสีมาอาณาจักร์อารักษ์พศกนิกรสนองพระองค์ต่อไปได้นั้น ขึ้นเปนพระรัชทายาท โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศแก่บันดาพระบรมวงศานุวงศ์และเสนามาตย์ราชเสวกบริพาร อีกทั้งสมณพราหมณาจารย์และอาณาประชาราษฎรให้ทราบทั่วกัน ว่าได้ทรงเลือกสรรพระบรมวงศ์พระองค์นั้นเปนพระรัชทายาท และบางทีก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานอุปราชาภิเษกหรือยุพ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ราชาภิเษกด้วย ราชประเพณีนี้ย่อมเปนสิ่งซึ่งสมควรแก่พระบรมเดชานุภาพของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยแท้

แต่ก็ได้เคยมีมาแล้วในอดีตสมัย และอาจมีได้อีกในอนาคตสมัยที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้ทรงเลือกและประดิษฐานพระรัชทายาทขึ้นไว้อย่างเช่นที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งเปนผลให้บังเกิดมีเหตุยุ่งยาก แก่งแย่งกันขึ้นใน เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตลง การแก่งแย่งช่วงชิงพระราชอำนาจกันย่อมเปนโอกาสให้บุคคลผู้มิได้ตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติ คิดขัดขวาง ต่อทางเจริญแห่งราชอาณาจักร์ ทั้งเปนโอกาสให้สัตรูทั้งภายนอกภายในได้ใจคิดประทุษร้ายต่อราชตระกูล และอิศรภาพแห่งประเทศสยาม นำความหายนะมาสู่ชาติไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระอนุสรคำนึงถึงข้อความเหล่านี้ จึ่งมีพระราชประสงค์ที่จะให้มีนิติธรรม กำหนดการ สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นไว้ เพื่อจะได้ตัดความยุ่งยากแก่งแย่งกันภายในพระราชวงศ์ ในเมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้ทรงตั้งแต่งพระรัชทายาทขึ้นไว้โดยแน่นอน ดังกล่าวมาแล้วข้างบนนี้

อนึ่งทรงพระราชดำริห์ว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงสยามควรต้องทรงเปนผู้ที่อาณาประชาชนมีความเคารพนับถือ และไว้วางใจได้โดยบริบูรณ์ทุกสถาน ฉนั้นจึ่งทรงพระราชดำริห์ว่า พระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใด มีข้อบกพร่องสำคัญบางอย่างใน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พระองค์แล้ว ก็ไม่ควรให้อยู่ในเกณฑ์สืบราชสันตติวงศ์ เพราะอาจจะเปนเหตุให้บังเกิดความไม่เรียบร้อย หรือเดือดร้อนแก่อาณาประชาชนได้ หรืออาจถึงแก่นำความหายนะมาสู่ราชตระกูลและราชอาณาจักร์ได้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งอยู่ในพระอัปปะมาทธรรม และได้ทรงพระราชดำริห์พิจารณาโดยสุขุมแล้ว จึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตรากฎมณเฑียรบาลไว้เปนหลักฐานแถลงราชนิติธรรมดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยนามและกำหนดใช้กฎมณเฑียรบาลนี้

มาตรา ๑ กฎมณเฑียรบาลนี้ ให้เรียกว่า "กฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗"

มาตรา ๒ ให้ใช้กฎมณเฑียรบาลนี้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เปนต้นไป

มาตรา ๓ ข้อความใด ๆ ที่มีอยู่ในพระราชกำหนดกฎหมายอื่น ๆ ที่แย้งกับข้อความในกฎมณเฑียรบาลนี้ ให้ยกเลิกเสียทั้งสิ้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมวดที่ ๒

บรรยายศัพท์

มาตรา ๔ ศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ในกฎมณเฑียรบาลนี้ ท่านว่าให้บรรยายไว้ดังต่อไปนี้

(๑) "พระรัชทายาท" คือเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์พระองค์ที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ สมมตขึ้น เพื่อเปนผู้ทรงสืบราชสันตติวงศ์สนองพระองค์ต่อไป

(๒) "สมเด็จพระยุพราช" คือพระรัชทายาทที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนาขึ้นเปนตำแหน่งสมเด็จพระยุพราช โดยพระราชทานยุพราชาภิเษกหรือโดยพิธีอย่างอื่นสุดแท้แต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ

(๓) "สมเด็จหน่อพุทธเจ้า" คือสมเด็จพระบรมราชโอรสพระองค์ใหญ่ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระอัครมเหษี

(๔) "สมเด็จพระอัครมเหษี" คือพระชายาหลวงของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามที่ปรากฏในประกาศกระแสร์พระบรมราชโองการทรงสถาปนาขึ้นเปนสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินี

(๕) "สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ" คือพระราชโอรสในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระอัครมเหษี หรือพระมเหษีรอง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๖) "พระมเหษีรอง" คือพระชายาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ที่ดำรงพระเกียรติยศรองลงมาจากสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินี มีพระเกียรติยศสูงต่ำเป็นลำดับกัน คือ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชเทวี พระนางเจ้า พระราชเทวี พระนางเธอ พระอัครชายาเธอ ดังนี้เป็นต้น

(๗) "พระเจ้าลูกยาเธอ" คือพระราชโอรสในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระสนมเอก โท ตรี

(๘) คำว่า "พระองค์ใหญ่" ให้เข้าใจว่าพระองค์ที่มีพระชนมายุมากกว่าพระองค์อื่น ๆ ที่ร่วมพระมารดากัน

หมวดที่ ๓
ว่าด้วยการทรงสมมตและทรงถอนพระรัชทายาท

มาตรา ๕ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพและพระราชสิทธิที่จะทรงสมมตเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์พระองค์ใดพระองค์หนึ่งให้เป็นพระรัชทายาท สุดแท้แต่จะทรงพระราชดำริห์เห็นสมควรและเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยได้ ว่าท่านพระองค์นั้นจะสามารถสืบราชสันตติวงศ์สนองพระองค์

แต่การที่สมมตเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์ให้เป็นพระรัชทายาทเช่นนี้ ให้ถือว่าเป็นการเฉภาะพระองค์ของพระรัชทายาทพระองค์นั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖ เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไดทรงสมมตท่านพระองค์ใดให้เปนพระรัชทายาทแล้ว และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศข้อความให้ปรากฏแก่พระบรมวงศานุวงศ์ เสนามาตย์ราชเสวกบริพารและอาณาประชาชนให้ทราบทั่วกันแล้ว ท่านว่าให้ถือว่าท่านพระองค์นั้นเปนพระรัชทายาทโดยแน่นอนปราศจากปัญหาใด ๆ และเมื่อใดถึงกาละอันจำเปน ก็ให้พระรัชทายาทพระองค์นั้น เสดจขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์สนองพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกษโดยทันที ให้สมดังพระบรมราชประสงค์ที่ได้ทรงประกาศไว้นั้นเล

มาตรา ๗ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสงวนไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพ และพระราชสิทธิที่จะทรงถอนพระรัชทายาท ออก จากตำแหน่งได้ ท่านพระองค์ใดที่ได้ถูกถอนจากตำแหน่งพระรัชทายาทแล้ว ท่านว่าให้นับว่าขาดจากทางที่จะได้สืบราชสันตติวงศ์ และให้ถอนพระนามออกเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์ อีกทั้งพระโอรสและบันดาเชื้อสายโดยตรงของท่านพระองค์นั้น ก็ให้ถอนเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์ด้วยทั้งสิ้น

อนึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพและพระราชสิทธิที่จะทรงประกาศยกเว้นเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์พระองค์ใดพระองค์หนึ่งออกเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยลำดับชั้นผู้ควรสืบราชสันตติวงศ์

มาตรา ๘ ถ้าหากว่ามีเหตุอันไม่พึงปรารถนา คือสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตลงโดยมิได้ทรงสมมตพระรัชทายาทไว้ก่อนแล้วไซร้ ท่านว่าให้เป็นน่าที่ท่านเสนาบดีอัญเชิญเสด็จเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์พระองค์ที่ ๑ ในลำดับสืบพระราชสันตติวงศ์ ดังได้แถลงไว้ในมาตรา ๕ ขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์สนองพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ที่ได้เสด็จสวรรคตลงแล้วนั้นต่อไป แต่ผู้ที่จะอัญเชิญขึ้นทรงราชย์เช่นนี้ต้องมิใช่ผู้ที่ตกอยู่ในเกณฑ์ยกเว้นที่ปรากฏอยู่ในมาตรา ๑๑ และ ๑๒ แห่งกฎมณเฑียรบาลนี้

มาตรา ๙ ลำดับชั้นเชื้อพระบรมราชวงศ์ซึ่งจะควรสืบราชสันตติวงศ์ได้นั้น ท่านว่าให้เลือกตามสายตรงก่อนเสมอ ต่อไม่สามารถจะเลือกทางสายตรงได้แล้ว จึ่งให้เลือกตามเกณฑ์ที่สนิธมากและน้อย

เพื่อให้สิ้นสงสัย ท่านว่าให้วางลำดับสืบราชสันตติวงศ์ไว้ดังต่อไปนี้

(๑) สมเด็จหน่อพุทธเจ้า

(๒) ถ้าแม้ว่าสมเด็จหน่อพุทธเจ้าหาพระองค์ไม่แล้ว ให้อัญเชิญพระราชโอรสพระองค์ใหญ่ในสมเด็จหน่อพุทธเจ้าและ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พระอัครชายาของสมเด็จหน่อพุทธเจ้าพระองค์นั้นขึ้น ทรงราชย์ หรือถ้าพระราชโอรสพระองค์ใหญ่หาพระองค์ไม่แล้ว ก็ให้อัญเชิญพระราชโอรสพระองค์รอง ๆ ต่อไปตามลำดับพระชนมายุ

(๓) ถ้าแม้ว่าสมเด็จหน่อพุทธเจ้าหาพระองค์ไม่แล้ว และไร้พระราชโอรสของท่านด้วยไซร้ ก็ให้อัญเชิญสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์ที่ ๒ ในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระอัครมเหษี

(๔) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์ที่ ๒ หาพระองค์ไม่แล้ว แต่ถ้ามีพระโอรสอยู่ ก็ให้อัญเชิญพระโอรสโดยอนุโลมตามข้อความในข้อ ๒ แห่งมาตรานี้

(๕) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์ที่ ๒ ในสมเด็จพระอัครมเหษีหาพระองค์มิได้แล้ว และไร้พระราชโอรสของท่านด้วยไซร้ ก็ให้อัญเชิญสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์อื่น ๆ ในสมเด็จพระอัครมเหษี หรือพระโอรสของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์นั้น ๆ สลับกันไปตามลำดับ โดยอนุโลมตามข้อความในข้อ ๒, ๓ และ ๔ แห่งมาตรานี้

(๖) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอในพระอัครมเหษีหาพระองค์ไม่แล้ว และพระโอรสของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอนั้น ๆ ก็หาไม่ด้วยแล้ว ให้อัญเชิญสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอใน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พระมเหษีรองถัดลงไป ตามลำดับชั้นพระอิศริยยศแห่งพระมารดา หรือถ้าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอหาพระองค์ไม่แล้ว ก็ให้อัญเชิญพระโอรสของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอนั้น ๆ สลับกันตามลำดับ โดยอนุโลมตามข้อความในข้อ ๒, ๓ และ ๔ แห่งมาตรานี้

(๗) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอในพระมเหษีรองหาพระองค์ไม่สิ้นแล้ว และพระโอรสของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอนั้น ๆ ก็หาไม่ด้วยแล้ว ให้อัญเชิญพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์ที่มีพระชนมายุมากที่สุด หรือถ้าพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์นั้นหาพระองค์ไม่แล้ว ก็ให้อัญเชิญพระโอรสพระองค์ใหญ่ของพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์นั้น แต่ถ้าแม้ว่าพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์ที่มีพระชนมายุมากที่สุดนั้นหาพระองค์ไม่แล้ว และพระโอรสของท่านก็หาไม่ด้วยแล้ว ก็ให้อัญเชิญพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์ที่มีพระชนมายุถัดลงมา หรือพระโอรสของพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์นั้น ๆ สลับกันไปตามลำดับ โดยอนุโลมตามข้อความในข้อ ๒, ๓ และ ๔ แห่งมาตรานี้

(๘) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไร้พระราชโอรสและพระราชนัดดา ท่านว่าให้อัญเชิญสมเด็จพระอนุชาที่ร่วมพระราช

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ชนนี้พระองค์ที่มีพระชนมายุถัดลงมาจากพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์

(๙) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระอนุชาพระองค์ที่ควรได้ทรงเป็นทายาทนั้นหาพระองค์ไม่เสียแล้ว ท่านว่าให้อัญเชิญพระโอรสของสมเด็จพระอนุชาพระองค์นั้นเถลิงถวัลยราชสมบัติตามลำดับ โดยอนุโลมตามข้อความในข้อ ๒ แห่งมาตรานี้

(๑๐) ถ้าแม้ว่าสมเด็จพระอนุชาพระองค์ใหญ่หาพระองค์ไม่แล้ว และพระโอรสของท่านก็หาพระองค์ไม่อีกด้วยไซร้ ท่านว่าให้อัญเชิญสมเด็จพระอนุชาที่ร่วมพระชนนีพระองค์ที่ถัดลงไปตามลำดับพระชนมายุ หรือพระโอรสของสมเด็จพระอนุชาพระองค์นั้น ๆ สลับกันไปตามลำดับ อนุโลมตามข้อความในข้อ ๒, ๓ และ ๔ แห่งมาตรานี้

(๑๑) ถ้าแม้สมเด็จพระอนุชาร่วมพระชนนีหาพระองค์ไม่สิ้นแล้ว และพระโอรสของสมเด็จพระอนุชานั้น ๆ ก็หาไม่ด้วยแล้ว ท่านว่าให้อัญเชิญสมเด็จพระเชษฐาและสมเด็จพระอนุชาต่างพระชนนี หรือพระโอรสของสมเด็จพระเชษฐาและสมเด็จพระอนุชานั้น ๆ สลับกันไปตามลำดับ โดยอนุโลมตามข้อความในข้อ ๒, ๓, ๔ และ ๖ แห่งมาตรานี้

(๑๒) ถ้าแม้สมเด็จพระเชษฐาและสมเด็จพระอนุชาต่างพระชนนีก็หาพระองค์ไม่สิ้นแล้ว และโอรสของสมเด็จพระเชษฐา

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

และสมเด็จพระอนุชานั้นก็หาไม่ด้วยแล้วไซร้ ท่านว่าให้อัญเชิญพระเจ้าพี่ยาเธอและพระเจ้าน้องยาเธอ หรือพระโอรสของพระเจ้าพี่ยาเธอและพระเจ้าน้องยาเธอ ตามลำดับสลับกันโดยอนุโลมตามข้อความในข้อ ๗ แห่งมาตรานี้

(๑๓) ต่อเมื่อหมดพระเจ้าพี่ยาเธอและพระเจ้าน้องยาเธออีกทั้งหมดพระโอรสของท่านนั้น ๆ แล้วไซร้ ท่านจึงให้อัญเชิญสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอและพระเจ้าบรมวงศ์เธอ หรือพระโอรสและเชื้อสายของท่านพระองค์นั้นตามลำดับแห่งความสนิธมากและน้อย โดยอนุโลมตามข้อความที่กล่าวมาแล้วตั้งแต่ข้อ ๑ ถึง ๑๒ แห่งมาตรานี้

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยผู้ที่ต้องยกเว้นจากการสืบราชสันตติวงศ์

มาตรา ๑๐ ท่านพระองค์ใดที่จะได้เสด็จขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์ควรที่จะเป็นผู้ที่มหาชนนับถือได้โดยเต็มที่ และเอาเป็นที่พึ่งได้โดยความสุขใจ ฉนั้นท่านพระองค์ใดมีข้อที่ชนหมู่มากเห็นว่าเป็นที่น่ารังเกียจ ก็ควรที่จะให้พ้นเสียจากหนทางที่จะได้สืบราชสันตติวงศ์ เพื่อเป็นเครื่องตัดความวิตกแห่งพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าทูลละอองธุลีพระบาท และอาณาประชาชน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑ เจ้านายผู้เป็นเชื้อพระบรมราชวงศ์ ถ้าแม้ว่าเป็นผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวไว้ข้างล่างนี้ไซร้ ท่านว่าให้ยกเว้นเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์

ลักษณะที่กล่าวนี้ คือ

(๑) มีพระสัญญาวิปลาส

(๒) ต้องราชทัณฑ์เพราะประพฤติผิดพระราชกำหนดกฎหมายในคดีมหันตโทษ

(๓) ไม่สามารถทรงเป็นอัครพุทธศาสนูปถัมภก

(๔) มีพระชายาเป็นนางต่างด้าว กล่าวคือนางที่มีสัญชาติเดิมเป็นชาวประเทศอื่น นอกจากชาวไทยโดยแท้

(๕) เป็นผู้ที่ได้ถูกถอนออกแล้วจากตำแหน่งพระรัชทายาท ไม่ว่าการถูกถอนนี้จะได้เป็นไปในรัชกาลใด ๆ

(๖) เป็นผู้ที่ได้ถูกประกาศยกเว้นออกเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์

มาตรา ๑๒ ท่านพระองค์ใดตกอยู่ในเกณฑ์มีลักษณะบกพร่องดังกล่าวมาแล้วในมาตรา ๑๑ แห่งกฎมณเฑียรบาลนี้ไซร้ ท่านว่าพระโอรสอีกทั้งบันดาเชื้อสายโดยตรงของท่านพระองค์นั้น ก็ให้ยกเสียจากลำดับสืบราชสันตติวงศ์ด้วยทั้งสิ้น

มาตรา ๑๓ ในกาลสมัยนี้ยังไม่ถึงเวลาอันควรที่ราชนารีจะได้เสด็จขึ้นทรงราชย์เป็นสมเด็จพระแม่อยู่หัวบรมราชินีนาถ ผู้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ทรงสำเร็จราชการสิทธิ์ขาด อย่าง พระเจ้าแผ่นดินโดย ลำพังแห่งกรุงสยาม ฉนั้นท่านห้ามมิให้จัดเอาราชนารีพระองค์ใด ๆ เข้าไว้ในลำดับสืบราชสันตติวงศ์เปนอันขาด

หมวดที่ ๖
ว่าด้วยเวลาที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงพระเยาว์

มาตรา ๑๔ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ใดได้เสด็จขึ้นทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ คือเมื่อมีชนมายุยังไม่ครบ ๒๐ พรรษาบริบูรณ์ไซร้ ท่านว่ายังทรงสำเร็จราชการสิทธิ์ขาดโดยพระองค์เองหาได้ไม่

มาตรา ๑๕ ถ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงพระเยาว์ ดังกล่าวมาแล้วในมาตรา ๑๔ แห่งกฎมณเฑียรบาลนี้ไซร้ ท่านว่าให้ท่านเสนาบดีพร้อมกันเลือกเจ้านายเชื้อพระบรมราชวงศ์พระองค์หนึ่งขึ้นเปนผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จนกว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะมีพระชนมายุครบ ๒๐ พรรษาบริบูรณ์ จึ่งให้ท่านผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์นั้นพ้นจากน่าที่

มาตรา ๑๖ ท่านผู้ที่จะได้รับเลือกเปนผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๕ แห่งกฎมณเฑียรบาลนี้ ต้องเปนผู้ที่มีพระชนมายุเกินกว่า ๒๐ พรรษาบริบูรณ์แล้ว และต้องไม่เปนผู้ที่มีลักษณะบกพร่อง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในมาตรา ๑๑ และ ๑๒ แห่งกฎมณเฑียรบาลนี้

มาตรา ๑๗ นอกจากผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านว่าให้ท่านเสนาบดีผู้มีอาวุโสมากที่สุดในราชการสองท่านเป็นสมุหมนตรีที่ปรึกษาของผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน และให้คงอยู่ในตำแหน่งนั้นตลอดเวลาที่ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินพระองค์นั้นอยู่ในตำแหน่งนั่นที่

ถ้าหากว่าสมุหมนตรีคนใดคนหนึ่งถึงอสัญกรรมลงในระหว่างเวลาที่ยังคงต้องมีผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอยู่ไซร้ ท่านว่าให้ท่านเสนาบดีผู้มีอาวุโสถัดลงมาอีกคนหนึ่งรับตำแหน่งสมุหมนตรีแทนท่านผู้ที่ถึงอสัญกรรมลงนั้นต่อไป

มาตรา ๑๘ ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กับท่านสมุหมนตรีอีก ๒ รวมด้วยกันเป็น ๓ นั้น ท่านว่าให้ขนานนามเรียกว่า "สภาสำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว" หรือเรียกโดยย่อว่า "สภาสำเร็จราชการแผ่นดิน"

กิจการทั้งปวง ที่โดยปรกติ ตกเป็นพระราชภาระของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ตกเป็นภาระของสภาสำเร็จราชการแผ่นดิน จนกว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงพระเจริญพระชนมายุครบ ๒๐

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พรรษาบริบูรณ์แล้ว จึ่งให้สภาสำเร็จราชการแผ่นดินมอบพระราชภาระถวายเพื่อทรงรับ และปฏิบัติราชกรณียกิจต่อไป ตามโบราณราชประเพณี

อนึ่งราชกิจที่นับว่าเปนการดำเนิรตามระเบียบอันมีแบบแผนอยู่แล้ว ท่านว่าให้ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบัญชาสั่ง และ ลงพระนามโดย ลำพังได้ แต่ราชการใดเปนเรื่องที่มีปัญหาโต้แย้งก็ดี เกี่ยวด้วยเปลี่ยนแปลงหลักแห่งรัฐประศาสโนบายก็ดี เกี่ยวด้วยการออกพระราชกำหนดกฎหมายใหม่ หรือแก้ไขพระราชกำหนดกฎหมายที่มีอยู่แล้วก็ดี ท่านว่าต้องให้ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเปนผู้ลงพระนามในคำสั่ง และให้สมุหมนตรีทั้ง ๒ ท่านลงนามกำกับด้วยจึ่งจะใช้ได้

หมวดที่ ๗
ว่าด้วยการแก้กฎมณเฑียรบาลนี้

มาตรา ๑๙ พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงตรากฎมณเฑียรบาลนี้ไว้ให้เปนราชนิติธรรมอันมั่นคง เพื่อดำรงพระบรมราชจักรีวงศ์ไว้ชั่วกาลนาน และได้ทรงใช้พระวิจารณญาณโดยสุขุม ประชุมทั้งโบราณราชประเพณีแห่งกรุงสยามตามที่ได้เคยมีปรากฎมา

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ในโบราณราชประวัติ ทั้งประเพณีตามที่โลกนิยมในสมัยนี้เข้าไว้พร้อมแล้ว ฉนั้นหากว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ใดในอนาคตสมัยทรงพระราชดำริห์จะแก้ไขหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดแห่งกฎมณเฑียรบาลนี้ ก็ให้ทรงคำนึงถึงพระอุปการะคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ผู้ทรงตรากฎมณเฑียรบาลนี้ขึ้นไว้ แล้วและทรงปฏิบัติตามข้อความในมาตรา ๒๐ แห่งกฎมณเฑียรบาลนี้เถิด

มาตรา ๒๐ ถ้าแม้เมื่อใดสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริห์ว่ามีเหตุจำเปนที่จะต้องแก้ไข หรือเพิกถอนข้อความใด ๆ แม้แต่ส่วนน้อยหนึ่งในกฎมณเฑียรบาลนี้ไซร้ ท่านว่าให้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนัดประชุมองคมนตรีสภา ให้มีองคมนตรีมาในที่ประชุมนั้นไม่น้อยกว่า ๒ ส่วนใน ๓ แห่งจำนวนองคมนตรีทั้งหมด แล้วและพระราชทานข้อความอันมีพระราชประสงค์จะให้แก้ไข หรือเพิกถอนนั้นให้สภาปรึกษากัน และถวายความเห็นด้วยความจงรักภักดีซื่อสัตย์สุจริต ถ้าและองคมนตรีมีจำนวนถึง ๒ ส่วนใน ๓ แห่งผู้ที่มาประชุมนั้นลงความเห็นว่าควรแก้ไขหรือเพิกถอนตามพระราชประสงค์ได้แล้ว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึ่งค่อยมีพระบรมราชโองการให้แก้ไข หรือเพิกถอน แต่ถ้าแม้ว่าองคมนตรีที่มาประชุมนั้นมีผู้เห็นควรให้แก้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ไขหรือเพิกถอนเปนจำนวนไม่ถึง ๒ ใน ๓ แล้วไซร้ ก็ขอให้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระขันตีระงับพระราชดำริห์ที่จะทรงแก้ไขหรือเพิกถอนนั้นไว้เถิด

หมวดที่ ๘

ว่าด้วยผู้เปนน่าที่รักษากฎมณเฑียรบาลนี้

มาตรา ๒๑ ให้เสนาบดีกระทรวงวังเปนน่าที่รักษากฎมณเฑียรบาลนี้ ให้เปนไปสมพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ผู้ทรงตรากฎมณเฑียรบาลนี้ขึ้นไว้นั้น จงทุกประการ ฯ

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน น่า ๑๘๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๑๕๕

ประกาศกรมบัญชาการคณะเสือป่า
เรื่องให้เลิกใช้ตราสมอพระมหามงกุฎติดหน้าหมวก กันแดดเหล่าราชนาวีเสือป่า

ให้เลิกใช้ตราสมอพระมหามงกุฎเงิน สำหรับติดหน้าหมวกกันแดดเหล่าราชนาวีเสือป่าตั้งแต่วันที่สั่งมานี้เป็นต้นไป

โดยกระแสร์พระราชดำรัสสั่ง สมเด็จพระนายกเสือป่า

ประกาศมาณวันที่ ๓๐ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

พระยานนทิเสนสุเรนทรภักดี

นายพลเสือป่า เสนาธิการเสือป่า

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน น.ศ. ๒๖๐๒)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศพระราชกฤษฎีกา
เปลี่ยนกรรมการจัดหาซื้อที่ดินและอสังหริมทรัพย์ อย่างอื่นเพื่อสร้างทางรถไฟต่อสายรถไฟหลวงฝั่งตวันออก และฝั่งตวันตกแห่งแม่น้ำเจ้าพระยา

มีพระบรมราชโองการใน พระบาท สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามประกาศพระราชกฤษฎีกาลงวันที่ ๕ ตุลาคม วันที่ ๑๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๓ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตั้งพระยาสุรเกษตร์โศภน กระทรวงเกษตราธิการ ซึ่งในบัดนี้ได้เปลี่ยนบรรดาศักดิ์เปนพระยาจักรปาณีศรีศิลวิสุทธิ์ เปนกรรมการจัดซื้อที่ดินและอสังหริมทรัพย์อย่างอื่นในการสร้างทางรถไฟต่อสาย รถไฟหลวง ฝั่งตวันออก และฝั่งตวันตกแห่งแม่น้ำเจ้าพระยานั้น บัดนี้พระยาจักรปาณีศรีศิลวิสุทธิ์ ได้ย้ายตำแหน่งมาเปนสมุหพระนิติศาสตร์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้พระยาสุรเกษตร์โศภน ซึ่งดำรง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตำแหน่งเป็นอธิบดี กรม ทะเบียน ที่ดิน กระทรวง เกษตรา ธิการ ณบัดนี้เป็นกรรมการจัดซื้อที่ดินและอสังหริมทรัพย์อย่างอื่นแทน พระยาจักรปาณีศรีศิลวิสุทธิ์ต่อไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน น่า ๒๐๔-๒๐๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เปลี่ยนกรรมการจัดหาซื้อที่ดินและอสังหริมทรัพย์อย่างอื่นเพื่อสร้างทางรถไฟหลวงสายตวันออกเฉียงเหนือ

มีพระบรมราชโองการใน พระบาทสมเด็จ พระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศมาให้ทราบทั่วกันว่า ตามประกาศพระราชกฤษฎีกา ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๖๔ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตั้งพระยาเพ็ชรดา ฯ ล ฯ เมื่อครั้งมีบรรดาศักดิ์เป็นพระยากำแหงสงคราม สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลนครราชสีมา เป็นกรรมการจัดซื้อที่ดินและอสังหริมทรัพย์อย่างอื่นในการสร้างทางรถไฟหลวงสายตวันออกเฉียงเหนือนั้น บัดนี้ พระยาเพชรดา ฯ ล ฯ ได้ย้ายตำแหน่งมาเป็นสมุหพระนครบาลมณฑลกรุงเทพ ฯ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้พระยาเพชร์ปาณี ฯ ล ฯ สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลนครราชสีมาณบัดนี้ เป็นกรรมการจัดซื้อที่ดินและอสังหริมทรัพย์อย่างอื่นแทนพระยาเพชรดา ฯ ล ฯ ต่อไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๑๕๙

พระราชบัญญัติธนบัตร์เพิ่มเติมชั่วคราว

พุทธศักราช ๒๔๖๗

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมสั่งว่า

โดยที่พระราชบัญญัติธนบัตร์เพิ่มเติมชั่วคราว (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้กำหนดเวลาให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติมีอำนาจถอนเงินสำรองธนบัตร์ไม่เกินร้อยละเจ็ดสิบห้าแห่งราคาธนบัตร์ทั้งปวงที่คงออกใช้อยู่ไปลงทุนหาผลประโยชน์ และกำหนดเวลานี้ได้ขยายต่อไปโดยพระราชบัญญัติธนบัตร์เพิ่มเติมชั่วคราว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๖๓ และมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติธนบัตร์เพิ่มเติมชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๖๕ จนถึงวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นหมดเขต

และโดยที่ทรงพระราชดำริห์เห็นว่า สมควรจะขยายเวลาใช้พระราชบัญญัติธนบัตร์เพิ่มเติมชั่วคราว (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๔๖๐ ต่อไปอีก

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า พระราชบัญญัติธนบัตร์เพิ่มเติมชั่วคราว (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๔๖๐ ที่กล่าวข้างต้นนั้น ให้คงใช้อยู่ต่อไปอีกสองปี นับตั้งแต่วันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๗ ธันวาคม น่า ๒๑๗)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บกลิก แก้ใหม่
๑/๑ /๒๐..

บรรพ ๓

เอกเทศสัญญา

ลักษณ ๑

ซื้อขาย

หมวด ๑

สภาพและหลักสำคัญของสัญญาซื้อขาย

ส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๔๕๓ อันว่าซื้อขายนั้น เป็นสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์คือความเป็นเจ้าของทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกปากลงคำว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย

อนึ่งสิทธิท่านก็นับว่าเป็นทรัพย์สินซึ่งขายกันได้

มาตรา ๔๕๔ การที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งให้คำมั่นไว้ก่อนว่าจะซื้อฤๅขายนั้น จะมีผลเป็นการซื้อขายต่อเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งได้บอกกล่าวความจำนงว่าจะทำการซื้อขายนั้นให้สำเร็จตลอดไป และคำบอกกล่าวเช่นนั้นได้ไปถึงบุคคลผู้ให้คำมั่นแล้ว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้าในคำมั่นมิได้กำหนดเวลาไว้เพื่อการบอกกล่าวเช่นนั้นไซร้ ท่านว่าบุคคลผู้ให้คำมั่นจะกำหนดเวลาพอสมควร และบอกกล่าวไปยังคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งให้ตอบมาเป็นแน่นอนภายในเวลากำหนดนั้นก็ได้ ว่าจะทำการซื้อขายให้สำเร็จตลอดไปฤๅไม่ ถ้าและไม่ตอบเป็นแน่นอนภายในกำหนดเวลานั้นไซร้ คำมั่นซึ่งได้ให้ไว้ก่อนนั้นก็เป็นอันไร้ผล

มาตรา ๔๕๕ เมื่อกล่าวต่อไปเบื้องน่าถึงเวลาซื้อขาย ท่านหมายความว่าเวลาซึ่งทำสัญญาซื้อขายสำเร็จบริบูรณ์

มาตรา ๔๕๖ การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ถ้ามิได้ทำให้ถูกต้องตามกฎหมายและกฎข้อบังคับสำหรับการนั้นแล้ว ท่านว่าเป็นโมฆะ

วิธีนี้ให้ใช้ถึงซื้อขายเรือกำปั่น ฤๅเรือมีรวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟเรือยนต์มีรวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ทั้งซื้อขายแพและสัตว์พาหนะด้วย

อนึ่งสัญญาจะขายฤๅซื้อทรัพย์สินอย่างใดๆ ดังว่ามานี้ก็ดี คำมั่นในการซื้อขายทรัพย์สินเช่นว่านั้นก็ดี ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือ ฤๅมิได้วางเงินมัดจำ ฤๅมิได้ชำระหนี้บางส่วนแล้ว ท่านว่าเป็นโมฆะ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๔๕๗ ค่าฤชาธรรมเนียมทำสัญญาซื้อขายนั้น ผู้ซื้อผู้ขายพึงออกใช้เท่ากันทั้งสองฝ่าย

ส่วนที่ ๒ การโอนกรรมสิทธิ์

มาตรา ๔๕๘ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้น ย่อมโอนจากผู้ขายไปยังผู้ซื้อในขณะเมื่อสัญญาซื้อขายสำเร็จบริบูรณ์

มาตรา ๔๕๙ ถ้าสัญญาซื้อขายมีเงื่อนไข ฤๅเงื่อนเวลาบังคับไว้ ท่านว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังไม่โอนไปจนกว่าการจะได้เปนไปตามเงื่อนไข ฤๅถึงกำหนดเงื่อนเวลานั้น

มาตรา ๔๖๐ ในการซื้อขายทรัพย์สินเปนประเภทนั้น ท่านว่ากรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปจนกว่าจะได้หมาย ฤๅนับ ชั่ง ตวง วัด ฤๅเลือกคัด ฤๅทำโดยวิธีอื่นเพื่อให้บ่งตัวทรัพย์สินนั้นออกเปนแน่นอนแล้ว

หมวด ๒
น่าที่และความรับผิดของผู้ขาย

ส่วนที่ ๑ การส่งมอบ

มาตรา ๔๖๑ ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งขายนั้นให้แก่ผู้ซื้อ

มาตรา ๔๖๒ การส่งมอบนั้นจะทำอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ สุดแต่ว่าเปนผลให้ทรัพย์สินนั้นไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซื้อ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๔๖๓ ถ้าในสัญญากำหนดว่าให้ส่งทรัพย์สินซึ่งขายนั้นจากที่แห่งหนึ่งไปถึงอีกแห่งหนึ่งไซร้ ท่านว่าการส่งมอบย่อมสำเร็จเมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขนส่ง

มาตรา ๔๖๔ ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นต้องส่งมอบให้ตามสภาพที่เป็นอยู่ในเวลาซื้อขาย

มาตรา ๔๖๕ ในการซื้อขายสังหาริมทรัพย์นั้น

(๑) หากว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินน้อยกว่าที่ได้สัญญาไว้ ท่านว่าผู้ซื้อจะบอกเลิกไม่รับเอาเลยก็ได้ แต่ถ้าผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้ ผู้ซื้อก็ต้องใช้ราคาตามส่วน

(๒) หากว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินมากกว่าที่ได้สัญญาไว้ ท่านว่าผู้ซื้อจะรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้แต่เพียงตามสัญญา และนอกกว่านั้นบอกเลิกก็ได้ ฤๅจะบอกเลิกทั้งหมดไม่รับเอาไว้เลยก็ได้ ถ้าผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินอันเขาส่งมอบเช่นนั้นไว้ทั้งหมด ผู้ซื้อก็ต้องใช้ราคาตามส่วน

(๓) หากว่าผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินตามที่ได้สัญญาไว้ระคนกับทรัพย์สินอย่างอื่นอันมิได้รวมอยู่ในข้อสัญญาไซร้ ท่านว่าผู้ซื้อจะรับเอาทรัพย์สินไว้แต่ตามสัญญา และนอกกว่านั้นบอกเลิกก็ได้ ฤๅจะบอกเลิกทั้งหมดก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๔๖๖ ในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์นั้น หากว่าได้ระบุจำนวนเนื้อที่ทั้งหมดไว้ และผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินน้อยฤๅมากไปกว่าที่ได้สัญญาไซร้ ท่านว่าผู้ซื้อจะบัดเสีย ฤๅจะรับเอาไว้และใช้ราคาตามส่วนก็ได้ ตามแต่จะเลือก

อนึ่งถ้าขาดตกบกพร่องฤๅล้ำจำนวนไม่กว่าร้อยละห้าแห่งเนื้อที่ทั้งหมดอันได้ระบุไว้นั้นไซร้ ท่านว่าผู้ซื้อจำต้องรับเอาและใช้ราคาตามส่วน แต่ว่าผู้ซื้ออาจจะเรียกให้เพิกถอนสัญญาซื้อขายเสียได้ในเมื่อขาดตกบกพร่องฤๅล้ำจำนวนถึงขนาด ซึ่งจะห้ามใจผู้ซื้อมิให้เข้าทำสัญญานั้นเสียแต่ต้นมือแล้ว

มาตรา ๔๖๗ ในข้อรับผิดเพื่อการที่ทรัพย์ขาดตกบกพร่องฤๅล้ำจำนวนนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่งนับแต่เวลาส่งมอบ

มาตรา ๔๖๘ ถ้าในสัญญาไม่มีกำหนดเงื่อนเวลาให้ใช้ราคาไซร้ ผู้ขายชอบที่จะยึดหน่วงทรัพย์สินที่ขายไว้ได้จนกว่าจะใช้ราคา

มาตรา ๔๖๙ ถ้าผู้ซื้อล้มละลายก่อนส่งมอบทรัพย์สินก็ดี ฤๅผู้ซื้อเป่นคนล้มละลายแล้วในเวลาซื้อขายโดยผู้ขายไม่รู้ก็ดี ฤๅผู้ซื้อกระทำให้หลักทรัพย์ที่ให้ไว้เพื่อประกันการใช้เงินนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เสื่อมเสียฤาลดน้อยลงก็ดี ถึงแม้ในสัญญาจะมีกำหนดเงื่อนเวลาให้ใช้ราคา ผู้ขายก็ชอบที่จะยึดหน่วงทรัพย์สินซึ่งขายไว้ได้ เว้นแต่ผู้ซื้อจะหาประกันที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๗๐ ถ้าผู้ซื้อผิดนัด ผู้ขายซึ่งได้ยึดหน่วงทรัพย์สินไว้ตามมาตราทั้งหลายที่กล่าวมา อาจจะใช้ทางแก้ต่อไปนี้แทนทางแก้สามัญในการไม่ชำระหนี้ได้ คือ มีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้ซื้อให้ใช้ราคา และถ้ามีค่าอุปกรณ์ รวมทั้งอุปกรณ์ด้วย ภายในเวลาอันควรซึ่งต้องกำหนดลงไว้ในคำบอกกล่าวนั้นด้วย

ถ้าผู้ซื้อละเลยเสียไม่ทำตามคำบอกกล่าว ผู้ขายอาจนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดได้

มาตรา ๔๗๑ เมื่อขายทอดตลาดได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ผู้ขายหักเอาราคาและอุปกรณ์ที่ค้างชำระแก่ตนจากเงินนั้น แล้วส่งมอบเงินที่เหลือให้แก่ผู้ซื้อโดยพลัน

ส่วนที่ ๒ ความรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่อง

มาตรา ๔๗๒ ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำรุดบกพร่องอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นเหตุให้เสื่อมราคา ฤาเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปรกติก็ดี ประโยชน์ที่

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มุ่งหมายโดยสัญญาก็ดี ท่านว่าผู้ซื้อมีทางแก้ตามความที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้ ลักษณการไม่ชำระหนี้

ความที่กล่าวมาในมาตรานี้ย่อมใช้ได้ ทั้งที่ผู้ขายรู้อยู่แล้วฤๅไม่รู้ว่าความชำรุดบกพร่องมีอยู่

มาตรา ๔๗๓ ผู้ขายย่อมไม่ต้องรับผิดในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าผู้ซื้อได้รู้อยู่แล้วแต่ในเวลาซื้อขายว่ามีความชำรุดบกพร่อง ฤๅควรจะได้รู้เช่นนั้นหากได้ใช้ความรมัดรวังอันจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชน

(๒) ถ้าความชำรุดบกพร่องนั้นเปนอันเห็นประจักษ์แล้วในเวลาส่งมอบ และผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้โดยมิได้อิดเอื้อน

(๓) ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ขายทอดตลาด

มาตรา ๔๗๔ ในข้อรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่องนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่ง นับแต่เวลาที่ได้พบเห็นความชำรุดบกพร่อง

ส่วนที่ ๓ ความรับผิดในการรอนสิทธิ

มาตรา ๔๗๕ หากว่ามีบุคคลผู้ใดมาก่อการรบกวนขัดสิทธิของผู้ซื้อ ในอันจะครองทรัพย์สินโดยปรกติสุข เพราะบุคคลผู้นั้นมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่ได้ซื้อขายกันนั้นอยู่ในเวลาซื้อขาย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ก็ดี เพราะความผิดของผู้ขายก็ดี ท่านว่าผู้ขายจะต้องรับผิดในผลอันนั้น

มาตรา ๔๗๖ ถ้าสิทธิของผู้ก่อการรบกวนนั้นผู้ซื้อรู้อยู่แล้วในเวลาซื้อขาย ท่านว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิด

มาตรา ๔๗๗ เมื่อใดการรบกวนขัดสิทธินั้นเกิดเปนคดีขึ้นระหว่างผู้ซื้อกับบุคคลภายนอก ผู้ซื้อชอบที่จะขอให้ศาลเรียกผู้ขายเข้าเปนจำเลยร่วมฤๅเปนโจทย์ร่วมกับผู้ซื้อในคดีนั้นได้ เพื่อศาลจะได้วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้เปนคู่กรณีทั้งหลายรวมไปเปนคดีเดียวกัน

มาตรา ๔๗๘ ถ้าผู้ขายเห็นเปนการสมควร จะสอดเข้าไปในคดีเพื่อปฏิเสธการเรียกร้องของบุคคลภายนอก ก็ชอบที่จะทำได้ด้วย

มาตรา ๔๗๙ ถ้าการที่บุคคลภายนอกเรียกร้องเปนผลให้ทรัพย์สินซึ่งซื้อขายกันนั้นหลุดไปจากผู้ซื้อทั้งหมดไซร้ ผู้ซื้อชื่อว่าถูกรอนสิทธิสิ้นเชิง

ถ้าว่าทรัพย์สินซึ่งซื้อขายกันหลุดไปจากผู้ซื้อแต่บางส่วน ฤๅว่าทรัพย์สินนั้นตกอยู่ในบังคับแห่งสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด อันเปนเหตุให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมเสียราคาก็ดี เสื่อมความเหมาะสมแก่การที่จะใช้ก็ดี เสื่อมความสดวกในการใช้สอยก็ดี

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เสื่อมประโยชน์อันจะพึงได้แต่ทรัพย์สินนั้นก็ดี ผู้ซื้อชื่อว่าถูกรอนสิทธิแต่โดยส่วน

ในกรณีทั้งหลายเช่นว่านั้น ท่านว่าผู้ซื้อมีทางแก้ตามความที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้ ลักษณการไม่ชำระหนี้

มาตรา ๔๘๐ ถ้าอสังหาริมทรัพย์ต้องศาลแสดงว่าตกอยู่ในบังคับแห่งภาระจำยอมโดยกฎหมายไซร้ ท่านว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิด เว้นไว้แต่ผู้ขายจะได้รับรองไว้ในสัญญาว่าทรัพย์สินนั้นปลอดจากภาระจำยอมอย่างใด ๆ ทั้งสิ้น ฤๅปลอดจากภาระจำยอมอันนั้น

มาตรา ๔๘๑ ถ้าผู้ขายไม่ได้เปนคู่ความในคดีเดิม ฤๅถ้าผู้ซื้อได้ปรานีปรานอมกับบุคคลภายนอก ฤๅยอมตามที่บุคคลภายนอกเรียกร้องไซร้ ท่านห้ามมิให้พ้องคดีในข้อรับผิดเพื่อการรอนสิทธิเมื่อพ้นกำหนดสามเดือน นับแต่วันคำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด ฤๅนับแต่วันปรานีปรานอม ฤๅวันที่ยอมตามบุคคลภายนอกเรียกร้องนั้น

มาตรา ๔๘๒ ผู้ขายไม่ต้องรับผิดในการรอนสิทธิ เมื่อกรณีเปนดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๑) ถ้าไม่มีการพ้องคดี และผู้ขายพิศูจน์ได้ว่าสิทธิของผู้ซื้อได้สูญไปโดยความผิดของผู้ซื้อเอง ฤๅ

(๒) ถ้าผู้ซื้อไม่ได้เรียกผู้ขายเข้ามาในคดี และผู้ขายพิศูจน์ได้ว่า ถ้าได้เรียกเข้ามาคดีฝ่ายผู้ซื้อจะชนะ ฤๅ

(๓) ถ้าผู้ขายได้เข้ามาในคดี แต่ศาลได้ยกคำเรียกร้องของผู้ซื้อเสียเพราะความผิดของผู้ซื้อเอง

แต่ถึงกรณีจะเปนอย่างไรก็ดี ถ้าผู้ขายถูกศาลหมายเรียกให้เข้ามาในคดี และไม่ยอมเข้าว่าคดีร่วมเปนจำเลย ฤๅร่วมเปนโจทย์กับผู้ซื้อไซร้ ท่านว่าผู้ขายคงต้องรับผิด

ส่วนที่ ๔ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิด

มาตรา ๔๘๓ คู่สัญญาซื้อขายจะตกลงกันว่าผู้ขายจะไม่ต้องรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องฤๅเพื่อการรอนสิทธิก็ได้

มาตรา ๔๘๔ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดนั้น ย่อมไม่คุ้มผู้ขายให้พ้นจากการต้องส่งเงินคืนตามราคา เว้นแต่จะได้ระบุไว้เปนอย่างอื่น

มาตรา ๔๘๕ ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดนั้น ไม่อาจคุ้มความรับผิดของผู้ขายในผลของการอันผู้ขายได้กระทำไปเอง ฤๅผลแห่งข้อความจริงอันผู้ขายได้รู้อยู่แล้วและปกปิดเสีย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมวดที่ ๓
น่าที่ของผู้ซื้อ

มาตรา ๔๘๖ ผู้ซื้อจำต้องรับมอบทรัพย์สินที่ตนได้รับซื้อและใช้ราคาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ลักษณชำระหนี้

มาตรา ๔๘๗ อันราคาทรัพย์สินที่ขายนั้นจะกำหนดลงไว้ในสัญญาก็ได้ ฤๅจะปล่อยไปให้กำหนดกันด้วยวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งดังได้ตกลงกันไว้ในสัญญานั้นก็ได้ ฤๅจะกำหนดลงเด็ดขาดด้วยเจรจาว่าราคากันในระหว่างคู่สัญญาก็ได้

ถ้าราคามิได้มีกำหนดเด็ดขาดอย่างใดดังว่ามานั้นไซร้ ท่านว่าผู้ซื้อจะต้องใช้ราคาตามสมควรแก่เหตุ

มาตรา ๔๘๘ เมื่อผู้ขายจะต้องรับผิดในความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินที่ขายไป ผู้ซื้อชอบที่จะยึดหน่วงราคาไว้ได้ทั้งหมดฤๅแต่บางส่วน เว้นแต่ผู้ขายจะหาประกันที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๘๙ ถ้าผู้ซื้อถูกผู้รับจำนองฤๅบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดขู่ว่าจะฟ้องคดีเรียกเอาทรัพย์สินซึ่งซื้อขายกันนั้นก็ดี ฤๅมีเหตุอันสมควรให้ผู้ซื้อเชื่อว่าจะถูกขู่เช่นนั้นก็ดี ท่านว่าผู้ซื้อก็ชอบที่จะยึดหน่วงราคาไว้ทั้งหมดฤๅบางส่วนได้ดุจกัน จนกว่าผู้ขาย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

จะได้บำบัดภัยอันนั้นให้สิ้นไปแล้ว ฤๅจนกว่าผู้ขายจะหาประกันที่สมควรให้ได้

มาตรา ๔๘๐ ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่าให้ส่งมอบทรัพย์สินซึ่งขายนั้นเวลาใด ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเวลาอันเดียวกันนั้นเองเปนเวลากำหนดใช้ราคา

หมวด ๔
การซื้อขายเฉภาะบางอย่าง

ส่วนที่ ๑ ขายฝาก

มาตรา ๔๘๑ อันว่าขายฝากนั้น คือสัญญาซื้อขายซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกไปยังผู้ซื้อ โดยมีข้อตกลงกันว่าผู้ขายอาจไถ่ทรัพย์นั้นคืนได้

มาตรา ๔๘๒ ทรัพย์สินซึ่งขายฝากนั้น ถ้าไถ่ภายในเวลาที่กำหนดในสัญญาก็ดี ฤๅภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ดี ท่านให้ถือเปนอันว่ากรรมสิทธิ์ไม่เคยตกไปแก่ผู้ซื้อเลย

มาตรา ๔๘๓ ในการขายฝาก คู่สัญญาจะตกลงกันไม่ให้ผู้ซื้อจำหน่ายทรัพย์สินซึ่งขายฝากก็ได้ ถ้าและผู้ซื้อจำหน่ายทรัพย์สินนั้นฝ่าฝืนสัญญาไซร้ ก็ต้องรับผิดต่อผู้ขายในความเสียหายใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๔๔๔ ท่านห้ามมิให้ใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินซึ่งขายฝาก เมื่อพ้นเวลาดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าเปนอสังหาริมทรัพย์ กำหนดสิบปีนับแต่เวลาซื้อขาย

(๒) ถ้าเปนสังหาริมทรัพย์ กำหนดปีหนึ่งนับแต่เวลาซื้อขาย

มาตรา ๔๔๕ ถ้าในสัญญามีกำหนดเวลาไถ่เกินไปกว่าซึ่งกล่าวมาในมาตราก่อนไซร้ ท่านให้ลดเวลาลงมาเปนสิบปีและปีหนึ่งตามประเภททรัพย์

มาตรา ๔๔๖ ถ้าในสัญญามีกำหนดเวลาไถ่ต่ำกว่าสิบปี ฤๅต่ำกว่าปีหนึ่งตามประเภททรัพย์ ท่านว่าหาอาจจะขยายเวลานั้นในภายหลังได้ไม่

มาตรา ๔๔๗ สิทธิในการไถ่ทรัพย์สินนั้น จะพึงใช้ได้แต่บุคคลเหล่านี้ คือ

(๑) ผู้ขายเดิม ฤๅทายาทของผู้ขายเดิม ฤๅ

(๒) ผู้รับโอนสิทธินั้น ฤๅ

(๓) บุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยเฉภาะว่าให้เปนผู้ไถ่ได้

มาตรา ๔๔๘ สิทธิในการไถ่ทรัพย์สินนั้นจะพึงใช้ได้เฉภาะต่อบุคคลเหล่านี้ คือ

(๑) ผู้ซื้อเดิม ฤๅทายาทของผู้ซื้อเดิม ฤๅ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๒) ผู้รับโอนทรัพย์สิน ฤๅรับโอนสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้น แต่ในข้อนี้ถ้าเปนสังหาริมทรัพย์จะใช้สิทธิได้ต่อเมื่อผู้รับโอนได้รู้ในเวลาโอน ว่าทรัพย์สินตกอยู่ในบังคับแห่งสิทธิไถ่คืน

มาตรา ๔๘๘ สินไถ่นั้นถ้าไม่ได้กำหนดกันไว้ว่าเท่าใดไซร้ ท่านให้ไถ่ตามราคาที่ขายฝาก

มาตรา ๕๐๐ ค่าฤชาธรรมเนียมการขายฝากซึ่งผู้ซื้อได้ออกไปนั้น ผู้ไถ่ต้องใช้ให้แก่ผู้ซื้อพร้อมกับสินไถ่

ส่วนค่าฤชาธรรมเนียมการไถ่ทรัพย์นั้นผู้ไถ่พึงออกใช้

มาตรา ๕๐๑ ทรัพย์สินซึ่งไถ่นั้น ท่านว่าต้องส่งคืนตามสภาพที่เปนอยู่ในเวลาไถ่ แต่ถ้าหากว่าทรัพย์สินนั้นถูกทำลายฤๅทำให้เสื่อมเสียไปเพราะความผิดของผู้ซื้อไซร้ ท่านว่าผู้ซื้อจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน

มาตรา ๕๐๒ ทรัพย์สินซึ่งไถ่นั้น ท่านว่าบุคคลผู้ไถ่ย่อมได้รับคืนไปโดยปลอดจากสิทธิใด ๆ ซึ่งผู้ซื้อเดิม ฤๅทายาท ฤๅผู้รับโอนจากผู้ซื้อเดิมก่อให้เกิดขึ้นก่อนเวลาไถ่

อนึ่งการเช่าทรัพย์สินอันได้ลงทะเบียนต่อพนักงานเจ้าน่าที่นั้น หากมิใช่ทำขึ้นเพื่อจะให้เสียหายแก่ผู้ขายแล้ว ท่านว่า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กำหนดเวลาเช่ายังคงมีเหลืออยู่อีกเพียงใด ก็ให้คงเป็นอันสมบูรณ์อยู่เพียงนั้น แต่มิให้เกินกว่าปีหนึ่ง

ส่วนที่ ๒ ขายตามตัวอย่าง

ขายตามคำพรรณนา ขายเผื่อชอบ

มาตรา ๕๐๓ ในการขายตามตัวอย่างนั้น ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามตัวอย่าง

ในการขายตามคำพรรณนา ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สินให้ตรงตามคำพรรณนา

มาตรา ๕๐๔ ในข้อรับผิดเพื่อการส่งของไม่ตรงตามตัวอย่างฤๅไม่ตรงตามคำพรรณนานั้น ท่านห้ามมิให้พ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่ง นับแต่เวลาส่งมอบ

มาตรา ๕๐๕ อันว่าขายเผื่อชอบนั้น คือการซื้อขายกันโดยมีเงื่อนไขว่าให้ผู้ซื้อได้มีโอกาศตรวจดูทรัพย์สินก่อนรับซื้อ

มาตรา ๕๐๖ การตรวจดูทรัพย์สินนั้น ถ้าไม่ได้กำหนดเวลากันไว้ ผู้ขายอาจกำหนดเวลาอันสมควร และบอกกล่าวแก่ผู้ซื้อให้ตอบภายในกำหนดนั้นได้ว่าจะรับซื้อฤๅไม่

มาตรา ๕๐๗ ทรัพย์สินอันผู้ซื้อจะพึงตรวจดูก่อนผู้ขายส่งมอบนั้น ถ้าผู้ซื้อไม่รับซื้อภายในเวลาที่กำหนดในสัญญาก็ดี

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ในคำบอกกล่าวของผู้ขายก็ดี ท่านว่าสัญญาซื้อขายนั้นก็เป็นอันระงับสิ้นไป

มาตรา ๕๐๘ เมื่อทรัพย์สินนั้นได้ส่งมอบแก่ผู้ซื้อเพื่อให้ตรวจดูแล้ว การซื้อขายย่อมเป็นอันบริบูรณ์ในกรณีต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าผู้ซื้อมิได้บอกกล่าวว่าไม่ยอมรับซื้อภายในเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาฤๅในคำบอกกล่าว ฤๅ

(๒) ถ้าผู้ซื้อไม่ส่งทรัพย์สินคืนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวมานั้น ฤๅ

(๓) ถ้าผู้ซื้อใช้ราคาทรัพย์สินนั้นสิ้นเชิง ฤๅแต่บางส่วน ฤๅ

(๔) ถ้าผู้ซื้อจำหน่ายทรัพย์สินนั้นฤๅทำประการอื่นอย่างใดอันเป็นปริยายว่ารับซื้อของนั้น

ส่วนที่ ๓ ขายทอดตลาด

มาตรา ๕๐๙ การขายทอดตลาดย่อมบริบูรณ์เมื่อผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงด้วยเคาะไม้ ฤๅด้วยกิริยาอื่นอย่างใดอย่างหนึ่งตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด ถ้ายังมิได้แสดงเช่นนั้นอยู่ตราบใด ท่านว่าผู้สู้ราคาจะถอนคำสู้ราคาของตนเสียก็ยังถอนได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๑๐ ผู้ซื้อในการขายทอดตลาดจะต้องทำตามคำโฆษนาบอกขาย และตามความข้ออื่น ๆ ซึ่งผู้ทอดตลาดได้แถลงก่อนเผดิมการสู้ราคาทรัพย์สินเฉภาะรายไป

มาตรา ๕๑๑ ท่านห้ามมิให้ผู้ทอดตลาดเข้าสู้ราคา ฤๅใช้ให้ผู้หนึ่งผู้ใดเข้าสู้ราคาในการทอดตลาดซึ่งตนเปนผู้อำนวยการเอง

มาตรา ๕๑๒ ท่านห้ามมิให้ผู้ขายเข้าสู้ราคาเอง ฤๅใช้ให้ผู้หนึ่งผู้ใดเข้าสู้ราคา เว้นแต่จะได้แถลงไว้โดยเฉภาะในคำโฆษนาบอกการทอดตลาดนั้น ว่าผู้ขายถือสิทธิที่จะเข้าสู้ราคาด้วย

มาตรา ๕๑๓ เมื่อใดผู้ทอดตลาดเห็นว่าราคาซึ่งมีผู้สู้สูงสุดนั้นยังไม่เพียงพอ ผู้ทอดตลาดอาจถอนทรัพย์สินจากการทอดตลาดได้

มาตรา ๕๑๔ ผู้สู้ราคาย่อมพ้นความผูกพันในราคาซึ่งตนสู้แต่ขณะเมื่อมีผู้อื่นสู้ราคาสูงขึ้นไป ไม่ว่าการที่ผู้อื่นสู้นั้นจะสมบูรณ์ฤๅมิสมบูรณ์ประการใด อีกประการหนึ่งเมื่อใดถอนทรัพย์สินรายนั้นจากการทอดตลาด ผู้สู้ราคาก็พ้นความผูกพันแต่ขณะที่ถอนนั้นดุจกัน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๑๕ ผู้สู้ราคาสูงสุดต้องใช้ราคาเป็นเงินสดเมื่อการซื้อขายบริบูรณ์ ฤๅตามเวลาที่กำหนดไว้ในคำโฆษนาบอกขาย

มาตรา ๕๑๖ ถ้าผู้สู้ราคาสูงสุดละเลยเสียไม่ใช้ราคาไซร้ ท่านให้ผู้ทอดตลาดเอาทรัพย์สินนั้นออกขายอีกซ้ำหนึ่ง ถ้าและได้เงินเป็นจำนวนสุทธิไม่คุ้มราคาและค่าขายทอดตลาดชั้นเดิม ผู้สู้ราคาเดิมคนนั้นต้องรับผิดในส่วนที่ขาด

มาตรา ๕๑๗ ถ้าเงินรายได้ในการทอดตลาดส่วนหนึ่งส่วนใดค้างชำระอยู่เพราะเหตุผู้ทอดตลาดละเลยไม่บังคับตามบทในมาตรา ๕๑๕ ฤๅมาตรา ๕๑๖ ไซร้ ท่านว่าผู้ทอดตลาดจะต้องรับผิด

ลักษณ ๒
แลกเปลี่ยน

มาตรา ๕๑๘ อันว่าแลกเปลี่ยนนั้น คือสัญญาซึ่งคู่สัญญาต่างยกทรัพย์สินสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้แก่กัน เพื่อได้ทรัพย์สินสิ่งอื่นมาแทน

มาตรา ๕๑๙ บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณซื้อขายนั้น ท่านให้ใช้ถึงการแลกเปลี่ยนด้วย โดยให้ถือว่าผู้เป็นคู่สัญญาแลกเปลี่ยนเป็นผู้ขายในส่วนทรัพย์สินซึ่งตนได้ส่งมอบ และเป็นผู้ซื้อในส่วนทรัพย์สินซึ่งตนได้รับในการแลกเปลี่ยนนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๒๐ ถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งในสัญญาแลกเปลี่ยนตกลงจะโอนเงินเพิ่มเข้ากับทรัพย์สินสิ่งอื่นให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งไซร้ บททั้งหลายอันว่าด้วยราคาในลักษณซื้อขายนั้น ให้ใช้ถึงเงินเช่นว่านั้นด้วย

ลักษณ ๓

ให้

มาตรา ๕๒๑ อันว่าให้นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้ให้ โอนทรัพย์สินของตนให้โดยเสนหาแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับ และผู้รับยอมรับเอาทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๕๒๒ การให้นั้นจะทำด้วยปลดหนี้ให้แก่ผู้รับ ฤๅด้วยชำระหนี้ซึ่งผู้รับค้างชำระอยู่ก็ได้

มาตรา ๕๒๓ การให้นั้น ท่านว่าย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ให้

มาตรา ๕๒๔ ในการให้สิทธิชนิดที่เปนตราสารแก่กัน ถ้าไม่ส่งมอบตราสารอันนั้นให้แก่ผู้รับ และไม่บอกกล่าวให้ลูกหนี้แห่งสิทธินั้นทราบด้วยไซร้ ท่านว่าหาสำเร็จเปนการให้แก่กันบริบูรณ์ไม่

มาตรา ๕๒๕ การให้ทรัพย์สินสิ่งซึ่งซื้อขายกันต้องทำเอกสารต่อพนักงานนั้น ท่านว่าย่อมสมบูรณ์ต่อเมื่อได้ทำต่อหน้า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พนักงานผู้เปนเจ้าน่าที่ถูกต้องตามระเบียบ ในกรณีเช่นนี้ ท่านว่าการให้ย่อมบริบูรณ์โดยมิพักต้องส่งมอบ

มาตรา ๕๒๖ ถ้าได้ให้ทรัพย์สินด้วยทำเอกสารต่อหน้าพนักงานผู้เปนเจ้าน่าที่แล้ว และผู้ให้ไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับไซร้ ท่านว่าผู้รับชอบที่จะเรียกให้ส่งมอบตัวทรัพย์สิน ฤๅราคาแทนทรัพย์สินนั้นได้ แต่ไม่ชอบที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยอีกได้

มาตรา ๕๒๗ ถ้าตกลงกันว่าทรัพย์สินที่ให้จะพึงส่งมอบเปนงวดๆ ท่านว่าผู้ให้จะเลิกการให้ทรัพย์สินเสียแต่งวดใดๆ ข้างน่าก็ทำได้ โดยวิธีการอันเดียวกันกับเมื่อให้

อนึ่งถ้าผู้ให้ตาย การให้ในงวดข้างน่าก็ย่อมเปนอันระงับสิ้นไป

มาตรา ๕๒๘ ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้นั้นมีค่าภาระติดพันอันหนึ่งอันใด และผู้รับละเลยเสียไม่ชำระค่าภาระติดพันอันนั้นไซร้ ท่านว่าผู้ให้ชอบที่จะเพิกถอนการให้นั้นเสียได้

มาตรา ๕๒๙ ถ้าทรัพย์สินที่ให้มีราคาไม่พอกับการที่จะชำระค่าภาระติดพันไซร้ ท่านว่าผู้รับจะต้องชำระแต่เพียงเท่าราคาทรัพย์สินเท่านั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๓๐ ถ้าการให้ตกอยู่ในบังคับแห่งค่าภาระติดพันท่านว่าผู้ให้จะต้องรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องฤๅเพื่อการรอนสิทธิเช่นเดียวกันกับผู้ขาย แต่ท่านจำกัดไว้ว่าไม่เกินจำนวนค่าภาระติดพัน

มาตรา ๕๓๑ อันผู้ให้จะเรียกถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤติเนรคุณนั้น ท่านว่าอาจจะเรียกได้แต่เพียงในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้รับได้ประทุษฐร้ายต่อผู้ให้เป็นความผิดฐานอาญาอย่างร้ายแรงตามประมวลกฎหมายลักษณอาญา ฤๅ

(๒) ถ้าผู้รับได้ทำให้ผู้ให้เสียชื่อเสียง ฤๅหมิ่นประมาทผู้ให้อย่างร้ายแรง ฤๅ

(๓) ถ้าผู้รับได้บอกปัดไม่ยอมให้สิ่งของจำเป็นเลี้ยงชีวิตแก่ผู้ให้ ในเวลาที่ผู้ให้ยากไร้และผู้รับยังสามารถจะให้ได้

มาตรา ๕๓๒ ทายาทของผู้ให้อาจเรียกให้ถอนคืนการให้ได้แต่เฉภาะในเหตุที่ผู้รับได้ฆ่าผู้ให้ตายโดยเจตนาและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ฤๅได้กีดกันผู้ให้ไว้มิให้ถอนคืนการให้

แต่ว่าผู้ให้ได้พ้องคดีไว้แล้วอย่างใดโดยชอบ ทายาทของผู้ให้จะว่าคดีอันนั้นต่อไปก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๓๓ เมื่อผู้ให้ได้ให้อภัยแก่ผู้รับในเหตุประพฤติเนรคุณนั้นแล้วก็ดี ฤๅเมื่อเวลาได้ล่วงไปแล้วหกเดือนนับแต่เหตุเช่นนั้นได้ทราบถึงบุคคลผู้ชอบที่จะเรียกถอนคืนการให้ได้นั้นก็ดี ท่านว่าหาอาจจะถอนคืนการให้ได้ไม่

อนึ่ง ท่านห้ามมิให้พ้องคดีเมื่อพ้นเวลาสิบปีภายหลังเหตุการณ์เช่นว่านั้น

มาตรา ๕๓๔ เมื่อถอนคืนการให้ ท่านให้ส่งคืนทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยลาภมิควรได้

มาตรา ๕๓๕ การให้อันจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านว่าจะถอนคืนเพราะเหตุเนรคุณไม่ได้ คือ

(๑) ให้เปนบำเหน็จสินจ้างโดยแท้

(๒) ให้สิ่งที่มีค่าภาระติดพัน

(๓) ให้โดยน่าที่ธรรมจรรยา

(๔) ให้ในการสมรส

มาตรา ๕๓๖ การให้อันจะให้เปนผลต่อเมื่อผู้ให้ตายนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทกฎหมายว่าด้วยมฤดกและพินัยกรรม

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ลักษณ ๔

เช่าทรัพย์

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๕๓๗ อันว่าเช่าทรัพย์สินนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้เช่า ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้เช่า ได้ใช้ฤๅได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งชั่วระยะเวลาอันมีจำกัด และผู้เช่าตกลงจะให้ค่าเช่าเพื่อการนั้น

มาตรา ๕๓๘ เช่าอสังหาริมทรัพย์ หากมิได้ทำเปนหนังสือท่านว่าเปนโมฆะ

อนึ่งถ้าเช่ากันมีกำหนดกว่าสามปีขึ้นไป หากมิได้จดทะเบียนต่อพนักงานผู้เปนเจ้าน่าที่ด้วยไซร้ ท่านว่าการเช่านั้นคงเปนอันสมบูรณ์แต่เพียงสามปี

มาตรา ๕๓๙ ค่าฤชาธรรมเนียมทำสัญญาเช่านั้น คู่สัญญาพึงออกใช้เสมอกันทั้งสองฝ่าย

มาตรา ๕๔๐ อันอสังหาริมทรัพย์ ท่านห้ามมิให้เช่ากันเปนกำหนดเวลาเกินกว่าสามสิบปี ถ้าได้ทำสัญญากันไว้เปนกำหนดเวลานานกว่านั้น ท่านก็ให้ลดลงมาเปนสามสิบปี

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

อนึ่งกำหนดเวลาเช่าดังกล่าวมานี้ เมื่อสิ้นลงแล้วจะต่อสัญญาอีกก็ได้ แต่ต้องอย่าให้เกินสามสิบปีนับแต่วันต่อสัญญา

มาตรา ๕๔๑ สัญญาเช่านั้นจะทำกันเป็นกำหนดว่าตลอดอายุของผู้ให้เช่าฤๅของผู้เช่าก็ให้ทำได้

มาตรา ๕๔๒ บุคคลหลายคนเรียกเอาสังหาริมทรัพย์อันเดียวกัน อาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย ท่านว่าทรัพย์ตกไปอยู่ในเงื้อมมือผู้เช่าคนใดก่อนด้วยสัญญาเช่าทรัพย์นั้น คนนั้นมีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

มาตรา ๕๔๓ บุคคลหลายคนเรียกร้องเอาอสังหาริมทรัพย์อันเดียวกันอาศัยมูลสัญญาเช่าต่างราย ท่านให้วินิจฉัยดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าการเช่านั้นเป็นประเภทซึ่งมิได้บังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องจดทะเบียน ท่านให้ถือว่าผู้เช่าซึ่งได้ทรัพย์สินไปไว้ในเงื้อมมือก่อนด้วยสัญญาเช่าของตนนั้น มีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

(๒) ถ้าการเช่าทุก ๆ รายเป็นประเภทซึ่งบังคับไว้ โดยกฎหมายว่าต้องจดทะเบียน ท่านให้ถือว่าผู้เช่าซึ่งได้จดทะเบียนการเช่าของตนก่อนนั้น มีสิทธิยิ่งกว่าคนอื่น ๆ

(๓) ถ้าการเช่ามีทั้งประเภทซึ่งต้องจดทะเบียนและประเภทซึ่งไม่ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายยันกันอยู่ไซร้ ท่านว่าผู้เช่า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

คนที่ได้จดทะเบียนการเช่าของตนนั้นมีสิทธิยิ่งกว่า เว้นแต่ผู้เช่าคนอื่นจะได้ทรัพย์สินนั้นไปไว้ในเงื้อมมือด้วยการเช่าของตนเสียแต่ก่อนวันจดทะเบียนนั้นแล้ว

มาตรา ๕๔๔ ทรัพย์สินซึ่งเช่านั้น ผู้เช่าจะให้เช่าช่วงฤๅแบ่งให้เช่าช่วงต่อไปอีกทอดหนึ่งก็ดี ฤๅโอนสิทธิของตนอันมีในทรัพย์สินนั้นไม่ว่าทั้งหมดฤๅแต่บางส่วนให้แก่บุคคลภายนอกก็ดี ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่ เว้นแต่จะได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่นในสัญญาเช่า

ถ้าผู้เช่าประพฤติฝ่าฝืนบทบัญญัติอันนี้ ผู้ให้เช่าจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๔๕ ถ้าผู้เช่าเอาทรัพย์สินซึ่งตนเช่าไปให้ผู้อื่นเช่าช่วงอีกทอดหนึ่งโดยชอบ ท่านว่าผู้เช่าช่วงย่อมต้องรับผิดต่อผู้ให้เช่าเดิมโดยตรง ในกรณีเช่นว่านี้หากผู้เช่าช่วงจะได้ใช้ค่าเช่าให้แก่ผู้เช่าไปก่อน ท่านว่าผู้เช่าช่วงหาอาจจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ให้เช่าได้ไม่

อนึ่งบทบัญญัติอันนี้ไม่ห้ามการที่ผู้ให้เช่าจะใช้สิทธิของตนต่อผู้เช่า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมวด ๒
หน้าที่และความรับผิดของผู้ให้เช่า

มาตรา ๕๔๖ ผู้ให้เช่าจำต้องส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้เช่านั้นในสภาพอันซ่อมแซมดีแล้ว

มาตรา ๕๔๗ ผู้เช่าต้องเสียค่าใช้จ่ายไปโดยความจำเป็นและสมควรเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นเท่าใด ผู้ให้เช่าจำต้องชดใช้ให้แก่ผู้เช่า เว้นแต่ค่าใช้จ่ายเพื่อบำรุงรักษาตามปรกติและเพื่อซ่อมแซมเพียงเล็กน้อย

มาตรา ๕๔๘ ถ้าผู้ให้เช่าส่งมอบทรัพย์สินโดยสภาพไม่เหมาะแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้ ผู้เช่าจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๔๙ การส่งมอบทรัพย์สินซึ่งเช่าก็ดี ความรับผิดของผู้ให้เช่าในกรณีชำรุดบกพร่องและรอนสิทธิก็ดี ผลแห่งข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดก็ดี เหล่านี้ ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยการซื้อขายอนุโลมความตามควร

มาตรา ๕๕๐ ผู้ให้เช่าย่อมต้องรับผิดในความชำรุดบกพร่องอันเกิดขึ้นในระหว่างเวลาเช่า และผู้ให้เช่าต้องจัดการซ่อมแซมทุกอย่างบันดาซึ่งเป็นการจำเป็นขึ้น เว้นแต่การซ่อมแซมชนิดซึ่งมีกฎหมายฤๅจารีตประเพณีว่าผู้เช่าจะพึงต้องทำเอง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๕๑ ถ้าความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินที่เช่านั้นไม่เป็นเหตุถึงแก่ผู้เช่าจะต้องปราศจากการใช้ ฤๅการทำประโยชน์ และผู้ให้เช่าอาจแก้ไขได้ไซร้ ผู้เช่าต้องบอกกล่าวแก่ผู้ให้เช่าให้จัดการแก้ไขความชำรุดบกพร่องนั้นก่อน ถ้าและผู้ให้เช่าไม่จัดทำให้คืนดีภายในเวลาอันสมควร ผู้เช่าจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

หมวด ๓
น่าที่และความรับผิดของผู้เช่า

มาตรา ๕๕๒ อันผู้เช่าจะใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการอย่างอื่นนอกจากที่ใช้กันตามประเพณีนิยมปรกติ ฤๅการดังกำหนดไว้ในสัญญานั้น ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่

มาตรา ๕๕๓ ผู้เช่าจำต้องสงวนทรัพย์สินที่เช่านั้นเสมอกับที่วิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง และต้องบำรุงรักษาทั้งทำการซ่อมแซมเล็กน้อยด้วย

มาตรา ๕๕๔ ถ้าผู้เช่ากระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา ๕๕๒, ๕๕๓ ฤๅฝ่าฝืนข้อสัญญา ผู้ให้เช่าจะบอกกล่าวให้ผู้เช่าปฏิบัติต้องตามบทกฎหมาย ฤๅข้อสัญญานั้น ๆ ก็ได้ ถ้าและ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ผู้เช่าละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามที่บอกกล่าวไปนั้นไซร้ ท่านว่าผู้ให้เช่าจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๕๕ ผู้เช่าจำต้องยอมให้ผู้ให้เช่าฤๅตัวแทนของผู้ให้เช่าเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เช่าเป็นครั้งคราวโดยระยะเวลาอันสมควร

มาตรา ๕๕๖ ถ้ามีเหตุจะต้องซ่อมแซมทรัพย์สินซึ่งเช่านั้นเป็นการเร่งร้อนในระหว่างเวลาเช่าไซร้ ท่านว่าผู้เช่าต้องยอมให้ผู้ให้เช่าทำการซ่อมแซม แม้การนั้นจะทำความลำบากแก่ตนและทำให้ตนต้องปราศจากได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นไปบางส่วนก็ต้องยอม แต่ถ้าการซ่อมแซมนั้นกินเวลากว่าสี่สิบวันขึ้นไป ท่านให้ลดค่าเช่าลงตามส่วน ถ้าการซ่อมแซมเป็นสภาพถึงแก่จะใช้ทรัพย์สินนั้นเพื่อการพักอาศัยอยู่ไม่ได้ทีเดียว ท่านว่าผู้เช่าจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๕๗ ในกรณีอย่างใด ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าทรัพย์สินที่เช่านั้นชำรุดควรที่ผู้ให้เช่าจะต้องซ่อมแซมก็ดี

(๒) ถ้าจะต้องจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อบัดป้องภยันตรายแก่ทรัพย์สินนั้นก็ดี

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๓) ถ้าบุคคลภายนอกรุกล้ำเข้ามาในทรัพย์สินที่เช่า ฤๅเรียกอ้างสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งเหนือทรัพย์สินนั้นก็ดี

ในเหตุดังกล่าวนั้นให้ผู้เช่าแจ้งเหตุแก่ผู้ให้เช่าโดยพลันเว้นแต่ผู้ให้เช่าจะได้ทราบเหตุนั้นอยู่ก่อนแล้ว

ถ้าผู้เช่าละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัตินี้ไซร้ ท่านว่าผู้เช่าจะต้องรับผิดต่อผู้ให้เช่าในเมื่อผู้ให้เช่าต้องเสียหายอย่างใด ๆ เพราะความละเลยชักช้าของผู้เช่านั้น

มาตรา ๕๕๘ อันทรัพย์สินที่เช่านั้น ถ้ามิได้รับอนุญาตของผู้ให้เช่าก่อน ผู้เช่าจะทำการดัดแปลงฤๅต่อเติมอย่างหนึ่งอย่างใดหาได้ไม่ ถ้าและผู้เช่าทำไปโดยมิได้รับอนุญาตของผู้ให้เช่าเช่นนั้นไซร้ เมื่อผู้ให้เช่าเรียกร้อง ผู้เช่าจะต้องทำให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนคงสภาพเดิม ทั้งจะต้องรับผิดต่อผู้ให้เช่าในความสูญหายฤๅบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การดัดแปลงต่อเติมนั้นด้วย

มาตรา ๕๕๙ ถ้าไม่มีกำหนดโดยสัญญาฤๅโดยจารีตประเพณีว่าจะพึงชำระค่าเช่าณเวลาใด ท่านให้ชำระเมื่อสิ้นระยะเวลาอันได้ตกลงกำหนดกันไว้ทุกคราวไป กล่าวคือว่าถ้าเช่ากันเปนรายปี ก็พึงชำระค่าเช่าเมื่อสิ้นปี ถ้าเช่ากันเปนรายเดือนก็พึงชำระค่าเช่าเมื่อสิ้นเดือน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๖๐ ถ้าผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่า ผู้ให้เช่าจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

แต่ถ้าค่าเช่านั้นจะพึงส่งเป็นรายเดือน ฤๅส่งเป็นระยะเวลายาวกว่ารายเดือนขึ้นไป ผู้ให้เช่าต้องบอกกล่าวแก่ผู้เช่าก่อนว่าให้ชำระค่าเช่าภายในเวลาใดซึ่งพึงกำหนดอย่าให้น้อยกว่าสิบห้าวัน

มาตรา ๕๖๑ ถ้ามิได้ทำหนังสือลงลายมือชื่อของคู่สัญญาแสดงไว้ต่อกันว่าทรัพย์สินที่ให้เช่ามีสภาพเป็นอยู่อย่างไร ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้เช่าได้รับทรัพย์สินที่เช่านั้นไปโดยสภาพอันซ่อมแซมดีแล้ว และเมื่อเลิกสัญญา ฤๅสัญญาระงับไป ผู้เช่าก็ต้องส่งคืนทรัพย์สินในสภาพเช่นนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นมิได้ซ่อมแซมไว้ดีในขณะที่ส่งมอบ

มาตรา ๕๖๒ ผู้เช่าจะต้องรับผิดในความสูญหายฤๅบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินที่เช่า เพราะความผิดของผู้เช่าเอง ฤๅของบุคคลซึ่งอยู่กับผู้เช่า ฤๅของผู้เช่าช่วง

แต่ผู้เช่าไม่ต้องรับผิดในความสูญหายฤๅบุบสลายอันเกิดแต่การใช้ทรัพย์สินนั้นโดยชอบ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๖๓ คดีอันผู้ให้เช่าจะฟ้องผู้เช่าเกี่ยวแก่สัญญาเช่านั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดหกเดือนนับแต่วันส่งคืนทรัพย์สินที่เช่า

หมวด ๔

ความระงับแห่งสัญญาเช่า

มาตรา ๕๖๔ อันสัญญาเช่านั้น ท่านว่าย่อมระงับไปเมื่อสิ้นกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ มิพักต้องบอกกล่าวก่อน

มาตรา ๕๖๕ การเช่าถือสวนนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเช่ากันปีหนึ่ง

การเช่านาก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเช่ากันตลอดฤดูทำนาปีหนึ่ง

มาตรา ๕๖๖ ถ้ากำหนดเวลาเช่าไม่ปรากฏในความที่ตกลงกัน ฤๅไม่พึงสันนิษฐานได้ไซร้ ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายใดจะเลิกสัญญาเช่าในขณะเมื่อสุดระยะเวลาอันเปนกำหนดชำระค่าเช่าก็ได้ทุกระยะ แต่ต้องบอกกล่าวแก่อีกฝ่ายหนึ่งให้รู้ตัวก่อนชั่วกำหนดเวลาชำระค่าเช่าระยะหนึ่งเปนอย่างน้อย แต่ไม่จำต้องบอกกล่าวล่วงน่ากว่าสองเดือน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๖๗ ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้เช่าสูญหายไปทั้งหมดไซร้ ท่านว่าสัญญาเช่าก็ย่อมระงับไปด้วย

มาตรา ๕๖๘ ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้เช่าสูญหายไปแต่เพียงบางส่วน และมิได้เปนเพราะความผิดของผู้เช่า ท่านว่าผู้เช่าจะเรียกให้ลดค่าเช่าลงตามส่วนที่สูญหายก็ได้

ในกรณีเช่นนี้ ถ้าผู้เช่าไม่สามารถใช้สอยทรัพย์สินส่วนที่ยังคงเหลืออยู่นั้นสำเร็จประโยชน์ได้ดังที่ได้มุ่งหมายเข้าทำสัญญาไซร้ ท่านว่าผู้เช่าจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๕๖๙ อันสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์นั้นย่อมไม่ระงับไปเพราะเหตุโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินซึ่งให้เช่า

ผู้รับโอนย่อมรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้โอนซึ่งมีต่อผู้เช่านั้นด้วย

มาตรา ๕๗๐ ในเมื่อสิ้นกำหนดเวลาเช่าซึ่งได้ตกลงกันไว้นั้น ถ้าผู้เช่ายังคงครองทรัพย์สินอยู่ และผู้ให้เช่ารู้ความนั้นแล้วไม่ทักท้วงไซร้ ท่านให้ถือว่าคู่สัญญาเปนอันได้ทำสัญญาใหม่ต่อไปไม่มีกำหนดเวลา

มาตรา ๕๗๑ ถ้าสัญญาเช่าที่นาระงับลง ฤๅเลิก ฤๅเพิกถอน เมื่อผู้เช่าได้เพาะปลูกข้าวลงแล้วไซร้ ท่านว่าถ้ายอมเสียค่าเช่าก็มีสิทธิที่จะครองนานั้นต่อไปจนกว่าจะเสร็จการเกี่ยวเก็บ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ลักษณ ๕

เช่าซื้อ

มาตรา ๕๗๒ อันว่าเช่าซื้อนั้น คือสัญญาซึ่งเจ้าของทรัพย์สินให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้เช่าเมื่อใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้คราว

สัญญาเช่าซื้อนั้น หากมิได้ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ

มาตรา ๕๗๓ ผู้เช่าจะเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ ด้วยส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนให้แก่เจ้าของโดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง

เมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนเช่นว่าแล้ว ให้เจ้าของคืนเงินหนึ่งในสามของจำนวนเงินที่ผู้เช่าได้ใช้ให้ไว้ ฤๅเป็นจำนวนเงินมากน้อยเท่าใดแล้วแต่คู่สัญญาจะตกลงกัน ซึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม

มาตรา ๕๗๔ ในกรณีผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติด ๆ กัน ฤๅกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะเลิกสัญญาก็ได้ ถ้าเช่นนั้นบันดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อนให้ริบเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน และเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเข้าครองทรัพย์สินนั้นได้ด้วย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ในกรณีผิดนัดไม่ใช้เงินซึ่งเปนคราวที่สุด ท่านว่าสิทธิจะริบและกลับเข้าครองทรัพย์สินเช่นว่านั้น จะพึงใช้ได้ต่อเมื่อเวลาได้ล่วงไปแล้วเดือนหนึ่งนับแต่วันผิดนัด

ลักษณ ๖

จ้างแรงงาน

มาตรา ๕๗๕ อันว่าจ้างแรงงานนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าลูกจ้าง ตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่านายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้

มาตรา ๕๗๖ ถ้าตามพฤติการณ์ไม่อาจจะคาดหมายได้ว่างานนั้นจะพึงทำให้เปล่าไซร้ ท่านย่อมถือเอาโดยปริยายว่ามีคำมั่นจะให้สินจ้าง

มาตรา ๕๗๗ นายจ้างจะโอนสิทธิของตนให้แก่บุคคลภายนอกได้ ต่อเมื่อลูกจ้างยินยอมพร้อมใจด้วย

ลูกจ้างจะให้บุคคลภายนอกทำงานแทนตนได้ ก็ต่อเมื่อนายจ้างจะยินยอมพร้อมใจด้วย

ถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดทำการฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๗๘ ถ้าลูกจ้างรับรองโดยแสดงออกชัด ฤๅโดยปริยาย ว่าตนเปนผู้มีฝีมือเฉภาะการอย่างหนึ่งอย่างใดไซร้ หากมาปรากฎว่าไร้ฝีมือเช่นนั้น ท่านว่านายจ้างชอบที่จะเลิกจ้างเสียได้

มาตรา ๕๗๙ การที่ลูกจ้างขาดงารไปโดยเหตุอันสมควร และชั่วระยะเวลาน้อยพอสมควรแก่เหตุนั้น ท่านว่าไม่ทำให้นายจ้างมีสิทธิเลิกจ้างได้

มาตรา ๕๘๐ ถ้าไม่มีกำหนดโดยสัญญา ฤๅจารีตประเพณีว่าจะพึงจ่ายสินจ้างเมื่อไร ท่านว่าพึงจ่ายเมื่องารได้ทำแล้วเสร็จ ถ้าการจ่ายสินจ้างนั้นได้กำหนดกันไว้เปนระยะเวลา ก็ให้พึงจ่ายเมื่อสุดระยะเวลาเช่นนั้นทุกคราวไป

มาตรา ๕๘๑ ถ้าระยะเวลาที่ได้ตกลงว่าจ้างกันนั้นสุดสิ้นลงแล้ว ลูกจ้างยังคงทำงารอยู่ต่อไปอีก และนายจ้างรู้ดังนั้นก็ไม่ทักท้วงไซร้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าคู่สัญญาเปนอันได้ทำสัญญาจ้างกันใหม่แล้ว โดยความอย่างเดียวกันกับสัญญาเดิม แต่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะเลิกสัญญาเสียได้ด้วยการบอกกล่าวตามความในมาตราต่อไปนี้ .

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๘๒ ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดลงไว้ในสัญญาว่าจะจ้างกันนานเท่าไร ท่านว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเลิกสัญญาด้วยการบอกกล่าวล่วงน่า ในเมื่อถึงฤๅก่อนจะถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวใดคราวหนึ่ง เพื่อให้เปนผลเลิกสัญญากันเมื่อถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวถัดไปข้างน่าก็อาจทำได้ แต่ไม่จำต้องบอกกล่าวล่วงน่ากว่าสามเดือน

อนึ่งในเมื่อบอกกล่าวดังว่านี้ นายจ้างจะจ่ายสินจ้างแก่ลูกจ้างเสียให้ครบจำนวนที่จะต้องจ่ายจนถึงเวลาเลิกสัญญาตามกำหนดที่บอกกล่าวนั้นทีเดียว แล้วปล่อยลูกจ้างจากงารเสียในทันทีก็อาจทำได้

มาตรา ๕๘๓ ถ้าลูกจ้างจงใจขัดคำสั่งของนายจ้างอันชอบด้วยกฎหมายก็ดี ฤๅละเลยไม่นำพาต่อคำสั่งเช่นว่านั้นเปนอาจิณก็ดี ละทิ้งการงารไปเสียก็ดี กระทำความผิดอย่างร้ายแรงก็ดี ฤๅทำประการอื่นอันไม่สมแก่การปฏิบัติน่าที่ของตนให้ลุล่วงไปโดยถูกต้องและสุจริตก็ดี ท่านว่านายจ้างจะไล่ออกโดยมิพักต้องบอกกล่าวล่วงน่าฤๅให้สินไหมทดแทนก็ได้

มาตรา ๕๘๔ ถ้าจ้างแรงงารรายใดมีสาระสำคัญอยู่ที่ตัวบุคคลผู้เปนนายจ้าง ท่านว่าสัญญาจ้างเช่นนั้นย่อมระงับไปด้วยมรณะแห่งนายจ้าง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๘๕ เมื่อการจ้างแรงงารสุดสิ้นลงแล้ว ลูกจ้างชอบที่จะได้รับใบสำคัญแสดงว่าลูกจ้างนั้นได้ทำงารมานานเท่าไรและงารที่ทำนั้นเปนงารอย่างไร

มาตรา ๕๘๖ ถ้าลูกจ้างเปนผู้ซึ่งนายจ้างได้จ้างเอามาแต่ต่างถิ่นโดยนายจ้างออกเงินค่าเดิรทางให้ไซร้ เมื่อการจ้างแรงงารสุดสิ้นลง และถ้ามิได้กำหนดกันไว้เปนอย่างอื่นในสัญญาแล้ว ท่านว่านายจ้างจำต้องใช้เงินค่าเดิรทางขากลับให้ แต่จะต้องเปนดังต่อไปนี้ คือ

(๑) สัญญามิได้เลิกฤๅระงับเพราะความประพฤติฤๅความผิดของลูกจ้าง และ

(๒) ลูกจ้างย่อมกลับไปยังถิ่นที่ได้จ้างเอามาภายในเวลาอันสมควร

ลักษณ ๗

จ้างทำของ

มาตรา ๕๘๗ อันว่าจ้างทำของนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจ้าง ตกลงรับจะทำการงารสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๘๘ เครื่องมือ ฤๅเครื่องใช้อันจะต้องใช้ทำการงารให้สำเร็จนั้น ผู้รับจ้างต้องเปนผู้จัดหาเอง

มาตรา ๕๘๙ ถ้าสัมภาระสำหรับทำการงารที่กล่าวนั้นผู้รับจ้างเปนผู้จัดหา ท่านว่าต้องจัดหาชนิดที่ดี

มาตรา ๕๙๐ ถ้าสัมภาระนั้นผู้ว่าจ้างเปนผู้จัดหามาส่ง ท่านให้ผู้รับจ้างใช้สัมภาระด้วยความรมัดรวัง และประหยัดอย่าให้เปลืองเสียเปล่า เมื่อทำการงารสำเร็จแล้ว มีสัมภาระเหลืออยู่ก็ให้คืนแก่ผู้ว่าจ้าง

มาตรา ๕๙๑ ถ้าความชำรุดบกพร่องฤๅความชักช้าในการที่ทำนั้นเกิดขึ้นเพราะสภาพแห่งสัมภาระซึ่งผู้ว่าจ้างส่งให้ก็ดี เพราะคำสั่งของผู้ว่าจ้างก็ดี ท่านว่าผู้รับจ้างไม่ต้องรับผิด เว้นแต่จะได้รู้อยู่แล้วว่าสัมภาระนั้นไม่เหมาะ ฤๅว่าคำสั่งนั้นไม่ถูกต้องและมิได้บอกกล่าวตักเตือน

มาตรา ๕๙๒ ผู้รับจ้างจำต้องยอมให้ผู้ว่าจ้าง ฤๅตัวแทนของผู้ว่าจ้างตรวจตราการงารได้ตลอดเวลาที่ทำอยู่นั้น

มาตรา ๕๙๓ ถ้าผู้รับจ้างไม่เริ่มทำการในเวลาอันสมควร ฤๅทำการชักช้าฝ่าฝืนข้อกำหนดแห่งสัญญาก็ดี ฤๅทำการชักช้าโดยปราศจากความผิดของผู้ว่าจ้าง จนอาจคาดหมายล่วงน่าได้ว่าการนั้นจะไม่สำเร็จภายในกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ก็ดี ผู้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ว่าจ้างชอบที่จะเลิกสัญญาเสียได้ มิพักต้องรอคอยให้ถึงเวลากำหนดส่งมอบของนั้นเลย

มาตรา ๕๔๔ ถ้าในระหว่างเวลาที่ทำการอยู่นั้นเปนวิสัยจะคาดหมายล่วงน่าได้แน่นอนว่า การที่ทำนั้นจะสำเร็จอย่างบกพร่อง ฤๅจะเปนไปในทางอันฝ่าฝืนข้อสัญญาเพราะความผิดของผู้รับจ้างไซร้ ผู้ว่าจ้างจะบอกกล่าวให้ผู้รับจ้างแก้ไขสิ่งที่บกพร่องให้คืนดี ฤๅทำการให้เปนไปตามสัญญา ภายในเวลาอันสมควรซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้นก็ได้ ถ้าและคลาดกำหนดนั้นไป ท่านว่าผู้ว่าจ้างชอบที่จะเอาการนั้นให้บุคคลภายนอกซ่อมแซมฤๅทำต่อไปได้ ซึ่งผู้รับจ้างจะต้องเสี่ยงความเสียหายและออกค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

มาตรา ๕๔๕ ถ้าผู้รับจ้างเปนผู้จัดหาสัมภาระไซร้ ความรับผิดของผู้รับจ้างในการบกพร่องนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ ลักษณะซื้อขาย

มาตรา ๕๔๖ ถ้าผู้รับจ้างส่งมอบการที่ทำไม่ทันเวลาที่ได้กำหนดไว้ในสัญญาก็ดี ฤๅถ้าไม่ได้กำหนดเวลาไว้ในสัญญาเมื่อล่วงพ้นเวลาอันควรแก่เหตุก็ดี ผู้ว่าจ้างชอบที่จะได้ลดสินจ้างลง ฤๅถ้าสาระสำคัญแห่งสัญญาอยู่ที่เวลาก็ชอบที่จะเพิกถอนสัญญาได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๔๗ ถ้าผู้ว่าจ้างยอมรับมอบการที่ทำนั้นแล้วโดยมิได้อิดเอื้อน ผู้รับจ้างก็ไม่ต้องรับผิดเพื่อการที่ส่งมอบเนิ่นช้า

มาตรา ๕๔๘ ถ้าผู้ว่าจ้างยอมรับมอบการที่ทำนั้นแล้วทั้งชำรุดบกพร่องมิได้อิดเอื้อนโดยแสดงออกชัด ฤๅโดยปริยาย ผู้รับจ้างก็ไม่ต้องรับผิด เว้นแต่ความชำรุดบกพร่องนั้นเปนเช่นจะไม่พึงพบได้ในขณะเมื่อรับมอบ ฤๅผู้รับจ้างได้ปิดบังความนั้นเสีย

มาตรา ๕๔๙ ในกรณีที่ส่งมอบเนิ่นช้าไปก็ดี ฤๅส่งมอบการที่ทำชำรุดบกพร่องก็ดี ท่านว่าผู้ว่าจ้างชอบที่จะยึดหน่วงสินจ้างไว้ได้ เว้นแต่ผู้รับจ้างจะให้ประกันตามสมควร

มาตรา ๖๐๐ ถ้ามิได้กำหนดไว้เปนอย่างอื่นในสัญญาไซร้ ท่านว่าผู้รับจ้างจะต้องรับผิดเพื่อการที่ทำชำรุดบกพร่องเพียงแต่ที่ปรากฏขึ้นภายในปีหนึ่งนับแต่วันส่งมอบ ฤๅที่ปรากฏขึ้นภายในห้าปี ถ้าการที่ทำนั้นเปนสิ่งปลูกสร้างกับพื้นดินนอกจากเรือนโรงทำด้วยเครื่องไม้

แต่ข้อจำกัดนี้ท่านมิให้ใช้บังคับเมื่อปรากฏว่าผู้รับจ้างได้ปิดบังความชำรุดบกพร่องนั้น

มาตรา ๖๐๑ ท่านห้ามมิให้ฟ้องผู้รับจ้างเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันการชำรุดบกพร่องได้ปรากฏขึ้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖๐๒ อันสินจ้างนั้นพึงใช้ให้เมื่อรับมอบการที่ทำ ถ้าการที่ทำนั้นมีกำหนดว่าจะส่งรับกันเป็นส่วน ๆ และได้ระบุจำนวนสินจ้างไว้เป็นส่วน ๆ ไซร้ ท่านว่าพึงใช้สินจ้างเพื่อการแต่ละส่วน ในเวลารับเอาส่วนนั้น

มาตรา ๖๐๓ ถ้าผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหาสัมภาระ และการที่จ้างทำลายฤๅบุบสลายลงก่อนส่งมอบโดยเหตุสุดวิสัยฤๅเหตุประการอื่นไซร้ ท่านว่าความวินาศอันนั้นตกเป็นพับแก่ผู้รับจ้าง และสินจ้างก็เป็นอันไม่ต้องใช้

มาตรา ๖๐๔ ถ้าผู้ว่าจ้างเป็นผู้หาสัมภาระส่ง และการที่จ้างนั้นทำลายฤๅบุบสลายลงก่อนส่งมอบ ท่านว่าความวินาศนั้นตกเป็นพับแก่ผู้ว่าจ้าง หากมิได้เป็นเพราะผู้รับจ้างทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นเหตุให้วินาศ

ในกรณีเช่นว่านี้ สินจ้างก็เป็นอันไม่ต้องใช้ เว้นแต่ความวินาศนั้นเกิดขึ้นเพราะสภาพแห่งสัมภาระ

มาตรา ๖๐๕ ถ้าการที่จ้างยังทำไม่แล้วเสร็จอยู่ตราบใด เมื่อผู้ว่าจ้างย่อมเสียค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้รับจ้างเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันจะเกิดแต่การเลิกสัญญานั้นแล้ว ผู้ว่าจ้างก็อาจเลิกสัญญาได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖๐๖ ถ้าสาระสำคัญแห่งสัญญาอยู่ที่ความรู้ความสามารถของตัวผู้รับจ้าง และผู้รับจ้างตายก็ดี ตกเป็นผู้ไม่สามารถทำการที่รับจ้างนั้นต่อไปได้โดยมิใช่เป็นความผิดของตนก็ดี ท่านว่าสัญญานั้นย่อมเป็นอันสิ้นลง

ถ้าและการส่วนที่ได้ทำขึ้นแล้วนั้น เป็นประโยชน์แก่ผู้ว่าจ้างอยู่บ้างไซร้ ท่านว่าผู้ว่าจ้างจำต้องรับเอาไว้และใช้สินจ้างตามควร

มาตรา ๖๐๗ ผู้รับจ้างจะเอาการที่รับจ้างทั้งหมด ฤๅแบ่งการแต่บางส่วนไปให้ผู้รับจ้างช่วงทำอีกทอดหนึ่งก็ได้ เว้นแต่สาระสำคัญแห่งสัญญานั้นจะอยู่ที่ความรู้ความสามารถของตัวผู้รับจ้าง แต่ผู้รับจ้างคงต้องรับผิดเพื่อความประพฤติฤๅความผิดอย่างใด ๆ ของผู้รับจ้างช่วง

ลักษณ ๙

รับขน

มาตรา ๖๐๘ อันว่าผู้ขนส่งภายในความหมายแห่งกฎหมายลักษณนี้ คือบุคคลผู้รับขนส่งของฤๅคนโดยสารเพื่อบำเหน็จเป็นทางค้าปรกติของตน

มาตรา ๖๐๙ การรับขนของ ฤๅคนโดยสารในน่าที่ของกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม และการขนไปรษณียภัณฑ์ในน่าที่

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กรมไปรษณีย์โทรเลขนั้น ท่านให้บังคับตามกฎหมายและกฎข้อบังคับสำหรับทบวงการนั้น ๆ

รับขนของทางทเล ท่านให้บังคับตามกฎหมายและกฎข้อบังคับว่าด้วยการนั้น

หมวด ๑

รับขนของ

มาตรา ๖๑๐ อันบุคคลผู้ทำความตกลงกับผู้ขนส่งเพื่อให้ขนของส่งไปนั้น เรียกว่าผู้ส่ง ฤๅผู้ตราส่ง

บุคคลผู้ซึ่งเขาส่งของไปถึงนั้น เรียกว่าผู้รับตราส่ง

บำเหน็จอันจะต้องจ่ายให้เพื่อการขนส่งของนั้น เรียกว่าค่ารวางพาหนะ

มาตรา ๖๑๑ อันว่าอุปกรณ์แห่งค่ารวางพาหนะนั้น ได้แก่ค่าใช้จ่ายอย่างใด ๆ ตามจารีตประเพณีอันผู้ขนส่งได้เสียไปโดยควรในระหว่างขนส่ง

มาตรา ๖๑๒ ถ้าผู้ขนส่งเรียกเอาใบกำกับของ ผู้ส่งต้องทำให้

ใบกำกับของนั้นต้องแสดงรายการต่อไปนี้ คือ

(๑) สภาพและน้ำหนัก ฤๅขนาดแห่งของที่ส่ง กับสภาพจำนวน และเครื่องหมายแห่งหีบห่อ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๒) ตำบลที่กำหนดให้ส่ง

(๓) ชื่อฤๅญี่ห้อ และสำนักของผู้รับตราส่ง

(๔) ตำบลและวันที่ออกใบกำกับของนั้น

อนึ่งใบกำกับของนั้นต้องลงลายมือชื่อผู้ส่งเปนสำคัญ

มาตรา ๖๑๓ ถ้าผู้ส่งเรียกเอาใบตราส่ง ผู้ขนส่งก็ต้องทำให้ใบตราส่งนั้นต้องแสดงรายการต่อไปนี้ คือ

(๑) รายการดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๑๒ อนุมาตรา ๑, ๒ และ ๓

(๒) ชื่อฤๅญี่ห้อของผู้ส่ง

(๓) จำนวนค่ารวางพาหนะ

(๔) ตำบลและวันที่ออกใบตราส่ง

อนึ่งใบตราส่งนั้นต้องลงลายมือชื่อผู้ขนส่งเปนสำคัญ

มาตรา ๖๑๔ แม้ว่าใบตราส่งจะได้ออกให้แก่บุคคลผู้ใดโดยนามก็ตาม ท่านว่าย่อมสลักหลังโอนให้กันได้ เว้นแต่จะมีข้อห้ามการสลักหลังไว้

มาตรา ๖๑๕ ถ้าได้ทำใบตราส่งให้แก่กัน ท่านว่าของนั้นจะรับมอบได้ต่อเมื่อเวนคืนใบตราส่ง

ถ้าใบตราส่งหาย ท่านว่าจะรับมอบเอาของไปได้ต่อเมื่อให้ประกันตามสมควร

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖๑๖ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดในการที่ของอันเขาได้มอบหมายแก่ตนนั้นสูญหาย ฤๅบุบสลาย ฤๅส่งมอบชักช้า เว้นแต่จะพิศูจน์ได้ว่าการสูญหาย ฤๅบุบสลาย ฤๅชักช้านั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย ฤๅเกิดแต่สภาพแห่งของนั้นเอง ฤๅเกิดเพราะความผิดของผู้ส่งฤๅผู้ตราส่ง

มาตรา ๖๑๗ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดในการที่ของสูญหาย ฤๅบุบสลาย ฤๅส่งชักช้าอันเกิดแต่ความผิดของผู้ขนส่งคนอื่น ฤๅบุคคลอื่นซึ่งตนหากได้มอบหมายของนั้นไปอีกทอดหนึ่ง

มาตรา ๖๑๘ ถ้าของนั้นได้ส่งไปโดยมีผู้ขนส่งหลายคนหลายทอด ท่านว่าผู้ขนส่งทั้งนั้นจะต้องรับผิดร่วมกันในการสูญหาย บุบสลาย ฤๅส่งชักช้า

มาตรา ๖๑๙ ถ้าของเปนสภาพอันจะก่อให้เกิดอันตรายได้ ฤๅเปนสภาพเกลือกจะก่อให้เกิดเสียหายแก่บุคคล ฤๅทรัพย์สินไซร้ ผู้ส่งต้องแสดงสภาพแห่งของนั้นไว้ก่อนทำสัญญา ถ้ามิได้ทำเช่นนั้นผู้ส่งจะต้องรับผิดในการเสียหายไม่ว่าอย่างใด ๆ อันเกิดแต่ของนั้น

มาตรา ๖๒๐ ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดในเงินทองตรา ธนบัตร์ ธนาคารบัตร์ ตั๋วเงิน พันธบัตร์ ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

สินค้า อัญญมะณี และของมีค่าอย่างอื่นๆ หากมิได้รับบอกราคาฤๅสภาพแห่งของไว้ในขณะที่ส่งมอบแก่ตน

แต่ถ้าของนั้นได้บอกราคา ท่านว่าความรับผิดของผู้ขนส่งก็ย่อมจำกัดเพียงไม่เกินราคาที่บอก

มาตรา ๖๒๑ ค่าสินไหมทดแทนในการส่งมอบของชักช้านั้น ท่านห้ามมิให้คิดเกินกว่าจำนวนเช่นจะพึงกำหนดให้ในเหตุของสูญหายสิ้นเชิง

มาตรา ๖๒๒ ของถึงเมื่อใด ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวแก่ผู้รับตราส่ง

มาตรา ๖๒๓ ความรับผิดของผู้ขนส่งย่อมสุดสิ้นลง ในเมื่อผู้รับตราส่งได้รับเอาของไว้แล้วโดยไม่อิดเอื้อน และได้ใช้ค่ารวางพาหนะกับทั้งอุปกรณ์เสร็จแล้ว

แต่ความที่กล่าวนี้ท่านมิให้ใช้บังคับในกรณีที่ของสูญหายฤๅบุบสลายเห็นไม่ได้แต่สภาพภายนอกแห่งของนั้น หากว่าได้บอกกล่าวความสูญหาย ฤๅบุบสลายแก่ผู้ขนส่งภายในแปดวันนับแต่วันส่งมอบ

อนึ่งบทบัญญัติทั้งหลายนี้ท่านมิให้ใช้บังคับในกรณีที่มีการทุจริต ฤๅประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงอันจะปรับเอาเปนความผิดของผู้ขนส่งได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖๒๔ ในข้อความรับผิดของผู้ขนส่งในการที่ของสูญหาย ฤๅบุบสลาย ฤๅส่งชักช้านั้น ท่านห้ามมิให้พ้องเมื่อพ้นกำหนดปีหนึ่งนับแต่ส่งมอบ ฤๅปีหนึ่งนับแต่วันที่ควรจะได้ส่งมอบ เว้นแต่ในกรณีที่มีการทุจริต

มาตรา ๖๒๕ ใบรับ ใบตราส่ง ฤๅเอกสารอื่น ๆ ทำนองนั้นก็ดี ซึ่งผู้ขนส่งออกให้แก่ผู้ส่งนั้น ถ้ามีข้อความยกเว้น ฤๅจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งประการใด ท่านว่าความนั้นเปนโมฆะ เว้นแต่ผู้ส่งจะได้แสดงความตกลงด้วยชัดแจ้งในการยกเว้น ฤๅจำกัดความรับผิดเช่นว่านั้น

มาตรา ๖๒๖ ตราบใดของยังอยู่ในมือผู้ขนส่ง ตราบนั้นผู้ส่งฤๅถ้าได้ทำใบตราส่งผู้ทรงใบตราส่งนั้น อาจจะให้ผู้ขนส่งงดการส่งของนั้นไป ฤๅให้ส่งกลับคืนมา ฤๅให้จัดการแก่ของนั้นเปนอย่างอื่นประการใดก็ได้

ในเหตุเช่นนี้ ผู้ขนส่งชอบที่จะได้รับเงินค่ารวางพาหนะตามส่วนแห่งระยะทางที่ได้จัดการขนส่งไปแล้ว กับทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ต้องเสียไปเพราะเหตุที่บอกงด ฤๅเพราะส่งของกลับคืน ฤๅเพราะจัดการเปนประการอื่นนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖๒๗ เมื่อของถึงตำบลที่กำหนดให้ส่ง และผู้รับตราส่งได้เรียกให้ส่งมอบแล้ว ท่านว่าแต่นั้นไปสิทธิทั้งหลายของผู้ส่งอันเกิดแต่สัญญารับขนนั้นย่อมตกไปได้แก่ผู้รับตราส่ง

มาตรา ๖๒๘ ถ้าว่าของสูญหายไปเพราะเหตุสุดวิสัย ท่านว่าผู้ขนส่งไม่มีสิทธิจะได้เงินค่าวางพาหนะ ถ้าและได้รับไปไว้ก่อนแล้วเท่าใดต้องส่งคืนจงสิ้น

มาตรา ๖๒๙ ถ้าการรับขนทำกันหลายต่อ และใช้วิธีส่งมอบของก่อน เพื่อรับค่าวางพาหนะและอุปกรณ์ต่อภายหลังไซร้ ท่านว่าผู้ขนส่งทอดหลังจะต้องรับผิดต่อผู้ขนส่งทอดก่อนในค่าวางพาหนะและอุปกรณ์ซึ่งยังค้างชำระแก่เขา

มาตรา ๖๓๐ ผู้ขนส่งชอบที่จะยึดหน่วงเอาของไว้ก่อนได้ตามที่จำเป็น เพื่อประกันการใช้เงินค่าวางพาหนะและอุปกรณ์

มาตรา ๖๓๑ ถ้าหาตัวผู้รับตราส่งไม่พบก็ดี ฤๅถ้าผู้รับตราส่งบอกปัดไม่ยอมรับมอบของก็ดี ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวไปยังผู้ส่งทันที และถามเอาคำสั่งของผู้ส่ง

ถ้าหากว่าพฤติการณ์ขัดขวางไม่สามารถจะทำได้ดังนี้ก็ดี ฤๅถ้าผู้ส่งละเลยเสียไม่ส่งคำสั่งมาในเวลาอันควร ฤๅส่งมาเป็นคำสั่งอันไม่อาจปฏิบัติให้เป็นไปได้ก็ดี ท่านว่าผู้ขนส่งมีอำนาจที่จะเอาของไปฝากไว้ณสำนักงานฝากทรัพย์ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้าของนั้นเปนลหุภัณฑ์ของสดเสียได้ และการหน่วงช้าไว้ย่อมเปนการเสี่ยงความเสียหายไซร้ ผู้ขนส่งจะเอาของนั้นออกขายทอดตลาดเสียก็ได้

อนึ่งการเอาของไปฝาก ฤๅเอาออกขายทอดตลาดเช่นว่านั้น ผู้ขนส่งต้องบอกกล่าวแก่ผู้ส่งฤๅผู้รับตราส่งทราบมิให้ชักช้า เว้นแต่จะไม่สามารถทำได้ ถ้าและผู้ขนส่งละเลยเสียไม่บอกกล่าวไซร้ ท่านว่าจะต้องรับผิดใช้ค่าเสียหาย

มาตรา ๖๓๒ เมื่อเอาของออกขายทอดตลาดแล้วได้เงินจำนวนสุทธิเท่าใด ให้ผู้ขนส่งหักเอาไว้เปนเงินค่ารวางพาหนะและค่าอุปกรณ์ ถ้าและยังมีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใด ต้องส่งมอบให้แก่บุคคลผู้ควรที่จะได้เงินนั้นโดยพลัน

มาตรา ๖๓๓ ถ้าของนั้นได้ขนส่งไปโดยมีผู้ขนส่งหลายคนหลายทอด ท่านว่าผู้ขนส่งทอดหลังที่สุดอาจใช้สิทธิดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๓๐, ๖๓๑, ๖๓๒ นั้น ในการเรียกเงินค่ารวางพาหนะและอุปกรณ์อันค้างชำระแก่ผู้ขนส่งทั่วทุกคนได้

หมวด ๒

รับขนคนโดยสาร

มาตรา ๖๓๔ ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดต่อคนโดยสารในความเสียหายอันเกิดแก่ตัวเขา ฤๅในความเสื่อมเสียอย่างใด ๆ อัน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เปนผลโดยตรงแต่การที่ต้องชักช้าในการขนส่ง เว้นแต่การเสียหาย ฤๅชักช้านั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย ฤๅเกิดแต่ความผิดของคนโดยสารนั้นเอง

มาตรา ๖๓๕ เครื่องเดิรทางหากได้มอบหมายแก่ผู้ขนส่งทันเวลา ท่านว่าต้องส่งมอบในขณะคนโดยสารถึง

มาตรา ๖๓๖ ถ้าคนโดยสารไม่รับมอบเครื่องเดิรทางของตนภายในเวลาเดือนหนึ่งนับแต่วันเครื่องเดิรทางนั้นถึงไซร้ ผู้ขนส่งอาจเอาออกขายทอดตลาดเสียได้

ถ้าเครื่องเดิรทางนั้นมีสภาพเปนของสดของเสียได้ ผู้ขนส่งอาจเอาออกขายทอดตลาดได้ เมื่อของนั้นถึงแล้วรออยู่ล่วงเวลากว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง

บทบัญญัติในมาตรา ๖๓๒ นั้น ท่านให้ใช้บังคับแก่คดีดังว่านี้ด้วย อนุโลมตามควร

มาตรา ๖๓๗ สิทธิและความรับผิดของผู้ขนส่ง เพื่อเครื่องเดิรทางอันได้มอบหมายแก่ผู้ขนส่งนั้น แม้ผู้ขนส่งจะมิได้คิดเอาค่าขนส่งต่างหากก็ตาม ท่านให้บังคับตามความในหมวด ๑

มาตรา ๖๓๘ ผู้ขนส่งไม่ต้องรับผิดในเครื่องเดิรทางซึ่งตนมิได้รับมอบหมาย เว้นแต่เมื่อเครื่องเดิรทางนั้นสูญหาย ฤๅบุบสลายไปเพราะความผิดของผู้ขนส่งฤๅลูกจ้างของผู้ขนส่ง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖๓๙ ตั๋ว ใบรับ ฤๅเอกสารอื่นทำนองเช่นว่านี้ อันผู้ขนส่งได้ส่งมอบแก่คนโดยสารนั้น หากมีข้อความยกเว้นฤๅจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งอย่างใด ๆ ท่านว่าข้อความนั้นเปนโมฆะ เว้นแต่คนโดยสารจะได้ตกลงด้วยชัดแจ้งในการยกเว้นฤๅจำกัดความรับผิดเช่นนั้น

ลักษณ ๕
ยืม

หมวด ๑
ยืมใช้คงรูป

มาตรา ๖๔๐ อันว่ายืมใช้คงรูปนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้ยืม ให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ยืม ใช้สอยทรัพย์สินสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเงื่อนไขว่า ผู้ยืมจะพึงคืนทรัพย์สินนั้นเมื่อได้ใช้สอยเสร็จแล้ว

มาตรา ๖๔๑ การให้ยืมใช้คงรูปนั้น ท่านว่าย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินซึ่งให้ยืม

มาตรา ๖๔๒ ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาก็ดี ค่าส่งมอบและค่าส่งคืนทรัพย์สินซึ่งยืมก็ดี ย่อมตกแก่ผู้ยืมเปนผู้เสีย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖๔๓ ทรัพย์สินซึ่งยืมนั้น ถ้าผู้ยืมเอาไปใช้การอย่างอื่นนอกจากการอันเปนปรกติแก่ทรัพย์สินนั้น ฤๅนอกจากการอันปรากฏในสัญญาก็ดี เอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอยก็ดี เอาไปไว้นานกว่าที่ควรจะเอาไว้ก็ดี ท่านว่าผู้ยืมจะต้องรับผิดในเหตุทรัพย์สินนั้นสูญหาย ฤๅบุบสลายไปอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเปนเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิศูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็คงจะต้องสูญหาย ฤๅบุบสลายอยู่นั้นเอง

มาตรา ๖๔๔ ผู้ยืมจำต้องสงวนทรัพย์สินซึ่งยืมไปเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

มาตรา ๖๔๕ ในกรณีทั้งหลายดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๔๓ นั้นก็ดี ฤๅถ้าผู้ยืมประพฤติฝ่าฝืนต่อความในมาตรา ๖๔๔ ก็ดี ผู้ให้ยืมจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

มาตรา ๖๔๖ ถ้ามิได้กำหนดเวลากันไว้ ท่านให้คืนทรัพย์สินที่ยืมเมื่อผู้ยืมได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเสร็จแล้วตามการอันปรากฏในสัญญา แต่ผู้ให้ยืมจะเรียกคืนก่อนนั้นก็ได้ เมื่อเวลาได้ล่วงไปพอแก่การที่ผู้ยืมจะได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเสร็จแล้ว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้าเวลาก็มิได้กำหนดกันไว้ ทั้งในสัญญาก็ไม่ปรากฏว่ายืมไปใช้เพื่อการใดไซร้ ท่านว่าผู้ให้ยืมจะเรียกของคืนเมื่อไรก็ได้

มาตรา ๖๔๗ ค่าใช้จ่ายอันเปนปรกติแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งยืมนั้น ผู้ยืมต้องเปนผู้เสีย

มาตรา ๖๔๘ อันการยืมใช้คงรูป ย่อมระงับสิ้นไปด้วยมรณะแห่งผู้ยืม

มาตรา ๖๔๙ ในข้อความรับผิดเพื่อเสียค่าทดแทนอันเกี่ยวกับการยืมใช้คงรูปนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา

หมวด ๒
ยืมใช้สิ้นเปลือง

มาตรา ๖๕๐ อันว่ายืมใช้สิ้นเปลืองนั้นเ คือสัญญาซึ่งผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใช้ไปสิ้นไปนั้นเปนปริมาณมีกำหนดให้ไปแก่ผู้ยืม โดยเงื่อนไขว่าผู้ยืมจะพึงคืนทรัพย์สินเปนประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น

สัญญานี้ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม

มาตรา ๖๕๑ ค่าฤชาธรรมเนียมในการทำสัญญาก็ดี ค่าส่งมอบและส่งคืนทรัพย์สินซึ่งยืมก็ดี ย่อมตกแก่ผู้ยืมเปนผู้เสีย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖๕๒ ถ้าในสัญญาไม่มีกำหนดเวลาให้คืนทรัพย์สินซึ่งยืมไป ผู้ให้ยืมจะบอกกล่าวแก่ผู้ยืมให้คืนทรัพย์สินภายในเวลาอันควร ซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้นก็ได้

มาตรา ๖๕๓ การกู้ยืมเงินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไป ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญแล้ว ท่านมิให้พิศูจน์

มาตรา ๖๕๔ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี

มาตรา ๖๕๕ ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระ แต่ว่าเมื่อสิ้นปีหนึ่ง ๆ ผู้เป็นคู่สัญญากู้ยืมเงินจะตกลงกันให้บวกดอกเบี้ยที่ค้างชำระทบเข้ากับต้นเงิน และคิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินทั้งหมดนั้นก็ได้ แต่การที่ตกลงเช่นนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๖๕๖ ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกัน และผู้กู้ยืมยอมรับเอาสิ่งของฤๅทรัพย์สินสิ่งอื่นแทนจำนวนเงินนั้นไซร้ ท่านให้คิดเป็นหนี้เงินค้างชำระโดยจำนวนเท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของฤๅทรัพย์สินนั้นในเวลาและณสถานที่ส่งมอบ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ความตกลงกันอย่างใด ๆ ซึ่งขัดกับข้อความดังกล่าวมานี้ ท่านว่าเป็นโมฆะ

ลักษณ ๑๐
ฝากทรัพย์

หมวด ๑
บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๖๕๗ อันว่าฝากทรัพย์นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ฝาก ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับฝาก โดยเงื่อนไขว่าผู้รับฝากจะพึงเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในอารักขาแห่งตน แล้วจะคืนให้

มาตรา ๖๕๘ ถ้าโดยพฤติการณ์พึงคาดหมายได้ว่า เขารับฝากทรัพย์ก็เพื่อจะได้รับบำเหน็จค่าฝากทรัพย์เท่านั้นไซร้ ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ตกลงกันแล้วโดยปริยายว่ามีบำเหน็จเช่นนั้น

มาตรา ๖๕๙ ถ้าการรับฝากทรัพย์เป็นการทำให้เปล่าไม่มีบำเหน็จไซร้ ท่านว่าผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังสงวนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเหมือนเช่นเคยประพฤติในกิจการของตนเอง

ถ้าการรับฝากทรัพย์นั้นมีบำเหน็จค่าฝาก ท่านว่าผู้รับฝากจำต้องใช้ความ ระมัดระวัง และใช้ ฝีมือ เพื่อ สงวน ทรัพย์สิน นั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงประพฤติโดยพฤติการณ์ดังนั้น ทั้งนี้ย่อมรวมทั้งการใช้ฝีมืออันพิเศษเฉภาะการในที่จะพึงใช้ฝีมือเช่นนั้นด้วย

ถ้าและผู้รับฝากเปนผู้มีวิชาชีพเฉภาะกิจการค้าขายฤๅอาชีวะอย่างหนึ่งอย่างใด ก็จำต้องใช้ความรมัดรวังและใช้ฝีมือเท่าที่เปนธรรมดาจะต้องใช้และสมควรจะต้องใช้ในกิจการค้าขายฤๅอาชีวะอย่างนั้น

มาตรา ๖๖๐ ถ้าผู้ฝากมิได้อนุญาต และผู้รับฝากเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นออกใช้สอยเอง ฤๅเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย ฤๅให้บุคคลภายนอกเก็บรักษาไซร้ ท่านว่าผู้รับฝากจะต้องรับผิดเมื่อทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นสูญหาย ฤๅบุบสลายอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเปนเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิศูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นก็คงจะต้องสูญหาย ฤๅบุบสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๖๖๑ ถ้าบุคคลภายนอกอ้างว่ามีสิทธิเหนือทรัพย์สินซึ่งฝากและยื่นฟ้องผู้รับฝากก็ดี ฤๅยึดทรัพย์สินนั้นก็ดี ผู้รับฝากต้องรีบบอกกล่าวแก่ผู้ฝากโดยพลัน

มาตรา ๖๖๒ ถ้าได้กำหนดเวลากันไว้ว่าจะพึงคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไร ท่านว่าผู้รับฝากจะคืนทรัพย์สินก่อนเวลา

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กำหนดหาได้ไม่ เว้นแต่ในเหตุจำเป็นอันมิอาจจะก้าวล่วงเสียได้

มาตรา ๖๖๓ ถึงแม้ว่าคู่สัญญาจะได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพึงคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรก็ตาม ถ้าว่าผู้ฝากจะเรียกคืนในเวลาใด ๆ ผู้รับฝากก็ต้องคืนให้

มาตรา ๖๖๔ ถ้าคู่สัญญาไม่ได้กำหนดเวลาไว้ว่าจะพึงคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเมื่อไรไซร้ ผู้รับฝากอาจคืนทรัพย์สินนั้นได้ทุกเมื่อ

มาตรา ๖๖๕ ผู้รับฝากจำต้องคืนทรัพย์สินซึ่งรับฝากไว้นั้นให้แก่ผู้ฝาก ฤๅทรัพย์สินนั้นฝากในนามของผู้ใด คืนให้แก่ผู้นั้น ฤๅผู้รับฝากได้รับคำสั่งโดยชอบให้คืนทรัพย์สินนั้นไปแก่ผู้ใด คืนให้แก่ผู้นั้น

แต่หากผู้ฝากทรัพย์ตาย ท่านให้คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาท

มาตรา ๖๖๖ เมื่อคืนทรัพย์ ถ้ามีดอกผลเกิดแต่ทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นเท่าใด ผู้รับฝากจำต้องส่งมอบพร้อมไปกับทรัพย์สินนั้นด้วย

มาตรา ๖๖๗ ค่าคืนทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ย่อมตกแก่ผู้ฝากเป็นผู้เสีย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖๖๘ ค่าใช้จ่ายใดอันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้น ผู้ฝากจำต้องชดใช้ให้แก่ผู้รับฝาก เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้โดยสัญญาฝากทรัพย์ว่าผู้รับฝากจะต้องออกเงินค่าใช้จ่ายนั้นเอง

มาตรา ๖๖๙ ถ้าไม่ได้กำหนดเวลาไว้ในสัญญา ฤๅไม่มีกำหนดโดยจารีตประเพณีว่า บำเหน็จค่าฝากทรัพย์นั้นจะพึงชำระเมื่อไรไซร้ ท่านให้ชำระเมื่อคืนทรัพย์สินซึ่งฝาก ถ้าได้กำหนดเวลากันไว้เปนระยะอย่างไร ก็พึงชำระเมื่อสิ้นระยะเวลานั้นทุกคราวไป

มาตรา ๖๗๐ ผู้รับฝากชอบที่จะยึดหน่วงเอาทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นไว้ได้จนกว่าจะได้รับเงินบันดาที่ค้างชำระแก่ตนเกี่ยวด้วยการฝากทรัพย์นั้น

มาตรา ๖๗๑ ในข้อความรับผิดเพื่อใช้เงินบำเหน็จค่าฝากทรัพย์ก็ดี ชดใช้เงินค่าใช้จ่ายก็ดี ใช้ค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวแก่การฝากทรัพย์ก็ดี ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันสิ้นสัญญา

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมวด ๒

วิธีเฉภาะการฝากเงิน

มาตรา ๖๗๒ ถ้าฝากเงิน ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้รับฝากไม่พึงต้องส่งคืนเป็นเงินทองตราอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนเงินให้ครบจำนวน

อนึ่งผู้รับฝากจะเอาเงินซึ่งฝากนั้นออกใช้ก็ได้ แต่หากจำต้องคืนเงินให้ครบจำนวนเท่านั้น แม้ว่าเงินซึ่งฝากนั้นจะได้สูญหายไปด้วยเหตุสุดวิสัยก็ตาม ผู้รับฝากก็จำต้องคืนเงินเป็นจำนวนดังว่านั้น

มาตรา ๖๗๓ เมื่อใดผู้รับฝากจำต้องคืนเงินแต่เพียงเท่าจำนวนที่ฝาก ผู้ฝากจะเรียกถอนเงินคืนก่อนถึงเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ไม่ได้ ฤๅฝ่ายผู้รับฝากจะส่งคืนเงินก่อนถึงเวลานั้นก็ไม่ได้ดุจกัน

หมวด ๓

วิธีเฉภาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม

มาตรา ๖๗๔ เจ้าสำนักโรงแรม ฤๅโฮเต็ล ฤๅสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น จะต้องรับผิดเพื่อความสูญหายฤๅบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งคนเดินทาง ฤๅแขกอาศัยหากได้พามา

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖๗๕ เจ้าสำนักต้องรับผิดในการที่ทรัพย์สินของคนเดินทาง ฤๅแขกอาศัยสูญหาย ฤๅบุบสลายไปอย่างใด ๆ แม้ถึงว่าความสูญหายฤๅบุบสลายนั้นจะเกิดขึ้นเพราะผู้คนไปมาเข้าออกณโรงแรม โฮเต็ล ฤๅสถานที่เช่นนั้นก็คงต้องรับผิด

ความรับผิดนี้ถ้าเกี่ยวด้วยเงินทองตรา ธนบัตร์ ตั๋วเงิน พันธบัตร์ ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า อัญญมะณี ฤๅของมีค่าอื่น ๆ ไซร้ ท่านจำกัดไว้เพียงห้าร้อยบาท เว้นไว้แต่จะได้ฝากของมีค่าเช่นนี้ไว้แก่เจ้าสำนักและได้บอกราคาแห่งของนั้นชัดแจ้ง

แต่เจ้าสำนักหาต้องรับผิดเพื่อความสูญหายฤๅบุบสลายอันเกิดแต่ผู้ร้ายใช้อาวุธชิงทรัพย์ ฤๅเกิดแต่เหตุสุดวิสัยประการอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดนั้นไม่

มาตรา ๖๗๖ ทรัพย์สินซึ่งมิได้นำฝากบอกราคาชัดแจ้งนั้น เมื่อพบเห็นว่าสูญหายฤๅบุบสลายขึ้น คนเดินทาง ฤๅแขกอาศัยต้องแจ้งความนั้นต่อเจ้าสำนักโรงแรม โฮเต็ล ฤๅสถานที่เช่นนั้นทันที มิฉนั้นท่านว่าเจ้าสำนักย่อมพ้นจากความรับผิดดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗๔และ ๖๗๕

มาตร ๖๗๗ ถ้ามีคำแจ้งความปิดไว้ในโรงแรม โฮเต็ล ฤๅสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านี้ เปนข้อความยกเว้น ฤๅจำกัดความ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

รับผิดของเจ้าสำนักไซร้ ท่านว่าความนั้นเปนโมฆะ เว้นแต่คนเดิรทาง ฤๅแขกอาศัยจะได้ตกลงด้วยชัดแจ้งในการยกเว้นฤๅจำกัดความรับผิดดังว่านั้น

มาตรา ๖๗๘ ในข้อความรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อทรัพย์สินของคนเดิรทาง ฤๅของแขกอาศัยสูญหาย ฤๅบุบสลายนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่คนเดิรทาง ฤๅแขกอาศัยออกไปจากสถานที่นั้น

มาตรา ๖๗๙ เจ้าสำนักชอบที่จะยึดหน่วงเอาไว้ซึ่งเครื่องเดิรทางฤๅทรัพย์สินอย่างอื่นของคนเดิรทาง ฤๅแขกอาศัย อันเอาไว้ในโรงแรม โฮเต็ล ฤๅสถานที่เช่นนั้นได้ จนกว่าจะได้รับชำระเงินบันดาที่ค้างชำระแก่ตน เพื่อการพักอาศัยและการอื่นๆ อันได้ทำให้แก่คนเดิรทาง ฤๅแขกอาศัยตามที่เขาพึงต้องการนั้น รวมทั้งการชดใช้เงินทั้งหลายที่ได้ออกแทนไปด้วย

ลักษณ ๑๑
ค้ำประกัน

หมวด ๑
บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๖๘๐ อันว่าค้ำประกันนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ค้ำประกัน ผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่งเพื่อรับชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้นั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖๘๑ อันค้ำประกันนั้นจะมีได้แต่เฉภาะเพื่อหนี้อันสมบูรณ์

หนี้ในอนาคตฤๅหนี้มีเงื่อนไขจะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้นั้นอาจเปนผลได้จริงก็ประกันได้

หนี้อันเกิดแต่สัญญาซึ่งไม่ผูกพันลูกหนี้ เพราะทำด้วยความสำคัญผิด ฤๅเพราะเปนผู้ไร้ความสามารถนั้น ก็อาจจะมีประกันอย่างสมบูรณ์ได้ ถ้าหากว่าผู้ค้ำประกันรู้เหตุสำคัญผิดฤๅไร้ความสามารถนั้นในขณะที่เข้าทำสัญญาผูกพันตน

มาตรา ๖๘๒ ท่านว่าบุคคลจะยอมเข้าเปนผู้รับเรือน คือเปนประกันของผู้ค้ำประกันอีกชั้นหนึ่ง ก็เปนได้

มาตรา ๖๘๓ อันค้ำประกันอย่างไม่มีจำกัดนั้นย่อมคุ้มถึงดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเปนอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นด้วย

มาตรา ๖๘๔ ผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดเพื่อค่าฤชาธรรมเนียมความซึ่งลูกหนี้จะต้องใช้ให้แก่เจ้าหนี้ แต่ถ้าโจทย์พ้องคดีโดยมิได้เรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้นั้นก่อนไซร้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันหาต้องรับผิดเพื่อใช้ค่าฤชาธรรมเนียมเช่นนั้นไม่

มาตรา ๖๘๕ ถ้าเมื่อบังคับตามสัญญาค้ำประกันนั้น ผู้ค้ำประกันไม่ชำระหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้ รวมทั้งดอกเบี้ย ค่า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

สินไหมทดแทนและอุปกรณ์ด้วยไซร้ หนี้ยังเหลืออยู่เท่าใด ท่านว่าลูกหนี้ยังคงรับผิดต่อเจ้าหนี้ในส่วนที่เหลือนั้น

หมวด ๒
ผลก่อนชำระหนี้

มาตรา ๖๘๖ ลูกหนี้ผิดนัดลงเมื่อใด ท่านว่าเจ้าหนี้ชอบที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้แต่นั้น

มาตรา ๖๘๗ ผู้ค้ำประกันไม่จำต้องชำระหนี้ก่อนถึงเวลากำหนดที่จะชำระ แม้ลูกหนี้จะได้เสียประโยชน์แห่งเงื่อนเวลาไปแล้ว

มาตรา ๖๘๘ เมื่อเจ้าหนี้ทวงให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันจะขอให้เรียกลูกหนี้ชำระก่อนก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายเสียแล้ว ฤๅไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ไปอยู่แห่งใดในพระราชอาณาเขต

มาตรา ๖๘๙ ถึงแม้จะได้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ดังกล่าวมาในมาตราก่อนนั้นแล้วก็ตาม ถ้าผู้ค้ำประกันพิศูจน์ได้ว่าลูกหนี้นั้นมีทางที่จะชำระหนี้ได้ และการที่จะบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้นั้นจะไม่เป็นการยากไซร้ ท่านว่าเจ้าหนี้จะต้องบังคับการชำระหนี้รายนั้นเอาจากทรัพย์สินของลูกหนก่อน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖๘๐ ถ้าเจ้าหนี้มีทรัพย์ของลูกหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันไซร้ เมื่อผู้ค้ำประกันร้องขอ ท่านว่าเจ้าหนี้จะต้องให้ชำระหนี้เอาจากทรัพย์ซึ่งเป็นประกันนั้นก่อน

มาตรา ๖๘๑ ถ้าผู้ค้ำประกันต้องรับผิดร่วมกันกับลูกหนี้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมไม่มีสิทธิดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๘๘, ๖๘๙ และ ๖๙๐

มาตรา ๖๙๒ อายุความสดุดหยุดลงเป็นโทษแก่ลูกหนี้นั้น ย่อมเป็นโทษแก่ผู้ค้ำประกันด้วย

หมวด ๓
ผลภายหลังชำระหนี้

มาตรา ๖๙๓ ผู้ค้ำประกันซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายฤๅเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น

อนึ่งผู้ค้ำประกันย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บันดามีเหนือลูกหนี้ด้วย

มาตรา ๖๙๔ นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้ำประกันมีต่อเจ้าหนี้นั้น ท่านว่าผู้ค้ำประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๖๙๕ ผู้ค้ำประกันซึ่งละเลยไม่ยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้นั้น ท่านว่าย่อมสิ้นสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ลูกหนี้เพียงเท่าที่ไม่ยกขึ้นเปนข้อต่อสู้ เว้นแต่จะพิศูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้ว่ามีข้อต่อสู้เช่นนั้น และที่ไม่รู้นั้นมิได้เปนเพราะความผิดของตนด้วย

มาตรา ๖๙๖ ผู้ค้ำประกันไม่มีสิทธิจะไล่เบี้ยเอาแก่ลูกหนี้ในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าผู้ค้ำประกันไม่บอกให้ลูกหนี้รู้ว่าตนได้ชำระหนี้แล้ว และลูกหนี้เข้าชำระหนี้เพราะไม่รู้

(๒) ถ้าผู้ค้ำประกันชำระหนี้โดยมิทันจะได้ถูกฟ้องเรียกในเมื่อลูกหนี้มีข้อต่อสู้อย่างดีที่จะยกขึ้นแก้คดีได้

ในกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าวมานี้ ผู้ค้ำประกันจะมีทางฟ้องคดีได้ก็แต่เพียงฟ้องเจ้าหนี้เพื่อคืนลาภมิควรได้เท่านั้น

มาตรา ๖๙๗ ถ้าผู้ค้ำประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ได้ เพราะเหตุว่าเจ้าหนี้ได้ทำให้ทรัพย์อันเขาให้ไว้เปนประกันแต่ก่อนฤๅในขณะจะเข้าค้ำประกันการชำระหนี้นั้นเสื่อมเสียฤๅลดราคาไปไซร้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมเปนอันหลุดพ้นจากความรับผิดเพียงเท่าที่ตนต้องรับความเสียหายแต่การนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมวด ๔
ความระงับสิ้นไปแห่งการค้ำประกัน

มาตรา ๖๙๘ อันผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดในขณะเมื่อหนี้ของลูกหนี้ระงับสิ้นไปไม่ว่าเพราะเหตุใดๆ

มาตรา ๖๙๙ การค้ำประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราวไม่มีจำกัดเวลาอันเป็นคุณแก่เจ้าหนี้นั้น ท่านว่าผู้ค้ำประกันอาจเลิกเสียเพื่อคราวอันเป็นอนาคตได้โดยบอกกล่าวความประสงค์นั้นแก่เจ้าหนี้

ในกรณีเช่นนี้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดในกิจการที่ลูกหนี้กระทำลงภายหลังคำบอกกล่าวนั้นได้ไปถึงเจ้าหนี้

มาตรา ๗๐๐ ถ้าค้ำประกันหนี้อันจะต้องชำระณเวลามีกำหนดแน่นอน และเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ไซร้ ท่านว่าผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด

แต่ถ้าผู้ค้ำประกันได้ตกลงด้วยในการผ่อนเวลาก็ดี ฤๅศาลอนุญาตผ่อนเวลาก็ดี ท่านว่าผู้ค้ำประกันหาหลุดพ้นจากความรับผิดไม่

มาตรา ๗๐๑ ผู้ค้ำประกันจะขอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่เมื่อถึงกำหนดชำระก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้าเจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันก็เป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด

ลักษณ ๑๒

จำนอง

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๐๒ อันว่าสัญญาจำนองนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคล**คนหนึ่ง** เรียกว่าผู้จำนอง ตกลงจะเอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนอง เป็นประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้ไว้แก่ผู้รับจำนอง

ผู้รับจำนองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญ มิพักต้องพิเคราะห์ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นจะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วฤๅหาไม่

มาตรา ๗๐๓ อันอสังหาริมทรัพย์นั้นอาจจำนองได้ไม่ว่าประเภทใด ๆ

สังหาริมทรัพย์อันจะกล่าวต่อไปนี้ก็อาจจำนองได้ดุจกัน หากว่าได้จดทะเบียนไว้แล้วตามกฎหมาย คือ

(๑) เรือกำปั่น ฤๅเรือมีรวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟฤๅเรือยนต์มีรวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๒) แพ

(๓) สัตว์พาหนะ

(๔) สังหาริมทรัพย์อื่นใด ๆ ซึ่งกฎหมายหากบัญญัติไว้ให้จดทะเบียนเฉภาะการ

มาตรา ๗๐๔ สัญญาจำนองต้องระบุทรัพย์สินซึ่งจำนอง

มาตรา ๗๐๕ ทรัพย์สินไม่ว่าอย่างใด ๆ นอกจากผู้เป็นเจ้าทรัพย์ในปัจจุบันจะจำนองเอง ท่านว่าใครอื่นจะจำนองหาได้ไม่

มาตรา ๗๐๖ บุคคลมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแต่ภายในบังคับเงื่อนไขเช่นใด จะจำนองทรัพย์สินนั้นได้แต่ภายในบังคับเงื่อนไขเช่นนั้น

มาตรา ๗๐๗ บทบัญญัติมาตรา ๖๘๑ ว่าด้วยค้ำประกันนั้น ท่านให้ใช้ได้ในการจำนองอนุโลมตามควร

มาตรา ๗๐๘ เมื่อทำจำนองถ้าหนี้มีจำนวนเป็นยุติ ต้องระบุจำนวนนั้นลงไว้เป็นเรือนเงินสยามทุกรายไป

ถ้าและหนี้นั้นมิได้มีจำนวนเป็นยุติไซร้ ท่านให้คู่สัญญากำหนดลงไว้ว่า ทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้นตราไว้เป็นประกันสำหรับจำนวนหนี้สูงสุดเพียงเท่าใด

มาตรา ๗๐๙ บุคคลคนหนึ่งจะจำนองทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ก็ให้ทำได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๗๑๐ ทรัพย์สินหลายสิ่งมีเจ้าของคนเดียว ฤๅหลายคน จะจำนองเพื่อประกันการชำระหนี้แต่รายหนึ่งรายเดียว ท่านก็ให้ทำได้

และในการนี้คู่สัญญาจะตกลงกันดังต่อไปนี้ก็ได้ คือว่า

(๑) ให้ผู้รับจำนองใช้สิทธิบังคับเอาแก่ทรัพย์สินซึ่งจำนองตามลำดับอันระบุไว้

(๒) ให้ถือเอาทรัพย์สินแต่ละสิ่งเป็นประกันหนี้เฉภาะแต่ส่วนหนึ่งส่วนใดที่ระบุไว้

มาตรา ๗๑๑ การที่จะตกลงกันไว้เสียแต่ก่อนเวลาหนี้ถึงกำหนดชำระเป็นข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งว่า ถ้าไม่ชำระหนี้ ให้ผู้รับจำนองเข้าเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งจำนอง ฤๅว่าให้จัดการแก่ทรัพย์สินนั้นเป็นประการอื่นอย่างใด นอกจากตามบทบัญญัติทั้งหลายว่าด้วยการบังคับจำนองนั้นไซร้ ข้อตกลงเช่นนั้นท่านว่าไม่สมบูรณ์

มาตรา ๗๑๒ แม้ถึงว่ามีข้อสัญญาเป็นอย่างอื่นก็ตาม ทรัพย์สินซึ่งจำนองไว้แก่บุคคลคนหนึ่งนั้น ท่านว่าจะเอาไปจำนองแก่บุคคลอีกคนหนึ่งในระหว่างเวลาที่สัญญาก่อนยังมีอายุอยู่ก็ได้

มาตรา ๗๑๓ ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาจำนอง ท่านว่าผู้จำนองจะชำระหนี้ล้างจำนองเป็นงวด ๆ ก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๗๑๔ อันสัญญาจำนองนั้น ท่านว่าต้องทำเป็นหนังสือต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ และลงทะเบียนตามกฎหมายและกฎข้อบังคับสำหรับการนั้น

หมวด ๒

สิทธิจำนองครอบเพียงใด

มาตรา ๗๑๕ ทรัพย์สินซึ่งจำนองย่อมเป็นประกันเพื่อการชำระหนี้กับทั้งค่าอุปกรณ์ต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ดอกเบี้ย

(๒) ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้

(๓) ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนอง

มาตรา ๗๑๖ จำนองย่อมครอบไปถึงบันดาทรัพย์สินซึ่งจำนองหมดทุกสิ่ง แม้จะได้ชำระหนี้แล้วบางส่วน

มาตรา ๗๑๗ แม้ว่าทรัพย์สินซึ่งจำนองจะแบ่งออกเป็นหลายส่วนก็ตาม ท่านว่าจำนองก็ยังคงครอบไปถึงส่วนเหล่านั้นหมดทุกส่วนด้วยกันอยู่นั่นเอง

ถึงกระนั้นก็ดี ถ้าผู้รับจำนองยินยอมด้วย ท่านว่าจะโอนทรัพย์สินส่วนหนึ่งส่วนใดไปปลอดจากจำนองก็ให้ทำได้ แต่ความยินยอมดังว่านี้หากมิได้จดทะเบียน ท่านว่าจะยกเอาขึ้นเป็นข้อต่อสู้แก่บุคคลภายนอกหาได้ไม่

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๗๑๘ จำนองย่อมครอบไปถึงทรัพย์ทั้งปวงอันติดพันอยู่กับทรัพย์สินซึ่งจำนอง แต่ต้องอยู่ภายในบังคับซึ่งท่านจำกัดไว้ในสามมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๗๑๙ จำนองที่ดินไม่ครอบไปถึงเรือนโรงอันผู้จำนองปลูกสร้างลงในที่ดินภายหลังวันจำนอง เว้นแต่จะมีข้อความกล่าวไว้โดยเฉภาะในสัญญาว่าให้ครอบไปถึง

แต่กระนั้นก็ดีผู้รับจำนองจะให้ขายเรือนโรงนั้นรวมไปกับที่ดินด้วยก็ได้ แต่ผู้รับจำนองอาจใช้บุริมะสิทธิของตนได้เพียงแก่ราคาที่ดินเท่านั้น

มาตรา ๗๒๐ จำนองเรือนโรง ฤๅสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นซึ่งได้ทำขึ้นไว้บนดินฤๅใต้ดิน ในที่ดินอันเปนของคนอื่นเขานั้น ย่อมไม่ครอบไปถึงที่ดินนั้นด้วย ฉันใดกลับกันก็ฉันนั้น

มาตรา ๗๒๑ จำนองไม่ครอบไปถึงดอกผลแห่งทรัพย์สินซึ่งจำนอง เว้นแต่ในเมื่อผู้รับจำนองได้บอกกล่าวแก่ผู้จำนองฤๅผู้รับโอนแล้วว่าตนจำนงจะบังคับจำนอง

หมวด ๓

สิทธิและน่าที่ของผู้รับจำนองและผู้จำนอง

มาตรา ๗๒๒ ภาระจำยอมฤๅทรัพย์สิทธิอันก่อให้เกิดขึ้นเหนือทรัพย์สินซึ่งจำนอง ด้วยสัญญาฤๅพินัยกรรม เปนเหตุ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ให้ทรัพย์สินซึ่งจำนองเสื่อมราคานั้น ถ้าว่าจดทะเบียนภายหลังจดทะเบียนจำนอง ท่านมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้รับจำนอง เว้นแต่ผู้รับจำนองจะได้ตกลงด้วยในการทำสัญญาฤๅพินัยกรรมเช่นนั้น

มาตรา ๗๒๓ ถ้าทรัพย์สินซึ่งจำนองบุบสลาย ฤๅถ้าทรัพย์สินซึ่งจำนองแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งสูญหาย ฤๅบุบสลาย เป็นเหตุให้ไม่เพียงพอแก่การประกันไซร้ ท่านว่าผู้รับจำนองจะบังคับจำนองเสียในทันทีก็ได้ เว้นแต่เมื่อเหตุนั้นมิได้เป็นเพราะความผิดของผู้จำนอง และผู้จำนองก็เสนอจะจำนองทรัพย์สินอื่นแทนให้มีราคาเพียงพอ ฤๅเสนอจะรับซ่อมแซมแก้ไขความบุบสลายนั้นภายในเวลาอันสมควรแก่เหตุ

มาตรา ๗๒๔ ผู้จำนองใดได้จำนองทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ แล้วและเข้าชำระหนี้เสียเองแทนลูกหนี้ เพื่อจะปัดป้องมิให้ต้องบังคับจำนอง ท่านว่าผู้จำนองนั้นชอบที่จะได้รับเงินใช้คืนจากลูกหนี้ ตามจำนวนที่ตนได้ชำระไป

ถ้าว่าต้องบังคับจำนอง ท่านว่าผู้จำนองชอบที่จะได้รับเงินใช้คืนจากลูกหนี้ ตามจำนวนซึ่งผู้รับจำนองจะได้รับใช้หนี้จากการบังคับจำนองนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๗๒๕ เมื่อบุคคลสองคน ฤๅกว่านั้นต่างได้จำนองทรัพย์สินแห่งตนเพื่อประกันหนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวอันบุคคลอื่นจะต้องชำระและมิได้ระบุลำดับไว้ไซร้ ท่านว่าผู้จำนองซึ่งได้เป็นผู้ชำระหนี้ ฤๅเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งต้องบังคับจำนองนั้นหามีสิทธิจะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้จำนองอื่น ๆ ต่อไปได้ไม่

มาตรา ๗๒๖ เมื่อบุคคลหลายคนต่างได้จำนองทรัพย์สินแห่งตนเพื่อประกันหนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวอันบุคคลอื่นจะต้องชำระและได้ระบุลำดับไว้ด้วยไซร้ ท่านว่าการที่ผู้รับจำนองยอมปลดหนี้ให้แก่ผู้จำนองคนหนึ่งนั้น ย่อมทำให้ผู้จำนองคนหลัง ๆ ได้หลุดพ้นด้วยเพียงขนาดที่เขาต้องรับความเสียหายแต่การนั้น

มาตรา ๗๒๗ ถ้าบุคคลคนเดียวจำนองทรัพย์สินแห่งตนเพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ท่านให้ใช้บทบัญญัติมาตรา ๗๐๐ และ ๗๐๑ ว่าด้วยค้ำประกันนั้นบังคับอนุโลมตามควร

หมวด ๔
การบังคับจำนอง

มาตรา ๗๒๘ เมื่อจะบังคับจำนอง ผู้รับจำนองต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ก่อนว่าให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันควร ซึ่ง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้น ถ้าและลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำนองจะฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้พิพากษาสั่งให้ยึดทรัพย์สินซึ่งจำนองและให้ขายทอดตลาดก็ได้

มาตรา ๗๒๙ นอกจากทางแก้ดังบัญญัติไว้ในมาตราก่อนนั้น ผู้รับจำนองยังชอบที่จะเรียกเอาทรัพย์จำนองหลุดได้ภายในบังคับแห่งเงื่อนไขดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) ลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึงห้าปี

(๒) ผู้จำนองมิได้แสดงให้เป็นที่พอใจแก่ศาลว่าราคาทรัพย์สินนั้นท่วมจำนวนเงินอันค้างชำระ และ

(๓) ไม่มีการจำนองรายอื่น ฤๅบุริมะสิทธิอื่นได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกันนี้เอง

มาตรา ๗๓๐ เมื่อทรัพย์สินอันหนึ่งอันเดียวได้จำนองแก่ผู้รับจำนองหลายคนด้วยกัน ท่านให้ถือลำดับผู้รับจำนองเรียงตามวันและเวลาจดทะเบียน และผู้รับจำนองคนก่อนจักได้รับใช้หนี้ก่อนผู้รับจำนองคนหลัง

มาตรา ๗๓๑ อันผู้รับจำนองคนหลังจะบังคับตามสิทธิของตนให้เสียหายแก่ผู้รับจำนองคนก่อนนั้น ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่

มาตรา ๗๓๒ ทรัพย์สินซึ่งจำนองขายทอดตลาดได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใด ท่านให้จัดใช้แก่ผู้รับจำนองเรียงตามลำดับ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

และถ้ายังมีเงินเหลืออยู่อีก ก็ให้ส่งมอบแก่ผู้จำนอง

มาตรา ๗๓๓ ถ้าเอาทรัพย์จำนองหลุด และราคาทรัพย์สินนั้นมีประมาณต่ำกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่ก็ดี ฤๅถ้าเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองออกขายทอดตลาดใช้หนี้ ได้เงินจำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกันอยู่นั้นก็ดี เงินยังขาดจำนวนอยู่เท่าใด ท่านว่าลูกหนี้ต้องใช้จงครบ

มาตรา ๗๓๔ ถ้าจำนองทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกันหนี้แต่รายหนึ่งรายเดียวและไม่ได้กำหนดลำดับไว้ไซร้ ท่านว่าผู้รับจำนองจะใช้สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สินนั้น ๆ ทั้งหมดฤๅแต่เพียงบางสิ่งก็ได้ แต่ท่านห้ามมิให้ทำเช่นนั้นแก่ทรัพย์สินมากสิ่งกว่าที่จำเปนเพื่อใช้หนี้ตามสิทธิแห่งตน

ถ้าผู้รับจำนองใช้สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สินทั้งหมดพร้อมกัน ท่านให้แบ่งชักเอาเงินใช้หนี้กระจายไปตามส่วนราคาแห่งทรัพย์สินนั้น ๆ

แต่ถ้าผู้รับจำนองใช้สิทธิของตนบังคับแก่ทรัพย์สินอันใดอันหนึ่งแต่เพียงสิ่งเดียวไซร้ ผู้รับจำนองจะให้ชำระหนี้อันเปนส่วนของตนทั้งหมดจากทรัพย์สินอันนั้นก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นท่านให้ถือว่าผู้รับจำนองคนถัดไปโดยลำดับย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้รับจำนองคนก่อน และจะเข้าบังคับจำนองแทนที่คนก่อน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ก็ได้แต่เพียงเท่าจำนวนซึ่งผู้รับจำนองคน ก่อนจะพึงได้รับจากทรัพย์สินอื่น ๆ ตามส่วนราคาดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น

มาตรา ๗๓๕ ผู้รับจำนองคนใดจำนงจะบังคับจำนองเอาแก่ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง ท่านว่าต้องมีจดหมายบอกกล่าวความจำนงนั้นแก่ผู้รับโอนล่วงน่าเดือนหนึ่งก่อน แล้วจึงเรียกบังคับจำนอง

หมวด ๕
สิทธิและน่าที่ของผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง

มาตรา ๗๓๖ ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองจะไถ่ถอนจำนองก็ได้ ถ้าหากมิได้เปนตัวลูกหนี้ ฤๅผู้ค้ำประกัน ฤๅเปนทายาทของลูกหนี้ ฤๅผู้ค้ำประกัน

มาตรา ๗๓๗ ผู้รับโอนจะไถ่ถอนจำนองเมื่อใดก็ได้ แต่ถ้าผู้รับจำนองได้บอกกล่าวว่ามีจำนงจะบังคับจำนองไซร้ ผู้รับโอนต้องไถ่ถอนจำนองภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันรับคำบอกกล่าว

มาตรา ๗๓๘ ผู้รับโอนซึ่งประสงค์จะไถ่ถอนจำนองต้องบอกกล่าวความประสงค์นั้นแก่ผู้เปนลูกหนี้ชั้นต้น และต้องส่งคำเสนอไปยังบันดาเจ้าหนี้ที่ได้จดทะเบียน ไม่ว่าในทางจำนองฤๅประการอื่น ว่าจะรับใช้เงินให้เปนจำนวนอันสมควรกับราคาทรัพย์สินนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

คำเสนอนั้นให้แจ้งข้อความทั้งหลายต่อไปนี้ คือ

(๑) ตำแหน่งแหล่งที่และลักษณแห่งทรัพย์สินซึ่งจำนอง

(๒) วันซึ่งโอนกรรมสิทธิ์

(๓) ชื่อเจ้าของเดิม

(๔) ชื่อและภูมิลำเนาของผู้รับโอน

(๕) จำนวนเงินที่เสนอว่าจะใช้

(๖) คำณวนยอดจำนวนเงินที่ค้างชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่ง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์และจำนวนเงินที่จะจัดเปนส่วนใช้แก่บันดาเจ้าหนี้ตามลำดับกัน

อนึ่งให้คัดสำเนารายงารจดทะเบียนของเจ้าพนักงานในเรื่องทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้น อันเจ้าพนักงานรับรองว่าเปนสำเนาถูกถ้วนสอดส่งไปด้วย

มาตรา ๗๓๕ ถ้าเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดไม่ยอมรับคำเสนอเจ้าหนี้คนนั้นต้องฟ้องคดีต่อศาลภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันมีคำเสนอเพื่อให้ศาลพิพากษาสั่งขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้น แต่ว่าเจ้าหนี้นั้นจะต้องปฏิบัติการดังจะกล่าวต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ออกเงินทดรองค่าฤชาธรรมเนียมการขายทอดตลาด

(๒) ต้องเข้าสู้ราคาเอง ฤๅแต่งคนเข้าสู้ราคาเปนจำนวนเงินสูงกว่าที่ผู้รับโอนเสนอจะใช้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๓) บอกกล่าวการที่ตนไม่ยอมนั้นให้ผู้รับโอนและเจ้าหนี้คนอื่น ๆ บันดาได้จดทะเบียน กับทั้งเจ้าของทรัพย์คนก่อนและลูกหนี้ชั้นต้นทราบด้วย

มาตรา ๗๔๐ ถ้าขายทอดตลาดได้เงินจำนวนสุทธิล้ำจำนวนเงินที่ผู้รับโอนเสนอว่าจะใช้ ท่านให้ผู้รับโอนเปนผู้ออกใช้ค่าฤชาธรรมเนียมในการขายทอดตลาด ถ้าได้ไม่ถึงล้ำจำนวน ท่านให้เจ้าหนี้ผู้ร้องขอให้ขายทอดตลาดเปนผู้ออก

มาตรา ๗๔๑ เมื่อเจ้าหนี้ทั้งหลายได้สนองรับคำเสนอทั่วทุกคนแล้ว โดยแสดงออกชัดฤๅโดยปริยายก็ดี ท่านว่าจำนองฤๅบุริมะสิทธิก็เปนอันไถ่ถอนได้ ด้วยผู้รับโอนใช้เงินฤๅวางเงินตามจำนวนที่เสนอจะใช้แทนการชำระหนี้

มาตรา ๗๔๒ เมื่อการบังคับจำนองฤๅการไถ่ถอนจำนองเปนผลถึงโอนกรรมสิทธิ์ไปยังบุคคลผู้อื่นไซร้ ท่านว่ากรรมสิทธิ์ของผู้รับโอนในทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้นย่อมสิ้นไปต่อในอนาคต และบุริมะสิทธิ ทั้งหลาย ของเจ้าหนี้ แห่งตัวผู้ รับโอนเอง เหนือทรัพย์สินนั้น ก็ย่อมเข้าอยู่ในลำดับหลังบุริมะสิทธิอันเขาได้จดทะเบียนไว้เปนบุริมะสิทธิต่อเจ้าของทรัพย์คนก่อน

แต่กระนั้นก็ดี ในกรณีเช่นนี้สิทธิใด ๆ มีอยู่เหนือทรัพย์สินซึ่งจำนองเมื่อก่อนโอนอันเปนคุณแก่ผู้รับโอน และระงับ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ไปด้วยเกลื่อนกลืนหายกันเพราะการโอนนั้นไซร้ สิทธิอันนั้นท่านให้กลับคืนมาได้แก่ผู้รับโอน

มาตรา ๗๔๓ ถ้าผู้รับโอนได้ทำให้ทรัพย์สินซึ่งจำนองเสื่อมราคาลงเพราะการกระทำฤๅความประมาทเลินเล่อแห่งตน เปนเหตุให้เจ้าหนี้ทั้งหลายผู้มีสิทธิจำนอง ฤๅมีบุริมะสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นต้องเสียหายไซร้ เมื่อเขาพ้องเรียกค่าเสียหาย ท่านว่าผู้รับโอนจะต้องรับผิด อย่างไรก็ดี อันผู้รับโอนจะเรียกเอาเงินจำนวนใด ๆ ซึ่งตนได้ออกไป ฤๅเรียกเอาค่าใช้จ่ายที่ตนได้ทำให้ทรัพย์สินดีขึ้นนั้น ท่านว่าหาอาจจะเรียกได้ไม่ เว้นแต่ที่เปนการทำให้ทรัพย์สินนั้นงอกราคาขึ้น และจะเรียกได้เพียงเท่าจำนวนราคาที่งอกขึ้นเมื่อขายทอดตลาดเท่านั้น

หมวด ๖
ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาจำนอง

มาตรา ๗๔๔ อันจำนองย่อมระงับสิ้นไปเพราะเหตุต่าง ๆ ซึ่งกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) เพราะทรัพย์สินซึ่งจำนองสูญหายหมด ฤๅต้องบังคับซื้อ

(๒) เพราะหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นใดมิใช่เหตุอายุความ

(๓) เพราะปลดจำนองให้แก่ผู้จำนองด้วยหนังสือเปนสำคัญ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๔) เพราะผู้จำนองหลุดพ้น

(๕) เพราะไถ่ถอนจำนอง

(๖) เพราะขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจำนองตามคำสั่งศาล

(๗) เพราะเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้นหลุด

มาตรา ๗๔๕ ผู้รับจำนองจะบังคับจำนองแม้เมื่อหนี้ที่ประกันนั้นสิ้นไปโดยอายุความแล้วก็บังคับได้ แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ยที่ค้างชำระในการจำนองเกินกว่าห้าปีไม่ได้

มาตรา ๗๔๖ การชำระหนี้ไม่ว่าครั้งใด ๆ สิ้นเชิงฤๅแต่บางส่วนก็ดี การระงับหนี้อย่างใด ๆ ก็ดี การตกลงกันแก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนอง ฤๅหนี้อันจำนองเปนประกันนั้นเปนประการใดก็ดี ท่านว่าต้องนำความไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าน่าที่ในเมื่อมีคำขอร้องของผู้มีส่วนได้เสีย มิฉนั้นท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเปนข้อต่อสู้บุคคลภายนอก

ลักษณ ๑๓

จำนำ

หมวด ๑
บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๔๗ อันว่าจำนำนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้จำนำ ส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนำ เพื่อเปนประกันการชำระหนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๗๔๘ การจำนำนั้นย่อมเป็นประกันเพื่อการชำระหนี้กับทั้งค่าอุปกรณ์ต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ดอกเบี้ย

(๒) ค่าสินไหมทดแทนในการไม่ชำระหนี้

(๓) ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับจำนำ

(๔) ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งจำนำ

(๕) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่ความชำรุดบกพร่องแห่งทรัพย์สินจำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์

มาตรา ๗๔๙ คู่สัญญาจำนำจะตกลงกันให้บุคคลภายนอกเป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินจำนำไว้ก็ได้

มาตรา ๗๕๐ ถ้าทรัพย์สินซึ่งจำนำนั้นเป็นสิทธิชนิดที่เป็นตราสารอย่างใดๆ และมิได้ส่งมอบตราสารนั้นแก่ผู้รับจำนำ ทั้งมิได้บอกกล่าวเป็นหนังสือแก่ผู้เป็นลูกหนี้แห่งสิทธินั้นให้ทราบการจำนำด้วยไซร้ จำนำเช่นนั้นท่านว่าเป็นโมฆะ

มาตรา ๗๕๑ ถ้าจำนำตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลเพื่อเขาสั่ง ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้สลักหลังไว้ที่ตราสารให้ปรากฏการจำนำเช่นนั้น

อนึ่งในการนี้ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวแก่ลูกหนี้แห่งตราสาร

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๗๕๒ ถ้าจำนำตราสารชนิดออกให้แก่บุคคลโดยนามและจะโอนกันด้วยสลักหลังไม่ได้ ท่านว่าต้องจดข้อความแสดงการจำนำไว้ให้ปรากฏในตราสารนั้นเอง และท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งตราสารฤๅบุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้บอกกล่าวการจำนำนั้นให้ทราบถึงลูกหนี้แห่งตราสาร

มาตรา ๗๕๓ ถ้าจำนำใบหุ้น ฤๅใบหุ้นกู้ชนิดระบุนาม ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บริษัทฤๅบุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้จดลงทะเบียนการจำนำนั้นไว้ในสมุดของบริษัทตามบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณ ๒๒ ว่าด้วยการโอนหุ้นฤๅโอนหุ้นกู้

มาตรา ๗๕๔ ถ้าสิทธิซึ่งจำนำนั้นมาถึงกำหนดชำระลงก่อนกำหนดชำระหนี้ซึ่งประกันไว้นั้นไซร้ ท่านว่าลูกหนี้แห่งสิทธิต้องส่งมอบตัวทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสิทธิให้แก่ผู้รับจำนำ และทรัพย์สินนั้นก็กลายเป็นของจำนำแทนสิทธิจำนำ

ถ้าสิทธิซึ่งจำนำนั้นเป็นมูลหนี้จำนวนเงิน และถึงกำหนดชำระมาแต่ก่อนทำประกันหนี้นั้นแล้วไซร้ ท่านว่าต้องชำระด้วยใช้เงินให้แก่ผู้รับจำนำและผู้จำนำทั้งสองคนด้วยกัน ถ้าและเขาทั้งสองนั้นไม่ปรองดองตกลงกันได้ ท่านว่าแต่ละคนชอบที่จะเรียกให้วางเงินจำนวนนั้นไว้ณสำนักงานฝากทรัพย์ได้เพื่อประโยชน์อันร่วมกัน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๗๕๕ ถ้าจำนำสิทธิ ท่านห้ามมิให้ทำสิทธินั้นให้สิ้นไป ฤๅแก้ไขสิทธินั้นให้เสียหายแก่ผู้รับจำนำโดยผู้รับจำนำมิได้ยินยอมด้วย

มาตรา ๗๕๖ การที่จะตกลงกันไว้เสียแต่ก่อนเวลาหนี้ถึงกำหนดชำระเปนข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งว่า ถ้าไม่ชำระหนี้ให้ผู้รับจำนำเข้าเปนเจ้าของทรัพย์สินจำนำ ฤๅให้จัดการแก่ทรัพย์สินนั้นเปนประการอื่น นอกจากตามบทบัญญัติทั้งหลายว่าด้วยการบังคับจำนำนั้นไซร้ ข้อตกลงเช่นนั้นท่านว่าไม่สมบูรณ์

มาตรา ๗๕๗ บทบัญญัติทั้งหลายในลักษณ ๑๓ นี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่สัญญาจำนำที่ทำกับผู้ตั้งโรงรับจำนำโดยอนุญาตรัฐบาลแต่เพียงที่ไม่ขัดกับกฎหมาย ฤๅกฎข้อบังคับว่าด้วยโรงจำนำ

หมวด ๒

สิทธิและน่าที่ของผู้จำนำและผู้รับจำนำ

มาตรา ๗๕๘ ผู้รับจำนำชอบที่จะยึดของจำนำไว้ได้ทั้งหมดจนกว่าจะได้รับชำระหนี้และค่าอุปกรณ์ครบถ้วน

มาตรา ๗๕๙ ผู้รับจำนำจำต้องรักษาทรัพย์สินจำนำไว้ให้ปลอดภัย และต้องสงวนทรัพย์สินจำนำนั้นเช่นอย่างวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๗๖๐ ถ้าผู้รับจำนำเอาทรัพย์สินซึ่งจำนำออกใช้เอง ฤๅเอาไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย ฤๅเก็บรักษา โดยผู้จำนำมิได้ยินยอมด้วยไซร้ ท่านว่าผู้รับจำนำจะต้องรับผิดเพื่อที่ทรัพย์สินจำนำนั้นสูญหาย ฤๅบุบสลายไปอย่างใด ๆ แม้ทั้งเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิศูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ก็คงจะต้องสูญหาย ฤๅบุบสลายอยู่นั่นเอง

มาตรา ๗๖๑ ถ้ามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา หากมีดอกผลนิตินัยงอกจากทรัพย์สินนั้นอย่างไร ท่านให้ผู้รับจำนำจัดสรรใช้เป็นค่าดอกเบี้ยอันค้างชำระแก่ตน และถ้าไม่มีดอกเบี้ยค้างชำระ ท่านให้จัดสรรใช้ต้นเงินแห่งหนี้อันได้จำนำทรัพย์สินเป็นประกันนั้น

มาตรา ๗๖๒ ค่าใช้จ่ายใด ๆ อันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินจำนำนั้น ผู้จำนำจำต้องชดใช้ให้แก่ผู้รับจำนำ เว้นแต่จะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญา

มาตรา ๗๖๓ ท่านห้ามมิให้พ้องคดีดังจะกล่าวต่อไปนี้ เมื่อพ้นหกเดือนนับแต่วันส่งคืน ฤๅขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนำ คือ

(๑) พ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความบุบสลายอันผู้รับจำนำก่อให้เกิดแก่ทรัพย์สินจำนำ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๒) พ้องเรียกให้ชดใช้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบำรุงรักษาทรัพย์สินจำนำ

(๓) พ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแก่ผู้รับจำนำ เพราะความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินจำนำซึ่งไม่เห็นประจักษ์

หมวด ๓
การบังคับจำนำ

มาตรา ๗๖๔ เมื่อจะบังคับจำนำ ผู้รับจำนำต้องจดหมายบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ก่อนให้ชำระหนี้และอุปกรณ์ภายในเวลาอันควรซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้น

ถ้าลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำนำชอบที่จะเอาทรัพย์สินซึ่งจำนำออกขายได้ แต่ต้องขายทอดตลาด

อนึ่งผู้รับจำนำต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้จำนำบอกเวลาและสถานที่ซึ่งจะขายทอดตลาดด้วย

มาตรา ๗๖๕ ถ้าไม่สามารถจะบอกกล่าวก่อนได้ ผู้รับจำนำจะเอาทรัพย์สินจำนำออกขายทอดตลาดเสียในเมื่อหนี้ค้างชำระมาล่วงเวลาเดือนหนึ่งแล้วก็ให้ทำได้

มาตรา ๗๖๖ ถ้าจำนำตั๋วเงิน ท่านให้ผู้รับจำนำเก็บเรียกเงินตามตั๋วเงินนั้นในวันถึงกำหนดโดยไม่พักต้องบอกกล่าวก่อน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๗๖๗ เมื่อบังคับจำนำได้เงินจำนวนสุทธิเท่าใด ท่านว่าผู้รับจำนำต้องจัดสรรชำระหนี้และอุปกรณ์เพื่อให้เสร็จสิ้นไป และถ้ายังมีเงินเหลือก็ต้องส่งคืนให้แก่ผู้จำนำ ฤๅแก่บุคคลผู้ควรจะได้เงินนั้น

ถ้าได้เงินน้อยกว่าจำนวนค้างชำระ ท่านว่าลูกหนี้ก็ยังคงต้องรับใช้ในส่วนที่ขาดอยู่นั้น

มาตรา ๗๖๘ ถ้าจำนำทรัพย์สินหลายสิ่งเพื่อประกันหนี้แต่รายหนึ่งรายเดียว ท่านว่าผู้รับจำนำจะเลือกเอาทรัพย์สินสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกขายก็ได้ แต่จะขายจนเกินกว่าที่จำเปนเพื่อใช้เงินตามสิทธิแห่งตนนั้นหาได้ไม่

หมวด ๔

ความระงับสิ้นไปแห่งการจำนำ

มาตรา ๗๖๙ อันจำนำย่อมระงับสิ้นไป

(๑) เมื่อหนี้ซึ่งจำนำเปนประกันอยู่นั้นระงับสิ้นไปเพราะเหตุประการอื่นมิใช่เพราะอายุความ ฤๅ

(๒) เมื่อผู้รับจำนำยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่เงื้อมมือของผู้จำนำ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ลักษณ ๑๔
เก็บของในคลังสินค้า

หมวด ๑
บทบัญญัติทั่วไป

มาตรา ๗๗๐ อันว่านายคลังสินค้านั้น คือบุคคลผู้รับทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อบำเหน็จเป็นทางค้าปรกติของตน

มาตรา ๗๗๑ บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยฝากทรัพย์นั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้าด้วย เพียงเท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในลักษณนี้

มาตรา ๗๗๒ บทบัญญัติมาตรา ๖๑๖, ๖๑๙, ๖๒๓, ๖๒๕, ๖๓๐, ๖๓๑, และ ๖๓๒ อันว่าด้วยการรับขนนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้า อนุโลมตามควรแก่บท

มาตรา ๗๗๓ นายคลังสินค้าจำต้องยอมให้ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้า ฤๅผู้ทรงประทวนสินค้าตรวจสินค้าและเอาตัวอย่างไปได้ในเวลาอันควรระหว่างเวลาทำงารทุกเมื่อ

มาตรา ๗๗๔ ถ้าสินค้ารายใดไม่มีกำหนดเวลาส่งคืน ท่านว่าเมื่อนายคลังสินค้าได้บอกกล่าวแก่ผู้ฝากสามเดือนแล้ว จะส่งคืนสินค้านั้นเมื่อใดก็ส่งได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมวด ๒

ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

มาตรา ๗๗๕ ถ้าผู้ฝากต้องการไซร้ นายคลังสินค้าต้องส่งมอบเอกสารซึ่งเอาออกจากทะเบียนมีต้นขั้วเฉภาะการอันมีใบรับของคลังสินค้าฉบับหนึ่ง และประทวนสินค้าฉบับหนึ่งให้แก่ผู้ฝาก

มาตรา ๗๗๖ อันใบรับของคลังสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิแก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าไปเปนของผู้อื่นได้

มาตรา ๗๗๗ อันประทวนสินค้านั้น ย่อมให้สิทธิแก่ผู้ฝากที่จะสลักหลังจำนำสินค้าซึ่งจดแจ้งไว้ในประทวนได้ โดยไม่ต้องส่งมอบสินค้านั้นแก่ผู้รับสลักหลัง

แต่ว่าเมื่อผู้ฝากประสงค์จะจำนำสินค้า ต้องแยกประทวนออกเสียจากใบรับของคลังสินค้า และส่งมอบประทวนนั้นให้แก่ผู้รับสลักหลัง

มาตรา ๗๗๘ ใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าต้องมีเลขลำดับตรงกันกับเลขในต้นขั้ว และลงลายมือชื่อของนายคลังสินค้า

อนึ่งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้านั้น ท่านให้มีรายละเอียดดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๑) ชื่อฤๅญี่ห้อ และสำนักของผู้ฝาก

(๒) ที่ตั้งคลังสินค้า

(๓) ค่าบำเหน็จสำหรับเก็บรักษา

(๔) สภาพของสินค้าที่เก็บรักษา และน้ำหนักฤๅขนาดแห่งสินค้านั้น กับทั้งสภาพ จำนวน และเครื่องหมายหีบห่อ

(๕) สถานที่และวันออกใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้านั้น

(๖) ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่าให้เก็บสินค้าไว้ชั่วเวลาเท่าใด ให้แจ้งกำหนดนั้นด้วย

(๗) ถ้าของที่เก็บรักษามีประกันภัย ให้แสดงจำนวนเงินที่ประกันภัย กำหนดเวลาที่ประกันภัย และชื่อฤๅญี่ห้อของผู้รับประกันภัยด้วย

อนึ่งนายคลังสินค้าต้องจดรายละเอียดทั้งนี้ลงไว้ในต้นขั้วด้วย

มาตรา ๗๗๙ อันใบรับของคลังสินค้าก็ดี ประทวนสินค้าก็ดี ท่านว่าหาอาจออกให้ฤๅสลักหลังให้แก่ผู้ถือได้ไม่

มาตรา ๗๘๐ เมื่อใดผู้ฝากสลักหลังประทวนสินค้าให้แก่ผู้รับจำนำ คู่สัญญาต้องจดแจ้งการที่สลักหลังนั้นลงไว้ในใบรับของคลังสินค้าด้วย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้ามิได้จดแจ้งไว้ ดังนั้น ท่านว่าการจำนำนั้นหาอาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ซื้อสินค้าสืบไปนั้นได้ไม่

มาตรา ๗๘๑ เมื่อประทวนสินค้าได้สลักหลังและส่งมอบแก่ผู้รับจำนำแล้ว ให้ผู้ฝากกับผู้รับจำนำจดลงไว้ในประทวนสินค้าเป็นสำคัญ ว่าได้จดข้อความตามที่บัญญัติในมาตราก่อนไว้ในใบรับของคลังสินค้าแล้ว

มาตรา ๗๘๒ เมื่อใดผู้ฝากจำนำสินค้าและส่งมอบประทวนสินค้าแก่ผู้รับสลักหลังแล้ว ผู้รับสลักหลังเช่นนั้นต้องมีจดหมายบอกกล่าวแก่นายคลังสินค้าให้ทราบจำนวนหนี้ซึ่งจำนำสินค้านั้นเป็นประกันทั้งจำนวนดอกเบี้ยและวันอันหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระ เมื่อนายคลังสินค้าได้รับคำบอกกล่าวเช่นนั้นแล้ว ต้องจดรายการทั้งนั้นลงในต้นขั้ว

ถ้าและมิได้จดในต้นขั้วเช่นนั้น ท่านว่าการจำนำนั้นหาอาจจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ทั้งหลายของผู้ฝากได้ไม่

มาตรา ๗๘๓ ผู้ทรงเอกสารอันมีทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้านั้น จะให้นายคลังสินค้าแยกสินค้าที่เก็บรักษาไว้ออกเป็นหลายส่วนและให้ส่งมอบเอกสารแก่ตนส่วนละใบก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ผู้ทรงเอกสารต้องคืนเอกสารเดิมแก่นายคลังสินค้า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

อนึ่งค่าใช้จ่ายในการแยกสินค้าและการส่งมอบเอกสารใหม่นั้น ผู้ทรงเอกสารต้องรับใช้

มาตรา ๗๘๔ กรรมสิทธิ์ในสินค้าที่เก็บรักษาไว้นั้น ท่านว่าอาจโอนได้แต่ด้วยสลักหลังใบรับของคลังสินค้าเท่านั้น

มาตรา ๗๘๕ สินค้าซึ่งเก็บรักษาไว้นั้นอาจจำนำได้แต่ด้วยสลักหลังประทวนสินค้า เมื่อประทวนสินค้าได้สลักหลังแล้ว สินค้านั้นจะจำนำแก่ผู้อื่นอีกชั้นหนึ่งด้วยสลักหลังใบรับของคลังสินค้าอย่างเดียวกับสลักหลังประทวนสินค้านั้นก็ได้

มาตรา ๗๘๖ ตราบใดสินค้าที่เก็บรักษาไว้ไม่ได้จำนำ ท่านว่าจะโอนใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าไปต่างหากจากกันไม่ได้อยู่ตราบนั้น

มาตรา ๗๘๗ ในการสลักหลังลงในประทวนสินค้าครั้งแรกนั้น ต้องจดแจ้งจำนวนหนี้ที่จำนำสินค้าเป็นประกัน ทั้งจำนวนดอกเบี้ยที่จะต้องชำระและวันที่หนี้จะถึงกำหนดชำระด้วย

มาตรา ๗๘๘ อันสินค้าที่เก็บรักษาไว้ในคลังนั้น จะรับเอาไปได้แต่เมื่อเวนคืนใบรับของคลังสินค้า

มาตรา ๗๘๙ ถ้าได้แยกประทวนสินค้าออกสลักหลังจำนำแล้ว จะรับเอาสินค้าได้แต่เมื่อเวนคืนทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แต่ว่าผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าอาจให้คืนสินค้าแก่ตนได้ในเวลาใด ๆ เมื่อวางเงินแก่นายคลังสินค้าเต็มจำนวนหนี้ซึ่งลงไว้ในประทวนสินค้า กับทั้งดอกเบี้ยจนถึงวันกำหนดชำระหนี้นั้นด้วย

อนึ่งจำนวนเงินที่วางเช่นนี้นายคลังสินค้าต้องชำระแก่ผู้ทรงประทวนสินค้าในเมื่อเขาเวนคืนประทวนนั้น

มาตรา ๗๕๐ ถ้าหนี้ซึ่งสินค้าจำนำเป็นประกันมิได้ชำระเมื่อวันถึงกำหนดไซร้ ผู้ทรงประทวนสินค้าเมื่อได้ยื่นคำคัดค้านตามระเบียบแล้ว ชอบที่จะให้นายคลังสินค้าขายทอดตลาดสินค้านั้นได้ แต่ท่านห้ามมิให้ขายทอดตลาดก่อนเปิดวันนับแต่วันคัดค้าน

มาตรา ๗๕๑ ผู้ทรงประทวนสินค้าต้องมีจดหมายบอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบเวลา และสถานที่จะขายทอดตลาด

มาตรา ๗๕๒ นายคลังสินค้าต้องหักเงินที่ค้างชำระแก่ตนเนื่องด้วยการเก็บรักษาสินค้านั้นจากจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอดตลาดได้ และเมื่อผู้ทรงประทวนสินค้านำประทวนมาเวนคืนต้องเอาเงินที่เหลือนั้นให้ตามจำนวนที่ค้างชำระแก่เขา

ถ้ามีเงินเหลือเท่าใด ต้องใช้แก่ผู้รับจำนำคนหลังเมื่อเขาเวนคืนใบรับของคลังสินค้า ฤๅถ้าไม่มีผู้รับจำนำคนหลัง ฤๅผู้รับ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

จำนำคนหลังได้รับชำระหนี้แล้ว ก็ให้ชำระเงินที่เหลืออยู่นั้นแก่ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้า

มาตรา ๗๔๓ ถ้าจำนวนเงินสุทธิที่ขายทอดตลาดได้ไม่พอชำระหนี้แก่ผู้ทรงประทวนสินค้าไซร้ นายคลังสินค้าต้องคืนประทวนสินค้าแก่เขา กับจดบอกจำนวนเงินที่ได้ชำระลงไว้ในประทวนสินค้านั้น แล้วจดลงไว้ในสมุดบาญชีของตนด้วย

มาตรา ๗๔๔ ผู้ทรงประทวนสินค้ามีสิทธิจะไล่เบี้ยเอาจำนวนเงินที่ยังค้างชำระนั้นแก่ผู้สลักหลังคนก่อน ๆ ทั้งหมดฤๅแต่คนใดคนหนึ่งได้ แต่ต้องได้ขายทอดตลาดภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันคัดค้าน

อนึ่งท่านห้ามมิให้ฟ้องไล่เบี้ยเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่ง นับแต่วันขายทอดตลาด

มาตรา ๗๔๕ บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้อันว่าด้วยตั๋วเงินนั้น ท่านให้ใช้ได้ถึงประทวนสินค้าและใบรับของคลังสินค้า ซึ่งได้สลักหลังอย่างประทวนสินค้านั้นด้วยเพียงที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติทั้งหลายในลักษณนี้

มาตรา ๗๔๖ ถ้าเอกสารมีทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าฤๅแต่อย่างหนึ่งอย่างใดสูญหายไป เมื่อผู้ทรงเอกสาร

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

นั้นๆ ให้ประกันตามสมควรแล้วจะให้นายคลังสินค้าออกให้ใหม่ก็ได้

ในกรณีเช่นนี้นายคลังสินค้าต้องจดหมายลงไว้ในต้นขั้วเปนสำคัญ

ลักษณ ๑๕

ตัวแทน

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๗๙๗ อันว่าสัญญาตัวแทนนั้น คือสัญญาซึ่งให้บุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าตัวการ และตกลงจะทำการดังนั้น

อันความเปนตัวแทนนั้นจะเปนโดยตั้งแต่งแสดงออกชัดฤๅโดยปริยายก็ย่อมได้

มาตรา ๗๙๘ กิจการอันใดท่านบังคับไว้โดยกฎหมายว่าต้องทำเปนหนังสือ การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้น ก็ต้องทำเปนหนังสือด้วย

มาตรา ๗๙๙ ตัวการคนใดใช้บุคคลผู้ไร้ความสามารถเปนตัวแทน ท่านว่าตัวการคนนั้นย่อมต้องผูกพันในกิจการที่ตัวแทนกระทำ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๘๐๐ ถ้าตัวแทนได้รับมอบอำนาจแต่เฉภาะการ ท่านว่าจะทำการแทนตัวการได้แต่เพียงในสิ่งที่จำเปน เพื่อให้กิจอันเขาได้มอบหมายแก่ตนนั้นสำเร็จลุล่วงไป

มาตรา ๘๐๑ ถ้าตัวแทนได้รับมอบอำนาจทั่วไป ท่านว่าจะทำกิจใด ๆ ในทางจัดการแทนตัวการก็ย่อมทำได้ทุกอย่าง

แต่การเช่นอย่างจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่ คือ

(๑) ขายฤๅจำนองอสังหาริมทรัพย์

(๒) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์กว่าสามปีขึ้นไป

(๓) ให้

(๔) ยอมความ

(๕) ยื่นฟ้องต่อศาล

(๖) มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการพิจารณา

มาตรา ๘๐๒ ในเหตุฉุกเฉิน เพื่อจะป้องกันมิให้ตัวการต้องเสียหาย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าตัวแทนจะทำการใด ๆ เช่นอย่างวิญญูชนจะพึงกระทำ ก็ย่อมมีอำนาจจะทำได้ทั้งสิ้น

มาตรา ๘๐๓ ตัวแทนไม่มีสิทธิจะได้รับบำเหน็จเว้นแต่จะได้มีข้อตกลงกันไว้ในสัญญาว่ามีบำเหน็จ ฤๅทางการที่คู่สัญญา

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประพฤติต่อกันนั้นเปนปริยายว่ามีบำเหน็จ ฤๅเคยเปนธรรมเนียมมีบำเหน็จ

มาตรา ๘๐๔ ถ้าในสัญญาอันเดียวตัวการคนเดียวตั้งตัวแทนหลายคนเพื่อแก่การอันเดียวกันไซร้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าตัวแทนจะต่างคนต่างทำการนั้น ๆ แยกกันไม่ได้

มาตรา ๘๐๕ ในกิจการอันหนึ่งอันเดียวกัน ผู้ใดเปนตัวแทนของฝ่ายหนึ่งอยู่แล้ว ท่านว่าจะไปเปนตัวแทนของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ ฤๅจะเปนตัวแทนของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายด้วยกันก็ไม่ได้

มาตรา ๘๐๖ ตัวการซึ่งมิได้เปิดเผยชื่อจะกลับแสดงตนให้ปรากฏและเข้ารับเอาสัญญาใด ๆ ซึ่งตัวแทนได้ทำไว้แทนตนก็ได้ แต่ถ้าตัวการผู้ใดได้ยอมให้ตัวแทนของตนทำการออกหน้าเปนตัวการไซร้ ท่านว่าตัวการผู้นั้นหาอาจจะทำให้เสื่อมเสียถึงสิทธิของบุคคลภายนอกอันเขามีต่อตัวแทน และเขาขวนขวายได้มาแต่ก่อนที่รู้ ว่าเปนตัวแทนนั้นได้ไม่

หมวด ๒
น่าที่และความรับผิดของตัวแทนต่อตัวการ

มาตรา ๘๐๗ ตัวแทนต้องทำการตามคำสั่งแสดงออกชัด ฤๅโดยปริยายของตัวการ เมื่อไม่มีคำสั่งเช่นนั้น ก็ต้องดำเนิรตามทางที่เคยทำกันมาในกิจการค้าขายอันเขาให้ตนทำอยู่นั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

อนึ่งบทบัญญัติมาตรา ๖๕๙ ว่าด้วยการฝากทรัพย์นั้น ท่านให้นำมาใช้ด้วยโดยอนุโลมตามควร

มาตรา ๘๐๘ ตัวแทนต้องทำการด้วยตนเอง เว้นแต่จะมีอำนาจใช้ตัวแทนช่วงทำการได้

มาตรา ๘๐๙ เมื่อตัวการมีประสงค์จะทราบความเป็นไปของการที่ได้มอบหมายแก่ตัวแทนนั้นในเวลาใดๆ ซึ่งสมควรแก่เหตุ ตัวแทนก็ต้องแจ้งให้ตัวการทราบ อนึ่งเมื่อการเป็นตัวแทนนั้นสิ้นสุดลงแล้ว ตัวแทนต้องแถลงบาญชีด้วย

มาตรา ๘๑๐ เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นบันดาที่ตัวแทนได้รับไว้เกี่ยวด้วยการเป็นตัวแทนนั้น ท่านว่าตัวแทนต้องส่งให้แก่ตัวการจงสิ้น

อนึ่งสิทธิทั้งหลายซึ่งตัวแทนขวนขวายได้มาในนามของตนเอง แต่โดยฐานที่ทำการแทนตัวการนั้น ตัวแทนก็ต้องโอนให้แก่ตัวการจงสิ้น

มาตรา ๘๑๑ ถ้าตัวแทนเอาเงินซึ่งควรจะได้ส่งแก่ตัวการ ฤๅซึ่งควรจะใช้ในกิจของตัวการนั้นไปใช้สอยเป็นประโยชน์ตนเสีย ท่านว่าตัวแทนต้องเสียดอกเบี้ยในเงินนั้นนับแต่วันที่ได้เอาไปใช้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๘๑๒ ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นอย่างใดๆ เพราะความประมาทเลินเล่อของตัวแทนก็ดี เพราะไม่ทำการเป็นตัวแทนก็ดี หรือเพราะทำการโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจก็ดี ท่านว่าตัวแทนจะต้องรับผิด

มาตรา ๘๑๓ ตัวแทนผู้ใดตั้งตัวแทนช่วงตามที่ตัวการระบุตัวให้ตั้ง ท่านว่าตัวแทนผู้นั้นจะต้องรับผิดแต่เพียงในกรณีที่ตนได้รู้ว่าตัวแทนช่วงนั้นเป็นผู้ที่ไม่เหมาะแก่การ หรือเป็นผู้ที่ไม่สมควรไว้วางใจแล้วและมิได้แจ้งความนั้นให้ตัวการทราบหรือมิได้เลิกถอนตัวแทนช่วงนั้นเสียเอง

มาตรา ๘๑๔ ตัวแทนช่วงย่อมรับผิดโดยตรงต่อตัวการ ฉันใดกลับกันก็ฉันนั้น

หมวด ๓
หน้าที่และความรับผิดของตัวการต่อตัวแทน

มาตรา ๘๑๕ ถ้าตัวแทนมิประสงค์ไซร้ ตัวการต้องจ่ายเงินทดรองให้แก่ตัวแทนตามจำนวนที่จำเป็น เพื่อทำการอันมอบหมายแก่ตัวแทนนั้นให้สำเร็จไป

มาตรา ๘๑๖ ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่ตนนั้น ตัวแทนได้ออกเงินทดรองหรือออกเงินค่าใช้จ่ายไป ซึ่งพิเคราะห์ตามเหตุควรนับว่าเป็นการจำเป็นได้ไซร้ ท่านว่าตัว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แทนจะเรียกเอาเงินชดใช้จากตัวการ รวมทั้งดอกเบี้ยนับแต่วันที่ได้ออกเงินไปนั้นด้วยก็ได้

ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่ตนนั้น ตัวแทนต้องรับภาระเป็นหนี้ขึ้นอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งพิเคราะห์ตามเหตุควรนับว่าเป็นการจำเป็นได้ไซร้ ท่านว่าตัวแทนจะเรียกให้ตัวการชำระหนี้แทนตนก็ได้ ฤๅถ้ายังไม่ถึงเวลากำหนดชำระหนี้จะให้ตัวการให้ประกันอันสมควรก็ได้

ถ้าในการจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่ตนนั้น เป็นเหตุให้ตัวแทนต้องเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใด มิใช่เป็นเพราะความผิดของตนเองไซร้ ท่านว่าตัวแทนจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนจากตัวการก็ได้

มาตรา ๘๑๗ ในกรณีที่มีบำเหน็จตัวแทนถ้าไม่มีข้อสัญญาตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่าบำเหน็จนั้นพึงจ่ายให้ต่อเมื่อการเป็นตัวแทนได้สุดสิ้นลงแล้ว

มาตรา ๘๑๘ การในน่าที่ตัวแทนส่วนใดตัวแทนได้ทำมิชอบในส่วนนั้น ท่านว่าตัวแทนไม่มีสิทธิจะได้บำเหน็จ

มาตรา ๘๑๙ ตัวแทนชอบที่จะยึดหน่วงทรัพย์สินอย่างใดๆ ของตัวการอันตกอยู่ในเงื้อมมือตนเพราะเป็นตัวแทนนั้นเอาไว้ได้ จนกว่าจะได้รับเงินบันดาค้างชำระแก่ตนเพราะการเป็นตัวแทน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมวด ๔

ความรับผิดของตัวการและตัวแทนต่อบุคคลภายนอก

มาตรา ๘๒๐ ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลายอันตัวแทนฤๅตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานะตัวแทน

มาตรา ๘๒๑ บุคคลผู้ใดเชิดบุคคลอีกคนหนึ่งออกแสดงเปนตัวแทนของตนก็ดี รู้แล้วยอมให้บุคคลอีกคนหนึ่งเชิดตัวเขาเองออกแสดงเปนตัวแทนของตนก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริตเสมือนว่าบุคคลอีกคนหนึ่งนั้นเปนตัวแทนของตน

มาตรา ๘๒๒ ถ้าตัวแทนทำการอันใดเกินอำนาจตัวแทน แต่ทางปฏิบัติของตัวการทำให้บุคคลภายนอกมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าการอันนั้นอยู่ภายในขอบอำนาจของตัวแทนไซร้ ท่านให้ใช้บทบัญญัติมาตราก่อนนี้เปนบทบังคับแล้วแต่กรณี

มาตรา ๘๒๓ ถ้าตัวแทนกระทำการอันใดอันหนึ่งโดยปราศจากอำนาจก็ดี ฤๅทำนอกทำเหนือขอบอำนาจก็ดี ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันตัวการเว้นแต่ตัวการจะให้สัตยาบันแก่การนั้น

ถ้าตัวการไม่ให้สัตยาบัน ท่านว่าตัวแทนย่อมต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกโดยลำพังตนเอง เว้นแต่จะพิศูจน์ได้ว่าบุคคล

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ภายนอกนั้นได้รู้อยู่ว่าตนทำการโดยปราศจากอำนาจ ฤๅทำนอกเหนือขอบอำนาจ

มาตรา ๘๒๔ ตัวแทนคนใดทำสัญญาแทนตัวการซึ่งอยู่ต่างประเทศและมีภูมิลำเนาในต่างประเทศ ท่านว่าตัวแทนคนนั้นจะต้องรับผิดตามสัญญานั้นแต่ลำพังตนเอง แม้ทั้งชื่อของตัวการจะได้เปิดเผยแล้ว เว้นแต่ข้อความแห่งสัญญาจะแย้งกันกับความรับผิดของตัวแทน

มาตรา ๘๒๕ ถ้าตัวแทนเข้าทำสัญญากับบุคคลภายนอกโดยเห็นแก่อามิสสินจ้างเปนทรัพย์สินอย่างใด ๆ ฤๅประโยชน์อย่างอื่นอันบุคคลภายนอกได้ให้แล้วก็ดี ให้คำมั่นไว้ว่าจะให้ก็ดี ท่านว่าตัวการหาต้องผูกพันในสัญญาซึ่งตัวแทนของตนได้ทำเช่นนั้นไม่

หมวด ๕
ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทน

มาตรา ๘๒๖ เหตุดังจะกล่าวต่อไปนี้ ย่อมทำให้สัญญาตัวแทนระงับสิ้นไป คือ

(๑) ตัวการถอนตัวแทน
(๒) ตัวแทนบอกเลิกเปนตัวแทน
(๓) ตัวการฤๅตัวแทนตาย
(๔) ตัวการกลายเปนผู้ไร้ความสามารถ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๘๒๗ ตัวการจะถอนตัวแทน และตัวแทนจะบอกเลิกเป็นตัวแทนเสียในเวลาใดๆ ก็ได้ทุกเมื่อ

คู่สัญญาฝ่ายซึ่งถอนตัวแทน หรือบอกเลิกเป็นตัวแทนในเวลาที่ไม่สมควรแก่อีกฝ่ายหนึ่ง จะต้องรับผิดต่อคู่สัญญาฝ่ายนั้นในความเสียหายอย่างใดๆ อันเกิดแต่การนั้น เว้นแต่ในกรณีที่เป็นความจำเป็นอันมิอาจจะก้าวล่วงเสียได้

มาตรา ๘๒๘ เมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปเพราะตัวการตายก็ดี ตัวการกลายเป็นผู้ไร้ความสามารถก็ดี ท่านว่าตัวแทนต้องจัดการอันสมควรทุกอย่างเพื่อจะปกปักรักษาประโยชน์อันเขาได้มอบหมายแก่ตนไป จนกว่าทายาทหรือผู้แทนของตัวการจะอาจเข้าปกปักรักษาประโยชน์นั้นๆ ได้

มาตรา ๘๒๙ เมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปเพราะตัวแทนตาย ท่านว่าทายาทของตัวแทนต้องบอกกล่าวแก่ตัวการ และจัดการอันสมควรทุกอย่างเพื่อจะปกปักรักษาประโยชน์อันเขาได้มอบหมายแก่ตัวแทนไป จนกว่าตัวการจะอาจเข้าปกปักรักษาประโยชน์นั้นๆ ได้

มาตรา ๘๓๐ อันเหตุที่ทำให้สัญญาตัวแทนระงับสิ้นไปนั้น จะเกิดแต่ตัวการหรือตัวแทนก็ตาม ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง จนกว่าจะได้บอกกล่าวเหตุนั้นๆ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ไปยังคู่สัญญาฝ่ายนั้นแล้ว ฤๅจนกว่าคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะได้ทราบเหตุแล้ว

มาตรา ๘๓๑ อันความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาตัวแทนนั้น ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเปนข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต เว้นแต่บุคคลภายนอกหากไม่ทราบความนั้นเพราะความประมาทเลินเล่อของตนเอง

มาตรา ๘๓๒ ในเมื่อสัญญาตัวแทนระงับสิ้นไป ตัวการชอบที่จะเรียกให้เวนคืนหนังสือมอบอำนาจอย่างใดๆ อันได้ให้ไว้แก่ตัวแทนนั้นได้

หมวด ๖
ตัวแทนค้าต่าง

มาตรา ๘๓๓ อันว่าตัวแทนค้าต่าง คือบุคคลซึ่งในทางค้าขายของเขาย่อมทำการซื้อ ฤๅขายทรัพย์สิน ฤๅรับจัดทำกิจการค้าขายอย่างอื่นในนามของตนเองต่างตัวการ

มาตรา ๘๓๔ ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เปนอย่างอื่น ท่านว่าตัวแทนค้าต่างชอบที่จะได้รับบำเหน็จโดยอัตราตามธรรมเนียม เพื่อกิจการค้าขายอันตนได้จัดการให้ตกลงไปนั้นทุกรายไป

มาตรา ๘๓๕ บทบัญญัติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมายนี้อันว่าด้วยตัวแทนนั้น ท่านให้ใช้บังคับถึงตัวแทนค้าต่างด้วย เพียงที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในหมวดนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๘๓๖ บุคคลผู้ไร้ความสามารถหาอาจจะทำการเปนตัวแทนค้าต่างได้ไม่ เว้นแต่จะได้รับอำนาจโดยชอบให้ทำได้

มาตรา ๘๓๗ ในการที่ตัวแทนค้าต่างทำการขายฤๅซื้อฤๅจัดทำกิจการค้าขายอย่างอื่นต่างตัวการนั้น ท่านว่าตัวแทนค้าต่างย่อมได้ซึ่งสิทธิอันมีต่อคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งในกิจการเช่นนั้น และตัวแทนค้าต่างย่อมเปนผู้ต้องผูกพันต่อคู่สัญญาฝ่ายนั้นด้วย

มาตรา ๘๓๘ ถ้าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ชำระหนี้ไซร้ ท่านว่าตัวแทนค้าต่างหาต้องรับผิดต่อตัวการเพื่อชำระหนี้นั้นเองไม่ เว้นแต่จะได้มีข้อกำหนดในสัญญา ฤๅมีปริยายแต่ทางการที่ตัวการกับตัวแทนประพฤติต่อกัน ฤๅมีธรรมเนียมในท้องถิ่นว่าจะต้องรับผิดถึงเพียงนั้น

อนึ่งตัวแทนค้าต่างคนใดเข้ารับประกันการปฏิบัติตามสัญญาโดยนัยดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้นไซร้ ท่านว่าตัวแทนคนนั้นชื่อว่าเปนตัวแทนฐานประกัน ชอบที่จะได้รับบำเหน็จพิเศษ

มาตรา ๘๓๙ ถ้าตัวแทนค้าต่างได้ทำการขายเปนราคาต่ำไปกว่าที่ตัวการกำหนด ฤๅทำการซื้อเปนราคาสูงไปกว่าที่ตัวการกำหนดไซร้ หากว่าตัวแทนรับใช้เศษที่ขาดเกินนั้นแล้ว ท่านว่าการขายฤๅการซื้ออันนั้นตัวการก็ต้องรับขายรับซื้อ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๘๔๐ ถ้าตัวแทนค้าต่างได้ทำการขายได้ราคาสูงกว่าที่ตัวการกำหนด ฤๅทำการซื้อได้ราคาต่ำกว่าที่ตัวการกำหนดไซร้ ท่านว่าตัวแทนหาอาจจะถือเอาเปนประโยชน์ของตนได้ไม่ ต้องคิดให้แก่ตัวการ

มาตรา ๘๔๑ ตัวแทนค้าต่างทำการไปอย่างไรบ้าง ท่านให้แถลงรายงารแก่ตัวการ และเมื่อได้ทำการค้าต่างเสร็จลงแล้ว ก็ให้แจ้งแก่ตัวการทราบมิให้ชักช้า

มาตรา ๘๔๒ เมื่อใดเขามอบหมายทรัพย์สินไว้แก่ตัวแทนค้าต่าง ท่านให้นำบทบัญญัติทั้งหลายแห่งประมวลกฎหมายนี้ ลักษณฝากทรัพย์มาใช้บังคับอนุโลมตามควร

อนึ่งในกรณีที่เปนความจำเปนอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ ท่านว่าตัวแทนค้าต่าง จะจัดการแก่ทรัพย์สินนั้นตามวิธีการดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓๑ ว่าด้วยรับขนนั้นก็ได้

มาตรา ๘๔๓ ตัวแทนค้าต่างคนใดได้รับคำสั่งให้ขายฤๅซื้อทรัพย์สินอันมีรายการขานราคาของสถานแลกเปลี่ยน ท่านว่าตัวแทนคนนั้นจะเปนผู้ซื้อฤๅผู้ขายเองก็ได้ เว้นแต่จะมีข้อห้ามไว้ชัดแจ้งโดยสัญญา ในกรณีเช่นนั้น ราคาอันจะพึงใช้เงินแก่กันก็พึง กำหนดตามรายการขาน ราคาทรัพย์สินนั้น ณสถาน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แลกเปลี่ยนในเวลาเมื่อ ตัวแทนค้าต่างให้ คำบอกกล่าวว่า ตนจะเปนผู้ซื้อฤๅผู้ขาย

เมื่อตัวการรับคำบอกกล่าวเช่นนั้น ถ้าไม่บอกปัดเสียในทันที ท่านให้ถือว่าตัวการเปนอันได้สนองรับการนั้นแล้ว

อนึ่งแม้ในกรณีเช่นนั้น ตัวแทนค้าต่างจะคิดเอาบำเหน็จก็ย่อมคิดได้

มาตรา ๘๔๔ ในระวางตัวการกับตัวแทนค้าต่าง ท่านให้ถือว่ากิจการอันตัวแทนได้ทำให้ตกลงไปนั้น ย่อมมีผลเสมือนดังว่าได้ทำให้ตกลงไปในนามของตัวการโดยตรง

ลักษณ ๑๖
นายหน้า

มาตรา ๘๔๕ อันว่านายหน้านั้น คือบุคคลผู้กระทำการเปนสื่อระวางบุคคลอื่น เพื่อเจรจาว่าขานในการทำกิจการค้าขายอย่างใดอย่างหนึ่ง

กิจการที่นายหน้าทำนั้น ท่านให้ถือเอาโดยปริยายว่ามีบำเหน็จค่านายหน้า เว้นไว้แต่จะพึงคาดหมายได้โดยพฤติการณ์แห่งกรณีว่าย่อมทำให้แก่กันโดยไม่คิดค่าบำเหน็จ

มาตรา ๘๔๖ ตัวนายหน้าไม่ต้องรับผิดไปถึงการชำระหนี้ตามสัญญาซึ่งได้เข้าทำกันเพราะตนเปนสื่อ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แต่ถ้านายหน้าไม่ได้บอกชื่อของฝ่ายหนึ่งให้รู้ถึงอีกฝ่ายหนึ่ง ไซร้ ท่านว่าตัวนายหน้าย่อมต้องรับผิดเพื่อการชำระหนี้แก่ฝ่ายหลังนั้น

มาตรา ๘๔๗ การรับเงินฤๅรับสินใช้อย่างอื่นอันจะพึงชำระตามสัญญานั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่านายหน้าย่อมไม่มีอำนาจที่จะรับแทนผู้เปนคู่สัญญา

มาตรา ๘๔๘ ถ้าสัญญาอันจะได้ทำกันระวางคู่กรณีนั้นมิได้เกิดขึ้นเพราะนายหน้าจัดการสำเร็จไซร้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่านายหน้าหาควรจะได้รับบำเหน็จค่านายหน้าไม่

มาตรา ๘๔๙ ถ้านายหน้าทำการให้แก่ฝ่ายหนึ่งอยู่แล้วไปทำการให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งด้วย เปนการฝ่าฝืนสัญญาไซร้ ท่านว่านายหน้านั้นย่อมเสียสิทธิที่จะฟ้องเรียกเอาบำเหน็จค่านายหน้าฤๅเรียกชดใช้เงินใด ๆ อันตนได้ออกไป

ลักษณ ๑๗

ปรานีปรานอม

มาตรา ๘๕๐ อันว่าปรานีปรานอมนั้น คือสัญญาซึ่งผู้เปนคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ฤๅจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๘๕๑ อันสัญญาปรานีปรานอมนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ

มาตรา ๘๕๒ ผลของสัญญาปรานีปรานอมนั้น ย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงในสัญญานั้นว่าเป็นของตน

ลักษณ ๑๘
การพนัน และขันต่อ

มาตรา ๘๕๓ อันการพนันฤๅขันต่อนั้น ท่านว่าหาก่อให้เกิดหนี้ไม่ สิ่งที่ได้ให้กันไปในการพนันฤๅขันต่อก็จะทวงคืนไม่ได้เพราะเหตุหามูลหนี้อย่างหนึ่งอย่างใดมิได้

ข้อบัญญัติที่กล่าวนี้ ท่านให้ใช้ตลอดถึงข้อตกลงเป็นมูลหนี้อย่างหนึ่งอย่างใด อันฝ่ายข้างเสียพนันขันต่อหากทำให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งเพื่อจะใช้หนี้เงินพนันฤๅขันต่อนั้นด้วย

มาตรา ๘๕๔ อันการออกสลากกินแบ่งก็ดี ออกสลากกินรวบก็ดี ท่านว่าเป็นสัญญาอันจะผูกพันต่อเมื่อรัฐบาลได้ให้อำนาจ ฤๅให้สัตยาบันแก่การนั้นเฉภาะราย นอกนั้นท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๘๕๓

มาตรา ๘๕๕ ตั๋วเงินฤๅเอกสารอย่างอื่นทุกฉบับซึ่งออกให้เต็มจำนวนฤๅแต่โดยส่วน เพื่อแทนเงินใด ๆ อันได้แต่ชนะ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พนันฤๅขันต่อนั้นก็ดี ออกให้เพื่อใช้เงินที่ยืมมาใช้ในการพนันฤๅขันต่อเช่นว่านั้น ฤๅเพื่อใช้เงินที่ยืมในเวลาฤๅณสถานที่เล่นเช่นนั้นก็ดี หากว่าออกให้แก่บุคคลผู้หนึ่งผู้ใดซึ่งกำลังเล่นการพนันฤๅขันต่อเช่นนั้นไซร้ ท่านว่าไม่สมบูรณ์

ลักษณ ๑๘

บาญชีเดิรสพัด

มาตรา ๘๕๖ อันว่าสัญญาบาญชีเดิรสพัดนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลสองคนตกลงกันว่า สืบแต่นั้นไป ฤๅในชั่วเวลากำหนดอันใดอันหนึ่งให้ตัดทอนบาญชีหนี้ทั้งหมดฤๅแต่บางส่วนอันเกิดขึ้นแต่กิจการค้าขายในระหว่างเขา ทั้งสองนั้นหักหนี้กลบลบกันและคงชำระเงินกันแต่ส่วนที่เปนจำนวนคงเหลือโดยดุลภาค

มาตรา ๘๕๗ การนำตั๋วเงินลงเปนรายการในบาญชีเดิรสพัดนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าได้ลงด้วยเงื่อนไขว่าจะมีผู้ชำระเงินตามตั๋วนั้น ถ้าและตั๋วนั้นมิได้ชำระเงินไซร้ จะเพิกถอนรายการอันนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๘๕๘ ถ้าคู่สัญญามิได้กำหนดกันไว้ว่าให้หักทอนบาญชีโดยระยะเวลาอย่างไรไซร้ ท่านให้ถือเอาเปนกำหนดหกเดือน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๘๕๙ คู่สัญญาฝ่ายใดจะเลิกสัญญาบาญชีเดิรสพัดและให้หักทอนบาญชีกันเสียในเวลาใด ๆ ก็ได้

มาตรา ๘๖๐ เงินส่วนที่ผิดกันอยู่นั้นถ้ายังมิได้ชำระ ท่านให้คิดดอกเบี้ยนับแต่วันที่หักทอนบาญชีเสร็จเปนต้นไป

ลักษณ ๒๐
ประกันภัย

หมวด ๑
บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๘๖๑ อันว่าสัญญาประกันภัย คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน ฤๅใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น ฤๅในเหตุอย่างอื่นในอนาคตดังได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย

มาตรา ๘๖๒ ตามข้อความในลักษณนี้

คำว่า "ผู้รับประกันภัย" ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทน ฤๅใช้เงินจำนวนหนึ่งให้

คำว่า "ผู้เอาประกันภัย" ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

คำว่า "ผู้รับประโยชน์" ท่านหมายความว่า บุคคลผู้จะพึงได้รับค่าสินไหมทดแทน ฤๅรับจำนวนเงินใช้ให้

อนึ่งผู้เอาประกันภัยและผู้รับประโยชน์นั้น จะเปนบุคคลคนหนึ่งคนเดียวกันก็ได้

มาตรา ๘๖๓ อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยไว้นั้นไซร้ ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา ๘๖๔ เมื่อคู่สัญญาประกันภัยยกเอาภัยใดโดยเฉภาะขึ้นเปนข้อพิจารณาในการวางกำหนดจำนวนเบี้ยประกันภัย และภัยเช่นนั้นสิ้นไปหามีไม่แล้ว ท่านว่าภายน่าแต่นั้นไปผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้ลดเบี้ยประกันภัยลงตามส่วน

มาตรา ๘๖๕ ถ้าในเวลาทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยก็ดี ฤๅในกรณีประกันชีวิต บุคคลอันการใช้เงินย่อมอาศัยความทรงชีพฤๅมรณะของเขานั้นก็ดี รู้อยู่แล้วละเว้นเสียไม่เปิดเผยข้อความจริงซึ่งอาจจะได้จูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นอีกฤๅให้บอกบัดไม่ยอมทำสัญญา ฤๅว่ารู้อยู่แล้วแถลงข้อความเช่นว่านั้นเปนความเท็จไซร้ ท่านว่าสัญญานั้นเปนโมฆียะ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๘๖๖ ถ้าผู้รับประกันภัยได้รู้ข้อความจริงดังกล่าวในมาตรา ๘๖๕ นั้นก็ดี ฤๅรู้ว่าข้อแถลงความเป็นความเท็จก็ดี ฤๅควรจะได้รู้เช่นนั้น หากใช้ความรมัดรวังดังจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชนก็ดี ท่านให้พึงว่าสัญญานั้นเป็นอันสมบูรณ์

มาตรา ๘๖๗ อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ

กรมธรรม์ประกันภัยท่านให้ทำอย่างน้อยเป็นสองฉบับ และต้องส่งมอบแก่ผู้เอาประกันภัยฉบับหนึ่ง

กรมธรรม์ประกันภัย ต้องลงลายมือชื่อของผู้รับประกันภัย และมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) วัตถุที่เอาประกันภัย

(๒) ภัยใดซึ่งผู้รับประกันภัยรับเสี่ยง

(๓) จำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัย

(๔) จำนวนเบี้ยประกันภัย และวิธีส่งเบี้ยประกันภัย

(๕) วันเวลาเริ่มต้น และวันเวลาถึงที่สุดแห่งการประกันภัย

(๖) ชื่อฤๅยี่ห้อของผู้รับประกันภัย

(๗) ชื่อฤๅยี่ห้อของผู้เอาประกันภัย

(๘) ถ้ามีตัวผู้รับประโยชน์ ชื่อของผู้รับประโยชน์

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๙) วันทำหนังสือสัญญาประกันภัย

(๑๐) สถานที่และวันที่ได้ออกกรมธรรม์ประกันภัย

มาตรา ๘๖๘ อันสัญญาประกันภัยทเล ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายทเล

หมวด ๒
ประกันวินาศภัย
ส่วนที่ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๘๖๙ อันคำว่า "วินาศภัย" ในหมวดนี้ ท่านหมายรวมเอาความเสียหายอย่างใดๆบันดาซึ่งจะพึงประมาณเปนเงินได้

มาตรา ๘๗๐ ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเปนสองรายฤๅกว่านั้นพร้อมกันเพื่อความวินาศภัยอันเดียวกัน และจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัย รวมกันทั้งหมดนั้น ท่วมจำนวนที่วินาศจริงไซร้ ท่านว่าผู้รับประโยชน์ชอบที่จะได้รับค่าสินไหม ทดแทนเพียงเสมอจำนวนวินาศจริงเท่านั้น

ผู้รับประกันภัยแต่ละคนต้องใช้เงินจำนวนวินาศจริง แบ่งตามส่วนมากน้อยที่ตนได้รับประกันภัยไว้

อันสัญญาประกันภัยทั้งหลาย ถ้าลงวันเดียวกัน ท่านให้ถือว่าได้ทำพร้อมกัน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๘๗๑ ถ้าได้ทำสัญญาประกันภัยเป็นสองราย ฤๅกว่านั้นสืบเนื่องเป็นลำดับกัน ท่านว่าผู้รับประกันภัยคนแรกจะต้องรับใช้ความวินาศภัยก่อน ถ้าและจำนวนเงินซึ่งผู้รับประกันภัยคนแรกได้ใช้นั้นยังไม่คุ้มจำนวนวินาศภัยไซร้ ผู้รับประกันภัยคนถัดไปก็ต้องรับใช้ส่วนที่ยังขาดอยู่นั้นต่อ ๆ กันไปจนกว่าจะคุ้มวินาศ

มาตรา ๘๗๒ ผู้เอาประกันภัยจะเลิกสัญญาเสียแต่ก่อนที่จะเริ่มเข้าสู่บ่วงแห่งภัยก็ได้ แต่ผู้รับประกันภัยชอบที่จะได้รับเบี้ยประกันภัยกึ่งจำนวน

มาตรา ๘๗๓ ถ้าในระวางอายุสัญญาประกันภัยนั้น มูลประกันภัยได้ลดน้อยถอยลงไปหนักไซร้ ท่านว่าผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้ลดจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยไว้ และลดจำนวนเงินเบี้ยประกันภัย

การลดจำนวนเบี้ยประกันภัยนั้น ให้เป็นผลต่อในอนาคต

มาตรา ๘๗๔ ผู้รับประกันภัยหาอาจจะเรียกลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนอันตนจะต้องใช้นั้นได้ไม่ เว้นแต่จะพิศูจน์ได้ว่ามูลประกันภัยตามที่คู่สัญญาได้ตกลงกันไว้นั้นเป็นจำนวนสูงเกินไปหนัก และคืนจำนวนเบี้ยประกันภัยกับทั้งดอกเบี้ยให้บ้างบางส่วน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๘๗๕ ถ้าผู้เอาประกันภัยได้ส่งเบี้ยประกันภัยเพื่อการประกันภัยในวัตถุอันใดแล้วโอนวัตถุนั้นไปไซร้ ท่านว่าสิทธิที่จะรับค่าสินไหมทดแทนก็ย่อมโอนตามไปด้วย

ถ้าในการโอนเช่นนี้ช่องแห่งภัยเปลี่ยนแปลงไป ฤๅเพิ่มขึ้นหนักไซร้ ท่านว่าสัญญาประกันภัยนั้นกลายเป็นโมฆะ

มาตรา ๘๗๖ ถ้าผู้รับประกันภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย ผู้เอาประกันภัยจะเรียกให้ส่งหลักทรัพย์เป็นประกันให้แก่ตนตามสมควรก็ได้ ถ้าและไม่ส่ง ผู้เอาประกันภัยจะเลิกสัญญาเสียก็ได้

ถ้าผู้เอาประกันภัยต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย ท่านให้ใช้วิธีเดียวกันนี้บังคับตามควรแก่เรื่อง แต่กระนั้นก็ดีถ้าเบี้ยประกันภัยได้ส่งแล้วเป็นเหตุให้การประกันภัยมีอายุไปชั่วระยะเวลามากน้อยเท่าใดไซร้ ท่านห้ามมิให้ผู้รับประกันภัยเลิกสัญญาก่อนระยะเวลานั้นสุดลง

มาตรา ๘๗๗ ผู้รับประกันภัยจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) เพื่อจำนวนวินาศภัยอันแท้จริง

(๒) เพื่อความบุบสลาย อันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งได้เอาประกันภัยไว้เพราะได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องปัดความวินาศภัย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๓) เพื่อบันดาค่าใช้จ่ายอันสมควรซึ่งได้เสียไป เพื่อรักษาทรัพย์สินซึ่งเอาประกันภัยไว้นั้นมิให้วินาศ

อันจำนวนวินาศจริงนั้นท่านให้ตีราคาณสถานที่และในเวลาซึ่งเหตุวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้น อนึ่งจำนวนเงินซึ่งได้เอาประกันภัยไว้นั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเปนหลักประมาณอันถูกต้องในการตีราคาเช่นว่านั้น

ท่านห้ามมิให้คิดค่าสินไหมทดแทนเกินไปกว่าจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยไว้

มาตรา ๘๗๘ ค่าใช้จ่ายในการตีราคาวินาศภัยนั้น ท่านว่าผู้รับประกันภัยต้องเปนผู้ออกใช้

มาตรา ๘๗๙ ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับใช้ในเมื่อความวินาศภัยฤๅเหตุอื่นซึ่งได้ระบุไว้ในสัญญานั้นได้เกิดขึ้นเพราะความทุจริตฤๅความประมาทเลินเล่ออย่างอุกฤษฐของผู้เอาประกันภัยฤๅผู้รับประโยชน์

มาตรา ๘๘๐ ถ้าความวินาศภัยนั้นได้เกิดขึ้นเพราะความผิดของบุคคลภายนอกไซร้ ผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปเปนจำนวนเพียงใด ผู้รับประกันภัยย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยและของผู้รับประโยชน์ซึ่งมีต่อบุคคลภายนอกเพียงนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้าผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแต่เพียงบางส่วน ไซร้ ท่านห้ามมิให้ผู้รับประกันภัยนนใช้สิทธิของตนให้เสื่อมเสียสิทธิของผู้เอาประกันภัย ฤๅผู้รับประโยชน์ ในการที่เขาจะเรียกเอาค่าสินไหม ทดแทนจากบุคคล ภายนอกเพื่อเศษแห่งจำนวนวินาศนั้น

มาตรา ๘๘๑ ถ้าสัญญาประกันภัยมีข้อกำหนดไว้ว่า เมื่อเกิดเหตุวินาศขึ้นผู้เอาประกันภัย ฤๅผู้รับประโยชน์จำต้องแจ้งเหตุแก่ผู้รับประกันภัยภายในระยะเวลาเท่าใดไซร้ หากผู้รับประกันภัยได้รู้เหตุวินาศภายในเวลากำหนดโดยทางอื่นแล้ว ท่านว่าผู้เอาประกันภัย ฤๅผู้รับประโยชน์ก็ไม่จำต้องส่งคำบอกกล่าวเช่นนั้น

มาตรา ๘๘๒ ในการเรียกให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน ท่านห้ามมิให้พ้องคดีเมื่อพ้นเวลาสองปีนับแต่วันวินาศภัย

ในการเรียกให้ใช้เบี้ยประกันภัย ท่านห้ามมิให้พ้องคดีเมื่อพ้นเวลาสองปีนับแต่วันถึงกำหนดส่งใช้

ส่วนที่ ๒ วิธีเฉภาะการประกันภัยในการรับขน

มาตรา ๘๘๓ อันสัญญาประกันภัยในการรับขนนั้น ย่อมคุ้มถึงความวินาศภัยทุกอย่าง ซึ่งอาจเกิดแก่ของที่ขนส่งในระวางเวลาตั้งแต่ผู้ขนส่งได้รับของไป จนได้ส่งมอบของนั้นแก่ผู้รับตร

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ส่ง และจำนวนค่าสินไหมทดแทนนั้นต้องกำหนดตามที่ของซึ่งขนส่งนั้นจะได้มีราคาเมื่อถึงตำบลอันกำหนดให้ส่ง

มาตรา ๘๘๔ ถ้าของซึ่งขนส่งนั้นได้เอาประกันภัยเมื่ออยู่ในระวางส่งเดิรทางไป ท่านให้คิดมูลประกันภัยในของนั้นนับรวมทั้งราคาของณสถานที่และในเวลาที่ผู้ขนส่งได้รับของ และให้เพิ่มค่าวางส่งของไปยังสถานที่ส่งมอบแก่ผู้รับ ตราส่งกับทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เนื่องด้วยการส่งของไปนั้นเข้าด้วย

กำไรอันจะพึงได้ในเวลาเมื่อส่งมอบของนั้นย่อมจะคิดรวมเข้าเปนมูลประกันภัยได้ต่อเมื่อได้มีข้อตกลงกันไว้เช่นนั้นชัดแจ้ง

มาตรา ๘๘๕ อันสัญญาประกันภัยในการรับขนนั้น ถึงแม้การขนส่งจะต้องสดุดหยุดลงชั่วขณะฤๅจะต้องเปลี่ยนทางฤๅเปลี่ยนวิธีขนส่งอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเหตุจำเปนในระวางส่งเดิรทางก็ดี ท่านว่าสัญญานั้นก็ย่อมคงเปนอันสมบูรณ์อยู่ เว้นแต่จะได้ระบุไว้ในสัญญาเปนอย่างอื่น

มาตรา ๘๘๖ อันกรมธรรม์ประกันภัยในการรับขนนั้น นอกจากที่ได้ระบุไว้แล้วในมาตรา ๘๖๗ ต้องมีรายการเพิ่มขึ้นอีกดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ระบุทางและวิธีขนส่ง

(๒) ชื่อฤๅยี่ห้อของผู้ขนส่ง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๓) สถานที่ซึ่งกำหนดให้รับและส่งมอบของ

(๔) กำหนดระยะเวลาขนส่งตามแต่มี

ส่วนที่ ๓ ประกันภัยค้ำจุน

มาตรา ๘๘๗ อันว่าประกันภัยค้ำจุนนั้น คือสัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัยเพื่อความวินาศภัยอันเกิดขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง และซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ

บุคคลผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนตามที่ตนควรจะได้นั้นจากผู้รับประกันภัยโดยตรง แต่ค่าสินไหมทดแทนเช่นว่านี้หาอาจจะคิดเกินไปกว่าจำนวนอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องใช้ตามสัญญานั้นได้ไม่ ในคดีระวางบุคคลผู้ต้องเสียหายกับผู้รับประกันภัยนั้น ท่านให้ผู้ต้องเสียหายเรียกตัวผู้เอาประกันภัยเข้ามาในคดีด้วย

อนึ่งผู้รับประกันภัยนั้นแม้จะได้ส่งค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้ว ก็ยังหาหลุดพ้นจากความรับผิดต่อบุคคลผู้ต้องเสียหายนั้นไม่ เว้นแต่ตนจะพิสูจน์ได้ว่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เอาประกันภัยได้ใช้ให้แก่ผู้ต้องเสียหายแล้ว

มาตรา ๘๘๘ ถ้าค่าสินไหมทดแทนอันผู้รับประกันภัยได้ใช้ไปโดยคำพิพากษานั้นยังไม่คุ้มค่าวินาศภัยเต็มจำนวนไซร้ ท่าน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ว่าผู้เอาประกันภัยก็ยังคงต้องรับใช้จำนวนที่ยังขาด เว้นไว้แต่บุคคลผู้ต้องเสียหายจะได้ละเลยเสียไม่เรียกตัวผู้เอาประกันภัยเข้ามาสู่คดีด้วยดังกล่าวไว้ในมาตราก่อน

หมวด ๓
ประกันชีวิต

มาตรา ๘๘๙ ในสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้จำนวนเงินย่อมอาศัยความทรงชีพ ฤๅมรณะของบุคคลคนหนึ่ง

มาตรา ๘๙๐ จำนวนเงินอันจะพึงใช้นั้น จะชำระเปนเงินจำนวนเดียว ฤๅเปนเงินรายปีก็ได้สุดแล้วแต่จะตกลงกันระวางคู่สัญญา

มาตรา ๘๙๑ ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้เปนผู้รับประโยชน์เองด้วยไซร้ ผู้เอาประกันภัยย่อมมีสิทธิที่จะโอนประโยชน์แห่งสัญญานั้นให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งได้ เว้นแต่จะได้ส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์ไปแล้ว และผู้รับประโยชน์ได้บอกกล่าวเปนหนังสือไปยังผู้รับประกันภัยแล้ว ว่าตนจำนงจะถือเอาประโยชน์แห่งสัญญานั้น

มาตรา ๘๙๒ ในกรณีเพิกถอนสัญญาตามความในมาตรา ๘๖๕ ผู้รับประกันภัยต้องคืนเงินให้แก่ผู้เอาประกันภัย ฤๅทายาทของผู้นั้นเปนค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ประกันภัย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๘๙๓ การใช้เงินอาศัยเหตุความทรงชีพ ฤๅมรณะของบุคคลผู้ใด แม้ได้แถลงอายุของบุคคลผู้นั้นไว้คลาดเคลื่อนไม่ถูกต้องเป็นเหตุให้ได้กำหนดจำนวนเบี้ยประกันภัยไว้ต่ำไซร้ ท่านให้ลดจำนวนเงินอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องใช้นั้นลงตามส่วน

แต่ถ้าผู้รับประกันภัยพิศูจน์ได้ว่าในขณะที่ทำสัญญานั้น อายุที่ถูกต้องแท้จริงอยู่นอกจำกัดอัตราตามทางค้าปรกติของเขาแล้ว ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆียะ

มาตรา ๘๙๔ ผู้เอาประกันภัยชอบที่จะเลิกสัญญาประกันภัยเสียในเวลาใด ๆ ก็ได้ด้วยการงดไม่ส่งเบี้ยประกันภัยต่อไป ถ้าและได้ส่งเบี้ยประกันภัยมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีไซร้ ท่านว่าผู้เอาประกันภัยชอบที่จะได้รับเงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย ฤๅรับกรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จจากผู้รับประกันภัย

มาตรา ๘๙๕ เมื่อใดจะต้องใช้จำนวนเงินในเหตุมรณะของบุคคลคนหนึ่งคนใด ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใช้เงินนั้นในเมื่อมรณภัยอันนั้นเกิดขึ้น เว้นแต่

(๑) บุคคลผู้นั้นได้กระทำอัตตวินิบาตด้วยใจสมัคภายในปีหนึ่งนับแต่วันทำสัญญา ฤๅ

(๒) บุคคลผู้นั้นถูกผู้รับประโยชน์ฆ่าตายโดยเจตนา

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ในกรณีที่ ๒ นี้ ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใช้เงินค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัย ฤๅให้แก่ทายาทของผู้นั้น

มาตรา ๘๕๖ ถ้ามรณภัยเกิดขึ้นเพราะความผิดของบุคคลภายนอก ผู้รับประกันภัยหาอาจจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกนั้นได้ไม่ แต่สิทธิของฝ่ายทายาทแห่งผู้มรณะในอันจะได้ค่าสินไหมทดแทนจากบุคคลภายนอกนั้นหาสูญสิ้นไปด้วยไม่ แม้ทั้งจำนวนเงินอันจะพึงใช้ตามสัญญาประกันชีวิตนั้นจะหวนกลับมาได้แก่ตนด้วย

มาตรา ๘๕๗ ถ้าผู้เอาประกันภัยได้เอาประกันภัยไว้โดยกำหนดว่าเมื่อตนถึงซึ่งความมรณะให้ใช้เงินแก่ทายาททั้งหลายของตนโดยมิได้เจาะจงระบุชื่อผู้หนึ่งผู้ใดไว้ไซร้ จำนวนเงินอันจะพึงใช้นั้นท่านให้ฟังเอาเปนสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมฤดกของผู้เอาประกันภัย ซึ่งเจ้าหนี้จะเอาใช้หนี้ได้

ถ้าได้เอาประกันภัยไว้โดยกำหนดว่าให้ใช้เงินแก่บุคคลคนใดคนหนึ่งโดยเฉภาะเจาะจง ท่านว่าเฉภาะแต่จำนวนเงินเบี้ยประกันภัยซึ่งผู้เอาประกันภัยได้ส่งไปแล้วเท่านั้น จักเปนสินทรัพย์ส่วนหนึ่งแห่งกองมฤดกของผู้เอาประกันภัย อันเจ้าหนี้จะเอาใช้หนี้ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ลักษณ ๒๑

ตั๋วเงิน

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๙๙๘ อันตั๋วเงินตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้มีสามประเภท ๆ หนึ่ง คือตั๋วแลกเงิน ประเภทหนึ่งคือตั๋วสัญญาใช้เงิน ประเภทหนึ่ง คือเช็ค

มาตรา ๙๙๙ ข้อความอันใดซึ่งมิได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายลักษณะนี้ ถ้าเขียนลงในตั๋วเงิน ท่านว่าข้อความอันนั้นหาเป็นผลอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ตั๋วเงินนั้นไม่

มาตรา ๙๐๐ บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของตนในตั๋วเงินย่อมจะต้องรับผิดตามเนื้อความในตั๋วเงินนั้น

ถ้าลงเพียงแต่เครื่องหมายอย่างหนึ่งอย่างใด เช่นแกงได ฤๅลายพิมพ์นิ้วมือ อ้างเอาเป็นลายมือชื่อในตั๋วเงินไซร้ แม้ถึงว่าจะมีพยานลงชื่อรับรองก็ตาม ท่านว่าหาให้ผลเป็นลงลายมือชื่อในตั๋วเงินนั้นไม่

มาตรา ๙๐๑ ถ้าบุคคลคนใดลงลายมือชื่อของตนในตั๋วเงินและมิได้เขียนแถลงว่า กระทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่งไซร้ ท่านว่าบุคคลคนนั้นย่อมเป็นผู้รับผิดตามความในตั๋วเงินนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๙๐๒ ถ้าตั๋วเงินลงลายมือชื่อของบุคคลหลายคนมี ทั้งบุคคลซึ่งไม่อาจจะเปนคู่สัญญาแห่งตั๋วเงินนั้นได้เลย ฤๅเปนได้แต่ไม่เต็มผลไซร้ ท่านว่าการนี้ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความรับผิดของบุคคลอื่น ๆ นอกนั้น ซึ่งคงต้องรับผิดตามตั๋วเงิน

มาตรา ๙๐๓ ในการใช้เงินตามตั๋วเงินท่านมิให้ให้วันผ่อน

มาตรา ๙๐๔ อันผู้ทรงนั้น หมายความว่าบุคคลผู้มีตั๋วเงินอยู่ในเงื้อมมือ โดยฐานเปนผู้รับเงิน ฤๅเปนผู้รับสลักหลัง ถ้าและตั๋วเงินสั่งจ่ายเงินให้แก่ผู้ถือ ๆ ก็นับว่าเปนผู้ทรงเหมือนกัน

มาตรา ๙๐๕ บุคคลผู้ได้ตั๋วแลกเงินไว้ในเงื้อมมือ ถ้าแสดงให้ปรากฏสิทธิด้วยการสลักหลังไม่ขาดสาย แม้ถึงว่าการสลักหลังรายที่สุดจะเปนสลักหลังลอยก็ตาม ท่านให้ถือว่าเปนผู้ทรงตั๋วแลกเงินโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อใดรายการสลักหลังลอยมีสลักหลังรายอื่นตามหลังไปอีก ท่านให้ถือว่าบุคคลผู้ที่ลงลายมือชื่อในการสลักหลังรายหลังที่สุดนั้น เปนผู้ได้ไปซึ่งตั๋วเงินด้วยการสลักหลังลอย อนึ่งคำสลักหลังเมื่อขีดฆ่าเสียแล้ว ท่านให้ถือเสมือนว่ามิได้มีเลย

ถ้าบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดต้องปราศจากตั๋วแลกเงินไปจากเงื้อมมือตนเพราะเหตุใด ๆ ก็ตาม ท่านว่าผู้ทรงตั๋วแลกเงินซึ่งแสดงให้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ปรากฏสิทธิของตนในตั๋วตามวิธีการดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น หาจำต้องสลักตั๋วเงินไม่ เว้นแต่จะได้มาโดยทุจริตฤๅได้มาด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

มาตรา ๙๐๖ คำว่าคู่สัญญาคนก่อน ๆ นั้น รวมทั้งผู้สั่งจ่ายฤๅผู้ออกตั๋วเงิน และผู้สลักหลังคนก่อน ๆ ด้วย

มาตรา ๙๐๗ เมื่อใดไม่มีที่ในตั๋วเงินซึ่งจะสลักหลังได้ต่อไปไซร้ ท่านอนุญาตให้เอากระดาษแผ่นหนึ่งผนึกต่อเข้ากับตั๋วเงิน เรียกว่าใบประจำต่อ นับเป็นส่วนหนึ่งแห่งตั๋วเงินนั้น

การสลักหลังในใบประจำต่อครั้งแรกต้องเขียนคาบบนตั๋วเงินเดิมบ้าง บนใบประจำต่อบ้าง

หมวด ๒
ตั๋วแลกเงิน

ส่วนที่ ๑ การออกและสลักหลังตั๋วแลกเงิน

มาตรา ๙๐๘ อันว่าตั๋วแลกเงินนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลคนหนึ่ง ฤๅให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับเงิน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๙๐๙ อันตั๋วแลกเงินนั้น พึงมีรายการดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) คำแถลงว่าเป็น "ตั๋วแลกเงิน"

(๒) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้จ่ายเงินเป็นจำนวนแน่นอน

(๓) ชื่อ ฤๅญี่ห้อผู้จ่าย

(๔) วันถึงกำหนดที่จะต้องใช้เงิน

(๕) สถานที่ใช้เงิน

(๖) ชื่อ ฤๅญี่ห้อผู้รับเงิน ฤๅคำแถลงว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ

(๗) วันและสถานที่ออกตั๋วเงิน

(๘) ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๙๑๐ ตราสารอันมีรายการขาดตกบกพร่องไปจากที่ท่านระบุบังคับไว้ในมาตรา~~ก่อนนี้~~ ย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตั๋วแลกเงิน เว้นแต่ในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้

ตั๋วแลกเงินซึ่งไม่มีระบุเวลาใช้เงิน ท่านให้ถือว่าพึงใช้เงินเมื่อได้เห็น

ถ้าสถานที่ใช้เงินมิได้แถลงไว้ในตั๋วแลกเงิน ท่านให้ถือเอาภูมิลำเนาของผู้จ่ายเป็นสถานที่ใช้เงิน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้าตั๋วแลกเงินไม่แสดงให้ปรากฏสถานที่ออกตั๋ว ท่านให้ถือว่าตั๋วเงินนั้นได้ออกณภูมิลำเนาของผู้สั่งจ่าย

ถ้าในตั๋วแลกเงินมิได้จดแจ้งวันออกตั๋วเงิน ท่านว่าผู้ทรงตั๋วแลกเงินผู้ทำการโดยสุจริตจะจดวันเช่นนั้นลงก็ได้

มาตรา ๙๑๑ ผู้สั่งจ่ายจะเขียนข้อความกำหนดลงไว้ว่าจำนวนเงินอันจะพึงใช้นั้นให้คิดดอกเบี้ยด้วยก็ได้ และในกรณีเช่นนั้น ถ้ามิได้กล่าวลงไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่าดอกเบี้ยย่อมคิดแต่วันที่ลงในตั๋วเงิน

มาตรา ๙๑๒ อันตั๋วแลกเงินนั้นจะออกสั่งให้ใช้เงินตามคำสั่งของผู้สั่งจ่ายก็ได้

อนึ่งจะสั่งจ่ายเอาจากตัวผู้สั่งจ่ายเอง ฤๅสั่งจ่ายเพื่อบุคคลภายนอกก็ได้

มาตรา ๙๑๓ อันวันถึงกำหนดของตั๋วแลกเงินนั้น ท่านว่าย่อมเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ในวันใดวันหนึ่งที่กำหนดไว้ ฤๅ

(๒) เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้นับแต่วันที่ลงในตั๋วนั้น ฤๅ

(๓) เมื่อทวงถาม ฤๅเมื่อได้เห็น ฤๅ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๔) เมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ นับแต่ได้เห็น

มาตรา ๙๑๔ บุคคลผู้ออกฤๅสลักหลังตั๋วแลกเงินย่อมเปนอันสัญญาว่า เมื่อตั๋วนั้นได้นำยื่นโดยชอบแล้วจะมีผู้รับรองและใช้เงินตามเนื้อความแห่งตั๋ว ถ้าและตั๋วแลกเงินนั้นเขาไม่เชื่อถือ โดยไม่ยอมรับรองก็ดี ฤๅไม่ยอมจ่ายเงินก็ดี ผู้สั่งจ่ายรับสัญญาว่าจะใช้เงินแก่ผู้ทรง ฤๅแก่ผู้สลักหลังคนใด ๆ ซึ่งต้องถูกบังคับให้ใช้เงินไปตามตั๋วนั้น ถ้าหากว่าได้ทำถูกต้องตามวิธีการในข้อไม่รับรอง ฤๅไม่จ่ายเงินนั้นแล้ว

มาตรา ๙๑๕ ผู้สั่งจ่ายตั๋วแลกเงินและผู้สลักหลังคนใด ๆ ก็ดี จะจดข้อกำหนดซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ลงไว้ชัดแจ้งในตั๋วนั้นก็ได้ คือ

(๑) ข้อกำหนดลบล้างฤๅจำกัดความรับผิดของตนเองต่อผู้ทรงตั๋วเงิน

(๒) ข้อกำหนดยอมลดละให้แก่ผู้ทรงตั๋วเงินซึ่งน่าที่ทั้งหลายอันผู้ทรงจะพึงต้องมีแก่ตนบางอย่างฤๅทั้งหมด

มาตรา ๙๑๖ บุคคลทั้งหลายผู้ถูกฟ้องในมูลตั๋วแลกเงิน หาอาจจะต่อสู้ผู้ทรงด้วยข้อต่อสู้ อันอาศัยความเกี่ยวพันกันเฉภาะบุคคลระวางตนกับผู้สั่งจ่ายฤๅกับผู้ทรงคนก่อน ๆ นั้นได้ไม่ เว้นแต่การโอนจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๙๑๗ อันตั๋วแลกเงินทุกฉบับ ถึงแม้ว่าจะมิใช่ออกให้แก่บุคคลเพื่อเขาสั่งก็ตาม ท่านว่าย่อมโอนให้กันได้ด้วยสลักหลัง

เมื่อผู้สั่งจ่ายเขียนลงในด้านหน้าแห่งตั๋วแลกเงินว่า "แลกเปลี่ยนไม่ได้" ดังนี้ก็ดี ฤๅเขียนคำอื่นอันได้ความเป็นทำนองเช่นเดียวกันนั้นก็ดี ท่านว่าตั๋วเงินนั้นย่อมจะโอนให้กันได้แต่โดยรูปการและด้วยผลอย่างวิธีโอนทรัพย์สามัญ

อนึ่งตั๋วเงินจะสลักหลังให้แก่ผู้จ่ายก็ได้ ไม่ว่าผู้จ่ายจะได้รับรองตั๋วนั้นฤๅไม่ ฤๅจะสลักหลังให้แก่ผู้สั่งจ่าย ฤๅให้แก่คู่สัญญาฝ่ายอื่นใดแห่งตั๋วเงินนั้นก็ได้ ส่วนบุคคลทั้งหลายเหล่านี้ก็ย่อมจะสลักหลังตั๋วเงินนั้นต่อไปอีกได้

มาตรา ๙๑๘ ตั๋วแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือนั้น ท่านว่าย่อมโอนไปเพียงด้วยส่งมอบให้กัน

มาตรา ๙๑๙ คำสลักหลังนั้นต้องเขียนลงในตั๋วแลกเงินฤๅใบประจำต่อ และต้องลงลายมือชื่อผู้สลักหลัง

การสลักหลังย่อมสมบูรณ์ แม้ทั้งมิได้ระบุชื่อผู้รับประโยชน์ไว้ด้วย ฤๅแม้ผู้สลักหลังจะมิได้กระทำอะไรยิ่งไปกว่าลงลายมือชื่อของตนที่ด้านหลังตั๋วแลกเงินฤๅที่ใบประจำต่อ ก็ย่อม

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พึงเปนสมบูรณ์ดุจกัน การสลักหลังเช่นนี้ท่านเรียกว่า "สลักหลังลอย"

มาตรา ๙๒๐ อันการสลักหลังย่อมโอนไปซึ่งบันดาสิทธิอันเกิดแต่ตั๋วแลกเงิน

ถ้าสลักหลังลอย ผู้ทรงจะปฏิบัติดังกล่าวต่อไปนี้ประการหนึ่งประการใดก็ได้ คือ

(๑) ตรอกความลงในที่ว่างด้วยเขียนชื่อของตนเอง ฤๅชื่อบุคคลอื่นผู้ใดผู้หนึ่ง

(๒) สลักหลังตั๋วเงินต่อไปอีกเปนสลักหลังลอย ฤๅสลักหลังให้แก่บุคคลอื่นผู้ใดผู้หนึ่ง

(๓) โอนตั๋วเงินนั้นให้ไปแก่บุคคลภายนอกโดยไม่ตรอกความลงในที่ว่าง และไม่สลักหลังอย่างหนึ่งอย่างใด

มาตรา ๙๒๑ การสลักหลังตั๋วแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือนั้น ย่อมเปนเพียงประกันสำหรับตัวผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๙๒๒ การสลักหลังนั้นต้องให้เปนข้อความอันปราศจากเงื่อนไข ถ้าและวางเงื่อนไขบังคับลงไว้อย่างใด ท่านให้ถือเสมือนว่าข้อเงื่อนไขนั้นมิได้เขียนลงไว้เลย

อนึ่งการสลักหลังโอนแต่บางส่วนท่านว่าเปนโมฆะ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๕๒๓ ผู้สลักหลังคนใดระบุข้อความห้ามสลักหลังสืบไปลงไว้แล้ว ผู้สลักหลังคนนั้นย่อมไม่ต้องรับผิดต่อบุคคลอันเขาสลักหลังตั๋วแลกเงินนั้นให้ไปในภายหลัง

มาตรา ๕๒๔ ถ้าตั๋วแลกเงินสลักหลังต่อเมื่อสิ้นเวลาเพื่อคัดค้านการไม่รับรอง ฤๅการไม่ใช้เงินนั้นแล้วไซร้ ท่านว่าผู้รับสลักหลัง ย่อมได้ไปซึ่งสิทธิแห่งการรับรองตามแต่มีต่อผู้จ่ายกับสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่บันดาผู้ซึ่งสลักหลังตั๋วเงินนั้นภายหลังที่สิ้นเวลาเช่นนั้น

แต่ถ้าตั๋วเงินนั้นได้มีคัดค้านการไม่รับรองฤๅการไม่ใช้เงินมาแต่ก่อนสลักหลังแล้วไซร้ ท่านว่าผู้รับสลักหลังย่อมได้ไปแต่เพียงสิทธิของผู้ซึ่งสลักหลังให้แก่ตน อันมีต่อผู้รับรอง ต่อผู้สั่งจ่ายและต่อบันดาผู้ที่สลักหลังตั๋วเงินนั้นมาก่อนย้อนขึ้นไปจนถึงเวลาคัดค้านเท่านั้น

มาตรา ๕๒๕ เมื่อใดความที่สลักหลังมีข้อกำหนดว่า “ราคาอยู่ที่เรียกเก็บ” ก็ดี “เพื่อเรียกเก็บ” ก็ดี “ในฐานจัดการแทน” ก็ดี ฤๅความสำนวนอื่นใดอันเปนปริยายว่าตัวแทนไซร้ ท่านว่าผู้ทรงตั๋วแลกเงินจะใช้สิทธิทั้งปวงอันเกิดแต่ตั๋วนั้นก็ย่อมได้ทั้งสิ้น แต่ว่าจะสลักหลังได้เพียงในฐานเปนตัวแทน

ในกรณีเช่นนี้ คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดอาจจะต่อสู้ผู้ทรงได้แต่เพียงด้วยข้อต่อสู้อันจะพึงใช้ได้ต่อผู้สลักหลังเท่านั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๔๒๖ เมื่อใดความที่สลักหลังมีข้อกำหนดว่า "ราคาเปนประกัน" ก็ดี "ราคาเปนจำนำ" ก็ดี ฤๅข้อกำหนดอย่างอื่นใดอันเปนปริยายว่าจำนำไซร้ ท่านว่าผู้ทรงตั๋วแลกเงินจะใช้สิทธิทั้งปวงอันเกิดแต่ตั๋วนั้นก็ย่อมได้ทั้งสิ้น แต่ถ้าผู้ทรงสลักหลังตั๋วนั้นท่านว่าการสลักหลังย่อมใช้ได้เพียงในฐานเปนคำสลักหลังของตัวแทน

คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดหาอาจจะต่อสู้ผู้ทรงด้วยข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันเฉภาะบุคคลระวางตนกับผู้สลักหลังนั้นได้ไม่ เว้นแต่การสลักหลังจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล

ส่วนที่ ๒ การรับรอง

มาตรา ๔๒๗ อันตั๋วแลกเงินนั้นจะนำไปยื่นแก่ผู้จ่ายณที่อยู่ของผู้จ่าย เพื่อให้รับรองเมื่อไร ๆ ก็ได้ จนกว่าจะถึงเวลากำหนดใช้เงิน และผู้ทรงจะเปนผู้ยื่นฤๅเพียงแต่ผู้ที่ได้ตั๋วนั้นไว้ในมือจะเปนผู้นำไปยื่นก็ได้

มาตรา ๔๒๘ ผู้ทรงตั๋วแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลากำหนดอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่วันผู้จ่ายได้เห็นนั้น ต้องนำตั๋วเงินยื่นเพื่อให้รับรองภายในหกเดือน นับแต่วันที่ลงในตั๋วเงิน ฤๅภายในเวลาช้าเร็วกว่านั้นตามแต่ผู้สั่งจ่ายจะได้ระบุไว้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้าและผู้ทรงละเลยเสียไม่นำตั๋วเงินไปยื่นเพื่อรับรองภายในระยะเวลาดังกล่าวข้างบนนี้ไซร้ ท่านว่าผู้ทรงตั๋วเงินย่อมเสียสิทธิของตนตามตั๋วเงินนั้น ในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่คู่สัญญาคนก่อน ๆ

มาตรา ๙๒๙ ผู้ทรงตั๋วแลกเงินมีสิทธิที่จะยื่นตั๋วเงินแก่ผู้จ่ายได้ในทันใดเพื่อให้รับรอง ถ้าและเขาไม่รับรองภายในเวลายี่สิบสี่ชั่วโมงไซร้ ผู้ทรงก็มีสิทธิที่จะคัดค้าน

มาตรา ๙๓๐ ในการยื่นตั๋วแลกเงินเพื่อให้เขารับรองนั้น ผู้ทรงไม่จำต้องปล่อยตั๋วนั้นให้ไว้ในมือผู้จ่าย

อนึ่งผู้จ่ายจะเรียกให้ยื่นตั๋วแลกเงินแก่ตนอีกเป็นครั้งที่สองในวันรุ่งขึ้นแต่วันที่ยื่นครั้งแรกนั้นก็ได้ ท่านมิให้คู่สัญญาทั้งหลายผู้มีส่วนได้เสียยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ว่าผู้จ่ายมิได้ใช้สิทธิเรียกให้ยื่น เว้นไว้แต่จะมีระบุในคำคัดค้านว่าได้เรียกเช่นนั้น

มาตรา ๙๓๑ การรับรองนั้นพึงกระทำด้วยเขียนลงไว้ในด้านหน้าแห่งตั๋วแลกเงินเป็นถ้อยคำสำนวนว่า "รับรองแล้ว" ฤๅความอย่างอื่นทำนองเช่นเดียวกันนั้น และลงลายมือชื่อของผู้จ่าย อนึ่งแต่เพียงลายมือชื่อของผู้จ่ายลงไว้ในด้านหน้าแห่งตั๋วแลกเงิน ท่านก็จัดว่าเป็นคำรับรองแล้ว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๙๓๒ ตั๋วแลกเงินฉบับใดเขียนสั่งให้ใช้เงินในกำหนดระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่วันที่ลงในตั๋วเงินนั้น แต่หากมิได้ลงวันไว้ก็ดี ฤๅตั๋วเงินฉบับใดสั่งให้ใช้เงินในกำหนดระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งนับแต่ได้เห็น แต่หากคำรับรองตั๋วนั้นมิได้ลงวันไว้ก็ดี ตั๋วแลกเงินเช่นว่ามานี้ ท่านว่าผู้ทรงจะจดวันออกตั๋วฤๅวันรับรองลงตามที่แท้จริงก็ได้ แล้วพึงให้ใช้เงินตามนั้น

อนึ่งท่านบัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่ผู้ทรงทำการโดยสุจริต แต่ลงวันคลาดเคลื่อนไปด้วยสำคัญผิด และในกรณีลงวันผิดทุกฐาน หากว่าในภายหลังตั๋วเงินนั้นตกไปยังมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ตั๋วเงินจะเสียไปเพราะเหตุนั้นก็หาไม่ ท่านให้คงเป็นตั๋วเงินที่ใช้ได้ และพึงใช้เงินกันเสมือนดังว่าวันที่ได้จดลงนั้นเป็นวันที่ถูกต้องแท้จริง

มาตรา ๙๓๓ ถ้าการรับรองมิได้ลงวัน ท่านให้ถือเอาวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาอันกำหนดไว้เพื่อรับรองนั้นเป็นวันรับรอง

มาตรา ๙๓๔ ถ้าผู้จ่ายเขียนคำรับรองลงในตั๋วแลกเงินแล้ว แต่หากลบลับขีดฆ่าเสียก่อนตั๋วเงินนั้นหลุดพ้นไปจากมือตนไซร้ ท่านให้ถือเป็นอันว่าได้บอกปัดไม่รับรอง แต่ถ้าผู้จ่ายได้แจ้งความเป็นหนังสือไปยังผู้ทรง ฤๅคู่สัญญาฝ่ายอื่นซึ่งได้ลงนาม

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ในตั๋วเงินว่าตนรับรองตั๋วเงินนั้นก่อนแล้วจึงมาขัดฆ่าคำรับรองต่อภายหลังไซร้ ท่านว่าผู้จ่ายก็คงต้องผูกพันอยู่ตามเนื้อความที่ตนได้เขียนรับรองนั้นเอง

มาตรา ๙๓๕ อันการรับรองนั้นย่อมมีได้สองสฐาน คือรับรองตลอดไป ฤรับรองเบี่ยงบ่าย

การรับรองตลอดไป คือยอมตกลงโดยไม่แก้แย้งคำสั่งของผู้สั่งจ่ายแต่อย่างหนึ่งอย่างใดเลย

ส่วนการรับรองเบี่ยงบ่ายนั้นกล่าวเปนเนื้อความทำผลแห่งตั๋วเงินให้แผกไปจากที่เขียนสั่งไว้

กล่าวโดยเฉภาะก็คือว่า ถ้าคำรับรองมีเงื่อนไขก็ดี ฤรับรองแต่เพียงบางส่วนก็ดี ท่านว่าเปนรับรองเบี่ยงบ่าย

มาตรา ๙๓๖ คำรับรองเบี่ยงบ่ายนั้น ผู้ทรงตั๋วแลกเงินจะบอกปัดเสียก็ได้ และถ้าไม่ได้คำรับรองอันไม่เบี่ยงบ่าย จะถือเอาว่าตั๋วเงินนั้นเปนอันขาดความเชื่อถือรับรองก็ได้

ถ้าผู้ทรงรับเอาคำรับรองเบี่ยงบ่าย และผู้สั่งจ่ายฤาผู้สลักหลังมิได้ให้อำนาจแก่ผู้ทรงโดยแสดงออกชัดฤาโดยปริยายให้รับเอาคำรับรองเบี่ยงบ่ายเช่นนั้นก็ดี ฤาไม่ยินยอมด้วยในภายหลังก็ดี ท่านว่าผู้สั่งจ่ายฤาผู้สลักหลังนั้น ๆ ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดตามตั๋วเงินนั้น แต่บทบัญญัติทั้งนี้ท่านมิให้ใช้ไปถึงการรับรองแต่บางส่วนซึ่งได้บอกกล่าวก่อนแล้วโดยชอบ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้าผู้สั่งจ่าย ฤๅผู้สลักหลังตั๋วเงินรับคำบอกกล่าวการรับรองเบี้ยงบ่ายแล้วไม่โต้แย้งไปยังผู้ทรงภายในเวลาอันสมควร ท่านให้ถือว่าผู้สั่งจ่ายฤๅผู้สลักหลังนั้นเปนอันได้ยินยอมด้วยกับการนั้นแล้ว

มาตรา ๙๓๗ ผู้จ่ายได้ทำการรับรองตั๋วแลกเงินแล้วย่อมต้องผูกพันในอัน จะจ่ายเงิน จำนวนที่รับรอง ตามเนื้อความแห่งคำรับรองของตน

ส่วนที่ ๓ อาวัล

มาตรา ๙๓๘ ตั๋วแลกเงินจะมีผู้ค้ำประกันรับประกันการใช้เงินทั้งจำนวนฤๅแต่บางส่วนก็ได้ ซึ่งท่านเรียกว่า "อาวัล"

อันอาวัลนั้นบุคคลภายนอกคนใดคนหนึ่งจะเปนผู้รับ ฤๅแม้คู่สัญญาแห่งตั๋วเงินนั้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเปนผู้รับก็ได้

มาตรา ๙๓๙ อันการรับอาวัลย่อมทำให้กันด้วยเขียนลงในตั๋วเงินนั้นเอง ฤๅที่ใบประจำต่อ

ในการนี้พึงใช้ถ้อยคำสำนวนว่า "ใช้ได้เปนอาวัล" ฤๅสำนวนอื่นใดทำนองเดียวกันนั้น และลงลายมือชื่อผู้รับอาวัล

อนึ่งเพียงแต่ลงลายมือชื่อของผู้รับอาวัลในด้านหน้าแห่งตั๋วเงิน ท่านก็จัดว่าเปนคำรับอาวัลแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่เปนลายมือชื่อของผู้จ่ายฤๅผู้สั่งจ่าย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ในคำรับอาวัลต้องระบุว่ารับประกันผู้ใด หากมิได้ระบุท่านให้ถือว่ารับประกันผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๙๔๐ ผู้รับอาวัลย่อมต้องผูกพันเปนอย่างเดียวกันกับบุคคลซึ่งตนประกัน

แม้ถึงว่าความรับผิดใช้เงินอันผู้รับอาวัลได้ประกันอยู่นั้นจะตกเปนใช้ไม่ได้ด้วยเหตุใด ๆ นอกจากเพราะทำผิดแบบระเบียบท่านว่าข้อที่สัญญารับอาวัลนั้นก็ยังคงสมบูรณ์

เมื่อผู้รับอาวัลได้ใช้เงินไปตามตั๋วแลกเงินแล้ว ย่อมได้สิทธิในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลซึ่งตนได้ประกันไว้ กับทั้งบุคคลทั้งหลายผู้รับผิดชอบแทนตัวผู้นั้น

ส่วนที่ ๔ การใช้เงิน

มาตรา ๙๔๑ อันตั๋วแลกเงินนั้น ย่อมจะพึงใช้เงินในวันถึงกำหนด และถึงกำหนดวันใดผู้ทรงต้องนำตั๋วเงินไปยื่นเพื่อให้ใช้เงินในวันนั้น

มาตรา ๙๔๒ อันจะบังคับให้ผู้ทรงตั๋วแลกเงินรับเงินใช้ก่อนตั๋วเงินถึงกำหนดนั้น ท่านว่าหาอาจจะทำได้ไม่

อนึ่ง ผู้จ่ายคนใดใช้เงินไปแต่ก่อนเวลาตั๋วเงินถึงกำหนด ท่านว่าย่อมทำเช่นนั้นด้วยเสี่ยงเคราะห์ของตนเอง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๙๔๓ อันการถึงกำหนดแห่งตั๋วแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินเมื่อสิ้นระยะเวลาอันใดอันหนึ่งนับแต่วันได้เห็นนั้น ท่านให้กำหนดนับแต่วันรับรอง ฤๅวันคัดค้าน

ถ้าไม่มีคำคัดค้าน และคำรับรองมิได้ลงวัน ท่านให้ถือว่าผู้รับรองได้ให้คำรับรองนั้นในวันท้ายแห่งกำหนดเวลาซึ่งจำกัดไว้ตามกฎหมาย ฤๅตามสัญญาเพื่อการยื่นตั๋วนั้น

มาตรา ๙๔๔ อันตั๋วแลกเงินซึ่งให้ใช้เงินเมื่อได้เห็นนั้น ท่านว่าย่อมจะพึงใช้เงินในวันเมื่อยื่นตั๋ว ทั้งนี้ต้องยื่นให้ใช้เงินท่านภายในกำหนดเวลา ซึ่งบังคับไว้เพื่อการยื่นให้รับรองตั๋วเงินชนิดให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็นนั้น

มาตรา ๙๔๕ การใช้เงินจะเรียกเอาได้ต่อเมื่อได้เวนตั๋วแลกเงินให้ ผู้ใช้เงินจะให้ผู้ทรงลงลายมือชื่อรับเงินในตั๋วเงินนั้นก็ได้

มาตรา ๙๔๖ อันตั๋วแลกเงินนั้น ถ้าเขาจะใช้เงินให้แต่เพียงบางส่วน ท่านว่าผู้ทรงจะบอกปัดเสียไม่ยอมรับเอาก็ได้

ถ้าและรับเอาเงินที่เขาใช้แต่เพียงบางส่วน ผู้ทรงต้องบันทึกข้อความนั้นลงไว้ในตั๋วเงิน และส่งมอบใบรับให้แก่ผู้ใช้เงิน

มาตรา ๙๔๗ ถ้าตั๋วแลกเงินมิได้ยื่นเพื่อให้ใช้เงินในวันถึงกำหนดไซร้ ท่านว่าผู้รับรองจะเปลื้องตนให้พ้นจากความรับผิดโดยวางจำนวนเงินที่ค้างชำระตามตั๋วนั้นไว้ก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๙๔๘ ถ้าผู้ทรงตั๋วแลกเงินยอมผ่อนเวลาให้แก่ผู้จ่ายไซร้ ท่านว่าผู้ทรงสิ้นสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้เป็นคู่สัญญาคนก่อน ๆ ซึ่งมิได้ตกลงในการผ่อนเวลานั้น

มาตรา ๙๔๙ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐๙ บุคคลผู้ใช้เงินในเวลาถึงกำหนดย่อมเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด เว้นแต่ตนจะได้ทำการฉ้อฉล ฤๅมีความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง อนึ่งบุคคลซึ่งกล่าวนี้จำต้องพิสูจน์ให้เห็นจริงว่าได้มีการสลักหลังติดต่อกันเรียบร้อยไม่ขาดสาย แต่ไม่จำต้องพิสูจน์ลายมือชื่อของเหล่าผู้สลักหลัง

ส่วนที่ ๕ การสอดเข้าแก้หน้า

มาตรา ๙๕๐ ผู้สั่งจ่ายฤๅผู้สลักหลังจะระบุบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดไว้ก็ได้ว่าเป็นผู้จะรับรอง ฤๅใช้เงินยามประสงค์ ณสถานที่ใช้เงิน

ภายในเงื่อนบังคับดังจะกล่าวต่อไปข้างน่า บุคคลผู้หนึ่งผู้ใดจะรับรองฤๅใช้เงินตามตั๋วแลกเงินในฐานเป็นผู้สอดเข้าแก้หน้าบุคคลใดผู้ลงลายมือชื่อในตั๋วนั้นก็ได้

ผู้สอดเข้าแก้หน้านั้นจะเป็นบุคคลภายนอกก็ได้ แม้จะเป็นผู้จ่ายฤๅบุคคลซึ่งต้องรับผิดโดยตั๋วเงินนั้นอยู่แล้วก็ได้ ห้ามแต่ผู้รับรองเท่านั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ผู้สอดเข้าแก้หน้าจำต้องให้คำบอกกล่าวโดยไม่ชักช้า เพื่อให้คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนเข้าแก้หน้านั้นทราบการที่ตนเข้าแก้หน้า

(๑) การรับรองเพื่อแก้หน้า

มาตรา ๙๕๑ การรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้า ย่อมมีได้ในบันดากรณีซึ่งผู้ทรงมีสิทธิไล่เบี้ยได้ก่อนถึงกำหนดตามตั๋วเงินอันเป็นตั๋วสามารถจะรับรองได้

การรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้านั้น ผู้ทรงจะบอกปัดเสียก็ได้ แม้ถึงว่าบุคคลผู้ซึ่งบ่งไว้ว่าจะเป็นผู้รับรอง ฤๅใช้เงินยามประสงค์นั้นจะเป็นผู้เสนอเข้ารับรองก็บอกปัดได้

ถ้าผู้ทรงยอมให้เขารับรองแล้ว ผู้ทรงย่อมเสียสิทธิไล่เบี้ยก่อนถึงกำหนดเอาแก่คู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดต่อตน

มาตรา ๙๕๒ อันการรับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้านั้น ย่อมทำด้วยเขียนระบุความลงบนตั๋วแลกเงิน และลงลายมือชื่อของผู้สอดเข้าแก้หน้าเป็นสำคัญ อนึ่งต้องระบุลงไว้ว่าการรับรองนั้นทำให้เพื่อผู้ใด ถ้ามิได้ระบุไว้เช่นนั้น ท่านให้ถือว่าทำให้เพื่อผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๙๕๓ ผู้รับรองด้วยสอดเข้าแก้หน้าย่อมต้องรับผิดต่อผู้ทรงตั๋วเงินนั้น และรับผิดต่อผู้สลักหลังทั้งหลายภายหลังคู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนเข้าแก้หน้าอย่างเดียวกันกับที่คู่สัญญาฝ่ายนั้นต้องรับผิดอยู่เอง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๒) การใช้เงินเพื่อแก้หน้า

มาตรา ๙๕๔ อันการใช้เงินเพื่อแก้หน้าย่อมมีได้ในบันดากรณีซึ่งผู้ทรงมีสิทธิไล่เบี้ยเมื่อตั๋วเงินถึงกำหนดฤๅก่อนถึงกำหนด

การใช้เงินนั้น ท่านว่าอย่างช้าที่สุดต้องทำในวันรุ่งขึ้นแต่วันท้ายแห่งกำหนดเวลาซึ่งจำกัดอนุญาตไว้ให้ทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน

มาตรา ๙๕๕ ถ้าตั๋วแลกเงินได้รับรองเพื่อแก้หน้าแล้วก็ดี ฤๅได้มีตัวบุคคลระบุว่าเปนผู้จะใช้เงินยามประสงค์แล้วก็ดี ผู้ทรงต้องยื่นตั๋วเงินนั้นต่อบุคคลนั้น ๆ ณสถานที่ใช้เงิน และถ้าจำเปน ก็ต้องจัดการทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินอย่างช้าที่สุดในวันรุ่งขึ้นแต่วันท้ายแห่งกำหนดเวลาอันจำกัดไว้เพื่อทำคำคัดค้าน

ถ้าไม่คัดค้านภายในกำหนดเวลานั้น ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายที่ได้ระบุตัวผู้ใช้เงินยามประสงค์ฤๅคู่สัญญาฝ่ายซึ่งได้มีผู้รับรองตั๋วเงินให้แล้วนั้น กับทั้งบันดาผู้สลักหลังในภายหลังย่อมเปนอันหลุดพ้นจากความรับผิด

มาตรา ๙๕๖ การใช้เงินเพื่อแก้หน้านั้นใช้เพื่อคู่สัญญาฝ่ายใดต้องใช้จงเต็มจำนวนอันคู่สัญญาฝ่ายนั้นจะต้องใช้ เว้นแต่ค่าชักส่วนลดดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๙๖๘ (๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ผู้ทรงคนใดบอกปัดไม่ยอมรับเงินอันเขาใช้ให้ ท่านว่าผู้ทรงคนนั้นย่อมเสียสิทธิในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลทั้งหลายเหล่านั้นซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิดเพราะการใช้เงินนั้น

มาตรา ๙๕๗ การใช้เงินเพื่อแก้หน้าต้องทำให้เป็นหลักฐานด้วยใบรับเขียนลงในตั๋วแลกเงิน ระบุความว่าได้ใช้เงินเพื่อบุคคลผู้ใด ถ้ามิได้ระบุตัวไว้ดังนั้น ท่านให้ถือว่าการใช้เงินนั้นได้ทำไปเพื่อผู้สั่งจ่าย

ตั๋วแลกเงินกับทั้งคำคัดค้านหากว่าได้ทำคัดค้าน ต้องส่งให้แก่บุคคลผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้า

มาตรา ๙๕๘ บุคคลผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้าย่อมรับช่วงสิทธิทั้งปวงของผู้ทรงอันมีต่อคู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนได้ใช้เงินแทนไป และต่อคู่สัญญาทั้งหลายผู้ต้องรับผิดต่อคู่สัญญาฝ่ายนั้น แต่หาอาจจะสลักหลังตั๋วแลกเงินนั้นอีกต่อไปได้ไม่

อนึ่งบันดาผู้ซึ่งสลักหลังภายหลังคู่สัญญาฝ่ายซึ่งเขาได้ใช้เงินแทนไปนั้น ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด

ในกรณีแข่งกันเข้าใช้เงินเพื่อแก้หน้า ท่านว่าการใช้เงินรายใดจะให้ผลปลดหนี้มากรายที่สุด พึงนิยมเอารายนั้นเป็นดียิ่ง

ถ้าไม่ดำเนินตามวิธีดังกล่าวนี้ ท่านว่าผู้สอดเข้าใช้เงินน้อยกว่าเขาทั้งรู้ ย่อมเสียสิทธิในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลทั้งหลายซึ่งพอที่จะได้หลุดพ้นจากความรับผิด

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ส่วนที่ ๖ สิทธิไล่เบี้ยเพราะเขาไม่รับรองฤๅไม่ใช้เงิน

มาตรา ๙๕๙ ผู้ทรงตั๋วแลกเงินจะใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาแก่บันดาผู้สลักหลัง ผู้สั่งจ่าย และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งต้องรับผิดตามตั๋วเงินนั้นก็ได้ คือ

ก) ไล่เบี้ยได้เมื่อตั๋วเงินถึงกำหนดในกรณีไม่ใช้เงิน

ข) ไล่เบี้ยได้แม้ทั้งตั๋วเงินยังไม่ถึงกำหนดในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าเขาบอกปัดไม่รับรองตั๋วเงิน

(๒) ถ้าผู้จ่ายหากจะได้รับรองฤๅไม่ก็ตาม ตกเป็นคนล้มละลาย ฤๅได้งดเว้นการใช้หนี้ แม้การงดเว้นใช้หนี้นั้นจะมิได้มีคำพิพากษาเป็นหลักฐานก็ตาม ฤๅถ้าผู้จ่ายถูกยึดทรัพย์และการยึดทรัพย์นั้นไร้ผล

(๓) ถ้าผู้สั่งจ่ายตั๋วเงินชนิดไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใดรับรองนั้นตกเป็นคนล้มละลาย

มาตรา ๙๖๐ การที่ตั๋วแลกเงินขาดรับรองฤๅขาดใช้เงินนั้นต้องทำให้เป็นหลักฐานตามแบบระเบียบด้วยเอกสารฉบับหนึ่งเรียกว่าคำคัดค้าน

คำคัดค้านการไม่ใช้เงินต้องทำในวันซึ่งจะพึงใช้เงินตามตั๋วนั้น ฤๅวันใดวันหนึ่งภายในสามวันต่อแต่นั้นไป

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

คำคัดค้านการไม่รับรองต้องทำภายในจำกัดเวลาซึ่งกำหนดไว้เพื่อการยื่นตั๋วเงินให้เขารับรอง ฤๅภายในสามวันต่อแต่นั้นไป

ในกรณีทั้งหลายซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๙๕๙ ข)(๒)นั้น ท่านว่าผู้ทรงยังหาอาจจะใช้สิทธิไล่เบี้ยได้ไม่ จนกว่าจะได้ยื่นตั๋วเงินให้ผู้จ่ายใช้เงิน และได้ทำคำคัดค้านขึ้นแล้ว

ในกรณีทั้งหลายดังกล่าวไว้ในมาตรา ๙๕๙ ข) (๓) นั้น ท่านว่าถ้าเอาคำพิพากษาซึ่งสั่งให้ผู้สั่งจ่ายเป็นคนล้มละลายออกแสดงก็เป็นการเพียงพอที่จะทำให้ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยได้

มาตรา ๙๖๑ คำคัดค้านนั้น ให้กรมการอำเภอ ฤๅผู้ทำการแทนกรมการอำเภอเป็นผู้ ทำ ในเมื่อผู้ทรงตั๋วแลกเงินยื่นคำร้องขอ

มาตรา ๙๖๒ ในคำคัดค้านต้องมีชื่อ ตำแหน่ง และลายมือชื่อของพนักงานเจ้าน่าที่ และนอกจากนั้นต้องมีสำเนาตั๋วเงินกับสำเนารายการสลักหลังทั้งหมดตรงถ้อยตรงคำ กับระบุความซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อฤๅญี่ห้อของคู่สัญญาทั้งฝ่ายที่คัดค้านและฝ่ายที่ถูกคัดค้าน

(๒) ข้อความที่ทวงถามไปยังฝ่ายที่ถูกคัดค้าน และข้อแถลงว่าฝ่ายนั้นได้ละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามที่ทวงถาม ฤๅแถลง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ว่าเป็นการพ้นวิสัยที่จะเข้าถึงตัวผู้นั้นได้ ฤๅว่าไม่มีใครรู้ว่าผู้นั้นตั้งสำนักค้าขายฤๅมีภูมิลำเนาฤๅหลักแหล่งที่อยู่แห่งใด

(๓) สถานที่และวันที่ได้ทำคำทวงถามดังกล่าวมาใน (๒) ฤๅที่ได้พยายามทวงถามไม่เป็นผลสำเร็จ

(๔) ถ้ามีการรับรองฤๅใช้เงินเพื่อแก้หน้า ให้แถลงลักษณแห่งการเข้าแก้หน้า ทั้งชื่อฤๅยี่ห้อของผู้รับรองฤๅผู้จ่ายเงินเพื่อแก้หน้า และชื่อบุคคลซึ่งเขาเข้าแก้หน้าให้

(๕) สถานที่และวันทำคำคัดค้าน

คำคัดค้านให้ส่งมอบแก่คู่สัญญาฝ่ายที่คัดค้าน และให้นายอำเภอรักษาต้นขั้วไว้

ส่วนคำบอกกล่าวการคัดค้านนั้น ให้พนักงานผู้ทำคำคัดค้านส่งไปยังคู่สัญญาฝ่ายที่ถูกคัดค้าน

มาตรา ๙๖๓ ผู้ทรงต้องให้คำบอกกล่าวการที่เขาไม่รับรองตั๋วแลกเงินฤๅไม่ใช้เงินนั้นไปยังผู้สลักหลังถัดตนขึ้นไปกับทั้งผู้สั่งจ่ายด้วยภายในเวลาสี่วันต่อจากวันคัดค้าน ฤๅต่อจากวันยื่นตั๋วในกรณีที่มีข้อกำหนดว่า "ไม่จำต้องมีคำคัดค้าน"

ผู้สลักหลังทุก ๆ คนต้องให้คำบอกกล่าวไปยังผู้สลักหลังถัดตนขึ้นไปภายในสองวัน ให้ทราบคำบอกกล่าวอันตนได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

รับ จดแจ้งให้ทราบชื่อและสำนักของผู้ที่ได้ให้คำบอกกล่าวมาก่อน ๆ นั้นด้วย ทำเช่นนี้ติดต่อกันไปโดยลำดับจนกระทั่งถึงผู้สั่งจ่าย อนึ่งจำกัดเวลาซึ่งกล่าวมานั้น ท่านนับแต่เมื่อคนหนึ่ง ๆ ได้รับคำบอกกล่าวแต่คนก่อน

ถ้าผู้สลักหลังคนหนึ่งคนใดมิได้ระบุสำนักของตนไว้ก็ดี ฤๅได้ระบุแต่อ่านไม่ได้ความก็ดี ท่านว่าสุดแต่คำบอกกล่าวได้ส่งไปยังผู้สลักหลังคนก่อนก็เปนอันพอแล้ว

บุคคลผู้จะต้องให้คำบอกกล่าว จะทำคำบอกกล่าวเปนรูปอย่างใดก็ได้ทั้งสิ้น แม้เพียงแต่ด้วยส่งตั๋วแลกเงินคืนก็ใช้ได้ อนึ่งต้องพิศูจน์ได้ว่าได้ส่งคำบอกกล่าวภายในเวลากำหนด

ถ้าส่งคำบอกกล่าวเปนหนังสือจดทะเบียนไปรษณีย์ หากว่าหนังสือนั้นได้ส่งไปรษณีย์ภายในเวลากำหนดดังกล่าวมานั้นไซร้ ท่านให้ถือว่าคำบอกกล่าวเปนอันได้ส่งภายในจำกัดเวลาบังคับแล้ว

บุคคลซึ่งมิได้ให้คำบอกกล่าวภายในจำกัดเวลาดังได้ว่ามานั้นหาเสียสิทธิไล่เบี้ยไม่ แต่จะต้องรับผิดเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่ความประมาทเลินเล่อของตน แต่ท่านมิให้คิดค่าสินไหมทดแทนเกินกว่าจำนวนในตั๋วแลกเงิน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๙๖๔ ด้วยข้อกำหนดเขียนลงไว้ว่า "ไม่จำต้องมีคำคัดค้าน" ก็ดี "ไม่มีคัดค้าน" ก็ดี ฤๅสำนวนอื่นใดทำนองนั้นก็ดี ผู้สั่งจ่ายฤๅผู้สลักหลังจะยอมปลดเปลื้องผู้ทรงจากการทำคำคัดค้านการไม่รับรองฤๅการไม่ใช้เงินก็ได้ เพื่อตนจะได้ใช้สิทธิไล่เบี้ย

ข้อกำหนดอันนี้ย่อมไม่ปลดผู้ทรงให้พ้นจากน่าที่นำตั๋วเงินยื่นภายในเวลากำหนด ฤๅจากน่าที่ให้คำบอกกล่าวตั๋วเงินขาดความเชื่อถือแก่ผู้สลักหลังคนก่อนฤๅผู้สั่งจ่าย อนึ่งน่าที่นำสืบว่าไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามกำหนดเวลาจำกัดนั้น ย่อมตกอยู่แก่บุคคลผู้แสวงจะใช้ความข้อนั้นเป็นข้อต่อสู้ผู้ทรงตั๋วแลกเงิน

ข้อกำหนดอันนี้ ถ้าผู้สั่งจ่ายเป็นผู้เขียนลงไปแล้ว ย่อมเป็นผลตลอดถึงคู่สัญญาทั้งปวงบันดาที่ได้ลงลายมือชื่อในตั๋วเงินนั้น ถ้าและทั้งมีข้อกำหนดดังนี้แล้ว ผู้ทรงขืนทำคำคัดค้านไซร้ ท่านว่าผู้ทรงต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น หากว่าข้อกำหนดนั้นผู้สลักหลังเป็นผู้เขียนลง และถ้ามีคัดค้านทำขึ้นไซร้ ท่านว่าค่าใช้จ่ายในการคัดค้านนั้นอาจจะเรียกเอาใช้ได้จากคู่สัญญาอื่น ๆ บันดาที่ได้ลงลายมือชื่อในตั๋วเงินนั้น

มาตรา ๙๖๕ ในกรณีตั๋วเงินภายในประเทศ ถ้าผู้จ่ายบันทึกลงไว้ในตั๋วแลกเงินเป็นข้อความบอกปัดไม่รับรองฤๅไม่ยอมใช้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เงิน ทั้งสงวันที่บอกปัด ลงลายมือชื่อไว้ด้วยแล้ว ท่านว่าคำคัดค้านนั้นก็เป็นอันไม่จำเป็นต้องทำ และผู้ทรงต้องส่งคำบอกกล่าวขาดความเชื่อถือไปยังบุคคลซึ่งตนจำนงจะไล่เบี้ยภายในสี่วันต่อจากวันเขาบอกปัดไม่รับรองนั้น

มาตรา ๙๖๖ คำบอกกล่าวขาดความเชื่อถือในกรณีไม่รับรองฤๅไม่ใช้เงินนั้น ต้องมีรายการคือ วันที่ลงในตั๋วแลกเงิน ชื่อฤๅยี่ห้อของผู้สั่งจ่ายและของผู้จ่าย จำนวนเงินในตั๋วเงิน วันถึงกำหนดใช้เงิน ชื่อฤๅยี่ห้อและสำนักของผู้ทรงตั๋วเงิน วันที่คัดค้าน ฤๅวันที่บอกปัดไม่รับรองฤๅไม่ใช้เงิน กับข้อความว่าเขาไม่รับรองฤๅไม่ใช้เงินตามตั๋วเงินนั้น

มาตรา ๙๖๗ บันดาบุคคลผู้ออกตั๋วแลกเงินก็ดี รับรองก็ดี สลักหลังก็ดี ฤๅรับประกันด้วยอาวัลในตั๋วแลกเงินก็ดี ย่อมต้องร่วมกันรับผิดต่อผู้ทรง

ผู้ทรงย่อมมีสิทธิว่ากล่าวเอาความแก่บันดาบุคคลเหล่านี้เรียงตัวฤๅรวมกันก็ได้ โดยมิพักต้องดำเนินตามลำดับที่คนเหล่านั้นมาต้องผูกพัน

สิทธิเช่นเดียวกันนี้ย่อมมีแก่บุคคลทุกคนซึ่งได้ลงลายมือชื่อในตั๋วเงินและเข้าถือเอาตั๋วเงินนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

การว่ากล่าวเอาความแก่คู่สัญญาคนหนึ่ง ย่อมไม่ตัดหนทางที่จะเอาความแก่คู่สัญญาอื่น ๆ แม้ทั้งจะเป็นฝ่ายอยู่ในลำดับภายหลังบุคคลที่ได้ว่ากล่าวเอาความมาก่อน

มาตรา ๔๖๘ ผู้ทรงตั๋วแลกเงินชอบที่จะเอาเงินใช้จากบุคคลซึ่งตนใช้สิทธิไล่เบี้ยนั้นได้ คือ

(๑) จำนวนเงินในตั๋วแลกเงินซึ่งเขาไม่รับรองกับทั้งดอกเบี้ยด้วย หากว่ามีข้อกำหนดไว้ว่าให้คิดดอกเบี้ย

(๒) ดอกเบี้ยอัตราร้อยละห้านับแต่วันตั๋วเงินถึงกำหนด

(๓) ค่าใช้จ่ายในการคัดค้าน และในการส่งคำบอกกล่าวของผู้ทรงไปยังผู้สลักหลังถัดจากตนและผู้สั่งจ่าย กับทั้งค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

(๔) ค่าชักส่วนลดซึ่งถ้าไม่มีข้อตกลงกันไว้ ท่านให้คิดร้อยละ ๑/๖ ในต้นเงินอันจะพึงใช้ตามตั๋วเงิน และไม่ว่ากรณีจะเป็นอย่างไร ท่านมิให้คิดสูงกว่าอัตรานี้

ถ้าใช้สิทธิไล่เบี้ยก่อนตั๋วเงินถึงกำหนด ท่านให้หักลดจำนวนเงินในตั๋วเงินลงให้ร้อยละห้า

มาตรา ๔๖๙ คู่สัญญาฝ่ายซึ่งเข้าถือเอาและใช้เงินตามตั๋วแลกเงิน อาจจะเอาเงินใช้จากคู่สัญญาทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดต่อตนได้ คือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๑) เงินเต็มจำนวนซึ่งตนได้ใช้ไป

(๒) ดอกเบี้ยในจำนวนเงินนั้น คิดอัตราร้อยละห้านับแต่วันที่ได้ใช้เงินไป

(๓) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อันตนต้องออกไป

(๔) ค่าชักส่วนลดจากต้นเงินจำนวนในตั๋วแลกเงิน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๖๘ (๔)

มาตรา ๙๗๐ คู่สัญญาทุกฝ่ายซึ่งต้องรับผิดและถูกไล่เบี้ย ฤๅอยู่ในฐานจะถูกไล่เบี้ยได้นั้น อาจจะใช้เงินแล้วเรียกให้เขาสละตั๋วเงินให้แก่ตนได้ รวมทั้งคำคัดค้าน และบาญชีเซ็นรับเงินด้วย

ผู้สลักหลังทุกคน ซึ่งเข้าถือเอา และใช้เงินตามตั๋วแลกเงินแล้วจะขีดฆ่าคำสลักหลังของตนเอง และของเหล่าผู้สลักหลังภายหลังตนนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๙๗๑ ผู้สั่งจ่ายก็ดี ผู้รับรองก็ดี ผู้สลักหลังคนก่อนก็ดี ซึ่งเขาสลักหลังฤๅโอนตั๋วแลกเงินให้อีกทอดหนึ่งนั้น หามีสิทธิจะไล่เบี้ยเอาแก่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนย่อมต้องรับผิดต่อเขาอยู่ก่อนแล้วตามตั๋วเงินนั้นได้ไม่

มาตรา ๙๗๒ ในกรณีใช้สิทธิไล่เบี้ยภายหลังการรับรองแต่บางส่วน ท่านว่าคู่สัญญาฝ่ายซึ่งใช้เงินอันเปนจำนวนเขาไม่รับ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

รองตั๋วเงินนั้น อาจจะเรียกให้จดระบุความที่ใช้เงินนี้ลงไว้ในตั๋วเงิน และเรียกให้ทำใบรับให้แก่ตนได้ อนึ่งผู้ทรงตั๋วเงินต้องให้สำเนาตั๋วเงินอันรับรองว่าถูกต้องแก่คู่สัญญาฝ่ายนั้นพร้อมทั้งคำคัดค้านด้วย เพื่อให้เขาสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยในภายหลังได้สืบไป

มาตรา ๙๗๓ เมื่อกำหนดเวลาจำกัดซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ได้ล่วงพ้นไปแล้ว คือ

(๑) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตั๋วแลกเงินชนิดให้ใช้เงินเมื่อได้เห็น ฤๅในระยะเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งภายหลังได้เห็น

(๒) กำหนดเวลาสำหรับทำคำคัดค้านการไม่รับรองฤๅการไม่ใช้เงิน

(๓) กำหนดเวลาสำหรับยื่นตั๋วเพื่อให้ใช้เงิน ในกรณีที่มีข้อกำหนดว่า "ไม่จำต้องมีคำคัดค้าน"

ท่านว่าผู้ทรงย่อมสิ้นสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่เหล่าผู้สลักหลัง ผู้สั่งจ่าย และคู่สัญญาอื่น ๆ ผู้ต้องรับผิด เว้นแต่ผู้รับรอง

อนึ่งถ้าไม่ยื่นตั๋วแลกเงินเพื่อให้เขารับรองภายในเวลาจำกัดดังผู้สั่งจ่ายได้กำหนดไว้ ท่านว่าผู้ทรงย่อมเสียสิทธิที่จะไล่เบี้ยทั้งเพื่อการที่เขาไม่ใช้เงิน และเพื่อการที่เขาไม่รับรอง เว้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แต่จะปรากฏจากข้อกำหนดว่า ผู้สั่งจ่ายหมายเพียงแต่จะปลดตนเองให้พ้นจากประกันการรับรอง

ถ้าข้อกำหนดจำกัดเวลายื่นตั๋วแลกเงินนั้นมีอยู่ที่คำสลักหลังท่านว่าเฉภาะแต่ผู้สลักหลังเท่านั้น จะอาจเอาประโยชน์ในข้อกำหนดนั้นได้

มาตรา ๙๗๔ การยื่นตั๋วแลกเงินก็ดี การทำคำคัดค้านก็ดี ถ้ามีเหตุจำเปนอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้มาขัดขวางมิให้ทำได้ภายในกำหนดเวลาจำกัดสำหรับการนั้นไซร้ ท่านให้ยืดกำหนดเวลาออกไปอีกได้

เมื่อเหตุจำเปนอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ดังว่ามานั้น ผู้ทรงจำต้องบอกกล่าวแก่ผู้สลักหลังคนถัดตนขึ้นไปโดยไม่ชักช้า และคำบอกกล่าวนั้นต้องเขียนระบุลงในตั๋วเงิน ฤๅใบประจำต่อ ต้องลงวันและลงลายมือชื่อของผู้ทรง การอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวนี้ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๙๖๓

เมื่อเหตุจำเปนอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้นั้นสุดสิ้นลงแลว ผู้ทรงต้องยื่นตั๋วเงินให้เขารับรองฤๅใช้เงินโดยไม่ชักช้า และถ้าจำเปนก็ทำคำคัดค้านขึ้น

ถ้าเหตุจำเปนอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้นั้น ยังคงมีอยู่ต่อไปจนเปนเวลากว่าสามสิบวันภายหลังตั๋วเงินถึงกำหนดไซร้ ท่านว่า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

จะใช้สิทธิไล่เบี้ยก็ได้ และถ้าเช่นนั้น การยื่นตั๋วเงินก็ดี การทำคำคัดค้านก็ดี เป็นอันไม่จำเป็นต้องทำ

ในส่วนตั๋วเงินชนิดที่ให้ใช้เงินเมื่อได้เห็น ฤๅให้ใช้เงินในระยะเวลาอย่างหนึ่งอย่างใดภายหลังได้เห็นนั้น กำหนดสามสิบวันเช่นว่ามานี้ ท่านให้นับแต่วันที่ผู้ทรงได้ให้คำบอกกล่าวเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้นั้นแก่ผู้สลักหลังคนถัดตน และถึงแม้ว่าจะเป็นการก่อนถึงกำหนดเวลายื่นตั๋วเงิน ท่านก็ให้นับเช่นนั้น

ส่วนที่ ๗ ตั๋วแลกเงินเป็นสำรับ

มาตรา ๙๗๕ อันตั๋วแลกเงินจะออกเป็นคู่ฉีกความต้องกันสองฉบับฤๅกว่านั้นก็อาจจะออกได้

คู่ฉีกเหล่านี้ต้องมีหมายลำดับลงไว้ในตัวตราสารนั้นเอง มิฉนั้นคู่ฉีกแต่ละฉบับย่อมใช้ได้เป็นตั๋วแลกเงินฉบับหนึ่งๆ แยกเป็นตั๋วเงินต่างฉบับกัน

บุคคลทุกคนซึ่งเป็นผู้ทรงตั๋วแลกเงิน อันมิได้ระบุว่าได้ออกเป็นตั๋วเดี่ยวนั้น จะเรียกให้ส่งมอบคู่ฉีกสองฉบับฤๅกว่านั้นแก่ตนก็ได้ โดยยอมให้คิดค่าใช้จ่ายเอาแก่ตน ในการนี้ผู้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ทรงต้องว่ากล่าวไปยังผู้สลักหลังคนถัดตนขึ้นไป และผู้สลักหลังคนนั้นก็จำต้องช่วยผู้ทรงว่ากล่าวไปยังผู้ที่สลักหลังให้แก่ตนต่อไปอีก สืบเนื่องกันไปเช่นนี้ตลอดสายจนกระทั่งถึงผู้สั่งจ่าย อนึ่งผู้สลักหลังทั้งหลายจำต้องเขียนคำสลักหลังของตนเป็นความเดียวกันลงในฉบับคู่ฉีกใหม่แห่งตั๋วสำรับนั้นอีกด้วย

มาตรา ๙๗๖ ถ้าผู้ทรงตั๋วแลกเงินสำรับหนึ่งสลักหลังคู่ฉีกสองฉบับฤๅกว่านั้น ให้แก่บุคคลต่างคนกัน ท่านว่าผู้ทรงย่อมต้องรับผิดตามคู่ฉีกเช่นว่านั้นทุก ๆ ฉบับ และผู้สลักหลังภายหลังผู้ทรงทุก ๆ คนก็ต้องรับผิดตามคู่ฉีกอันตนเองได้สลักหลังลงไปนั้นเสมือนดังว่าคู่ฉีกที่ว่านั้นแยกเป็นตั๋วเงินต่างฉบับกัน

มาตรา ๙๗๗ ถ้าคู่ฉีกสองฉบับฤๅกว่านั้นในสำรับหนึ่ง ได้เปลี่ยนมือไปยังผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกันไซร้ ในระวางผู้ทรงเหล่านั้นด้วยกัน คนใดได้ไปเป็นสิทธิก่อน ท่านให้ถือว่าคนนั้นเป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งตั๋วเงินนั้น แต่ความใด ๆ ในบทมาตรานี้ไม่กระทบกระทั่งถึงสิทธิของบุคคลผู้ทำการโดยชอบด้วยกฎหมายรับรอง ฤๅใช้เงินไปตามคู่ฉีกฉบับซึ่งเขายื่นแก่ตนก่อน

มาตรา ๙๗๘ คำรับรองนั้นจะเขียนลงในคู่ฉีกฉบับใดก็ได้ และจะต้องเขียนลงในคู่ฉีกแต่เพียงฉบับเดียวเท่านั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้าผู้จ่ายรับรองลงไปกว่าฉบับหนึ่ง และคู่ฉีกซึ่งรับรองเช่นนั้นตกไปถึงมือ ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายต่างคนกันไซร้ ท่านว่าผู้จ่ายจะต้องรับผิดตามคู่ฉีกนั้น ๆ ทุกฉบับ เสมือนดังว่าแยกเปนตั๋วเงินต่างฉบับกัน

มาตรา ๙๗๙ ถ้าผู้รับรองตั๋วเงินซึ่งออกเปนสำรับใช้เงินไปโดยมิได้เรียกให้ส่งมอบคู่ฉีกฉบับซึ่งมีคำรับรองของตนนั้นให้แก่ตน และในเวลาตั๋วเงินถึงกำหนด คู่ฉีกฉบับนั้นไปตกอยู่ในมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนใดคนหนึ่งไซร้ ท่านว่าผู้รับรองจะต้องรับผิดต่อผู้ทรงคู่ฉีกฉบับนั้น

มาตรา ๙๘๐ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายซึ่งกล่าวมาก่อนนั้น ถ้าคู่ฉีกฉบับใดแห่งตั๋วเงินออกเปนสำรับ ได้หลุดพ้นไปด้วยการใช้เงินฤๅประการอื่นฉบับหนึ่งแล้ว ท่านว่าตั๋วเงินทั้งสำรับก็ย่อมหลุดพ้นไปตามกัน

มาตรา ๙๘๑ คู่สัญญาซึ่งส่งคู่ฉีกฉบับหนึ่งไปให้เขารับรอง ต้องเขียนแถลงลงในคู่ฉีกฉบับอื่นว่า คู่ฉีกฉบับโน้นอยู่ในมือบุคคลชื่อไร ส่วนบุคคลคนนั้นก็จำต้องสละตั๋วให้แก่ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายแห่งคู่ฉีกฉบับอื่นนั้น

ถ้าบุคคลคนนั้นบอกปัดไม่ยอมให้ ท่านว่าผู้ทรงยังจะใช้สิทธิไล่เบี้ยไม่ได้ จนกว่าจะได้ทำคำคัดค้านระบุความดังต่อไปนี้ คือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๑) ว่าคู่ฉีกฉบับซึ่งได้ส่งไปเพื่อรับรองนั้น เขาไม่สละให้แก่ตนเมื่อทวงถาม

(๒) ว่าไม่สามารถจะให้เขารับรองฤๅใช้เงินด้วยคู่ฉีกฉบับอื่นได้

หมวด ๓
ตั๋วสัญญาใช้เงิน

มาตรา ๙๘๒ อันว่าตั๋วสัญญาใช้เงินนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ออกตั๋ว รับสัญญาจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง ฤๅให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง อันเรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๙๘๓ ตั๋วสัญญาใช้เงินย่อมมีรายการดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) คำแถลงว่าเป็น "ตั๋วสัญญาใช้เงิน"

(๒) คำมั่นสัญญาอันปราศจากเงื่อนไขว่าจะใช้เงินเป็นจำนวนแน่นอน

(๓) วันตั๋วนั้นถึงกำหนดใช้เงิน

(๔) สถานที่ใช้เงิน

(๕) ชื่อ ฤๅยี่ห้อของผู้รับเงิน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๖) วันและสถานที่ออกตั๋วสัญญาใช้เงินนั้น

(๗) ลายมือชื่อของผู้ออกตั๋ว

มาตรา ๙๘๔ ตราสารใดมีข้อความขาดตกบกพร่องไปจากที่ได้ระบุบังคับไว้ในมาตราก่อนนี้ไซร้ ตราสารนั้นท่านว่าหาสมบูรณ์เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินไม่ เว้นแต่ในกรณีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ถ้าในตั๋วสัญญาใช้เงินฉบับใดมิได้ระบุเวลาใช้เงิน ท่านให้ถือว่าตั๋วฉบับนั้นพึงใช้เงินเมื่อได้เห็น

ถ้ามิได้ระบุสถานที่ลงไว้โดยเฉภาะ ท่านให้ถือว่าสถานที่ที่ออกตราสารนั้นเองเป็นสถานที่ใช้เงิน ทั้งนี้คือที่อยู่ของผู้ออกตั๋ว

ถ้าในตั๋วสัญญาใช้เงินมิได้ระบุสถานที่ออกตั๋ว ท่านให้ถือว่าตั๋วนั้นได้ออกณภูมิลำเนาของผู้ออกตั๋ว

ถ้ามิได้ลงวันออกตั๋ว ท่านว่าผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายคนหนึ่งคนใดผู้ทำการโดยสุจริตจะจดวันลงตามที่ถูกต้องแท้จริงก็ได้

มาตรา ๙๘๕ บทบัญญัติทั้งหลายในหมวด ๒ ว่าด้วยตั๋วแลกเงินนั้น ท่านให้ยกมาบังคับคดีตั๋วสัญญาใช้เงินด้วย เพียงที่ไม่ขัดกับสภาพแห่งตราสารชนิดนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๙๘๖ ผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกันกับผู้รับรองตั๋วแลกเงิน

ตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งให้ใช้เงินในเวลาใดเวลาหนึ่งภายหลังได้เห็นนั้น ต้องนำยื่นให้ผู้ออกตั๋วจดรับรู้ภายในจำกัดเวลาดังกำหนดไว้ในมาตรา ๙๒๘ กำหนดเวลานี้ให้นับแต่วันจดรับรู้ซึ่งลงลายมือชื่อผู้ออกตั๋ว ถ้าผู้ออกตั๋วบอกปัดไม่ยอมจดรับรู้และลงวันไซร้ การที่เขาบอกปัดเช่นนี้ท่านว่าต้องทำให้เป็นหลักฐานขึ้นด้วยคำคัดค้าน และวันคัดค้านนั้นให้ถือเป็นวันเริ่มต้นในการนับกำหนดเวลาแต่ได้เห็น

หมวด ๔

เช็ค

มาตรา ๙๘๗ อันว่าเช็คนั้น คือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้สั่งจ่าย สั่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งเมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง ฤๅให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง อันเรียกว่าผู้รับเงิน

มาตรา ๙๘๘ อันว่าเช็คนั้น ย่อมมีรายการดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) คำแถลงว่าเป็น "เช็ค"

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๒) คำสั่งอันปราศจากเงื่อนไขให้ใช้เงินเป็นจำนวนแน่นอน

(๓) ชื่อ ฤๅญี่ห้อ และสำนักของธนาคาร

(๔) ชื่อ ฤๅญี่ห้อของผู้รับเงิน ฤๅคำแถลงว่าให้ใช้เงินแก่ผู้ถือ

(๕) สถานที่ใช้เงิน

(๖) วันและสถานที่ออกเช็คนั้น

(๗) ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย

มาตรา ๙๘๙ บทบัญญัติทั้งหลายในหมวด ๒ อันว่าด้วยตั๋วแลกเงินนั้น ท่านให้ยกมาบังคับคดีเช็คด้วยเพียงที่ไม่ขัดกับสภาพแห่งตราสารชนิดนี้

มาตรา ๙๙๐ ผู้ทรงเช็คต้องยื่นเช็คแก่ธนาคารเพื่อให้ใช้เงิน คือว่าถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินในเมืองเดียวกันกับที่ออกเช็คต้องยื่นภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันออกเช็คนั้น ถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินที่อื่นต้องยื่นภายในสามเดือน ถ้ามิฉะนั้นท่านว่าผู้ทรงสิ้นสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สลักหลังทั้งปวง ทั้งเสียสิทธิอันมีต่อผู้สั่งจ่ายด้วยเพียงเท่าที่จะเกิดความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ผู้สั่งจ่าย เพราะการที่ละเลยเสียไม่ยื่นเช็คนั้น

อนึ่งผู้ทรงเช็คซึ่งผู้สั่งจ่ายหลุดพ้นจากความรับผิดไปแล้วนั้น ท่านให้รับช่วงสิทธิของผู้สั่งจ่ายคนนั้นอันมีต่อธนาคาร

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๙๙๑ ธนาคารจำต้องใช้เงินตามเช็คซึ่งผู้เคยค้ากับธนาคารได้ออกเบิกเงินแก่ตน เว้นแต่ในกรณีดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ไม่มีเงินในบาญชีของผู้เคยค้าคนนั้นเป่นเจ้าหนี้พอจะจ่ายตามเช็คนั้น ฤๅ

(๒) เช็คนั้นยื่นเพื่อให้ใช้เงินเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันออกเช็ค

มาตรา ๙๙๒ ธนาคารจำต้องบอกปัดไม่ใช้เงินตามเช็คอันเบิกเงินแก่ตน เมื่อกรณีเปนดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าผู้สั่งจ่ายได้สั่งงดการใช้เงิน ฤๅ

(๒) ถ้าธนาคารได้รับคำบอกกล่าวว่าผู้สั่งจ่ายตาย ฤๅรับคำบอกกล่าวว่าเช็คนั้นหายฤๅถูกลักไป

มาตรา ๙๙๓ ถ้าธนาคารเขียนข้อความลงลายมือชื่อบนเช็ค เช่นคำว่า “ใช้ได้” ฤๅ “ใช้เงินได้” ฤๅคำใด ๆ อันแสดงผลอย่างเดียวกัน ท่านว่าธนาคารต้องผูกพันในฐานเปนลูกหนี้ชั้นต้นในอันจะต้องใช้เงินแก่ผู้ทรงตามเช็คนั้น

ถ้าผู้ทรงเช็คเปนผู้จัดการให้ธนาคารลงข้อความรับรองดังว่านั้น ท่านว่าผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังทั้งปวงเปนอันหลุดพ้นจากความรับผิดตามเช็คนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้าธนาคารลงข้อความรับรองดังนั้นโดยคำขอร้องของผู้สั่งจ่าย ท่านว่าผู้สั่งจ่ายและปวงผู้สลักหลังก็หาหลุดพ้นไปไม่

มาตรา ๙๙๔ ถ้าในเช็คมีเส้นขนานคู่ขีดขวางไว้ข้างด้านหน้า กับมีฤๅไม่มีคำว่า "และบริษัท" ฤๅคำย่ออย่างใด ๆ แห่งข้อความนี้อยู่ในระวางเส้นทั้งสองนั้นไซร้ เช็คนั้นชื่อว่าเปนเช็คขีดคร่อมทั่วไป และจะใช้เงินตามเช็คนั้นได้แต่เฉภาะให้แก่ธนาคารเท่านั้น

ถ้าในระวางเส้นทั้งสองนั้นตรอกชื่อธนาคารอันหนึ่งอันใดลงไว้โดยเฉภาะ เช็คเช่นนั้นชื่อว่าเปนเช็คขีดคร่อมเฉภาะ และจะใช้เงินตามเช็คนั้นได้เฉภาะให้แก่ธนาคารอันนั้น

มาตรา ๙๙๕ (๑) เช็คไม่มีขีดคร่อม ผู้สั่งจ่ายฤๅผู้ทรงคนใดคนหนึ่งจะขีดคร่อมเสียก็ได้ และจะทำเปนขีดคร่อมทั่วไปฤๅขีดคร่อมเฉภาะก็ได้

(๒) เช็คขีดคร่อมทั่วไปผู้ทรงจะทำให้เปนขีดคร่อมเฉภาะเสียก็ได้

(๓) เช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ขีดคร่อมเฉภาะก็ดี ผู้ทรงจะเติมคำลงว่า "ห้ามเปลี่ยนมือ" ก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๔) เช็คขีดคร่อมเฉภาะให้แก่ธนาคารใด ธนาคารนั้นจะชำขีดคร่อมเฉภาะให้ไปแก่ธนาคารอื่นเพื่อเรียกเก็บเงินก็ได้

(๕) เช็คไม่มีขีดคร่อมก็ดี เช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ส่งไปยังธนาคารใดเพื่อให้เรียกเก็บเงิน ธนาคารนั้นจะลงขีดคร่อมเฉภาะให้แก่ตนเองก็ได้

มาตรา ๙๙๖ การขีดคร่อมเช็คตามที่อนุญาตไว้ในมาตราก่อนนั้น ท่านว่าเปนส่วนสำคัญอันหนึ่งของเช็ค ใครจะลบล้างย่อมไม่เปนการชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๙๙๗ เช็คขีดคร่อมเฉภาะให้แก่ธนาคารกว่าธนาคารหนึ่งขึ้นไปเมื่อนำเบิกเอาแก่ธนาคารใด ท่านให้ธนาคารนั้นบอกปัดเสียอย่าใช้เงินให้ เว้นแต่ที่ขีดคร่อมให้แก่ธนาคารในฐานเปนตัวแทนเรียกเก็บเงิน

ธนาคารใดซึ่งเขานำเช็คเบิกขึนใช้เงินไปตามเช็คที่ขีดคร่อมอย่างว่ามานั้นก็ดี ใช้เงินตามเช็คอันเขาขีดคร่อมทั่วไปเปนประการอื่นนอกจากใช้ให้แก่ธนาคารอันใดอันหนึ่งก็ดี ใช้เงินตามเช็คอันเขาขีดคร่อมเฉภาะเปนประการอื่นนอกจากใช้ให้แก่ธนาคารซึ่งเขาเจาะจงขีดคร่อมให้โดยเฉภาะ ฤๅแก่ธนาคารตัวแทนเรียกเก็บเงินของธนาคารนั้นก็ดี ท่านว่าธนาคารซึ่งใช้เงินไปดังกล่าวนี้จะต้องรับผิดต่อผู้เปนเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็ค

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

นั้น ในการที่เขาต้องเสียหายอย่างใด ๆ เพราะการที่ตนใช้เงินไปตามเช็คดังนั้น

แต่หากเช็คใดเขานำยื่นเพื่อให้ใช้เงิน และเมื่อยื่นไม่ปรากฏว่าเป็นเช็คขีดคร่อมก็ดี ฤๅไม่ปรากฏว่ามีรอยขีดคร่อมอันได้ลบล้างฤๅแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมเป็นประการอื่นนอกจากที่อนุญาตไว้โดยกฎหมายก็ดี เช็คเช่นนี้ถ้าธนาคารใดใช้เงินไปโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ ท่านว่าธนาคารนั้นไม่ต้องรับผิดชอบฤๅต้องมีน่าที่รับใช้เงินอย่างใด ๆ

มาตรา ๙๙๘ ธนาคารใดซึ่งเขานำเช็คขีดคร่อมเบิกเงินใช้เงินไปตามเช็คนั้นโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ กล่าวคือว่าถ้าเป็นเช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ใช้เงินให้แก่ธนาคารอันใดอันหนึ่ง ถ้าเป็นเช็คขีดคร่อมเฉภาะก็ใช้ให้แก่ธนาคารซึ่งเขาเจาะจงขีดคร่อมให้โดยเฉภาะ ฤๅใช้ให้แก่ธนาคารตัวแทนเรียกเก็บเงินของธนาคารนั้นไซร้ ท่านว่าธนาคารซึ่งใช้เงินไปตามเช็คนั้นฝ่ายหนึ่ง กับถ้าเช็คตกไปถึงมือผู้รับเงินแล้ว ผู้สั่งจ่ายอีกฝ่ายหนึ่งต่างมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกัน และเข้าอยู่ในฐานอันเดียวกันเสมือนดังว่า เช็คนั้นได้ใช้เงินให้แก่ผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแล้ว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๙๙๙ บุคคลใดได้เช็คขีดคร่อมของเขามาซึ่งมีคำว่า "ห้ามเปลี่ยนมือ" ท่านว่าบุคคลนั้นไม่มีสิทธิในเช็คนั้นยิ่งไปกว่า และไม่สามารถให้สิทธิในเช็คนั้นต่อไปได้ดีกว่าสิทธิของบุคคลอันตนได้เช็คของเขามา

มาตรา ๑๐๐๐ ธนาคารใดได้รับเงินไว้เพื่อผู้เคยค้าของตนโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ อันเป็นเงินเขาใช้ให้ตามเช็คขีดคร่อมทั่วไปก็ดี ขีดคร่อมเฉภาะให้แก่ตนก็ดี หากปรากฏว่าผู้เคยค้านั้นไม่มีสิทธิ ฤๅมีสิทธิเพียงอย่างบกพร่องในเช็คนั้นไซร้ ท่านว่าเพียงแต่เหตุที่ได้รับเงินไว้หาทำให้ธนาคารนั้นต้องรับผิดต่อผู้เป็นเจ้าของอันแท้จริงแห่งเช็คนั้นแต่อย่างหนึ่งอย่างใดไม่

หมวด ๕

อายุความ

มาตรา ๑๐๐๑ ในคดีฟ้องผู้รับรองตั๋วแลกเงินก็ดี ผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินก็ดี ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาสามปีนับแต่วันตั๋วนั้น ๆ ถึงกำหนดใช้เงิน

มาตรา ๑๐๐๒ ในคดีที่ผู้ทรงตั๋วเงินฟ้องผู้สลักหลังและผู้สั่งจ่าย ท่านห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันที่ได้ลงในคำคัดค้านซึ่งได้ทำขึ้นภายในเวลาอันถูกต้องตามกำหนด ฤๅ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

นับแต่วันตั๋วเงินถึงกำหนด ในกรณีที่มีข้อกำหนดไว้ว่า "ไม่จำต้องมีคำคัดค้าน"

มาตรา ๑๐๐๓ ในคดีผู้สลักหลังทั้งหลายฟ้องไล่เบี้ยกันเองและไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สั่งจ่ายแห่งตั๋วเงิน ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ผู้สลักหลังเข้าถือเอาตั๋วเงินและใช้เงิน ฤๅนับแต่วันที่ผู้สลักหลังนั้นเองถูกฟ้อง

มาตรา ๑๐๐๔ เมื่ออายุความสดุดหยุดลงเพราะการอันหนึ่งอันใด ซึ่งกระทำแก่คู่สัญญาแห่งตั๋วเงินฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ท่านว่าย่อมมีผลสดุดหยุดลงเพียงแต่แก่คู่สัญญาฝ่ายนั้น

มาตรา ๑๐๐๕ ถ้าตั๋วเงินได้ทำขึ้นฤๅได้โอน ฤๅสลักหลังไปแล้วในมูลหนี้อันหนึ่งอันใด และสิทธิตามตั๋วเงินนั้นมาสูญสิ้นไปเพราะอายุความก็ดี ฤๅเพราะละเว้นไม่ดำเนินการให้ต้องตามวิธีใด ๆ อันจะพึงต้องทำก็ดี ท่านว่าหนี้เดิมนั้นก็ยังคงมีอยู่ตามหลักกฎหมายอันแพร่หลายทั่วไป เท่าที่ลูกหนี้มิได้ต้องเสียหายแต่การนั้น เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

หมวด ๖
ตั๋วเงินปลอม ตั๋วเงินถูกลัก และตั๋วเงินหาย

มาตรา ๑๐๐๖ การที่ลายมือชื่ออันหนึ่งในตั๋วเงินเป็นลายมือปลอม ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความสมบูรณ์แห่งลายมือชื่ออื่น ๆ ในตั๋วเงินนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๐๗ ถ้าข้อความในตั๋วเงินใด ฤๅในคำรับรองตั๋วเงินรายใด มีผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญโดยที่คู่สัญญาทั้งปวงผู้ต้องรับผิดตามตั๋วเงินมิได้ยินยอมด้วยหมดทุกคนไซร้ ท่านว่าตั๋วเงินนั้นก็เปนอันเสีย เว้นแต่ยังคงใช้ได้ต่อคู่สัญญาซึ่งเปนผู้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น ฤๅได้ยินยอมด้วยกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น กับทั้งผู้สลักหลังในภายหลัง .

แต่หากตั๋วเงินใดได้มีผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ แต่ความเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ประจักษ์ และตั๋วเงินนั้นตกอยู่ในมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายไซร้ ท่านว่าผู้ทรงคนนั้นจะเอาประโยชน์จากตั๋วเงินนั้นก็ได้เสมือนดังว่ามิได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเลย และจะบังคับการใช้เงินตามเนื้อความเดิมแห่งตั๋วนั้นก็ได้

กล่าวโดยเฉภาะ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเช่นจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านถือว่าเปนการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ คือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างใด ๆ แก่วันที่ลง จำนวนเงินอันจะพึงใช้เวลาใช้เงิน สถานที่ใช้เงิน กับทั้งเมื่อตั๋วเงินเขารับรองไว้ทั่วไปไม่เจาะจงสถานที่ใช้เงิน ไปเติมความระบุสถานที่ใช้เงินเข้าโดยที่ผู้รับรองมิได้ยินยอมด้วย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๐๘ ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ เมื่อใดลายมือชื่อในตั๋วเงินเป็นลายมือปลอมก็ดี เป็นลายมือชื่อลงไว้โดยที่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของลายมือชื่อนั้นมิได้มอบอำนาจให้ลงก็ดี ท่านว่าลายมือชื่อปลอมฤๅลงปราศจากอำนาจเช่นนั้นเป็นอันใช้ไม่ได้เลย ใครจะอ้างอิงอาศัยแสวงสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อยึดหน่วงตั๋วเงินไว้ก็ดี เพื่อทำให้ตั๋วนั้นหลุดพ้นก็ดี ฤๅเพื่อบังคับการใช้เงินเอาแก่คู่สัญญาแห่งตั๋วนั้นคนใดคนหนึ่งก็ดี ท่านว่าไม่อาจจะทำได้เป็นอันขาด เว้นแต่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งจะพึงถูกยึดหน่วงฤๅถูกบังคับใช้เงินนั้นจะอยู่ในฐานเป็นผู้ต้องตัดบทมิให้ยกข้อลายมือชื่อปลอม ฤๅข้อลงลายมือชื่อปราศจากอำนาจนั้นขึ้นเป็นข้อต่อสู้

แต่ข้อความใด ๆ อันกล่าวมาในมาตรานี้ ท่านมิให้กระทบกระทั่งถึงการให้สัตยาบันแก่ลายมือชื่อซึ่งลงไว้โดยปราศจากอำนาจแต่หากไม่ถึงแก่เป็นลายมือปลอม

มาตรา ๑๐๐๙ ถ้ามีผู้นำตั๋วเงินชนิดจะพึงใช้เงินตามเขาสั่งนั้นมาเบิกต่อธนาคารใด และธนาคารนั้นได้ใช้เงินให้ไปตามทางค้าปรกติโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อไซร้ ท่าน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ว่าธนาคารไม่มีน่าที่จะต้องนำสืบว่าการสลักหลังของผู้รับเงิน ฤๅการสลักหลังในภายหลังรายใด ๆ ได้ทำไปด้วยอาศัยรับมอบอำนาจแต่บุคคลซึ่งอ้างเอาเปนเจ้าของคำสลักหลังนั้น และถึงแม้ว่ารายการสลักหลังนั้นจะเปนสลักหลังปลอม ฤๅปราศจากอำนาจก็ตาม ท่านให้ถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปถูกระเบียบ

มาตรา ๑๐๑๐ เมื่อผู้ทรงตั๋วเงินซึ่งหาย ฤๅถูกลัก ทราบเหตุแล้ว ในทันใดนั้นต้องบอกกล่าวเปนหนังสือไปยังผู้ออกตั๋วเงินผู้จ่าย ผู้สมอ้างยามประสงค์ ผู้รับรองเพื่อแก้หน้า และผู้รับอาวัลตามแต่มี เพื่อให้บอกบัดไม่ใช้เงินตามตั๋วเงินนั้น

มาตรา ๑๐๑๑ ถ้าตั๋วเงินหายไปแต่ก่อนเวลาล่วงเลยกำหนดใช้เงิน ท่านว่าบุคคลซึ่งได้เปนผู้ทรงตั๋วเงินนั้นจะร้องขอไปยังผู้สั่งจ่ายให้ ๆ ตั๋วเงินเปนเนื้อความเดียวกันแก่ตนใหม่อีกฉบับหนึ่งก็ได้ และในการนี้ถ้าเขาประสงค์ก็วางประกันให้ไว้แก่ผู้สั่งจ่าย เพื่อไว้ทดแทนที่เขาหากจะต้องเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดในกรณีที่ตั๋วเงินซึ่งว่าหายนั้นจะกลับหาได้

อนึ่งผู้สั่งจ่ายรับคำขอร้องดังว่ามานั้นแล้ว หากบอกบัดไม่ยอมให้ตั๋วเงินคู่ฉบับเช่นนั้น อาจจะถูกบังคับให้ออกให้ก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ลักษณ ๒๒

ห้นส่วนและบริษัท

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๑๐๑๒ อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น

มาตรา ๑๐๑๓ อันห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทนั้น ท่านกำหนดเปนสามประเภท คือ

(๑) ห้างหุ้นส่วนสามัญ

(๒) ห้างหุ้นส่วนจำกัด

(๓) บริษัทจำกัด

มาตรา ๑๐๑๔ ห้ามมิให้ตั้งห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทขึ้น เพื่อทำการค้าในการรถไฟ ประกันภัย ธนาคาร ฤๅการที่ดินและจำนอง เว้นไว้แต่จะตั้งขึ้นโดยประกาศพระราชทานพระบรมราชานุญาตพิเศษ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๑๕ บันดาสำนักงานสำหรับจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัททั้งหลายนั้น ให้เสนาบดีเจ้ากระทรวงซึ่งบัญชาการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนและบริษัทเป็นพนักงานออกกฎข้อบังคับจัดตั้งขึ้น

มาตรา ๑๐๑๖ ห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่งลักษณนี้แล้ว ท่านจัดว่าเป็นบุคคลนิติสมมตต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน ฤๅผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากันเป็นห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทนั้น

มาตรา ๑๐๑๗ การจดทะเบียนนั้น ห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ทำกิจการอยู่ณตำบลใดในพระราชอาณาจักร์ ท่านให้จดทะเบียนณหอทะเบียนสำหรับตำบลนั้น

การแก้ไขข้อความที่ได้จดทะเบียนประการหนึ่งประการใดในภายหลังก็ดี กับทั้งแก้ไขการอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดอันบทบัญญัติแพนกนี้บังคับฤๅอนุญาตให้จดทะเบียนก็ดี ก็ต้องจดณหอทะเบียนแห่งเดียวกันนั้น

ถ้าข้อความที่จะจดทะเบียน ฤๅประกาศโฆษนาเกิดขึ้นในต่างประเทศไซร้ ท่านให้นับกำหนดเวลาสำหรับการจดทะเบียนฤๅประกาศโฆษนาข้อความนั้นตั้งแต่เวลาเมื่อคำบอกกล่าวการนั้นมาถึงตำบลที่จดทะเบียนฤๅตำบลที่จะประกาศโฆษนานั้นเป็นต้นไป

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๑๘ ในการจดทะเบียน ท่านให้เสียค่าธรรมเนียมตามกฎข้อบังคับซึ่งเสนาบดีเจ้ากระทรวงตั้งไว้

มาตรา ๑๐๑๙ ถ้าคำขอจดทะเบียน ฤๅเอกสารซึ่งต้องจดทะเบียนไม่มีรายการบริบูรณ์ตามที่บังคับไว้ในลักษณนี้ว่าให้จดแจ้งก็ดี ฤๅถ้ารายการอันใดซึ่งจดแจ้งในคำขอฤๅในเอกสารนั้นขัดกับกฎหมายก็ดี ฤๅถ้าเอกสารใดซึ่งกำหนดไว้ว่าให้ส่งด้วยกันกับคำขอจดทะเบียนยังขาดอยู่มิได้ส่งให้ครบก็ดี ฤๅถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้ออื่นซึ่งกฎหมายบังคับไว้ก็ดี นายทะเบียนจะไม่ยอมรับจดทะเบียนก็ได้ จนกว่าคำขอจดทะเบียนฤๅเอกสารนั้นจะได้ทำให้บริบูรณ์ฤๅแก้ไขให้ถูกต้อง ฤๅได้ส่งเอกสารซึ่งกำหนดไว้นั้นครบทุกสิ่งอัน ฤๅได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อนั้นแล้ว

มาตรา ๑๐๒๐ บุคคลทุกคน เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามกำหนดในกฎข้อบังคับของเสนาบดีเจ้ากระทรวงแล้ว ชอบที่จะตรวจเอกสารซึ่งนายทะเบียนเก็บรักษาไว้ได้ ฤๅจะขอให้นายทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน ฤๅบริษัทใดๆ ให้ก็ได้ ฤๅจะขอให้คัดสำเนาฤๅเนื้อความในเอกสารฉบับใดๆ พร้อมด้วยคำรับรองว่าแท้จริงมอบให้ก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๒๑ นายทะเบียนทุกคนจะต้องแต่งย่อรายการซึ่งได้ลงทะเบียนส่งไปลงพิมพ์โฆษนาในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเป็นคราว ๆ ตามแบบซึ่งเสนาบดีเจ้ากระทรวงจะได้กำหนดให้

มาตรา ๑๐๒๒ เมื่อได้พิมพ์โฆษนาดังนั้นแล้ว ท่านให้ถือว่าบันดาเอกสารและข้อความซึ่งลงทะเบียนอันได้กล่าวถึงในย่อรายการนั้น เป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวงไม่เลือกว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องด้วยห้างหุ้นส่วนฤๅด้วยบริษัทนั้น ฤๅที่ไม่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๐๒๓ ผู้เป็นหุ้นส่วนก็ดี ห้างหุ้นส่วนก็ดี ฤๅบริษัทก็ดี จะถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกเพราะเหตุที่มีสัญญา ฤๅเอกสาร ฤๅข้อความอันบังคับให้จดทะเบียนตามลักษณนี้ยังไม่ได้ จนกว่าจะได้ลงพิมพ์โฆษนาดังกล่าวแล้ว แต่ฝ่ายบุคคลภายนอกจะถือเอาประโยชน์เช่นว่านั้นได้

แต่ถึงกระนั้นก็ดี ผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น ห้างหุ้นส่วน ฤๅบริษัทซึ่งได้รับชำระหนี้ก่อนโฆษนานั้นย่อมไม่จำต้องคืน

มาตรา ๑๐๒๔ ในระวางผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันก็ดี ฤๅในระวางผู้ถือหุ้นด้วยกันก็ดี ในระวางผู้เป็นหุ้นส่วนกับห้างหุ้นส่วนก็ดี ในระวางผู้ถือหุ้นกับบริษัทก็ดี ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบันดาสมุดบาญชีเอกสารของห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัท ฤๅของผู้ชำระบาญชีห้างหุ้นส่วน ฤๅบริษัทใด ๆ นั้น ย่อมเป็นพยานหลักฐานอันถูกต้องตามข้อความที่ได้บันทึกไว้ในนั้นทุกประการ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมวด ๒
ห้างหุ้นส่วนสามัญ

ส่วนที่ ๑ บทวิเคราะห์

มาตรา ๑๐๒๕ อันว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น คือห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคน ต้องรับผิดร่วมกันเพื่อหนี้สินทั้งปวงของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด

ส่วนที่ ๒ ความเกี่ยวพันระวางผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง

มาตรา ๑๐๒๖ ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน

สิ่งที่นำมาลงหุ้นด้วยนั้นจะเป็นเงิน ฤๅทรัพย์สินอื่น ฤๅลงแรงงานก็ได้

มาตรา ๑๐๒๗ ในเมื่อมีกรณีเป็นข้อสงสัย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าสิ่งซึ่งนำมาลงหุ้นด้วยกันนั้นมีค่าเท่ากัน

มาตรา ๑๐๒๘ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดได้ลงแต่แรงงานของตนเข้าเป็นหุ้น และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนมิได้ตีราคาค่าแรงไว้ ท่านให้คำนวนส่วนกำไรของผู้ที่เป็นหุ้นส่วนด้วยลงแรงงานเช่นนั้น เสมอด้วยส่วนถัวเฉลี่ยของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งได้ลงเงินฤๅลงทรัพย์สินเข้าหุ้นในการนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๒๙ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งเอาทรัพย์สินมาให้ใช้เป็นการลงหุ้นด้วยไซร้ ความเกี่ยวพันระวางผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นกับห้างหุ้นส่วนในเรื่องส่งมอบและซ่อมแซมก็ดี ความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องก็ดี ความรับผิดเพื่อการรอนสิทธิก็ดี ข้อสำหรับยกเว้นความรับผิดก็ดี ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยเช่าทรัพย์

มาตรา ๑๐๓๐ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอันใดอันหนึ่งเป็นการลงหุ้นด้วยไซร้ ความเกี่ยวพันระวางผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นกับห้างหุ้นส่วนในเรื่องส่งมอบและซ่อมแซมก็ดี ความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องก็ดี ความรับผิดเพื่อการรอนสิทธิก็ดี ข้อสำหรับยกเว้นความรับผิดก็ดี ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยซื้อขาย

มาตรา ๑๐๓๑ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดละเลยไม่ส่งมอบส่วนลงหุ้นของตนเสียเลย ท่านว่าต้องส่งคำบอกกล่าวเป็นจดหมายจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้น ให้ส่งมอบส่วนลงหุ้นของตนมาภายในเวลาอันสมควร มิฉะนั้นผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ จะลงเนื้อเห็นพร้อมกัน ฤๅโดยเสียงข้างมากด้วยกันสุดแต่ข้อสัญญา ให้เอาผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นออกเสียได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๓๒ ห้ามมิให้เปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิมแห่งห้างหุ้นส่วนฤๅประเภทแห่งกิจการ นอกจากด้วยความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนหมดด้วยกันทุกคน เว้นแต่จะมีข้อตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๓๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนมิได้ตกลงกันไว้ในกระบวรจัดการห้างหุ้นส่วนไซร้ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนย่อมจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นได้ทุกคน แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดจะเข้าทำสัญญาอันใดซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนอีกคนหนึ่งทักท้วงนั้นไม่ได้

ในกรณีเช่นนี้ ท่านให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนย่อมเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการทุกคน

มาตรา ๑๐๓๔ ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าการงารของห้างหุ้นส่วนนั้นจักให้เป็นไปตามเสียงข้างมากแห่งผู้เป็นหุ้นส่วนไซร้ ท่านให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งมีเสียงเป็นคะแนนหนึ่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนที่ลงหุ้นด้วยมากฤๅน้อย

มาตรา ๑๐๓๕ ถ้าได้ตกลงกันไว้ว่าจะให้ผู้เป็นหุ้นส่วนหลายคนจัดการห้างหุ้นส่วนไซร้ หุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคนจะจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นก็ได้ แต่หุ้นส่วนผู้จัดการคนหนึ่งคนใดจะทำการอันใดซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการอีกคนหนึ่งทักท้วงนั้นไม่ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๓๖ อันหุ้นส่วนผู้จัดการนั้น จะเองออกจากตำแหน่งได้ต่อเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอื่นยินยอมพร้อมกัน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๓๗ ถึงแม้ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายได้ตกลงให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวฤๅหลายคนเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนก็ดี ผู้เป็นหุ้นส่วนนอกจากผู้จัดการย่อมมีสิทธิทุกคนที่จะไต่ถามถึงการงานของห้างหุ้นส่วนที่จัดอยู่นั้นได้ทุกเมื่อ และมีสิทธิที่จะตรวจและคัดสำเนาสมุด บาญชี และเอกสารใด ๆ ของห้างหุ้นส่วนได้ด้วย

มาตรา ๑๐๓๘ ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประกอบกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งมีสภาพดุจเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนฤๅประโยชน์ผู้อื่นโดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรานี้ไซร้ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรซึ่งผู้นั้นหาได้ทั้งหมด ฤๅเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่ห้างหุ้นส่วนได้รับความเสียหายเพราะเหตุนั้น แต่ท่านห้ามมิให้ฟ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันทำการฝ่าฝืน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๓๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำต้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนด้วยความระมัดระวังให้มากเสมือนกับจัดการงานของตนเองฉะนั้น

มาตรา ๑๐๔๐ ห้ามมิให้ชักนำเอาบุคคลผู้อื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน โดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนหมดด้วยกันทุกคน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๔๑ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งโอนส่วนกำไรของตนในห้างหุ้นส่วนทั้งหมดก็ดี ฤๅแต่บางส่วนก็ดี ให้แก่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอื่นไซร้ ท่านว่าบุคคลภายนอกนั้นจะกลายเป็นเข้าหุ้นส่วนด้วยก็หามิได้

มาตรา ๑๐๔๒ ความเกี่ยวพันระวางหุ้นส่วนผู้จัดการกับผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอื่นนั้น ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยตัวแทน

มาตรา ๑๐๔๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนอันมิได้เป็นผู้จัดการเอื้อมเข้ามาจัดการงานของห้างหุ้นส่วนก็ดี ฤๅผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเป็นผู้จัดการกระทำล่วงขอบอำนาจของตนก็ดี ท่านให้บังคับด้วยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยจัดการงานนอกสั่ง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๔๔ อันส่วนกำไรก็ดี ส่วนขาดทุนก็ดี ของผู้เป็นหุ้นส่วนทุก ๆ คนนั้นย่อมเป็นไปตามส่วนที่ลงหุ้น

มาตรา ๑๐๔๕ ถ้าหุ้นส่วนของผู้ใดได้กำหนดไว้แต่เพียงข้างฝ่ายกำไรว่าจะแบ่งเอาเท่าไร ฤๅกำหนดแต่เพียงข้างขาดทุนว่าจะยอมขาดเท่าไรฉนี้ไซร้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าหุ้นส่วนของผู้นั้นมีส่วนกำไรและส่วนขาดทุนเป็นอย่างเดียวกัน

มาตรา ๑๐๔๖ ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ว่าคนหนึ่งคนใดหามีสิทธิจะได้รับบำเหน็จเพื่อที่ได้จัดการงารของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่ เว้นแต่จะได้มีความตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๔๗ ถ้าชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้วยังคงใช้เรียกขานติดเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนอยู่ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้งดใช้ชื่อของตนเสียได้

มาตรา ๑๐๔๘ ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งจะเรียกเอาส่วนของตนจากหุ้นส่วนอื่น ๆ แม้ในกิจการค้าขายอันใดซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนก็ได้

ส่วนที่ ๓ ความเกี่ยวพันระวางผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

มาตรา ๑๐๔๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจะถือเอาสิทธิใด ๆ แก่บุคคลภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นหาได้ไม่

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๕๐ การใด ๆ อันผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้น ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนย่อมมีความผูกพันในการนั้น ๆ ด้วย และจะต้องรับผิดร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้อันได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะจัดการไปเช่นนั้น

มาตรา ๑๐๕๑ ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้วยังคงต้องรับผิดในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไป

มาตรา ๑๐๕๒ บุคคลผู้เข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนย่อมต้องรับผิดในหนี้ใด ๆ ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย

มาตรา ๑๐๕๓ ห้างหุ้นส่วนซึ่งมิได้จดทะเบียนนั้น ถึงแม้จะมีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนคนหนึ่งในการที่จะผูกพันผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ท่านว่าข้อจำกัดเช่นนั้นก็หามีผลถึงบุคคลภายนอกไม่

มาตรา ๑๐๕๔ บุคคลใดแสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนด้วยวาจาก็ดี ด้วยลายลักษณอักษรก็ดี ด้วยกิริยาก็ดี ด้วยยินยอมให้เขาใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนก็ดี ฤๅรู้แล้วไม่คัดค้านปล่อยให้เขาแสดงว่าตนเป็นหุ้นส่วนก็ดี ท่านว่าบุคคลนั้นย่อมต้องรับผิดต่อ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บุคคลภายนอกในบัญชีหนี้ของห้างหุ้นส่วนเสมือนเป็นหุ้นส่วน

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดตายไปแล้ว และห้างหุ้นส่วนนั้นยังคงค้าต่อไปในชื่อเดิมของห้าง ท่านว่าเหตุเพียงที่คงใช้ชื่อเดิมนั้นก็ดี ฤๅใช้ชื่อของหุ้นส่วนผู้ตายควบอยู่ด้วยก็ดี หาทำให้ความรับผิดมีแก่กองทรัพย์มฤดกของผู้ตาย เพื่อหนี้ใด ๆ อันห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังมรณะนั้นไม่

ส่วนที่ ๔ การเลิกและชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญ

มาตรา ๑๐๕๕ ห้างหุ้นส่วนสามัญย่อมเลิกกันด้วยเหตุดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) ถ้าในสัญญาได้กำหนดกรณีอันใดเป็นเหตุที่จะเลิกกัน เมื่อมีกรณีนั้น

(๒) ถ้าสัญญาทำไว้เฉพาะกำหนดกาลใด เมื่อสิ้นกำหนดกาลนั้น

(๓) ถ้าสัญญาทำไว้เฉพาะเพื่อทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดแต่อย่างเดียว เมื่อเสร็จการนั้น

(๔) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งให้คำบอกกล่าวแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ตามกำหนดดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๕๖

(๕) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งตาย ฤๅล้มละลายฤๅตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๕๖ ถ้าห้างหุ้นส่วนได้ตั้งขึ้นไม่มีกำหนดกาลอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นยุติ ท่านว่าจะเลิกได้ต่อเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งบอกเลิก เมื่อสิ้นรอบปีในทางบาญชีเงินของห้างหุ้นส่วนนั้น และผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นต้องบอกกล่าวความจำนงจะเลิกล่วงน่าไม่น้อยกว่าหกเดือน

มาตรา ๑๐๕๗ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดร้องขอเมื่อมีกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังจะกล่าวต่อไปนี้ ศาลอาจสั่งให้ห้างหุ้นส่วนสามัญเลิกกันเสียก็ได้ คือ

(๑) เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งนอกจากผู้ร้องพ้องนั้นล่วงลเมิดบทบังคับใด ๆ อันเป็นข้อสาระสำคัญซึ่งสัญญาหุ้นส่วนกำหนดไว้แก่ตน โดยจงใจฤๅเลินเล่ออย่างมาก

(๒) เมื่อการค้าของห้างหุ้นส่วนนั้นจะทำไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียว และไม่มีหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้อีก

(๓) เมื่อมีเหตุอื่นใด ๆ ทำให้ห้างหุ้นส่วนนั้นจะดำรงคงอยู่ต่อไปไม่ได้

มาตรา ๑๐๕๘ เมื่อเหตุอันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นเกี่ยวด้วยผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่ง ซึ่งตามความในมาตรา ๑๐๕๗ ฤๅมาตรา ๑๐๖๗ เป็นเหตุให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายนอกนั้นมีสิทธิจะเรียกให้เลกห้างหุ้นส่วนได้ไซร้ ในเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนเหล่านั้นยื่นคำร้อง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ท่านว่า ศาลจะสั่งให้กำจัดหุ้นส่วนผู้ต้นเหตุคนนั้นออกเสียจากห้างหุ้นส่วนแทนสั่งให้เลิกห้างหุ้นส่วนก็ได้

ในการแบ่งทรัพย์สินระวางห้างหุ้นส่วนกับผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งถูกกำจัดนั้น ท่านให้ตีราคาทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนตามราคาที่เป็นอยู่ในเวลาแรกยื่นคำร้องขอให้กำจัด

มาตรา ๑๐๕๙ ถ้าเมื่อสิ้นกำหนดกาละซึ่งได้ตกลงกันไว้ และผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายฤๅผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งเคยได้จัดการอยู่ในระวางกำหนดนั้นยังคงดำเนิรการค้าของห้างหุ้นส่วนอยู่ต่อไปโดยมิได้ชำระบาญชีฤๅชำระเงินกันให้เสร็จไปไซร้ ท่านให้ถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งปวงได้ตกลงคงทำการเป็นหุ้นส่วนกันสืบไป โดยไม่มีกำหนดกาละ

มาตรา ๑๐๖๐ ในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๑๐๕๕ อนุมาตรา ๔ ฤๅอนุมาตรา ๕ นั้น ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนที่ยังอยู่รับซื้อหุ้นของผู้ที่ออกจากหุ้นส่วนไปไซร้ ท่านว่าสัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ยังคงใช้ได้ต่อไปในระวางผู้เป็นหุ้นส่วนที่ยังอยู่ด้วยกัน

มาตรา ๑๐๖๑ ถ้าห้างหุ้นส่วนเลิกกันเมื่อใด ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายต้องชำระบาญชีการค้าของห้างเมื่อนั้น

มาตรา ๑๐๖๒ การชำระบาญชีให้ทำโดยลำดับดังนี้ คือ

(๑) ให้ชำระหนี้ทั้งหลายซึ่งค้างชำระแก่บุคคลภายนอก

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๒) ให้ชดใช้เงินทดรองและค่าใช้จ่ายซึ่งผู้เปนหุ้นส่วนได้ออกของตนไปเพื่อจัดการค้าของห้าง

(๓) ให้คืนทุนทรัพย์ซึ่งผู้เปนหุ้นส่วนแต่ละคนได้ลงเปนหุ้น ถ้ายังมีทรัพย์เหลืออยู่อีกเท่าไร ก็ให้เฉลี่ยแจกเปนกำไรในระวางผู้เปนหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๓ ถ้าเมื่อได้ชำระหนี้ซึ่งค้างชำระแก่บุคคลภายนอกและชดใช้เงินทดรองและค่าใช้จ่ายแล้ว สินทรัพย์ที่ยังอยู่ไม่พอจะคืนแก่ผู้เปนหุ้นส่วนให้ครบจำนวนที่ลงหุ้นไซร้ ส่วนที่ขาดนี้ คือขาดทุน ซึ่งต้องคิดเฉลี่ยช่วยกันขาด

ส่วนที่ ๕ การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ

มาตรา ๑๐๖๔ อันห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น จะจดทะเบียนก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ท่านบังคับให้มีรายการดังนี้ คือ

(๑) ชื่อห้างหุ้นส่วน

(๒) วัตถุที่ประสงค์ของห้างหุ้นส่วน

(๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง

(๔) ชื่อและที่สำนักกับทั้งอาชีวะของผู้เปนหุ้นส่วนทุก ๆ คน ถ้าผู้เปนหุ้นส่วนคนใดมีชื่อญี่ห้อ ก็ให้ลงทะเบียนทั้งชื่อและญี่ห้อด้วย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๕) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ในเมื่อได้ตั้งแต่งให้เป็นผู้จัดการแต่เพียงบางคน

(๖) ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการประการใด ให้สงไว้ด้วย

(๗) ตราซึ่งใช้เป็นสำคัญของห้างหุ้นส่วน

ข้อความซึ่งลงทะเบียนนั้น จะลงรายการอื่น ๆ อีกอันคู่สัญญาเห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ต้องลงลายมือชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน และต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่งมอบให้แก่ห้างหุ้นส่วนนั้นฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๐๖๕ ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกในบันดาสิทธิอันห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้นได้มา แม้ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตน

มาตรา ๑๐๖๖ ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ประกอบการค้าขายอย่างหนึ่งอย่างใดอันมีสภาพเช่นเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนฤๅเพื่อประโยชน์ผู้อื่น ฤๅไปเข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนอื่น ซึ่งมีวัตถุที่ประสงค์อย่าง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เดียวกันกับห้างหุ้นส่วนนั้น เว้นไว้แต่จะได้รับคำยินยอมของผู้เปนหุ้นส่วนอื่นทั้งหมด

แต่ข้อห้ามเช่นว่ามานี้ ท่านว่าจะไม่พึงใช้ได้ ถ้าหากผู้เปนหุ้นส่วนทั้งหลายได้รู้อยู่แล้วในเวลาเมื่อลงทะเบียนห้างหุ้นส่วนนั้นว่า ผู้เปนหุ้นส่วนคนหนึ่งได้ทำการค้าขาย ฤๅเข้าเปนหุ้นส่วนอยู่ในห้างหุ้นส่วนอื่นอันมีวัดถุที่ประสงค์อย่างเดียวกัน และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนที่ทำไว้ต่อกันนั้นก็ไม่ได้บังคับให้ถอนตัวออก

มาตรา ๑๐๖๗ ถ้าผู้เปนหุ้นส่วนคนใดกระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในมาตราก่อนนี้ไซร้ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนนั้นชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรอันผู้นั้นหาได้ทั้งหมด ฤๅเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายซึ่งห้างหุ้นส่วนได้รับเพราะเหตุนั้น

แต่ทั้งนี้ท่านห้ามมิให้พ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันทำการฝ่าฝืน

อนึ่งบทบัญญัติมาตรานี้ไม่ลบล้างสิทธิของผู้เปนหุ้นส่วนทั้งหลายนอกนั้น ในอันจะเรียกให้เลิกห้างหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๘ ความรับผิดของผู้เปนหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนอันเกี่ยวแก่หนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ที่ตนออกจากหุ้นส่วนนั้น ย่อมมีจำกัดเพียงสองปีนับแต่เมื่อออกจากหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๖๙ นอกจากในกรณีทั้งหลายที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๕๕ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนย่อมเลิกกันเมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลาย

มาตรา ๑๐๗๐ เมื่อใดห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนผิดนัดชำระหนี้ เมื่อนั้นเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ชำระหนี้เอาแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ได้

มาตรา ๑๐๗๑ ในกรณีที่กล่าวไว้ในมาตรา ๑๐๗๐ นั้น ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนนำพิศูจน์ได้ว่า

(๑) สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน ยังมีพอที่จะชำระหนี้ได้ทั้งหมดฤๅบางส่วน และ

(๒) การที่จะบังคับเอาแก่ห้างหุ้นส่วนนั้นไม่เป็นการยากฉนี้ไซร้

ศาลจะบังคับให้เอาสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้ก่อนก็ได้ สุดแต่ศาลจะเห็นสมควร

มาตรา ๑๐๗๒ ถ้าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนยังมิได้เลิกกันตราบใด เจ้าหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนเฉภาะตัวย่อมใช้สิทธิได้แต่เพียงในผลกำไรฤๅเงินซึ่งห้างหุ้นส่วนค้างชำระแก่ผู้เป็นหุ้นส่วน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

คนนั้นเท่านั้น ถ้าห้างหุ้นส่วนนั้นเลิกกันแล้ว เจ้าหนี้ย่อมใช้สิทธิได้ตลอดจนถึงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้น อันมีในสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน

ส่วนที่ ๖ การควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนเข้ากัน

มาตรา ๑๐๗๓ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหนึ่ง จะควบเข้าเป็นอันเดียวกันกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนอีกห้างหนึ่งก็ได้ โดยความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด เว้นแต่สัญญาซึ่งได้ตกลงกันไว้จะขัดขวางต่อการควบกันนั้น

มาตรา ๑๐๗๔ เมื่อห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างใดปลงใจจะควบเข้ากันกับห้างอื่น ห้างหุ้นส่วนนั้นต้องโฆษนาการในหนังสือพิมพ์ซึ่งจำหน่ายในท้องที่นั้นสองคราวเป็นอย่างน้อย และส่งคำบอกกล่าวความประสงค์ที่จะควบเข้ากันนั้นแก่บันดาผู้ซึ่งรู้ว่าเป็นเจ้าหนี้ของห้าง และแจ้งความไปว่าถ้าเจ้าหนี้มีเหตุที่จะรังเกียจคัดค้านในการที่จะทำนั้น ก็ขอให้แสดงมาภายในสามเดือนนับแต่วันบอกกล่าว

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลานั้น ก็ให้พึงถือว่าไม่มีการคัดค้าน

ถ้ามีคัดค้านไซร้ การที่ควบห้างหุ้นส่วนเข้ากันนั้นจะทำไม่ได้ เว้นแต่จะได้ใช้หนี้ที่เรียกร้องฤๅให้หลักทรัพย์เป็นประกันเพื่อชำระหนี้นั้นแล้ว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๗๕ เมื่อห้างได้ควบเข้ากันแล้ว ต่างห้างก็ต่างมีน่าที่จะต้องนำความนั้นไปจดลงทะเบียน ว่าได้ควบเข้ากันเปนห้างหุ้นส่วนขึ้นใหม่

มาตรา ๑๐๗๖ ห้างหุ้นส่วนใหม่นี้ย่อมชอบที่จะได้รับสิทธิและต้องอยู่ในความรับผิดของห้างหุ้นส่วนเดิมที่ได้ควบเข้ากันนั้น

หมวด ๓
ห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา ๑๐๗๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่งซึ่งมีผู้เปนหุ้นส่วนสองจำพวก ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ผู้เปนหุ้นส่วนคนเดียว ฤๅหลายคนซึ่งมีจำกัดความรับผิดเพียงไม่ เกินจำนวนเงิน ที่ตนรับ จะลงหุ้นในห้าง หุ้นส่วนนั้นจำพวกหนึ่ง และ

(๒) ผู้เปนหุ้นส่วนคนเดียวฤๅหลายคนซึ่งต้องรับผิดร่วมกันในบันดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัดจำนวน อีกจำพวกหนึ่ง

มาตรา ๑๐๗๘ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นท่านบังคับว่าต้องจดทะเบียน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

การลงทะเบียนนั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อห้างหุ้นส่วน

(๒) ข้อแถลงความว่าเปนห้างหุ้นส่วนจำกัด และวัตถุที่ประสงค์ของห้างหุ้นส่วนนั้น

(๓) ที่ตั้งสำนักงารแห่งใหญ่และสำนักงารสาขาทั้งปวง

(๔) ชื่อ ญี่ห้อ สำนัก และอาชีวะของผู้เปนหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด และจำนวนเงินซึ่งเขาเหล่านั้นได้ลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน

(๕) ชื่อ ญี่ห้อ สำนัก และอาชีวะของผู้เปนหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด

(๖) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ

(๗) ถ้ามีข้อจำกัด อำนาจ หุ้นส่วนผู้จัดการอันจะผูกพันห้างหุ้นส่วนนั้นประการใดให้ลงไว้ด้วย

ข้อความซึ่งลงทะเบียนนั้น จะลงรายการอื่น ๆ อีกอันคู่สัญญาเห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้

การลงทะเบียนนั้น ต้องลงลายมือชื่อของผู้เปนหุ้นส่วนทุกคนและต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย

ให้พนักงานทะเบียน ทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่งมอบให้แก่ห้างหุ้นส่วนนั้นฉบับหนึ่ง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๗๙ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ถ้ายังมิได้จดทะเบียนอยู่ตราบใด ท่านให้ถือว่าเปนห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งผู้เปนหุ้นส่วนทั้งหมดย่อมต้องรับผิดร่วมกันในบันดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัดจำนวน จนกว่าจะได้จดทะเบียน

มาตรา ๑๐๘๐ บทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใดๆ หากมิได้ยกเว้น ฤๅแก้ไข เปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติแห่งหมวด ๓ นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย

ถ้าผู้เปนหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดนั้นมีอยู่หลายคนด้วยกัน ท่านให้ใช้บทบัญญัติสำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญเปนวิธีบังคับในความเกี่ยวพันระวางคนเหล่านั้นเอง และความเกี่ยวพันระวางผู้เปนหุ้นส่วนเหล่านั้นกับห้างหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๘๑ ห้ามมิให้เอาชื่อของผู้เปนหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมาเรียกขานระคนเปนชื่อห้าง

มาตรา ๑๐๘๒ ถ้าผู้เปนหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนใดยินยอมโดยแสดงออกชัด ฤๅโดยปริยายให้ใช้ชื่อของตนระคนเปนชื่อห้างไซร้ ท่านว่าผู้เปนหุ้นส่วนคนนั้นจะต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอก เสมือนดังว่าเปนหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดฉนั้น

แต่ในระวางผู้เปนหุ้นส่วนกันเองนั้น ความรับผิดของผู้เปนหุ้นส่วนเช่นนี้ ท่านให้คงบังคับตามสัญญาหุ้นส่วน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๘๓ การลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดนั้น ท่านว่าต้องให้ลงเป็นเงินฤๅทรัพย์สินอย่างอื่นๆ

มาตรา ๑๐๘๔ ห้ามมิให้แบ่งเงินปันผลฤๅดอกเบี้ยให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด นอกจากผลกำไรซึ่งห้างหุ้นส่วนทำมาค้าได้

ถ้าทุนของห้างหุ้นส่วนลดน้อยลงไปเพราะค้าขายขาดทุน ท่านห้ามมิให้แบ่งเงินปันผลฤๅดอกเบี้ยให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จนกว่าทุนซึ่งขาดไปนั้นจะได้คืนมาเต็มจำนวนเดิม

แต่ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดคนใดได้รับเงินปันผลฤๅดอกเบี้ยไปแล้วโดยสุจริต ท่านว่าหาอาจจะบังคับให้เขาคืนเงินนั้นได้ไม่

มาตรา ๑๐๘๕ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้แสดงด้วยจดหมาย ฤๅใบแจ้งความ ฤๅด้วยวิธีอย่างอื่นให้บุคคลภายนอกทราบว่าตนได้ลงหุ้นไว้มากกว่าจำนวนซึ่งได้จดทะเบียนเพียงใด ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดเท่าถึงจำนวนเพียงนั้น

มาตรา ๑๐๘๖ ข้อซึ่งตกลงกันในระวางผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายเพื่อจะเปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สินที่ลงหุ้น ฤๅเพื่อจะลด

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

จำนวนลงหุ้นแห่งผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัด ความรับผิดคนหนึ่งคนใดนั้น ท่านว่ายังไม่เป็นผลแก่บุคคลภายนอกจนกว่าจะได้จดทะเบียน

เมื่อได้จดทะเบียนแล้วไซร้ ข้อตกลงนั้นๆ ก็ย่อมมีผลแต่เพียงเฉภาะแก่หนี้อันห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังเวลาที่ได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

มาตรา ๑๐๘๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่เฉภาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น เป็นผู้จัดการ.

มาตรา ๑๐๘๘ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดผู้ใดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงารของห้างหุ้นส่วน ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดร่วมกันในบันดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้นโดยไม่จำกัดจำนวน

แต่การออกความเห็นและแนะนำก็ดี ออกเสียงเป็นคะแนนนับในการตั้งและถอดถอนผู้จัดการตามกรณีที่มีบังคับไว้ในสัญญาหุ้นส่วนนั้นก็ดี ท่านหานับว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงารของห้างหุ้นส่วนนั้นไม่

มาตรา ๑๐๘๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดนั้น จะตั้งให้เป็นผู้ชำระบาญชีของห้างหุ้นส่วนก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๙๐ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จะประกอบการค้าขายอย่างใดๆ เพื่อประโยชน์ตนฤๅเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกก็ได้ แม้ว่าการงานเช่นนั้นจะมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วนก็ไม่ห้าม

มาตรา ๑๐๙๑ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จะโอนหุ้นของตนปราศจากความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นๆ ก็โอนได้

มาตรา ๑๐๙๒ การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดตายก็ดี ล้มละลายฤๅตกเป็นคนไร้ความสามารถก็ดี หาเป็นเหตุให้ห้างหุ้นจำกัดต้องเลิกกันไม่ เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๙๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดผู้ใดตาย ท่านว่าทายาทของผู้นั้นย่อมเข้าเป็นหุ้นส่วนแทนที่ผู้ตาย เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๙๔ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดผู้ใดล้มละลาย ท่านว่าต้องเอาหุ้นของผู้นั้นในห้างหุ้นส่วนออกขายเป็นสินทรัพย์ในกองล้มละลาย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๔๕ ตราบใดห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมิได้เลิกกัน ตราบนั้นเจ้าหนี้ของห้างย่อมไม่มีสิทธิจะพ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้

แต่เมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นได้เลิกกันแล้ว เจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิพ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้เพียงจำนวนดังนี้ คือ

(๑) จำนวนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่าที่ยังค้างส่งแก่ห้างหุ้นส่วน

(๒) จำนวนลงหุ้นเท่าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ถอนไปจากสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน

(๓) จำนวนเงินปันผลและดอกเบี้ยซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับไปแล้วโดยทุจริตและฝ่าฝืนต่อบทมาตรา ๑๐๘๔

หมวด ๔
บริษัทจำกัด

ส่วนที่ ๑ สภาพและการตั้งบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๐๔๖ อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน ผู้ถือหุ้นต่างรับผิดจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๐๔๗ บุคคลใด ๆ ตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปจะเริ่มก่อการและตั้งเปนบริษัทจำกัดก็ได้ด้วยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณสนธิและกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๑๐๔๘ หนังสือบริคณสนธินั้น ท่านบังคับให้มีข้อความซึ่งกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อบริษัทอันคิดจะตั้งขึ้น ซึ่งต้องมีคำว่า "จำกัด" ไว้ปลายชื่อนั้นด้วยเสมอไป

(๒) ที่สำนักงานของบริษัทซึ่งบอกทะเบียนนั้นจะตั้งอยู่ณที่ใดในพระราชอาณาเขต

(๓) วัตถุที่ประสงค์ทั้งหลายของบริษัท

(๔) ถ้อยคำสำแดงว่า ความรับผิดของผู้ถือหุ้นจะมีจำกัด

(๕) จำนวนทุนเรือนหุ้นซึ่งบริษัทคิดกำหนดจะจดทะเบียนแบ่งออกเปนหุ้นมีมูลค่ากำหนดหุ้นละเท่าไร

(๖) ชื่อ สำนัก อาชีวะ และลายมือชื่อของบันดาผู้เริ่มก่อการ ทั้งจำนวนหุ้นซึ่งต่างคนต่างเข้าชื่อซื้อไว้คนละเท่าใด

มาตรา ๑๐๔๙ หนังสือบริคณสนธินั้น ท่านให้ทำเปนต้นฉบับไว้ไม่น้อยกว่าสองฉบับ และให้ลงลายมือชื่อของบันดาผู้เริ่มก่อการ และลายมือชื่อทั้งปวงนั้นให้มีพยาน ลงชื่อรับรองด้วยสองคน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หนังสือบริคณสนธิซึ่งได้ทำนั้น ท่านบังคับให้นำฉบับหนึ่งไปจดทะเบียน และมอบไว้ณหอทะเบียนในส่วนพระราชอาณาเขตซึ่งบ่งไว้ว่าจะบอกทะเบียนตั้งสำนักงารของบริษัทนั้น

มาตรา ๑๑๐๐ ผู้เริ่มก่อการทุกคนต้องลงชื่อซื้อหุ้น ๆ หนึ่งเปนอย่างน้อย

มาตรา ๑๑๐๑ บุคคลทั้งหลายซึ่งเปนกรรมการของบริษัทจำกัดจะรับผิดโดยไม่จำกัดก็ได้ ถ้ากรณีเปนเช่นนั้นไซร้ ท่านว่าต้องจดแถลงความรับผิดเช่นนั้นลงไว้ในหนังสือบริคณสนธิด้วย

อันความรับผิดโดยไม่จำกัดของผู้เปนกรรมการนั้น ย่อมถึงที่สุด เมื่อล่วงเวลา สองปีนับแต่วันที่ ตัวเขาออกจาก ตำแหน่งกรรมการ

มาตรา ๑๑๐๒ ห้ามมิให้โฆษนาชวนคนให้เข้าชื่อซื้อหุ้นก่อนได้จดทะเบียนหนังสือบริคณสนธิของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๓ บันดาหนังสือชี้ชวนและหนังสือบอกกล่าวป่าวร้อง ฤๅหนังสืออย่างอื่นในการชวนให้เข้าชื่อซื้อหุ้นทุก ๆ ฉบับ ต้องลงวันและลายมือชื่อของบันดาผู้เริ่มก่อการบริษัท และต้องนำไปจดทะเบียนก่อนแล้วจึงโฆษนา

ในหนังสือเช่นกล่าวมานั้นต้องแถลงความเหล่านี้ คือ

(๑) ข้อความในหนังสือบริคณสนธิ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๒) จำนวนเงินที่จะต้องใช้ในหุ้นหนึ่ง ๆ ก่อนบริษัทจดทะเบียน

(๓) จำนวนและมูลค่าแห่งหุ้นบุริมะสิทธิ ถ้าหากจะมีหุ้นเช่นนั้นในบริษัท ให้บอกสภาพและบุริมะสิทธิซึ่งจะพึงได้แก่หุ้นนั้นสถานใดเพียงใด และเพราะเหตุใดจึงได้คิดจะให้มีหุ้นบุริมะสิทธิเช่นนั้น

(๔) จำนวนและมูลค่าแห่งหุ้นสามัญฤๅหุ้นบุริมะสิทธิ ซึ่งจะออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้วฤๅได้ใช้แต่บางส่วนแล้ว เพราะใช้ให้ด้วยอย่างอื่นนอกจากตัวเงิน ถ้าหากจะมีหุ้นเช่นนั้นในบริษัทไซร้ ให้แถลงว่าจะถือเอาเปนอันได้ใช้เงินแล้วเพียงใด และคิดจะออกหุ้นเช่นนั้นให้เพื่อแทนคุณแรงงารฤๅตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด

(๕) จำนวนเงินใช้จ่ายฤๅประมาณว่าจะใช้จ่ายในชั้นแรก

(๖) ถ้ามีเจตนาจะให้เงินแก่ผู้เริ่มก่อการคนใดคนหนึ่งไซร้ จำนวนเงินนั้นเท่าใดและจะให้เพราะเหตุใด

(๗) ผู้เริ่มก่อการได้ทำสัญญาเปนข้อสำคัญไว้ประการใดบ้าง ทำในนามของตนเองก็ดี ฤๅในนามของบริษัทก็ดี อันเนื่องในก่อการฤๅจัดการบริษัทนั้น ฤๅเนื่องในการค้าขายของบริษัท

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

นั้นในภายน่า ให้แถลงรายการและสภาพทั้งกำหนดแห่งสัญญานั้น ๆ จงเต็มทุกประการ

มาตรา ๑๑๐๔ จำนวนหุ้นทั้งหมดซึ่งบริษัทคิดจะจดทะเบียนนั้น ต้องมีผู้เข้าชื่อซื้อ ฤๅออกให้กันเสร็จก่อนการจดทะเบียนของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๕ อันหุ้นนั้นท่านห้ามมิให้ออกโดยราคาต่ำไปกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

การออกหุ้นโดยราคาสูงกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้นั้น หากว่าหนังสือบริคณสนธิให้อำนาจไว้ ก็ให้ออกได้ และในกรณีเช่นนั้นต้องส่งใช้จำนวนที่ล้ำมูลค่าพร้อมกันไปกับการส่งใช้เงินคราวแรก

อนึ่งเงินส่งใช้ค่าหุ้นคราวแรกนั้น ต้องมิให้น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

มาตรา ๑๑๐๖ การที่เข้าชื่อซื้อหุ้นนั้นย่อมผูกผู้เข้าชื่ออยู่ในเงื่อนไขว่า ถ้าบริษัทตั้งขึ้นแล้วจะใช้จำนวนเงินค่าหุ้นนั้น ๆ ให้แก่บริษัทตามหนังสือชี้ชวนและข้อบังคับของบริษัท

มาตรา ๑๑๐๗ เมื่อหุ้นชนิดซึ่งจะต้องลงเงินนั้นได้มีผู้เข้าชื่อซื้อหมดแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องนัดบันดาผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นมาประชุมกันเป็นการประชุมใหญ่ ประชุมอันนี้ให้เรียกว่าประชุมตั้งบริษัท

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

อนึ่งให้ผู้เริ่มก่อการส่งรายงารการตั้งบริษัท มีข้อความที่เกี่ยวแก่กิจการอันจะพึงกระทำในที่ประชุมตั้งบริษัททุก ๆ ข้อ ตามความในมาตราต่อไปนี้ ไปยังผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นอย่างน้อยเจ็ดวันก่อนวันนัดประชุม สำเนารายงานนี้ให้ส่งไปยังนายทะเบียนด้วยในขณะเดียวกัน

มาตรา ๑๑๐๘ กิจการอันจะพึงทำในที่ประชุมตั้งบริษัทนั้น คือ

(๑) ทำความตกลงตั้งข้อบังคับต่าง ๆ ของบริษัท

(๒) ให้สัตยาบันแก่บันดาสัญญาซึ่งผู้เริ่มก่อการได้ทำไว้ และค่าใช้จ่ายอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งเขาต้องออกไปในการเริ่มก่อบริษัท

(๓) วางกำหนดจำนวนเงินซึ่งจะให้แก่ผู้เริ่มก่อการ ถ้าหากมีเจตนาว่าจะให้

(๔) วางกำหนดจำนวนหุ้นบุริมะสิทธิ ทั้งกำหนดสภาพและบุริมะสิทธิแห่งหุ้นนั้น ๆ ว่าเป็นสถานใดเพียงใด ถ้าหากจะมีหุ้นเช่นนั้นในบริษัท

(๕) วางกำหนดจำนวนหุ้นสามัญ ฤๅหุ้นบุริมะสิทธิซึ่งออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้ว ฤๅได้ใช้แต่บางส่วนแล้ว เพราะใช้ให้ด้วยอย่างอื่นนอกจากตัวเงิน และกำหนดว่าเพียงใดซึ่งจะถือเอาเป็นว่าได้ใช้เงินแล้ว ถ้าหากจะมีหุ้นเช่นนั้นในบริษัท

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ให้แถลงในที่ประชุมโดยเฉภาะว่า ซึ่งจะออกหุ้นสามัญฤๅหุ้นบุริมะสิทธิให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เงินแล้วเช่นนั้น เพื่อแทนคุณแรงงาน ฤๅตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด ให้พรรณนาจงชัดเจนทุกประการ

(๖) เลือกตั้งกรรมการและพนักงานสอบบาญชีอันเปนชุดแรกของบริษัท และวางกำหนดอำนาจของคนเหล่านี้ด้วย

มาตรา ๑๑๐๙ ผู้เริ่มก่อการฤๅผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นจะออกเสียงลงคะแนนไม่ได้ ถ้าตนมีส่วนได้เสียโดยพิเศษในปัญหาที่ยกขึ้นวินิจฉัยนั้น

อนึ่งมติของที่ประชุมตั้งบริษัทย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ที่ประชุมจะได้ลงมติโดยเสียงข้างมาก อันมีคะแนนของผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นซึ่งมีสิทธิลงคะแนนได้ และคิดตามจำนวนหุ้นรวมกันเม้อย่างต่ำเพียงกึ่งหนึ่งในจำนวนหุ้นทั้งสิ้นของบริษัท

มาตรา ๑๑๑๐ เมื่อได้ประชุมตั้งบริษัทแล้ว ให้ผู้เริ่มก่อการบริษัทมอบการทั้งปวงให้แก่กรรมการของบริษัท

เมื่อกรรมการได้รับการแล้ว ก็ให้ลงมือจัดการเรียกให้ผู้เริ่มก่อการและผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นทั้งหลายใช้เงินในหุ้นซึ่งจะต้องใช้เปนตัวเงินเรียกหุ้นหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า ตามที่ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กำหนดไว้ในหนังสือชี้ชวนบอกกล่าวป่าวร้องฤๅหนังสือชวนให้ซื้อหุ้น

มาตรา ๑๑๑๑ เมื่อจำนวนเงินซึ่งว่าไว้ในมาตรา ๑๑๑๐ ได้ใช้เสร็จแล้ว กรรมการต้องไปขอจดทะเบียนบริษัทนั้น

คำขอและข้อความที่ลงในทะเบียนนั้น ให้ระบุรายการตามที่ได้ตกลงกันในที่ประชุมตั้งบริษัท ดังต่อไปนี้ คือ

(๑) จำนวนหุ้นทั้งสิ้นซึ่งได้มีผู้เข้าซื้อซื้อ ฤๅได้จัดออกให้แล้วแยกให้ปรากฏว่าเป็นชนิดหุ้นสามัญเท่าใด หุ้นบุริมะสิทธิเท่าใด

(๒) จำนวนหุ้นสามัญ ฤๅหุ้นบุริมะสิทธิซึ่งออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้ว ฤๅได้ใช้แต่บางส่วนแล้ว นอกจากที่ใช้เป็นตัวเงิน และหุ้นที่ได้ใช้แต่บางส่วนนั้น ให้บอกว่าได้ใช้แล้วเพียงใด

(๓) จำนวนเงินที่ได้ใช้แล้วหุ้นละเท่าใด

(๔) จำนวนเงินที่ได้รับไว้เป็นค่าหุ้นรวมทั้งสิ้นเท่าใด

(๕) ชื่อ อาชีวะ และที่สำนักของกรรมการทุกคน

(๖) ถ้าให้กรรมการต่างมีอำนาจจัดการของบริษัทได้โดยลำพังตัว ให้แสดงอำนาจของกรรมการนั้น ๆ ว่าคนใดมีเพียงใด

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

และบอกจำนวน ฤๅชื่อกรรมการซึ่งจะลงชื่อเปนสำคัญผูกพันบริษัทได้นั้นด้วย

(๗) ถ้าตั้งบริษัทขึ้นชั่วกาละกำหนดอันหนึ่ง ให้บอกกาละกำหนดอันนั้นด้วย

(๘) ที่ตั้งสำนักงารแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง

การลงทะเบียน จะมีรายการอย่างอื่นซึ่งกรรมการเห็นสมควรจะให้ทราบแก่ประชาชน ก็ลงได้

ในการขอจดทะเบียนนั้น ถ้าได้ ทำข้อบังคับของบริษัทไว้ประการใดบ้าง ต้องส่งสำเนาข้อบังคับนั้น ๆ ไปด้วยกับทั้งสำเนารายงารการประชุมตั้งบริษัท หนังสือทั้งสองนี้กรรมการต้องลงลายมือชื่อรับรองคนหนึ่งเปนอย่างน้อย

ให้ พนักงาน ทะเบียนทำใบสำคัญ แสดงการจด ทะเบียนส่งมอบให้แก่บริษัทฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๑๑๒ ถ้าการจดทะเบียนมิได้ ทำภายในสามเดือนนับแต่ประชุมตั้งบริษัทไซร้ ท่านว่าบริษัทนั้นเปนอันไม่ได้ตั้งขึ้น และบันดาเงินที่ได้รับไว้จากผู้ เข้าชื่อซื้อหุ้น นั้นต้องใช้คืนเต็มจำนวนมิให้ลดเลย

ถ้ามีจำนวนเงินเช่นว่านั้นค้างอยู่มิได้ คืนในสามเดือนภายหลังการประชุมตั้งบริษัทไซร้ ท่านว่ากรรมการของบริษัทต้องรับผิด

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ร่วมกันที่จะใช้ทั้งต้นเงินและดอกเบี้ย คิดตั้งแต่เวลาสิ้นกำหนดสามเดือนนั้น

แต่ถ้ากรรมการคนใดพิศูจน์ได้ว่า การที่เงินขาด ฤๅที่ใช้คืนช้าไปมิได้เปนเพราะความผิดของตนไซร้ กรรมการคนนั้นก็ไม่ต้องรับผิดในการใช้ต้นเงินฤๅดอกเบี้ย

มาตรา ๑๑๑๓ ผู้เริ่มก่อการบริษัทต้องรับผิดร่วมกัน และโดยไม่จำกัดในบันดาหนี้และการจ่ายเงิน ซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัทมิได้อนุมัติ และแม้จะได้มีอนุมัติ ก็ยังคงต้องรับผิดอยู่เช่นนั้นไปจนกว่าจะได้จดทะเบียนบริษัท

มาตรา ๑๑๑๔ เมื่อบริษัทได้จดทะเบียนแล้ว ผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นจะร้องพ้องขอให้ศาลเพิกถอนการที่ตนได้เข้าชื่อซื้อโดยยกเหตุว่าสำคัญผิด ฤๅต้องข่มขู่ ฤๅถูกลวงล่อฉ้อฉลนั้น ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่

มาตรา ๑๑๑๕ ถ้าหากว่าชื่อบริษัทซึ่งตั้งไว้ในหนังสือบริคณสนธิพ้องกับชื่อบริษัทอื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้วก็ดี ฤๅพ้องกับชื่อซึ่งตั้งไว้ในหนังสือบริคณสนธิฉบับอื่นอันได้จดทะเบียนแล้วก็ดี ฤๅคล้ายคลึงกับชื่อเช่นกล่าวนั้นจนน่าจะลวงให้มหาชนหลงไปได้ก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้ที่มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใด

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

จะพ้อง เรียกเอาค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เริ่มก่อการ บริษัทก็ได้ และจะร้องขอให้ศาลสั่งบังคับให้เปลี่ยนชื่อนั้นเสียใหม่ก็ได้

เมื่อศาลมีคำสั่งเช่นนั้นแล้ว ก็ต้องบอกชื่อซึ่งเปลี่ยนใหม่นั้นจดลงทะเบียนแทนชื่อเก่า และต้องแก้ใบสำคัญการจดทะเบียนด้วยตามกันไป

มาตรา ๑๑๑๖ ผู้หนึ่งผู้ใดปรารถนาจะได้สำเนาหนังสือบริคณสนธิ และข้อบังคับบันดามีในบริษัทหนึ่งบริษัทใด ก็ชอบที่จะเรียกได้จากบริษัทนั้น เมื่อได้ใช้ราคาให้ไม่เกินกว่าบาทหนึ่ง

ส่วนที่ ๒ หุ้นและผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๑๑๗ อันมูลค่าของหุ้น ๆ หนึ่งนั้น ท่านมิให้ต่ำกว่าห้าสิบบาท

มาตรา ๑๑๑๘ อันหุ้นนั้น ท่านว่าจะแบ่งแยกหาได้ไม่

ถ้าบุคคลมีจำนวนแต่สองคนขึ้นไปถือหุ้น ๆ เดียวร่วมกัน ท่านว่าต้องตั้งให้คนใดคนหนึ่งในจำนวนนั้นแต่คนเดียวเป็นผู้ใช้สิทธิในฐานเป็นผู้ถือหุ้น

อนึ่งบุคคลทั้งหลายซึ่งถือหุ้น ๆ เดียวร่วมกัน ต้องร่วมกันรับผิดต่อบริษัทในการส่งใช้มูลค่าของหุ้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑๑๙ หุ้นทุก ๆ หุ้นจำต้องให้ใช้เปนเงินจนเต็มค่า เว้นแต่หุ้นซึ่งบอกตามบทบัญญัติมาตรา ๑๑๐๘ อนุมาตรา ๕ ฤๅ มาตรา ๑๒๒๑

มาตรา ๑๑๒๐ บันดาเงินค่าหุ้นซึ่งยังจะต้องส่งอีกนั้น กรรมการจะเรียกให้ผู้ถือหุ้นส่งใช้เสียเมื่อใดก็ได้ เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่จะได้วินิจฉัยเปนอย่างอื่น

มาตรา ๑๑๒๑ การเรียกเงินค่าหุ้นแต่ละคราวนั้น ท่านบังคับว่าให้ส่งคำบอกกล่าวล่วงน่าไม่ต่ำกว่ายี่สิบเอ็จวัน ด้วยจดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ และผู้ถือหุ้นทุกคนจะต้องใช้เงินตามจำนวนที่เรียกนั้น สุดแต่กรรมการจะได้กำหนดไปว่าให้ส่งไปยังผู้ใดณที่ใดและเวลาใด

มาตรา ๑๑๒๒ ถ้าและเงินอันจะพึงส่งใช้เปนค่าหุ้นตามเรียกนั้น ผู้ถือหุ้นคนใดมิได้ส่งใช้ตามวันกำหนดไซร้ ผู้นั้นจำต้องเสียดอกเบี้ยนับแต่วันที่กำหนดให้ส่งใช้จนถึงวันที่ได้ส่งเสร็จ

มาตรา ๑๑๒๓ ถ้าผู้ถือหุ้นคนใดละเลยไม่ส่งใช้เงินที่เรียกค่าหุ้นตามวันกำหนด กรรมการจะส่งคำบอกกล่าวด้วยจดหมายส่งลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังผู้นั้น ให้ส่งใช้เงินที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ยด้วยก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ในคำบอกกล่าวอันนี้ ให้กำหนดเวลาไปพอสมควร เพื่อให้ใช้เงินที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ย และต้องบอกไปด้วยว่าให้ส่งใช้ณสถานที่ใด อนึ่งในคำบอกกล่าวนั้น จะแจ้งไปด้วยก็ได้ว่าถ้าไม่ใช้เงินตามเรียก บริษัทอาจจะริบเอาหุ้นนั้นเสีย

มาตรา ๑๑๒๔ ถ้าในคำบอกกล่าวมีข้อแถลงความถึงการริบหุ้นด้วยแล้ว หากเงินค่าหุ้นที่เรียกกับทั้งดอกเบี้ยยังคงค้างชำระอยู่ตราบใด กรรมการจะบอกริบหุ้นนั้น ๆ เมื่อใดก็ได้

มาตรา ๑๑๒๕ หุ้นซึ่งริบแล้วนั้นให้เอาออกขายทอดตลาดโดยไม่ชักช้า ได้จำนวนเงินเท่าใดให้เอาหักใช้ค่าหุ้นที่เรียกกับดอกเบี้ยค้างชำระ ถ้ายังมีเงินเหลือเท่าใดต้องส่งคืนให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้น

มาตรา ๑๑๒๖ แม้ว่าวิธีการริบหุ้นขายหุ้นจะไม่ถูกต้องด้วยระเบียบก็ดี ท่านว่าหาเป็นเหตุให้สิทธิของผู้ซื้อหุ้นซึ่งริบนั้นเสื่อมเสียไปอย่างไรไม่

มาตรา ๑๑๒๗ ให้บริษัททำใบหุ้น คือใบสำคัญสำหรับหุ้นใบหนึ่งฤๅหลายใบ มอบให้เป็นคู่มือแก่ผู้ถือหุ้นจงทุก ๆ คน

เมื่อมอบใบหุ้นนั้น จะเรียกค่าธรรมเนียมก็ได้ สุดแต่กรรมการจะกำหนด แต่มิให้เกินห้าสิบสตางค์

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑๒๘ ในใบหุ้นส่วนทุกๆ ใบ ท่านให้กรรมการลงลายมือชื่อเองคนหนึ่งเป็นอย่างน้อย และประทับตราของบริษัทเป็นสำคัญ

ในใบหุ้นนั้นต้องมีข้อความต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อบริษัท

(๒) เลขหมายหุ้นที่กล่าวถึงในใบหุ้นนั้น

(๓) มูลค่าหุ้นหนึ่งเป็นเงินเท่าใด

(๔) ถ้าและเป็นหุ้นที่ยังไม่ได้ใช้เงินเสร็จ ให้จดลงว่าได้ใช้เงินค่าหุ้นแล้วหุ้นละเท่าใด

(๕) ชื่อผู้ถือหุ้น ฤๅคำแถลงว่าได้ออกใบหุ้นนั้นให้แก่ผู้ถือ

มาตรา ๑๑๒๙ การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือนั้น ๆ ด้วยแล้ว ท่านว่าเป็นโมฆะ อนึ่งหนังสือตราสารอันนั้นต้องแถลงเลขหมายของหุ้นซึ่งโอนกันนั้นด้วย

การโอนเช่นนี้จะนำมาใช้แก่บริษัทฤๅบุคคลภายนอกไม่ได้ จนกว่าจะได้นำเนื้อความที่โอนทั้งชื่อและที่อยู่ของผู้รับโอนนั้นไปลงทะเบียนผู้ถือหุ้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑๓๐ หุ้นใดเงินที่เรียกค่าหุ้นยังค้างชำระอยู่ หุ้นนั้นบริษัทจะไม่ยอมรับจดทะเบียนให้โอนก็ได้

มาตรา ๑๑๓๑ ในระวางสิบสี่วันก่อนการประชุมใหญ่สามัญ บริษัทจะปิดสมุดทะเบียนพักการโอนหุ้นเสียก็ได้

มาตรา ๑๑๓๒ ในเหตุบางอย่างเช่นผู้ถือหุ้นตายก็ดี ฤๅล้มละลายก็ดี อันเปนเหตุให้บุคคลอื่นเปนผู้มีสิทธิจะได้หุ้นขึ้นนั้น หากว่าบุคคลนั้นนำใบหุ้นมาเวนคืน เมื่อเปนวิสัยจะทำได้ ทั้งได้นำหลักฐานอันสมควรมาแสดงด้วยแล้ว ก็ให้บริษัทรับบุคคลนั้นลงทะเบียนเปนผู้ถือหุ้นสืบไป

มาตรา ๑๑๓๓ หุ้นซึ่งโอนกันนั้น ถ้าเปนหุ้นอันยังมิได้ส่งเงินใช้เต็มจำนวนค่าหุ้น ท่านว่าผู้โอนยังคงต้องรับผิดในจำนวนเงินที่ยังมิได้ส่งใช้ให้ครบถ้วนนั้น แต่ว่า

(๑) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดในหนี้อันหนึ่งอันใดของบริษัทซึ่งได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังโอน

(๒) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดออกส่วนใช้หนี้ เว้นแต่ความปรากฏขึ้นแก่ศาลว่า บันดาผู้ที่ยังถือหุ้นของบริษัทอยู่นั้นไม่สามารถออกส่วนใช้หนี้อันเขาจะพึงต้องออกใช้นั้นได้

ในข้อความรับผิดเช่นว่ามานั้น ท่านห้ามมิให้พ้องผู้โอนเมื่อพ้นสองปีนับแต่เวลาซึ่งได้จด ฤๅควรจะได้จดแจ้งการโอนนั้นลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑๓๔ ใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือนั้น จะออกได้ก็แต่เมื่อมีข้อบังคับของบริษัทอนุญาตไว้ และจะออกให้ได้แต่เฉภาะเพื่อหุ้นซึ่งได้ใช้เงินเต็มค่าแล้ว

มาตรา ๑๑๓๕ หุ้นชนิดที่มีใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือนั้น ย่อมโอนกันได้เพียงด้วยส่งมอบใบหุ้นแก่กัน

มาตรา ๑๑๓๖ ผู้ทรงใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ ย่อมมีสิทธิจะมาขอเปลี่ยนเอาใบหุ้นชนิดระบุชื่อได้ เมื่อเวนคืนใบหุ้นฉบับออกให้แก่ผู้ถือนั้นให้ขีดฆ่าเสีย

มาตรา ๑๑๓๗ ถ้าข้อบังคับของบริษัทมีกำหนดไว้เปนองคคุณอันหนึ่งสำหรับผู้จะเปนกรรมการ ว่าจำจะต้องเปนผู้ถือหุ้นเปนจำนวนเท่าหนึ่งเท่าใดไซร้ หุ้นเช่นนี้ท่านว่าต้องเปนหุ้นชนิดระบุชื่อ

มาตรา ๑๑๓๘ บริษัทจำกัดต้องมีสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นไว้เปนสำคัญ และในทะเบียนนั้นให้ลงรายการดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อ สำนัก และอาชีวะของผู้ทรงใบหุ้นชนิดระบุชื่อทั้งเลขหมายและวันเดือนปีในใบหุ้นของผู้นั้น จำนวนหุ้นซึ่งลงไว้ในใบหุ้นใบหนึ่งๆ และจำนวนเงินที่ได้ใช้แล้วในหุ้นหนึ่งๆ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๒) เลขหมายและวันที่ลงในใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือและเลขหมายหุ้นซึ่งได้ลงไว้ในใบหุ้นนั้น ๆ

(๓) วันที่ได้ขีดฆ่าใบหุ้นชนิดระบุชื่อ ฤๅชนิดออกให้แก่ผู้ถือ

มาตรา ๑๑๓๙ สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเริ่มแต่วันจดทะเบียนบริษัทนั้น ให้รักษาไว้ณสำนักงานของบริษัทแห่งที่ได้บอกทะเบียนไว้ สมุดทะเบียนนี้ให้เปิดให้แก่ผู้ถือหุ้นทั้งหลายดูได้ในระวางเวลาทำการโดยไม่เรียกค่าธรรมเนียมอย่างหนึ่งอย่างใด แต่กรรมการจะจำกัดเวลาลงไว้อย่างไรพอสมควรก็ได้ หากไม่น้อยกว่าวันละสองชั่วโมง

ให้เปนน่าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนาบาญชีรายชื่อผู้ที่ยังคงเปนผู้ถือหุ้นอยู่ทั้งหมดในเวลาที่ประชุม และรายชื่อผู้ที่ขาดจากเปนผู้ถือหุ้นจำเดิมแต่วันประชุมสามัญครั้งที่แล้วมานั้น ไปยังนายทะเบียนอย่างน้อยปีละครั้ง และมิให้ช้ากว่าวันที่สิบสี่นับแต่การประชุมสามัญ บาญชีรายชื่อนี้ให้มีรายการบันดาที่ระบุไว้ในมาตราก่อนนั้นทุกประการ

มาตรา ๑๑๔๐ ผู้ถือหุ้นชอบที่จะเรียกให้ส่งมอบสำเนาทะเบียนเช่นว่านั้น ฤๅแต่ตอนหนึ่งตอนใดแก่ตนได้ เมื่อเสียค่าคัดสำเนาห้าสิบสตางค์ต่อร้อยคำ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑๔๑ สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นพยานหลักฐานอันถูกต้องในข้อกะทงความบันดาที่กฎหมายบังคับ ฤๅให้อำนาจให้เอาลงในทะเบียนนั้น

มาตรา ๑๑๔๒ ถ้าบริษัทได้ออกหุ้นบุริมะสิทธิไปแล้ว ได้กำหนดไว้ว่าบุริมะสิทธิจะมีแก่หุ้นนั้น ๆ เป็นอย่างไร ท่านห้ามมิให้แก้ไขอีกเลย

มาตรา ๑๑๔๓ ห้ามมิให้บริษัทจำกัดเป็นเจ้าของถือหุ้นของตนเอง ฤๅรับจำนำหุ้นของตนเอง

ส่วนที่ ๓ วิธีจัดการบริษัทจำกัด

๑. บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๑๑๔๔ บันดาบริษัทจำกัด ให้มีกรรมการคนหนึ่ง ฤๅหลายคนด้วยกันจัดการตามข้อบังคับของบริษัท และอยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง

มาตรา ๑๑๔๕ จำเดิมแต่ได้จดทะเบียนบริษัทแล้ว ท่านห้ามมิให้ตั้งข้อบังคับขึ้นใหม่ ฤๅเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ ฤๅข้อความในหนังสือบริคณสนธิแต่อย่างหนึ่งอย่างใด เว้นแต่จะได้มีการลงมติพิเศษ

มาตรา ๑๑๔๖ บันดาข้อบังคับอันได้ตั้งขึ้นใหม่ ฤๅได้เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นน่าที่ของบริษัท ที่จะจัดให้ไปจดทะเบียนภายในกำหนดสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้มีการลงมติพิเศษ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑๔๗ บันดาข้อบังคับอันได้ตั้งขึ้นใหม่ ฤๅหนังสือบริคณสนธิ ฤๅข้อบังคับซึ่งได้เปลี่ยนแปลงนั้น ให้บริษัทส่งมอบสำเนาตีพิมพ์ไว้ณหอทะเบียน อย่างละห้าสิบฉบับในเวลาเดียวกับที่ขอจดทะเบียน

มาตรา ๑๑๔๘ บันดาบริษัทจำกัด ต้องมีสำนักงานบอกทะเบียนไว้แห่งหนึ่ง ซึ่งธุระการติดต่อและคำบอกกล่าวทั้งปวงจะส่งถึงบริษัทได้ณที่นั้น

มาตรา ๑๑๔๙ ตราบใดหุ้นทั้งหลายยังมิได้ชำระเงินเต็มจำนวน ท่านว่าตราบนั้นบริษัทจะลงพิมพ์ฤๅแสดงจำนวนต้นทุนของบริษัทในหนังสือ อย่างหนึ่งอย่างใด เช่นในคำบอกกล่าวป่าวร้องก็ดี ในตั๋วเงินและบาญชีสิ่งของก็ดี ในจดหมายก็ดี ต้องแสดงไว้ให้ชัดเจนด้วยในที่เดียวกันว่า จำนวนเงินต้นทุนได้ชำระแล้วเพียงกี่ส่วน

๒. กรรมการ

มาตรา ๑๑๕๐ ผู้เปนกรรมการจะพึงมีจำนวนมากน้อยเท่าใด และจะพึงได้บำเหน็จเท่าใด ให้สุดแล้วแต่ที่ประชุมใหญ่จะกำหนด

มาตรา ๑๑๕๑ อันผู้เปนกรรมการนั้น เฉภาะแต่ที่ประชุมใหญ่เท่านั้นอาจจะตั้งฤๅถอนได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑๕๒ ในเมื่อมีการประชุมสามัญครั้งแรกภายหลังแต่จดทะเบียนบริษัทก็ดี และในเมื่อมีการประชุมสามัญครั้งแรกในปีทุก ๆ ปีต่อไปก็ดี ผู้เป็นกรรมการต้องออกจากตำแหน่งโดยจำนวนหนึ่งในสามเป็นอัตรา ถ้าและจำนวนกรรมการจะแบ่งออกให้ตรงเป็นส่วนสามไม่ได้ ก็ให้ออกโดยจำนวนใกล้ที่สุดกับส่วนหนึ่งในสาม

มาตรา ๑๑๕๓ ตัวกรรมการที่จะต้องออกจากตำแหน่งในปีแรกและปีที่สองภายหลังจดทะเบียนบริษัทนั้น ถ้ากรรมการมิได้ตกลงกันไว้เองเป็นวิธีอื่นไซร้ ก็ให้จับสลากกัน ส่วนปีหลัง ๆ ต่อไปให้กรรมการคนที่ได้อยู่ในตำแหน่งนานที่สุดนั้นเป็นผู้ต้องออก

กรรมการผู้ออกไปนั้น จะเลือกเข้ารับตำแหน่งอีกก็ได้

มาตรา ๑๑๕๔ ถ้ากรรมการคนใดล้มละลาย ฤๅตกเป็นผู้ไร้ความสามารถไซร้ ท่านว่ากรรมการคนนั้นเป็นอันขาดจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๑๕๕ ถ้าตำแหน่งว่างลงในสภากรรมการโดยมิใช่เพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามเวรไซร้ ท่านว่ากรรมการทั้งหลายจะเลือกผู้อื่นตั้งขึ้นใหม่ให้เต็มที่ว่างก็ได้ แต่บุคคลที่ได้เป็นกรรมการใหม่เช่นนั้น ให้มีเวลาอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่กรรมการผู้ออกไปนั้นชอบที่จะอยู่ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑๕๖ ถ้าที่ประชุมใหญ่ถอนกรรมการผู้หนึ่งออกก่อนครบกาละกำหนดของเขา และตั้งคนอื่นขึ้นไว้แทนที่ไซร้ ท่านว่าบุคคลที่เป็นกรรมการใหม่นั้น ให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่กรรมการผู้ถูกถอนนั้นชอบที่จะอยู่ได้

มาตรา ๑๑๕๗ การตั้งกรรมการขึ้นใหม่นั้น ตั้งใครเมื่อใด ท่านให้นำความไปจดทะเบียน ภายในสิบสี่วัน นับแต่วันที่ตั้งจงทุกครั้ง

มาตรา ๑๑๕๘ นอกจากจะมีข้อบังคับของบริษัทไว้เป็นอย่างอื่น ท่านว่ากรรมการมีอำนาจดังพรรณาไว้ในหกมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๑๑๕๙ ในจำนวนกรรมการนั้น แม้ตำแหน่งจะว่างไปบ้าง กรรมการที่มีตัวอยู่ก็ย่อมบังคับการงารได้

มาตรา ๑๑๖๐ กรรมการทั้งหลายจะวางกำหนดไว้ก็ได้ว่าจำนวนกรรมการเข้าประชุมกี่คน จึงจะเป็นองค์ประชุมบังคับการงารได้

มาตรา ๑๑๖๑ ข้อปฤกษาซึ่งเกิดเป็นปัญหาในประชุมกรรมการนั้น ให้ชี้ขาดตัดสินเอาเสียงข้างมากเป็นใหญ่ ถ้าและคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้เป็นประธานเป็นผู้ออกเสียงชี้ขาด :

มาตรา ๑๑๖๒ กรรมการคนหนึ่งคนใดจะนัดเรียกให้ประชุมกรรมการเมื่อใดก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑๖๓ กรรมการทั้งหลายจะเลือกกรรมการคนหนึ่งขึ้นเปนประธานที่ประชุม และจะกำหนดเวลาว่าให้อยู่ในตำแหน่งเพียงใดก็ได้ แต่ถ้าหากมิได้เลือกกันไว้เช่นนั้น ฤๅผู้เปนประธานไม่มาประชุมตามเวลาที่ได้นัดหมายไซร้ กรรมการที่มาประชุมนั้นจะเลือกกันคนหนึ่งขึ้นเปนประธานในการประชุมเช่นนั้นก็ได้

มาตรา ๑๑๖๔ กรรมการทั้งปวงจะมอบอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใดของตนให้แก่กรรมการด้วยกันบางคนซึ่งสมมตให้เปนผู้จัดการ ฤๅเปนอนุกรรมการก็ได้ ในการใช้อำนาจซึ่งได้รับมอบหมายเช่นนั้น ผู้จัดการฤๅอนุกรรมการทุกคนต้องทำตามคำสั่งฤๅข้อบังคับซึ่งกรรมการทั้งหลายได้กำหนดให้ทุกอย่างทุกประการ

มาตรา ๑๑๖๕ ถ้าการมอบอำนาจมิได้กำหนดไว้เปนอย่างอื่นไซร้ ข้อปฤกษาซึ่งเกิดเปนปัญหาขึ้นในที่ประชุมอนุกรรมการทั้งหลาย ให้ตัดสินเอาเสียงข้างมากเปนใหญ่ ถ้าและคะแนนเสียงเท่ากันให้ผู้เปนประธานชี้ขาด

มาตรา ๑๑๖๖ บันดาการซึ่งกรรมการคนหนึ่งได้ทำไป แม้ในภายหลังความปรากฎว่าการตั้งแต่งกรรมการคนนั้นมีข้อบกพร่องอยู่บ้างก็ดี ฤๅเปนผู้บกพร่องด้วยของคคุณควรแก่ตำแหน่งกรรมการก็ดี ท่านว่าการที่ได้ทำนั้นย่อมสมบูรณ์เสมือนดังว่า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บุคคลผู้นั้นได้รับการแต่งตั้งโดยถูกต้องและบริบูรณ์ด้วยองคคุณของกรรมการ

มาตรา ๑๑๖๗ ความเกี่ยวพันกันในระวางกรรมการ และบริษัท และบุคคลภายนอกนั้น ถ้ามิได้บังคับไว้เปนอย่างอื่นในแพนกนี้ไซร้ ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยตัวแทน

มาตรา ๑๑๖๘ ความรับผิดของบริษัทเพื่อผลแห่งการลเมิดซึ่งกรรมการของบริษัทได้กระทำไปในทางจัดการงานนั้น ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๑๘๙ และ ๑๙๐ แห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๑๑๖๙ ถ้ากรรมการทำให้เกิดเสียหายแก่บริษัท ๆ จะฟ้องร้องเรียกเอาสินไหมทดแทนแก่กรรมการก็ได้ ฤๅในกรณีที่บริษัทไม่ยอมฟ้องร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดจะเอาคดีนั้นขึ้นว่าก็ได้

มาตรา ๑๑๗๐ เมื่อการซึ่งกรรมการคนใดได้ทำไปได้รับอนุมัติของที่ประชุมใหญ่แล้ว ท่านว่ากรรมการคนนั้นไม่ต้องรับผิดในการนั้นต่อผู้ถือหุ้นซึ่งได้ให้อนุมัติฤๅต่อบริษัทอีกต่อไป

ท่านห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นซึ่งมิได้ให้อนุมัติด้วยนั้นฟ้องคดีเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ประชุมใหญ่ให้อนุมัติแก่การเช่นว่านั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๓. ประชุมใหญ่

มาตรา ๑๑๗๑ ให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นทั่วไปเป็นประชุมใหญ่ภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนบริษัท และต่อนั้นไปถ้าให้มีการประชุมเช่นนี้ครั้งหนึ่ง เป็นอย่างน้อย ทุกระยะเวลาสิบสองเดือน

การประชุมเช่นนี้ เรียกว่าประชุมสามัญ

การประชุมใหญ่คราวอื่นนอกจากนี้ เรียกว่าประชุมวิสามัญ

มาตรา ๑๑๗๒ กรรมการจะเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้สุดแต่จะเห็นสมควร

มาตรา ๑๑๗๓ การประชุมวิสามัญจะต้องนัดเรียกให้มีขึ้นในเมื่อผู้ถือหุ้นมีจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าแห่งจำนวนหุ้นของบริษัท ได้เข้าชื่อกันทำหนังสือร้องขอให้เรียกประชุมเช่นนั้น ในหนังสือร้องขอนั้นต้องระบุว่าประสงค์ให้เรียกประชุมเพื่อการใด

มาตรา ๑๑๗๔ เมื่อผู้ถือหุ้นยื่นคำร้องขอให้เรียกประชุมวิสามัญดังได้กล่าวมาในมาตราก่อนนี้แล้ว ให้กรรมการเรียกประชุมโดยพลัน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ถ้าและกรรมการมิได้เรียกประชุมภายในสามสิบวันนับแต่วันยื่นคำร้องไซร้ ผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งเปนผู้ร้อง ฤๅผู้ถือหุ้นคนอื่น ๆ รวมกันได้จำนวนดังบังคับไว้นั้นจะเรียกประชุมเองก็ได้

มาตรา ๑๑๗๕ คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ทุกคราวนั้นให้ลงพิมพ์โฆษนาอย่างน้อย สองคราวใน หนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ฉบับหนึ่งก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ฤๅส่งทางไปรษณีย์ไปยังผู้ถือหุ้นทุกคน บันดามีชื่อในทะเบียนของบริษัทก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ในคำบอกกล่าวนั้น ให้ระบุสถานที่ วันเวลา และสภาพแห่งกิจการที่จะได้ประชุมปฤกษากันนั้นด้วย

มาตรา ๑๑๗๖ ผู้ถือหุ้นทั่วทุกคนมีสิทธิจะเข้าประชุมในที่ประชุมใหญ่ได้เสมอ ไม่ว่าจะเปนประชุมชนิดใดคราวใด

มาตรา ๑๑๗๗ ท่านให้ใช้วิธีดังบัญญัติไว้ในมาตราต่อ ๆ ไปนี้บังคับแก่การประชุมใหญ่ เว้นแต่ที่ขัดกับข้อบังคับของบริษัทแต่มาตรา ๑๑๗๓ นั้น ท่านให้ใช้เสมอไป แม้ถึงว่าจะมีข้อบังคับของบริษัทเปนข้อความขัดกันก็ให้คงใช้

มาตรา ๑๑๗๘ ในการประชุมใหญ่ถ้าไม่มีผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุมรวมกันแทนหุ้นได้ถึงจำนวนหนึ่งในสี่แห่งทุน ของบริษัทเปนอย่างน้อยแล้ว ท่านว่าที่ประชุมอันนั้นจะปฤกษากิจการอันใดหาได้ไม่

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑๗๙ การประชุมใหญ่เรียกนัดเวลาใดเมื่อล่วงเวลานัดนั้นไปแล้วถึงชั่วโมงหนึ่ง จำนวนผู้ถือหุ้นซึ่งมาเข้าประชุมยังไม่ครบถ้วนเป็นองค์ประชุมดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๗๘ นั้นไซร้ หากว่าการประชุมใหญ่นั้นได้เรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอ ท่านให้เลิกประชุม

ถ้าการประชุมใหญ่นั้นมิใช่ชนิดซึ่งเรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอไซร้ ท่านให้เรียกนัดใหม่อีกคราวหนึ่งภายในสิบสี่วัน และการประชุมใหญ่ครั้งหลังนี้ท่านไม่บังคับว่าจำต้องครบองค์ประชุม

มาตรา ๑๑๘๐ ในการประชุมผู้ถือหุ้นทั่วไปเป็นประชุมใหญ่ทุก ๆ ครั้งให้ผู้เป็นประธานในสภากรรมการนั่งเป็นประธาน

ถ้าประธานกรรมการเช่นว่านี้ไม่มีตัวก็ดี ฤๅไม่มาเข้าประชุมจนล่วงเวลานัดไปแล้วสิบห้านาทีก็ดี ให้ผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งอยู่ในที่นั้นเลือกผู้ถือหุ้นคนหนึ่งในจำนวนซึ่งมาประชุมขึ้นนั่งเป็นประธาน

มาตรา ๑๑๘๑ ผู้นั่งเป็นประธานจะเลื่อนการประชุมใหญ่ใดๆ ไปเวลาอื่นโดยความยินยอมของที่ประชุมก็ได้ แต่ในที่ประชุมซึ่งได้เลื่อนมานั้น ท่านมิให้ปฤกษากิจการอันใดนอกไปจากที่ค้างมาแต่วันประชุมก่อน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑๘๒ ผู้ถือหุ้นแต่ละคนย่อมมีคะแนนเสียง คือ เสียงหนึ่งต่อหุ้นหนึ่งที่ตนถือ

มาตรา ๑๑๘๓ ถ้ามีข้อบังคับของบริษัทวางเป็นกำหนดไว้ว่าต่อเมื่อผู้ถือหุ้นเป็นผู้มีหุ้นแต่จำนวนเท่าใดขึ้นไปจึงให้ออกเสียงเป็นคะแนนได้ไซร้ ท่านว่าผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งไม่มีหุ้นถึงจำนวนเท่านั้น ย่อมมีสิทธิที่จะเข้ารวมกันให้ได้จำนวนหุ้นดังกล่าว แล้วตั้งคนหนึ่งในพวกของตนให้เป็นผู้รับฉันทะออกเสียงแทนในการประชุมใหญ่ใด ๆ ได้

มาตรา ๑๑๘๔ ผู้ถือหุ้นคนใดยังมิได้ชำระเงินค่าหุ้นซึ่งบริษัทได้เรียกเอาแต่ตนให้เสร็จสิ้น ท่านว่าผู้ถือหุ้นคนนั้นไม่มีสิทธิออกเสียงเป็นคะแนน

มาตรา ๑๑๘๕ ผู้ถือหุ้นคนใดมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษในข้ออันใดซึ่งที่ประชุมจะลงมติ ท่านห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นคนนั้นออกเสียงลงคะแนนด้วยในข้อนั้น

มาตรา ๑๑๘๖ ผู้ทรงใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือ หาอาจออกเสียงเป็นคะแนนได้ไม่ เว้นแต่จะได้นำใบหุ้นของตนนั้นมาวางไว้แก่บริษัทแต่ก่อนเวลาประชุม

มาตรา ๑๑๘๗ ผู้ถือหุ้นทุกคนจะมอบฉันทะให้ผู้อื่นออกเสียงแทนตนก็ได้ แต่การมอบฉันทะเช่นนี้ต้องทำเป็นหนังสือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ผู้รับฉันทะจะต้องเปนผู้ถือหุ้นอยู่ด้วย

มาตรา ๑๑๘๘ หนังสือตั้งผู้รับฉันทะนั้น ให้ลงวันเดือนลงลายมือชื่อผู้ถือหุ้น และให้มีรายการดังต่อไปนี้ คือ

(๑) จำนวนหุ้นซึ่งผู้มอบฉันทะนั้นถืออยู่

(๒) ชื่อผู้รับฉันทะ

(๓) ตั้งผู้รับฉันทะนั้นเพื่อการประชุมครั้งคราวใด ฤๅตั้งไว้ชั่วระยะเวลาเพียงใด

มาตรา ๑๑๘๙ อันหนังสือตั้งผู้รับฉันทะนั้น ถ้าผู้มีชื่อรับฉันทะประสงค์จะออกเสียงในการประชุมครั้งใด ต้องนำไปวางต่อผู้เปนประธานแต่เมื่อเริ่ม ฤๅก่อนเริ่มประชุมครั้งนั้น

มาตรา ๑๑๙๐ ในการประชุมใหญ่ใด ๆ เมื่อมติอันหนึ่งอันใดได้คะแนนเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยแล้ว ชื่อว่าที่ประชุมได้ลงมติอันนั้น

มาตรา ๑๑๙๑ ในการลงมติในที่ประชุมใหญ่ใด ๆ ถ้าไม่มีผู้ถือหุ้นสองคนเปนอย่างน้อยติดใจขอให้ลงคะแนนเสียงไซร้ ท่านให้ถือว่าการที่ผู้เปนประธานแสดงว่า ที่ประชุมได้ลงมติอันใดและจดลงไว้ในสมุดรายงารประชุมของบริษัทนั้น เปนหลักฐานพังได้ว่าได้มีมติอันนั้นแล้วจริง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑๙๒ ถ้ามีผู้ติดใจขอให้ลงคะแนนเสียงไซร้ การลงคะแนนนั้นจะทำด้วยวิธีใดสุดแล้วแต่ผู้เป็นประธานจะสั่ง

มาตรา ๑๑๙๓ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ผู้เป็นประธานเป็นผู้ออกเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑๙๔ ถ้าที่ประชุมใหญ่ได้ลงมติอันใดเป็นลำดับกันสองครั้งประชุมแล้ว มติอันนั้นท่านให้ถือว่าเป็นมติพิเศษเมื่อได้ทำให้เป็นไปโดยวิธีดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ข้อความที่จะนำเสนอให้ลงมตินั้นได้จดลงในคำบอกกล่าวนัดประชุมใหญ่ครั้งแรก

ที่ประชุมครั้งแรกได้ลงมติโดยคะแนนเสียงข้างมากไม่ต่ำกว่าสามในสี่ส่วนของจำนวนเสียงทั้งหมด

การประชุมใหญ่ครั้งหลังนั้น ได้นัดเรียกและได้ประชุมกันในเวลาไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน และไม่มากกว่าหกสัปดาห์ภายหลังการประชุมครั้งแรก

ข้อความอันที่ประชุมครั้งแรกได้ลงมตินั้น ได้จดลงไว้เต็มสำนวนในคำบอกกล่าวนัดประชุมครั้งหลังด้วย

ที่ประชุมครั้งหลังได้ลงมติยืนตามมติของที่ประชุมครั้งแรกโดยคะแนนเสียงข้างมากนับได้สองในสามส่วนของจำนวนเสียงทั้งหมด

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๑๔๕ การประชุมใหญ่นั้นถ้าได้นัดเรียก ฤๅได้ประชุมกัน ฤๅได้ลงมติฝ่าฝืนบทบัญญัติในลักษณนี้ก็ดี ฤๅฝ่าฝืนข้อบังคับของบริษัทก็ดี เมื่อกรรมการฤๅผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดร้องขึ้นแล้ว ให้ศาลเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่อันผิดระเบียบนั้นเสีย แต่ต้องร้องขอภายในกำหนดเดือนหนึ่งนับแต่วันลงมตินั้น

๔. บาญชีงบดุล

มาตรา ๑๑๔๖ อันบาญชีงบดุลนั้น ท่านว่าต้องทำอย่างน้อยครั้งหนึ่งทุกรอบสิบสองเดือน คือเมื่อเวลาสุดรอบสิบสองเดือนอันจัดว่าเปนขวบปีในทางบาญชีเงินของบริษัทนั้น

อนึ่งงบดุลต้องมีรายการย่อแสดงจำนวนสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัทกับทั้งบาญชีกำไรและขาดทุน

มาตรา ๑๑๔๗ งบดุลนั้นต้องจัดให้มีผู้สอบบาญชีคนหนึ่งฤๅหลายคนตรวจสอบแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ภายในสี่เดือนนับแต่วันที่ลงในงบดุลนั้น

อนึ่งให้ส่งสำเนางบดุลไปยังบุคคลทุกคนบันดามีชื่อในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทแต่ก่อนวันนัดประชุมใหญ่ล่วงน่าไม่น้อยกว่าสามวัน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

นอกจากนั้นให้มีสำเนางบดุลเปิดเผยไว้ในสำนักงานของบริษัทในระหว่างเวลาเช่นว่านั้น เพื่อให้ผู้ทรงไปหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือนั้นตรวจดูได้ด้วย

มาตรา ๑๑๙๘ ในเมื่อเสนองบดุล กรรมการต้องเสนอรายงานต่อที่ประชุมใหญ่ แสดงว่าภายในรอบปีซึ่งพิจารณาอยู่นั้น การงานของบริษัทได้จัดทำไปเป็นประการใด

มาตรา ๑๑๙๙ บุคคลใดปรารถนาจะได้สำเนางบดุลฉบับหลังที่สุดจากบริษัทใด ๆ ก็ชอบที่จะซื้อเอาได้โดยราคาไม่เกินกว่าฉบับละห้าสิบสตางค์

ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนางบดุลทุกฉบับไปยังนายทะเบียนไม่ช้ากว่าเดือนหนึ่งนับแต่วันซึ่งงบดุลนั้นได้รับอนุมัติในที่ประชุมใหญ่

๕. เงินปันผลและดอกเบี้ย

มาตรา ๑๒๐๐ การแจกเงินปันผลหรือดอกเบี้ยนั้น ต้องคิดตามส่วนจำนวนซึ่งผู้ถือหุ้นได้ส่งเงินแล้วในหุ้นหนึ่ง ๆ เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นในเรื่องหุ้นบุริมสิทธิ

มาตรา ๑๒๐๑ ห้ามมิให้จ่ายเงินปันผลหรือดอกเบี้ยให้แก่ผู้ถือหุ้น นอกจากจ่ายตามมติของที่ประชุมใหญ่ และเป็นเงินที่ชักมาแต่ผลกำไรซึ่งบริษัททำมาค้าได้เท่านั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๒๐๒. ถ้าหากบริษัทขาดทุน ห้ามมิให้จ่ายเงินปันผลฤๅดอกเบี้ย จนกว่าจะได้ทำให้ทุนที่ขาดเช่นนั้นคืนดีเสียก่อน

มาตรา ๑๒๐๓ ถ้าจ่ายเงินปันผล ฤๅดอกเบี้ยไปโดยฝ่าฝืนต่อความในมาตราทั้งสองซึ่งกล่าวมาไซร้ เจ้าหนี้ทั้งหลายของบริษัทชอบที่จะเรียกเอาเงินจำนวนซึ่งได้แจกไปคืนมายังบริษัทได้ แต่ว่าถ้าผู้ถือหุ้นคนใดได้รับเงินปันผลฤๅดอกเบี้ยไปแล้วโดยสุจริต ท่านว่าจะกลับบังคับให้เขาจำคืนนั้นหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๐๔ การบอกกล่าวว่าจะปันผลอย่างใดๆ อันได้อนุญาตให้จ่ายนั้น ท่านให้โฆษนาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ฉบับหนึ่งสองครั้งเปนอย่างน้อย ฤๅมิฉนั้นให้มีจดหมายบอกกล่าวไปยังตัวผู้ถือหุ้นบันดาปรากฏชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ถือหุ้นจงทุกคน

มาตรา ๑๒๐๕ เงินปันผลนั้น แม้จะค้างจ่ายอยู่ ท่านว่าหาอาจจะคิดเอาดอกเบี้ยแก่บริษัทได้ไม่

๖. สมุดและบาญชี

มาตรา ๑๒๐๖ กรรมการต้องจัดให้ถือบาญชีซึ่งกล่าวต่อไปนี้ไว้ให้ถูกถ้วนจริงๆ คือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๑) จำนวนเงินที่บริษัทได้รับและได้จ่าย ทั้งรายการอันเป็นเหตุให้รับฤๅจ่ายเงินทุกรายไป

(๒) สินทรัพย์และหนี้สินของบริษัท

มาตรา ๑๒๐๗ กรรมการต้องจัดให้จดบันทึกรายงานการประชุม ทั้งข้อมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นและของที่ประชุมกรรมการลงไว้ในสมุดของทุกครั้งอย่าให้ขาดได้ บันทึกเช่นนั้นอย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อได้ลงลายมือชื่อของผู้เป็นประธานแห่งการประชุมซึ่งได้ลงมติ ฤๅซึ่งได้ดำเนินการงานประชุมก็ดี ฤๅได้ลงลายมือชื่อของผู้เป็นประธานแห่งการประชุมถัดจากครั้งนั้นมาก็ดี ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักฐานอันถูกต้องแห่งข้อความที่ได้จดบันทึกลงในสมุดนั้นๆ และให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าการลงมติและการดำเนินของที่ประชุมอันได้จดบันทึกไว้นั้นได้เป็นไปโดยชอบ

ส่วนที่ ๔ การสอบบาญชี

มาตรา ๑๒๐๘ ผู้สอบบาญชีนั้น จะเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทก็ได้ แต่บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการงานที่บริษัททำโดยสถานอื่นอย่างหนึ่งอย่างใด นอกจากเป็นแต่ผู้ถือหุ้นในบริษัทเท่านั้นแล้ว ท่านว่าจะเลือกเอามาเป็นตำแหน่งผู้สอบบาญชีหาได้ไม่ กรรมการก็ดี ฤๅผู้อื่นซึ่งเป็นตัวแทนฤๅเป็นลูกจ้างของบริษัท

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ก็ดี เวลาอยู่ในตำแหน่งนั้นๆ ก็จะเลือกเอามาเป็นตำแหน่งผู้สอบบาญชีของบริษัทหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๐๙ ผู้สอบบาญชีนั้น ให้ที่ประชุมสามัญเลือกตั้งใหม่ทุกปี

ผู้สอบบาญชี คนซึ่งออกไปนั้น จะเลือกกลับเข้ารับตำแหน่งอีกก็ได้

มาตรา ๑๒๑๐ ผู้สอบบาญชีควรจะได้สินจ้างเท่าใด ให้ที่ประชุมใหญ่กำหนด

มาตรา ๑๒๑๑ ถ้ามีตำแหน่งว่างลงในจำนวนผู้สอบบาญชีให้กรรมการนัดเรียกประชุมวิสามัญ เพื่อให้เลือกตั้งขึ้นใหม่ให้ครบจำนวน

มาตรา ๑๒๑๒ ถ้ามิได้เลือกตั้งผู้สอบบาญชีโดยวิธีดังกล่าวมา เมื่อผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าห้าคนร้องขอ ก็ให้ศาลตั้งผู้สอบบาญชีประจำปีนั้น และกำหนดสินจ้างให้ด้วย

มาตรา ๑๒๑๓ ให้ผู้สอบบาญชีทุกคนเข้าตรวจสอบสรรพสมุดและบาญชีของบริษัทในเวลาอันสมควรได้ทุกเมื่อ และในการอันเกี่ยวด้วยสมุด และบาญชีเช่นนั้นให้ไต่ถามสอบสวนกรรมการ ฤๅผู้อื่นๆ ซึ่งเป็นตัวแทน ฤๅเป็นลูกจ้างของบริษัทได้ไม่ว่าคนหนึ่งคนใด

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๒๑๔ ผู้สอบบาญชีต้องทำรายงารว่าด้วยงบดุลและบาญชียื่นต่อที่ประชุมสามัญ

ผู้สอบบาญชีต้องแถลงในรายงารเช่นนั้นด้วยว่าตนเห็นว่า งบดุลได้ทำโดยถูกถ้วนควรฟังว่า สำแดงให้เห็นการงารของบริษัทที่เปนอยู่ตามจริงและถูกต้องฤๅไม่

ส่วนที่ ๕ การตรวจ

มาตรา ๑๒๑๕ เมื่อผู้ถือหุ้นในบริษัทมีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมด ทำเรื่องราวร้องขอไซร้ ให้เสนาบดีเจ้าน่าที่ตั้งผู้ตรวจอันทรงความสามารถ จะเปนคนเดียวฤๅหลายคนก็ตามไปตรวจการงารของบริษัทจำกัดนั้น และทำรายงารยื่นให้ทราบ

ก่อนที่จะตั้งผู้ตรวจเช่นนั้น เสนาบดีจะบังคับให้คนทั้งหลายผู้ยื่นเรื่องราววางประกัน เพื่อรับออกเงินค่าใช้สอยในการตรวจนั้นก็ได้

มาตรา ๑๒๑๖ กรรมการก็ดี ลูกจ้างและตัวแทนของบริษัทก็ดี จำต้องส่งสรรพสมุดและเอกสารทั้งปวงซึ่งตนเก็บรักษาฤๅอยู่ในอำนาจแห่งตนนั้นให้แก่ผู้ตรวจ

ผู้ตรวจคนหนึ่งคนใดจะให้กรรมการ ลูกจ้าง และตัวแทนของบริษัทสาบาลตัวแล้วสอบถามคำให้การในเรื่องอันเนื่องด้วยการงารของบริษัทนั้นก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๒๑๗ ผู้ตรวจต้องทำรายงานยื่น และรายงานนั้นจะเขียนฤๅตีพิมพ์สุดแต่เสนาบดีเจ้าน่าที่จะบัญชา สำเนารายงานนั้นให้เสนาบดี ส่งไปยังสำนักงานบริษัทซึ่งได้จดทะเบียนไว้ กับทั้งส่งแก่ผู้ถือหุ้นซึ่งยื่นเรื่องราวขอให้ตรวจนั้นด้วย

มาตรา ๑๒๑๘ ค่าใช้สอยในการตรวจเช่นนี้ ผู้ยื่นเรื่องราวขอให้ตรวจต้องใช้ทั้งสิ้น เว้นแต่ถ้าบริษัท ในคราวประชุมใหญ่ครั้งแรกเมื่อตรวจสำเร็จลงแล้ว ได้ยินยอมว่าจะจ่ายจากสินทรัพย์ของบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๑๙ เสนาบดีเจ้าน่าที่โดยลำพังตนเอง จะตั้งผู้ตรวจคนเดียวฤๅหลายคนให้ไปตรวจการของบริษัทเพื่อทำรายงานยื่นต่อรัฐบาลก็ได้ การตั้งผู้ตรวจเช่นว่ามานี้จะพึงมีเมื่อใดสุดแล้วแต่เสนาบดีจะเห็นสมควร

ส่วนที่ ๖ เพิ่มทุนและลดทุน

มาตรา ๑๒๒๐ บริษัทจำกัดอาจเพิ่มทุนของบริษัทขึ้นได้ด้วยออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๒๒๑ บริษัทจำกัดจะออกหุ้นใหม่ให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้วฤๅได้ใช้แต่บางส่วนแล้วด้วยอย่างอื่น นอกจากให้ใช้เป็นตัวเงินนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะทำตามมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๒๒๒ ถ้าหากว่าที่ประชุมใหญ่มิได้วินิจฉัยไว้เป็นสถานอื่นไซร้ บันดาหุ้นที่ออกใหม่นั้นต้องเสนอให้แก่ผู้ถือหุ้นทั้งหลายตามส่วนจำนวนหุ้นซึ่งเขาถืออยู่

คำเสนอเช่นนี้ ต้องทำเป็นหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ถือหุ้นทุกๆ คน ระบุจำนวนหุ้นให้ทราบว่าผู้นั้นชอบที่จะซื้อได้กี่หุ้น และให้กำหนดวันว่าถ้าพ้นวันนั้นไปมิได้มีคำสนองมาแล้ว จะถือว่าเป็นอันไม่รับซื้อ

เมื่อวันที่กำหนดล่วงไปแล้วก็ดี ฤๅผู้ถือหุ้นได้บอกมาว่าไม่รับซื้อหุ้นนั้นก็ดี กรรมการจะเอาหุ้นเช่นนั้นออกเสนอให้บุคคลภายนอกเข้าซื้อซื้อก็ได้

มาตรา ๑๒๒๓ บันดาหนังสือชี้ชวน หนังสือบอกกล่าวป่าวร้อง ฤๅหนังสืออย่างอื่นซึ่งชวนให้บุคคลภายนอกเข้าซื้อซื้อหุ้นใหม่นั้น กรรมการทั้งหลายต้องลงลายมือชื่อ และลงวันแล้วนำไปจดทะเบียนก่อนแล้วจึงโฆษนา

หนังสือเช่นกล่าวมานั้น ต้องมีรายการเหล่านี้ คือ

(๑) ชื่อ อาชีวะ และสำนัก ทั้งของกรรมการและของผู้สอบบาญชีทั้งหลาย

(๒) ข้อความในหนังสือบริคณสนธิ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๓) ทุนของบริษัทที่ได้จดทะเบียนแล้ว จำแนกให้ปรากฏจำนวนหุ้นสามัญและหุ้นบุริมะสิทธิ และหุ้นที่ใช้ค่าแล้วด้วยอย่างอื่นนอกจากที่ใช้เปนตัวเงิน

(๔) ยอดจำนวนที่ได้ใช้ตัวเงินเข้าในทุน

(๕) ใจความของงบดุลฉบับหลังที่สุด แสดงสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัท

(๖) จำนวนหุ้นซึ่งจะออกใหม่มากน้อยเท่าใด เปนจำนวนเงินเท่าใด และวัดถุที่ประสงค์ซึ่งออกหุ้นใหม่นั้น เพื่อการอันใด

(๗) เงินค่าหุ้น ซึ่งจะต้องส่งใช้เมื่อขอซื้อนั้น หุ้นละเท่าใด อนึ่งเงินจำนวนซึ่งจะต้องใช้ เช่นนี้ท่านมิให้กำหนดน้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

(๘) ถ้าหุ้นใหม่นั้นเปนหุ้นบุริมะสิทธิทั้งหมดฤๅแต่บางส่วน ต้องแสดงว่าบุริมะสิทธิจะมีแก่หุ้นเช่นนี้สถานใด

(๙) ถ้ามีหุ้นใหม่ซึ่งออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้ว ฤๅได้ใช้แต่บางส่วนด้วยอย่างอื่น นอกจากใช้เปนตัวเงิน ต้องแสดงให้ปรากฏว่ามีจำนวนหุ้นและเปนมูลค่าเท่าใด และหุ้นเหล่านั้นได้จัดไว้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เงินแล้วเพียงใด เพื่อแทนคุณแรงงานฤๅตอบแทนทรัพย์สินอย่างใด

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๒๒๔ บริษัทจำกัดจะลดทุนของบริษัทลงด้วยลดมูลค่าแต่ละหุ้น ๆ ให้ต่ำลง ฤๅลดจำนวนหุ้นให้น้อยลงโดยมติพิเศษของประชุมผู้ถือหุ้นก็ได้

มาตรา ๑๒๒๕ อันทุนของบริษัทนั้นจะลดลงไปให้ถึงต่ำกว่าจำนวนหนึ่งในสี่ของทุนทั้งหมดหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๒๖ เมื่อบริษัทประสงค์จะลดทุน ต้องโฆษนาความประสงค์นั้นในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่เจ็ดครั้งเปนอย่างน้อย และต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังบันดาผู้ซึ่งบริษัทรู้ว่าเปนเจ้าหนี้ของบริษัท บอกให้ทราบรายการซึ่งประสงค์จะลดทุนลงและขอให้เจ้าหนี้ผู้มีข้อคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดในการลดทุนนั้นส่งคำคัดค้านไปภายในสามเดือนนับแต่วันที่บอกกล่าวนั้น

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาสามเดือน ก็ให้พึงถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้าหากมีเจ้าหนี้คัดค้าน บริษัทจะจัดการลดทุนลงไม่ได้จนกว่าจะได้ใช้หนี้ ฤๅให้ประกันเพื่อหนี้รายนั้น

มาตรา ๑๒๒๗ ถ้ามีเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดละเลยเสียมิได้คัดค้านในการที่บริษัทจะลดทุนลง เพราะเหตุว่าตนไม่ทราบความและเหตุที่ไม่ทราบนั้นมิได้เปนเพราะความผิดของเจ้าหนี้คนนั้นแต่อย่างใดไซร้ ท่านว่าผู้ถือหุ้นทั้งหลายบันดาที่ได้รับเงินคืน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ไปตามส่วนที่ลดหุ้นลงนั้น ยังคงจะต้องรับผิดต่อเจ้าหนี้เช่นนั้นเพียงจำนวนที่ได้รับทุนคืนไปชั่วเวลาสองปีนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนการลดทุนนั้น

มาตรา ๑๒๒๘ มติพิเศษซึ่งอนุญาตให้เพิ่มทุนฤๅลดทุนนั้น บริษัทต้องจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้ลงมตินั้น

ส่วนที่ ๗ หุ้นกู้

มาตรา ๑๒๒๙ บริษัทจะออกหุ้นกู้ไม่ได้ เว้นแต่มีมติพิเศษ

มาตรา ๑๒๓๐ จำนวนเงินที่จะออกหุ้นกู้นั้น ท่านมิให้เกินจำนวนเงินอันได้ส่งใช้เข้าในทุนของบริษัทแล้ว

ถ้าบาญชีงบดุลครั้งที่สุดแสดงจำนวนสินทรัพย์ว่าลดน้อยลงไปกว่าจำนวนเงินอันได้ส่งใช้เข้าในทุนของบริษัทแล้วไซร้ ท่านมิให้กำหนดจำนวนเงินที่จะออกหุ้นกู้ให้เกินไปกว่าจำนวนราคาสินทรัพย์นั้น

มาตรา ๑๒๓๑ มูลค่าหุ้นกู้ ใบหนึ่งท่านมิให้ต่ำกว่าห้าสิบบาท หุ้นกู้ทุก ๆ หุ้นต้องส่งใช้เปนเงิน

มาตรา ๑๒๓๒ ก่อนที่จะออกหุ้นกู้ ท่านให้จดทะเบียนมีรายการดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๑) ยอดจำนวนเงินที่จะกู้

(๒) ยอดจำนวนหุ้นกู้

(๓) มูลค่าหุ้นกู้หุ้นหนึ่งเท่าใด

(๔) อัตราดอกเบี้ย

(๕) วิธีไถ่คืนหุ้นกู้ และกำหนดเวลาที่จะต้องไถ่คืน

(๖) ถ้าบริษัทได้ออกหุ้นกู้ไว้ก่อนแล้ว ต้องแสดงจำนวนเงินที่บริษัทยังเป็นหนี้อยู่เพราะหุ้นกู้เก่านั้น

(๗) กำหนดราคาที่จะออกหุ้นกู้นั้น

(๘) วิธีส่งเงินใช้ค่าหุ้นกู้ และกำหนดเวลาที่จะต้องส่งใช้

(๙) เงินทุนเรือนหุ้นของบริษัทที่ได้ออกเป็นหุ้น และยอดเงินที่ได้ส่งใช้เข้าทุนแล้ว

(๑๐) ราคาสินทรัพย์ของบริษัทดังที่แสดงไว้ในงบดุลครั้งที่สุด

มาตรา ๑๒๓๓ หนังสือชี้ชวนบอกกล่าวป่าวร้องฤๅหนังสืออย่างอื่นซึ่งชวนให้เข้าซื้อหุ้นกู้นั้น กรรมการทั้งหลายต้องลงลายมือชื่อ ลงวัน และจดทะเบียนเสียก่อนแล้วจึงโฆษนา และต้องมีข้อความตามรายการที่ว่าไว้ในมาตรา ๑๒๓๒

มาตรา ๑๒๓๔ บทบัญญัติมาตรา ๑๑๑๘ ว่าด้วยหุ้น และบทบัญญัติแต่มาตรา ๑๑๒๗ จนถึงมาตรา ๑๑๓๐ กับมาตรา

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๑๑๓๒ จนถึงมาตรา ๑๑๓๖ ว่าด้วยใบหุ้นนั้น ท่านให้ใช้บังคับแก่หุ้นกู้ อนุโลมตามควรแก่บท

มาตรา ๑๒๓๕ ใบสำคัญสำหรับหุ้นกู้ทุก ๆ ใบต้องมีข้อความตามรายการที่ว่าไว้ในอนุมาตรา ๑ ถึง ๕ แห่งมาตรา ๑๒๓๒

ส่วนที่ ๘ เลิกบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๒๓๖ อันบริษัทจำกัดย่อมเลิกกันด้วยเหตุดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าในข้อบังคับของบริษัทมีกำหนดกรณีอันใดเป็นเหตุที่จะเลิกกัน เมื่อมีกรณีนั้น

(๒) ถ้าบริษัทได้ตั้งขึ้นไว้เฉภาะกำหนดกาละใด เมื่อสิ้นกำหนดกาละนั้น

(๓) ถ้าบริษัทได้ตั้งขึ้นเฉภาะเพื่อทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดแต่อย่างเดียว เมื่อเสร็จการนั้น

(๔) เมื่อมีมติพิเศษให้เลิก

(๕) เมื่อบริษัทล้มละลาย

มาตรา ๑๒๓๗ นอกจากนี้ศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดด้วยเหตุต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าทำผิดในการยื่นรายงารประชุมตั้งบริษัท ฤๅทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๒) ถ้าบริษัทไม่เริ่มทำการภายในปีหนึ่งนับแต่วันจดทะเบียน ฤๅหยุดทำการถึงปีหนึ่งเต็ม

(๓) ถ้าการค้าของบริษัททำไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียวและไม่มีทางหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้

(๔) ถ้าจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงเจ็ดคน

แต่อย่างไรก็ดี ในกรณีทำผิดในการยื่นรายงารประชุมตั้งบริษัท ฤๅทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท ศาลจะสั่งให้ยื่นรายงารประชุมตั้งบริษัท ฤๅให้มีการประชุมตั้งบริษัทแทนสั่งให้เลิกบริษัทก็ได้แล้วแต่จะเห็นควร

ส่วนที่ ๘ การควบบริษัทจำกัดเข้ากัน

มาตรา ๑๒๓๘ อันบริษัทจำกัดนั้นจะควบเข้ากันมิได้ เว้นแต่จะเปนไปโดยมติพิเศษ

มาตรา ๑๒๓๙ มติพิเศษซึ่งวินิจฉัยให้ควบบริษัทจำกัดเข้ากันนั้น บริษัทต้องนำไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับตั้งแต่วันลงมติ

มาตรา ๑๒๔๐ บริษัทต้องโฆษนาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่เจ็ดครั้งเปนอย่างน้อย และส่งคำบอกกล่าวไปยังบ้นดาผู้ซึ่งบริษัทรู้ว่าเปนเจ้าหนี้ของบริษัทด้วยจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ บอกให้ทราบรายการที่ประสงค์จะควบบริษัทเข้ากัน และขอ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ให้เจ้าหนี้ผู้มีข้อคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดในการควบบริษัทเข้ากันนั้น ส่งคำคัดค้านไปภายในหกเดือนนับแต่วันที่บอกกล่าว

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาเช่นว่านั้น ก็ให้พึงถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้าหากมีเจ้าหนี้คัดค้าน บริษัทจะจัดการควบเข้ากันมิได้จนกว่าจะได้ใช้หนี้ ฤๅได้ให้ประกันเพื่อหนี้รายนั้น

มาตรา ๑๒๔๑ บริษัทได้ควบเข้ากันแล้วเมื่อใด ต่างบริษัทต้องนำความไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ควบเข้ากัน และบริษัทจำกัดอันได้ตั้งขึ้นใหม่ด้วยควบเข้ากันนั้น ก็ต้องจดทะเบียนเปนบริษัทใหม่

มาตรา ๑๒๔๒ จำนวนทุนเรือนหุ้นของบริษัทใหม่นั้น ต้องเท่ากับ ยอดรวม จำนวน ทุน เรือนหุ้น ของบริษัท เดิม อัน มาควบเข้ากัน

มาตรา ๑๒๔๓ บริษัทใหม่นี้ย่อมได้ไปทั้งสิทธิ และความรับผิดบันดามีอยู่แก่บริษัทเดิมอันได้มาควบเข้ากันนั้นทั้งสิ้น

ส่วนที่ ๑๐ หนังสือบอกกล่าว

มาตรา ๑๒๔๔ อันหนังสือบอกกล่าวซึ่งบริษัทจะพึงส่งถึงผู้ถือหุ้นนั้น ถ้าว่าได้ส่งมอบให้แล้วถึงตัวก็ดี ฤๅส่งไปโดยทางไปรษณีย์สลักหลังถึงสำนัก อาศัย ของผู้ ถือหุ้น ดังที่ ปรากฏในทะเบียนของบริษัทแล้วก็ดี ท่านให้ถือว่าเปนอันได้ส่งชอบแล้ว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๒๔๕ หนังสือบอกกล่าวใด ๆ เมื่อได้ส่งโดยทางไปรษณีย์สลักหลังถูกต้องแล้ว ท่านให้ถือว่าเป็นอันได้ส่งถึงมือผู้รับในเวลาที่หนังสือเช่นนั้นจะควรไปถึงได้ตามทางการปรกติแห่งไปรษณีย์

ส่วนที่ ๑๑ การถอนทะเบียนบริษัทร้าง

มาตรา ๑๒๔๖ (๑) เมื่อใดนายทะเบียนบริษัทมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่า บริษัทใดมิได้ทำการค้าขายฤๅประกอบการงานแล้ว ท่านให้นายทะเบียนมีจดหมายส่งทางไปรษณีย์ไปยังบริษัทนั้น เพื่อไต่ถามว่ายังทำการค้าขายฤๅประกอบการงานอยู่ประการใดฤๅหาไม่

(๒) ถ้านายทะเบียนส่งจดหมายไปแล้วมิได้รับตอบภายในเวลาเดือนหนึ่งไซร้ เมื่อสิ้นเวลาเดือนหนึ่งนั้นแล้ว ภายในสิบสี่วันต่อแต่นั้นไปให้นายทะเบียนมีจดหมายอีกฉบับหนึ่งส่งจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังบริษัท อ้างท้าวความถึงจดหมายฉบับแรกและแถลงว่ายังมิได้รับตอบหนังสือนั้น กับว่าถ้ามิได้รับตอบจดหมายฉบับที่สองนี้ ภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ลงในจดหมายนั้นแล้ว จะได้ออกแจ้งความโฆษนาเพื่อการขีดชื่อบริษัทนั้นออกเสียจากทะเบียน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๓) ถ้านายทะเบียนได้รับตอบจากบริษัทว่า บริษัทมิได้ทำการค้าขาย ฤๅประกอบการงาร แล้วก็ดี ฤๅมิได้รับตอบจดหมายฉบับที่สองนั้นเปน ประการหนึ่ง ประการใดภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันที่ส่งไปก็ดี นายทะเบียนจะโฆษนาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ และให้คำบอกกล่าวเปนหนังสือจดทะเบียนไปรษณีย์ไปยังบริษัทก็ได้ ว่าเมื่อล่วงเวลาสามเดือนนับแต่วันบอกกล่าว บริษัทนั้นจะถูกชีดชื่อออกจากทะเบียนและจะต้องเลิก เว้นแต่จะแสดงเหตุให้เห็นเปนอย่างอื่น

(๔) ถ้าในกรณีที่กำลังชำระสะสางบาญชีเลิกบริษัท นายทะเบียนมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าไม่มีตัวผู้ชำระบาญชีทำการอยู่ก็ดี ฤๅการงารของบริษัทได้ชำระสะสางตลอดแล้ว แต่รายงารแถลงบาญชี อันท่านบังคับไว้ว่าผู้ชำระบาญชีจะพึงต้องทำนั้น ยังมิได้ทำขึ้นสำหรับ ระยะเวลา หกเดือน อันนับแต่วันนายทะเบียน ทำคำบอกกล่าว เรียกเอา รายงารบาญชี และส่งทางไปรษณีย์ไปยังบริษัท ฤๅส่งไปยังผู้ชำระบาญชีณสถานที่อันปรากฎเปนสำนักงารชั้นที่สุดของเขานั้นก็ดี ท่านว่านายทะเบียนจะโฆษนาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่และส่งคำบอกกล่าวไปยังบริษัทเช่นอย่างที่ได้กล่าวมาในอนุมาตราก่อนนี้ก็ได้

(๕) เมื่อสิ้นกำหนดเวลาดังจดแจ้งไปในคำบอกกล่าวนั้นแล้ว ถ้าบริษัทมิได้แสดงมูลเหตุมาเปนอย่างอื่นก่อนนั้น ท่าน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ว่านายทะเบียนจะขีดชื่อบริษัทออกเสียจากทะเบียนก็ได้ และในการนี้ให้ออกแจ้งความโฆษนาในหนังสือราชกิจจานุเบกษา และบริษัทนั้นก็ให้เป็นอันเลิกกันตั้งแต่เมื่อโฆษนาแจ้งความในหนังสือราชกิจจานุเบกษานั้น แต่ว่าความรับผิดของกรรมการของผู้จัดการและของผู้ถือหุ้นทุก ๆ คนมีอยู่เท่าไร ก็ให้คงมีอยู่อย่างนั้นและพึงเรียกบังคับได้ เสมือนดังว่าบริษัทยังมิได้เลิก

(๖) ถ้าบริษัท ฤๅผู้ถือหุ้น ฤๅเจ้าหนี้ใด ๆ ของบริษัทรู้สึกว่าต้องเสียหายมิเป็นธรรมเพราะการที่บริษัทถูกขีดชื่อจากทะเบียนนั้นไซร้ เมื่อบริษัท ฤๅผู้ถือหุ้น ฤๅเจ้าหนี้ยื่นคำร้องต่อศาล และศาลพิจารณาได้ความเป็นที่พอแก่ใจว่าในขณะที่ขีดชื่อบริษัทจากทะเบียนนั้นบริษัทยังทำการค้าขาย ฤๅยังประกอบการงานอยู่ก็ดี ฤๅมิฉนั้นเห็นเป็นการยุติธรรมในการที่จะให้บริษัทนั้นได้กลับคืนขึ้นทะเบียนก็ดี ท่านว่าศาลจะสั่งให้กลับจดชื่อบริษัทคืนเข้าสู่ทะเบียนก็ได้ และถ้าเช่นนั้นท่านให้ถือว่าบริษัทนั้นได้คงตั้งยืนยงตลอดมาเสมือนดังว่ามิได้มีการขีดชื่อออกเลย อนึ่งด้วยคำสั่งอันนั้นศาลจะสั่งและวางข้อกำหนดไว้เป็นประการใด ๆ ตามที่เห็นเป็นยุติธรรมด้วยก็ได้ เพื่อจัดให้บริษัทและบันดาบุคคลอื่น ๆ เข้าสู่ฐานะอันใกล้ที่สุดกับฐานะเดิม เสมือนดังว่าบริษัทนั้นมิได้ถูกขีดชื่อออกจากทะเบียนเลย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หมวด ๕
การชำระบาญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๒๔๗ การชำระบาญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ฤๅ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฤๅบริษัทจำกัดซึ่งล้มละลายนั้น ให้จัดทำไปตามบทกฎหมายลักษณล้มละลายที่คงใช้อยู่ตามแต่จะทำได้

เสนาบดี เจ้าน่าที่จะออก กฎข้อบังคับ ว่าด้วยการชำระบาญชีห้างหุ้นส่วนและบริษัทก็ออกได้

มาตรา ๑๒๔๘ เมื่อกล่าวถึงประชุมใหญ่ในหมวดนี้ ท่านหมายความดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้าเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและห้างหุ้นส่วนจำกัด ก็คือการประชุมหุ้นส่วนทั้งปวง ซึ่งอาศัยคะแนนเสียงข้างมากเ ปนใหญ่ในการวินิจฉัย

(๒) ถ้าเกี่ยวกับบริษัทจำกัด ก็คือการประชุมใหญ่ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๗๑

มาตรา ๑๒๔๙ ห้างหุ้นส่วนก็ดี บริษัทก็ดี แม้จะได้เลิกกันแล้วก็ให้พึงถือว่ายังคงตั้งอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเปนเพื่อการชำระบาญชี

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๒๕๐ น่าที่ของผู้ชำระบาญชี คือชำระสะสางการงานของห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทนั้นให้เสร็จไป กับจัดการใช้หนี้เงินและแจกจำหน่ายสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๕๑ ห้างหุ้นส่วนก็ดี บริษัทก็ดี ในเมื่อเลิกกันเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลาย หุ้นส่วนผู้จัดการห้าง ฤๅกรรมการของบริษัทย่อมเข้าเปนผู้ชำระบาญชี เว้นไว้แต่ข้อสัญญาของห้าง ฤๅข้อบังคับบริษัทจะมีกำหนดไว้เปนสถานอื่น

ถ้าไม่มีผู้ชำระบาญชีดังว่ามานี้ และเมื่อพนักงานอัยการ ฤๅบุคคลอื่นผู้มีส่วนได้เสียในการนี้ร้องขอ ท่านให้ศาลตั้งผู้ชำระบาญชี

มาตรา ๑๒๕๒ หุ้นส่วนผู้จัดการ ฤๅกรรมการบริษัทมีอำนาจโดยตำแหน่งเดิมฉันใด เมื่อเปนผู้ชำระบาญชีก็ยังคงมีอำนาจอยู่ฉันนั้น

มาตรา ๑๒๕๓ ภายในสิบสี่วันนับแต่ได้เลิกห้างเลิกบริษัท ฤๅถ้าศาลได้ตั้งผู้ชำระบาญชีนับแต่วันที่ศาลตั้ง ผู้ชำระบาญชีต้องกระทำดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) บอกกล่าวแก่ประชาชนโดยประกาศโฆษนาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่สองครั้งเปนอย่างน้อย ว่าห้างหุ้นส่วนนั้น ฤๅบริษัทนั้นได้เลิกกันแล้ว และให้ผู้เปนเจ้าหนี้ทั้งหลายยื่นคำทวงหนี้แก่ผู้ชำระบาญชี

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๒) ส่งคำบอกกล่าวอย่างเดียวกันเปนจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ไปยังเจ้าหนี้ทั้งหลายทุก ๆ คน บันดามีชื่อปรากฏในสมุดบาญชี ฤๅเอกสารของห้างฤๅบริษัทนั้น

มาตรา ๑๒๕๔ การเลิกหุ้นส่วนฤๅบริษัทนั้น ผู้ชำระบาญชีต้องนำบอกให้จดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่เลิกกัน และในการนี้ต้องระบุชื่อผู้ชำระบาญชีทุก ๆ คนให้จดลงทะเบียนไว้ด้วย

มาตรา ๑๒๕๕ ผู้ชำระบาญชีต้องทำงบดุลขึ้นโดยเร็วที่สุดที่เปนวิสัยจะทำได้ ส่งให้ผู้สอบบาญชีตรวจสอบลงสำคัญว่าถูกต้อง แล้วต้องเรียกประชุมใหญ่

มาตรา ๑๒๕๖ ธุระการอันที่ประชุมใหญ่จะพึงทำนั้น คือ

(๑) รับรองให้หุ้นส่วนผู้จัดการ ฤๅกรรมการบริษัทคงเปนผู้ชำระบาญชีต่อไป ฤๅเลือกตั้งผู้ชำระบาญชีใหม่ขึ้นแทนที่ และ

(๒) อนุมัติบาญชีงบดุล

อนึ่งที่ประชุมใหญ่จะสั่งให้ผู้ชำระบาญชีทำบาญชีตีราคาทรัพย์สิน ฤๅให้ทำการใด ๆ ก็ได้สุดแต่ที่ประชุมจะเห็นสมควร เพื่อชำระสะสางกิจการของห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทให้เสร็จไป

มาตรา ๑๒๕๗ ผู้ชำระบาญชีซึ่งมิใช่เปนขึ้นเพราะศาลตั้งนั้น ท่านว่าจะถอนเสียจากตำแหน่งและตั้งผู้อื่นแทนที่ก็ได้ ในเมื่อ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ผู้เปนหุ้นส่วนทั้งหลายออกเสียงเปนน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ฤๅที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้นได้ลงมติดังนั้น แต่ศาลย่อมสั่งถอนผู้ชำระบาญชีจากตำแหน่งและตั้งผู้อื่นแทนที่ได้ ไม่เลือกว่าจะเปนผู้ชำระบาญชีซึ่งศาลตั้งฤๅมิใช่ศาลตั้ง ในเมื่อมีคำร้องขอของผู้เปนหุ้นส่วนในห้างคนใดคนหนึ่ง ฤๅของผู้ถือหุ้นในบริษัทมีหุ้นรวมกันนับได้ถึงหนึ่งในยี่สิบแห่งทุนของบริษัท โดยจำนวนที่ส่งใช้เงินเข้าทุนแล้วนั้น

มาตรา ๑๒๕๘ เมื่อมีการเปลี่ยนตัวผู้ชำระบาญชีใหม่ครั้งใด ผู้ชำระบาญชีต้องนำความจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้เปลี่ยนตัวกันนั้น

มาตรา ๑๒๕๙ ผู้ชำระบาญชีทั้งหลายย่อมมีอำนาจดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) แก้ต่างว่าต่างในนามของห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัท ในอรรถคดีพิพาทอันเปนแพ่งฤๅอาญาทั้งปวง และทำปรานีปรานอมยอมความ

(๒) ดำเนิรกิจการของห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทตามแต่จำเปนเพื่อการชำระสะสางกิจการให้เสร็จไปด้วยดี

(๓) ขายทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัท

(๔) ทำการอย่างอื่น ๆ ตามแต่จำเปน เพื่อชำระบาญชีให้เสร็จไปด้วยดี

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๒๖๐ ข้อจำกัดอำนาจของผู้ชำระบาญชีอย่างใด ๆ จะอ้างเปนสมบูรณ์ต่อบุคคลภายนอกหาได้ไม่

มาตรา ๑๒๖๑ ถ้ามีผู้ชำระบาญชีหลายคน การใด ๆ ที่ผู้ชำระบาญชีกระทำ ย่อมไม่เปนอันสมบูรณ์นอกจากผู้ชำระบาญชีทั้งหลายจะได้ทำร่วมกัน เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่ฤๅศาลจะได้กำหนดอำนาจไว้เปนอย่างอื่นในเวลาตั้งผู้ชำระบาญชี

มาตรา ๑๒๖๒ ถ้ามีมติของที่ประชุมใหญ่ ฤๅคำบังคับของศาลให้อำนาจผู้ชำระบาญชีให้ทำการแยกกันได้ ท่านว่าต้องนำความจด ทะเบียน ภายใน สิบสี่วัน นับแต่วัน ลงมติ ฤๅ ออกคำบังคับนั้น

มาตรา ๑๒๖๓ ค่าธรรมเนียม ค่าภาระติดพัน และค่าใช้จ่ายซึ่งต้องเสียโดยควรในการชำระบาญชีนั้น ท่านว่าผู้ชำระบาญชีต้องจัดการใช้ก่อนหนี้เงินรายอื่น ๆ

มาตรา ๑๒๖๔ ถ้าเจ้าหนี้คนใดมิได้มาทวงถามให้ใช้หนี้ ผู้ชำระบาญชีต้องวางเงินเท่าจำนวนหนี้นั้น ตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยวางทรัพย์สินแทนชำระหนี้

มาตรา ๑๒๖๕ ผู้ชำระบาญชีจะเรียกให้ผู้เปนหุ้นส่วนฤๅผู้ถือหุ้นส่งใช้เงินลงหุ้นอันเปนส่วนยังค้างชำระอยู่นั้นก็ได้ และเงินที่ค้างชำระนี้ ถึงแม้จะได้ตกลงกันไว้ก่อนโดยสัญญาเข้า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หุ้นส่วน ฤๅโดยข้อบังคับของบริษัทว่าจะได้เรียกต่อภายหลังก็ตาม เมื่อเรียกเช่นนี้แล้ว ท่านว่าต้องส่งใช้ทันที

มาตรา ๑๒๖๖ ถ้าผู้ชำระบาญชีมาพิจารณาเห็นว่า เมื่อเงินลงทุนฤๅเงินค่าหุ้นได้ใช้เสร็จหมดแล้ว สินทรัพย์ก็ยังไม่พอกับหนี้สินไซร้ ผู้ชำระบาญชีต้องร้องขอต่อศาลทันที เพื่อให้ออกคำสั่งว่าห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทนั้นล้มละลาย

มาตรา ๑๒๖๗ ผู้ชำระบาญชีต้องทำรายงารยื่นไว้ณหอทะเบียนทุกระยะสามเดือนครั้งหนึ่งว่าได้จัดการไปอย่างใดบ้าง แสดงให้เห็นความเปนไปของบาญชีที่ชำระอยู่นั้น และรายงารนี้ให้เปิดเผยแก่ผู้เปนหุ้นส่วน และผู้ถือหุ้น และเจ้าหนี้ทั้งหลายตรวจดูได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๒๖๘ ถ้าการชำระบาญชีนั้นยังคงทำอยู่โดยกาละกว่าปีหนึ่งขึ้นไป ผู้ชำระบาญชีต้องเรียกประชุมใหญ่ในเวลาสิ้นปีทุกปีนับแต่เริ่มทำการชำระบาญชี และต้องทำรายงารยื่นที่ประชุมว่าได้จัดการไปอย่างไรบ้าง ทั้งแถลงให้ทราบความเปนไปแห่งบาญชีโดยลเอียด

มาตรา ๑๒๖๙ อันทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนฤๅของบริษัทนั้น จะแบ่งคืนให้แก่ผู้เปนหุ้นส่วนฤๅผู้ถือหุ้นได้แต่เพียงเท่าที่ไม่ต้องเอาไว้ใช้ในการชำระหนี้ของห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทเท่านั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๒๗๐ การชำระบาญชีห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัทสำเร็จลงเมื่อใด ผู้ชำระบาญชีต้องเรียกประชุมใหญ่เมื่อนั้น และต้องแสดงรายงารต่อที่ประชุมให้ทราบวิธีที่ได้ดำเนิรการชำระบาญชี

เมื่อที่ประชุมใหญ่ได้ให้อนุมัติแล้ว ผู้ชำระบาญชีต้องนำข้อความใน รายงารประชุม นั้นไปจดลง ทะเบียนภายใน สิบสี่วัน นับแต่วันประชุม

มาตรา ๑๒๗๑ ท่านให้มอบสมุด บาญชี และเอกสาร ทั้งหลาย ของห้าง หุ้นส่วน ฤๅบริษัท ซึ่งได้ชำระบาญชี นั้นไว้แก่นายทะเบียนในเวลาเดียวกันกับที่ไปจดทะเบียน และให้นายทะเบียนรักษาสมุด บาญชี และเอกสารเหล่านั้นไว้สิบปี นับแต่วันชำระบาญชีเสร็จ

สมุดบาญชีและเอกสารเหล่านี้ ให้บันดาบุคคลผู้มีส่วนได้เสียด้วยตรวจดูได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๒๗๒ ท่านห้ามมิให้พ้อง

(๑) ห้างหุ้นส่วนฤๅบริษัท

(๒) ผู้เปนหุ้นส่วนฤๅผู้ถือหุ้นคนใดคนหนึ่งในฐานะเช่นนั้น

(๓) ผู้ชำระบาญชีคนใดคนหนึ่งในฐานะเช่นนั้น

เมื่อพ้นเวลาสองปีนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนการชำระบาญชีเสร็จ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๒๗๓ บทบัญญัติแต่มาตรา ๑๑๗๒ จนถึงมาตรา ๑๑๙๓ กับมาตรา ๑๑๙๕ มาตรา ๑๒๐๗ เหล่านี้ ท่านให้ใช้บังคับแก่การประชุมใหญ่ซึ่งมีขึ้นในระวางชำระบาญชี อนุโลมตามควรแก่บท

ลักษณ ๒๓

สมาคม

มาตรา ๑๒๗๔ อันว่าสัญญาตั้งสมาคมนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหลายคนตกลงเข้ากัน เพื่อทำการอันใดอันหนึ่งร่วมกัน อันมิใช่เปนการหาผลกำไรแบ่งปันกัน

มาตรา ๑๒๗๕ บันดาสมาคมต้องมีข้อบังคับและต้องจดทะเบียน

มาตรา ๑๒๗๖ อันข้อบังคับของสมาคมนั้น อย่างน้อยต้องระบุข้อความที่กล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อสมาคม

(๒) วัตถุที่ประสงค์ของสมาคม

(๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของสมาคม

(๔) ระเบียบวิธีรับสมาชิกเข้าสมาคมและระเบียบวิธีกำจัดสมาชิกออกจากสมาคม

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๕) ระเบียบวิธีจัดการสมาคม โดยมีกรรมสัมปาทิก ฤๅ กรรมการ ฤๅวิธีอื่นอย่างใด

มาตรา ๑๒๗๗ การขอจดทะเบียนสมาคมนั้น ต้องทำเปนหนังสือ และต้องมีสมาชิกของสมาคมลงลายมือชื่อไม่น้อยกว่าสามคน กับต้องมีข้อบังคับของสมาคมส่งไปด้วยสามฉบับ

มาตรา ๑๒๗๘ การจดทะเบียนนั้น สมาคมตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ทำกิจการอยู่ณท้องที่แห่งใดในพระราชอาณาเขต ท่านให้จดทะเบียนณหอทะเบียนสำหรับท้องที่แห่งนั้น ต่อไปภายหลังจะแก้ไขข้อความที่ได้จดทะเบียนไว้อย่างหนึ่งอย่างใด ก็ดี จะจดทะเบียนข้อความใด ๆ อันบังคับไว้ในลักษณนี้ว่าให้จดทะเบียนก็ดี ก็ต้องจดณหอทะเบียนแห่งเดียวกันนั้น

มาตรา ๑๒๗๙ ในการจดทะเบียน ท่านบังคับว่าต้องจดระบุข้อความซึ่งกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อสมาคม

(๒) วัตถุที่ประสงค์ของสมาคม

(๓) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของสมาคม

(๔) ชื่อ สำนัก และอาชีวะของบันดาบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเปนผู้จัดการ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๒๘๐ ในการขอจดทะเบียนนั้น ถ้าได้แสดงเอกสารและข้อความดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๒๗๖ และมาตรา ๑๒๗๙ และถ้าปรากฏว่าบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการของสมาคมนั้น เป็นคนมีหลักฐานสมควรแก่วัตถุที่ประสงค์และฐานะของสมาคมนั้นแล้ว ก็ให้อนุญาตจดทะเบียนได้

มาตรา ๑๒๘๑ บุคคลทั้งปวงจะตรวจดูเอกสารของสมาคมใด ๆ ที่นายทะเบียนเก็บรักษาไว้ก็ดี ฤๅต้องการใบสำคัญแสดงการจดทะเบียน ฤๅสำเนาเอกสารอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดของสมาคม ซึ่งจะขอให้นายทะเบียนคัดเป็นสำเนาเต็มความมีคำรับรองฤๅคัดย่อแต่เนื้อความส่งมอบให้ก็ดี เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามข้อบังคับซึ่งเสนาบดีเจ้ากระทรวงกำหนดไว้แล้ว ก็ให้ตรวจและขอได้

มาตรา ๑๒๘๒ เมื่อใดได้จดทะเบียนสมาคมแล้ว แต่นั้นสมาคมก็ชื่อว่าได้ตั้งขึ้นเป็นบุคคลนิติสมมตคนหนึ่งต่างหากจากบุคคลทั้งหลายที่รวมเข้าอยู่ในนั้น

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนส่งมอบให้แก่สมาคมนั้นฉบับหนึ่ง

มาตรา ๑๒๘๓ ถ้ามิได้มีข้อบังคับของสมาคมบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ห้ามมิให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงฤๅเพิ่มเติมข้อบังคับ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ของสมาคม นอกจากที่ประชุมสมาชิกของสมาคมจะได้ลงมติแก่การนั้นเป็นเสียงข้างมาก

อนึ่ง ต้องส่งสำเนาข้อบังคับที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงฤๅเพิ่มเติมใหม่เช่นนั้น สามฉบับไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับตั้งแต่วันที่ได้ลงมติ

มาตรา ๑๒๘๔ การเปลี่ยนตัวบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการสมาคมนั้น ต้องจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้เปลี่ยน

ถ้านายทะเบียนไม่พอใจว่าผู้จัดการใหม่นั้นเป็นบุคคลอันมีหลักฐานสมควรดังว่าไว้ในมาตรา ๑๒๘๐ จะไม่ยอมรับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนั้นก็ได

มาตรา ๑๒๘๕ บันดาบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการนั้น ได้ชื่อว่าเป็นผู้แทนของสมาคมในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก

มาตรา ๑๒๘๖ ความเกี่ยวพันในระวางสมาคมกับบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการก็ดี กับบุคคลภายนอกก็ดี ท่านให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยตัวแทน

มาตรา ๑๒๘๗ ถ้าสมาชิกฤๅผู้จัดการของสมาคมคนหนึ่งคนใด กระทำการเพื่อดำเนิร ความประสงค์ร่วมกันนั้นโดยลเมิด ท่านว่าสมาคมต้องรับผิดร่วมกับผู้ผิดในผลแห่งการลเมิดนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มาตรา ๑๒๘๘ ถ้ามีระเบียบจะพึงส่งเงินค่าบำรุงเป็นระยะเวลาอย่างไร ท่านว่าเงินค่าบำรุงนั้นถึงกำหนดจะต้องใช้เต็มจำนวนเมื่อเริ่มต้นระยะเวลาบำรุงนั้นทุกครั้งไป

มาตรา ๑๒๘๙ สมาชิกทุกคนจะออกจากสมาคมเมื่อใดก็ชอบที่จะออกได้ แต่ต้องใช้เงินค่าบำรุงที่ค้างชำระอยู่ในขณะนั้นให้เสร็จ

มาตรา ๑๒๙๐ นอกจากจะได้มีข้อบังคับบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว ท่านว่าความรับผิดของสมาชิกในสมาคมแต่ละคนจำกัดเพียงจำนวนเงินค่าบำรุงที่สมาชิกนั้นค้างชำระอยู่

มาตรา ๑๒๙๑ ถ้าสมาคมลงมติโดยฝ่าฝืนต่อข้อบังคับของสมาคมเองก็ดี ฤๅฝ่าฝืนต่อกฎหมายก็ดี เมื่อสมาชิกคนหนึ่งคนใดฤๅพนักงานอัยการร้องขอ ท่านให้ศาลเพิกถอนมตินั้นเสีย แต่การที่สมาชิกจะร้องขอต่อศาลเช่นนี้ ต้องร้องอย่าให้เนิ่นช้าเกินกว่าหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้ลงมตินั้น

มาตรา ๑๒๙๒ สมาคมย่อมเลิกกันด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ถ้ามีข้อบังคับของสมาคมกำหนดไว้ให้เลิกในกรณีอันใด เมื่อมีกรณีอันนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๒) ถ้าตั้งสมาคมขึ้นโดยมีกำหนดกาละอันใด เมื่อสิ้นกำหนดกาละอันนั้น

(๓) ถ้าสมาคมได้ตั้งขึ้นเพื่อทำกิจการอันหนึ่งอันเดียว เมื่อการอันนั้นสำเร็จแล้ว

(๔) เมื่อที่ประชุมใหญ่แห่งสมาคมได้ลงมติให้เลิก

(๕) เมื่อสมาคมต้องล้มละลาย

(๖) เมื่อศาลสั่งให้เลิก

มาตรา ๑๒๔๓ ในกรณีอันใดอันหนึ่งซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ เมื่อพนักงานอัยการฤๅบุคคลใด ๆ ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ ศาลจะสั่งให้เลิกสมาคมและตั้งผู้ชำระบาญชีขึ้นคนหนึ่ง ฤๅหลายคนก็ได้ คือว่า

(๑) ถ้าวัตถุที่ประสงค์ของสมาคมผิดต่อกฎหมาย ฤๅกลายเปนผิดต่อกฎหมาย

(๒) ถ้าจะจัดการสมาคมนั้นต่อไปอีกไม่ได้ ไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ

(๓) ถ้าปรากฏว่าผู้ซึ่งจัดการสมาคมนั้นเปนบุคคลอื่นมิใช่ผู้จัดการที่ได้จดทะเบียนไว้

(๔) ถ้า ปรากฏว่า สมาคมนั้นเปน ภัยอันตรายต่อ สันติภาพของประชาชน ฤๅอาจจะกลายเปนภัยอันตรายเช่นนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๕) ถ้าสมาคมเอง ฤๅสมาชิกคนหนึ่งคนใด ฤๅผู้จัดการของสมาคมกระทำฝ่าฝืนต่อกฎหมายเพื่อดำเนิรการร่วมกันนั้น

มาตรา ๑๒๘๔ บทบัญญัติทั้งหลายอันว่าด้วยการชำระบาญชี เลิกห้างหุ้นส่วนและบริษัทนั้น ท่านให้นำมาใช้บังคับในการชำระบาญชีสมาคม อนุโลมตามควรแก่บท

มาตรา ๑๒๘๕ เมื่อได้ชำระบาญชีแล้ว ถ้ามีสินทรัพย์เหลืออยู่เท่าใด จะแบ่งให้แก่สมาชิกของสมาคมนั้นไม่ได้ สินทรัพย์ทั้งนั้นจะต้องโอนไปให้แก่บุคคลนิติสมมตอื่น ตามที่ได้ระบุไว้ในข้อบังคับของสมาคม ฤๅถ้าไม่ได้ระบุไว้ก็ตามแต่สมาคมจะตกลงในที่ประชุมใหญ่

มาตรา ๑๒๘๖ ถ้าในข้อบังคับของสมาคมฤๅที่ประชุมใหญ่มิได้ระบุบุคคลนิติสมมตใดไว้ให้เปนผู้รับสินทรัพย์ที่เหลือไซร้ ท่านว่าสินทรัพย์ที่เหลือนั้นตกเปนของแผ่นดิน

มาตรา ๑๒๘๗ เสนาบดีเจ้ากระทรวงการปกครองท้องที่มีอำนาจที่จะออกกฎข้อบังคับ เพื่อตั้งสำนักงารจดทะเบียน และเพื่อกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะต้องเสียในการจดทะเบียน

อนึ่งเสนาบดีนั้นมีอำนาจที่จะอนุญาตยกเว้นการจดทะเบียน ฤยกเว้นค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนแก่สมาคมใด ๆ ได้ด้วย เมื่อปรากฏว่าเปนสมาคมตั้งขึ้นเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่นว่าเปนสมาคมทำการกุศล ฤๅการศาสนาเปนต้น

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษวันที่ ๑ มกราคม)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๔๕๕

ประกาศใช้หนังสือสัญญา ระหว่างกรุงสยาม กับ ญี่ปุ่น วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๖

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า

ด้วยหนังสือสัญญา ว่าด้วยทางพระราชไมตรี, ทางค้าขาย และการเดินเรือ ซึ่งได้แก้ไขหนังสือสัญญาแต่ก่อน ในระหว่างกรุงสยามกับญี่ปุ่นฉบับ ๑ กับโปรโตคล ซึ่งลงชื่อวันเดียวกัน ๒ ฉบับ ว่าด้วยอำนาจศาลที่จะใช้ฉะเพาะกาล ฉบับ ๑ ว่าด้วยผลอย่างชาติที่โปรดอย่างยิ่ง ๑ ผู้ทำการแทนเสนาบดีว่าการต่างประเทศผู้มีอำนาจเต็มฝ่ายสยามกับอัคราชทูตญี่ปุ่นผู้มีอำนาจเต็มฝ่ายญี่ปุ่น ได้ลงชื่อกันไว้ ณ กรุงเทพ ฯ วันที่ ๑๐ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๖ ฆริสตศักราช ๑๙๒๔ นั้น มีข้อสัญญากันว่าจะได้ใช้ตามหนังสือสัญญาและโปรโตคลทั้งสองนี้ ตั้งแต่วันที่ ๗ ต่อจากวันที่ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันต่อกันเป็นต้นสืบไป

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หนังสือสัญญากับทั้งโปรโตคลทั้งสองที่ว่านี้ ได้มีพระราชสัตยาบัน ณวันที่ ๓ พฤษภาคม พ. ศ. ๒๔๖๗ แล้ว และผู้ทรงสำเร็จราชการแผ่นดินประเทศญี่ปุ่น ได้ประทานสัตยาบัน ณวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ. ศ. ๒๔๖๗ แล้ว และสัตยาบันทั้ง ๒ ฝ่ายนี้ เสนาบดีว่าการต่างประเทศกับอัคราชทูตญี่ปุ่น ได้แลกเปลี่ยนต่อกันแล้วที่ศาลาว่าการต่างประเทศ ณกรุงเทพ ฯ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ. ศ. ๒๔๖๗ เวลา ๔ นาฬิกาหลังเที่ยง

อนึ่งตามความที่กล่าวแล้วข้างต้น ว่าให้ใช้หนังสือสัญญาและโปรโตคลทั้งสองนี้ ตั้งแต่วันที่ ๗ ต่อจากวันที่แลกเปลี่ยนสัตยาบันต่อกันเปนต้นสืบไปนั้น จึ่งเปนอันให้เริ่มใช้หนังสือสัญญาและโปรโตคลทั้งสองนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๙ ธันวาคม พ. ศ. ๒๔๖๗ สืบไป

จึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ สั่งให้เจ้าพนักงานทุกกระทรวงทบวงการ และบรรดาผู้ซึ่งมีการเกี่ยวข้องกับข้อความที่กล่าวไว้ในหนังสือสัญญากับโปรโตคลทั้งสองนี้ว่า ให้ถือตามกระทำตามความในสัญญาและโปรโตคลทั้งสองที่ว่านี้ทุกข้อทุกประการ ตั้งแต่วันที่ ๒๙ ธันวาคมศกนี้ เปนต้นสืบไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เปนปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๔๕๗

หนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับญี่ปุ่น ลงชื่อกันที่กรุงเทพ ฯ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๔๖๖ ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันกันที่กรุงเทพ ฯ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๔๖๗

สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม และสมเด็จพระเจ้าราชาธิราชกรุงญี่ปุ่น มีพระราชประสงค์ที่จะกระทำให้ทางพระราชไมตรีและความเข้าใจอันดี ซึ่งมีต่อกันอยู่โดยผาสุกในระหว่างทั้ง ๒ ประเทศนี้ให้มั่นคงยิ่งขึ้น และทรงเชื่อมั่นว่าทางที่จะให้สมความปราถนาอันนี้ ไม่มีอย่างอื่นดียิ่งกว่าที่จะแก้ไขบรรดาหนังสือสัญญาที่ได้มีต่อกันอยู่แล้วมาแต่ก่อน จึงได้ทรงตกลงจะกระทำการแก้ไขนั้นให้เป็นอันสำเร็จ โดยถือความสมธรรมและให้ประโยชน์ซึ่งกันและกันโดยเสมอภาคเป็นหลัก และเพราะฉนั้นจึงได้ทรงแต่งตั้งผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่าย คือ

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามนั้น พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ เครื่องราชอิศริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก ประถมาภรณ์ ผู้ทำการแทนเสนาบดีว่าการต่างประเทศของพระองค์

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ฝ่ายสมเด็จพระเจ้าราชาธิราชกรุงญี่ปุ่นนั้น โจโนสุเกยาดา, ยูชิอิ, เครื่องราชอิศริยาภรณ์อาทิตย์อุทัยชั้น ๓ อัคราชทูตพิเศษผู้มีอำนาจเต็มของพระองค์ ณสำนักรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรสยาม ผู้ซึ่ง เมื่อได้ส่งหนังสือมอบอำนาจให้ตรวจดูซึ่งกันและกันและได้เห็นเป็นอันถูกต้องแบบอย่างดีแล้ว ได้ปรึกษาตกลงกันทำสัญญาเป็นข้อดังต่อไปนี้

ข้อ ๑

กรุงสยามกับกรุงญี่ปุ่น จะต้องมีความสงบราบคาบเรียบร้อยกันอยู่เสมอ และจะต้องเป็นไมตรีกันอยู่เป็นนิจนิรันดร คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะต้องมีเสรีภาพที่จะเข้าไป และเดินทาง และอาศรัยอยู่ในอาณาเขตร์และดินแดนของประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง และทำการค้าขายและการหัตถกรรม และซื้อขายสินค้าทุกชนิดอันจะพึงค้าขายได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และทำการในทางศาสนา ทางศึกษา และทางทานการกุศล และเป็นเจ้าของหรือเช่า และอยู่ในเรือน, โรงงานหัตถกรรม, โรงเก็บสินค้าและร้าน และใช้ผู้อื่นรับธุระเป็นตัวแทนตามที่ตนจะเลือกตั้ง และเช่าที่ดินสำหรับใช้เป็นที่อยู่ ฤๅที่ทำการค้าขาย, ทำการอุตสาหะกรรม, ทำการศาสนา, และทำการทานกุศล และเพื่อการอย่างอื่น ๆ อันชอบด้วย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กฎหมายและเพื่อใช้เป็นสุสาน และทำการต่างๆ ทั่วไปอันเกี่ยวข้องหรือจำเป็นแก่การค้าขาย โดยมีกำหนดอย่างเดียวกันกับชาวเมือง แต่ต้องยอมตนอยู่ใต้อำนาจกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ซึ่งได้ตั้งขึ้นไว้ในประเทศนั้น

คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะไม่ต้องถูกบังคับโดยอ้างเหตุใดๆ เป็นอันขาด ที่จะให้เสียค่าภาระ หรือภาษีอากรภายในอย่างใดๆ นอกจากหรือยิ่งกว่าที่ชาวเมืองของประเทศนั้นได้เคยเสียอยู่ หรือจะได้เสียต่อไป

คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งเมื่ออยู่ในอาณาเขตและดินแดนของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะต้องได้รับความคุ้มครองป้องกัน และความมั่นคงอันหนักแน่นอย่างยิ่งเป็นนิจสำหรับกายตัวและทรัพย์สมบัติ และในกระบวนนี้จะต้องมีสิทธิ์ทั่วไปและสิทธิ์พิเศษเช่นเดียวกับที่ได้ให้มีอยู่ฤๅจะได้ให้มีขึ้นแก่คนในบังคับซึ่งเป็นชาวเมือง แต่ต้องยอมตัวอยู่ในอำนาจข้อลักษณะต่างๆ ซึ่งมีบังคับไว้สำหรับคนในบังคับซึ่งเป็นชาวเมืองนั้นด้วย

แต่คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเมื่ออยู่ในอาณาเขตและดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะต้องได้รับความยกเว้นจากการเกณฑ์เป็นทหารไม่ว่าทางบกหรือทางน้ำ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ไม่ว่าในกองทหารประจำการสามัญ หรือในกองทหารรักษาการประจำชาติ หรือในเหล่าทหารมิลิเชียก็ดี และทั้งยกเว้นจากการต้องส่งเสียเงินโดยประการต่าง ๆ อันบังคับให้เสียแทนการเกณฑ์ตัวเปนทหาร และยกเว้นจากการต้องออกเงินให้กู้ยืมชนิดที่เปนการบังคับ หรือการเรียกเกณฑ์เอาเงิน หรือออกเงินเพื่อการทหารอย่างใด ๆ ทั้งสิ้น

คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ทั้งสองฝ่าย เมื่ออยู่ในอาณาเขตและดินแดนของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ จะต้องมีเสรีภาพบริบูรณ์ในทางถือศาสนาได้ตามชอบใจตน และเมื่อปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับต่าง ๆ แล้ว จะต้องมีสิทธิ์เพื่อประกอบการสักการบูชาตามลัทธิที่ตนนับถือได้ จะเปนการกระทำฉะเพาะบุคคล ฤๅในท่ามกลางสาธารณชนก็ดี

ในการทั้งปวงที่เกี่ยวกับทางประกอบการอุตสาหะกรรม์และทางทำมาหากิน และทางอาชีวะทั้งหลายรวมทั้งการเข้าถือ, ถืออยู่และจำหน่ายเสียซึ่งสิทธิเปนเจ้าของทรัพย์สมบัติทุกประเภทนั้น คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตลอดทั่วทุกแห่งไปใน อาณาเขต และดินแดนของ ประเทศ อีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะต้องตั้งอยู่ในฐานะอย่างเดียวกัน กับคนใน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บังคับ หรือพลเมืองของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่งนั้นทุกประการ

ข้อ ๒

บรรดาเคหะสถาน โรงเก็บของ โรงงานหัตถกรรมและร้านและสมบัติอย่างอื่นๆ ทั้งหลายของคนในบังคับประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ซึ่งอยู่ในอาณาเขตและดินแดนของประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง รวมทั้งสถานที่ต่างๆ อันเกี่ยวข้องซึ่งใช้สำหรับเป็นที่อยู่หรือสำหรับการค้าขายก็ดีนั้น ต้องให้นับถือว่าเป็นที่มีเจ้าของทั้งสิ้น ห้ามมิให้เข้าไปตรวจหรือค้นเรือน โรงร้านและสถานที่เหล่านั้นแห่งหนึ่งแห่งใด หรือตรวจสอบสรรพสมุดหนังสือหรือบาญชีในนั้น เว้นไว้แต่ที่จะกระทำตามลักษณและตามแบบระเบียบที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายและกฎข้อบังคับต่างๆ สำหรับคนในบังคับซึ่งเป็นชาวเมืองนั้น

ข้อ ๓

ในระหว่างอาณาเขตและดินแดนของทั้งสองฝ่ายที่ทำสัญญาใหญ่นี้ จะต้องยอมให้มีการค้าขายและการเดินเรือไปมาได้โดยสดวกเต็มที่ทั้งหมดเสมอกันทั้งสองฝ่าย

คนในบังคับประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ต่างฝ่ายถ้อยทีต้องไปมาหากันได้ตามอำเภอใจ โดยสดวกและปราศจากภยันตราย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พร้อมกับกำปั่นและสินค้ายังสถานที่ ท่าและลำน้ำทุกแห่งในอาณาเขตและดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งได้เปิดให้มีการค้าขายและการเดินเรือต่อเมืองต่างประเทศอยู่แล้ว หรือที่จะได้เปิดต่อไปภายหน้า และเมื่อได้ยอมปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศที่เข้าไปนั้นแล้ว จะต้องได้รับผลแห่งสิทธิทั่วไป สิทธิพิเศษ เสรีภาพและประโยชน์ที่โปรด กับทั้งผลแห่งการพ้นจากและยกเว้นจากภาระต่าง ๆ ในการค้าขายและการเดินเรือ เหมือนกันกับที่คนในบังคับซึ่งเป็นชาวเมืองนั้นได้รับอยู่ในบัดนี้ หรือจะได้รับต่อไปในภายน่า

ข้อ ๕

ประเทศที่ทำสัญญาใหญ่ทั้งสองฝ่ายตกลงกันว่าจะไม่กระทำการขัดขวางต่อการค้าขายระหว่างประเทศทั้งสอง โดยห้ามหรือจำกัดการส่งสินค้าชนิดใด ๆ เข้าไปในเมืองออกจากเมือง หรือผ่านเมือง เว้นไว้แต่ประการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ซึ่งถ้าแม้จะห้ามหรือจำกัดด้วยประการนั้น ๆ แล้วจะต้องเป็นอันใช้ข้อซึ่งห้ามหรือจำกัดนั้น บังคับบันดาประเทศทั้งหลายได้ทั่วทุกประเทศ หรือมิฉะนั้น ก็บังคับบันดาประเทศที่ตกอยู่ในลักษณะการอย่างเดียวกันนั้นได้ คือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๑ การห้าม หรือจำกัดเนื่องด้วยเครื่องอาวุธยุทธภัณฑ์ในเวลามีพฤติการอันใช่ปรกติ

๒ การห้ามหรือ จำกัดเพื่อเหตุแห่งความปลอดภัย ของสาธารณชน หรือเพื่อเหตุแห่งการสาธารณสุข

๓ การห้ามหรือจำกัดสิ่งใดๆ อันเปนของผูกขาดของรัฐบาลอยู่แล้วในเวลานี้ หรือจะได้เปนเช่นนั้นขึ้นต่อไปในภายน่า

๔ การห้ามหรือจำกัด เพื่อป้องกันปศุสัตว์ หรือพฤกษาชาติอันมีประโยชน์ ให้ปราศจากโรคและแมลงร้าย ฤๅกาฝากร้ายต่าง ๆ

๕ การห้ามหรือจำกัดสิ่งของต่าง ๆ อันคล้ายคลึงกับสิ่งของภายในเมือง ซึ่งตามกฎหมายบ้านเมืองห้ามมิให้ทำขึ้นหรือขาย หรือส่งไปมาในบ้านเมืองนั้น หรือถ้าแม้ให้กระทำเช่นนั้นๆได้ก็โดยมีข้อขัดคั่นจำกัดอันคล้ายคลึงกันเหมือนกัน

ข้อ ๕

คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะต้องมีเสรีภาพที่จะไปยังศาลยุติธรรมของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อเรียกร้องหรือป้องกันสิทธิของตน และจะต้องมีเสรีภาพเท่าเทียมกันกับคนในบังคับซึ่งเปนชาวเมืองนั้น และกับคนในการที่บังคับหรือพลเมืองของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ในการที่จะเลือกและใช้ผู้รู้กฎหมายทนายความและผู้แทนสำหรับให้ไปทำการเรียกร้องและป้องกันสิทธิ์ของตนต่อหน้าศาลนั้น ๆ

การที่คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะเข้าไปทำการเหล่านี้ติดต่อกับศาลยุติธรรมของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะต้องไม่ถูกบังคับให้ปฏิบัติตามข้อลักษณะหรือความบังคับอย่างใด ๆ ซึ่งมิได้ใช้แก่คนในบังคับซึ่งเปนชาวเมืองนั้น หรือแก่คนในบังคับหรือพลเมืองของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๖

บริษัทจำกัดสินใช้ และบริษัทหุ้นส่วนอย่างอื่น ๆ และสมาคมซึ่งได้ตั้งขึ้นแล้ว หรือซึ่งจะตั้งขึ้นในภายน่าตามกฎหมายของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ย่อมได้รับอนุญาตในอาณาเขตและดินแดนของประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง ให้ปฏิบัติตามสิทธิ์ของตนได้ และให้ขึ้นศาลเพื่อเปนโจทหรือจำเลยได้ตามกฎหมายของประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง

ในการที่บรรดา องค์คณะหรือบริษัทหรือสมาคม ซึ่งได้ตั้งขึ้นตามกฎหมายของประเทศที่ได้ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะเข้าไปทำการเหล่านี้กับศาลยุติธรรมของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะต้องไม่ถูกบังคับให้ปฏิบัติตามข้อลักษณะหรือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ความบังคับอย่างใด ๆ ซึ่งมิได้ให้แก่องค์คณะหรือบริษัทหรือสมาคมแห่งพื้นเมืองนั้น หรือแก่องค์คณะหรือบริษัทหรือสมาคมของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๗

คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ต่างฝ่ายถ้อยทีต้องได้รับประโยชน์ใน อาณาเขตและดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่งเสมอเหมือนกับคนในบังคับซึ่งเป็นชาวเมืองและทั้งกับคนในบังคับหรือพลเมืองของชาติที่โปรดให้ได้รับประโยชน์อย่างยิ่งในการทั้งปวงซึ่งเกี่ยวข้องกับภาษีผ่านด่านภายใน กับการเก็บสินค้าไว้ในที่พัก กับเงินอนุญาตเกื้อกูลการค้าขาย กับการให้มีความสดวกต่าง ๆ กับการตรวจและตีราคาสินค้า และการคืนภาษีสินค้าอันส่งกลับออกไปนอกเมือง

ข้อ ๘

กรุงญี่ปุ่นนับถือว่า กรุงสยามมีอิศรภาพในการทั้งปวง ซึ่งเกี่ยวด้วยพิกัดอัตราเก็บภาษีสินค้าเข้าออก การคืนภาษีสินค้ากลับออกไปนอกเมือง และสรรพากรผ่านด่านภายใน และส่วยสาอากรอื่น ๆ ทั้งปวง มีลักษณะเปนข้อสำคัญว่าจะต้องประพฤติให้เปนผลเสมอเหมือนประเทศอื่น ๆ ในข้อเหล่านี้แล้ว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กรุงญี่ปุ่นยอมให้กรุงสยามเพิ่มอัตราภาษีให้สูงขึ้นกว่าที่ได้กำหนดไว้ในสัญญาซึ่งมีอยู่ในบัจจุบันนี้ มีลักษณะเปนข้อสำคัญต่อไปอีกว่าประเทศอื่น ๆ ที่มีสิทธิ์จะรับผลพิเศษตามพิกัดภาษีที่มีอยู่นั้นยอมให้เพิ่มอัตราภาษีเช่นนี้ด้วยดี และไม่เรียกร้องเอาผลประโยชน์หรือสิทธิพิเศษเลกเปลี่ยนอย่างใดด้วย

ข้อ ๙

ในการนำสิ่งของใด ๆ เข้ามาในอาณาเขต และดินแดนของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หากว่าสิ่งของนั้น ๆ เกิดขึ้น หรือทำขึ้นในอาณาเขตและดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่งแม้ในเวลาเข้ามาจะมาแต่แห่งใดก็ดี ห้ามมิให้เรียกเก็บภาษีศุลกากรอย่างอื่น หรือสูงกว่าที่เรียกเก็บแต่สิ่งของเช่นกันอันเกิดขึ้นหรือทำขึ้นณะต่างประเทศ อื่น ๆ แม้ในเวลาเข้ามาจะมาแต่แห่งใดก็ดี

ส่วนศุลกากรหรือภาษีหรือค่าภาระประเภทใด ๆ ก็ดี ที่จะพึงเรียกเก็บในอาณาเขตและดินแดนของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เนื่องแต่สิ่งของอันนำออกไปยังอาณาเขตและดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่ง นั้น ห้ามมิให้เรียกเก็บประการใด ๆ อย่างอื่น หรือสูงกว่าที่ต้องเสียอยู่แล้วในเวลานี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หรือจะต้องเสียต่อไปในภายน่า สำหรับสิ่งของเช่นกันอันนำออกไปยังต่างประเทศอื่น ๆ นั้น

ข้อ ๑๐

บรรดาสิ่งทั้งปวงอันเปนของที่จะนำเข้าไปได้โดยชอบด้วยกฎหมายที่มีอยู่ในเวลานี้ หรือในเวลาต่อไปภายน่า ยังท่าเรือในอาณาเขตและดินแดนของกรุงสยามโดยเรือสยามหรือเรือของประเทศอื่นนั้น ก็ให้นำเข้าไปโดยเรือญี่ปุ่นยังท่าเรือเหล่านั้นได้ดุจกัน โดยไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรหรือค่าภาระประการใด ๆ อย่างอื่นหรือสูงกว่าที่เก็บจากของที่นำเข้าไปโดยเรือสยามหรือเรือของประเทศอื่น และเพื่อเปนการตอบแทนซึ่งกันและกัน บรรดาสิ่งทั้งปวงอันเปนของที่จะนำเข้าไปได้โดยชอบด้วยกฎหมายที่มีอยู่ในเวลานี้ หรือในเวลาต่อไปภายน่า ยังท่าเรือในอาณาเขตและดินแดนของกรุงญี่ปุ่นโดยเรือญี่ปุ่น หรือเรือของประเทศอื่นนั้น ก็ให้นำเข้าไปโดยเรือสยามยังท่าเรือเหล่านั้นได้ดุจกัน โดยไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรหรือค่าภาระประการใด ๆ อย่างอื่นหรือสูงกว่าที่เก็บจากของที่นำเข้าไปโดยเรือญี่ปุ่นหรือเรือของประเทศอื่น การที่ถ้อยทีถ้อยตอบแทนซึ่งกันและกันโดยเสมอภาคเช่นนี้ จะต้องเปนอันใช้ได้โดย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ไม่เลือกว่าสิ่งของเหล่านั้นตรงมาจากถิ่นเดิมของสิ่งของนั้น ๆ หรือมาจากแห่งอื่น ๆ

โดยนัยอย่างเดียวกันนี้ ในการเกี่ยวข้องด้วยการนำสิ่งของออกไปนอกประเทศ ก็จะต้องปฏิบัติให้เสมอภาคบริบูรณ์ เพื่อว่า ภาษีขั้นใน และภาษีขาออกก็ดี เงินอนุญาตเกื้อกูลการค้าขาย และเงินค่าคืนภาษีสินค้าอันส่งกลับออกไปก็ดีที่จะต้องเสียและได้รับในอาณาเขตรและดินแดนของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เนื่องด้วยการนำสิ่งของใด ๆ อันจะพึงจะนำออกไปได้โดยชอบด้วยกฎหมายในเวลานี้ หรือต่อไปภายน่านั้น จะได้เปนอันให้เสียและให้ได้รับเปนอัตราสม่ำเสมออย่างเดียวกัน ไม่ว่าการที่นำออกไปนั้น จะได้นำออกไปโดยเรือสยามเรือญี่ปุ่น หรือเรือของประเทศอื่น ก็ดี และไม่ว่าจะนำออกไปสู่ท่าเรือแห่งใด จะเปนท่าเรือของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือจะเปนท่าเรือของประเทศอื่น ก็ดี

ข้อ ๑๓

ไม่ให้เก็บภาษีค่าระวางเรือ ค่าท่า ค่านำร่อง ค่าประภาคาร ค่าด่านป้องกันโรค หรือภาษีที่คล้ายหรือทำนองเดียวกัน ไม่ว่าประเภทหรือเรียกชื่ออย่างใด ๆ ซึ่งจะเรียกเก็บในนามหรือเพื่อ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประโยชน์ของรัฐบาล หรือข้าราชการ หรือเอกชน หรือองค์คณะ หรือสถานใด ๆ ณที่ท่าเรือในอาณาเขตและดินแดนของฝ่ายหนึ่ง จากเรือของอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าแม้การที่เก็บนั้นในกรณีอย่างเดียวกันไม่เรียกเก็บให้เท่าเทียมกัน หรือไม่เรียกเก็บโดยลักษณอย่างเดียวกันจากเรือทั่วไปของชาติพื้นเมืองนั้น หรือเรือของประเทศอื่นก็ดี การปฏิบัติให้สม่ำเสมอเช่นนี้ ให้ใช้ปฏิบัติเป็นการตอบแทนซึ่งกันและกัน แก่เรือแต่ละฝ่ายไม่ว่าเรือนั้นจะมาถึงจากท่าเรือหรือแห่งใดก็ดี และไม่ว่าจะออกไปสู่แห่งใด ก็ดี

ข้อ ๑๒

ในการทั้งปวงที่เกี่ยวกับเรือเข้า ออก หยุดกับที่ บรรทุกและขนสินค้าลงเรือขึ้นจากเรือ ที่เมืองท่า ที่ท้องน้ำ ที่อู่ ที่ทอดสมอ ที่อ่าวกำบังหรือที่ลำน้ำของประเทศทั้งสองนี้ จะต้องไม่ให้สิทธิพิเศษแก่เรือของประเทศอื่นนอกไปจากที่จะได้ให้แก่เรือของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งนั้นเหมือนกัน ความตั้งใจของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ มีอยู่ว่าในกระบวนที่ว่านี้ ตั้งใจจะให้เรือแต่ละฝ่ายได้รับผลปฏิบัติอย่างที่ได้ให้แก่เรือของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๑๓

การค้าขายตามชายทะเลของประเทศทั้งสองที่ทำสัญญาใหญ่นี้นั้น เป็นอันเว้นเสียจากข้อความในสัญญาฉบับนี้ และต้องเป็นไปตามกฎหมายและกฎข้อบังคับต่าง ๆ ของกรุงสยาม หรือกรุงญี่ปุ่นตามแต่กรณี แต่เป็นที่เข้าใจกันว่า คนในบังคับและเรือสยามในอาณาเขตและดินแดนของกรุงญี่ปุ่น และคนในบังคับและเรือญี่ปุ่นในอาณาเขตและดินแดนของกรุงสยาม จะต้องได้มีสิทธิในการอันนี้เหมือนกันกับที่คนในบังคับหรือพลเมืองและเรือของประเทศอื่น ๆ ได้รับหรือจะได้รับต่อไปตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น

ข้อ ๑๔

เรือรบหรือเรือค้าขายลำใด ๆ ของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งถูกพายุหรือมีเหตุทุกข์ภัยอย่างอื่นๆ จำเป็นต้องเข้ากำบังอาศัยในท่าเรือแห่งใดแห่งหนึ่งของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว ต้องมีเสรีภาพในการที่จะแต่งเรือใหม่ณที่นั้น ในการที่จะหาเสบียงและของใช้ที่จำเป็นทุกอย่าง และในการที่จะออกเรือเดินทะเลต่อไปอีก โดยไม่ต้องใช้ค่าธรรมเนียมอันใดยิ่งกว่าที่เรือของประเทศนั้นจะพึงต้องใช้ แต่อย่างไร ๆ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ก็ดี ถ้าเปนการที่นายเรือค้าขายมีความจำเปนจะต้องจำหน่ายสินค้าเสียส่วนหนึ่งเพื่อที่จะได้เงินมาใช้จ่ายแล้ว นายเรือจะต้องอนุวัตตามข้อบังคับและพิกัดภาษีในท้องที่ซึ่งนายเรือได้ไปถึงอยู่นั้นด้วย

ถ้าเรือรบหรือเรือสินค้าลำใดลำหนึ่งของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ติดตื้นหรืออับปางตามฝั่งทะเลของอีกฝ่ายหนึ่ง เจ้าพนักงานท้องที่ต้องรีบบอกเหตุที่เกิดขึ้นแก่พนักงานกงสุลของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งที่อยู่ในตำบลนั้น หรือพนักงานกงสุลที่อยู่ในตำบลที่ใกล้เคียงที่สุด

กำปั่นหรือเรือที่ติดตื้นหรืออับปางเช่นนี้และส่วนใด ๆ ของเรือกับ ทั้งเครื่องตกแต่งใช้สรอยทั้งปวงสำหรับเรือ และเครื่องเรือทุกอย่าง กับสิ่งของและสินค้าที่ช่วยมาได้จากเรือ ทั้งของสิ่งใด ๆ ซึ่งหากได้ทิ้งลงทะเลหรือเงินที่ได้จากการขายของนั้น ๆ ถ้าหากได้ขายกับทั้งหนังสือที่ค้นพบบนกำปั่นหรือเรือซึ่งได้ติดตื้นหรืออับปางทั้งปวงเช่นว่านี้ ต้องส่งคืนให้แก่เจ้าของเรือหรือตัวแทนเจ้าของเรือในเวลาที่มาเรียกรับไป

ถ้าเจ้าของเรือหรือตัวแทนเช่นนี้ไม่อยู่ณที่นั้นแล้ว สมบัติที่ว่ามาแล้วหรือเงินที่ได้จากการจำหน่ายสมบัตินั้น ๆ และ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หนังสือที่ค้นพบบนเรือนั้น ต้องส่งให้พนักงานกงสุลผู้มีน่าที่ของประเทศทำสัญญาใหญ่นี้ซึ่งเปนเจ้าของเรือที่อับปางหรือติดตื้นนั้น ต่อเมื่อพนักงานกงสุลมาขอร้องจะรับไปภายในเวลาซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมาย กฎ และข้อบังคับของประเทศที่เรือมาอับปางหรือติดตื้นอยู่นั้น และพนักงานกงสุลเช่นว่านี้ก็ดี เจ้าของเรือหรือตัวแทนเช่นว่านี้ก็ดี จะต้องใช้เงินแต่เพียงเปนค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาสมบัตินั้น กับทั้งค่าใช้จ่ายในการช่วยเรือหรือค่าใช้จ่ายในการอื่น ๆ ซึ่งจะพึงต้องใช้เหมือนกันในการอับปางของเรือแห่งประเทศนั้นเอง

สิ่งของและสินค้าที่ช่วยมาได้จากการอับปางนั้น ต้องงดเว้นไม่เก็บภาษีศุลกากรทุกอย่าง ยกเสียแต่ที่ได้ปรากฏชัดว่าเจ้าของเอาของนั้นไปจำหน่ายให้คนในเมืองใช้สรอยจึงจะต้องเสียภาษีตามธรรมเนียม

ในการที่เรือของคนในบังคับประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายหนึ่งได้ถูกพายุพัดเข้าไปติดตื้นหรืออับปางอยู่ในอาณาเขตรและดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าเจ้าของเรือหรือตัวแทนเจ้าของเรือนั้นไม่ได้อยู่ณที่นั้นหรืออยู่แต่เรียกร้องให้ทำเช่นนั้น พนักงานกงสุลผู้มีน่าที่ของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้และซึ่งเปนเจ้าของ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เรือนั้นมีอำนาจที่จะเข้าช่วยเปนธุระว่ากล่าว เพื่อจะให้ได้ช่วยเกื้อหนุนแก่คนในบังคับประเทศของตนตามการที่จำเปน

ข้อ ๑๕

เรือรบของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเข้าไป, จะพักอยู่, และจะซ่อมเรือในท่าเรือและที่แห่งใด ในประเทศอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งยอมให้เรือรบของประเทศอื่น ๆ เข้าไปได้นั้นก็ได้ แต่เรือรบนั้นจะต้องยอมทำตามข้อบังคับทั้งหลายในที่นั้นและจะได้รับเกียรติยศ และประโยชน์และสิทธิพิเศษและความยกเว้นต่าง ๆ เหมือนกันกับที่ให้มีอยู่แล้ว หรือจะได้ให้มีต่อไปในภายน่าแก่บรรดาเรือรบของประเทศอื่นประเทศใดประเทศหนึ่ง

ข้อ ๑๖

ในการที่เกี่ยวกับเปเตนต์, เครื่องหมายการค้าขาย, ยี่ห้อค้าขาย สิทธิในแบบอย่างต่าง ๆ และสิทธิในสำเนาทั้งปวงนั้น คนในบังคับของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเมื่อได้กระทำการตามแบบพิธีซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายแล้ว จะต้องได้รับความคุ้มครองป้องกันในอาณาเขตและดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่งเสมอเหมือนกับคนในบังคับซึ่งเปนชาวเมืองหรือคน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ในบังคับหรือพลเมืองของชาติซึ่งโปรดให้ได้รับประโยชน์ใหญ่ยิ่งในการนั้น ๆ

ข้อ ๑๗

ประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะตั้งกงสุลเยเนอราล กงสุล ไวยกงสุล แลพนักงานหรือผู้แทนกงสุลอื่นๆ ให้ไปอยู่ณเมืองและเมืองท่าในอาณาเขตและดินแดนของประเทศอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งได้ยอมให้พนักงานอย่างเดียวกันของประเทศอื่น ๆ ไปตั้งอยู่นั้นก็ได้

แต่อย่างไรก็ดี พนักงานและผู้แทนกงสุลเช่นว่านี้จะต้องไม่เข้าทำการตามตำแหน่งจนกว่าจะได้รับความเห็นชอบและอนุมัติของรัฐบาลซึ่งตนไปประจำอยู่ด้วยนั้น

พนักงานและผู้แทนกงสุลเช่นว่านี้ จะต้องมีสิทธิทำการได้เต็มตามอำนาจ และมีเกียรติยศและสิทธิพิเศษและได้รับความยกเว้นและพ้นจากภาระทุกอย่าง ซึ่งให้มีอยู่แล้วหรือจะได้ให้มีต่อไปในภายหน้าแก่พนักงานกงสุลทั้งหลายของชาติซึ่งโปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๑๘

ถ้าคนในบังคับคนใดของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดถึงแก่ความตายลงในอาณาเขตหรือดินแดนของประเทศอีก

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ฝ่ายหนึ่ง โดยไม่มีผู้ใดในประเทศที่ถึงแก่ความตายนั้นปรากฏทราบกันว่าเป็นทายาท หรือเป็นผู้จัดการพินัยกรรม ซึ่งผู้ตายได้แต่งตั้งไว้แล้ว เจ้าพนักงานท้องที่ผู้มีน่าที่จะต้องแจ้งความแก่พนักงานกงสุลแห่งประเทศของผู้ที่ถึงแก่ความตาย ซึ่งอยู่ใกล้เคียงที่สุดให้ทราบโดยพลัน เพื่อจะได้รีบแจ้งความที่จะต้องแจ้งให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบโดยทันที

ถ้ามีคนในบังคับคนใดของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดถึงแก่ความตายลงในอาณาเขตหรือดินแดนของประเทศอีกฝ่ายหนึ่ง โดยไม่มีผู้ใดณที่ ๆ ถึงแก่ความตายนั้น มีสิทธิตามกฎหมายของบ้านเมืองของผู้ที่ถึงแก่ความตายที่จะเข้ารักษาและจัดการทรัพย์มรดก ฉนั้นให้เจ้าพนักงานกงสุลอันมีหน้าที่แห่งประเทศของผู้ที่ถึงแก่ความตายนั้น เมื่อได้ปฏิบัติถูกต้องตามแบบพิธีการที่จำเป็นทุกอย่างแล้ว มีอำนาจเข้าพิทักษ์และจัดการทรัพย์มรดกนั้น ตามวิธีการและความขัดคั่นซึ่งกฎหมายของบ้านเมืองที่มีทรัพย์สมบัติของผู้ที่ถึงแก่ความตายตกอยู่นั้นบัญญัติไว้

ข้อความข้างบนนี้ให้เป็นอันใช้ได้เหมือนกันในกรณีเมื่อมีคนในบังคับคนใดของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดได้ถึงแก่ความตายลงภายนอกอาณาเขตและดินแดนของประเทศอีก

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ฝ่ายหนึ่ง แต่มีทรัพย์สมบัติอยู่ภายในอาณาเขตและดินแดนนั้นโดยมิได้มีผู้ใดในนั้นมีสิทธิที่จะเข้ารักษาและจัดการทรัพย์มรดกนั้น

อนึ่งเป็นที่เข้าใจกันว่า ในสรรพการที่เกี่ยวแก่การจัดการทรัพย์มรดกของผู้ที่ได้ถึงแก่ความตาย บรรดาสิทธิทั่วไป, สิทธิพิเศษ, ประโยชน์ที่โปรดให้ความพ้นภาระอย่างใด ๆ ซึ่งประเทศที่ได้ทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ให้ไว้แล้วหรือจะได้ให้ต่อไป แต่เจ้าพนักงานกงสุลของต่างประเทศใด ๆ นั้นจะต้องได้แก่เจ้าพนักงานกงสุลของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้อีกฝ่ายหนึ่งดุจกันโดยทันที และไม่มีเงื่อนไขแต่อย่างหนึ่งอย่างใด

ข้อ ๑๙

ตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนหนังสือสัตยาบันกันแล้ว นับไปอีก ๗ วัน หนังสือสัญญานี้จะต้องใช้แทนหนังสือสัญญาลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ฆ.ศ. ๑๘๘๘ แลโปรโตคลลงวัน ๆ เดียวกันต่อท้ายสัญญานั้น กับทั้งความตกลงและความยินยอมกันทั้งปวงอันเนื่องจากหนังสือสัญญานั้น ทั้งนี้ที่ได้ตกลงกันทำไว้หรือที่มีอยู่ในระหว่างประเทศที่ได้ทำสัญญาใหญ่นี้ทั้งสองฝ่ายและตั้งแต่วันเดียวกันกับที่กล่าวแล้วนั้นไป หนังสือสัญญา, โปรโตคล, แลความตกลง และความยินยอมทั้งหลายที่ว่านั้นเป็นอันเลิก ไม่เป็นเครื่องผูกพันแก่กันอีกต่อไป

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๒๐

หนังสือสัญญานี้ต้องเป็นอันเริ่มใช้กันได้ในวันที่เจ็ดต่อจากวันที่ได้แลกเปลี่ยนหนังสือสัตยาบันนั้นไป และจะต้องใช้ได้มีกำหนดสิบปีนับตั้งแต่วันที่เริ่มใช้นั้นไป

ถ้าประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่แจ้งความตั้งใจที่จะเลิกสัญญานี้ ล่วงน่าสิบสองเดือนก่อนวันสิ้นกำหนดสิบปีที่กล่าวมาแล้วนั้น สัญญานี้จะเป็นอันใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นกำหนดปีหนึ่งนับตั้งแต่วันที่ประเทศซึ่งทำสัญญาใหญ่นี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะได้บอกเลิกสัญญานี้

แต่เป็นอันเข้าใจกันอย่างชัดเจน ว่าการที่บอกเลิกสัญญานี้เสียนั้นจะไม่นำมาซึ่งผลอันทำให้หนังสือสัญญาหรือโปรโตคลหรือความตกลง หรือความยินยอม อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวมาในข้อ ๑๙ ข้างบนนี้แล้วนั้น กลับมีอายุขึ้นอีกได้

ข้อ ๒๑

หนังสือสัญญานี้จะต้องทำสัตยาบันต่อกัน และจะต้องแลกเปลี่ยนหนังสือสัตยาบันกันที่กรุงเทพ ฯ หรือกรุงโตกิโอ แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยเร็วที่จะกระทำได้

ในการที่จะทำให้เป็นหลักฐานมั่นคง ผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่าย ได้ลงชื่อและประทับตราหนังสือสัญญานี้ไว้เป็นสำคัญ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หนังสือสัญญานี้ได้ทำไว้เป็นสองฉบับข้อความต้องกันเป็นภาษาอังกฤษ ณกรุงเทพฯ เมื่อวันที่สิบของเดือนที่สิบสองแห่งพระพุทธศักราชสองพันสี่ร้อยหกสิบหก ตรงกับวันที่สิบของเดือนที่สามแห่งปีที่สิบสามของรัชกาล ตะอิโช และตรงกับวันที่สิบเดือนมีนาคม ฆริสตศักราช พันเก้าร้อยยี่สิบสี่

(ประทับตราและลงพระนาม) ไตรทศประพันธ์

(ประทับตราและลงชื่อ) ซี. ยาดา

ข้อความต่อท้ายสัญญา
โปรโตคอล ว่าด้วยอำนาจศาลสำหรับใช้แก่คนญี่ปุ่น และคนอื่น ๆ ที่สมควรอยู่ในบ้องกันญี่ปุ่น ในกรุงเทพฯ

ในขณะเมื่อจะลงชื่อกันวันนี้ ในหนังสือสัญญาใหม่ว่าด้วยการค้าขาย และการเดินเรือในระหว่างกรุงสยามกับกรุงญี่ปุ่นนั้น ผู้มีอำนาจเต็มของทั้งสองประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ ๑

วิธีอำนาจศาลซึ่งได้ตั้งไว้ในกรุงสยามแต่ก่อนมาจนบัดนี้ สำหรับใช้ต่อคนในบังคับญี่ปุ่นกับทั้งสิทธิพิเศษและความยกเว้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

และพันภาระต่างๆ ซึ่งคนในบังคับญี่ปุ่นในกรุงสยามเคยได้มีอยู่บัดนี้ เป็นส่วนหรือเป็นของสำหรับกับวิธีอำนาจศาลที่กล่าวนั้น ต้องเป็นอันเลิกขาดและสิ้นสุดลงในวันที่เจ็ดต่อจากวันที่ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันของสัญญาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และตั้งแต่นี้สืบไป บรรดาคนในบังคับญี่ปุ่นก็ดี และบุคคลหรือองค์คณะหรือบริษัทหรือสมาคมทั้งหลายก็ดี ซึ่งสมควรอยู่ในความป้องกันของญี่ปุ่นในกรุงสยามนั้นต้องขึ้นอยู่ในอำนาจศาลฝ่ายสยาม

ข้อ ๒

ตั้งแต่นี้ไปจนเวลาที่ประกาศใช้ประมวลกฎหมายฝ่ายสยามทั้งหลาย กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายกระบวนพิจารณากับพระธรรมนูญศาลทั้งหลายนี้ กับมีกำหนดไม่เกินกว่าห้าปีภายหลังประกาศนั้น ฝ่ายกรุงญี่ปุ่นถ้าเห็นสมควรที่จะกระทำเพื่อประโยชน์ในการยุติธรรมเมื่อใด ก็ให้ทูตหรือกงสุลเขียนเป็นหนังสือถึงผู้พิพากษาแห่งศาลซึ่งพิจารณาความค้างอยู่ยังไม่แล้วในคดีที่คนในบังคับญี่ปุ่น หรือบุคคล หรือองค์คณะ หรือบริษัท หรือสมาคมที่สมควรอยู่ในป้องกันของญี่ปุ่นเป็นจำเลยหรือผู้ต้องหานั้น ถอนคดีที่ชำระค้างอยู่ในศาลสยามใด ๆ ก็ได้ เว้นไว้แต่ศาลฎีกาถอนไม่ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

คดีเช่นนี้เมื่อถอนแล้วจะได้ย้ายมาให้พนักงานทูตหรือกงสุลพิจารณาตัดสิน อำนาจศาลฝ่ายสยามในคดีเช่นว่านี้จะไม่มีแต่ขณะนั้นไป คดีใดๆ ที่ได้ถอนแล้วดังนี้ พนักงานทูตและกงสุลจะได้ว่ากล่าวให้สำเร็จไปตามกฎหมายญี่ปุ่น ที่สมควรจะใช้ได้ยกไว้แต่คดีความนั้นจะมีข้อบังคับไว้อยู่ในประมวลกฎหมายทั้งหลายของกรุงสยามซึ่งได้ประกาศใช้แล้ว และเนื้อความในบทกฎหมายนั้นได้แจ้งความให้สถานทูตญี่ปุ่นณกรุงเทพฯ ทราบแล้ว ฉนั้นอำนาจหรือกรรมสิทธิ์ที่คู่ความจะได้หรือจะเสียนั้นจะต้องเปนไปตามกฎหมายไทย

เพื่อประโยชน์ที่จะชำระคดีเช่นว่านี้ กับทั้งที่จะบังคับตามคำพิพากษาซึ่งได้มีในคดีเช่นนี้ อำนาจศาลของทูตหรือกงสุลญี่ปุ่นในกรุงสยามจะคงมีอยู่ต่อไป

ถ้ากรุงญี่ปุ่นคิดเห็นภายในเวลาอันสมควรตั้งแต่วันประกาศใช้ประมวลกฎหมายทั้งหลายที่กล่าวแล้ว ว่ามีข้อรังเกียจอยู่ในประมวลกฎหมายนั้นๆ คือ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายกระบวนพิจารณา และพระธรรมนูญศาลทั้งหลายนี้แล้ว รัฐบาลสยามจะพยายามที่จะแก้ไขข้อรังเกียจเช่นนี้ด้วย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๓

คนในบังคับญี่ปุ่น หรือบุคคล หรือองค์คณะ หรือบริษัท หรือสมาคม ซึ่งสมควรอยู่ในป้องกันของญี่ปุ่นที่เป็นคู่ความนั้น จะร้องอุทธรณ์ คดีคำพิพากษาของศาลซึ่งพิจารณาคดีชั้นแรกแล้ว ศาลอุทธรณ์กรุงเทพ ฯ จะต้องพิจารณาพิพากษาคดีนั้น

การอุทธรณ์ในปัญหากฎหมายนั้น จะต้องร้องอุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา

คนในบังคับญี่ปุ่นหรือบุคคล หรือองค์คณะ หรือบริษัท หรือสมาคมซึ่งสมควรอยู่ในป้องกันของญี่ปุ่นที่เป็นจำเลย หรือผู้ต้องหาในคดีที่เกิดขึ้นในหัวเมืองทั้งหลายนั้นจะร้องขอย้ายศาลก็ได้ ถ้าศาลเห็นว่าควรย้ายแล้ว การพิจารณาคดีนั้นต้องพิจารณาณกรุงเทพ ฯ หรือต่อหน้าผู้พิพากษาแห่งศาลในกรุงเทพฯ ซึ่งสมควรจะพิจารณาคดีนั้น

ข้อ ๔

เพื่อสำหรับป้องกันความยากลำบากอันจะเกิดมีขึ้นได้ในการเปลี่ยนแปลงย้ายอำนาจศาลตามความที่คิดไว้ในสัญญาโปรโตคลนี้ จึงได้ยินยอมตกลงกันว่า

(ก) บรรดาคดีทั้งหลายที่พ้องหากันภายหลังวันที่เจ็ดต่อจากวันแลกเปลี่ยนสัตยาบันแห่งหนังสือสัญญาที่กล่าวมาข้างต้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

นี้ไป จะต้องยื่นฟ้องและพิพากษาในศาลสยาม ไม่เลือกว่าเหตุที่เกิดเป็นคดีนั้นจะมีขึ้นก่อนหรือภายหลังวันที่ ๗ ต่อจากวันนี้เลิกเปลี่ยนสัตยาบันที่ว่ามาแล้วนั้นไป

(ฆ) บรรดาคดีทั้งหลาย ที่ชำระค้างอยู่ต่อหน้าพนักงานทูตหรือกงสุลญี่ปุ่นในกรุงสยามเมื่อณวันที่กล่าวแล้วนั้น จะคงชำระต่อหน้าพนักงานนั้นอีกต่อไป จนคดีเหล่านั้นจะได้ว่ากล่าวให้แล้วกันถึงที่สุด และอำนาจของพนักงานทูตและกงสุลญี่ปุ่นต้องมีอยู่เต็มที่เพื่อประโยชน์นี้

ในการที่เกี่ยวกับคดีใดๆ ที่พนักงานทูตหรือกงสุลญี่ปุ่นต้องพิจารณาตามความในวรรค (ข) ของข้อ ๔ นี้ก็ดี หรือในคดีใดๆ ที่พนักงานญี่ปุ่นที่ว่านั้นพึงได้ถอนมาตามความที่กล่าวไว้ในข้อ ๒ ก็ดี ถ้าพนักงานทูตหรือกงสุลเช่นว่านี้จะขอแล้ว เจ้าพนักงานฝ่ายสยามจะต้องช่วยในการทุกอย่างที่เกี่ยวกับคดีนั้นๆ

ในการที่จะกระทำให้เป็นหลักฐานมั่นคง ผู้มีอำนาจเต็มทั้ง ๒ ฝ่ายได้ลงชื่อและประทับตราหนังสือนี้ไว้เป็นสำคัญ

หนังสือนี้ได้ทำไว้เป็นสองฉบับข้อความต้องกัน ณกรุงเทพฯ เมื่อวันที่สิบของเดือนที่สิบสองแห่งพระพุทธศักราช สองพันสี่ร้อยหกสิบหก ตรงกับวันที่สิบของเดือนที่สามแห่งปีที่สิบสาม

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ของรัชกาลที่๔อิโช ·และตรงกับวันที่สิบเดือนมีนาคม ฆริสต์ศักราช พันเก้าร้อยยี่สิบสี่

(ประทับตราและลงพระนาม) ไตรทศประพันธ์

(ประทับตราและลงชื่อ) ซี. ยาดา

ข้อความต่อท้ายสัญญา
โปรโตคอล ว่าด้วยผลอย่างชาติที่โปรดอย่างยิ่ง

ในขณะเมื่อจะลงชื่อกันวันนี้ ในหนังสือสัญญาใหม่ว่าด้วยการค้าขาย และการเดินเรือในระหว่างกรุงสยามและกรุงญี่ปุ่นนั้น ผู้มีอำนาจเต็มของประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

ในการที่จะใช้ข้อความที่บัญญัติการได้รับผลอย่างชาติที่โปรดอย่างยิ่ง ลงไว้ในหนังสือสัญญาซึ่งได้ลงชื่อกันวันนี้ และในกิจการทั้งปวงที่เกี่ยวด้วยการค้าขาย การเดินเรือ และการอุตสาหะกรรมนั้น นอกจากจะได้บ่งชัดไว้อย่างอื่นในหนังสือสัญญานี้แล้ว ประเทศที่ทำสัญญาใหญ่นี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะไม่เลือกกระทำการอย่างใดให้รัฐบาล หรือคนชาติ หรือเรือกำปั่น ของประเทศอื่นได้เปรียบ และรัฐบาลหรือคนชาติ หรือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เรือกำปั่น ของประเทศ ที่ทำ สัญญา อีกฝ่ายหนึ่ง เสียเปรียบ ดังนี้ เป็นอันขาด

ในการที่จะกระทำให้เป็นหลักฐานมั่นคง ผู้มีอำนาจเต็มทั้ง สองฝ่าย ได้ลงชื่อและประทับตราหนังสือนี้ไว้เป็นสำคัญ

หนังสือนี้ได้ ทำไว้เป็นสองฉบับข้อความต้องกัน ณกรุง เทพ ฯ เมื่อวันที่สิบของเดือนที่สิบสองแห่งพระพุทธศักราช สองพันสี่ร้อยหกสิบหก ตรงกับวันที่สิบของเดือนที่สาม แห่ง ปีที่สิบสามของรัชกาล ตะอิโช ตรงกับวันที่สิบเดือนมีนาคม ฆริสตศักราช พันเก้าร้อยยี่สิบสี่

(ลงพระนาม) ไตรทศประพันธ์

(ลงชื่อ) ซี. ยาดา

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ วันที่ ๒๘ ธันวาคม)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระแสพระบรมราชโองการ ให้ใช้สัญญา ว่าด้วยการเดินรถไฟ ระหว่างพระราชอาณาจักร์สยาม กับ กลันตัน, ไทรบุรี, เปอร์ลิศและสหรัฐมลายู

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า

ด้วยหนังสือสัญญาว่าด้วยการเดินรถไฟ ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้นายพลเอก พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงกำแพงเพชร์อัครโยธิน ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม เปนผู้แทนรัฐบาลสยามฝ่ายหนึ่ง กับ เซอร์ ลอเรนซ์ นันท์ กิลมาร์ด ผู้สำเร็จราชการสหรัฐมลายู แทนรัฐบาลของประเทศสหรัฐมลายู, กลันตัน, ไทรบุรี และ เปอร์ลิศ อีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้ลงพระนามและนามกันแล้ว เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ตรงกับปี ฆริสตศักราช ๑๙๒๒ และหนังสือสัญญานี้มีกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๖ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ตรงกับปี ฆริสตศักราช ๑๙๒๒ เปนต้นไปนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ สั่งให้เจ้าพนักงานทุกกระทรวงทบวงการ และบรรดาผู้ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับข้อความที่กล่าวในหนังสือสัญญานี้ว่า ให้ถือตามและกระทำตามความในสัญญาที่ว่านี้ทุกประการ ตั้งแต่วันที่ ๖ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ตรงกับปี ฆริสตศักราช ๑๙๒๒ เป็นต้นสืบไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๔ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

คำแปล

สัญญาระหว่างรัฐบาลสหรัฐมลายู กับ รัฐบาลสยาม เพื่อความสดวกในการเดินรถไฟ ระหว่างพระราชอาณาจักรสยาม กับ กลันตัน, ไทรบุรี, เปอร์ลิศ และสหรัฐมลายู

สัญญาทำณวันที่ ๖ เดือนพฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ตรงกับปีฉลูศกศักราช ๑๒๘๔ ระหว่าง นายพลเอก พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงกำแพงเพชรอัครโยธิน ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม แทนรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงสยามฝ่ายหนึ่ง กับ เซอร์ล่อเรนซ์ นันส์ กิลมาร์ด, เค. ซี. บี. ผู้สำเร็จราชการสหรัฐมลายู แทนรัฐบาลของประเทศสหรัฐมลายู, กลันตัน, ไทรบุรี และเปอร์ลิศ อีกฝ่ายหนึ่ง

ด้วยทั้งสองฝ่ายมีความประสงค์จำนงหมาย จะให้การเดินรถไฟระหว่างพระราชอาณาจักรสยามฝ่ายหนึ่ง กับ กลันตัน, ไทรบุรี, เปอร์ลิศ, และสหรัฐมลายูอีกฝ่ายหนึ่ง เปนไปด้วยความสดวก กับทั้งมีความประสงค์จะทำความตกลงซึ่งกันและกันในเรื่องการใช้พระราชกำหนดกฎหมายว่าด้วยการเก็บภาษีของพระราชอาณาจักรสยามกับของประเทศแดนต่อแดนซึ่งจะได้กำหนดต่อไปนี้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ทั้งสองฝ่ายจึงทำสัญญากันมีข้อความดังจะกล่าวต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ บรรยายศัพท์

ข้อ ๑. ศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ในสัญญาดังจะกล่าวต่อไปนี้ ให้พึงเข้าใจความตามที่บรรยายนั้น เว้นไว้แต่ข้อความในเนื้อเรื่องจะกล่าวเฉภาะเปนอย่างอื่น

คำว่า "พระราชอาณาจักร์สยาม" เพื่อความสดวกในต่อไปนี้ จะใช้เรียกว่า "ประเทศสยาม"

คำว่า "ประเทศแดนต่อแดน" ถ้าเมื่อเพ่งเล็งถึงสถานีร่วมที่ปาดังเบซาร์ หมายความว่าเปนแผ่นดินของ เปอร์ลิศ และถ้าเมื่อเพ่งเล็งถึงสถานีร่วมที่ สุหงัยโกโล๊ค หมายความว่าเปนแผ่นดินของกลันตัน

คำว่า "สถานีร่วม" หมายความว่าเปนสถานีรถไฟระหว่างประเทศซึ่งแห่งหนึ่งตั้งอยู่ที่ ปาดังเบซาร์ ในดินแดนแห่งพระราชอาณาจักร์สยามส่วนหนึ่ง และในดินแดนของ เปอร์ลิศ ส่วนหนึ่งคาบเกี่ยวกัน กับ อีกแห่งหนึ่งตั้งอยู่ที่ สุหงัยโกโล๊ค ในดินแดนของพระราชอาณาจักร์สยามฝ่ายเดียว และซึ่งค่าใช้จ่ายทั้งหลายในการสร้างสถานีทั้งสองนี้ กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม กับ กรมรถไฟแห่งสหรัฐมลายู ช่วยกันแบ่งเสีย

คำว่า "บริเวณสถานีร่วม" หมายความถึงบรรดา สำนักงาน, ที่ทำการ, ห้องพัก, คลังไว้สินค้า, โรงเรือน, สถานที่, ลานสถานี, ที่ ๆ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ล้อมรั้วไว้ ทางตลอดทางหลีก, และชานชลา อันซึ่งได้จัดไว้เปนที่สำหรับคนโดยสานขึ้นลง ฤๅบรรทุกสินค้า ไปมาผ่านในบริเวณสถานีร่วม

คำว่า "ทางร่วม" หมายความว่าทางรถไฟตั้งอยู่ในระหว่างสถานีร่วมกัน และอยู่ใน พระราช อาณาเขตร์ของ ประเทศสยาม กับในเขตร์ของประเทศแดนต่อแดน

คำว่า "ด่านภาษี" หมายความถึงบรรดา ห้องใด ๆ,สำนักงาน,ที่ทำการ,ห้องพัก,คลังไว้สินค้า,โรงเรือน,สถานที่ลานสถานี, ฤๅที่ ๆ ล้อมรั้วไว้ ทั้งปวงบรรดาที่ตั้งอยู่ภายในบริเวณสถานีร่วม และซึ่งใช้เปนสำนักงานด่านภาษี ฤๅเปนที่สำหรับเก็บสำภาระ ฤๅสินค้าที่เจ้าพนักงานด่านภาษีจะต้องตรวจตราดูแล

ตอนที่ ๒ การใช้กฎหมายว่าด้วยการเก็บภาษี

ข้อ ๒. (ก) ที่สถานีร่วม การเก็บภาษีใด ๆ ให้พึงอนุโลมใช้ตามกฎหมายและกฎข้อบังคับต่าง ๆ อันว่าด้วยการเก็บภาษีของประเทศสยามและของประเทศแดนต่อแดน คือ ต่างฝ่ายต่างใช้กฎหมายของฝ่ายประเทศตน

(ข) ให้ประเทศสยามมีอำนาจจัดตั้งด่านภาษีมีเจ้าพนักงานศุลการักษ์ขึ้นณที่สถานีร่วม ฤๅจะอยู่ในส่วนหนึ่งส่วนใดของสถานีร่วม ซึ่งมิได้ตั้งอยู่ในเขตร์แดนของตนได้ และให้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประเทศแดนต่อแดนทุกประเทศ มีอำนาจตั้งเจ้าพนักงานศุลการักษ์ขึ้นณที่สถานีร่วม ฤๅจะอยู่ในส่วนหนึ่งส่วนใดของสถานีร่วมซึ่งมิได้ตั้งอยู่ในเขตร์แดนของตนได้เช่นเดียวกัน แต่ว่าด่านภาษีนั้น ๆ ต้องอยู่ใกล้ชิดติดต่อกับเขตร์แดนของประเทศตนด้วยกันทั้งสองฝ่าย

(ค) เจ้าพนักงานศุลการักษ์ทั้งสองฝ่ายนี้ จะต้องปฏิบัติจัดการในเรื่องการเก็บภาษีณที่ภายในบริเวณสถานีร่วม ซึ่งรัฐบาลทั้งสองฝ่ายได้ตั้งแต่งตนให้อยู่ประจำนั้น ให้เปนไปตามกฎหมายและกฎข้อบังคับต่าง ๆ ว่าด้วยการเก็บภาษีซึ่งใช้อยู่ในประเทศแห่งตน กล่าวคือ ฝ่ายประเทศสยามก็อนุโลมใช้ตามกฎหมายของประเทศสยาม ฝ่ายประเทศแดนต่อแดนก็อนุโลมใช้ตามกฎหมายของประเทศแดนต่อแดน เหมือนหนึ่งว่าสถานีร่วมนั้นตั้งอยู่ภายในดินแดนของประเทศสยาม ฤๅของประเทศแดนต่อแดนฉนั้น

ข้อ ๓. (ก) เขตร์หมายบริเวณของสถานีร่วมทุกแห่ง มีปรากฎในแผนที่ระบายสีไว้เปนสำคัญแนบอยู่ท้ายสัญญานี้แล้ว

(ข) ตามแนวบริเวณสถานีร่วมทุกแห่ง ให้จัดการหมายเขตร์ทำเปนรั้วกั้นไว้ แล้วคอยดูแลรักษา เพื่อกันไม่ให้บุคคลเดินฤๅขนสินค้าเข้าออกได้หลายทาง นอกแต่เฉภาะทางช่องประตูที่ทำไว้สำหรับ ส่วนการตรวจตรารักษาระเบียบการเข้า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ออกทางประตูบรรดาที่เปิดไว้นี้ ให้พึงจัดตามอนุมัติฤาความเห็นชอบของหัวน่าบังคับบัญชาการแห่งกรมศุลกากรของฝ่ายประเทศสยาม และของฝ่ายประเทศแดนต่อแดน ค่าใช้จ่ายในการกั้นรั้วและทำประตูเหล่านี้ตลอดจนค่าบำรุงรักษา ให้เบิกจ่ายเงินจากกรมศุลกากรของประเทศสยามและของประเทศแดนต่อแดนโดยแบ่งครึ่งฝ่ายละเท่ากัน

ข้อ ๔. การปกปักรักษาที่ดินฤาโรงเรือนอันตั้งอยู่ภายนอกบริเวณสถานีร่วม ให้เปนน่าที่โดยเฉภาะของเจ้าพนักงานศุลการักษ์ฤาเจ้าพนักงานแผนกอื่นของประเทศผู้เปนเจ้าของปกครองท้องที่แห่งที่ตั้งสถานีนั้น

ข้อ ๕. การดูแลตรวจตราทางร่วม ให้เปนน่าที่โดยเฉภาะของเจ้าพนักงานศุลการักษ์ ฤาเจ้าพนักงานแผนกอื่นของประเทศผู้เปนเจ้าของปกครองท้องที่อันทางร่วมตั้งอยู่ แต่ให้กรมศุลกากรของประเทศสยาม ฤาของประเทศแดนต่อแดนมีสิทธิ์จัดเจ้าพนักงานศุลการักษ์แห่งกรมของตนควบคุมกำกับบรรดาขบวนรถไฟทั้งหลายที่ผ่านไปมาได้โดยไม่ต้องเสียเงินค่าโดยสาน ในขบวนรถไฟที่เดินผ่านทางร่วมนี้ ให้เจ้าพนักงานศุลการักษ์ผู้กำกับมีอำนาจและน่าที่เช่นเดียวเหมือนหนึ่งว่าทำการอยู่ในสถานีร่วมฉนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตอนที่ ๓ เจ้าน่าที่

ข้อ ๖. เจ้าพนักงานศุลการักษ์ซึ่งประเทศที่ไม่ใช่เปนเจ้าของสถานีร่วมจะตั้งแต่งให้อยู่ประจำสถานีร่วม ตามความในสัญญานี้นั้นมีฐานะดังจะกล่าวต่อไปนี้

(ก) จะต้องแต่งเครื่องแบบและถืออาวุธ ตามกฎข้อบังคับของประเทศที่เปนผู้ตั้งแต่งตน แต่ห้ามมิให้ถืออาวุธปืน เว้นไว้แต่ในเวลาควบคุมกำกับขบวนรถไฟ ฤๅ เผ้าสินค้าในเวลาค่ำคืน ฤๅ เผ้าห้องคลังเงิน

(ข) ส่วนน่าที่ทางการและการปฏิบัติการ เจ้าพนักงานเหล่านี้จะต้อง อยู่ในใต้บังคับ บัญชาโดยเฉภาะของ เจ้าพนักงานผู้ใหญ่ซึ่งเปนหัวน่ากำกับตามที่ประเทศนั้น ๆ ได้ตั้งแต่งตนให้ ทำการ แต่ถ้ามีข้อโต้เถียงแตกต่างกันในวิธีปฏิบัติการอันเกี่ยวกับการเก็บภาษีซึ่งจำต้องว่ากล่าวกันให้ตกลงขาดเด็ดในทันทีแล้ว ให้ฟัง คำชี้ขาดของ หัวน่าเจ้าพนักงานศุลการักษ์ฝ่าย ที่เปนผู้รักษาสินค้าซึ่งเปนฝ่ายต้นเหตุยกข้อแตกต่างขึ้นโต้เถียง

(ค) ให้มีฐานะเท่าเทียมกันกับเจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศผู้เปนเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วม และให้ได้รับความคุ้มครองของประเทศนั้นเท่าเทียมเสมอกันกับเจ้าพนักงานศุลการักษ์ของ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประเทศประจำท้องที่ในกิจการที่กระทำตามน่าที่ (ในการให้ความคุ้มครองนี้ ประเทศผู้เปนเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วม จะเรียกร้องค่าเสียหายอย่างใดจากประเทศอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้)

(ฆ) ให้มีโอกาสเรียกร้องเจ้าพนักงานศุลการักษ์ประจำท้องที่ของประเทศแห่งที่ตั้งสถานร่วมเพื่อขอความช่วยเหลือทุกสิ่งทุกอย่างได้ทุกเมื่อ และถ้าเมื่อเจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศประจำท้องที่เรียกร้องขอความช่วยเหลือบ้าง เจ้าพนักงานอีกฝ่ายหนึ่งก็จะต้องให้ความช่วยเหลือเช่นเดียวกัน (ในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันนี้ ประเทศหนึ่งจะเรียกร้องค่าเสียหายอย่างใดจากอีกประเทศหนึ่งไม่ได้)

(ง) ให้ได้รับความยกเว้นไม่ต้องเสียค่าภาษีอากรอย่างใดให้แก่ประเทศผู้เปนเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วม (ความยกเว้นนี้ให้มีตลอดไปถึงครอบครัวของเจ้าพนักงานซึ่งอยู่รวมด้วยกันนั้นด้วย)

(จ) ถ้าแม้เจ้าพนักงานศุลการักษ์ ฤๅครอบครัวของเจ้าพนักงานผู้นั้นซึ่งอยู่รวมด้วยกันก็ดี ของประเทศที่ไม่ใช่เปนเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมกระทำผิดกฎหมายของประเทศผู้เปนเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมด้วยประการใด ๆ ผู้กระทำผิดนั้น จะ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ต้องถูกฟ้องและรับโทษตามกฎหมายของประเทศผู้เป็นเจ้าของปกครองท้องที่นั้น

ข้อ ๗. ถ้าหัวน่าบังคับบัญชาการแห่งกรมศุลกากร ของประเทศสยามแจ้งแก่หัวน่าบังคับบัญชาการแห่งกรมศุลกากรของประเทศแดนต่อแดนก็ดี ฤๅหัวน่าบังคับบัญชาการแห่งกรมศุลกากรของประเทศแดนต่อแดน แจ้งแก่หัวน่าบังคับบัญชาการแห่งกรมศุลกากรของประเทศสยามก็ดีว่า เจ้าพนักงานศุลการักษ์คนใดซึ่งประจำอยู่ณะสถานีร่วมเป็นผู้ที่ไม่พึงปราถนาด้วยเหตุใด ๆ ก็ดี ให้ฝ่ายที่ได้รับแจ้งความจัดการย้ายเจ้าพนักงานผู้นั้น ไปเสียจากสถานีร่วมทันที

ตอนที่ ๔ ด่านภาษี

ข้อ ๘. (ก) ที่สถานีร่วมทุกแห่ง เจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศที่ไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีนั้น จะได้รับมอบสถานที่ ภายในเขตร์สถานีร่วมจากกรมรถไฟซึ่งปกครองดูแลการรถไฟของประเทศผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมนั้น ตามแต่จะต้องการเพื่อใช้เป็นสำนักงานสำหรับทำการ

(ข) ไม่ว่าที่แห่งใดเมื่อจะต้องร่วมมือกันจัดการตรวจภาษีระหว่างเจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศสยามและของประเทศแดนต่อแดน ให้เจ้าพนักงานของประเทศทั้งสอง ใช้ด่านภาษีแห่งเดียวกัน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(ค) ประเทศสยามและประเทศแดนต่อแดน ซึ่งไม่ใช่เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมนั้น มีอำนาจที่จะติดตราแผ่นดินฤๅปิดประกาศ ฤๅแจ้งความใด ๆ อันเกี่ยวข้องต้องใช้ในราชการณะที่สำนักงานซึ่งกันไว้สำหรับให้เจ้าน่าที่ของตนทำการฤๅซึ่งใช้รวมกันกับเจ้าพนักงานของประเทศผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมนั้นได้

ตอนที่ ๕ การตรวจสำภาระและสินค้า

ข้อ ๙. (ก) นอกจากจะต้องปฏิบัติการตามข้อต่าง ๆ ดังจะได้กล่าวไว้ต่อไปในสัญญานี้ ให้หัวน่าบังคับบัญชาการแห่งกรมศุลกากรของประเทศสยามและของประเทศแดนต่อแดนตกลงกันจัดการตามที่เห็นจำเปนและสมควร เพื่อให้ขบวนรถคนโดยสานและขบวนรถสินค้าได้เดินผ่านสถานีร่วมไปโดยเร็วที่สุดที่จะไปได้ และเพื่อให้คนโดยสานที่โดยสานไปกับขบวนรถเร็ว ได้เดินทางต่อไปกับขบวนรถเดิมที่มาถึงสถานีร่วมนั้นได้

(ข) เพื่อให้ได้ผลดังกล่าวข้างบน ให้หัวน่าบังคับบัญชาการแห่งกรมศุลกากรจะเปนฝ่ายเดียว ฤๅทั้งสองฝ่ายก็ตาม ออกกฎข้อบังคับว่าด้วยจำนวนเจ้าพนักงานศุลการักษ์ที่จะประจำสถานีร่วม, เวลาทำการ, น่าที่ของเจ้าพนักงาน, กำหนดเวลาอย่าง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มากที่จะให้ทำการตรวจตราสำเร็จไป, แลวิธีการตรวจภาษีสำหรับคัดเลือก, ขนลง, ตรวจ, ชั่ง, บรรทุก และส่งสำภาระและสินค้าต่าง ๆ ทุกชนิด

ข้อ ๑๐. (ก) ภายในบริเวณสถานีร่วมฤๅในขบวนรถไฟซึ่งเดินบนทางร่วม ให้เจ้าพนักงานศุลการักษ์ของฝ่ายประเทศสยามและฝ่ายประเทศแดนต่อแดนมีอำนาจทำน่าที่ในการตรวจภาษีเกี่ยวแก่สำภาระและสินค้า ซึ่งส่งออกไปจากฤๅส่งเข้ามาในประเทศของตนตามกฎหมายและกฎข้อบังคับต่าง ๆ ของประเทศที่ตั้งแต่งตนให้มีน่าที่ทำการ

(ข) การกระทำน่าที่เช่นนี้ เจ้าพนักงานศุลการักษ์จะต้องใช้ความพิเคราะห์ระวังถึงผลประโยชน์ส่วนใหญ่ในทางรัษฎากรทั้งของฝ่ายประเทศสยาม และ ของฝ่ายประเทศแดนต่อแดน

(ค) ให้เจ้าพนักงานศุลการักษ์ช่วยเหลือเจ้าน่าที่ของฝ่ายประเทศสยามและของฝ่ายประเทศแดนต่อแดน ในการป้องกันและสืบสวนกรณีย์เหตุที่มีการฝ่าฝืนกระทำผิดต่อกฎหมายภาษีและกฎข้อบังคับต่าง ๆ ของประเทศทั้งสอง และเพื่อให้ได้ผลเปนไปดังกล่าวนี้ เจ้าพนักงานเหล่านั้นจะต้อง

(๑) แจ้งเหตุการณ์ทั้งหลายอันสมควรจะเปนความรู้ให้แก่เจ้าน่าที่อีกฝ่าย ๒ ทราบโดยเร็ว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๒) แสดงบรรดาสรรพสมุดบาญชี, สมุดบรรทึก, และเอกสารต่างๆ ในความอารักขาของตนแก่เจ้าน่าที่ เมื่อหัวน่าเจ้าพนักงานศุลการักษ์ประจำสถานีร่วมใด ๆ ได้มีคำสั่งแล้ว แต่ไม่ต้องให้เอาสมุดฤๅเอกสารนั้น ๆ ออกไปจากด่านที่ทำการภาษี

(๓) อนุญาตให้เจ้าน่าที่คัดสำเนาบาญชีบรรทึก ฤๅเอกสารนั้น ๆ ได้

ข้อ ๑๑. (ก) บรรดารถไฟทุกขบวนที่บรรทุกสินค้า, ครุภาระ มีประกันและไม่มีประกัน และถุงไปรษณีย์ซึ่งบรรทุกอยู่ในรถภาระ, รถสินค้า, ฤๅรถไปรษณีย์ก็ตาม, เมื่อมาถึงสถานีร่วมจะต้องมีบาญชีเบิกล่องฤๅรายการแสดงของนั้นๆ โดยเลอียด

(ข) สำหรับรถบรรทุกฤๅรถตู้ฤๅรถคนโดยสานคันหนึ่ง ๆ จะต้องมีบาญชีเบิกล่อง ฤๅรายการเลอียด เฉภาะรถคันหนึ่งแยกออกต่างหาก บาญชีฤๅรายการนี้ ให้ทำตามแบบพิมพ์และมีสำเนาจะเปนจำนวนสักกี่ฉบับ แล้วแต่กรมศุลกากรซึ่งเกี่ยวข้องกับการตรวจของฤๅสินค้านั้น ๆ จะต้องการ

(ค) เมื่อเจ้าพนักงานรถไฟได้ยื่นบาญชีเบิกล่องฤๅรายการเลอียดนั้น ๆ แล้วก็ดี ให้กรมศุลกากรของประเทศสยาม ฤๅของประเทศแดนต่อแดน คงมีสิทธิ์ที่จะเรียกเอกสาร อย่างอื่น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

หลักฐาน และวัดถุพยานตามที่เห็นสมควร จากเจ้าของ, ฤๅผู้รับสินค้า, สำภาระ, ฤๅถุงไปรษณีย์ ฤๅจากผู้เป็นนายหน้าแทนเจ้าของ ๆ เหล่านี้ได้อีก

ข้อ ๑๒. บรรดาสินค้าฤๅครุภาระของผู้โดยสานที่บรรทุกไปฤๅหัดถภาระที่ผู้โดยสานถือไปเองในขบวนรถเร็ว และถุงไปรษณีย์ก็ดี เมื่อขบวนรถถึงสถานีร่วม ให้เจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศสยามและของประเทศแดนต่อแดนตรวจทันทีเว้นไว้แต่จะได้ตรวจกันมาก่อนแล้วในขบวนรถไฟที่ตามทาง การตรวจนี้ถ้าได้ตรวจร่วมกันไปเปนครั้งเดียวหนเดียวได้มากที่สุดเพียงไรยิ่งดี และเมื่อเปนที่พอใจแล้วว่าการได้เปนไปโดยชอบด้วยกฎหมายภาษีและกฎข้อบังคับของประเทศแห่งตนแล้ว ให้เจ้าพนักงานผู้ตรวจมอบสำภาระ, สินค้า, ฤๅถุงไปรษณีย์นั้น ๆ คืนให้แก่เจ้าพนักงานรถไฟเพื่อจะได้ส่งต่อไปยังสถานีรับปลายทาง

ข้อ ๑๓. (ก) สำภาระ, สินค้า, และถุงไปรษณีย์ นอกจากที่กล่าวในข้อ ๑๒. เมื่อมาถึงสถานีร่วม ให้ตกอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศซึ่งสิ่งนั้น ๆ จะส่งออกไป เมื่อเจ้าพนักงานฝ่ายนี้เปนที่พอใจว่าการได้เปนไปโดยชอบด้วยกฎหมายภาษีและกฎข้อบังคับของประเทศแห่งตน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แล้ว ให้ส่งสิ่งนั้น ๆ ต่อไปยังเจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศซึ่งสิ่งนั้นจะผ่านเข้าไป และเมื่อเจ้าพนักงานชุดหลังนี้เป็นที่พอใจแล้วว่า การได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายภาษีและกฎข้อบังคับของประเทศแห่งตนแล้ว ก็ให้มอบสิ่งนั้น ๆ คืนให้แก่เจ้าพนักงานรถไฟ เพื่อจะได้ส่งต่อไปยังสถานีรับปลายทาง

(ข) เวลามอบสำภาระ, สินค้า, ฤๅถุงไปรษณีย์ให้แก่กันให้เจ้าพนักงานศุลการักษ์ และ เจ้าพนักงานรถไฟ ส่งบาญชีเบิกล่องฤๅรายการดังกล่าวไว้ในข้อ ๑๑ ฤๅจะส่งสำเนาที่ถูกต้องแทนก็ได้ ผู้มอบจะให้เจ้าพนักงานศุลการักษ์ฤๅเจ้าพนักงานรถไฟซึ่งเป็นผู้รับสำภาระ, สินค้า, ฤๅถุงไปรษณีย์ประทับตรา ในบาญชีเบิกล่องฤๅรายการ ฤๅในสำเนาก็ได้ เพื่อจะได้แสดงว่าได้รับมอบสำภาระ, สินค้า ฤๅถุงไปรษณีย์ ตามวันและเวลาที่ได้ประทับตรานั้น

(ค) การมอบสำภาระ, สินค้า และถุงไปรษณีย์ ต้องจัดให้เป็นไปโดยปราศจากความเกี่ยวข้องต้องกังวลของผู้ส่ง ฤๅของ คนกลางอื่น ๆ ให้เจ้าพนักงาน รถไฟฝ่ายเดียว เท่านั้นเป็นธุระช่วยเหลือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ทั้งนี้ให้เป็นที่เข้าใจว่า ข้อความที่กล่าวมาแล้ว ไม่เป็นข้อขัดขวางที่จะมิให้เจ้าของ ฤๅผู้รับของ ฤๅผู้เป็นนายหน้าเทนเจ้าของมาดูแล จัดการเปิดหีบห่อให้เจ้าพนักงานศุลกากรตรวจของของตน

ข้อ ๑๔. (ก) หัวน่าบังคับบัญชาการแห่งกรมศุลกากรของประเทศสยาม และของประเทศแดนต่อแดน อาจจะทำความตกลงกันได้ว่า บรรดาสำภาระ, สินค้า ฤๅถุงไปรษณีย์ซึ่งอยู่ในห่อวัดถุ ที่เจ้าพนักงานศุลกากรักษ์ของประเทศสยาม ฤๅกลันตัน ไทรบุรี, เปอร์ลิศ ฤๅ สหรัฐมลายู ได้ประทับตราไว้ ฤๅอยู่ในรถที่เจ้าพนักงานได้ลั่นกุญแจไว้แล้ว เมื่อเวลาส่งนั้นก็ดี ให้ขึ้นล่องผ่านสถานีร่วมเดินทางต่อไปยังสถานีข้างน่าที่มีเจ้าพนักงานศุลกากรักษ์ของประเทศผู้เป็นเจ้าของสถานีข้างน่านั้นได้ โดยเจ้าพนักงานศุลกากรักษ์ของประเทศที่ได้ทำความตกลงกัน ไม่ต้องตรวจสำภาระ, สินค้า, ฤๅถุงไปรษณีย์นั้น ๆ ณที่สถานีร่วมอีก เว้นแต่เจ้าพนักงานศุลกากรักษ์นั้นจะเห็นเป็นการจำเป็นเพื่อทำการสืบสวน ฤๅพยายามจะสืบสวนหาเหตุการณ์อันทุจริต

(ข) ถ้าได้มีความตกลงกันดังเช่นกล่าวนี้แล้วก็ให้มอบห่อวัดถุที่ประทับตราแล้วฤๅรถที่ลั่นกุญแจแล้วแก่กัน โดยนัยดังกล่าวไว้ในข้อก่อน แต่เจ้าพนักงานศุลกากรักษ์ซึ่งเป็นฝ่ายผู้รับ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ห่อวัดถุฤารถนั้นมีสิทธิ์ที่จะบรรทึกลงในบาญชีเปิดล่องฤาในบาญชีรายการตามที่กล่าวในข้อ ๑๑. ได้ ว่าห่อวัดถุฤารถนั้นๆ ได้รับมอบมาโดยมีตราประทับ ฤาได้ลั่นกุญแจใส่ไว้แล้ว แต่ถ้ามีความสงสัยเห็นเป็นการจำเป็นจะต้องตรวจสิ่งของที่บรรจุนั้น เพื่อทำการสืบสวน ฤาพยายามจะสืบสวนเหตุการณ์ อันทุจริตก็ให้เจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศที่สิ่งของจะส่งออกไป เป็นผู้ทำลายตราห่อวัดถุฤาไขกุญแจรถต่อหน้าเจ้าพนักงานของประเทศที่สิ่งของนั้นๆ จะผ่านเข้าไป แล้วให้เป็นน่าที่ของเจ้าพนักงานชุดหลังนี้ที่จะต้องประทับตราห่อวัดถุฤาลั่นกุญแจรถใหม่ เมื่อเจ้าพนักงานชุดแรกได้ตรวจเสร็จแล้ว

ข้อ ๑๕. สิ่งของที่จะกล่าวต่อไปนี้ อนุญาตให้สั่งเข้ามาฤาส่งออกไปได้ทุกเมื่อ โดยไม่ต้องเสียภาษี

(ก) เชื้อเพลิง, น้ำมันหยอดเครื่อง, ของใช้ต่างๆ สำหรับตามเพลิง และสำหรับล้างฤาซ่อมแซมเครื่องล้อเลื่อน, รถพ่วง ฤารถจักร์สำรอง ซึ่งกรมรถไฟของประเทศที่ไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานที่ร่วม ได้สั่งเข้ามาใช้ในการรถไฟของตนที่สถานีร่วม

(ข) เครื่องแบบและอาวุธของเจ้าพนักงานศุลการักษ์ ฤาของเจ้าพนักงานรถไฟของประเทศที่ไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตั้งสถานีร่วม และเครื่องครุภณฑ์, เครื่องมือต่าง ๆ สมุดหนังสือ และของอื่น ๆ สำหรับใช้ในที่ทำการด่านภาษี ฤๅที่ทำการรถไฟของประเทศนั้น อันตั้งอยู่ในบริเวณสถานีร่วม

(ค) เครื่องนุ่งห่ม, เครื่องครุภัณฑ์ และเครื่องเรือน ฤๅเครื่องใช้สรอยต่าง ๆ สำหรับบ้านของเจ้าพนักงานศุลการักษ์ฤๅของเจ้าพนักงานรถไฟของประเทศที่ไม่ใช่ผู้เปนเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมซึ่งทำงานอยู่ และรวมทั้งสำหรับครอบครัวของเจ้าพนักงานนั้น ๆ ซึ่งอยู่ด้วยกันณที่สถานีร่วมด้วย

ข้อ ๑๖. (ก) เจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศสยามและของประเทศแดนต่อแดน มีสิทธิ์ที่จะเผ้ารักษารถและสถานที่ทั้งหลาย ที่เก็บสินค้า ซึ่งตนได้รับมอบหมายไว้สำหรับตรวจ ฤๅส่งต่อไป

(ข) มีสิทธิ์ที่จะเข้าไปในรถฤๅสถานที่อื่น ๆ ภายในบริเวณสถานีร่วมได้ แต่ต้องบอกล่วงน่าให้เจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศที่ปกครองสถานีร่วมนั้นทราบเสียก่อน

(ค) มีสิทธิ์ที่จะเข้าตรวจดู การขนของลง, การชั่งของ, การขนของขึ้น, และกิจการอย่างอื่น ๆ สำหรับงานในประเภทที่เจ้าพนักงานรถไฟมีน่าที่ทำ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ตอนที่ ๖ การจดบรรทึกสำนวนความผิด และการพ้องลงโทษ

ข้อ ๑๗. เมื่อเจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศที่ไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมฤๅทางร่วม พบผู้กระทำผิดต่อกฎหมายภาษีฤๅกฎข้อบังคับของประเทศแห่งตนภายในสถานีร่วม ฤๅในทางร่วม ให้เจ้าพนักงานผู้นั้นใช้กฎหมายนั้นบังคับคดี และให้ใช้อำนาจตามกฎหมายอนุญาต เพื่อทำการไต่สวน, บรรทึกสำนวนความผิด, ยึดของกลาง, จับผู้กระทำผิด, ส่งคนร้ายฤๅของกลางไปยังเจ้าน่าที่ผู้มีน่าที่เฉภาะกับเหตุการณ์พ้องผู้กระทำผิด, จำหน่ายของกลางที่รับไว้, ยอมไกล่เกลี่ยเปรียบเทียบ, และทำการอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อระงับปราบปรามเหตุการณ์ทุจริตต่าง ๆ ในเรื่องลอบลักหนีภาษีให้น้อยลง

ข้อ ๑๘. ความผิดที่บุคคลได้กระทำในสถานีร่วมฤๅในทางร่วมอันฝ่าฝืนต่อกฎหมายภาษี และกฎข้อบังคับของประเทศที่ไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมนั้น ให้ชำระในศาลของประเทศนั้น และให้ลงโทษตามกฎหมายของประเทศนั้นได้

ข้อ ๑๙. เมื่อเจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศสยาม และของประเทศแดนต่อแดนฝ่ายละคน ทำการร่วมมือกันตามที่

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กล่าวมาแล้ว จับผู้กระทำผิดฐานนำสิ่งของลอบลักหนีภาษี เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายภาษีของประเทศทั้งสองแล้วไซ้ ให้เจ้าพนักงานของประเทศที่สิ่งของนั้นส่งออกไปเป็นผู้จัดการไต่สวนและพิจารณาก่อน แต่ต้องระวังป้องกันสิทธิและผลประโยชน์ของประเทศซึ่งสิ่งของนั้นจะผ่านเข้าไปด้วย

ข้อ ๒๐. เมื่อเจ้าน่าที่ผู้ทำการแทนประเทศที่ไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมร้องขอมา ให้เจ้าน่าที่ของประเทศผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมปฏิบัติดังจะกล่าวต่อไปนี้

(ก) จัดการ ไต่สวน, ตรวจ, ค้น, ยึด และจับกุมตามที่เห็นจำเป็นเพื่อระงับปราบปรามผู้ กระทำผิดฝ่าฝืน กฎหมายภาษีของประเทศที่ไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมให้น้อยลง แล้วบรรทึกสำนวนส่งให้แก่เจ้าน่าที่ของประเทศนั้น

(ข) จัดการ แจ้งความฤๅนำส่งหมาย ของเจ้าพนักงาน ฤๅส่งคำพิพากษาของศาลของประเทศที่ไม่ใช่ผู้ เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานี ร่วมให้แก่บุคคลผู้ ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เกี่ยวข้องในคดีนั้น ๆ

ข้อ ๒๑. ประเทศสยามและประเทศแดนต่อแดน ต่างฝ่ายต่างรับจะจัดการในคำขอร้องต่างๆ ดังกล่าวไว้ในข้อ ๒๐. ให้เป็นไปโดยพลัน และคำพิพากษาของศาลของประเทศที่ไม่ใช่ผู้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมในคดีฝ่าฝืนกฎหมายภาษี ก็จะให้ได้รับผลบังคับในประเทศผู้เป็นเจ้าของแห่งที่ตั้งสถานีร่วมโดยเร็วพลัน.

ตอนที่ ๗ ความรับผิดชอบโดยเฉภาะที่เกี่ยวข้องกับกรมรถไฟ

ข้อ ๒๒. ให้กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม และกรมรถไฟของประเทศสหรัฐมลายู ปฏิบัติการในสิ่งที่เห็นจำเป็น เพื่อให้เป็นผลดังจะกล่าวต่อไปนี้

(ก) จัดการให้เป็นที่วางใจว่า บรรดาสัมภาระของผู้โดยสาน, สินค้า และถุงไปรษณีย์ ทั้งหลายที่ส่งไปมาโดยทางรถไฟระหว่างประเทศสยามกับประเทศแดนต่อแดน จะต้องผ่านเข้าไปในบริเวณสถานีร่วม

(ข) จัดการป้องกันไม่ให้คนโดยสาน, สำภาระ, สินค้า, ฤๅถุงไปรษณีย์เข้ามาฤๅออกไปจากบริเวณสถานีร่วมโดยทางอื่น นอกจากทางประตูซึ่งทำไว้สำหรับเข้าออก

(ค) จัดการ ป้องกันมิให้ สำภาระ, สินค้า, ฤๅถุงไปรษณีย์ที่รักษาไว้ในสถานที่ทำการของเจ้าพนักงานศุลการักษ์ ซึ่งจัดไว้เป็นลำดับตำบลตามที่ปรากฏว่าจะส่งสิ่งของนั้นไปแล้ว เคลื่อน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ที่ไปไว้เสียที่แห่งอื่นซึ่งจัดไว้สำหรับสำภาระ, สินค้า, ฤๅถุงไปรษณีย์ อันที่จะส่งไปยังตำบลอื่นสลับกัน โดยมิได้รับความยินยอมของเจ้าพนักงานศุลการักษ์ซึ่งเป็นเจ้าน่าที่เกี่ยวข้องแก่สิ่งของนั้น ๆ โดยตรง.

ข้อ ๒๓. กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยามและกรมรถไฟของประเทศสหรัฐมลายูจักต้องแจ้งความให้เจ้าพนักงานศุลการักษ์ประจำสถานีร่วมต่าง ๆ ทราบ บรรดาการเปลี่ยนแปลงประจำฤๅการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวก็ตาม ในกำหนดเวลาเดินรถไฟทั้งขบวนรถโดยสานและขบวนรถสินค้าเสมอทุกคราวที่เปลี่ยน และต้องให้ทราบถึงกำหนดเวลาที่ขบวนรถโดยสานฤๅขบวนรถสินค้าพิเศษจะเดินไปมาจากสถานีร่วมด้วยเสมอ เพื่อเจ้าพนักงานศุลการักษ์จะได้มาคอยรับขบวนรถเมื่อเวลารถนั้น ๆ มาถึงฤๅออก.

ข้อ ๒๔. ถ้ากรมรถไฟของประเทศใด เพิกเฉยฤๅละเลยไม่ปฏิบัติการตามความที่กล่าวในข้อ ๒๒ ฤๅ ข้อ ๒๓ ของสัญญานี้ กรมรถไฟของประเทศนั้นจักต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายอันเป็นเหตุซึ่งเนื่องมาจากความเพิกเฉยละเลยนั้นให้แก่ประเทศสยาม ฤๅประเทศแดนต่อแดน ฤๅประเทศสหรัฐมลายูแล้วแต่เรื่อง.

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๒๕ การที่มีเจ้าพนักงานศุลการักษ์ของประเทศสยาม ฤๅของประเทศแดนต่อแดน เฝ้ารักษารถและด่านภาษีนั้น ก็เพื่อประสงค์เพียงป้องกันรักษาผลประโยชน์ในทางรัษฎากรของประเทศนั้น ๆ เท่านั้น ถ้าหากมีสำภาระ, สินค้า, ฤๅถุงไปรษณีย์สูญฤๅเสียหายไปด้วยประการใด ๆ ก็ดี ความรับผิดชอบของกรมรถไฟต่อเจ้าของฤๅผู้รับ ก็ยังคงเป็นอยู่ตามเดิมไม่เปลี่ยนแปลงอย่างใดมิได้เลย

ข้อ ๒๖. (ก) สัญญานี้ให้เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ ๖ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ตรงกับปีคฤศตศักราช ๑๙๒๒ และให้มีอายุใช้ได้เป็นเวลา ๑๐ ปี นับตั้งแต่วันเริ่มใช้เป็นต้นไป

(ข) เมื่อพ้นกำหนด ๑๐ ปีแล้ว ให้มีอายุต่อไปเป็นปี ๆ จนกว่าคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิก ถ้ามีการบอกเลิกเช่นนี้แล้ว ให้สัญญานี้สิ้นอายุ เมื่อถึงกำหนด ๑ ปี นับจากวันที่ได้แจ้งความบอกเลิกนั้น.

เพื่อเป็นพยานหลักฐาน ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม กับ ผู้สำเร็จราชการ สหรัฐมลายู ได้ลงนามและประทับตราประจำตำแหน่งไว้เป็นสำคัญ แต่ณวันที่ ๖ เดือนพฤศจิกายนพระพุทธศักราช ๒๔๖๕ ตรงกับปีคฤศตศักราช ๑๙๒๒.

(ลงพระนาม) บุรฉัตรไชยากร
ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยาม
(ลงนาม) เอล. เอน. กิลมาร์ด

(ราชกิจจานุเบกษาตอนพิเศษ เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ ธันวาคม น่า ๒๗๖)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๐๘

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลมหาราษฎร์

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า "เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนั้น" นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลมหาราษฎร์เพิ่มขึ้นอีก ๑๔ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๖ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๔ ธันวาคม น่า ๒๑๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
มหาราษฎร์	แพร่	เมืองแพร่	แม่หล่าย
			วังหงส์
		ร้องกวาง	ไผ่โทน
	ลำปาง	แม่ทะ	หัวเสือ
			ดอนไฟ
		เกาะคา	ลำปางหลวง
			นาแก้ว
			แม่ปุ้ม
			ไหลหิน
			ทุ่งงาม
			เสริมซ้าย
			เสริมขวา
			วังพร้าว
		กิ่งสบปราบ	แม่ก๊วะ
			สมัย
		เมืองงาว	บ้านแหง
			แม่ตืบ
	น่าน	เมืองน่าน	เมืองจัง
			นาซาว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๑๐

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลราชบุรี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า "เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเปนกาลสมควรที่จะทำดังนั้น" นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลราชบุรีเพิ่มขึ้นอีก ๗ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เปนต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๖ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(รายชื่อตำบลในมณฑลราชบุรี เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๔ ธันวาคม น่า ๒๒๑)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
ราชบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	ปราณบุรี	ปากคลอง
			เมืองเก่า
			ตำหรุ
		บางสพาน	กรูด
			บางสพานน้อย
			นาพร้าหัก
			อ่างทอง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลหลุมข้าว ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลสำโรง ท้องที่อำเภอปักธงไชย จังหวัดนครราชสีมา

ด้วยมณฑลนครราชสีมาแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลหลุมข้าว อำเภอปักธงไชย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งยังไม่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ไปรวมกับตำบลสำโรง ท้องที่อำเภอเดียวกัน ซึ่งได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๕ แล้ว เหตุฉนั้นตำบลหลุมข้าวเดิมซึ่งยุบไปขึ้นตำบลสำโรงและรวมเรียกว่าตำบลสำโรงนั้น ก็ให้เป็นอันว่าได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ แล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๖ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๔ ธันวาคม น่า ๒๒๓)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
ออกโดยพระราชบัญญัติธนบัตร์เพิ่มเติมชั่วคราว
พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ ฉบับที่ ๔

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศุภโยคเกษม เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ขอประกาศตามความในพระราชบัญญัติธนบัตร์เพิ่มเติมชั่วคราว พระพุทธศักราช ๒๔๖๑ ฉบับที่ ๔ ให้ทราบทั่วกันว่า

ด้วยตามความในประกาศลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ มีว่า เมื่อมีผู้นำธนบัตร์มาแลกเงินที่กรมธนบัตร์ ให้เจ้าพนักงานงดจ่ายเงินตราตามจำนวนเงินที่แจ้งในธนบัตร์นั้นต่อไปอีก ๒ ปี นับแต่วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๕ เป็นต้นไป

และด้วยเหตุว่า เป็นการสมควรที่จะขยายกำหนดเวลาที่งดจ่ายเงินตรารับแลกธนบัตร์ต่อไปอีก

เพราะฉนั้น เมื่อมีผู้นำธนบัตร์มาแลกเงินที่กรมธนบัตร์ ให้เจ้าพนักงานงดจ่ายเงินตราตามจำนวนเงินที่แจ้งในธนบัตร์นั้นต่อไปอีกสองปี นับตั้งแต่วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๖ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ศุภโยคเกษม

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ม.ศ. ๒๒๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกรมสาธารณสุข

กำหนดจำนวนยาเสพย์ติดให้โทษ

ซึ่งจะต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๔๖๘

ตามความในพระราชบัญญัติยาเสพย์ติดให้โทษ พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ มาตรา ๙ อธิบดีกรมสาธารณสุขขอประกาศโดยอนุมัติของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กำหนดจำนวนยาเสพย์ติดให้โทษ ซึ่งเห็นว่าจะต้องใช้ใน พ.ศ. ๒๔๖๘ ดังต่อไปนี้

ฝิ่นยา (Medicidal Opium) สองหมื่นกรัม (๒๐,๐๐๐ กรัม)

ในของปรุงต่อไปนี้

ผง (Powder) ติงเจอร์ (Tincture)

เอ๊กสแตร็กต์ (Extract) ลิขวิดเอ๊กสแตร็กต์ (Liquid Extract)

ลิโควร์ (Liquor) และเม็ดกลม (Pills)

มอร์ฟีน (Morphine) พันกรัม (๑,๐๐๐ กรัม)

ในของปรุงต่อไปนี้

ทาร์เตรต (Tartrate)

ผง (Powder)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ซัลเฟต (Sulphate)

ผง (Powder)

เม็ดสำหรับกินแรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๖ กรัม

เม็ดแบนสำหรับฉีด (Hypodermic Tablets) แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๖๕ กรัม, ๐.๐๓๒ กรัม, ๐.๐๑๖ กรัม, ๐.๐๑๑ กรัม, ๐.๐๐๘ กรัม, ๐.๐๐๕๔ กรัม, และ ๐.๐๒ กรัม

กับอะโตรปีน ซัลเฟต เปนเม็ดแบนสำหรับฉีด (Hypodermic Tablets with Atropine Sulphate)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๓๒ + ๐.๐๐๐๖๕ กรัม, ๐.๐๑๖ + ๐.๐๐๐๔๓ กรัม, ๐.๐๐๘ + ๐.๐๐๐๓๒ กรัม, ๐.๐๐๕๔ + ๐.๐๐๐๒๖ กรัม, ๐.๐๑๐๘ + ๐.๐๐๐๔๓ กรัม

กับสตริกนิน ซัลเฟต (with Strychnine Sulphate)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๖ + ๐.๐๐๑๐๘ กรัม,

กับเออร์กอตินินไซเตรต (with Ergotinina Citrate)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๑ + ๐.๐๐๐๖๕ กรัม,

อัมปูลส์ (Ampoules) แรงขนาดอัมปูลส์ละ ๐.๐๓ กรัม, ๐.๐๒ กรัม, ๐.๐๑ กรัม, ๐.๐๑๕ กรัม, และ ๐.๐๑๖ กรัม,

กับอะโตรปีน ซัลเฟต (with Atropine Sulphate)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แรงขนาดอัมปูลส์ละ ๐.๐๑ + ๐.๐๐๐๓ กรัม, และ ๐.๐๑๕ + ๐.๐๐๐๔ กรัม

ไฮโปยูนิตล์ (Hypo Units) แรงขนาดหลอดละ ๐.๐๑๖ กรัม

ไฮโปยูนิตล์ กับอะโตรปีน (Hypo Units with Atropine)

แรงขนาดหลอดละ ๐.๐๑๖ + ๐.๐๐๐๔ กรัม

ไฮโดรโคลไรด์ (Hydrochloride)

ผง (Powder)

เม็ดแบนสำหรับฉีด (Hypodermic Tablets)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๓๒ กรัม, ๐.๐๑๖ กรัม, ๐.๐๒ กรัม ๐.๐๑๑ กรัม, ๐.๐๐๘ กรัม, และ ๐.๐๑ กรัม

กับอะโตรปีน ซัลเฟต (with Atropine Sulphate)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๑ + ๐.๐๐๐๙ กรัม

อัมปูลส์ (Ampoules) แรงขนาดอัมปูลละ ๐.๐๑ กรัม และ ๐.๐๒ กรัม

กับอะโตรปีน ซัลเฟต (with Atropine Sulphate)

แรงขนาดอัมปูลละ ๐.๐๒ + ๐.๐๐๓ กรัม

กับสะโคโปลามีน (with Scopolamine)

แรงขนาดอัมปูลละ ๐.๐๑๕ + ๐.๐๐๐๑๒ กรัม

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เฮโรอิน- ไฮโดรโคลไรด์ (Heroin Hydoachloride)

สองร้อยห้าสิบกรัม (๒๕๐ กรัม)

ในของปรุงต่อไปนี้-

ผง (Powder)

เม็ดแบนสำหรับกิน แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑ กรัม, ๐.๐๐๒๖ กรัม, ๐.๐๐๘ กรัม, ๐.๐๑๕ กรัม, และ ๐.๐๐๕๔ กรัม

เม็ดแบนสำหรับฉีด (Hypodermic Tablets)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๑ กรัม ๐.๐๐๕๔ กรัม ๐.๐๐๒๗ กรัม ๐.๐๐๒๖ กรัม, ๐.๐๑๖ กรัม, ๐.๐๐๘ กรัม, และ ๐.๐๐๖๕ กรัม

โคคะอีน (Cocaine) สี่ร้อยกรัม (๔๐๐ กรัม)

ในของปรุงต่อไปนี้

ไฮโดรโคลไรด์ (Hydrochloride)

ผง (Powder)

ติงเจอร์โคคา (Tincture Coca)

ลิขวิดเอ็กสแต่รก์ต์โคคา (Liquid Extract Coca)

เม็ดแบนสำหรับฉีด (Hypodermic Tablets)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๓๒ กรัม, ๐.๐๒ กรัม, ๐.๐๑๖ กรัม, ๐.๐๑๑ กรัม, และ ๐.๐๐๖๕ กรัม

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

อัมปูลส์ (Ampoules) แรงขนาดอัมปูลละ ๐.๐๑ กรัม, ๐.๐๒ กรัม, ๐.๐๓ กรัม, และ ๐.๐๕ กรัม

โคเดอีน (Codeine) ห้าร้อยกรัม (๕๐๐ กรัม)

ในของปรุงต่อไปนี้

อัลกาลอยด์ (Alkaloid)

ซัลเฟต (Sulphate)

ผง (Powder)

ไฮโดรโคลไรด์ (Hydrochloride)

ผง (Powder)

ฟอซเฟต (Phosphate)

ผง (Powder)

เม็ดสำหรับแทงฉีด (Hypodermic Tablets)

แรงขนาดเม็ดละ ๐.๐๑๖ กรัม, ๐.๐๓๒ กรัม

เม็ดสำหรับกิน แรงขนาด ๐.๐๐๘ กรัม กับทาร์

แปนโตปอน (Pantopon) ร้อยกรัม (๑๐๐ กรัม)

ในของปรุงต่อไปนี้

ผง (Powder)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๑๕

อัมปูลส์ (Ampoules)

แรงขนาด ๐.๐๑ กรัม กับสะโคโปลามิน

กรมสาธารณสุข

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

รังสิต

อธิบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๑ ธันวาคม น.ศ ๒๒๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๒๐

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลพิศณุโลก

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า "เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเปนกาลสมควรที่จะทำดังนั้น" นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลพิศณุโลกเพิ่มขึ้นอีก ๑๑ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เปนต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๑๖ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๑ ธันวาคม น่า ๒๓๐)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
พิศณุโลก	พิศณุโลก	เมืองพิศณุโลก	บ้านไร่
			โคกสลุด
			สนามคลี
		บางระกำ	บ้านปึงกอก
			หนองกุลา
	อุตรดิตถ์	ท่าปลา	น้ำหมัน
			ผาเลือด
			จะริม
			หาดหล้า
			ท่าแฝก
	สุโขทัย	กิ่งลานหอย	บ้านค่าน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พระราชกฤษฎีกา
ว่าด้วยการตัดถนนในที่เพลิงไหม้
ตำบลตรอกซุง

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ทราบทั่วกันว่า ในการเกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่ตำบลตรอกซุง ท้องที่อำเภอสาทร จังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ นั้น ทรัพย์สมบัติของประชาชนเป็นอันตรายเสียหายเป็นอันมาก ทั้งนี้ก็เพราะพื้นที่ในละแวกนั้นมีบ้านเรือนปลูกสร้างเบียดเสียดซับซ้อนกัน ไม่มีถนนหนทางใหญ่ ๆ เพียงพอให้เป็นทางทำการป้องกันอันตรายได้สดวกทันท่วงที และทั้งยังเป็นตำบลที่ไม่สอาดพอ เป็นเหตุให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ สมควรที่จะมีถนนผ่านเข้าไปในละแวกนี้ให้พอควร เพื่อเป็นประโยชน์แก่มหาชนสัญจรไปมา และเพื่อบำรุงความสอาดให้เรียบร้อย และช่วยเหลือป้องกันภยันตรายในเวลาที่มีเหตุให้สดวกยิ่งขึ้น และเมื่อการตัดถนนสำเร็จแล้วก็จะเป็นผลประโยชน์แก่ที่ดินเหล่านี้ด้วย ดังเคยปรากฏมาแล้วแต่ก่อน ๆ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าน่าที่ตัดถนนในละแวกนี้ขึ้น ๓ สาย คือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

สายที่ ๑ ต้นแต่ถนนสาทรไปออกถนนตรอกไก่ เป็นถนนขนาดกว้าง ๑๐ เม็ตร์หรือ ๕ วา ยาวโดยประมาณ ๒๓๓ เม็ตร์หรือ ๑๑๖ วา ๒ ศอก

สายที่ ๒ ต้นแต่ถนนเจริญกรุงไปบรรจบถนนสายที่ ๑ เป็นถนนขนาดกว้าง ๑๐ เม็ตร์หรือ ๕ วา ยาวประมาณ ๒๓๓ เม็ตร์หรือ ๑๑๖ วา ๒ ศอก

สายที่ ๓ ต้นแต่ถนนสายที่ ๑ ไปออกถนนสุรศักดิ์ เป็นถนนขนาดกว้าง ๑๐ เม็ตร์หรือ ๕ วา ยาวประมาณ ๑๙๓ เม็ตร์หรือ ๙๖ วา ๒ ศอก ตามซึ่งเจ้าพนักงานได้ปักกรุยไว้ในที่ดินแล้ว ดังหมายไว้ในแผนที่หมายอักษร บ. ๗๔ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้สำรวจขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวาย ได้ทรงพระราชวินิจฉัยชอบด้วยพระราชดำริห์แล้ว

เพราะฉนั้นห้ามมิให้เจ้าของที่ดินอันมีเขตหมายไว้ในแผนที่ซึ่งถูกแนวถนนนี้ผ่านไป ทำการปลูกสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงในเขตซึ่งหมายเส้นไว้ใน แผนที่ ภายหลัง แต่วัน ประกาศ พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้อีกเป็นอันขาด ส่วนที่ดินที่อยู่ในกรรมสิทธิ์ที่ถูกถนนนี้ควรจะได้รับประโยชน์ชดใช้เพียงไรนั้น ให้เป็นดังนี้ คือ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๑ ถ้าที่ดินของผู้ใดที่ต้องถูกถนนนั้น ยังมีเนื้อที่เหลืออยู่ไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของเนื้อที่ติดต่ออยู่กับถนนทั้ง ๒ ข้าง หรือแต่ข้างใดข้างหนึ่งแล้ว รัฐบาลจะไม่ต้องใช้ค่าที่ดินให้ เพราะเหตุว่าการทำถนนเข้าไปในเนื้อที่ของผู้ใด เจ้าของที่อาจได้รับผลจากการทำถนนอยู่ด้วย ซึ่งกระทำให้ที่ดินมีราคายิ่งขึ้นและสามารถจะปลูกเรือนที่อยู่หรือให้พักให้เช่าเก็บผลประโยชน์ได้มากทดแทนกันอยู่แล้ว

๒ ที่ดินของผู้ใดถูกทำถนนเสียหายหมดจำนวนเนื้อที่อย่างหนึ่ง หรือที่ดินเหลือน้อยกว่ากึ่งจำนวนเนื้อที่ ๆ ถูกทำถนนอย่างหนึ่ง หรือที่ดินชิ้นใดที่เหลือติดต่อถนนยาวตามถนนต่ำกว่า ๔ วา กว้างยื่นแต่ถนนเข้าไปต่ำกว่า ๕ วา หรือรวมเนื้อที่ทั้งสิ้นต่ำกว่า ๒๐ ตารางวา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เจ้าพนักงานรับซื้อที่ดินที่ต้องถูกทำถนน รวมทั้งที่ดินที่เหลืออยู่นั้นตามราคาธรรมดาที่ซื้อขายกันในที่ใกล้เคียงในครั้งที่สุดก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ เว้นไว้แต่เจ้าของเห็นว่าจะยึดถือกรรมสิทธิ์ที่ดินที่เหลืออยู่ได้ประโยชน์คุ้มแก่การที่ต้องเสียไปในการทำถนนแล้ว จะไม่ขายที่ดินที่เหลือนั้นให้แก่เจ้าพนักงานก็ได้ เมื่อเจ้าของได้เลือกเอาทางที่ไม่ขายแทนที่จะได้รับประโยชน์ในค่าที่ดินที่เจ้าพนักงานจะซื้อเช่นนี้แล้ว ก็อย่าให้เจ้าน่าที่จ่ายค่าเสียหายในการที่ถูกทำถนนสำหรับรายนั้นเลย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๓ การกำหนดราคาที่ดินตามที่ว่ามาในข้อ ๒ นั้น ถ้าเจ้าของที่ดินรายใดไม่ยอมตกลงตามราคาที่เจ้าพนักงานกำหนด โดยโก่งราคาเกินกว่าที่ซื้อขายกันตามธรรมดาแล้ว ให้เจ้าของที่ดินกับเจ้าพนักงานตั้งคนกลางข้างละคนปรึกษากำหนดราคากัน คนกลางพร้อมกันตกลงอย่างไรก็ให้เป็นไปตามความตกลงของคนกลาง ถ้าคนกลางทั้ง ๒ ฝ่ายปรึกษาไม่ตกลงกันให้คนกลางเลือกตั้งผู้ชี้ขาดอีกคนหนึ่ง ผู้ชี้ขาดตัดสินอย่างไรให้ถือว่าคำตัดสินนั้นเป็นเด็ดขาดจะพ้องร้องไม่ได้ ถ้าหากว่าจะมีการใช้จ่ายเพราะต้องตั้งคนกลางนั้น ฝ่ายใดที่กำหนดราคาไกลจากความตกลงของคนกลาง ให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้เสีย ถ้ากึ่งกันให้เสียคนละกึ่ง

๔ การที่จะวินิจฉัยว่าที่ดินยังมีเนื้อที่เหลือจากการทำถนนสามารถจะทำประโยชน์ได้หรือไม่ได้ และเจ้าพนักงานควรจะรับซื้อหรือไม่ควรซื้อนั้น ถ้ามีการโต้เถียงกันในระหว่างเจ้าพนักงานและเจ้าของที่เกิดขึ้นนอกจากหลักที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ แล้ว ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้วินิจฉัยเด็ดขาดและที่ดินที่ต้องถูกทำถนนนั้นจะแยกเป็นกี่โฉนดกี่แปลงก็ตาม ถ้าเนื้อที่นั้นติดต่อเป็นผืนเดียวกันไปรวมอยู่ในกรรมสิทธิ์เจ้าของผู้เดียวกัน ให้วินิจฉัยรวมเป็นเจ้าของเดียว ห้ามมิให้แยกวินิจฉัยเป็น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

รายแปลง เว้นไว้แต่ที่ๆ ไม่ได้ติดต่อเป็นผืนเดียวกันได้ จึงให้แยกวินิจฉัยเฉภาะแปลงที่ต้องถูกทำถนนเสียหายเท่านั้น

๕ ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดปลูกสร้างบ้านเรือนหรือวัตถุอันเนื่องจากที่อยู่อาศัยอย่างใดลงในที่ ๆ จะทำถนนก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกานี้ เจ้าของบ้านเรือนโรงเหล่านั้นจะต้องรื้อถอนไปให้เสร็จภายในกำหนดที่เจ้าพนักงานจะบอกล่วงน่าให้ทราบ อย่างน้อย ๖๐ วัน และให้เจ้าพนักงานคิดค่าเสียหายเฉภาะการรื้อถอนให้พอสมควรแก่ราคาตามอายุของซึ่งปลูกสร้างปรากฏอยู่ในเวลานี้ ให้เป็นน่าที่ช่างสุขาภิบาลเป็นผู้ตรวจตราและกำหนดราคาค่าเสียหาย แต่ถ้าเจ้าของจะเห็นว่าราคานั้นไม่สมควร จะขออนุญาตตั้งนายช่างคนใดคนหนึ่งมาปรึกษาหารือกะประมาณราคาพร้อมกับนายช่างกรมสุขาภิบาลด้วยก็ได้ แต่จะต้องเป็นนายช่างที่มีวิชาความรู้ในการก่อสร้างโดยมีประกาศนียบัตร์ความรู้มาแสดงเป็นสำคัญด้วย เมื่อนายช่างทั้ง ๒ ฝ่ายกะราคาไม่ตกลงกัน ให้เลือกผู้ชี้ขาดโดยทำนองราคาที่ดินนั้น ส่วนผู้ที่ปลูกสร้างลงภายหลังวันประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ จะขอร้องอย่างใดไม่ได้ และเจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะสั่งให้ย้ายถอนไปให้เสร็จตามเวลาอันสมควร โดยไม่ให้ค่าเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดด้วย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๖ ให้เจ้าพนักงานแจ้งความให้เจ้าของที่หรือเจ้าของบ้านเรือนซึ่งถูกทำถนนนี้ไปทำความตกลงณที่ใดที่หนึ่ง แล้วแต่เจ้าพนักงานจะกำหนด ถ้าเจ้าของที่และเจ้าของบ้านเรือนจะไปเองไม่ได้ จะแต่งผู้แทนไปกระทำความตกลงด้วยมีใบมอบฉันทะเปนหลักฐานก็ได้ เมื่อผู้แทนได้ตกลงอย่างไรต้องอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าของ ถือว่าเปนอันยินยอมตามความตกลงของผู้แทนทุกประการ

๗ ถ้าเจ้าของไม่ไปเอง และไม่แต่งผู้แทนไปตามกำหนดในครั้งแรกให้เจ้าพนักงานแจ้งความบอกกำหนดให้ไปอีกเปนครั้งที่ ๒ ให้ทราบล่วงน่าไม่น้อยกว่า ๗ วัน ถ้าเจ้าของที่ยังไม่ไปหรือไม่แต่งผู้ใดไปแทนตามกำหนดครั้งหลังนี้แล้ว ให้ถือว่าเจ้าของที่ไม่มีข้อติดใจอย่างไร ให้เจ้าพนักงานกำหนดราคาและค่าเสียหายที่ควรจะได้ตามสมควร แล้วให้เจ้าพนักงานแจ้งความกำหนดนัดให้เจ้าของมารับเงินที่ได้กำหนดให้นั้น เจ้าของที่ ๆ ไม่ได้ไปกระทำความตกลงและไม่แต่งผู้แทนไปกระทำความตกลงต่อเจ้าพนักงานตามกำหนดนั้น จะพ้องร้องอย่างไรไม่ได้ แต่การแจ้งความ และกำหนดนัดหมาย อย่างใด อย่างหนึ่งให้เจ้าพนักงานกระทำโดยมีลายลักษณอักษรให้เปนหลักฐานไว้เสมอทุกครั้ง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๘ ถ้าเจ้าของที่ดินและบ้านเรือนโรงผู้หนึ่งผู้ใดแกล้งขัดขวางไม่ยินยอมให้ใช้ที่ทำถนน หรือแกล้งหน่วงเหนี่ยวบิดพลิ้วไม่มารับเงินราคาค่าเสียหาย หรือไม่จัดการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกำหนดคำสั่ง หรือแม้จะมีคดีฟ้องร้องว่ากล่าวกันยังโรงศาล ก็ไม่เป็นเหตุขัดขวางต่อการทำถนนในที่ดินตามเส้นหมายในแผนที่นี้ เพื่อมิให้การทำถนนเป็นที่ติดขัดช้าอยู่ได้ เมื่อเจ้าพนักงานได้กระทำการไปโดยชอบด้วยพระราชกฤษฎีกานี้แล้ว ผู้หนึ่งผู้ใดจะมาฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายอย่างหนึ่ง อย่างใดก่อนที่ได้กระทำความตกลงราคากับเจ้าพนักงานไม่ได้เป็นอันขาด

๙ บรรดาที่ดินที่รับซื้อไว้ตามพระราชกฤษฎีกานี้ ถ้าเหลือจากที่ได้ทำถนนแล้ว ให้เจ้าพนักงานจัดการจำหน่ายขายเสียโดยวิธีประกาศประมูลราคา เมื่อได้เงินมากน้อยเท่าใดให้นำส่งพระคลังมหาสมบัติ หักใช้รายจ่ายในการทำถนน หรือจะส่งที่ดินนั้น ๆ ต่อกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ให้จัดการจำหน่ายหักใช้จ่ายในการทำถนนนี้อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ สุดแล้วแต่เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กับเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติจะเห็นสมควร

๑๐ ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าน่าที่จัดการ ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกานี้ทุกประการ

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ ธันวาคม น่า ๒๓๓)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๒๕

ประกาศ

เลื่อนชั้นที่นาตำบลปลวกแก้ว อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยองที่ยุบรวมขึ้นกับตำบลมาบข่า ท้องที่อำเภอเดียวกัน ขึ้นจัดเก็บเปนนาฟางลอย ชั้นจัตวาอัตราไร่ละ ๖๐ สตางค์ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๗

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ทางการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลปลวกแก้ว อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง รวมขึ้นอยู่กับตำบลมาบข่าในท้องที่อำเภอเดียวกัน แต่อัตราเงินอากรค่านาตำบลปลวกแก้วได้จัดเก็บอยู่ในประเภทนาฟางลอยชั้นเบ็ญจะ ตำบลมาบข่าจัดเก็บเปนนาฟางลอยชั้นจัตวา เปนการต่างกันอยู่ สอบสวนได้ความว่า การทำนาในตำบลปลวกแก้วที่ยุบนี้มีความเจริญขึ้นกว่าแต่ก่อน ได้ผลละเมล็ดข้าวคล้ายคลึงกับตำบลมาบข่า สมควรจะเลื่อนชั้นที่นาขึ้นจัดเก็บเงินอากรค่านาให้เหมือนกับตำบลมาบข่า ซึ่งได้รวมเปนตำบลเดียวกัน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ให้เลื่อนชั้นที่นาตำบลปลวกแก้ว อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ขึ้นจัดเก็บเงินอากรค่านา เป็นนาฟางลอยชั้นจัตวาใน อัตราไร่ละ ๖๐ สตางค์ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

หอรัษฎากรพิพัฒน์

ประกาศมาณวันที่ ๒๒ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

ศุภโยคเกษม

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ ธันวาคม น่า ๒๔๐)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศเพิ่มเติมไม้ประเภทหวงห้าม ในท้องที่มณฑลต่าง ๆ ซึ่งได้ประกาศใช้กฎข้อบังคับวางระเบียบวิธีจัดการรักษาป่า พ.ศ. ๒๔๕๖ ทุกมณฑล

ตามความในพระราชบัญญัติรักษาป่า พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๘ ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เสนาบดีมีอำนาจเพิ่มเติมชนิดไม้ประเภทหวงห้ามเข้าใหม่ หรือถอนของเก่าออกตามที่เห็นสมควรได้นั้น

บัดนี้เห็นว่าต้นลานเปนต้นไม้ที่มีค่า การตัดทำควรจะให้อยู่ในความควบคุมและตรวจตราของเจ้าน่าที่ เพื่อสงวนประโยชน์และพืชพรรณไว้ให้ถาวรต่อไป จึงให้รวมต้นลานเข้าเปนไม้ประเภทหวงห้ามชนิดที่ ๒ ในท้องที่มณฑลต่าง ๆ ซึ่งได้ประกาศใช้กฎข้อบังคับวางระเบียบวิธีจัดการรักษาป่า พ.ศ. ๒๔๕๖ ทุกมณฑล ตั้งแต่บัดนี้เปนต้นไป

กระทรวงเกษตราธิการ

ประกาศมาณวันที่ ๒๒ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาพลเทพ

เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๒๘ ธันวาคม น่า ๒๔๒)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพ็ชร์บุรี สำหรับตำบลหาดเจ้าสำราญ ซึ่งโอนไปขึ้นอำเภอหนองจอก และตำบลนาพันสาม ซึ่งโอนไปขึ้นอำเภอคลองกระแชง

มณฑลราชบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้เปลี่ยนแปลงท้องที่อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพ็ชรบุรี คือโอนตำบลหาดเจ้าสำราญไปขึ้นอำเภอหนองจอก และโอนตำบลนาพันสามไปขึ้นอำเภอคลองกระแชง ทั้ง ๒ ตำบลนี้ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ แล้ว เหตุฉะนั้นให้เปนอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ. ศ. ๒๔๖๔ สำหรับตำบลหาดเจ้าสำราญ และตำบลนาพันสาม ซึ่งขึ้นอยู่ในท้องที่อำเภอบ้านแหลมเดิม ก็ได้ยกไปขึ้นอยู่ในท้องที่อำเภอหนองจอก และอำเภอคลองกระแชงตรงกับทำเนียบท้องที่ทางราชการฝ่ายปกครองแล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๒๓ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ ธันวาคม น่า ๒๔๓)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ
แก้ไขพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวทหารเรือ พ.ศ. ๒๔๕๘

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า ตามพระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวทหารเรือ พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๙ สำหรับนายทหารชั้นสัญญาบัตร์ในข้อ ๑ อย่างที่ ๒ ว่าด้วยหมวกกันแดดนั้น ให้เลิกใช้ตราพระครุธพาหทองติดที่หน้าหมวกเสีย

และการแต่งกายตามกำหนดในตาตรางแห่งมาตรา ๒๕ นั้น บางอย่างให้เปลี่ยนแก้ไขใหม่ดังนี้

หมายเลข ๕ "ครึ่งยศ (ขาว)" ให้เรียกว่า "ครึ่งยศ" และ "หมวกแพรขน" เปลี่ยนเปน "หมวกกันแดด"

หมายเลข ๔๒ "ครึ่งยศ" ให้เรียกว่า "ครึ่งยศขาว"

นอกจากนี้ให้คงอยู่ตามเดิม

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เปนต้นไป

ศาลาว่าการกระทรวงทหารเรือ

ประกาศมาณวันที่ ๒๗ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

อัษฎางค์

นายพลเรือเอกผู้สำเร็จราชการกระทรวงทหารเรือ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๔ มกราคม น่า ๒๘๘)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติจัดการป้องกันไข้ทรพิษ พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ในมณฑลอยุธยา นครราชสีมา ภูเก็ต และพิศณุโลก

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามความในมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดการป้องกันไข้ทรพิษ พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มีความว่า ถ้าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ในมณฑลใดเมื่อใด จะได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเป็นสำคัญนั้น

บัดนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติจัดการป้องกันไข้ทรพิษ พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ในมณฑลอยุธยา นครราชสีมา ภูเก็ต และ พิศณุโลก ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๖ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

มหาอำมาตย์นายก เจ้าพระยายมราช

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๔ มกราคม น.ศ. ๒๔๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ

ว่าด้วยการค้าขายทางบกกับประเทศพม่า

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า

โดยที่ความตกลงในระหว่างสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ กับ มิสเตอร์ อี. เอม. ซาเตา ปี ค,ศ, ๑๘๘๗ (พ.ศ. ๒๔๒๙) นั้น ได้บอกเลิกแก่กัน เปนอันหมดอายุตั้งแต่วันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ แล้ว ตั้งแต่วันที่กล่าวนี้มา กรุงสยามจึงมีสิทธิ์ที่จะกลับเก็บภาษีศุลกากร จากสินค้าที่เข้าออกโดยทางพรมแดนสยามพม่า ตอนซึ่งกำหนดไว้โดยเฉภาะในความตกลงดั่งกล่าวนั้น ตามข้อความแห่งหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีซึ่งใช้อยู่นั้นได้ตามเดิม

แต่โดยที่ทรงพระราชดำริห์เห็นว่า ตามพฤติการที่เปนอยู่ในเวลานี้ การค้าขายทางบกกับประเทศพม่า ทางพรมแดนสยามพม่าตอนที่กล่าวข้างต้นนั้น ในบัดนี้ยังสมควรให้ดำเนินไปโดยมิต้องเก็บภาษีศุลกากรฝ่ายไทยไปก่อนตามเดิม จนกว่าจะถึงเวลาซึ่งจะได้ประกาศต่อไปในกาลภายน่า ว่าให้จัดเก็บภาษีศุลกากรดั่งกล่าวนั้น

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า การค้าขายทางบกกับพม่า ทางพรมแดนตอนที่กล่าวแล้วนั้น ให้เป็นอันยังคงมิต้องเก็บภาษีศุลกากรฝ่ายไทยไปก่อน จนกว่าจะได้ประกาศให้ทราบอย่างอื่นต่อไป แต่ให้พึงเข้าใจว่า การนำสินค้าเข้าออกทางพรมแดนสยามพม่านั้น จะต้องอยู่ในบังคับความต้องห้าม หรือจำกัดต่าง ๆ ซึ่งได้กำหนดไว้แล้ว หรือซึ่งจะได้กำหนดขึ้นต่อไปตามกฎหมาย

ประกาศมาณวันที่ ๑๓ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ แห่งรัชกาลปัจจุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๘ มกราคม น่า ๓๐๑)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลบ้านเดื่อใต้ อำเภอมีไชย จังหวัดหนองคาย ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลหินโงม

ด้วยมณฑลอุดรแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลบ้านเดื่อใต้ ท้องที่อำเภอมีไชย จังหวัดหนองคาย ไปรวมกับตำบลหินโงม ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้รวมเป็นตำบลเดียวกันนี้ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลบ้านเดื่อใต้เดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบลหินโงมแล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๒๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๕ มกราคม หน้า ๓๐๓)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ
แก้พระราชกำหนดเครื่องแต่งกาย
ราตรีสโมสรในพระราชสำนัก

เจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดีเสนาบดีกระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมสั่งว่า ตามประกาศแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแต่งกายในพระราชสำนัก ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ว่าด้วยเครื่องแต่งกายเวลาเย็นคือ ราตรีสโมสร ซึ่งให้ใช้เสื้อกั๊กสีหนังฟอกนั้น ยังไม่เหมาะแก่การ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกเสีย ให้เปลี่ยนใช้เสื้อกั๊กผ้าขาวติดดุม ๔ เม็ด ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๐ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี
มหาเสวกเอก เสนาบดีกระทรวงวัง

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๕ มกราคม น่า ๓๐๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศพระบรมราชโองการ
พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ใช้รถไฟ หลวงทางขนาดย่อมที่ตำบลหัวหวาย เพื่อรับส่งสินค้า

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศพระราชกฤษฎีกามาให้ทราบทั่วกันว่า จำเดิมที่กรมรถไฟหลวงแห่งกรุงสยามได้สร้างทางรถไฟขนาด ๖๐ ซ.ม. เป็นทางแยกไปในป่ายาว ๒๘ กิโลเมตร์จากสถานีหัวหวายนั้นก็โดยมุ่งประโยชน์แห่งการตัดบรรทุกไม้เพื่อใช้ในกิจการของกรมรถไฟหลวงโดยเฉภาะ

บัดนี้บรรดาพ่อค้าในตำบลนั้นได้แสดงความประสงค์ร้องขออนุญาตใช้รถไฟขนาดย่อมเพื่อบรรทุกส่งสินค้า ผู้บัญชาการรถไฟหลวงแห่งกรุงสยามได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ทรงทราบใต้ฝ่าลอองธุลีพระบาท

จึงพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้รถไฟสายย่อมที่สถานีหัวหวายนี้รับส่งสินค้าเพื่อเป็นประโยชน์แก่สาธารณะชนได้แต่วันที่ ๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ นี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ น่า ๓๐๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ

เพิ่มเติมเครื่องแต่งกายครึ่งยศขาว

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้เพิ่มเติมเครื่องแต่งกายเสือป่ากองเสนาหลวงรักษาพระองค์ประเภทครึ่งยศขาวอีกประเภทหนึ่ง คือ

เสือป่าเหล่าต่าง ๆ เว้นแต่เหล่าม้าหลวงและเหล่าพรานหลวงให้แต่งกายดังนี้

หมวก ให้ใช้หมวกกันแดดสีขาว (แบบหมวกกันแดดของทหารเรืออย่างเก่าแต่ไม่สอดสีประจำเหล่า)

กางเกง กางเกงขาวขายาวหรือกางเกงขี่ม้า

นอกจากนี้ให้แต่งตามพระราชกำหนดในประเภทครึ่งยศ

เสือป่าเหล่าม้าหลวง และเหล่าพรานหลวงให้ใช้กางเกงขาวขายาวหรือกางเกงขี่ม้า นอกจากนี้ให้แต่งตามพระราชกำหนดในประเภทครึ่งยศ

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๔ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยารามราฆพ ม. ร.

นายพลเสือป่า อุปนายกเสือป่า

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ น่า ๓๐๖)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๔๑

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลราชบุรี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า “เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนั้น” นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลราชบุรีเพิ่มขึ้นอีก ๓ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๒๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักมนตรี

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ หน้า ๓๐๗)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
ราชบุรี	เพ็ชร์บุรี	คลองกระแชง	สำมะโรง
			หนองพลับ
		บ้านแหลม	แหลมผักเบี้ย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศตั้งคนกลางฝ่ายสยาม ซึ่งเปนสมาชิก ในศาลประจำคนกลางณกรุงเฮก

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าไตรทศประพันธ์ เสนาบดีว่าการต่างประเทศ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

ด้วยตามหนังสือสัญญาระหว่างนานาประเทศ ที่ได้ชุมนุมกันณกรุงเฮกครั้งที่ ๑ ทำสัญญาเพื่อจะรับข้อวิวาทในระหว่างนานาประเทศโดยมิตรภาพ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๔๒ ข้อ ๒๓ และสัญญาอย่างเดียวกันที่ตกลงในที่ชุมนุมณกรุงเฮก ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๐ ข้อ ๔๔ นั้น มีความต้องกันว่า ประเทศที่เข้าชื่อในหนังสือสัญญานี้ มีอำนาจที่จะเลือกผู้มีชื่อเสียงดีและความรู้อันปรากฏแล้วว่า สมควรในธรรมนิยมระหว่างนานาประเทศนั้น ตั้งเปนสมาชิกคนกลางได้ไม่เกินกว่า ๔ คนต่อประเทศหนึ่ง และให้อยู่ในตำแหน่งนี้คราวหนึ่งหกปี และเมื่อครบกำหนดแล้ว จะตั้งใหม่หรือตั้งซ้ำอีกได้คราวละหกปีสืบไป ดังนี้

ดอกเตอร์ เจมส์ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เปนสมาชิกคนกลางฝ่ายสยามในศาลประจำคนกลาง ณกรุงเฮกใน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เวลานี้ ๑ นายนั้น บัดนี้ได้ครบกำหนดหกปี แต่วันที่ ๑ มกราคม ศกนี้แล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ตั้งให้ดอกเตอร์ เจมส์ เป็นสมาชิกคนกลางฝ่ายสยามต่อไปอีกหกปี นับตั้งแต่วันที่กล่าวมาแล้ว กับทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ตั้งให้ดอกเตอร์ แฟรนซิส โบว์ส แสย์ร เป็นสมาชิกคนกลางฝ่ายสยามในศาลประจำคนกลาง ณกรุงเฮกอีก ๑ นาย มีกำหนดหกปี นับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ น่า ๓๑๐)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๔๕

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในท้องที่มณฑลอยุธยา

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า “เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเปนกาลสมควรที่จะทำดังนั้น” นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลอยุธยาเพิ่มขึ้นอีก ๗๓ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๗ เปนต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๒๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ น่า ๓๑๓)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	เสนา	เจ้าเจ็ด
			ชายนา
			บ้านแถว
			บ้านกะทุ่ม
			บ้านใหญ่
		กรุงเก่า	คลองสวนพลู
			หันตรา
		บางปะอิน	บ้านสามเรือน
			บ้านหว้า
			บ้านบางประแดง
			ขนอนหลวง
			บ้านคลองจิก
		อุทัย	บ้านหีบ
		ผักไห่	ลาดชิด
			ท่าดินแดง
	อ่างทอง	บางแก้ว	บ้านมหาดไทย
			ตลาดกรวด
			ย่านซื่อ
			บ้านอิฐก์

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อยุธยา	อ่างทอง	บางแก้ว	บ้านรี
			หัวไผ่
			คลองวัว
			ศาลาแดง
			โพสะ
			จำปาหล่อ
		โพธิ์ทอง	ห้วยลิงตก
			บางเจ้าฉ่า
			องครักษ์
			ศาลาดิน
		ป่าโมกข์	บางปลากด
			โรงช้าง
			สายทอง
			ปะขาว
			บางโผงเผง
			ป่าโมกข์
			เอกราช
			ตะพุ่น
			บางแพ
			ไผ่ดำ
	สิงหบุรี	สิงห์	แม่ลา

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อยุธยา	สิงหบุรี	สิงห์	พักทัน
			โพธิ์ทะเล
			คอทราย
			บ้านระจัน
	ลพบุรี	เมืองลพบุรี	โพตรุ
			หางสลาด
		บ้านเซ่า	ดงพลับ
			สายห้วยแก้ว
			หัวไผ่
		ท่าวุ้ง	ลาดสาลี่
			บ้านเบิก
			หัวสำโรง
		โคกสำโรง	ดีลัง
	สระบุรี	ปากเพรียว	บ้านกู่
			พุ่งลาว
		เสาไห้	เสาไห้
			สิบตะ
			โคกสะอาด
			ม่วงลาว
			ต้นตาล
			ศาลาลี่ลาว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อยุธยา	สระบุรี	เสาไห้	หนองสีดา
			ม่วงหวาน
			หนองกบ
		กิ่งพระพุทธบาท	ขุนโขลน
			ท่าศาลา
		หนองแค	หนองปลาเข็ง
	ประทุมธานี	บางกะดี	บางหลวงไหว้พระ
			บางแขยง
		สามโคก	บ้านงิ้ว
			ท้ายเกาะ
			บางโพเหนือ
		ลาดหลุมแก้ว	ท่าไม้ตาเทด

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๕๐

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลแม่พุ อำเภอเมืองเถิน จังหวัดลำปาง ซึ่งยุบไปรวมกับตำบลเวียงมอก

ด้วยมณฑลมหาราษฎร์แจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลแม่พุ ท้องที่อำเภอเมืองเถิน จังหวัดลำปาง ไปรวมกับตำบลเวียงมอก ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้รวมเป็นตำบลเดียวกันนี้ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๖ ในคราวเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลแม่พุเดิม ก็ไปรวมอยู่ในตำบลเวียงมอกแล้วด้วย

ประกาศมาณวันที่ ๒๖ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ น่า ๓๐๘)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศให้ใช้ความตกลงทางเศรษฐกิจฉะเพาะกาล ระหว่างสยามกับเยอรมนี ซึ่งได้ลงนามกัน ณะกรุงเบอร์ลิน วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๖

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า

โดยที่ตามความตกลงทางเศรษฐกิจฉะเพาะกาล ฉบับ ๑ โปรโตคล ฉบับ ๑ และข้อความต่อท้ายอีกฉบับ ๑ ซึ่งอัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็มฝ่ายสยาม กับรัฐเลขาธิการ กระทรวงการต่างประเทศผู้มีอำนาจเต็มฝ่ายเยอรมัน ได้ลงนามกันไว้ ณะกรุงเบอร์ลินเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๖ นั้น มีความอยู่ว่าจะได้ใช้ตามความในหนังสือทั้งสามฉบับนี้ ตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันต่อกันเปนต้นสืบไป และ

โดยที่ความตกลงกับโปรโตคลและข้อความต่อท้ายที่ว่านั้น ได้กระทำสัตยาบันกันแล้วทั้งสองฝ่าย และสัตยาบันทั้งสองฝ่ายนี้ได้แลกเปลี่ยนต่อกัน ที่ศาลาว่าการต่างประเทศเยอรมัน ณะกรุงเบอร์ลิน เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ศกนี้ เวลา ๕ นาฬิกาหลังเที่ยงนั้นแล้ว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ความตกลงเศรษฐกิจฉะเพาะกาลพร้อมทั้งโปรโตคลและข้อความต่อท้ายทั้งสามฉบับนี้ จึงเป็นอันใช้ได้ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๗ นี้เป็นต้นสืบไป

จึงทรงพรรกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งให้เจ้าพนักงานทุกกระทรวงทบวงการ และบันดาผู้ซึ่งมีการเกี่ยวข้องกับข้อความที่กล่าวไว้ในหนังสือทั้งสามฉบับนั้น ว่าให้ถือตามกระทำตามความในความตกลงและโปรโตคลกับข้อความต่อท้ายทั้งสามฉบับนั้นทุกข้อทุกประการ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ศกนี้ เป็นต้นสืบไป

ประกาศมาแต่ณวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มีนาคม น่า ๓๑๕)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ความตกลงทางเศรษฐกิจฉะเพาะกาล

รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กับ รัฐบาลแห่งเยอรมนี มีมโนรถที่จะวางระเบียบการสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ระหว่างสยามกับเยอรมนี จนกว่าจะถึงเวลาที่จะได้ทำสัญญาว่าด้วยการค้าขายในระหว่างประเทศทั้งสองให้เป็นการแน่นอนนั้น จึงได้แต่งตั้งผู้มีอำนาจเต็ม คือ—

ฝ่ายรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามนั้น

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจรูญ ฯ อัครราชทูตพิเศษ ผู้มีอำนาจเต็ม ของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม ณะกรุงปารีสและ

ฝ่ายรัฐบาลแห่งเยอรมนีนั้น

บารอน ฟอน มัลต์ซาน รัฐเลขาธิการกระทรวงการต่างประเทศ

ผู้ซึ่งเมื่อได้ส่งหนังสือมอบอำนาจให้ตรวจดูซึ่งกันและกันและเห็นเปนอันถูกต้องตามแบบอย่างดีแล้ว ได้ตกลงกัน ดังต่อไปนี้ —

ข้อ ๑

บันดาพลเมืองเยอรมัน และสมาคมกับบริษัทเยอรมัน ในกรุงสยาม จะต้องได้รับประโยชน์แห่งสิทธิพิเศษ เนื่องใน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

การเดินเรือและการนำสินค้าเข้าออกนั้น ทุกอย่างทุกประการตามที่มีอยู่แล้วณะบัดนี้ ฤๅที่จะพึงมีขึ้นต่อไปในภายหน้า สำหรับให้เป็นส่วนประโยชน์ของพลเมือง ฤๅคนในบังคับแห่งชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่งนั้น และจะไม่ต้องถูกบังคับให้เสียภาษีศุลกากรสินค้าขาเข้า ฤๅขาออก โดยพิกัดอัตราอย่างอื่น ฤๅที่สูงกว่าที่พลเมืองฤๅคนในบังคับของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่งนั้น ย่อมเสียอยู่ และในบันดากิจการอันเกี่ยวด้วยภาษีอากรภายใน {แลฤๅ} ภาษีอากรฉะเพาะท้องที่นั้น คนในบังคับเยอรมันจะไม่ต้องรับภาระค่าภาษีอากร ฤๅค่าภาระใด ๆ อย่างอื่น ฤๅที่สูงกว่าที่เรียกเก็บจากคนในบังคับสยาม

พลเมืองเยอรมันและสมาคมกับบริษัทเยอรมัน ในกรุงสยามเมื่อได้ปฏิบัติตามแบบวิธีที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแล้ว จะต้องได้รับประโยชน์แห่งความคุ้มครองป้องกันเสมอเหมือนกัน พลเมืองฤๅคนในบังคับของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่งนั้น ในกิจการอันเกี่ยวกับเปเตนต์ เครื่องหมายการค้าขาย ยี่ห้อค้าขาย แบบอย่างต่าง ๆ และสิทธิในสำเนาทั้งปวง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๒

ในระหว่างอายุความตกลงนี้ พลเมืองเยอรมันและสมาคมและบริษัทเยอรมัน อันประกอบการพาณิชย์ การค้าขาย และการเงินนั้น เมื่อปฏิบัติตามลักษณของกฎหมายไทยว่าด้วยการค้าขายการเดินเรือการอพยพเข้ามาในบ้านเมือง การแปลงชาติ การตำรวจ และการรักษาความมั่นคงทั่วไป ซึ่งเปนกฎหมายใช้อยู่แล้วณะบัดนี้ ฤๅจะพึงบัญญัติขึ้นต่อไปในภายหน้า ก็ดี จะต้องมีเสรีภาพที่จะเข้าไปและเดินทางและอาศัยอยู่ และประกอบกิจธุระต่าง ๆ ในกรุงสยาม และมีสิทธิที่จะเช่าที่ดินและเรือนและสถานอันปลูกสร้างต่าง ๆ สำหรับใช้เปนที่อยู่ ฤๅเปนที่ทำการค้าขาย ฤๅทำการหัตถกรรม ฤๅทำการเกี่ยวด้วยศาสนา และจะเปนเจ้าของ ฤๅจำหน่ายการเช่าเช่นว่านั้น และทั้งทรัพย์สินอย่างอื่น ๆ ก็ได้ โดยมีลักษณบังคับอย่างเดียวกับคนในบังคับสยาม

ข้อ ๓

ข้อความว่าด้วยการให้ผลอย่างชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง ซึ่งมีบัญญัติไว้ในความตกลงนี้ ไม่ให้ใช้ก้าวท้าวไปถึงประโยชน์พิเศษที่สัญญะภาคีอันยิ่งใหญ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ให้อยู่

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

แล้วฤๅจะพึงให้ต่อไป แก่ชาติอื่นฐานเปนการเข้ารวมกันเปนคณะเพื่อถือพิกัดอัตราภาษีศุลกากรอย่างเดียวกัน ฤๅใช้ก้าวท้าวไปถึงที่เรียกกันว่า การค้าขายชายแดนระยะสั้น ฉะนั้น

ข้อ ๔

การค้าขายตามชายทะเล และการจับสัตว์น้ำตามชายทะเลในน่านน้ำของสัญญะภาคีอันยิ่งใหญ่ทั้งสองฝ่ายนั้น เปนอันเว้นเสียจากข้อความในความตกลงนี้ และการเหล่านั้น จะต้องเปนไปตามบังคับแห่งกฎหมาย และ กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสยามและเยอรมนีแต่ละฝ่ายแล้วแต่กรณีย์ แต่อย่างไรก็ดี เปนที่เข้าใจกันว่า ในการเหล่านี้ คนในบังคับสยามและสมาคมและบริษัทสยาม และพลเมืองเยอรมัน และสมาคมและบริษัทเยอรมัน จะต้องได้รับประโยชน์แห่งกิจต่าง ๆ ซึ่งคนในบังคับฤๅพลเมืองของชาติอื่น ๆ ได้รับอยู่แล้ว ฤๅจะพึงได้รับต่อไปตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเช่นว่านั้น

ข้อ ๕

สัญญะภาคีอันยิ่งใหญ่แต่ละฝ่าย จะตั้งกงสุลเยเนอราล กงสุล ไวสกงสุล และ พนักงาร ฤๅ ผู้แทนกงสุลอื่น ๆ ให้ไปอยู่ณะบันดาเมืองและเมืองท่าของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเปนอันยอมให้พนักงารอย่างเดียวกันของประเทศอื่น ๆ ไปอยู่นั้นก็ได้

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พนักงานและผู้แทนกงสุลเช่นว่านี้ จะต้องมีสิทธิที่จะทำการตามอำนาจได้ทุกประการและจะต้องได้รับประโยชน์แห่งเกียรติยศและสิทธิพิเศษ และทั้งได้รับความยกเว้น และความพ้นภาระทุกอย่าง ซึ่งให้มีอยู่แล้ว ฤๅจะพึงให้มีต่อไปแก่พนักงานและผู้แทนกงสุลของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง เว้นไว้แต่พนักงานและผู้แทนกงสุลเยอรมันในกรุงสยาม จะใช้สิทธิทั่วไปฤๅสิทธิจำเพาะซึ่งเปนสิทธิพิเศษ แม้แต่อย่างหนึ่งอย่างใด ในศาลสยาม ฐานที่ตนเปนผู้ครองตำแหน่งเช่นว่านั้นหาได้ไม่ และทั้งจะต้องไม่มีอำนาจศาลอันเนื่องแต่สภาพนอกอาณาเขต แม้แต่ประการใด ๆ ด้วย

ข้อ ๖

บันดาสิทธิทั่วไปและสิทธิพิเศษทั้งหลาย ซึ่งกรุงสยามให้แก่พลเมืองเยอรมัน และสมาคมและบริษัทเยอรมัน ตามความตกลงนี้มีอยู่อย่างไร คนในบังคับสยามและสมาคมและบริษัทสยามในเยอรมนีจะต้องได้รับประโยชน์เช่นเดียวกันเหมือนกัน หากเปนที่เข้าใจกันว่า ในกิจการใด ๆ ที่กรุงสยามให้ผลเสมอเหมือนกนชาติแห่งตนไซร้ ในกิจการนั้น ๆ ฝ่ายเยอรมนี จะต้องให้ผลเสมอเหมือนชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๗

ความตกลงนี้ พร้อมทั้งโปรโตคลและข้อความต่อท้าย ซึ่งได้ลงนามวันเดียวกัน จะต้องได้รับสัตยาบัน และสัตยาบันทั้งสองฝ่ายจะต้องแลกเปลี่ยนต่อกันณะกรุงเบอร์ลิน ภายในระยะเวลาหกเดือน ความตกลงนี้จะต้องใช้กันตั้งแต่วันที่แลกเปลี่ยนสัตยาบันกันนั้นเป็นต้นไป และจะได้ใช้อยู่เป็นเวลาสองปี ตั้งแต่วันนั้นไป และต่อ ๆ นั้นไปจนกว่าจะครบกำหนดหกเดือนตั้งแต่วันที่สัญญะภาคีอันยิ่งใหญ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะได้แจ้งความตั้งใจที่จะเลิกความตกลงนี้ให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ

เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการนี้ ผู้ลงนามข้างท้ายนี้ ซึ่งได้รับมอบอำนาจโดยถูกต้องสำหรับการนี้ ได้ลงนามและประทับตราในหนังสือนี้ไว้เป็นสำคัญ

หนังสือนี้ ได้ทำเป็นสองฉบับ เป็นภาษาอังกฤษณะกรุงเบอร์ลินเมื่อวันที่ ยี่สิบแปด เดือนกุมภาพันธ์ พระพุทธศักราชสองพันสี่ร้อยหกสิบหก ตรงกับวันที่ ยี่สิบแปด เดือนเฟบรูอารี ฆริสตศก พันเก้าร้อยยี่สิบสี่

ลงพระนาม ประทับตรา } จรูญ ฯ

ลงนาม ประทับตรา } มัลต์ซาน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

โปรโตคล

รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กับ รัฐบาลแห่งเยอรมนี มีมโนรถเพื่อจะหลีกเลี่ยงมิให้มีความเข้าใจผิดเกิดขึ้นได้ด้วยประการใด ๆ ในข้อที่ว่า ความตกลงทางเศรษฐกิจฉะเพาะกาล ซึ่งได้ลงนามกันวันนี้ จะมีผลกระทบถึงหนังสือสัญญาแวร์ไสล์ย์อย่างไรบ้างนั้น จึงได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ ๑

ภายในเขตจำกัดอันระบุไว้ในปฏิญญาพิเศษฉะเพาะเรื่องซึ่งรัฐบาลสยามได้ยื่นให้แก่รัฐบาลเยอรมันในวันเดียวกันนี้นั้นเป็นอันไม่ให้ใช้ความในวรรค ๑๘ ของข้อความต่อท้ายฉบับที่ ๒ แห่งภาค ๘ ของหนังสือสัญญาแวร์ไสล์ย์

ข้อ ๒

ความตกลงทางเศรษฐกิจฉะเพาะกาล ซึ่งลงนามกันวันนี้ ใช้อยู่ตราบใด เป็นอันไม่ให้ใช้ความในข้อ ๒๖๔, ๒๖๕, ๒๖๖, ๒๖๗, ๒๗๑, ๒๗๓ (วรรค ๑) ๒๗๕, ๒๗๕, ๒๗๖, ๒๗๗, ๒๗๘ ๒๘๐, ๓๐๖ (วรรค ๕), ๓๒๓, ๓๒๔, ๓๒๕, ๓๒๖, และ ๓๒๗ แห่งภาค ๑๐ ของหนังสือสัญญาแวร์ไสล์ย์

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ข้อ ๓

โปรโตคลนี้ เปนส่วนหนึ่งแห่งความตกลงทางเศรษฐกิจ ฉะเพาะกาล ซึ่งลงนามกันวันนี้ และเปนอันใช้ได้อย่างเดียวกัน

เพื่อเปนพยานหลักฐานในการนี้ ผู้ลงนามข้างท้ายนี้ซึ่งได้รับมอบอำนาจโดยถูกต้องสำหรับการนี้ ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามและประทับตราหนังสือไว้เปนสำคัญ

หนังสือนี้ได้ทำไว้เปนสองฉบับ เปนภาษาอังกฤษณะกรุงเบอร์ลิน เมื่อวันที่ยี่สิบแปด เดือนกุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช. สองพันสี่ร้อยหกสิบหก ตรงกับวันที่ยี่สิบแปดเดือนเฟบรูอารี ฆริสตศก พันเก้าร้อยยี่สิบสี่

ลงพระนาม ประทับตรา } จรูญ

ลงนาม ประทับตรา } มัลต์ซาน

ข้อความต่อท้าย

ในขณะเมื่อจะลงนามกันวันนี้ ในความตกลงทางเศรษฐกิจ ฉเพาะกาลระวางรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กับ รัฐบาลแห่งเยอรมนี และเพื่อจะตกลงกันเสียให้เสร็จสิ้น ในบันดา

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ปัญหาทั้งหลายซึ่งยังค้างอยู่ ฤๅอาจจะพึงเกิดขึ้นได้ในระหว่างประเทศทั้งสอง เนื่องแต่ความตกลงที่กล่าวแล้วข้างบน ฤๅเนื่องแต่สัญญาแวร์ไสล์ย์ส์ นั้น ผู้มีอำนาจเต็มของสัญญะภาคีอันยิ่งใหญ่ทั้งสองฝ่ายจึ่งได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

มาตรา ๑

รัฐบาลเยอรมัน เพื่อจะแสดงพยานพิสูทธความพร้อมเพรียงซึ่งตนมีอยู่ด้วยความตั้งใจจริงจัง สำหรับที่จะกำจัดอุปสรรคทั้งหลาย ซึ่งยัง จะพึง เปนเครื่องกีดขวาง ต่อทางที่ จะกลับ ดำเนิร ความสัมพันธ์ฉันมิตรภาพบริบูรณ์ในระวางประเทศทั้งสองได้นั้น ยอมรีป เปนกรณีย์ที่จะใช้ ค่าทดแทนให้ แก่รัฐบาล ของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม เปนส่วนหนึ่งต่างหาก และยิ่งขึ้นไปกว่ากรณีย์ ที่รัฐบาลเยอรมันมีอยู่แล้ว ตามความภาค ๘ แห่งหนังสือสัญญาแวร์ไสล์ย์ส์ นั้น ฐานเปนค่าทดแทนการที่ได้ ยึดทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ของไทยในอาณาเขตเยอรมัน ในระหว่างสงคราม ค่าทดแทนรายนี้ได้ตกลงกันแล้วด้วยหนังสือฉบับนี้ และได้กำหนดจำนวนไว้ในที่นี้ด้วยว่า เปนจำนวน (๒,๐๐๐,๐๐๐) บาท เงินจำนวนนี้จะต้องเอาเงินชำระบาญชีทรัพย์สิน สิทธิ และ ผลประโชชน์ของเยอรมันในกรุงสยามนั้นใช้แต่อย่างเดียวจะทำอย่างอื่นไม่ได้ แต่จะต้องไม่ถือว่า การที่

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ได้ทำความตกลงนี้นั้น รัฐบาลเยอรมันได้ทำความเสียหายให้แก่ตน แม้แต่อย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ในอันที่จะใช้ตามความในข้อ ๒๔๗ แห่งสัญญาแวร์ไสล์ย์นั้น

ข้างฝ่ายรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม ก็จะต้องถอนคดีเรียกร้องซึ่งตนได้ฟ้องรัฐบาลเยอรมัน และ ธนาคาร ดิเรคซิโยนแดร์ ดิสคอนโต เกเสลส์ชาฟต์ณะกรุงเบอร์ลิน เปนจำเลย ต่อศาลผสมคนกลางระหว่างเยอรมันกับสยามณะกรุงปารีศนั้นโดยพลัน

มาตรา ๒

เพื่อให้เปนการสดวกแก่ทางทานการกุศล ซึ่งสภากาชาดเยอรมันดำเนิรอยู่นั้น รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม ยอมรับเปนกรณีย์ ว่า ถ้าหากยังมิได้ทำเช่นนั้นแล้ว จะปล่อยปลดเงินจำนวนหกร้อยเจ็ดสิบ (๖๗๐) บาท ซึ่งเปนเงินเหลืออยู่ในธนาคาร ในบาญชีรายได้ของสภานั้น ณะเมื่อเกิดเหตุสงครามขึ้น และซึ่งรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามได้ยึดไว้ภายหลัง เมื่อได้ประกาศสงครามแล้วนั้น

มาตรา ๓

จนกว่าจะได้ทำสัตยาบันความตกลงทางเศรษฐกิจฉะเพาะกาล และโปรโตคล กับข้อความต่อท้ายกันแล้วทั้งสองฝ่าย รัฐบาล

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม ยอมตกลงที่จะออกหนังสือ อนุญาตให้บันดาพลเมืองเยอรมันที่ได้ยื่นคำร้องขอมาลงจดหมาย เหตุไว้แล้วนั้น เข้ามาในกรุงสยามได้เปนการชั่วคราวและทั้งจะ รับคณะการทูตพิเศษชั่วคราวฝ่ายเยอรมันนั้นด้วย

มาตรา ๔

เมื่อได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันความตกลงทางเศรษฐกิจฉะเพาะกาลต่อกันแล้ว สัญญะภาคีอันยิ่งไหญ่ทั้งสองฝ่ายจะต้องกลับดำเนิรความสัมพันธ์ทางทูตต่อกันแลกัน เปนปรกติโดยพลัน

มาตรา ๕

ข้อความต่อท้ายฉบับนี้ เปนส่วนหนึ่งแห่งความตกลง ซึ่งได้ลงนามกันวันนี้ และเปนอันใช้ได้อย่างเดียวกัน

เพื่อเปนพยานหลักฐานในการนี้ ผู้ลงนามข้างท้ายนี้ ซึ่งได้รับมอบอำนาจโดยถูกต้องสำหรับการนี้ ได้ลงนามและประทับตราในหนังสือฉบับนี้ ณะวันที่ ยี่สิบแปด เดือนกุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช สองพันสี่ร้อยหกสิบหก ตรงกับวันที่ ยี่สิบแปด เดือนเฟบรูอารี ฆริสตศก พันเก้าร้อยยี่สิบสี่

ลงพระนาม ประทับตรา } จรูญ

ลงนาม ประทับตรา } มัลต์ซาน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๖๔

ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติอนุมัติคนต่างด้าว ที่เป็นศัตรูแต่ก่อน พ.ศ. ๒๔๖๒

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

ด้วยทรงพระราชดำริห์เห็นว่า บัดนี้ไม่มีมูลเหตุอันสมควรที่จะใช้ความในพระราชบัญญัติอนุมัติคนต่างด้าวที่เป็นศัตรู แต่ก่อน พ.ศ. ๒๔๖๒ นั้นอีกต่อไปแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ สั่งว่า พระราชบัญญัติอนุมัติคนต่างด้าวที่เป็นศัตรแต่ก่อนนั้น ให้ยกเลิกเสียแต่บัดนี้ไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มีนาคม น่า ๓๓๒)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง การใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลวังศาลา ท้องที่อำเภอท่ามะกา จังหวัดราชบุรี ซึ่งโอนไปขึ้นอำเภอวังขนาย จังหวัดกาญจนบุรี

มณฑลราชบุรีแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้โอนตำบลวังศาลา ท้องที่อำเภอท่ามะกา จังหวัดราชบุรี ไปขึ้นอำเภอวังขนาย จังหวัดกาญจนบุรี แต่ตำบลวังศาลานี้ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ แล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ สำหรับตำบลวังศาลา ซึ่งขึ้นอยู่ในท้องที่อำเภอท่ามะกาเดิม ก็ได้โอนไปขึ้นอยู่ในท้องที่อำเภอวังขนาย จังหวัดกาญจนบุรี ตรงกับทำเนียบท้องที่ทางราชการฝ่ายปกครองแล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

ขางวงเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มีนาคม น่า ๓๓๓)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๖๖

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลอุบลราชธานี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า "เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนั้น" นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลอุบลราชธานีเพิ่มขึ้นอีก ๒๕ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑ มีนาคม น่า ๓๓๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อุบลราชธานี	อุบลราชธานี	บุ่ง	กุดเชียงหมี
			ปลาค้าว
			คึมใหญ่
		ยะโสธร	ส้มผ่อ
			ห้องแซง
		สุวรรณวารี	ลาดควาย
			ห้วยยาง
			หนามแท่ง
			นาโพธิ์กลาง
	ขุขันธ์	ห้วยเหนือ	สำโรงพลัน
			สะเดาใหญ่
			ตะเคียน
			จะกง
			หัวเสือ
			กู่
			สะโน
		น้ำอ้อม	สังเม็ก
			สีแก้ว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
อุบลราชธานี	สุรินทร์	เดชอุดม	แก้ง
			โซง
			ตาเกา
			แข็ดอน
		เมืองสุรินทร์	ตาเบา
		สังขะ	บัวเชด
			แจนแวน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงเกษตราธิการ

บอกกำหนดให้ใช้พระราชบัญญัติรักษาคลอง พระพุทธศักราช ๒๔๔๕ (ร.ศ. ๑๒๑) สำหรับคลองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มณฑลนครไชยศรี

โดยอาศัยความในมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติรักษาคลอง พระพุทธศักราช ๒๔๔๕ (ร.ศ. ๑๒๑) และโดยที่ได้พิจารณาเห็นว่า การก่อสร้างประตูน้ำคลองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ตามที่กระทรวงเกษตราธิการจัดสร้างขึ้น เพื่อ บำรุงการ เพาะปลูก ให้เจริญและสดวกแก่การไปมาของประชาชนต่อไปนั้น ได้สำเร็จเรียบร้อยบริบูรณ์แล้ว เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการจึงขอประกาศว่า พระราชบัญญัติรักษาคลอง พระพุทธศักราช ๒๔๔๕ (ร.ศ. ๑๒๑) ให้ใช้สำหรับคลองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ในมณฑลนครไชยศรี เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้ออกประกาศนี้เปนต้นไป

ประกาศมาณะวันที่ ๑๒ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาพลเทพ

เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ มีนาคม น่า ๓๔๑)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ
เรื่องยาเสพย์ติดให้โทษ

ขอประกาศโฆษนาจำนวนยาเสพย์ติดให้โทษ ตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพย์ติดให้โทษ ซึ่งได้นำเข้ามาได้จ่ายไป และที่ยังคงเหลืออยู่เมื่อสิ้นปี ตามที่ได้รายงานไปยังสันนิบาตชาติ สำหรับปีคฤสตศักราช ๑๙๒๓ (พ.ศ. ๒๔๖๕—๖๖) ดังแจ้งอยู่ในบัญชีต่อไปนี้

กรมสาธารณสุข

ประกาศมาณวันที่ ๖ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

รังสิต

อธิบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ มีนาคม น่า ๓๓๗)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๕๗๐ ก.)

บัญชีรายงานประจำปี จำนวนยาเสพย์ติดให้โทษ ซึ่งมีอยู่ และได้นำเข้ามา ปีคฤสตศักราช ๑๙๒๓ (พ.ศ. ๒๔๖๕–๖๖)

รับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม คฤสตศักราช ๑๙๒๓ (พ.ศ. ๒๔๖๕–๖๖)

ชื่อยาเสพย์ติดให้โทษ	ยอดคงเหลือเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม คฤสตศักราช ๑๙๒๒ (พ.ศ. ๒๔๖๕) ยกมา		ยาที่กรมสาธารณสุขสั่งซื้อนำเข้ามาจากต่างประเทศ	รวมรับ
	ยาตามบัญชีผู้ถือใบอนุญาต	ยาที่กักอยู่ที่กรมศุลกากร		
	๑	๒	๓	๔
มอร์ฟีน	๕๒๔๐.๑๘๙๒	๔๑๔๘๓.๕๖๗๙	๖๗๑.๔๕๔	๔๗๓๙๕.๒๑๑๑
โคคะอีน	๕๘๕๗.๖๖๔๓	๙๐๐๕.๑๓๘๖	๒๗.๔๐	๑๔๘๙๐.๑๙๘๙
เฮโรอีน	๖๒๘.๒๐๒๘	๑๘๐.๑๐	—	๘๐๘.๓๐๒๘
ฝิ่นยา	๑๙๘๖๐.๖๙๗๒	๒๘๑๗๗๗.๑๙๘	—	๑๓๒๗๓๗.๗๖๗๒
ไดโอนีน	—	๓๐.	—	๓๐.

พิพิธภัณฑ์ตำรวจแห่งชาติ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีรายงานประจำปี ยาเสพย์ติดให้โทษ ที่ได้จ่ายไปปี คฤสตศักราช ๑๙๒๓ (พ.ศ. ๒๔๖๖

ชื่อยาเสพย์ติดให้โทษ	จ่ายในระหว่างปี คฤสตศักราช ๑๙๒๓ (พ.ศ. ๒๔๖๕—๒๔๖๖)							
	ยาตามบัญชีของผู้ถือใบอนุญาตที่เหลือเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ค. ศ. ๑๙๒๒ (พ.ศ. ๒๔๖๕) จ่ายคืนให้แก่ผู้ถือใบอนุญาต	ยาที่กักอยู่ที่กรมศุลกากรส่งคืนประเทศเดิม	ยาที่กักอยู่ที่กรมศุลกากรจ่ายให้แก่ผู้ถือใบอนุญาตโดยจำกัดจำนวน	ยาที่ยึดที่จ่ายคืนให้แก่ผู้ถือใบอนุญาต	ยาที่ทำลายโดยคำสั่งของอธิบดีกรมสาธารณสุข	ยารั่วแห้งเสียไป	ยาที่คลังยาเสพย์ติดให้โทษได้จ่ายไป	รวมจ่าย
	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒
มอร์ฟีน	๒๘๖๒.๗๕๕๘	๒๑๓.๕๗	๘๖๓.๓๘๔	๑.๘๐	๔๕๕.๗๒๗๒	.๑๕๕	๗๒๑.๕๗๔	๔๕๕๗.๕๗๐
โคคะอีน	๕๗๕.๕๑๑	๖๕๒.๐๕	๔๖๓๐.๑๒๖	๕๒.	๑๔.๘๔๑๑	.๐๓	๑๐๒.๕๖๔	๖๔๒๗.๕๒๒๑
เฮโรอีน	๔๔๖.๐๒๔๗	—	๕๘.๕๐	.๔๘	.๐๖๔๘	—	๑๖.๔๔๖	๕๒๑.๕๑๕๕
ฝิ่นยา	๔๐๖๖๓.๕๖๕	๑๕๐๘.๓๒	๕๘๔๘.๘๘	๑๐๐.	๘๔๕.๐๑	๒๔.๘๘๓๒	๒๖๕๕.	๕๒๐๔๕.๖๖๒๒
ไดโอนิน	—	—	๓๐	—	—	—	—	๓๐.

"หมายเหตุ" ๑ ยาที่ได้รับซื้อจากกองโฮสถศาลาว้ฐบาล มีรวมอยู่ในช่อง ๗ คือ มอร์ฟีน ๕๘๐.๒๘ กรัม โคคะอีน ๔๔๕๕.๒๕ กรัม ฝิ่นยา ๑๑๕๓.๐ กรัม และเก็บรักษาไว้ที่กองยาเสพย์ติดให้โทษ ลงบาญชีเป็นของโฮสถศาลาว้ฐบาล

๒ ได้ยึดและทำลายยา ซึ่งเป็นเจ้าของรวม ๒๒ ราย ที่มีไว้ยาเสพย์ติดให้โทษเจือปนอยู่ และไม่ทราบจำนวนยาเสพย์ติดให้โทษจึงไม่แสดงจำนวนในรายการรับและจ่าย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและห้องจัดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีรายงานประจำปี จำนวนยาเสพย์ติดให้โทษที่คงเหลืออยู่
เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม คฤสตศักราช ๑๙๒๓ (พ.ศ. ๒๔๖๖)

คงเหลือเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม คฤสตศักราช ๑๙๒๓ (พ ศ. ๒๔๖๖)					
ชื่อยาเสพย์ติดให้โทษ	ยาอยู่ที่คลังยาเสพย์ติดให้โทษ		ยาที่อยู่กรมศุลกากร		รวมคงเหลือ
	ยาล้ำจำนวนและยาเลิกค้า	ยาที่ซื้อจากกองโอสถศาลารัฐบาลและที่กรมสาธารณสุขสั่งซื้อจากต่างประเทศ	ยาที่จะทำลาย	ยาริบและยาเจ้าของทอดทิ้ง	
	๑๓	๑๔	๑๕	๑๖	๑๗
มอร์ฟีน	๗๗๘.๖๔๐๒	๑๖๔๖.๕๘๗	๑๕๐๐.๗๑๔	๓๘๕๑๐.๘๕๕๕	๔๒๘๓๗.๒๔๑๑
โคคะอีน	๒๘๑.๘๘๕	๔๔๕๗.๘๒๕๒	๖๓๕.๒๕๒	๓๐๘๓.๗๐๖๖	๘๔๖๒.๖๗๖๘
เฮโรอีน	๑๐๓.๘๗๕๗	๒๐๗๒	๑๘๐.๐๐	—	๒๘๖.๓๘๗๓
ฝิ่นยา	๗๖๘๓.๕๓๑	๕๑๔๓๕.๖๖	๒๑๔๖๕.๘๑๔	๑๐๓.๑๐	๘๐๖๕๒.๑๐๕
ไดโอนิน	—	—	—	—	—

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหัวจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

กฎเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเรือผ่านประตูน้ำคลองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มณฑลนครไชยศรี

ตามความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติรักษาคลอง พระพุทธศักราช ๒๔๔๕ (ร.ศ. ๑๒๑) มีว่า ถ้าคลองใดได้จัดการซ่อมแซมและรักษาให้เป็นการสดวกแก่การไปมาของประชาชนแล้ว ให้เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการมีอำนาจที่จะตั้งกฎข้อบังคับกำหนดพิกัดอัตราเก็บค่ารักษาคลองนั้น ๆ จากเรือแพที่อาศัยไปมาในคลองนั้นได้ตามเห็นสมควร และให้มีอำนาจที่จะเลิกถอนเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตรานั้นเมื่อใดอย่างใดได้ตามที่เห็นสมควรนั้น

โดยที่กฎเสนาบดีเช่นเดียวกันนี้ เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการได้เคยออกไว้แล้ว ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๓ (ร.ศ. ๑๒๙) ให้ใช้สำหรับประตูน้ำต่าง ๆ

บัดนี้การก่อสร้างประตูน้ำคลองสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี สำเร็จใช้ทดน้ำในลำคลองสองพี่น้องสดวกแก่การไปมาของประชาชนแล้ว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

เพราะฉนั้นเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการจึงออกกฎฉบับนี้ ว่าให้ใช้กฎเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๓ (ร.ศ. ๑๒๙) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเรือผ่านประตูน้ำนั้น สำหรับประตูน้ำคลองสองพี่น้อง เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเปนต้นไป

กฎให้ไว้ณวันที่ ๑๒ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาพลเทพ

เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๑๕ มีนาคม น่า ๓๔๒)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลนครสวรรค์

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า “เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเปนกาลสมควรที่จะทำดังนั้น” นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลนครสวรรค์เพิ่มขึ้นอีก ๒ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ. ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เปนต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๑๑ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๑๕ มีนาคม น่า ๓๔๓)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครสวรรค์	นครสวรรค์	ปากน้ำโพ	นครสวรรค์ออก ท่าทอง

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พระราชบัญญัติงบประมาณประจำ พุทธศักราช ๒๔๖๘

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณพุทธศักราช ๒๔๕๖ มีความว่า เมื่อได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตงบประมาณประจำปีไปยังกระทรวงพระคลังมหาสมบัติแล้ว ให้ย่อรายการในงบประมาณอันได้รวบรวมแล้ว ตราเป็นพระราชบัญญัติประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา นั้น

บัดนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติงบประมาณประจำพุทธศักราช ๒๔๖๘ ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายนตลอดไปถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๘

มาตรา ๒ งบประมาณรายได้และรายจ่ายอันได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้ตั้งรับและจ่ายในพุทธศักราช ๒๔๖๘ นั้น มีรายการและจำนวนเงินดังนี้

เงินรายได้	๙๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
เงินรายจ่าย	๙๔,๘๗๕,๒๓๘ บาท
เงินรายจ่ายสูงกว่ารายได้	๓,๘๗๕,๒๓๘ บาท

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๗๖

เงินจ่ายพิเศษ

จ่ายจากเงินคงพระคลัง ๘,๒๗๕,๖๐๐ บาท

มาตรา ๓ ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติรักษาราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมาณวันที่ ๒๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๐ วันที่ ๒๒ มีนาคม น่า ๓๔๖)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๗๗

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลนครราชสีมา

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า "เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนั้น" นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลนครราชสีมาเพิ่มขึ้นอีก ๕๗ ตำบล ซึ่งรวมกับที่ให้ประกาศแล้วเป็นอันหมดทั้งมณฑล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๑๗ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๒ มีนาคม น่า ๓๔๘)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครราชสีมา	นครราชสีมา	เมืองนครราชสีมา	หัวทะเล
			มะเริง
			โพนกรัง
			พุทรา
		กิ่งจอหอ	สีสุก
		กิ่งท่าช้าง	หนองงูเหลือม
			หนองระเวียง
		สูงเนิน	มะเกลือใหม่
			มะเกลือเก่า
			นากลาง
			โค้งยาง
			เมืองเก่า
			โนนค่า
			โป่งแดง
			มะขามทะเลสอ
			บุ่งขี้เหล็ก
			เสมา
		จันทึก	ลาดบัวขาว

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครราชสีมา	นครราชสีมา	จันทึก	ขนงพระ
			ไร่หนองยาง
		โนนลาว	กำบัง
			พันดุง
			ค้างพลู
			สำโรง
			บ้านวัง
			มะลัง
		ด่านขุนทด	หนองบัวตะเกียด
			ด่านใน
			ด่านนอก
		บัวใหญ่	ประทาย
			แก้งสนามนาง
		เมืองพิมาย	ท่าหลวง
			ประสุก
			บ้านขุย
			กระเบื้องนอก
			บ้านชีวาน
			บ้านงิ้ว
			หนองพลวง
		กิ่งแชะ	สระตะเคียน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครราชสีมา	นครราชสีมา	ปักธงไชย	ตะขบ
			จังหรีด
			หัวกระบือ
	บุรีรัมย์	เมือง	บ้านบัว
			สวายจิก
			บ้านสองชั้น
			ห้วยราช
			บ้านยาง
			บ้านประสาท
			บ้านดงพลอง
			บ้านพระครู
			บ้านทะเมนไชย
		ตลุง	บ้านโคกม้า
			บ้านไทร
			บ้านจันดุม
			บ้านปังกู
			บ้านจรเข้มาก
		นางรอง	ปะคำ
			ละหารทราย
			ตาเป๊ก

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครราชสีมา	บุรีรัมย์	พุดไทสง	มะเฟือง
			บ้านจอน
			บ้านทองหลาง
			บ้านดู่
			บ้านคู
	ชัยภูมิ	เมือง	บ้านเล่า
			นาเสียว
			บ้านนครสวรรค์
			บ้านยางหวาย
			กุดตุ่ม
			บ้านค่าย
			หนองนาแซง
			ชีลอง
			บ้านขว้าว
			ตลาดแร่ง
		จัตุรัส	บ้านขาม
			หนองโคน
			กุดน้ำใส
			ละหาร

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
นครราชสีมา	ชัยภูมิ	จัตุรัส	หนองบัวบาน
			หนองบัวใหญ่
			บ้านยางกลัก
		กิ่งบ้านชวน	ดอนตาล
			บ้านเพ็ชร์
		ผักปัง	โอโล
			บ้านหัน
			บ้านมอญ
			บ้านแก้ง
			บ้านเต่า
			บ้านเพ็ชร์
			กวางโตน
			หนองบัวแดง
		กิ่งบ้านยาง	โนนคูน
			กุดเลาะ
			โนนกอก
			คอนไทย
			คอนสาร
			บ้านเป้า

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๘๓

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔
ในท้องที่มณฑลปาจีนบุรี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า " เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเปนกาลสมควรที่จะทำดังนั้น " นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลปาจีนบุรีเพิ่มขึ้นอีก ๑๗ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เปนต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๑๙ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๒ มีนาคม น่า ๓๕๔)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
ปาจีนบุรี	ฉะเชิงเทรา	เมืองฉะเชิงเทรา	บ้านใหม่
		บางคล้า	บางกระเจ็ด
		พนมสารคาม	หนองยาว
	ปาจีนบุรี	ศรีมหาโพธิ์	ศรีมหาโพธิ์
			หนองโพรง
			โคกมอญ
		บ้านสร้าง	กระทุ่มแพ้ว
			บางเตย
		ประจันตคาม	โพธิ์งาม
	นครนายก	วังกระโจม	เขาพระ
		องครักษ์	องครักษ์
	กบินทรบุรี	กบินทรบุรี	นาแขม
			ย่านรี
			บ่อทอง
		อรัญประเทศ	โคกสูง
		กิ่งวัฒนา	โนนหมากเค็ง
			หันทราย

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

๕๘๕

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลจันทบุรี

โดยมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งว่า " เสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจที่จะทำบัญชีเพิ่มเติมเพื่อขยายการใช้ในอำเภอและตำบลอื่น ๆ ได้อีกร่ำไป เมื่อเห็นว่าเป็นกาลสมควรที่จะทำดังนั้น " นั้น บัดนี้สมควรใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในท้องที่มณฑลจันทบุรีเพิ่มขึ้นอีก ๒๒ ตำบล จึงทำบัญชีเพิ่มเติมขยายการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตามท้ายประกาศนี้ และกำหนดให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นต้นไป

ประกาศแต่ณวันที่ ๑๙ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๒ มีนาคม น่า ๓๔๖)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

บัญชีเพิ่มเติมท้องที่ที่ใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
จันทบุรี	จันทบุรี	ท่าใหม่	หนองบัว
			สองพี่น้อง
		ขลุง	บ่อ
			ซ้ง
		มะขาม	วังจะอ้าย
			วังแซ้ม
			ปัถวี
	ระยอง	ท่าประดู่	แลง
			นาตาขวัญ
			ตะพง
			ทับมา
			ตรอกยายชำ
			แกลง
		แกลง	ปากน้ำประแส
			กล่ำ
			เนินฆ้อ
			ชากกะโดน
			บ้านนา

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

มณฑล	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล
จันทบุรี	ระยอง	แกลง	ทุ่งควายกิน
		บ้านค่าย	บางบด
			หนองสพาน
			บ้านตาขัน

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลโนนคอม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งยุบไปรวมขึ้นตำบลโนนหัน

ด้วยมณฑลอุดรแจ้งว่า ทางราชการฝ่ายปกครองได้ยุบตำบลโนนคอม ท้องที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ไปรวมขึ้นตำบลโนนหัน ท้องที่อำเภอเดียวกัน ทั้งสองตำบลซึ่งได้รวมเป็นตำบลเดียวกันนี้ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ในกาลเดียวกันแล้ว เหตุฉะนั้นให้เป็นอันว่าการใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ในตำบลโนนคอมเดิมก็ไปรวมอยู่ในตำบลโนนหันแล้วด้วย

ประกาศแต่ณวันที่ ๒๓ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

จางวางเอก เสนาเดี๋

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ มีนาคม น่า ๓๕๖)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์

อาศรัยอำนาจซึ่งมอบไว้ในพระราชบัญญัติมาตราชั่งตวงวัด พระพุทธศักราช ๒๔๖๖ เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์ขอประกาศให้มหาชนผู้สมัคใช้เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ตามวิธีเมตริกทราบทั่วกันว่า เพื่อปฏิบัติการให้เปนไปตามความประสงค์ของพระราชบัญญัติที่กล่าวนั้นให้บรรดาราษฎรพ่อค้าผู้ซื้อขาย ซึ่งมีเครื่องชั่งตวงวัดตามวิธีเมตริก (อันยังมิได้มีคำรับรองของเจ้าพนักงาน) อยู่ในความปกครองของตน เพื่อใช้ในกิจการต่อเนื่องกับผู้อื่นฤๅในพาณิชกิจใด ๆ ปฏิบัติการดังจะกล่าวต่อไปนี้

(๑) บรรดาเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ตามวิธีเมตริกซึ่งไม่ได้ตรึงติดกับสถานที่และไม่ใหญ่โตเหลือเกินแล้ว ให้ผู้เปนเจ้าของฤๅผู้ปกครอง นำไปยังสำนักงานกลาง ซึ่งตั้งอยู่ณกระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้เจ้าพนักงานสำรวจและทำการให้คำรับรอง

(๒) บรรดาเครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ตามวิธีเมตริกที่ตรึงติดกับที่ฤๅใหญ่โตยากที่จะยกเคลื่อนที่ได้นั้น ให้ผู้เปนเจ้าของฤๅผู้ปกครองแจ้งต่อสำนักงานกลาง เพื่อเจ้าพนักงานจะได้ดำริห์ว่าจะควรสำรวจเครื่องนั้น ๆ โดยวิธีใด

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

(๓) ทั้งสองข้อนี้ให้ผู้เปน เจ้าของ ฤๅผู้ปกครอง เครื่องชั่ง ตวง วัด ตามวิธีเมตริกในท้องที่อำเภอพาหุรัด จังหวัดพระนครมณฑลกรุงเทพ ฯ ปฏิบัติภายในกำหนดแต่วันที่ ๑๖ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๘

ประกาศมาณวันที่ ๒๗ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗

พิทยาลงกร

เซ็นแทนเสนาบดีกระทรวงพาณิชย์

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ มีนาคม น่า ๓๖๐)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

ประกาศ

แก้เครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชสกุล

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามความในประกาศเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ผู้สืบสายแต่ราชสกุล ใช้คำว่า "ณกรุงเทพ" ต่อท้ายนามสกุลอีกชั้นหนึ่งนั้น บัดนี้ทรงพระราชดำริห์พิจารณาดูเห็นว่า คำว่า "กรุงเทพ" นั้น เปนคำใช้นำนามมหานครอันเปนราชธานี เช่นใช้ว่า "กรุงเทพมหานครบวรทวาราวดี ศรีอยุธยา" เปนนามของพระนครศรีอยุธยา เมื่อเปนราชธานี และใช้ว่า "กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์" เปนนามของพระมหานครราชธานีในปัจจุบันนี้ คำว่า "กรุงเทพ" จึ่งหมายความได้เปน ๒ แห่งอยู่ คือว่า พระนครศรีอยุธยา หรือพระนครอมรรัตนโกสินทร์นี้ ไม่ชัดว่าแห่งใด ก็พระบรมราชวงศ์นี้ เดิมเปนสกุลมหาศาลอันหนึ่งอยู่ในพระนครศรีอยุธยา เมื่อเปนราชธานี ควรจะใช้นามให้ตรงกับมูลเหตุแห่งพระราชพงศาวดารให้ชัดเจน จึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ดำรัสสั่งว่า ให้เปลี่ยนนาม "ณกรุงเทพ" ใช้นามว่า "ณอยุธยา" แทน ตั้งแต่วันมหาจักรีที่ ๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๖๘ เปนต้นสืบไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๗

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๑ วันที่ ๒๘ มีนาคม น่า ๔๖๑)

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/

พิพิธภัณฑ์ศาลไทยและหอจดหมายเหตุ
https://museum.coj.go.th/